

Somogyszobi Általános Iskola

Helyi Tanterv 1-4. évfolyam

Érvényes: 2020.09.01.

0

D

Tartalom

MAGYAR NYELV ÉS IRODALOM	4
Magyar nyelv és irodalom 1–2. évfolyam	6
Magyar nyelv és irodalom 1. évfolyam	8
Magyar nyelv és irodalom 2. évfolyam	23
Magyar nyelv és irodalom 3–4. évfolyam	38
Magyar nyelv és irodalom 3. évfolyam	40
Magyar nyelv és irodalom 4. évfolyam	64
NÉMET NYELV	91
Német nyelv 4. évfolyam	95
MATEMATIKA	106
Matematika 1–2. évfolyam	107
Matematika 1. osztály	109
Matematika 2. évfolyam	122
Matematika 3–4. évfolyam	137
Matematika 3. évfolyam	138
Matematika 4. évfolyam	160
ETIKA	183
Etika 1–2. évfolyam	184
Etika 1. évfolyam	186
Etika 2. évfolyam	192
Etika 3–4. évfolyam	198
Etika 3. évfolyam	199
Etika 4. évfolyam	206
KÖRNYEZETISMERET 3–4. évfolyam	213
Környezetismeret 3. évfolyam	220
Környezetismeret 4. évfolyam	229
ÉNEK-ZENE	242
Ének-zene 1–2. évfolyam	243
Ének-zene 1. évfolyam	244
Ének-zene 2. évfolyam	249
Ének-zene 3–4. évfolyam	255
Ének-zene 3. évfolyam	256
Ének-zene 4. évfolyam	262
VIZUÁLIS KULTÚRA	268
Vizuális kultúra 1–2. évfolyam	270
Vizuális kultúra 1. évfolyam	271
Vizuális kultúra 2. évfolyam	278
Vizuális kultúra 3–4. évfolyam	286
Vizuális kultúra 3. évfolyam	287
Vizuális kultúra 4. évfolyam	296
TECHNIKA ÉS TERVEZÉS	305
Technika és tervezés 1–2. évfolyam	306
Technika és tervezés 1. évfolyam	307
Technika és tervezés 2. évfolyam	314
Technika és tervezés 3–4. évfolyam	321
Technika és tervezés 3. évfolyam	322
Technika és tervezés 4. évfolyam	328
TESTNEVELÉS	334
Testnevelés 1–2. évfolyam	336

Testnevelés 1. évfolyam	338
Testnevelés 2. évfolyam	346
Testnevelés 3-4. évfolyam	354
Testnevelés 3. évfolyam	356
Testnevelés 4. évfolyam	365
DIGITÁLIS KULTÚRA	375
Digitális kultúra 3. évfolyam.....	376
Digitális kultúra 4. évfolyam.....	379

MAGYAR NYELV ÉS IRODALOM

A magyar nemzeti kultúra alapja a magyar nyelv. Nyelvünk és kultúránk, benne irodalmunk a nemzeti identitásunk megteremtői, őrzői és alakítói. Az oktatásban a magyar nyelv és irodalom tantárgynak ezért kulcsszerepe van: ismereteket ad, készségeket, képességeket, gondolkodást fejleszt, szellemi, erkölcsi örökséget hagyományoz. Az érzelmi nevelés egyik fontos eszköze. Az irodalmi alkotások nemcsak esztétikai teljesítmények, hanem közösséget és személyiséget formálnak, tehát jövőt alakító képességük is van. Nyelvünk és irodalmunk nemzeti identitásunk alapját képezik a maguk sajátos eszközeivel.

Kultúránk a Kárpát-medencei magyarság kultúrája. A magyar irodalom a Kárpát-medencei magyarság irodalma. Nemcsak a magyar nyelv köti össze a magyar alkotókat és műveiket, hanem közös történelmünk, kulturális hagyományaink is, egy nemzet vagyunk. Ezért a magyar nyelv és irodalom tantárgy a Kárpát-medencei magyarság irodalmát, szellemi örökségét egységesen és egységben kezeli.

Alapfokú nevelés-oktatás szakasza alsó tagozat 1–4. évfolyam

A nevelés-oktatás cél- és feladatrendszere az alapfokú képzés első szakaszában, az 1-4. évfolyamon:

cél, hogy a diákok megértsék a nemzet, a szűkebb közösség és az egyes ember kapcsolatát, viszonyulásait az élő és élettelen világhoz. Megismerjék kultúrájukat, annak gondolati, erkölcsi tartalmait, esztétikai értékeit. Ennek révén szellemileg és érzelmileg is kötődjenek ahhoz. Korosztályuknak megfelelően tudják értelmezni múltjukat, jelen környezetüket, önmagukat. A tanulókat fel kell készíteni arra, hogy ennek a kulturális hagyománynak követői és később gyarapítói legyenek.

Elengedhetetlen, hogy ebben a képzési szakaszban a tanulók életkoruknak megfelelő, biztos szövegértésre tegyenek szert.

Őrizték meg kíváncsiságukat, nyitottságukat, érdeklődésüket, olyan olvasó emberré neveljük őket, akik a képzési szakasz végére többféle olvasási és értelmezési stratégiával rendelkeznek, az általuk olvasott szövegeket képesek mérlegelve végiggondolni. Össze tudják kapcsolni a már meglévő ismereteiket az olvasott, hallott vagy a digitális szövegek tartalmával, képesek meglátni és kiemelni az összefüggéseket.

Művelt emberré neveljük a diákokat, akik korosztályuknak, érettségüknek megfelelő értékrendszerrel, ismeretekkel rendelkeznek, s ezeket értelmezni tudják.

Fejlődjék szókincsük, kifejezőkészségük. Az egyéni képességeikhez mértén tagolt, rendezett, áttekinthető írásképpel, egyértelmű javításokkal alkossanak megfelelő tartalmú és szerkezetű, hagyományos és digitális szövegeket.

Cél, hogy a diákok különböző kommunikációs helyzeteket megértsék, és ki tudják fejteni önmagukat. Az anyanyelvi ismeretek mindenekelőtt a nyelvhasználat fejlesztését szolgálják.

Ismerjék a tananyag által előírt memoritereket, azokat elő tudják adni.

Az irodalmi művek sokfélesége biztosítja kíváncsiságuk felkeltését és érdeklődésük megtartását, önmaguk megértésének lehetőségét.

Segíteni kell a diákokat a tanulás tanulásában, az önképzés igényének kialakításában.

A magyar nyelv és irodalom tanítása nemcsak műveltségátadást, kompetenciafejlesztést jelent, érzelmi nevelést is. A diákok személyes boldogulásának, együttműködési képességeinek, társadalmi beilleszkedésének, kulturált viselkedésének az érzelmi fejlődésük az alapja.

A magyar nyelv és irodalom más tantárgyakhoz, műveltségterületekhez is kötődik. A tantárgyi koncentráció kialakítása a tantárgyi struktúra egyik elve.

Az egyes témakörök óraszámát minimum és maximum értékek tartalmazzák. A minimum óraszámot a törzsanyagra kell fordítani. Ha az osztály vagy csoport ezt az egységet hamarabb fel tudja dolgozni – tehát a megadott minimum órakeretben (órakeret 80%-a) –, akkor a pedagógus felhasználhatja a maradék órákat (órakeret 20%-a) a megadott tananyagok mélyebb, sokszínűbb tanítására, ismétlésre, gyakorlásra vagy a tanórán kívüli tudásszerzésre, kompetenciafejlesztésre, projektmunkák megalkotására. Amennyiben a 80% nem elegendő a törzsanyag teljesítésére, akkor az órakeret 100%-át kell erre fordítani.

A NAT alapján álló törzsanyag és az azt kiegészítő tartalmak, választható, ajánlott témák, művek

a) *A törzsanyag*: A témakörökben megadott művek a NAT-ban megfogalmazott tanulási eredmények elérését biztosítják.

b) *A törzsanyaghoz kapcsolódó, kiegészítő tartalmak*: A törzsanyagon felüli ajánlott témák, művek elősegítik a pedagógus választását a helyi sajátosságoknak, az osztály érdeklődésének megfelelően.

A magyar nyelv és irodalom tantárgy az alapfokú képzés első nevelési-oktatási szakaszában komplex egységet alkot. Az olvasás és írás jelrendszerének tanítása párhuzamosan folyik a többi nyelvi készség és képesség, a szóbeli és írásbeli nyelvhasználati területek (*beszéd, olvasás, hallott és olvasott szöveg értése, írás, helyesírás, szóbeli és írásbeli szövegalkotás*) folyamatos fejlesztésével.

A kompetencia-fejlesztés alapja a beszéd, az olvasás és az írás készségszintű elsajátítása, mely a pedagógus által is közvetített ismeretekre épülve játékokkal, játékos gyakorlatokkal valósul meg a leghatékonyabban.

A gyermek beszéde ezen oktatási szakaszban folyamatosan fejlődik. Napjainkban a megváltozott társadalmi körülmények következtében a beszédfejlődés lényegesen lelassult, ezért annak tudatos és folyamatos fejlesztése szükséges.

Az óvoda és az iskola közötti átmenet segítésére az előkészítő időszak hosszát rugalmasan kell kezelni, figyelembe véve az iskolába kerülő gyerekek eltérő adottságait, meglévő ismereteit. Ebben az időszakban kell a pedagógusnak megfigyelnie a tanulókat, és ezekre a megfigyelésekre építve kezdheti meg a differenciált fejlesztést. A fejlesztési cél az, hogy a betűtanítás és -tanulás – lehetőség szerint – az első tanév végéig befejeződjék. Az írott nagybetűk írásának tanítása második osztályra tevődik.

A készségfejlesztés sajátosságainak megfelelően a tananyag egymásra épülően bővül. Az első két évfolyam témakörei újabb ismeretekkel egészülnek ki és megkezdődik a nyelvi-irodalmi fogalmak megalkotásának előkészítése. Az első két évfolyam témakörei megjelennek a harmadik-negyedik évfolyamon is.

A változatos műfajú és típusú szövegek a tanulók világról szerzett ismereteit bővítik, szó- és kifejezőkészségüket gazdagítják, ezáltal segítik az önismeretük fejlődését, valamint a közösségekben (család, osztály, iskola, település) való eligazodásukat. A tanulók ebben a fejlesztési szakaszban magyar népköltészeti alkotásokkal (népmese, mondóka, szólás, közmondás, találós kérdés, népdal), és magyar szerzők műveivel (műmese, vers, versrészlet) találkoznak.

Ez az időszak alkalmas arra is, hogy a tanuló felfedezze a körülötte lévő közösségi értékeket: otthon, család, iskola, haza. Itt alapozzuk meg az önálló ismeretszerzést. A különböző típusú szövegek feldolgozása a későbbi szaktárgyi tanulást készítik elő. A pedagógus kiemelt feladata és lehetősége, hogy a gyermek a tanulást pozitív élményként élje meg.

Az olvasástanuláshoz hasonlóan az írástanulás előkészítésére és jelrendszerének elsajátítására is elegendő időt kell biztosítani, differenciáltan kezelve a tanulók képességbeli eltéréseit.

Az írás és a helyesírás szerves egységet alkot. Az anyanyelvi ismeretek átadása a gyakorlati nyelvhasználaton keresztül történik, a fejlesztésre összpontosít. Központba kerül a helyesírási készség fejlesztése és a rendezett kézírás kialakítása.

Ez teszi lehetővé, hogy a tanuló írásban is képes legyen gondolatait kifejezni, azt megfelelően formába önteni.

Magyar nyelv és irodalom 1–4. évfolyam

Célok és feladatok

Az évfolyamok óraszámai

Az anyanyelvi tevékenységek többsége a tanítási órák folyamatos része. Ennek megfelelően a tematikai egységek óraszámai a tanórák fejlesztési területein belül kerültek elosztásra.

Az emelt óraszámú ajánlás indokai:

Az 1. évfolyamon javasolt az olvasás- és írásórák azonos óraszámú, hogy a betűtanulási időszakban a betűk olvasásának tanítása és a kisbetűk írásának tanítása párhuzamosan történhessen, majd a nagybetűk írásának tanítására, az írás gyakorlására legyen elegendő idő.

A 2. évfolyamon az írástechnika fejlesztése, az eszközszerű írás előkészítése igényel emelt óraszámot.

A 3. és a 4. évfolyamon a szövegértés fejlesztése, a tantárgyi tanulás előkészítése indokolja a magasabb óraszámot.

	A tantárgy heti óraszám	A tantárgy éves óraszám
1. évfolyam	8	288 (144 olvasás, 144 írás)
2. évfolyam	8	288(144 olvasás, 72 nyelvtan, 72 írás)
3. évfolyam	7	252 (108 olvasás, 72 nyelvtan, 36 írás, 36 fogalmazás)
4. évfolyam	7	252(108 olvasás, 72 nyelvtan, 72 fogalmazás)

Magyar nyelv és irodalom 1–2. évfolyam

Az iskolába kerülő gyermekek nyelvhasználata nagyon eltérő. Ennek a két évfolyamnak az egyik fő feladata az ösztönös nyelvhasználat tudatosítása. A nyelvi tudatosság fejlesztésének eredményeként fejlődik a tanuló fonémahallása, szótagolási, valamint analízis-szintetizáló képessége, mindeközben elsajátítja az olvasás-írás jelrendszerét.

Az olvasás és írás készségének kialakítása alapvetően meghatározhatja a tanuló későbbi tanulási képességeinek fejlődését, iskolai sikerességét. Ezért szükséges az egyéni képességeket figyelembe vevő differenciált alapozás.

Az első tanév első féléve előkészítő időszak, melynek célja a tanulók megfigyelése, valamint a megfigyelések alapján a rész-képességek koncentrált és differenciált fejlesztése. Bár ebben az időszakban már megkezdődik a betűtanítás, a fő hangsúly a képességfejlesztésen van.

Az első félévben az írás előkészítése történik, melynek során kialakulnak a helyes írásszokások, és megtörténik a tanulók tájékozódási és finommotorikus képességének a fejlesztése. Megtörténik továbbá a betűelemek megismerése, vázolása, s a betűolvasás tanításával párhuzamosan elkezdődik a kisbetűk írásának tanítása.

Az olvasás jelrendszerének megtanítása párhuzamosan folyik az olvasástechnika és a szövegértés fejlesztésével az egyes témakörök mentén. Az olvasástechnika elsajátításától folyamatosan a szövegértésre tevődik a hangsúly.

Az első két évfolyamon megkezdődik a rendezett íráshasználat kialakítása. Ez lendületes vázolóssal, vonalvezetés gyakorlásával, rendezett írásképre, önellenőrzésre és javításra való szoktatással történik.

Az *írás, helyesírás* tevékenységi kör kapcsán az elsődleges cél a nyelvi tapasztalatszerzésre épülő helyesírás kialakítása és fejlesztése.

Az oktatási szakasz kimeneti méréssel zárul.

Az 1–2. évfolyamon a magyar nyelv és irodalom tantárgyak alapóraszám: 576 óra

Népmesék, műmesék

Törzsanyag

Magyar népmesék: A vadgalamb és a szarka; Miért haragszik a disznó a kutyára, a kutya a macskára, a macska az egérre?; A sajtot osztó róka; Két kecske találkozott a pallón; A varga, a szikra és a bab; A róka és a kácsák; Jakab meg az apja; Az okos leány; Az öreg halász és a nagyravágyó felesége (Illyés Gyula); A hiú király; Csalimese (Benedek Elek); Lázár Ervin: Mese reggelre; Zelk Zoltán: A három nyúl (verses mese); A pap meg a tojások (cigány népmese); Csukás István: Sün Balázs; Kormos István: Vackor az első bében (részletek)

A törzsanyaghoz kapcsolódó, kiegészítő tartalmak

Csukás István: A téli tücsök meséi /részlet/; A galamb, a réce meg a lúd; Az állatok vitája; Ki a legelébbvaló?; A szegényember káposztája; A kiskakas gyémánt félkrajcárja (Arany László); Kinek köszönt a vándor?; Az állatok nyelvén tudó juhász; Tréfás mese (Benedek Elek gyűjtése); Móra Ferenc: Levelek hullása; Osváth Erzsébet: A fecskerepülőtéren; Lázár Ervin: Kék meg a sárga; Lázár Ervin: A fába szorult hernyó /részlet/; Kányádi Sándor: A néma tulipán; Kányádi Sándor: Mogyoró király meséje; Csukás István: Egy különös idegen; Csukás István: Süssü /részlet/; Kányádi Sándor: A mindennapi kenyér; Fazekas Anna: Öreg néne őzikéje (verses mese); Jékely Zoltán: A három pillangó; Janikovszky Éva: Ha én felnőtt volnék; Móricz Zsigmond: Iciri-piciri; Kutya-macska barátság; Kányádi Sándor: Mesemorzsa; Hárs Ernő: Vége a vakációnak; A kiscigány; A kismalac és a farkasok (Arany László); Lázár Ervin: A lyukas zokni

Versek

Törzsanyag

Nemes Nagy Ágnes: Nyári rajz; Kányádi Sándor: Ha a napnak; József Attila: Hangya; Weöres Sándor: Galagonya; Zelk Zoltán: Este jó, este jó...; Romhányi József: A bűnbánó elefánt; Csoóri Sándor: Esti párbeszéd; Csoóri Sándor: Csodakutya; Kiss Anna: A nappal és az éjszaka; Móra Ferenc: A cinege cipője; József Attila: Altató; Petőfi Sándor: Anyám tyúkjá; Petőfi Sándor: Arany Lacinak; Gazdag Erzsébet: Álmomban; Móricz Zsigmond: A török és a tehének (A vastag betűs művek memoriték.)

A törzsanyaghoz kapcsolódó, kiegészítő tartalmak

Kányádi Sándor: Ballag már; Móra Ferenc: Csókai csóka; Nemes Nagy Ágnes: A titkos út; Kányádi Sándor: Szarvasitató; Nemes Nagy Ágnes: Névnapi; Romhányi József: A pék pókja; Weöres Sándor: Nyári este; Móra Ferenc: Zengő ABC; Kányádi Sándor: Aki fázik; Tarbay Ede: Mit beszélt a vízimalom a patakkal?; Nemes Nagy Ágnes: Lila fecske; Zelk Zoltán: Kóc, kóc; Weöres Sándor: Nyári este; Tamkó Sirató Károly: Pinty és ponty

Helyem a közösségben – család, iskola

Törzsanyag

Janikovszky Éva: Már iskolás vagyok (részletek); Hervay Gizella: Elfelejtő mese; Zelk Zoltán: Kicsi vagyok én; Nemes Nagy Ágnes: Gesztenyefalevél valamint ismeret tartalmú szövegek a Helyem a közösségben – család, iskola témakörben

A törzsanyaghoz kapcsolódó, kiegészítő tartalma Fésűs Éva: Csupafül huszonkét meséje (részlet); Janikovszky Éva: Velem mindig történik valami

Évszakok, ünnepkörök, hagyományok

Törzsanyag

Magyar népköltés: Hónapsoroló; Zelk Zoltán: Négy vándor; Kányádi Sándor: Jön az ősz; Petőfi Sándor: Itt van az ősz, itt van újra /részlet/; Lázár Ervin: Mit ugrálsz, hideg?; Weöres Sándor: Száncsengő; Betlehemes játék; Weöres Sándor: Újévi mese; Gazdag Erzsébet: Itt a farsang; Devecsery László: Húsvét; A virágok vetélkedése (népköltészet – húsvét); Szabó Lőrinc: Tavasz; Szilágyi Domokos: Két nyári mondóka; Ágh István: Virágosat álmodtam; valamint ismerettartalmú szövegek az Évszakok, ünnepkörök, hagyományok témakörben (A vastag betűs művek, memoritek.)

A törzsanyaghoz kapcsolódó, kiegészítő tartalmak

Hónapmondóka; Csanádi Imre: Négy testvér; Zelk Zoltán: Őszi mese; Csanádi Imre: Doromboló; Csanádi Imre: Farkas üvölt; Zelk Zoltán: Téli fák; Móra Ferenc: A kíváncsi hópelyhek; Zelk Zoltán: Téli mese; Nemes Nagy Ágnes: Hóesésben; Kányádi Sándor: Betemetett a nagy hó; Szabó Lőrinc: Esik a hó; Devecsery László: Karácsonyi éjben, Kányádi Sándor: Szeptember; Kányádi Sándor: Fenyőmese; Szilágyi Domokos: Ősz; Kányádi Sándor: Szeptember; Kányádi Sándor: Fenyőmese; Kodály Zoltán: Pünkösdlő (részlet); Elindult Mária – magyar népének; Kányádi Sándor: Aki fázik; Zelk Zoltán: Csilingel a gyöngyvirág

Állatok, növények, emberek

Törzsanyag

Ismerettartalmú szövegek az Állatok, növények, emberek témakörben

Magyar nyelv és irodalom 1. évfolyam

Éves óraszám: **288** (144 olvasás, 144 írás); Heti óraszám: **8**

A témakörök és tevékenységek áttekintő táblázata:

Témakör neve	Javasolt óraszám
Beszéd és olvasás	
Beszéd és kommunikáció	15
Betűtanítás kezdete. Olvasási készséget megalapozó részképességek fejlesztése	40
Betűtanítás. Olvasási készséget megalapozó részképességek fejlesztése	48
Népmesék, műmesék	6
Versek, népköltészeti alkotások	5
Helyem a közösségben – család, iskola	4
Évszakok, ünnepkörök, hagyományok	4
Állatok, növények, emberek	4
Írás és helyesírás	
Óvodából iskolába – írás-előkészítés, íráskészséget megalapozó képességek fejlesztése	40
Írás jelrendszere	38
A nyelv építőkövei: hang/betű, szótag, szó	13
A nyelv építőkövei: szó, szókapcsolat, mondat, szöveg	19
Kisbetű – nagybetű	4
A magyar ábécé – a betűrend	4
Hangok időtartamának jelentés-megkülönböztető szerepe	8
ÖSSZEFOGLALÁSRA, GYAKORLÁSRA, ISMÉTLÉSRE, TÉMAHÉTRE ÉS SZÁMONKÉRÉSRE SZÁNT ÓRAKERET	36
Összes óraszám:	288

BESZÉD ÉS OLVASÁS: 144 ÓRA

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Beszéd és kommunikáció	Órakeret 15 óra
Előzetes tudás	Iskolaérettség.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A szóbeli és az írásos kommunikációban a megértés pontosságának és a kifejezés érthetőségi szintjének emelése. A környezettel való nyelvi kapcsolattartás biztonságának elősegítése. Két vagy több mondat összekapcsolásával a gondolatok, érzések, vélemények pontosabb kifejeztetése.	
Tanulási eredmények	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Kapcsolódási pontok
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően: kifejezően, érthetően, az élethelyzethez igazodva kommunikál; megérti a nyelvi és nem nyelvi üzeneteket, és azokra a kommunikációs helyzetnek megfelelően reagál;	Érzelmi fejlesztés Hallásfejlesztés – beszédhallás fejlesztés Beszédfejlesztés: beszédleghzés, artikuláció fejlesztése, beszédritmus, beszédtempó, Ritmuszérék-fejlesztés Hangok, szótagok analízise, szintézise Szókincsfejlesztés, szókincsbővítés Beszédszlezés, beszédértés Kifejező, érthető beszéd	<i>Ének-zene</i> ; Testnevelés: helyes légzéstechnika. <i>Vizuális kultúra</i> : képek, képzetek, képi kompozíciók; egyszerű (pl. kitalált vagy átélt) cselekmény megjelenítése képekkel (pl. rajzzal, képsorozattal, fotóval) megfelelő hanghatásokkal

egyszerű magyarázat, szemléltetés (szóbeli, képi, dramatikus tevékenység) alapján megérti az új kifejezés jelentését; a megismert szavakat, kifejezéseket a nyelvi fejlettségi szintjén alkalmazza; részt vesz a kortársakkal és felnőttekkel való kommunikációban, beszélgetésben, vitában, és alkalmazza a megismert kommunikációs szabályokat; használja a kapcsolatfelvételi formákat: köszönés, kérés, megszólítás, kérdezés, élményeiről segítséggel beszámol A témakör tanulása eredményeként a tanuló: beszédlégzése és artikulációja megfelelő; figyelmet fordít a hangok időtartamának helyes ejtésére, a beszéd ritmusára, hangsúlyára, tempójára, a beszédhelyzetnek megfelelő hangerőválasztásra; a szavakat hangokra, szótagokra bontja; a hangokból, szótagokból szavakat épít; a tanult verseket, mondókákat, rövidebb szövegeket szövegűen, érthetően tolmácsolja; részt vesz ismert szövegek (mondókák, kiszámolók, nyelvtörők, versek, mesék) mozgással, dramatikus elemekkel történő élményszerű megjelenítésében; bekapcsolódik párbeszéd, dramatikus helyzetgyakorlatok, szituációs játékok megalkotásába.	Helyesejtés kialakítása Nem nyelvi jelek használata Kapcsolatfelvételi formák, társalgási fordulatok Párbeszéd, szituációs játékok	(pl. zörej, énekhanggal) kiegészítve. <i>Dráma és színház:</i> szituációs játékok. <i>Etika:</i> én és környezetem, bemutatkozás, önismeret.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Tempó, ritmus, szünet, hangerő, hangsúly, arcjáték, tekintet, testtartás, bemutatkozás, bemutatás, köszönés, megszólítás, kérés, köszönetnyilvánítás, helyesejtés, beszédlégzés, artikuláció, időtartam, hangerő, párbeszéd, szituáció, drámajáték	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Betűtanítás kezdete. Olvasási készséget megalapozó részképességek fejlesztése	Órakeret 40 óra
Előzetes tudás	Iskolaérettség.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az olvasástanulás előkészítése.	

Tanulási eredmények	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Kapcsolódási pontok
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően: megérti a szóbeli utasításokat, kérdéseket és a szöveg tartalmát érthetően, az élethelyzetnek megfelelően kommunikál;	Érzelmi fejlesztés Hallásfejlesztés – beszédhallás fejlesztés Beszédfejlesztés: beszédészlelés, beszédértés fejlesztése Szókincs gyarapítása Szókincs aktivizálása Téri-időbeli tájékozódás fejlesztése	<i>Vizuális kultúra:</i> ábra, illusztráció, reprodukció. <i>Ének-zene:</i> ritmus, tempó, dallam. <i>Matematika:</i> irányok

a történetek szereplőinek cselekedeteiről kérdéseket fogalmaz meg, véleményt alkot; képességeinek megfelelő szöveget hangos vagy néma olvasás útján megért A témakör tanulása eredményeként a tanuló: észleli és/vagy megérti a nyelv alkotóelemeit, hangot/betűt, szótagot, szót, mondatot, szöveget, és azokra válaszokat fogalmaz meg; részt vesz a testséma-tudatosságot fejlesztő tevékenységekben (szem-kéz koordináció, térérzékelés, irányok, arányok, jobb-bal oldal összehangolása, testrészek tudatosítása) és érzékelő játékokban; megérti és használja a tér- és időbeli relációs szókinccset; szavakat hangokra, szótagokra bont; hangokból, szótagokból szavakat épít		Beszédmotorika, helyesejtés fejlesztése Nyelvi jelek értelmezési képességének fejlesztése Szerialitás (sorrendiség, szabályszerűség, ismétlődés) fejlesztése Analizáló-szintetizáló képesség fejlesztése Betű-hang azonosítás Szótagolás Olvasástechnika fejlesztése Megértett szavak, kifejezések integrálása a meglévő szókinccsbe A szóbeli és kifejezőkészség fejlesztése	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	hang, betű, magánhangzó, mássalhangzó, hosszú hang, rövid hang, szótag, szó, mondat; viszonzyszavak: bal-jobb, előtte, mögötte, alatta, felette, között, mellette; utána, közben, miközben stb.		
Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Betűtanítás. Olvasási készséget megalapozó részképességek fejlesztése		Órakeret 48 óra
Előzetes tudás	Iskolaérettség.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az olvasás jelrendszerének elsajátíttatása, a dekódolási képesség kialakítása.		
Tanulási eredmények	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Kapcsolódási pontok	
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően: megérti a szóbeli utasításokat, kérdéseket és a szöveg tartalmát; érthetően, az élethelyzetnek megfelelően kommunikál; szöveget hangos vagy néma olvasás útján megért; ismer és alkalmaz néhány digitális olvasási technikát. A témakör tanulása eredményeként a tanuló: részt vesz a testséma-tudatosságot (szem-kéz koordináció, térérzékelés, irányok, arányok, jobb-bal oldal összehangolása, testrészek megismerése) érzékelő játékokban; szavakat hangokra, szótagokra bont;	Érzelmi nevelés Hallásfejlesztés – beszédhallás fejlesztése Beszédfejlesztés: beszédészlelés, beszédértés fejlesztése Szókinccs gyarapítása Szókinccs aktivizálása Téri-időbeli tájékozódás fejlesztése Beszédmotorika, helyesejtés fejlesztése Nyelvi jelek értelmezési képességének fejlesztése Szerialitás (a sorrendiség - szabályszerűségek, ismétlődések) fejlesztése Analizáló-szintetizáló képesség fejlesztése Betű-hang azonosítás Összeolvasási képesség fejlesztése Szótagolás	<i>Vizuális kultúra:</i> betűtípus, betűforma.	

hangokból, szótagokból szavakat épít;	Nyelvi tudatosság fejlesztése: szótag és szó megkülönböztetése, hangok képzési sajátosságainak megfigyelése, szó kezdő hangjának azonosítása tanult betűvel, ismert betűvel szógyűjtés Olvasástechnika fejlesztése Szótagolvasás, szóolvasás, mondatolvasás, két-három mondatból álló szöveg olvasása és megértése Megértett szavak, kifejezések integrálása a meglévő szókincsbe A szóbeli kifejezőkészség fejlesztése	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	hang, betű, kisbetű, nagybetű, magánhangzó, egyjegyű, kétjegyű, háromjegyű mássalhangzó, hosszú hang, rövid hang, szótag, szó, mondat; viszonyszavak: bal-jobb, előtte, mögötte, alatta, felette, között, mellette; utána, közben, miközben stb.	
Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Népmesék, műmesék	Órakeret 6 óra
Előzetes tudás	Iskolaérettség.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A szövegértő olvasás előkészítése.	
Tanulási eredmények	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Kapcsolódási pontok
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően: érthetően, az élethelyzetnek megfelelően kommunikál; ismeri az olvasás jelrendszerét; egyszerű magyarázat, szemléltetés (szóbeli, képi, írásbeli, dramatikus tevékenység) alapján megérti az új szó vagy kifejezés jelentését; a megismert szavakat, kifejezéseket alkalmazza részt vesz különböző műfajú és megjelenésű szövegek olvasásában és feldolgozásában; különbséget tesz a mesés és valószerű történetek között; képességeinek megfelelő szöveget hangos vagy néma olvasás útján segítséggel megért; képek vagy tanítói segítség alapján a szöveg terjedelmétől függően kiemeli annak lényeges elemeit, összefoglalja azt; ismer alapvető olvasási stratégiákat. A témakör tanulása eredményeként a tanuló:	A tanuló ismert és begyakorolt szöveget folyamatosságra, pontosságra törekvően olvas fel, felismeri, szükség esetén modellkövetéssel javítja olvasási hibáit, használja az előzetes áttekintés, egyszerű összefoglalás, az érzékszervi képek alkotásának stratégiáit a megértés érdekében; a szöveg megértését bizonyítja a következő tevékenységekkel: következtetés, lényegkiemelés, tartalommondás, események összefoglalása, egyszerű értékelése az életkornak megfelelő szinten. Érzelmi nevelés Szókincsfejlesztés, szókincsbővítés Szótagoló olvasás Összeolvasás a szótagoktól a mondatokig Olvasástechnika fejlesztése Szövegértő olvasás fejlesztése	<i>Dráma és színház:</i> dramatikus és improvizációs játékok. <i>Ének-zene:</i> ritmus, ismétlődések. <i>Vizuális kultúra:</i> Jelmez, kellék, díszlet, színpadi tér és lépték. Különböző médiaszövegek (pl. animációs mesék) cselekménye kezdő- és végpontjának, a cselekményelemek sorrendjének megfigyelése közvetlen példák alapján. Címadás. Saját megélt élmények és tapasztalatok összevetése a média által közvetített, megjelenített világokkal (pl. gyermekműsorok, gyermekújságok, képregények, életkornak megfelelő rajzfilmek, gyermekeknek készülő internetes honlapok)

megismer néhány mesét és történetet a magyar – és rokon kultúrájú népek irodalmából; rész vesz népmesék és műmesék, történetek közös olvasásában, feldolgozásában; megérti a közösen olvasott rövid szövegeket, részt vesz azok olvasásában, feldolgozásában; a mesék, történetek szereplőinek cselekedeteiről kérdéseket fogalmaz meg, véleményt alkot; rész vesz rövid mesék, történetek dramatikus, bábos és egyéb vizuális, digitális eszközökkel történő megjelenítésében, segítséggel megfogalmazza a szöveg hatására benne kialakult képet; közös olvasás, szövegfeldolgozás során megismer néhány mesét, elbeszélést		alapján). A hang és kép szerepe a mesevilágban. <i>Etika:</i> én és szűkebb közösségeim.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	szótag, szó, mondat, szöveg, mese, népmese, műmese, cím, szerző, szereplő, helyszín, időrend, tartalom, állandósult szókapcsolat, kezdő és záró fordulat, meseszám		
Javasolt tevékenységek	Bábszínház, színházlátogatás Élő meseíró meghívása, író-olvasó–találkozó szervezése		
Tematikai egység/ Fejlesztési cél	VERSEK, NÉPKÖLTÉSZETI ALKOTÁSOK		Órakeret 5 óra
Előzetes tudás	Iskolaérettség.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az irodalmi alkotások befogadásának megalapozása. A műélvezet fejlesztése a beleélés, a képzelet, az asszociációk, a játék, a ritmus és a zene révén. Szépirodalmi és ismeretterjesztő szövegek megismerése. A költői nyelv sajátosságai (ritmus, rím), megértésének megalapozása. Elemi irodalmi ismeretek elsajátíttatása tapasztalati úton (pl. vers, mondóka, találós kérdés, mese, szereplő).		
Tanulási eredmények		Fejlesztési feladatok és ismeretek	Kapcsolódási pontok
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően: érthetően, az élethelyzetnek megfelelően kommunikál; ismeri az olvasás jelrendszerét; felismeri a szövegben a számára ismeretlen szavakat, kifejezéseket. egyszerű magyarázat, szemléltetés (szóbeli, képi, írásbeli, dramatikus tevékenység) alapján megérti az új szó vagy kifejezés jelentését; a megismert szavakat, kifejezéseket alkalmazza		Érzelmi fejlesztés Hallásfejlesztés – beszédhallás fejlesztés Ritmusérzék fejlesztése Olvasástechnika fejlesztése Szótagoló olvasás Összeolvasás a szótagoktól a mondatokig Szókincsfejlesztés, szókincsbővítés Verbális memória fejlesztése Népköltészeti alkotások, mondókák, népdalok, sorolók, kiszámolók stb. Belső képalkotás Ritmusélmény	<i>Dráma és színház:</i> dramatikus és improvizációs játékok. <i>Ének-zene:</i> ritmus, ismétlődések. <i>Vizuális kultúra:</i> Jelmez, kellék, díszlet, színpadi tér és lépték. Különböző médiaszövegek (pl. animációs mesék) cselekménye kezdő- és végpontjának, a cselekményelemek sorrendjének

megért rövidebb nép- és műköltészeti alkotásokat, rövidebb epikai műveket, verseket; rész vesz az adott közösség érdeklődésének megfelelő gyermekirodalmi mű közös olvasásában, és nyitott annak befogadására; élményt és tapasztalatot szerez különböző ritmikájú lírai művek megismerésével a kortárs és a klasszikus gyermeklírából és a népköltészeti alkotásokból; érezkeli a vers ritmusát és hangulatát A témakör tanulása eredményeként a tanuló: rész vesz magyar népi mondókák, népdalok, klasszikus és kortárs magyar gyerekversek mozgásos-játékos feldolgozásában, dramatikus előadásában; megtapasztalja a vershallgatás, a versmondás, a versolvasás örömeit és élményét; segítséggel vagy önállóan előad verseket a versek hangulatát kifejezi a különféle érzékszervi tapasztalatok segítségével (színek, hangok, illatok, tapintási élmények stb.); a tanító vagy társai segítségével, együttműködésével verssorokat, versrészleteket memorizál; segítséggel, majd önállóan szöveghűen felidéz néhány könnyen tanulható, rövidebb verset, mondókát, versrészletet, prózai vagy dramatikus szöveget, szövegrészletet; különböző ritmikájú lírai művek megismerésével élményt és tapasztalatot szerez. Megismer alkotásokat a népköltészetből, a kortárs és klasszikus gyermeklírából; megismer néhány klasszikus, életkorának megfelelő verset a magyar irodalomból	Kreativitás, fantázia, képzelet, érzelmi intelligencia fejlesztése érzékszervek bevonásával Egyéni olvasat megteremtése tanítói segítséggel Magánhangzók, mássalhangzók	megfigyelése közvetlen példák alapján. Címadás. Saját megélt élmények és tapasztalatok összevetése a média által közvetített, megjelenített világokkal (pl. gyermekműsorok, gyermekújságok, képregények, életkornak megfelelő rajzfilmek, gyermekeknek készülő internetes honlapok alapján). A hang és kép szerepe a mesevilágban. <i>Etika:</i> én és szűkebb közösségeim.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	vers, verses mese, mondóka, kiszámoló, soroló, népdal, verssor, versszak, rím, ritmus, refrén, költő, cím, népköltészet, műköltészet	
Javasolt tevékenységek	Bábszínház-, színházlátogatás Élő költő meghívása, író-olvasó találkozó szervezése	
Tematikai egység/ Fejlesztési cél	HELYEM A KÖZÖSSÉGBEN – CSALÁD, ISKOLA	Órakeret 4 óra
Előzetes tudás	Iskolaérettség.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Annak felismerése, hogy mindannyian többféle közösséghez tartozunk. Az összetartozás érzésének megerősítése az osztályon belül. A szabályok szerepének megértése a közösségek életében. A saját iskolához való kötődés érzésének erősítése.	

Tanulási eredmények	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Kapcsolódási pontok
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően: ismeri az olvasás jelrendszerét; képes családjából és az iskola életből származó közösségi élményeit megfogalmazni, a témakört érintő beszélgetésekben aktívan részt venni felismeri a szövegben a számára ismeretlen szavakat, kifejezéseket. egyszerű magyarázat, szemléltetés (szóbeli, képes, írásbeli, dramatikus tevékenység) alapján megérti az új szó vagy kifejezés jelentését; a megismert szavakat, kifejezéseket alkalmazza felismeri a cím és a szöveg közötti összefüggést, azonosítja a történetekben a helyszínt, a szereplőket, a konfliktust és annak megoldását tanítói segítséggel azonosítja, részt vesz az adott közösség érdeklődésének megfelelő gyermekirodalmi mű közös olvasásában, és nyitott annak befogadására; segítséggel különbséget tesz a mesés és valószínű történetek között; képességeinek megfelelő szöveget hangos vagy néma olvasás útján segítséggel megért; Képes tanítói segítség alapján a szöveg terjedelmétől függően a lényeges elemek kiemelésére és összefoglalására; ismer alapvető olvasási stratégiákat; Meghallgatja társai véleményét, együttműködik velük; részt vesz a kortársakkal és a felnőttekkel való kommunikációban, és az adott helyzetnek megfelelően alkalmazza a megismert kommunikációs szabályokat; önállóan vagy segítséggel szöveghűen felidéz néhány könnyen tanulható, rövidebb verset, mondókát, versrészletet, prózai és dramatikus szöveget, szövegrészletet. A témakör tanulása eredményeként a tanuló: rövid meséket közösen olvas, megért, segítséggel feldolgoz; igyekszik mozgósítani a hallott és olvasott szöveg tartalmával kapcsolatos ismereteit, élményeit, tapasztalatait, és összekapcsolja azokat;	Érzelmi fejlesztés Beszédkésztség fejlesztése Szókincsfejlesztés, szókincsbővítés Verbális memória fejlesztése Időben való tájékozódás fejlesztése Olvasástechnika fejlesztése Szótagoló olvasás Összeolvasás a szótagoktól a mondatokig Szövegértő olvasás fejlesztése Mérlegelő gondolkodás fejlesztése: véleményalkotás, ítéletalkotás, következtetések levonása segítséggel Empatikus képesség fejlesztése A nyomtatott magyar ábécé kis- és nagybetűi Olvasási stratégiák: jóslás, keresés Szépirodalmi és ismeretközlő szövegek	Környezetismeret: magatartásformák, szabályok, viselkedési normák különféle élethelyzetekben, együttélés a családban, baráti kapcsolatok, iskolai közösségek. Vizuális kultúra: figurális alkotások létrehozása, a környezetben élő emberek megjelenítésével. Technika és tervezés: iskolai és osztályrendezvények; a közösségért végzett munka

élményeket és tapasztalatokat szerez változatos irodalmi szövegtípusok és műfajok – klasszikus, kortárs magyar alkotások megismerésével; a mesék, történetek szereplőinek cselekedeteiről kérdéseket fogalmazhat meg, véleményt alkot; képességeihez mértén bekapcsolódik párbeszéd, dramatikus szituációs játékok eljátszásába; könyvet kölcsönöz a könyvtárból, és azt el is olvassa, élményeit, gondolatait az általa választott módon megosztja; megéli és az általa választott formában megjeleníti a kisebb közösséghez (család, osztály) tartozás élményét.		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	iskola, osztály, közösség, könyvtár, tanítási idő, szünet, vakáció, házi feladat, család, családtag, rokon, testvér, nagyszülő, dédszülő, unoka, dédunoka, unokatestvér, otthon, barát, társ, összetartozás, felelősség, hűség, becsületesség, igazságosság, munka, házimunka, történet, mese, vers, bekezdés, párbeszéd, cím, szerző, helyszín, szereplők és tulajdonságaik, probléma és megoldás	
Javasolt tevékenységek:	szociális otthon, idősek otthona stb. látogatása részvétel családi napon, idősek napján, hasonló események szervezése	
Tematikai egység/ Fejlesztési cél	ÉVSZAKOK, ÜNNEPKÖRÖK, HAGYOMÁNYOK	Órakeret 4 óra
Előzetes tudás	Iskolaérettség.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A felépítés és működés szempontjából az időjárás jellemzői és az évszakok kapcsolatának felismerése. Az évszakokhoz kötődő helyes táplálkozási szokások. Annak felismertetése, hogy az időjárás befolyásolja az ember és más élőlények állapotát is.	
Tanulási eredmények	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Kapcsolódási pontok
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mértén, életkorának megfelelően: érthetően, az élethelyzetnek megfelelően kommunikál; ismeri az olvasás jelrendszerét; életkorának megfelelő szöveget hangos vagy néma olvasás útján segítséggel megért; felismeri a szövegben a számára ismeretlen szavakat, kifejezéseket. egyszerű magyarázat, szemléltetés (szóbeli, képi, írásbeli, dramatikus tevékenység) alapján megérti az új szó vagy kifejezés jelentését; a megismert szavakat, kifejezéseket segítséggel alkalmazza a különböző nyelvi szinteken; megismer az évszakokhoz, jeles napokhoz, ünnepekhez, hagyományokhoz kapcsolódó	Érzelmi fejlesztés Szótagoló olvasás Az olvasástechnika fejlesztése Szövegértő olvasás fejlesztése, beszéd fejlesztése Szókincsfejlesztés, szókincsbővítés Verbális memória fejlesztése Nyomtatott magyar ábécé kis- és nagybetűi Nemzeti ünnepeink, családi ünnepeink Magyar hagyományok tisztelete Az évszakok és ünnepek, jeles napok, népszokások (betlehemezés, március 15., húsvéti locsolkodás) jellemzői, körforgásuk keresztény/keresztényen ünnepkör: karácsony, húsvét, pünkösd nemzeti ünnepen elhangzó költemények figyelmes hallgatása,	Technika életvitel és gyakorlat: időjárás, öltözködés, egészséges táplálkozás

szövegeket, dalokat, szokásokat, népi gyermekjátékokat felismer és ért néhány egyszerű, gyakori közmondást és szólást, megéli és az általa választott formában megjeleníti a közösséghez tartozás élményét; rész vesz gyerekeknek szóló kiállítások megismerésében, alkotásaival hozzájárulhat létrehozásukhoz; élményeket és tapasztalatokat szerez saját lakóhelyének irodalmi és kulturális értékeiről; feladatok megoldása során társaival együttműködik. A témakör tanulása eredményeként a tanuló: rész vesz rövid mesék, történetek dramatikus, bábos és egyéb vizuális, digitális eszközökkel történő megjelenítésében, megfogalmazza a szöveg hatására benne kialakult képet.		ismeretek szerzése jeles történelmi személyekről Lakóhely hagyományainak megismerése Szólások, közmondások, találós kérdések, nyelvtörők, kiszámolók, mondókák	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	keresztény/kereszttyén ünnepkörhöz kapcsolódó jelképek (betlehemi csillag, bárány), családi ünnep, nemzeti ünnep, népszokás, népi hagyomány, jeles napok, népi gyermekjáték, hazaszeretet, magyarságtudat, közösség, szólás, közmondás, évszak, körforgás		
JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK	Részvétel hagyományokhoz, ünnepkörökhöz kapcsolódó programokon Települési helytörténeti gyűjtemény meglátogatása Ünnepekhez kapcsolódó emlékhelyek meglátogatása		
Tematikai egység/ Fejlesztési cél	ÁLLATOK, NÖVÉNYEK, EMBEREK		Óra keret 4 óra
Előzetes tudás	Iskolaérettség.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Annak felismerése, hogy az egyes fajok környezeti igényei eltérőek. A mesterséges és természetes életközösségek összehasonlítása. A természetvédelem jelentőségének felismerése.		
Tanulási eredmények		Fejlesztési feladatok és ismeretek	Kapcsolódási pontok
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően: felismeri, értelmezi a szövegben a számára ismeretlen szavakat, kifejezéseket. Digitális forrásokat is használ; egyszerű magyarázat, szemléltetés (szóbeli, képi, írásbeli, dramatikus tevékenység) alapján segítséggel megérti az új szó vagy kifejezés jelentését; a megismert szavakat, kifejezéseket alkalmazza		Olvasástechnika fejlesztése Szövegértés fejlesztése Olvasási stratégiák: cím és/vagy kép alapján következtetés a szöveg témájára Beszédfejlesztés Érzelmi fejlesztés Kedvenc állat vagy növény néhány mondatos bemutatása Egyéni beszámoló a természeti környezetben végzett megfigyelésről Környezet iránti felelősségtudat alakítása, fejlesztése	Ének-zene: dalok az állatokkal kapcsolatban Vizuális kultúra: állatok és növények ábrázolása

egyszerű, játékos formában megismerkedik a szövegek különböző modalitásával, médiumok szövegalkotó sajátosságainak alapjaival; tapasztalatot szerez a szövegből való információgyűjtés módjairól; megismeri az ismeretfeldolgozás egyszerű technikáit; ismer néhány alapvető tanulási technikát; különböző célú, rövidebb tájékoztató, ismeretterjesztő szövegeket olvas hagyományos és digitális felületen; felismeri a cím és a szöveg közötti összefüggést, ismeri az olvasás jelrendszerét. A témakör tanulása eredményeként a tanuló: a feladatvégzéshez szükséges személyes élményeit, előzetes tudását felidézi; képzeletét a megértés érdekében mozgósítja; segítséggel érti az írott utasításokat, közléseket, kérdéseket, azokra adekvát módon reflektál.	Állatok csoportosítása különféle szempontok szerint (élőhely, táplálék) Szövegben való tájékozódás fejlesztése Ok-okozati összefüggések feltárása tanítói segítséggel Egyszerű grafikus szervezők megismerése Szókincsfejlesztés, szókincsbővítés Belső képalkotás Válogató olvasás Kreativitás, fantázia, képzelet, érzelmi intelligencia fejlesztése Érzékszervek bevonásával Tanulás tanulása	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	ismeretközlő szöveg, adat, információ, időrend, cím, illusztráció	
JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK	Településen, település közelében található állat-, növény-, botanikus kert meglátogatása Részvétel természetvédelmi projektben	

ÍRÁS ÉS HELYESÍRÁS: 144 ÓRA

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Óvodából iskolába – írás-előkészítés, íráskészséget megalapozó képességek fejlesztése	Órakeret 40 óra
Előzetes tudás	Iskolaérettség.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A tanulás eszközeinek és az eszközök használatának megismertetése, gyakorlása, elemi tanulási szokások kialakítása. Fonématudatosság, hallás fejlesztése. Az iskolai tanuláshoz szükséges pszichikus funkciók, alapvető képességek célirányos fejlesztése (pl. a figyelem tudatossága, tartóssága; feladattudat; a kivárási képessége; differenciált látási és hallási megfigyelések; mozgáskoordináció; finommozgások).	

Tanulási eredmények	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Kapcsolódási pontok
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően: kifejezően, érthetően, az élethelyzetnek megfelelően kommunikál; törekszik a rendezett írásképre, esztétikus füzetvezetésre gondolatait, érzelmeit, véleményét, egyéni képességeinek és a kommunikációs	Szerialitás (a sorrendiség - szabályszerűségek, ismétlődések) fejlesztése Hallásfejlesztés-beszédhallás fejlesztése Testséma, nagymozgások fejlesztése Tapintás, érzékelés fejlesztése Finommotorika fejlesztése Síkbeli tájékozódás fejlesztése	<i>Technika és tervezés:</i> a finommozgások fejlesztése (pl. gyurmázással). <i>Vizuális kultúra:</i> a finommozgások fejlesztése rajzolással, festéssel, mintázással.

helyzetnek megfelelően néhány mondatban írásban is megfogalmazza; A témakör tanulása eredményeként a tanuló: részt vesz nagymozgást és finommotorikát fejlesztő tevékenységekben, érzékelő játékokban; tér- és síkbeli tájékozódást fejlesztő feladatokat megold.		Tájékozódás a hármas osztatú vonalrendszerben Helyes ceruzafogás kialakítása Írástevékenységhez szükséges helyes testtartás kialakítása Írástechnika fejlesztése Lendületes vonalvezetés Betűelemek	Etika: az írott nyelvi kommunikációs viselkedés szabályai. Ének-zene: hallásfejlesztés.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	betűelem, számelem, vonalrendszer, kapcsolás; viszonyszavak: bal-jobb, előtte, mögötte, alatta, felette, között, mellette stb.		
Tematikai egység/ Fejlesztési cél	ÍRÁS JELRENDSZERE		Órakeret 38 óra
Előzetes tudás	Iskolaérettség.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az írás jelrendszerének differenciált elsajátítása. A helyes írásszokások kialakítása az egyéni képességkülönbségek figyelembevételével. Az írástechnika és a rendezett kézírás megalapozása, fejlesztése.		
Tanulási eredmények		Fejlesztési feladatok és ismeretek	Kapcsolódási pontok
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően: kifejezően, érthetően, az élethelyzetnek megfelelően kommunikál; egyéni sajátosságaihoz mérten olvashatóan ír. Törekszik a rendezett írásképre, esztétikus füzetvezetésre; törekszik a tanult helyesírási ismeretek alkalmazására. A témakör tanulása eredményeként a tanuló: részt vesz nagymozgást és finommotorikát fejlesztő tevékenységekben és érzékelő játékokban; tér- és síkbeli tájékozódást fejlesztő feladatokat megold; saját tempójában elsajátítja az anyanyelvi írás jelrendszerét; a hallás és olvasás alapján megfigyelt szavakat leírja; írásbeli munkáját segítséggel, vagy önállóan ellenőrzi és javítja.		Szerialitás (a sorrendiség - szabályszerűségek, ismétlődések) fejlesztése Hallásfejlesztés – beszédhallás fejlesztés Testséma, (szem-kéz koordináció, térérzékelés, irányok, arányok, jobb-bal oldal összehangolása, testrészek) nagymozgások fejlesztése Tapintás, érzékelés fejlesztése Finommotorika fejlesztése Síkbeli tájékozódás fejlesztése Helyes ceruzafogás kialakítása Írástevékenységhez szükséges helyes testtartás kialakítása Írástechnika fejlesztése Írott kisbetűk alakítása, kapcsolása Nyelvi jelek értelmezési képességének fejlesztése Betű- és hangazonosítás Analizáló-szintetizáló képesség fejlesztése Magyar ábécé írott kisbetűi és kapcsolásai 2-3 szóból álló mondatok írása	Vizuális kultúra: irányváltásokat segítő vonalkombinációk (vonalkötegek, vonalgombolyagok stb.) használata.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	hang, betű, betűelem, hosszú hang, rövid hang, kisbetű, vonalrendszer, írásjel, ékezet, magánhangzó, mássalhangzó, szótag, szó, mondat; viszonyszavak: bal-jobb, előtte, mögötte, alatta, felette, között, mellette stb.		
Tematikai egység/ Fejlesztési cél	A NYELV ÉPÍTŐ KÖVEI: HANG/BETŰ, SZÓTAG, SZÓ		Órakeret 13 óra
Előzetes tudás	Iskolaérettség.		

A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az írás jelrendszerének differenciált elsajátítása. A helyes írásszokások kialakítása az egyéni képességkülönbségek figyelembevételével. Az írástechnika és a rendezett kézírás megalapozása, fejlesztése.	
Tanulási eredmények	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Kapcsolódási pontok
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően: saját tempójában elsajátítsa az anyanyelvi írás jelrendszerét; az egyéni sajátosságaihoz mérten olvashatóan írjon, és törekedjék a rendezett írásképre; törekedjék a tanult helyesírási ismeretek alkalmazására; a hallás és olvasás alapján megfigyelt szavakat, szó szerkezeteket, önállóan leírja; érthetően, a kommunikációs helyzetnek megfelelően kommunikáljon; feladatvégzés során társaival együtt működjenek; írásbeli munkáját segítséggel vagy önállóan ellenőrizze, javítsa. A témakör tanulása eredményeként a tanuló: megfigyeli, és tapasztalati úton segítséggel megkülönbözteti egymástól a magánhangzókat és a mássalhangzókat, valamint időtartamukat; segítséggel különbséget tesz az egyjegyű, a kétjegyű és a háromjegyű betűk között; a hangjelölés megismert szabályait jellemzően helyesen alkalmazza a tanult szavakban	Hang- és betűanalízis, analízáló képesség fejlesztése Fonémahallás fejlesztése Vizuális memória fejlesztése Ritmusfejlesztés (hosszú-rövid hangok megkülönböztetéséhez, szótagoláshoz) Beszéd- és artikulációs képesség fejlesztése Helyesírási készség fejlesztése Egyjegyű, kétjegyű, háromjegyű mássalhangzók írása a szavakban A kiejtéssel megegyező rövid (2-3 szótagból álló) szavak helyes leírása; Aktív szókincs fejlesztése Szótagolás, elválasztás Legalább 10-10 (összesen 20) gyakran használt „j”-t és „ly”-t tartalmazó szó (egy- vagy kéttagú) szavak helyes leírása 2-3 szóból álló mondat leírása	Vizuális kultúra: irányváltásokat segítő vonalkombinációk (vonalkötegek, vonalgombolyagok stb.) használata.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	hang, betű, magánhangzó, mássalhangzó, egyjegyű mássalhangzó, kétjegyű mássalhangzó, háromjegyű mássalhangzó, hosszú/kettőzött mássalhangzó, hosszú/kettőzött kétjegyű (háromjegyű) mássalhangzó, rövid magánhangzó, hosszú magánhangzó, szótag, szó, „j” hang kétféle jelölése	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	A NYELV ÉPÍTŐ KÖVEI: SZÓ, SZÓKAPCSOLAT, MONDAT, SZÖVEG	Órakeret 19 óra
Előzetes tudás	Iskolaérettség.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az elsajátított új nyelvhasználati módok készségeinek továbbfejlesztése: az írásmozgások automatizmusainak és az íráshoz kapcsolódó helyes szokásoknak a megerősítése.	
Tanulási eredmények	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Kapcsolódási pontok
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:	Ösztönös nyelvtudás formálása Nyelvi tudatosság fejlesztése Önellenőrzés, hibajavítás képessége Hibajavítás szöveg minta alapján	Vizuális kultúra: térérzékelés, finommotorika, esztétikai igényesség; különféle vonaltípusok

kifejezően, érthetően, az élethelyzetnek megfelelően kommunikál; észleli és/vagy megérti a nyelv alkotóelemeit, hangot/betűt, szótagot, szót, mondatot, szöveget, és azokra válaszokat fogalmaz meg; írásbeli munkáját segítséggel vagy önállóan ellenőrzi, javítja; törekszik meglévő szókincsének aktivizálására; megadott szempontok alapján szóban mondatokat és 3-4 mondatos szöveget alkot. A témakör tanulása eredményeként a tanuló: megfigyeli, és tapasztalati úton segítséggel megkülönbözteti egymástól a magánhangzókat és a mássalhangzókat, valamint az időtartamukat; a kiejtéssel megegyező rövid szavak leírásában követi a helyesírás szabályait; szavakat, szó szerkezeteket, 3-4 szavas mondatokat leír megfigyelés alapján.	Helyesírási készség alapozása, differenciált fejlesztése A kijelentő és kérdő mondatok Megfigyelt és gyakran használt szavakban a „j” hang helyes jelölése	készségfejlesztő alkalmazása. <i>Testnevelés:</i> harmonikus mozgás. <i>Ének-zene:</i> tempó, ritmus.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	betű, hang, szó, szókapcsolat, mondat, szöveg, j-ly, írásjel, pont, kérdőjel, felkiáltójel, kisbetű	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	KISBETŰ – NAGYBETŰ	Órakeret 4 óra
Előzetes tudás	Iskolaérettség.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A helyesírási készség fejlesztése. A megismert nyelvi eszközök, nyelvhelyességi és helyesírási szabályok alkalmazása a szóbeli és az írásbeli nyelvhasználatban.	
Tanulási eredmények	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Kapcsolódási pontok
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően: élethelyzetnek megfelelően, kifejezően, érthetően kommunikál; biztosan ismeri a kis- és nagybetűs ábécét, A megismert szabályokat alkalmazza digitális felületen való kereséskor is; felismeri, jelentésük alapján csoportosítja az élőlények, tárgyak nevét;	Szókincsfejlesztés, szókincs-aktivizálás Helyesírási készség fejlesztése funkcionális másolással, tollbamondással Hibajavítás és önellenőrzési képesség fejlesztése Saját nevek helyesírása (egyszerű személynevek, állatnevek, helynevek)	Ének-zene: egy adott dallamhoz szöveg alkotása.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	kisbetű és nagybetű, saját név, önellenőrzés, hibajavítás, személynév, állatnév, helynév	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	A MAGYAR ÁBÉCÉ – A BETŰREND	Órakeret 4 óra
Előzetes tudás	Iskolaérettség.	

A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az elsajátított új nyelvhasználati módok készségeinek továbbfejlesztése: az írásmozgások automatizmusainak és az íráshoz kapcsolódó helyes szokásoknak a megerősítése.	
Tanulási eredmények	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Kapcsolódási pontok
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően: saját tempójában elsajátítja az anyanyelvi írás jelrendszerét; az egyéni sajátosságaihoz mérten olvashatóan ír, törekszik a rendezett írásképre, esztétikus füzetvezetésre; törekszik a tanult helyesírási ismeretek alkalmazására; a hallás és olvasás alapján megfigyelt szavakat, szó szerkezeteket, egyszerű mondatokat leírja; érthetően, a kommunikációs helyzetnek megfelelően kommunikál; ismer és használ nyomtatott és digitális forrásokat az ismeretei bővítéséhez, rendszerezéséhez; ismeri és segítséggel használja a kis- és nagybetűs ábécét, feladatvégzés során társaival együttműködik; írásbeli munkáját segítséggel vagy önállóan ellenőrzi és javítja. A témakör tanulása eredményeként a tanuló: megfigyeli, és tapasztalati úton megkülönbözteti egymástól a magánhangzókat és a mássalhangzókat, valamint időtartamukat; különbséget tesz az egyjegyű, a kétjegyű és a háromjegyű betűk között	Hang- és betűanalízis, analizáló képesség fejlesztése Fonémahallás fejlesztése Vizuális memória fejlesztése Ritmusfejlesztés (hosszú-rövid hangok megkülönböztetéséhez, szótagoláshoz) Beszéd- és artikulációs képesség fejlesztése Helyesírási készség fejlesztése Aktív szókincs fejlesztése A nyomtatott és írott magyar ábécé kisbetűi	<i>Vizuális kultúra:</i> térérzékelés, finommotorika, esztétikai igényesség; különféle vonaltípusok készségfejlesztő alkalmazása. <i>Testnevelés:</i> harmonikus mozgás. <i>Ének-zene:</i> tempó, ritmus.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	hang, betű, magánhangzó, mássalhangzó, egyjegyű mássalhangzó, kétjegyű mássalhangzó, háromjegyű mássalhangzó, hosszú/kettőzött mássalhangzó, hosszú/kettőzött kétjegyű mássalhangzó, rövid magánhangzó, hosszú magánhangzó, szótag, szó, „j” hang kétféle jelölése	
JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK	Könyvtárlátogatás	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	HANGOK IDŐTARTAMÁNAK JELENTÉS-MEGKÜLÖNBÖZTETŐ SZEREPE	Órakeret 8 óra
Előzetes tudás	Iskolaérettség.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A helyesírási készség fejlesztése. A megismert nyelvi eszközök, nyelvhelyességi és helyesírási szabályok alkalmazása a szóbeli és az írásbeli nyelvhasználatban.	

Tanulási eredmények	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Kapcsolódási pontok
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően: kifejezően, érthetően, az élethelyzetnek megfelelően kommunikál; saját tempójában elsajátítja az anyanyelvi írás jelrendszerét; az egyéni sajátosságaihoz mérten olvashatóan ír, törekszik a rendezett írásképre, esztétikus füzetvezetésre; törekszik a tanult helyesírási ismeretek alkalmazására; írásbeli munkáját önállóan vagy segítséggel ellenőrzi, javítja. A témakör tanulása eredményeként a tanuló: megfigyeli és tapasztalati úton megkülönbözteti egymástól a magánhangzókat és a mássalhangzókat, valamint időtartamukat; a hangjelölés megismert szabályait jellemzően helyesen alkalmazza a tanult szavakban.	Fonémahallás fejlesztése Ritmusfejlesztés (hosszú-rövid hangok megkülönböztetése) Szókincsfejlesztés Artikuláció fejlesztése Beszédfejlesztés Helyesírási készség fejlesztése Jellegzetes, csak magánhangzók vagy mássalhangzók időtartamában eltérő szavak helyesírása	Ének-zene: egy adott dallamhoz szöveg alkotása.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	mondat, szó, rövid/hosszú magánhangzó/mássalhangzó, jelentés, időtartam	

A fejlesztés várt eredményei az első évfolyam végén, továbbhaladás feltételei:	A tanuló érthetően beszéljen, legyen tisztában a szóbeli kommunikáció alapvető szabályaival, alkalmazza őket. Értse meg az egyszerű magyarázatokat, utasításokat és társai közléseit. A kérdésekre értelmesen válaszoljon. Aktivizálja a szókincsét a szövegalkotó feladatokban. Tanítója segítségével emelje ki az olvasottak lényegét. Használja a bemutatkozás, a felnőttek és a kortársak megszólításának és köszöntésének udvarias nyelvi formáit. Legyen képes összefüggő mondatok alkotására. Követhetően számoljon be élményeiről, olvasmányai tartalmáról. Szöveghűen mondja el a memoriterek. Ismerje az írott és nyomtatott betűket, rendelkezzen megfelelő számú szókinccsel. Írása legyen tiszta, rendezett.

Magyar nyelv és irodalom 2. évfolyam

Éves óraszám: 288 (144 olvasás, 72 írás, 72 nyelvtan); Heti óraszám: 8

A témakörök és tevékenységek áttekintő táblázata:

Témakör neve	Javasolt óraszám
BESZÉD ÉS OLVASÁS	
Beszéd és kommunikáció	14
Betűtanítás. Olvasási készséget megalapozó részképességek fejlesztése	12
Népmesék, műmesék	30
Versek, népköltészeti alkotások	22
Helyem a közösségben – család, iskola	13
Évszakok, ünnepkörök, hagyományok	20
Állatok, növények, emberek	15
ÍRÁS ÉS HELYESÍRÁS	
Írás jelrendszere	25
A nyelv építőkövei: hang/betű, szótag, szó	24
A nyelv építőkövei: szó, szókapcsolat, mondat, szöveg	23
Kisbetű – nagybetű	14
A magyar ábécé – a betűrend	16
Hangok időtartamának jelentés-megkülönböztető szerepe	24
ÖSSZEFOGLALÁSRA, GYAKORLÁSRA, ISMÉTLÉSRE, TÉMAHÉTRE ÉS SZÁMONKÉRÉSRE SZÁNT ÓRAKERET	36
Összes óraszám:	288

BESZÉD ÉS OLVASÁS: 144 ÓRA

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Beszéd és kommunikáció	Órakeret 14 óra
Előzetes tudás	Betűismeret, alapvető olvasási képesség.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A szóbeli és az írásos kommunikációban a megértés pontosságának és a kifejezés érthetőségi szintjének emelése. A környezettel való nyelvi kapcsolattartás biztonságának elősegítése. Két vagy több mondat összekapcsolásával a gondolatok, érzések, vélemények pontosabb kifejeztetése.	
Tanulási eredmények	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Kapcsolódási pontok
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően: – kifejezően, érthetően, az élethelyzethez igazodva kommunikál; – megérti a nyelvi és nem nyelvi üzeneteket, és azokra a kommunikációs helyzetnek megfelelően reagál; – egyszerű magyarázat, szemléltetés (szóbeli, képi, dramatikus)	– Érzelmi fejlesztés – Hallásfejlesztés – beszédhallás fejlesztés – Beszédfejlesztés: beszédleégzés, artikuláció fejlesztése, beszédritmus, beszédtempó, – Ritmusérzék-fejlesztés – Hangok, szótagok analízise, szintézise – Szókincsfejlesztés, szókincsbővítés – Beszédeszlelés, beszédértés – Kifejező, érthető beszéd	<i>Ének-zene; Testnevelés:</i> helyes légzéstechnika. <i>Vizuális kultúra:</i> képek, képzetek, képi kompozíciók; egyszerű (pl. kitalált vagy átél) cselekmény megjelenítése képekkel (pl. rajzzal, képsorozattal, fotóval) megfelelő hanghatásokkal (pl. zörejjel, énekhanggal) kiegészítve.

tevékenység) alapján megérti az új kifejezés jelentését; – a megismert szavakat, kifejezéseket a nyelvi fejlettségi szintjén alkalmazza; – részt vesz a kortársakkal és felnőttekkel való kommunikációban, beszélgetésben, vitában, és alkalmazza a megismert kommunikációs szabályokat; – használja a kapcsolatfelvételi formákat: köszönés, kérés, megszólítás, kérdés, – élményeiről, segítséggel vagy önállóan beszámol. A témakör tanulása eredményeként a tanuló: – beszédleghéze és artikulációja megfelelő; – figyelmet fordít a hangok időtartamának helyes ejtésére, a beszéd ritmusára, hangsúlyára, tempójára, a beszédhelyzetnek megfelelő hangerőválasztásra; – a szavakat hangokra, szótagokra bontja; – a hangokból, szótagokból szavakat épít; – a tanult verseket, mondókákat, rövidebb szövegeket szöveghűen, érthetően tolmácsolja; – részt vesz ismert szövegek (mondókák, kiszámolók, nyelvtörők, versek, mesék) mozgással, dramatikus elemekkel történő élményszerű megjelenítésében; – bekapcsolódik párbeszédek, dramatikus helyzetgyakorlatok, szituációs játékok megalkotásába.		– Helyesejtés kialakítása – Nem nyelvi jelek használata – Kapcsolatfelvételi formák, társalgási fordulatok – Párbeszédek, szituációs játékok	<i>Dráma és színház:</i> szituációs játékok. <i>Etika:</i> én és környezetem, bemutatkozás, önismeret.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	helyesejtés, beszédleghzés, artikuláció, időtartam, hangerő, beszédtempó, ritmus, testtartás, mimika, párbeszéd, szituáció, drámajáték		
Tematikai egység/ Fejlesztési cél	BETŰTANÍTÁS . OLVASÁSI KÉSZSÉGET MEGALAPOZÓ RÉSZKÉPESSÉGEK FEJLESZTÉSE		Órakeret 12 óra
Előzetes tudás	Betűismeret, alapvető olvasási képesség.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az olvasás jelrendszerének elsajátíttatása, a dekódolási képesség kialakítása.		
Tanulási eredmények		Fejlesztési feladatok és ismeretek	Kapcsolódási pontok
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően: megérti a szóbeli utasításokat, kérdéseket és a szöveg tartalmát;		Érzelmi nevelés Hallásfejlesztés – beszédhallás fejlesztése Beszédfejlesztés: beszédészlelés, beszédértés fejlesztése Szókincs gyarapítása Szókincs aktivizálása	<i>Vizuális kultúra:</i> betűtípus, betűforma.

érthetően, az élethelyzetnek megfelelően kommunikál; szöveget hangos vagy néma olvasás útján megért; ismer és alkalmaz néhány digitális olvasási technikát. A témakör tanulása eredményeként a tanuló: rész vesz a testséma-tudatosságot (szem- kéz koordináció, térérzékelés, irányok, arányok, jobb-bal oldal összehangolása, testrészek fejlesztő tevékenységekben és érzékelő játékokban; megérti és használja a tér- és időbeli relációs szókincset; szavakat hangokra, szótagokra bont; hangokból, szótagokból szavakat épít; biztosan ismeri az olvasás jelrendszerét.		
Téri-időbeli tájékozódás fejlesztése Beszédmotorika, helyesejtés fejlesztése Nyelvi jelek értelmezési képességének fejlesztése Szerialitás (a sorrendiség - szabályszerűségek, ismétlődések) fejlesztése Analizáló-szintetizáló képesség fejlesztése Szótagolás Nyelvi tudatosság fejlesztése: szótag és szó megkülönböztetése, hangok képzési sajátosságainak megfigyelése, szó kezdő hangjánakazonosítása tanult betűvel, ismert betűvel szógyűjtés Megértett szavak, kifejezések integrálása a meglévő szókincsbe A szóbeli kifejezőkészség fejlesztése A teljes magyar ábécé nyomtatott kis- és nagybetűi		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	hang, betű, kisbetű, nagybetű, magánhangzó, egyjegyű, kétjegyű, háromjegyű mássalhangzó, hosszú hang, rövid hang, szótag, szó, mondat; viszonzyszavak: bal-jobb, előtte, mögötte, alatta, felette, között, mellette; utána, közben, miközben stb.	
Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Népmesék, műmesék	Órakeret 30 óra
Előzetes tudás	Betűismeret, alapvető olvasási képesség.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az irodalmi alkotások befogadásának megalapozása. A műélvezet fejlesztése a beleélés, a képzelet, az asszociációk, a játék, a ritmus és a zene révén. Szépirodalmi és ismeretterjesztő szövegek megismerése. A költői nyelv sajátosságai (ritmus, rím), megértésének megalapozása.	
Tanulási eredmények	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Kapcsolódási pontok
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően: kifejezően, érthetően, az élethelyzetnek megfelelően kommunikál; rész vesz az adott közösség kultúrájának megfelelő gyermekirodalmi mű közös olvasásában, és nyitott annak befogadására; biztosan ismeri az olvasás jelrendszerét; felismeri, értelmezi a szövegben a számára ismeretlen szavakat, kifejezéseket. Digitális forrásokat is használ; egyszerű magyarázat, szemléltetés (szóbeli, képi, írásbeli, dramatikus tevékenység) alapján megérti az új szó vagy kifejezés jelentését;	Érzelmi nevelés Szókincsfejlesztés, szókincsbővítés Szótagoló olvasás Összeolvasás a szótagoktól a mondatokig Olvasástechnika fejlesztése Szövegértő olvasás fejlesztése Események helyszíne, ideje, sorrendje Mérlegelő gondolkodás fejlesztése: véleményalkotás, ítéletalkotás, következtetések levonása Olvasási stratégiák: jóslás, keresés Önállóan, képek vagy tanítói segítség alapján a szöveg terjedelmétől függően a lényeges elemek kiemelése és összefoglalása.	Dráma és színház: dramatikus és improvizációs játékok. Ének-zene: ritmus, ismétlődések. Vizuális kultúra: Jelmez, kellék, díszlet, színpadi tér és lépték. Különböző médiaszövegek (pl. animációs mesék) cselekménye kezdő- és végpontjának, a cselekményelemek sorrendjének megfigyelése közvetlen példák alapján. Címadás.

a megismert szavakat, kifejezéseket alkalmazza a különböző nyelvi szinteken; részt vesz különböző műfajú és megjelenésű szövegek olvasásában és feldolgozásában; különbséget tesz a mesés és valószerű történetek között; képességeinek megfelelő szöveget hangos vagy néma olvasás útján megért; felismeri a cím és a szöveg közötti összefüggést, azonosítja a történetekben a helyszínt, a szereplőket, a konfliktust és annak megoldását; önállóan, képek vagy tanítói segítség alapján a szöveg terjedelmétől függően kiemeli annak lényeges elemeit, összefoglalja azt; alkalmaz alapvető olvasási stratégiákat. A témakör tanulása eredményeként a tanuló: megismer néhány mesét és történetet a magyar – és rokon kultúrájú népek irodalmából; részt vesz népmesék és műmesék, történetek közös olvasásában, feldolgozásában; megérti a közösen olvasott rövid szövegeket, részt vesz azok olvasásában, feldolgozásában; a mesék, történetek szereplőinek cselekedeteiről kérdéseket fogalmaz meg, véleményt alkot; részt vesz rövid mesék, történetek dramatikus, bábos és egyéb vizuális, digitális eszközökkel történő megjelenítésében, megfogalmazza a szöveg hatására benne kialakult képet; közös olvasás, szövegfeldolgozás során megismer néhány mesét, elbeszélést	Népmesék jellemző jegyeinek megfigyelése: meseszámok, kezdő és záró fordulatok, szóismétlések, szereplőtípusok A nyomtatott magyar ábécé kis- és nagybetűi	Saját megélt élmények és tapasztalatok összevetése a média által közvetített, megjelenített világokkal (pl. gyermekműsorok, gyermekújságok, képregények, életkornak megfelelő rajzfilmek, gyermekeknek készülő internetes honlapok alapján). A hang és kép szerepe a mesevilágban. <i>Etika: én és szűkebb közösségeim.</i>

Kulcsfogalmak/ fogalmak	szótag, szó, mondat, szöveg, mese, népmese, műmese, cím, szerző, szereplő, helyszín, időrend, tartalom, állandósult szókapcsolat, kezdő és záró fordulat, meseszám	
Tematikai egység/ Fejlesztési cél	VERSEK, NÉPKÖLTÉSZETI ALKOTÁSOK	Órakeret 22 óra
Előzetes tudás	Betűismeret, alapvető olvasási képesség.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az irodalmi alkotások befogadásának megalapozása. A műélvezet fejlesztése a beleélés, a képzelet, az asszociációk, a játék, a ritmus és a zene révén. Szépirodalmi és ismeretterjesztő szövegek megismerése. A költői nyelv sajátosságai (ritmus, rím), megértésének megalapozása. Elemi irodalmi ismeretek elsajátíttatása tapasztalati úton (pl. vers, mondóka, találós kérdés, mese, szereplő).	
Tanulási eredmények	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Kapcsolódási pontok
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz	Érzelmi fejlesztés Hallásfejlesztés – beszédhallás fejlesztés	<i>Dráma és színház:</i> dramatikus és

végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően: kifejezően, érthetően, az élethelyzetnek megfelelően kommunikál; biztosan ismeri az olvasás jelrendszerét; felismeri, értelmezi a szövegben a számára ismeretlen szavakat, kifejezéseket. Digitális forrásokat is használ; egyszerű magyarázat, szemléltetés (szóbeli, képi, írásbeli, dramatikus tevékenység) alapján megérti az új szó vagy kifejezés jelentését; a megismert szavakat, kifejezéseket alkalmazza a különböző nyelvi szinteken; ismer és megért rövidebb nép- és műköltészeti alkotásokat, rövidebb epikai műveket, verseket; részt vesz az adott közösség érdeklődésének megfelelő gyermekirodalmi mű közös olvasásában, és nyitott annak befogadására; élményt és tapasztalatot szerez különböző ritmikájú lírai művek megismerésével a kortárs és a klasszikus gyermeklírából és a népköltészeti alkotásokból; érzékel és átéli a vers ritmusát és hangulatát felismeri a cím és a szöveg közötti összefüggést, elbeszélő költemények esetén a helyszínt, a szereplőket, az esetleges konfliktust és annak megoldását. A témakör tanulása eredményeként a tanuló: részt vesz magyar népi mondókák, népdalok, klasszikus és kortárs magyar gyerekversek mozgásos-játékos feldolgozásában, dramatikus előadásában; megtapasztalja a vershallgatás, a versmondás, a versolvasás örömet és élményét; segítséggel vagy önállóan előad verseket ritmuskísérettel; a versek hangulatát kifejezi a különféle érzékszervi tapasztalatok segítségével (színek, hangok, illatok, tapintási élmények stb.); a tanító vagy társai segítségével, együttműködésével verssorokat, versrészleteket memorizál;	Ritmusérzék fejlesztése Olvasástechnika fejlesztése Szókincsfejlesztés, szókincsbővítés Verbális memória fejlesztése Népköltészeti alkotások, mondókák, népdalok, sorolók, kiszámolók stb. Belső képalkotás Ritmusélmény Kreativitás, fantázia, képzelet, érzelmi intelligencia fejlesztése érzékszervek bevonásával Egyéni olvasat megteremtése tanítói segítséggel A nyomtatott magyar ábécé kis- és nagybetűi A vers formai jellemzői: ritmus, rím, refrén Magánhangzók, mássalhangzók	improvizációs játékok. <i>Ének-zene:</i> ritmus, ismétlődések. <i>Vizuális kultúra:</i> Jelmez, kellék, díszlet, színpadi tér és lépték. Különböző médiaszövegek (pl. animációs mesék) cselekménye kezdő- és végpontjának, a cselekményelemek sorrendjének megfigyelése közvetlen példák alapján. Címadás. Saját megélt élmények és tapasztalatok összevetése a média által közvetített, megjelenített világokkal (pl. gyermekműsorok, gyermekújságok, képregények, életkornak megfelelő rajzfilmek, gyermekeknek készülő internetes honlapok alapján). A hang és kép szerepe a mesevilágban. <i>Etika:</i> én és szűkebb közösségeim.

segítséggel, majd önállóan szöveghűen felidéz néhány könnyen tanulható, rövidebb verset, mondókát, versrészletet, prózai vagy dramatikus szöveget, szövegrészletet; különböző ritmikájú lírai művek megismerésével élményt és tapasztalatot szerez. Megismer alkotásokat a népköltészetből, a kortárs és klasszikus gyermeklírából; megismer néhány klasszikus, életkorának megfelelő verset a magyar irodalomból;		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	vers, verses mese, mondóka, kiszámoló, soroló, népdal, verssor, versszak, rím, ritmus, refrén, költő, cím, népköltészet, műköltészet	
Javasolt tevékenységek	Bábszínház-, színházlátogatás Élő költő meghívása, író-olvasó találkozó szervezése	
Tematikai egység/ Fejlesztési cél	HELYEM A KÖZÖSSÉGBEN – CSALÁD, ISKOLA	Órakeret 13 óra
Előzetes tudás	Betűismeret, alapvető olvasási képesség.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Annak felismerése, hogy mindannyian többféle közösséghez tartozunk. Az összetartozás érzésének megerősítése az osztályon belül. A szabályok szerepének megértése a közösségek életében. A saját iskolához való kötődés érzésének erősítése.	
Tanulási eredmények	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Kapcsolódási pontok
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően: biztosan ismeri az olvasás jelrendszerét; képes családjából származó közösségi élményeit megfogalmazni, összevetni az iskolai élet adottságaival, a témakört érintő beszélgetésekben aktívan részt venni felismeri, értelmezi a szövegben a számára ismeretlen szavakat, kifejezéseket. Digitális forrásokat is használ; egyszerű magyarázat, szemléltetés (szóbeli, képes, írásbeli, dramatikus tevékenység) alapján megérti az új szó vagy kifejezés jelentését; a megismert szavakat, kifejezéseket alkalmazza a különböző nyelvi szinteken; felismeri, indokolja a cím és a szöveg közötti összefüggést, azonosítja a történetekben a helyszínt, a szereplőket, a konfliktust és annak megoldását, részt vesz az adott közösség érdeklődésének megfelelő gyermekirodalmi mű közös olvasásában, és nyitott annak befogadására;	Érzelmi fejlesztés Beszédképesség fejlesztése Szókincsfejlesztés, szókincsbővítés Verbális memória fejlesztése Időben való tájékozódás fejlesztése Olvasástechnika fejlesztése Szövegértő olvasás fejlesztése Mérlegelő gondolkodás fejlesztése: véleményalkotás, ítéletalkotás, következtetések levonása Empatikus képesség fejlesztése A nyomtatott magyar ábécé kis- és nagybetűi Olvasási stratégiák: jóslás, keresés Szépirodalmi és ismeretközlő szövegek	Környezetismeret: magatartásformák, szabályok, viselkedési normák különféle élethelyzetekben, együttélés a családban, baráti kapcsolatok, iskolai közösségek. Vizuális kultúra: figurális alkotások létrehozása, a környezetben élő emberek megjelenítésével. Technika és tervezés: iskolai és osztályrendezvények; a közösségért végzett munka

különbséget tesz a mesés és valószerű történetek között; kéességeinek megfelelő szöveget hangos vagy néma olvasás útján megért; Képes önállóan vagy tanítói segítség alapján a szöveg terjedelmétől függően a lényeges elemek kiemelésére és összefoglalására; alkalmaz alapvető olvasási stratégiákat; megfogalmazza, néhány érveléssel alátámasztja saját álláspontját. Meghallgatja társai véleményét, együttműködik velük; rész vesz a kortársakkal és a felnőttekkel való kommunikációban, és az adott helyzetnek megfelelően alkalmazza a megismert kommunikációs szabályokat; önállóan vagy segítséggel szövegűen felidéz néhány könnyen tanulható, rövidebb verset, mondókát, versrészletet, prózai és dramatikus szöveget, szövegrészletet. A témakör tanulása eredményeként a tanuló: rövid meséket közösen olvas, megért, feldolgoz; megfigyeli és összehasonlítja a történetek tartalmát és a saját élethelyzetét; mozgósítja a hallott és olvasott szöveg tartalmával kapcsolatos ismereteit, élményeit, tapasztalatait, és összekapcsolja azokat; élményeket és tapasztalatokat szerez változatos irodalmi szövegtípusok és műfajok – klasszikus, kortárs magyar alkotások – megismerésével; megismer gyermekirodalmi alkotás alapján készült filmet; felismeri, indokolja a cím és a szöveg közötti összefüggést, azonosítja a történetekben a helyszínt, a szereplőket, a konfliktust és annak megoldását; a mesék, történetek szereplőinek cselekedeteiről kérdéseket fogalmaz meg, véleményt alkot; kéességeihez mértén bekapcsolódik párbeszéd, dramatikus szituációs játékok megalkotásába; különbséget tesz a mesés és valószerű történetek között; önállóan vagy tanítói segítséggel összefoglalja az olvasott történet tartalmát; könyvet kölcsönöz a könyvtárból, és azt el is olvassa, élményeit, gondolatait az általa választott módon megosztja; rész vesz konfliktusokat feldolgozó dramatikus játékokban;		

megéli és az általa választott formában megjeleníti a kisebb közösséghez (család, osztály) tartozás élményét.			
Kulcsfogalmak/ fogalmak	iskola, osztály, közösség, könyvtár, tanítási idő, szünet, vakáció, házi feladat, család, családtag, rokon, testvér, nagyszülő, dédszülő, unoka, dédunoka, unokatestvér, otthon, barát, társ, összetartozás, felelősség, hűség, becsületesség, igazságosság, munka, házimunka, történet, mese, vers, bekezdés, párbeszéd, cím, szerző, helyszín, szereplők és tulajdonságaik, probléma és megoldás		
JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK	szociális otthon, idősek otthona stb. látogatása részvétel családi napon, idősek napján, hasonló események szervezése		
Tematikai egység/ Fejlesztési cél	ÉVSZAKOK, ÜNNEPKÖRÖK, HAGYOMÁNYOK		Órakeret 20 óra
Előzetes tudás	Betűismeret, alapvető olvasási képesség.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A felépítés és működés szempontjából az időjárás jellemzői és az évszakok kapcsolatának felismerése. Az évszakokhoz kötődő helyes táplálkozási szokások. Annak felismertetése, hogy az időjárás befolyásolja az ember és más élőlények állapotát is.		
Tanulási eredmények		Fejlesztési feladatok és ismeretek	Kapcsolódási pontok
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően: kifejezően, érthetően, az élethelyzetnek megfelelően kommunikál; biztosan ismeri az olvasás jelrendszerét; életkorának megfelelő szöveget hangos vagy néma olvasás útján megért; felismeri, értelmezi a szövegben a számára ismeretlen szavakat, kifejezéseket. Digitális forrásokat is használ; egyszerű magyarázat, szemléltetés (szóbeli, képi, írásbeli, dramatikus tevékenység) alapján megérti az új szó vagy kifejezés jelentését; a megismert szavakat, kifejezéseket alkalmazza a különböző nyelvi szinteken; megismer az évszakokhoz, jeles napokhoz, ünnepekhez, hagyományokhoz kapcsolódó szövegeket, dalokat, szokásokat, népi gyermekjátékokat, és ismeri ezek éves körforgását; jellemző és ismert részletek alapján azonosítja a nemzeti ünnepeken elhangzó költemények részleteit, szerzőjüket megnevezi; felismer és ért néhány egyszerű, gyakori közmondást és szólást, megéli és az általa választott formában megjeleníti a közösséghez tartozás élményét;		Érzelmi fejlesztés Az olvasástechnika fejlesztése Szövegértő olvasás fejlesztése, beszéd fejlesztése Szókincsfejlesztés, szókincsbővítés Verbális memória fejlesztése Nyomtatott magyar ábécé kis- és nagybetűi Nemzeti ünnepeink, családi ünnepeink Magyar hagyományok tisztelete Az évszakok és ünnepek, jeles napok, népszokások (betlehemezés, március 15., húsvéti locsolkodás) jellemzői, körforgásuk keresztény/keresztényen ünnepkör: karácsony, húsvét, pünkösd nemzeti ünnepen elhangzó költemények figyelmes hallgatása, ismeretek szerzése jeles történelmi személyekről Lakóhely hagyományainak megismerése Szólások, közmondások, találós kérdések, nyelvtörők, kiszámolók, mondókák	Technika életvitel és gyakorlat: időjárás, öltözködés, egészséges táplálkozás

részt vesz gyerekeknek szóló kiállítások megismerésében, alkotásaival hozzájárul létrehozásukhoz; élményeket és tapasztalatokat szerez saját lakóhelyének irodalmi és kulturális értékeiről; feladatok megoldása során társaival együttműködik. A témakör tanulása eredményeként a tanuló: részt vesz rövid mesék, történetek dramatikus, bábos és egyéb vizuális, digitális eszközökkel történő megjelenítésében, megfogalmazza a szöveg hatására benne kialakult képet.		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	keresztény/keresztyén ünnepkörhöz kapcsolódó jelképek (betlehemi csillag, bányák), családi ünnep, nemzeti ünnep, népszokás, népi hagyomány, jeles napok, népi gyermekjáték, hazaszeretet, magyarságtudat, közösség, szólás, közmondás, évszak, körforgás	
JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK	Részvétel hagyományokhoz, ünnepkörhöz kapcsolódó programokon Települési helytörténeti gyűjtemény meglátogatása Ünnepekhez kapcsolódó emlékhelyek meglátogatása	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	ÁLLATOK, NÖVÉNYEK, EMBEREK	Órakeret 15 óra
Előzetes tudás	Betűismeret, alapvető olvasási képesség.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Annak felismerése, hogy az egyes fajok környezeti igényei eltérőek. A mesterséges és természetes életközösségek összehasonlítása. A természetvédelem jelentőségének felismerése.	
Tanulási eredmények	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Kapcsolódási pontok
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően: felismeri, értelmezi a szövegben a számára ismeretlen szavakat, kifejezéseket. Digitális forrásokat is használ; egyszerű magyarázat, szemléltetés (szóbeli, képi, írásbeli, dramatikus tevékenység) alapján megérti az új szó vagy kifejezés jelentését; a megismert szavakat, kifejezéseket alkalmazza a különböző nyelvi szinteken; egyszerű, játékos formában megismerkedik a szövegek különböző modalitásával, médiumok szövegalkotó sajátosságainak alapjaival; tapasztalatot szerez a szövegből való információgyűjtés módjairól; gyakorolja az ismeretfeldolgozás egyszerű technikáit;	Olvasástechnika fejlesztése Szövegértés fejlesztése Olvasási stratégiák: cím és/vagy kép alapján következtetés a szöveg témájára Beszédfejlesztés Érzelmi fejlesztés Kedvenc állat vagy növény néhány mondatos bemutatása Egyéni beszámoló a természeti környezetben végzett megfigyelésről Környezet iránti felelősségtudat alakítása, fejlesztése Állatok csoportosítása különféle szempontok szerint (élőhely, táplálék) Lényegkiemelés képessége Szövegben való tájékozódás fejlesztése	Ének-zene: állatokkal kapcsolatos dalok Vizuális kultúra: állatok és növények ábrázolása

ismer és alkalmaz néhány alapvető tanulási technikát; különböző célú, rövidebb tájékoztató, ismeretterjesztő szövegeket olvas hagyományos és digitális felületen; felismeri, indokolja a cím és a szöveg közötti összefüggést, biztosan ismeri az olvasás jelrendszerét. A témakör tanulása eredményeként a tanuló: a feladatvégzéshez szükséges személyes élményeit, előzetes tudását felidézi; képzeletét a megértés érdekében mozgósítja; érti az írott utasításokat, közléseket, kérdéseket, azokra adekvát módon reflektál	Ok-okozati összefüggések feltárása tanítói segítséggel Egyszerű grafikus szervezők megismerése Szókincsfejlesztés, szókincsbővítés Belső képalkotás Válogató olvasás Kreativitás, fantázia, képzelet, érzelmi intelligencia fejlesztése érzékszervek bevonásával Tanulás tanulása	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	ismeretközlő szöveg, adat, információ, időrend, cím, illusztráció	
JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK	Településen, település közelében található állat-, növény-, botanikus kert meglátogatása Részvétel természetvédelmi projektben	

ÍRÁS ÉS HELYESÍRÁS: 144 ÓRA

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	ÍRÁS JELRENDSZERE	Órakeret 65 óra
Előzetes tudás	Kisbetűk írása. Szabályos betűalakítás és betűkapcsolás.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az írás jelrendszerének differenciált elsajátítása. A helyes írásszokások kialakítása az egyéni képességkülönbségek figyelembevételével. Az írástechnika és a rendezett kézírás megalapozása, fejlesztése.	
Tanulási eredmények	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Kapcsolódási pontok
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően: kifejezően, érthetően, az élethelyzetnek megfelelően kommunikál; egyéni sajátosságaihoz mérten olvashatóan ír. Törekszik a rendezett írásképre, esztétikus füzetvezetésre; törekszik a tanult helyesírási ismeretek alkalmazására. A témakör tanulása eredményeként a tanuló: rész vesz nagymozgást és finommotorikát fejlesztő tevékenységekben és érzékelő játékokban; tér- és síkbeli tájékozódást fejlesztő feladatokat megold; saját tempójában elsajátítja az anyanyelvi írás jelrendszerét;	Szerialitás (a sorrendiség - szabályszerűségek, ismétlődések) fejlesztése Hallásfejlesztés – beszédhallás fejlesztés Testséma, (szem-kéz koordináció, térérzékelés, irányok, arányok, jobbal oldal összehangolása, testrészek) nagymozgások fejlesztése Tapintás, érzékelés fejlesztése Finommotorika fejlesztése Síkbeli tájékozódás fejlesztése Írástevékenységhez szükséges helyes testtartás alkalmazása Írástechnika fejlesztése Írott nagybetűk alakítása, kapcsolása Nyelvi jelek értelmezési képességének fejlesztése Betű- és hangazonosítás	<i>Vizuális kultúra:</i> irányváltásokat segítő vonalkombinációk (vonalkötegek, vonalgombolyagok stb.) használata.

a hallás és olvasás alapján megfigyelt szavakat, szó szerkezeteket, mondatokat önállóan leírja; írásbeli munkáját segítséggel, vagy önállóan ellenőrzi és javítja.	Analizáló-szintetizáló képesség fejlesztése Magyar ábécé írott kis- és nagybetűi és kapcsolásaik 3-4 szóból álló mondatok írása	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	hang, betű, betűelem, hosszú hang, rövid hang, kisbetű, nagybetű, vonalrendszer, írásjel, ékezet, magánhangzó, mássalhangzó, szótag, szó, mondat; viszonzyszavak: bal-jobb, előtte, mögötte, alatta, felette, között, mellette stb.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	A NYELV ÉPÍTŐ KÖVEI: HANG/BETŰ, SZÓTAG, SZÓ	Órakeret 24 óra
Előzetes tudás	Olvasás és írás ismerete.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az írás jelrendszerének differenciált elsajátítása. A helyes írásszokások kialakítása az egyéni képességkülönbségek figyelembevételével. Az írástechnika és a rendezett kézírás megalapozása, fejlesztése.	
Tanulási eredmények	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Kapcsolódási pontok
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően: saját tempójában elsajátítsa az anyanyelvi írás jelrendszerét; az egyéni sajátosságaihoz mérten olvashatóan írjon, és törekedjék a rendezett írásképre; törekedjék a tanult helyesírási ismeretek alkalmazására; a hallás és olvasás alapján megfigyelt szavakat, szó szerkezeteket, mondatokat önállóan leírja; érthetően, a kommunikációs helyzetnek megfelelően kommunikáljon; feladatvégzés során társaival együtt működjenek; írásbeli munkáját segítséggel vagy önállóan ellenőrizze, javítsa. A témakör tanulása eredményeként a tanuló: megfigyeli, és tapasztalati úton megkülönbözteti egymástól a magánhangzókat és a mássalhangzókat, valamint időtartamukat; különbséget tesz az egyjegyű, a kétjegyű és a háromjegyű betűk között; a hangjelölés megismert szabályait jellemzően helyesen alkalmazza a tanult szavakban; a kiejtéstől eltérő ismert szavakat megfigyelés, szóelemzés alkalmazásával megfelelően leírja.	Hang- és betűanalízis, analizáló képesség fejlesztése Fonémahallás fejlesztése Vizuális memória fejlesztése Ritmusfejlesztés (hosszú-rövid hangok megkülönböztetéséhez, szótagoláshoz) Beszéd- és artikulációs képesség fejlesztése Helyesírási készség fejlesztése Egyjegyű, kétjegyű, háromjegyű mássalhangzók írása a szavakban A kiejtéssel megegyező rövid (2-3 szótagból álló) szavak helyes leírása; Aktív szókincs fejlesztése Szótagolás, elválasztás Legalább 20-20 (összesen 40) gyakran használt „j”-t és „ly”-t tartalmazó szó (egy- vagy kéttagú szavak) helyes leírása 20 „tj”, „lj”, „dj”, „nj”, „dt”, „ts” betűkapcsolatból származó összeolvadást vagy hasonulást tartalmazó szó 4-5 szóból álló mondat leírása	<i>Vizuális kultúra:</i> irányváltásokat segítő vonalkombinációk (vonalkötegek, vonalgombolyagok stb.) használata.

Kulcsfogalmak/ fogalmak	hang, betű, magánhangzó, mássalhangzó, egyjegyű mássalhangzó, kétjegyű mássalhangzó, háromjegyű mássalhangzó, hosszú/kettőzött mássalhangzó, hosszú/kettőzött kétjegyű

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	A NYELV ÉPÍTŐ KÖVEI: SZÓ, SZÓKAPCSOLAT, MONDAT, SZÖVEG	Órakeret 23 óra
Előzetes tudás	Olvasás és írás ismerete.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az elsajátított új nyelvhasználati módok készségeinek továbbfejlesztése: az írásmozgások automatizmusainak és az íráshoz kapcsolódó helyes szokásoknak a megerősítése.	
Tanulási eredmények	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Kapcsolódási pontok
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően: kifejezően, érthetően, az élethelyzetnek megfelelően kommunikál; észleli és/vagy megérti a nyelv alkotóelemeit, hangot/betűt, szótagot, szót, mondatot, szöveget, és azokra válaszokat fogalmaz meg; írásbeli munkáját segítséggel vagy önállóan ellenőrzi, javítja; a szövegalkotás során törekszik meglévő szókincsének aktivizálására; megadott szempontok alapján szóban mondatokat és 3-4 mondatos szöveget alkot. A témakör tanulása eredményeként a tanuló: megfigyeli, és tapasztalati úton megkülönbözteti egymástól a magánhangzókat és a mássalhangzókat, valamint az időtartamukat; a kiejtéssel megegyező rövid szavak leírásában követi a helyesírás szabályait; a kiejtéstől eltérő ismert szavakat megfigyelés, szóelemzés alkalmazásával megfelelően leírja; a mondatot nagybetűvel kezdi, alkalmazza a mondat hanglejtésének, a beszélő szándékának megfelelő mondatvégi írásjeleket a kijelentő és kérdő mondatoknál. szavakat, szó szerkezeteket, 3-4 szavas mondatokat leír megfigyelés és/vagy diktálás alapján.	Ösztönös nyelvtudás formálása Nyelvi tudatosság fejlesztése Önellenőrzés, hibajavítás képessége Hibajavítás szöveg minta alapján Helyesírási készség alapozása, differenciált fejlesztése Mondatkezdő nagybetű, mondatzáró írásjelek A kijelentő és kérdő mondatok Megfigyelt és gyakran használt szavakban a „j” hang helyes jelölése	<i>Vizuális kultúra:</i> térérzékelés, finom motorika, esztétikai igényesség; különféle vonaltípusok készségfejlesztő alkalmazása. <i>Testnevelés:</i> harmonikus mozgás. <i>Ének-zene:</i> tempó, ritmus.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	betű, hang, szó, szókapcsolat, mondat, szöveg, j-ly, írásjel, pont, kérdőjel, felkiáltójel, kisbetű, nagybetű	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	KISBETŰ – NAGYBETŰ		Órakeret 14 óra
Előzetes tudás	Olvasás és írás ismerete.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az írás jelrendszerének differenciált elsajátítása. A helyes írásszokások kialakítása az egyéni képességkülönbségek figyelembevételével. Az írástechnika és a rendezett kézírás megalapozása, fejlesztése.		
Tanulási eredmények	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Kapcsolódási pontok	
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően: élethelyzetnek megfelelően, kifejezően, érthetően kommunikál; biztosan ismeri a kis- és nagybetűs ábécét, azonos és különböző betűkkel kezdődő szavakat betűrendbe sorol. A megismert szabályokat alkalmazza digitális felületen való kereséskor is; felismeri, jelentésük alapján csoportosítja, és önállóan vagy segítséggel helyesen leírja az élőlények, tárgyak, gondolati dolgok nevét; a mondatot nagybetűvel kezdi, alkalmazza a mondat hanglejtésének, a beszélő szándékának megfelelő mondatvégi írásjeleket a kijelentő és kérdő mondatoknál. A témakör tanulása eredményeként a tanuló: a több hasonló élőlény, tárgy nevét kis kezdőbetűvel írja; a személynevek, állatnevek és a lakóhelyhez kötődő egyszerű egyelemű helyneveket nagy kezdőbetűvel írja le.	Szókincsfejlesztés, szókincs-aktivizálás Helyesírási készség fejlesztése funkcionális másolással, tollbamondással Hibajavítás és önellenőrzési képesség fejlesztése Szavak csoportosítása és válogatása jelentésük alapján Élőlény, tárgy neve Több hasonló élőlény, tárgy neve és helyesírása Saját nevek helyesírása (egyszerű személynevek, állatnevek, helynevek) Mondatkezdő nagybetű	Vizuális kultúra: írányváltásokat segítő vonalkombinációk (vonalkötegek, vonalgombolyagok stb.) használata.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	kisbetűs és nagybetűs ábécé, élőlények neve, tárgyak neve, több hasonló név, saját név, önellenőrzés, hibajavítás, személynév, állatnév, helynév		

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	A MAGYAR ÁBÉCÉ – A BETŰREND		Órakeret 16 óra
Előzetes tudás	Olvasás és írás ismerete.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az elsajátított új nyelvhasználati módok készségeinek továbbfejlesztése: az írásmozgások automatizmusainak és az íráshoz kapcsolódó helyes szokásoknak a megerősítése.		
Tanulási eredmények	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Kapcsolódási pontok	
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően: saját tempójában elsajátítja az anyanyelvi írás jelrendszerét;	Hang- és betűanalízis, analízáló képesség fejlesztése Fonémahallás fejlesztése Vizuális memória fejlesztése	<i>Vizuális kultúra:</i> térérzékelés, finommotorika, esztétikai igényesség; különféle vonaltípusok	

az egyéni sajátosságaihoz mértén olvashatóan ír, törekszik a rendezett írásképre, esztétikus füzetvezetésre; törekszik a tanult helyesírási ismeretek alkalmazására; a hallás és olvasás alapján megfigyelt szavakat, szó szerkezeteket, egyszerű mondatokat önállóan leírja; érthetően, a kommunikációs helyzetnek megfelelően kommunikál; ismer és használ nyomtatott és digitális forrásokat az ismeretei bővítéséhez, rendszerezéséhez; biztosan ismeri és használja a kis- és nagybetűs ábécét, azonos és különböző betűkkel kezdődő szavakat betűrendbe sorol. Az erre vonatkozó szabályokat alkalmazza digitális felületen való kereséskor is; feladatvégzés során társaival együttműködik; írásbeli munkáját segítséggel vagy önállóan ellenőrzi és javítja. A témakör tanulása eredményeként a tanuló: különböző betűkkel kezdődő szavakat betűrendbe sorol; segítséggel használ életkorának megfelelő szótárakat; megfigyeli, és tapasztalati úton megkülönbözteti egymástól a magánhangzókat és a mássalhangzókat, valamint időtartamukat; különböséget tesz az egyjegyű, a kétjegyű és a háromjegyű betűk között, és írásban pontosan jelöli ezeket a tanult szavakban.	Ritmusfejlesztés (hosszú-rövid hangok megkülönböztetéséhez, szótagoláshoz) Beszéd- és artikulációs képesség fejlesztése Helyesírási készség fejlesztése Aktív szókincs fejlesztése A nyomtatott és írott magyar ábécé kis- és nagybetűi A betűrend, a különböző betűvel kezdődő szavak betűrendbe sorolása	készségfejlesztő alkalmazása. <i>Testnevelés:</i> harmonikus mozgás. <i>Ének-zene:</i> tempó, ritmus.

Kulcsfogalmak/ fogalmak	hang, betű, magánhangzó, mássalhangzó, egyjegyű mássalhangzó, kétjegyű mássalhangzó, háromjegyű mássalhangzó, hosszú/kettőzött mássalhangzó, hosszú/kettőzött kétjegyű mássalhangzó, rövid magánhangzó, hosszú magánhangzó, szótag, szó, ábécé, betűrend, szótár, „j” hang kétféle jelölése
Javasolt tevékenységek	Könyvtárlátogatás

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	HANGOK IDŐTARTAMÁNAK JELENTÉS-MEGKÜLÖNBÖZTETŐ SZEREPE	Órakeret 24 óra
Előzetes tudás	Olvasás és írás ismerete.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A helyesírási készség fejlesztése. A megismert nyelvi eszközök, nyelvhelyességi és helyesírási szabályok alkalmazása a szóbeli és az írásbeli nyelvhasználatban.	

Tanulási eredmények	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Kapcsolódási pontok
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően: kifejezően, érthetően, az élethelyzetnek megfelelően kommunikál; saját tempójában elsajátítja az anyanyelvi írás jelrendszerét; az egyéni sajátosságaihoz mérten olvashatóan ír, törekszik a rendezett írásképre, esztétikus füzetvezetésre; törekszik a tanult helyesírási ismeretek alkalmazására; írásbeli munkáját önállóan vagy segítséggel ellenőrzi, javítja. A témakör tanulása eredményeként a tanuló: megfigyeli és tapasztalati úton megkülönbözteti egymástól a magánhangzókat és a mássalhangzókat, valamint időtartamukat; a hangjelölés megismert szabályait jellemzően helyesen alkalmazza a tanult szavakban.	Fonémahallás fejlesztése Ritmusfejlesztés (hosszú-rövid hangok megkülönböztetése) Szókincsfejlesztés Artikuláció fejlesztése Beszédfejlesztés Helyesírási készség fejlesztése Jellegzetes, csak magánhangzók vagy mássalhangzók időtartamában eltérő szavak helyesírása	Ének-zene: egy adott dallamhoz szöveg alkotása.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	mondat, szó, rövid/hosszú magánhangzó/mássalhangzó, jelentés, időtartam	

A fejlesztés várt eredményei a második évfolyam végén, a továbbhaladás feltételei:	A tanuló érthetően beszéljen, legyen tisztában a szóbeli kommunikáció alapvető szabályaival, alkalmazza őket. Értse meg a tanítói magyarázatokat, utasításokat és társai közléseit. A kérdésekre értelmesen válaszoljon. Aktivizálja a szókincsét a szövegalkotó feladatokban. Használja a bemutatkozás, a felnőttek és a kortársak megszólításának és köszöntésének udvarias nyelvi formáit. Legyen képes összefüggő mondatok alkotására. Követhetően számoljon be élményeiről, olvasmányai tartalmáról. Szöveghűen mondja el a memoriterek. Rendelkezzen megfelelő számú szókinccsel. Ismert és begyakorolt szöveget folyamatosságra, pontosságra törekvően olvasson fel. Emelje ki az olvasottak lényegét. Írása legyen rendezett, pontos. Ismerje fel és nevezze meg a tanult nyelvtani fogalmakat, szükség szerint idézze fel és alkalmazza a helyesírási szabályokat a begyakorolt szókészlet szavaiban. Jelölje helyesen a j hangot legalább 40 begyakorolt szóban. Helyesen válassza el az egyszerű szavakat. Legyen tisztában a tanulás alapvető céljával, ítélőképessége, erkölcsi, esztétikai és történelmi érzéke legyen az életkori sajátosságoknak megfelelően fejlett. Legyen nyitott, motivált az anyanyelvi képességek fejlesztése területén.

Magyar nyelv és irodalom 3–4. évfolyam

A harmadik-negyedik évfolyamon továbbra is kiemelt feladat az ösztönös nyelvhasználat tudatos tétele és annak fejlesztése. Figyelembe kell venni, hogy a tanulók nyelvi képességei különbözőek. Ezért folyamatosan szükséges az egyéni képességeket figyelembe vevő differenciált fejlesztés.

A beszédfejlesztés, az olvasástechnika és a szövegértés fejlesztése párhuzamosan folyik. Változatos műfajú és típusú szövegek segítik az egyéni szövegértelmezés kialakulását, és alapozzák a szövegfeldolgozás és a szövegből való tanulás technikáit. A kronologikus gondolkodás fejlesztése ebben az időszakban kezdődik meg történelmi témájú szövegek segítségével. Ezekkel a szövegekkel nem a történelmi ismeretek átadása, évszámok megtanítása a cél, hanem a fejlesztés mellett a nemzeti identitástudat kialakítása és a hazaszeretetre nevelés. Az első-második évfolyamon megjelenő témaköröket a harmadik-negyedik évfolyamon kibővítjük a világról szerzett ismeretekkel, a közösségi értékekkel és a környezettudatossággal. A feldolgozott szövegek mellett ezeken az évfolyamokon hosszabb epikus művekkel is találkozhatnak a tanulók, melynek célja az olvasóvá nevelés.

Törekedni kell arra, hogy az irodalmi alkotás kiválasztása az osztályközösséggel együtt történjen, és olyan, igényes művet olvassanak a gyerekek, amely az adott gyerekcsoport érdeklődésének és sajátosságainak megfelel. Fontos, hogy a kiválasztott művet tanítási óra keretében, folyamatos olvasással dolgozzuk fel. Ez azt jelenti, hogy a tanító bemutatja a mű egyes részeit, majd néma (ha regényről van szó, otthoni) olvasásra és/vagy csoportos feldolgozásra jelöli ki.

Az írástechnika fejlesztése és az eszközszintű íráshasználat ezen a két évfolyamon is folytatódik. Nem nyelvi ismereteket tanítunk, hanem játékos, élményszerű tapasztalatokon alapuló fejlesztés folyik. A szófaji fogalmak helyett a szavak jelentésével és helyesírásával foglalkozunk.

A szóbeli és az írásbeli kifejezőkészség fejlesztése párhuzamosan zajlik. Az írásbeli szövegalkotásban az a cél, hogy élményalapú szövegek készüljenek akár közös alkotásként is. Ezek érdemjeggyel történő értékelése – az értékelés szubjektív jellege miatt – nem javasolt.

Az oktatási szakasz kimeneti méréssel zárul.

A 3–4. évfolyamon a magyar nyelv és irodalom tantárgyak alapóraszám: 504 óra

Beszéd és kommunikáció

Mesék, történetek:

Törzsanyag

Magyar népmesék: A furfangos királykisasszony és az okos molnárlegény; A molnár, a fia meg a számár; Világszép Ilonka; Hazugságmese; Füllentő mese; Kőleves; A só; Szécsi Magda: A cigányasszony meg az ördög; Benedek Elek: A számár meg az oroszlán; A holló és a róka - Aesopus, La Fontaine; Romhányi József: Interjú a farkassal, aki állítólag megette Piroskát; Rákos Sándor: A két kis vadkörtefa; Tordon Ákos: Pilleruha; Lázár Ervin: Csodapatika; Csukás István: A téli tücsök meséi (részlet)

A törzsanyaghoz kapcsolódó, kiegészítő tartalmak

Magyar népmesék: A számárrá változott barát; Az öszvércsikó, a róka meg a farkas; A megszámlálhatatlan sok juh; A csillagszemű juhász; Mese a dohánnyról; A legfinomabb falat; Benedek Elek: Kigyós Jancsi; Lázár Ervin: A szökevény szeplők; Pilinszky János: A nap születése; Szilvát adok szeméért! (bolgár népmese); Berze Nagy János: A fekete madár; Arany László: A macska és az egér; A farkas és a bárány – Aesopus és La Fontaine; Benedek Elek: Az öreggek; Lázár Ervin: Vacskamati; Kányádi Sándor: Kenyérmadár; Kányádi Sándor: Farkasúzó furulya

Mondák, regék

Törzsanyag

Gaál Mózes: Mese a csodaszarvasról; Móra Ferenc: A hunok hazát keresnek; Móra Ferenc: Az Isten kardja; Gárdonyi Géza: Attila temetése; Gaál Mózes: Emese álma; Lázár Ervin: Szent István koronája (részletek); A sapkatöltés – Szent István-legenda – *somogyi népmonda nyomán*; Mátyást királlyá választják – *Benczédi Székely István és Thuróczi János krónikája nyomán*; Mátyás király és az öregember – *(Illyés Gyula: Hetvenhét magyar népmese)*; Móra Ferenc: Furfangos Támadó; Móra Ferenc: Kevély Kereki valamint ismerettartalmú szövegek

A törzsanyaghoz kapcsolódó, kiegészítő tartalmak

Gaál Mózes: Fiamnak; A magyarok eredete – Kézai Simon és Anonymus krónikája nyomán; Garay János: Álmos (részlet); A fehér ló mondája (A Képes Krónika nyomán); Koltay Gergely: Honfoglalás; A vérszerződés - Anonymus

krónikája nyomán; Kányádi Sándor: Az elveszett követ; Móra Ferenc: Harmatos zöld fűben... ; Gergő juhász kanala – magyar népmese; Mesék Mátyás királyról; Tatay Sándor: Kinizsi Pál – könyvismertetés; Tatay Sándor: Kinizsi Pál (Két fenevad – részlet); Móra Ferenc: Bem apó kisdobosa; Mikszáth Kálmán: A nagy nap; Galamboskő – népmonda nyomán (Lengyel Dénes: Régi magyar mondák című könyvéből); Hegedűs Géza: Egy külföldi követ levele Mátyás király könyvtárából valamint ismerettartalmú szövegek: a Vérszerződés, honfoglalás, honfoglalók élete a Kárpát-medencében, honfoglalás-kori mesterségek, Szent Korona története, Államalapítás, királyok kora, tatárjárás, török hódoltság kora, kuruc-labanc korszak (Rákóczi), forradalom és szabadságharc

Versek

Törzsanyag:

Nemes Nagy Ágnes: Fekete hattyú; Nemes Nagy Ágnes: Bodzavirág; Kányádi Sándor: Valami készül; **Radnóti Miklós: Éjszaka**; Verbőczy Antal: Ősz (képvers); Áprily Lajos: Március; **József Attila: Mama**; Tóth Árpád: Láng; József Attila: Kertész leszek; Weöres Sándor: Hold és felhő; Nagy László: Dióverés; Kányádi Sándor: Ballada; Tamkó Sirató Károly: Tengerecki hazaszáll; **Kölcsey Ferenc: Himnusz (első két versszak)**; **Vörösmarty Mihály: Szózat (keretversszakok)**; **Petőfi Sándor: Nemzeti dal**; Leksa Manush: Cigány bölcsődal (A vastag betűs művek memoriték.)

A törzsanyaghoz kapcsolódó, kiegészítő tartalmak

Radnóti Miklós: A mécsvirág kinyílik; Ratkó József: Tavasz; Weöres Sándor: Kánikula; József Attila: Csendes, kévébe...; Kányádi Sándor: Csukástó; Weöres Sándor: Fülemüle; Weöres Sándor: A tündér; Weöres Sándor: Robogó szekerek – *próza költemény*; Kányádi Sándor: Sóhajlás; *Magyar népdalok*: Elindultam szép hazámbul; Tavasz szél vizet áraszt; Ej-haj, gyöngyvirág; Nem szoktam; Serkenj fel, kegyes nép

Helyem a világban

Törzsanyag:

Kiss Anna: Hol van a világ vége? – *próza költemény*; Fekete István: A tölgyfa (részlet); Csukás István: Kurta mese Lázár Ervinről (Lázár Ervin ötvenedik születésnapjára) valamint Ismerettartalmú szövegek a Helyem a világban témakörben

Ünnepkörök, hagyományok, mesterségek

Törzsanyag

Nagy László: Adjon az Isten; Nagy László: Csodafiú – szarvas; Nagyvárad János: Csendes éj; Dsida Jenő: Itt van a szép karácsony; Ady Endre: Kis, karácsonyi ének; Szabó Lőrinc: Lóci verset ír; Locsolóvers; Kodály Zoltán: Pünkösdlő (részlet) továbbá ismerettartalmú szövegek az Ünnepkörök, hagyományok, mesterségek témakörben

Növények, állatok, emberek (találmányok, felfedezések)

Törzsanyag

Buda Ferenc: Kőből rakott mese; Lázár Ervin: Bab Berci köve - dramatizált változat valamint ismerettartalmú szövegek: A föld élőlényei: növények, állatok – az életkori sajátosságoknak megfelelő érdekességek; Különleges tájak bemutatása (Magyarország); Magyar találmányok felfedezések; Nobel-díjasok valamint ismerettartalmú szövegek

A törzsanyaghoz kapcsolódó, kiegészítő tartalmak

Fekete István: Csí és más mesék; valamint ismerettartalmú szövegek: A világegyetemről haladva a Földre – a bolygónk megismerése (pl: nyughatatlan bolygónk; háborgó Föld – vulkánkitörések, földrengések keletkezése; barlangok: cseppkő, jég; a felszín vizei; a légkör; a szivárvány; villámok keletkezése

Olvassunk együtt! Közös olvasmányok

Törzsanyag:

LÁZÁR ERVIN: BAB BERCI; TATAY SÁNDOR: KINIZSI PÁL; FEKETE ISTVÁN: VUK

A törzsanyaghoz kapcsolódó, kiegészítő tartalmak

Berg Judit: Rumini; Janikovszky Éva: A nagy zuhé; Csukás István: Pom-pom meséi

Magyar nyelv és irodalom 3. évfolyam

Az éves óraszám: 216 (108 olvasás/fogalmazás, 108 nyelvtan/írás)

A témakörök áttekintő táblázata:

Témakör neve	
Beszéd, olvasás és szövegalkotás	
Beszéd, kommunikáció és szövegalkotás	11
Mesék, történetek	10
Mondák, regék	12
Versek, népköltészeti alkotások	8
Helyem a világban	10
Ünnepkörök, hagyományok, mesterségek	8
Állatok, növények, tájak, találmányok	10
Olvassunk együtt! Közös olvasmányok	4
A nyelv építőkövei: Az írásbeli szövegalkotás lépései (mondatgrammatikai eszközök alkalmazása- kapcsolás, szűkítés, bővítés, névmásítás, névelőhasználat, helyettesítés)	10
A nyelv építőkövei: szó, szókapcsolat, mondat, szöveg (rövid szövegek alkotása - hír, hirdetés, meghívó, felhívás, tudósítás, elbeszélő szöveg, elektronikus levél)	7
Nyelvtan és helyesírás	
A nyelv építőkövei: hang/betű, szótag, szó, elválasztás, betűrendbe sorolás	20
Szótő és toldalék, szóelemzés	9
Hangalak és jelentés kapcsolata, állandósult szókapcsolatok	7
1. Élőlények, tárgyak, gondolati dolgok neve - kisbetű – nagybetű	16
2. Tulajdonságokat kifejező szavak	14
3. Mennyiségeket kifejező szavak	8
4. Cselekvés, történés a múltban, jelenben, jövőben	16
ÖSSZEFOGLALÁSRA, GYAKORLÁSRA, ISMÉTLÉSRE, TÉMAHÉTRE ÉS SZÁMONKÉRÉSRE SZÁNT ÓRAKERET	36
Összes óraszám:	216

Beszéd, olvasás és szövegalkotás

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	BESZÉD ÉS KOMMUNIKÁCIÓ	Órakeret 11 óra
Előzetes tudás	Egyszerű szóbeli közlések megértése. Kérdésekre értelmes, rövid válaszok adása. A mindennapi kommunikáció alapformáinak alkalmazása a szokás és tisztelet szintjén: köszönés, bemutatkozás, megszólítás, kérdezés, kérés, köszönetnyilvánítás, köszöntés.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A beszéd tartalmának, hangzásának, stílusának és kifejező erejének egymással összefüggő fejlesztése. A beszéd és a megértés továbbfejlesztése, különös tekintettel a pontosságra, a folyamatosságra és a kifejezőerőre, valamint az aktív szókincs intenzív gyarapítására. A szóbeli szövegalkotási készség fejlesztése.	
Tanulási eredmények		Kapcsolódási pontok
élethelyzetnek megfelelően, kifejezően, érthetően kommunikál; megérti a nyelvi és nem nyelvi üzeneteket, és azokra a kommunikációs helyzetnek megfelelően reagál;		Minden tantárgy: összefüggő beszéd, érvelés.

egyszerű magyarázat, szemléltetés (szóbeli, képi, írásbeli, dramatikus tevékenység) alapján megérti az új kifejezés jelentését; részt vesz a kortársakkal és felnőttekkel való kommunikációban, és az adott helyzetnek megfelelően alkalmazza a megismert kommunikációs szabályokat; használja a kapcsolatfelvételi, kapcsolattartási, kapcsolatlezárási formákat: köszönés, kérés, megszólítás, kérdezés; testtartás, testávolság, tekintettartás, hangsúly, hanglejtés, hangerő, hangszín, megköszönés, elköszönés; élményeiről, olvasmányairól segítséggel vagy önállóan beszámol. beszédlégzése és artikulációja megfelelő, figyelmet fordít a hangok időtartamának helyes ejtésére, a beszéd helyes ritmusára, hangsúlyára, tempójára, az élethelyzetnek megfelelő hangerőválasztásra a tanult verseket, mondókákat, rövidebb szövegeket szöveghűen, érthetően tolmácsolja; részt vesz ismert szövegek (versek, nyelvtörők, mesék) mozgással, dramatikus elemekkel történő élményszerű megjelenítésében; képességeihez mértén bekapcsolódik párbeszéd, dramatikus szituációs játékok, improvizációk megalkotásába.	Beszédészlelés, beszédértés Kifejező, érthető beszéd Helyes ejtés tanítása Nem nyelvi jelek használata Kapcsolatfelvételi formák, társalgási fordulatok Párbeszéd, szituációs játékok, improvizáció	<i>Környezetismeret:</i> őnfenntartás, légzés. <i>Vizuális kultúra:</i> Műalkotások megfigyelése, jellemzése, értelmezése, értékelése. Médiaszövegek közötti különbségek (pl. televíziós műsortípusok, animációs mesefilmek, sorozatok) felismerése saját médiaélmények felidézésén, megjelenítésén (pl. szerepjáték) és közvetlen példákon keresztül.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	helyesejtés, beszédlégzés, artikuláció, időtartam, hangerő, beszédtempó, ritmus, hanglejtés, hangsúly, szünet, testtartás, mimika, térközszabályozás, párbeszéd, szituáció, improvizáció	
Javasolt tevékenységek:	Résztvétel prezentáció készítésében és előadásában	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	MESÉK, TÖRTÉNETEK	Órakeret 10 óra
Előzetes tudás	Nyelvre, írott nyelvre, olvasásra vonatkozó, az adott korosztály képességfejlődése szempontjából releváns ismeretek.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az olvasástechnika fejlesztése, automatizálása, a folyékony olvasás kialakításának segítése, olvasási stratégiák bevezetése, különböző szövegtípusok megismertetése, biztos olvasási készség, az értő olvasás kialakítása.	
Tanulási eredmények	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Kapcsolódási pontok
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mértén, életkorának megfelelően: felkészülés után tagolt szöveget érthetően olvas hangosan; részt vesz az adott közösség kultúrájának megfelelő gyermekirodalmi mű közös	Érzelmi fejlesztés Hallott szöveg megértésének fejlesztése Olvasástechnika fejlesztése Szövegértő olvasás fejlesztése Szövegben való tájékozódás fejlesztése Hiányos vázlat kiegészítése a szöveghez Illusztráció készítése, kiegészítése, a meglévő társítása Kulcsszavak azonosítása segítséggel	<i>Matematika:</i> szöveges feladatok. <i>Környezetismeret:</i> önálló tanulás, szövegfeldolgozás kialakítása. <i>Etika:</i> én magam; az én világom.

olvasásában, és nyitott annak befogadására; felismeri, értelmezi a szövegben a számára ismeretlen szavakat, kifejezéseket. Digitális forrásokat is használ; egyszerű magyarázat, szemléltetés (szóbeli, képi, írásbeli, dramatikus tevékenység) alapján megérti az új kifejezés jelentését; mozgósítja a hallott és olvasott szöveg tartalmával kapcsolatos ismereteit, élményeit, tapasztalatait, és összekapcsolja azokat; önállóan, képek, grafikai szervezők (kerettörténet, történettérkép, mesetáblázat, karakter-térkép, történetpiramis stb.) segítségével vagy tanítói segédlettel a szöveg terjedelmétől függően összefoglalja a történetet; rész vesz rövid mesék, történetek dramatikus, bábos és egyéb vizuális, digitális eszközökkel történő megjelenítésében, segítséggel megfogalmazza a szöveg hatására benne kialakult képet; felismeri a cím és a szöveg közötti összefüggést; azonosítja a történetekben a helyszínt, a szereplőket, a konfliktust és annak megoldását; képességeinek megfelelő szöveget hangos vagy néma olvasás útján megért; ismer néhány digitális olvasási technikát; megfogalmazza saját álláspontját. Meghallgatja társai véleményét és együttműködik velük; rész vesz a konfliktusokat feldolgozó dramatikus játékokban; rész vesz a kortársakkal és a felnőttekkel való kommunikációban, az adott helyzetnek megfelelően alkalmazza a megismert kommunikációs szabályokat, alkalmaz alapvető olvasási stratégiákat; megérti a nyelvi és nem nyelvi üzeneteket, és azokra a beszédhelyzetnek megfelelően reflektál; a szöveg megértését igazoló feladatokat végez.	Főbb szerkezeti egységek elkülönítése segítséggel Beszédfejlesztés Szókincsfejlesztés, szókincsbővítés Verbális memória fejlesztése Érzelmi intelligencia fejlesztése Mérlegelő gondolkodás fejlesztése: véleményalkotás, ítéletalkotás, következtetések levonása segítséggel Lényegkiemelő képesség fejlesztése Olvasási stratégiák: jóslás, áttekintés, keresés, összefoglalás Grafikus szervezők: fűrtábra, T-táblázat, Venn-diagram, fogalomtáblázat, kerettörténet, történettérkép, mesetáblázat, karakter-térkép, történetpiramis... Mesék jellemzői: jellegzetes szereplők, kifejezések, fordulatok és meseszámok	<i>Vizuális kultúra:</i> Személyes élmények és irodalmi szöveg alapján képek készítése. Képzőművészeti műfajok. Az elemi mozgóképi szövegalkotó kódok felismerése, médiaszöveg olvasása. Kérdések megfogalmazása a látott információra, ismeretre, élményre vonatkozóan. Mesék, gyermekirodalmi alkotások és azok animációs, filmes adaptációinak összehasonlítása, feldolgozása.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló: megismer néhány mesét és történetet a magyar és más népek irodalmából. élményeket és tapasztalatokat szerez változatos irodalmi szövegtípusok és műfajok – klasszikus, kortárs magyar alkotások – megismerésével; olvas és megért nép- és műköltészeti alkotásokat, rövidebb epikai műveket, verseket; rész vesz népmesék és műmesék, regék, mondák, történetek közös olvasásában, feldolgozásában; különbséget tesz a mesés és valószerű történetek között felismeri a cím és a szöveg közötti összefüggést, azonosítja a történetekben a helyszínt, a szereplőket, a konfliktust és annak megoldását; saját gondolkodási és nyelvi szintjén megfogalmazza a szöveg hatására benne kialakult élményt és képzetet; a mesék, történetek szereplőinek cselekedeteiről kérdéseket fogalmaz meg, véleményt alkot; képzetetét a megértés érdekében mozgósítja; megfigyeli és összehasonlítja a történetek lényeges mozzanatait és a saját vagy társai élethelyzetét; rész vesz rövid mesék, történetek dramatikus, bábos és egyéb vizuális, digitális megjelenítésében, megfogalmazza a szöveg hatására benne kialakult képet; önállóan, képek, grafikai szervezők segítségével vagy tanítói segítség alapján a szöveg terjedelmétől függően kiemeli annak lényeges elemeit, összefoglalja azt; megismer gyermekirodalmi alkotás alapján készült filmet, médiaterméket.		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	mese, népmese, történet, valóság, cím, szerző, szereplő, helyszín, probléma, megoldás, bekezdés, időrend, vázlat, összefoglalás	
Javaolt tevékenységek:	Bábszínház-, színházlátogatás Élő meseíró meghívása, író-olvasó találkozó szervezése Interjú készítése	
Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Mondák, regék	Órakeret 12 óra

Előzetes tudás	Nyelvre, írott nyelvre, olvasásra vonatkozó, az adott korosztály képességfejlődése szempontjából releváns ismeretek.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A szövegelemzésben való jártasság elmélyítése, az irodalmi mű befogadása, az érzelmi tartalmak (pl. öröm, izgalom, várakozás, azonosulás) átélésének segítése. Az olvasmányok tartalmához kapcsolódva a nemzeti kultúra hagyományainak megismerése. Magyar és világirodalmi népköltészeti, műköltészeti alkotások megismerése. Irodalmi ismeretek tapasztalati úton való elsajátíttatása.	
Tanulási eredmények	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Kapcsolódási pontok
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően: az élethelyzetnek megfelelően, kifejezően, érthetően kommunikál; képességeinek megfelelő szöveget hangos vagy néma olvasás útján megért; felismeri a szövegben a számára ismeretlen szavakat, kifejezéseket. Digitális forrásokat is használ; egyszerű magyarázat, szemléltetés (szóbeli, képi, írásbeli, dramatikus tevékenység) alapján megérti az új kifejezés jelentését; részt vesz regék, mondák, történetek közös olvasásában, feldolgozásában; saját gondolkodási és nyelvi szintjén megfogalmazza a szöveg hatására benne kialakult képet felismeri a cím és a szöveg közötti összefüggést, azonosítja a történetekben a helyszínt, a szereplőket, a konfliktust és annak megoldását; önállóan képek, grafikai szervezők segítségével vagy tanítói segítség alapján a szöveg terjedelmétől függően kiemeli annak lényeges elemeit, összefoglalja tartalmát; a mesék, történetek szereplőinek cselekedeteiről kérdéseket fogalmaz meg, véleményt alkot; különbséget tesz a mesés és valószerű történetek között; bővíti a témáról szerzett ismereteit egyéb források feltárásával, gyűjtőmunkával, könyvtárhasználattal, filmek, médiatermékek megismerésével.	Érzelmi fejlesztés Olvasástechnika fejlesztése Szövegértő olvasás fejlesztése, beszéd fejlesztése Szókincsfejlesztés, szókincsbővítés Térbeli és időbeli tájékozódás fejlesztése Kronologikus gondolkodás fejlesztése Mérlegelő gondolkodás fejlesztése: véleményalkotás, ítéletalkotás, következtetések levonása segítséggel Múltbeli események, élethelyzetek és szokások felismerése, elkülönítése Olvasási stratégiák: jóslás, keresés, áttekintés, összefoglalás Mondák-regék valós és mesei elemei Híres történelmi személyek és események	<i>Környezetismeret:</i> környezeti, természeti, környezetvédelmi témájú olvasmányok. <i>Ének-zene:</i> a népdalok szövege (kifejező eszközök, nyelvi fordulatok, motívumok, természeti képek). <i>Vizuális kultúra; Dráma és színház:</i> A témához és a tartalomhoz is illeszkedő kifejezőeszközök elemzése, alkalmazása. Mesék, gyermekirodalmi alkotások és azok animációs, filmes adaptációinak összehasonlítása, feldolgozása. Az olvasott/felolvasott szöveghez és a levetített adaptációhoz kapcsolódó élmények megjelenítése és feldolgozása (pl. rajzzal, montázskészítéssel). A különböző médiaszövegekben megjelenő egyszerű helyszín- és időviszonylatok megfigyelése és értelmezése konkrét médiaszövegeken keresztül. Az elbeszélő személyének azonosítása különböző egyszerű médiaszövegekben (pl. animációs mesék).

A témakör tanulása eredményeként a tanuló: megérti a közösen olvasott rövid szövegeket, részt vesz azok olvasásában, feldolgozásában; nyitottá válik a magyarság értékeinek megismerésére, fejlődik nemzeti identitástudata, történelmi szemlélete; részt vesz rövid történetek dramatikus, bábos és egyéb vizuális, digitális eszközökkel történő megjelenítésében, megfogalmazza a szöveg hatására benne kialakult képet; részt vesz gyerekeknek szóló kiállítások megismerésében. Alkotásaival hozzájárul létrehozásukhoz; megismer a szűkebb környezetéhez kötődő irodalmi és kulturális emlékeket, emlékhelyeket.		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	monda, rege, mesei elem, valós elem, cím, szerző, helyszín, időrend, tartalom, múlt, jelen, jövő	
Javasolt tevékenységek:	Mondákban előforduló történelmi helyszínek megtekintése	
Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Versek, népköltészeti alkotások	Órakeret 8 óra
Előzetes tudás	Nyelvre, írott nyelvre, olvasásra vonatkozó, az adott korosztály képességfejlődése szempontjából releváns ismeretek.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A szövegelemzésben való jártasság elmélyítése, az irodalmi mű befogadása, az érzelmi tartalmak (pl. öröm, izgalom, várakozás, azonosulás) átélésének segítése. Az olvasmányok tartalmához kapcsolódva a nemzeti kultúra hagyományainak megismerése. Magyar és világirodalmi népköltészeti, műköltészeti alkotások megismerése. Irodalmi ismeretek tapasztalati úton való elsajátítása.	
Tanulási eredmények	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Kapcsolódási pontok
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően: élethelyzetnek megfelelően, kifejezően, érthetően kommunikál; életkorának megfelelő szöveget hangos vagy néma olvasás útján megért; felismeri, értelmezi a szövegben a számára ismeretlen szavakat, kifejezéseket. Digitális forrásokat is használ; egyszerű magyarázat, szemléltetés (szóbeli, képi, írásbeli, dramatikus	Érzelmi fejlesztés Hallásfejlesztés - beszédhallás fejlesztése Ritmusérzék fejlesztése Olvasástechnika fejlesztése Szókincsfejlesztés, szókincsbővítés Verbális memória fejlesztése Belső képalkotás Kreativitás, fantázia, képzelet, érzelmi intelligencia fejlesztése érzékszervek bevonásával Egyéni szövegértelmezés kialakítása tanítói segítséggel Ritmus, rím, refrén	<i>Környezetismeret:</i> környezeti, természeti, környezetvédelmi témájú olvasmányok. <i>Ének-zene:</i> a népdalok szövege (kifejező eszközök, nyelvi fordulatok, motívumok, természeti képek). <i>Vizuális kultúra; Dráma és színház:</i> A témához és a tartalomhoz is illeszkedő

tevékenység) alapján megérti az új szó vagy kifejezés jelentését; megérti a nyelvi és nem nyelvi üzeneteket, és azokra a beszédhelyzetnek megfelelően reflektál; a megismert szavakat, kifejezéseket alkalmazza a különböző nyelvi szinteken; ismer és megért rövidebb nép- és műköltészeti alkotásokat, rövidebb epikai műveket, verseket; részt vesz az adott közösség érdeklődésének megfelelő gyermekirodalmi mű közös olvasásában, és nyitott annak befogadására; élményt és tapasztalatot szerez változatos ritmikájú lírai művek megismerésével a kortárs és a klasszikus gyermeklírából és a népköltészeti alkotásokból; felismeri a cím és a szöveg közötti összefüggést; megfigyeli a költői nyelv sajátosságait, megértésélményeit az általa választott módon megfogalmazza, megjeleníti. A témakör tanulása eredményeként a tanuló: részt vesz magyar népi mondókák, népdalok, klasszikus magyar gyerekversek mozgásos-játékos feldolgozásában, dramatikus előadásában; a versek hangulatát kifejezi a különféle érzékszervi tapasztalatok segítségével (színek, hangok, illatok, tapintási élmények stb.); önállóan vagy segítséggel szöveghűen felidéz néhány könnyen tanulható, rövidebb verset, mondókát, versrészletet, népköltészeti alkotást, prózai és dramatikus szöveget, szövegrészletet; szövegszerűen felidézi Kölcsey Ferenc: Himnusz, Vörösmarty Mihály: Szózat, Petőfi Sándor: Nemzeti dal című verseinek részleteit.	Magánhangzók, mássalhangzók Népköltészeti alkotások: mondókát, népdalt, sorolót	kifejezőeszközök elemzése, alkalmazása. Mesék, gyermekirodalmi alkotások és azok animációs, filmes adaptációinak összehasonlítása, feldolgozása. Az olvasott/felolvasott szöveghez és a levetített adaptációhoz kapcsolódó élmények megjelenítése és feldolgozása (pl. rajzzal, montázskészítéssel). A különböző médiaszövegekben megjelenő egyszerű helyszín- és időviszonylatok megfigyelése és értelmezése konkrét médiaszövegeken keresztül. Az elbeszélő személyének azonosítása különböző egyszerű médiaszövegekben (pl. animációs mesék).
Kulcsfogalmak/ fogalmak	vers, himnusz, dal, mondóka, kiszámoló, soroló, népdal, verssor, versszak, rím, ritmus, refrén, költő, cím, népköltészet, műköltészet	
Javasolt tevékenységek:	Bábszínház-, színházlátogatás Élő költő meghívása, író-olvasó találkozó szervezése Interjú készítése	
Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Helyem a világban	Órakeret 10 óra

Előzetes tudás	Nyelvre, írott nyelvre, olvasásra vonatkozó, az adott korosztály képességfejlődése szempontjából releváns ismeretek.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az olvasástechnika fejlesztése, automatizálása, a folyékony olvasás kialakításának segítése, olvasási stratégiák bevezetése, különböző szövegtípusok megismertetése, biztos olvasási készség, az értő olvasás kialakítása.		
Tanulási eredmények	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Kapcsolódási pontok	
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően: képes családjából származó közösségi élményeit megfogalmazni, összevetni az iskolai élet adottságaival, a témakört érintő beszélgetésekben aktívan részt venni felismeri, értelmezi a szövegben a számára ismeretlen szavakat, kifejezéseket. digitális forrásokat is használ; egyszerű magyarázat, szemléltetés (szóbeli, képes, írásbeli, dramatikus tevékenység) alapján megérti az új szó vagy kifejezés jelentését; a megismert szavakat, kifejezéseket alkalmazza a különböző nyelvi szinteken; képességeinek megfelelő szöveget hangos vagy néma olvasás útján megért; szöveg terjedelmétől függően összefoglalja a szöveg tartalmát; alkalmaz alapvető olvasási stratégiákat; megfogalmazza saját álláspontját. Meghallgatja társai véleményét és együttműködik velük; részt vesz a kortársakkal és a felnőttekkel való kommunikációban és az adott helyzetnek megfelelően alkalmazza a megismert kommunikációs szabályokat; A témakör tanulása eredményeként a tanuló: felismeri, értelmezi a szövegben a számára ismeretlen szavakat, kifejezéseket. digitális forrásokat is használ; törekszik a világ tapasztalati úton történő megismerésére, értékeinek tudatos megóvására; megfigyeli és összehasonlítja a történetek tartalmát és a saját élethelyzetét; mozgósítja a hallott vagy olvasott szöveg tartalmával kapcsolatos ismereteit, élményeit, tapasztalatait, és összekapcsolja azokat;	Szókincsfejlesztés, szókincsbővítés Olvasástechnika fejlesztése Szövegértő olvasás fejlesztése, beszéd fejlesztése Élő és élettelen környezet Kulturális értékek megismerése és tisztelete Természeti értékek tisztelete Környezettudatosság Együttműködés, közösségformálás Önismeret, társismeret Kulturált véleménynyilvánítás Mások véleményének elfogadása Fenntartható fejlődés	<i>Matematika:</i> szöveges feladatok. <i>Környezetismeret:</i> önálló tanulás, szövegfeldolgozás kialakítása. <i>Etika:</i> én magam; az én világom. <i>Vizuális kultúra:</i> Személyes élmények és irodalmi szöveg alapján képek készítése. Képzőművészeti műfajok. Az elemi mozgóképi szövegalkotó kódok felismerése, médiaszöveg olvasása. Kérdések megfogalmazása a látott információra, ismeretre, élményre vonatkozóan. Mesék, gyermekirodalmi alkotások és azok animációs, filmes adaptációinak összehasonlítása, feldolgozása.	

élményeket és tapasztalatokat szerez néhány szövegtípusról és műfajról, szépirodalmi és ismeretközlő szövegről; megismer gyermekirodalmi alkotás alapján készült filmet; azonosítja a történetekben a helyszínt, a szereplőket, a konfliktust és annak megoldását; nyitottá válik a magyarság értékeinek megismerésére, fejlődik nemzeti identitástudata, történelmi szemlélete; részt vesz rövid mesék, történetek dramatikus, bábos és egyéb vizuális, digitális eszközökkel történő megjelenítésében, megfogalmazza a szöveg hatására benne kialakult élményt és képzetet; megéli és az általa választott formában megjeleníti a közösséghez tartozás élményét; tapasztalatot szerez a szövegből való információgyűjtés módjairól; gyakorolja az ismeretfeldolgozás egyszerű technikáit; ismer és alkalmaz néhány alapvető tanulási technikát; különböző célú, rövidebb tájékoztató, ismeretterjesztő szövegeket olvas hagyományos és digitális felületen; felismeri a cím és a szöveg közötti összefüggést; feladatvégzés során társaival együttműködik.		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	világ, földrész, ország, haza, környezet, közösség, család	
Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Ünnepkörök, hagyományok, mesterségek	Órakeret 8 óra
Előzetes tudás	Nyelvre, írott nyelvre, olvasásra vonatkozó, az adott korosztály képességfejlődése szempontjából releváns ismeretek.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az olvasástechnika fejlesztése, automatizálása, a folyékony olvasás kialakításának segítése, olvasási stratégiák bevezetése, különböző szövegtípusok megismertetése, biztos olvasási készség, az értő olvasás kialakítása.	
Tanulási eredmények	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Kapcsolódási pontok
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően: élethelyzetnek megfelelően, kifejezően, érthetően kommunikál; olvasási szintjének megfelelő szöveget hangos vagy néma olvasás útján megért;	Olvasástechnika fejlesztése Szövegértő olvasás fejlesztése, beszéd fejlesztése Szókincsfejlesztés, szókincsbővítés Nemzeti ünnepeink, családi ünnepeink Magyar hagyományok tisztelete Az ünnepek jellemzői, körforgásuk Lakóhely hagyományainak megismerése	<i>Környezetismeret:</i> környezeti, természeti, környezetvédelmi témájú olvasmányok. <i>Ének-zene:</i> a népdalok szövege (kifejező eszközök, nyelvi fordulatok,

felismeri, értelmezi a szövegben a számára ismeretlen szavakat, kifejezéseket. Digitális forrásokat is használ; egyszerű magyarázat, szemléltetés (szóbeli, képi, írásbeli, dramatikus tevékenység) alapján megérti az új szó vagy kifejezés jelentését; megérti a nyelvi és nem nyelvi üzeneteket, és azokra a beszédhelyzetnek megfelelően reflektál, a megismert szavakat, kifejezéseket alkalmazza a különböző nyelvi szinteken; ismer és ért néhány egyszerű és gyakori szólást, szóláshasonlatot, közmondást, találós kérdést, nyelvtörőt, kiszámolót, mondókát; megéli a közösséghez tartozás élményét; megismeri saját lakóhelyének irodalmi és kulturális értékeit. A témakör tanulása eredményeként a tanuló: megérti a rövid szövegeket, részt vesz azok olvasásában, közös feldolgozásában; ismeri a keresztény/keresztén ünnepköröket (karácsony, húsvét, pünkösd), nemzeti és állami ünnepeket (március 15., augusztus 20., október 23.), népszokást (Márton-nap, Luca-nap, betlehemezés, húsvéti locsolkodás, pünkösdölés); megéli és az általa választott formában megjeleníti a közösséghez tartozás élményét; részt vesz rövid mesék, történetek dramatikus, bábos és egyéb vizuális, digitális eszközökkel történő megjelenítésében; részt vesz magyar népi mondókák, népdalok, klasszikus magyar gyerekversek mozgásos-játékos feldolgozásában, dramatikus előadásában; megismeri a jeles napokhoz, ünnepekhez, hagyományokhoz, népi mesterségekhez kapcsolódó szövegeket, dalokat, szokásokat, népi gyermekjátékokat; jellemző és ismert részletek alapján azonosítja a nemzeti ünnepeken	Szólások, szóláshasonlatok, közmondások Találós kérdések Régi magyar mesterségek Jeles történelmi személyek Szent István király, Szent László király, IV. Béla király, Mátyás király, II. Rákóczi Ferenc, Petőfi Sándor, Széchenyi István, Kossuth Lajos	motívumok, természeti képek). <i>Vizuális kultúra; Dráma és színház:</i> A témához és a tartalomhoz is illeszkedő kifejezőeszközök elemzése, alkalmazása. Mesék, gyermekirodalmi alkotások és azok animációs, filmes adaptációinak összehasonlítása, feldolgozása. Az olvasott/felolvasott szöveghez és a levetített adaptációhoz kapcsolódó élmények megjelenítése és feldolgozása (pl. rajzzal, montázskészítéssel). A különböző médiaszövegekben megjelenő egyszerű helyszín- és időviszonylatok megfigyelése és értelmezése konkrét médiaszövegeken keresztül. Az elbeszélő személyének azonosítása különböző egyszerű médiaszövegekben (pl. animációs mesék).

elhangzó költemények részleteit, szerzőjüket megnevezi; részt vesz a témában neki szóló kiállítások megismerésében; megfigyeli az ünnepek, hagyományok éves körforgását; ismerkedik régi magyar mesterségekkel, irodalmi művek olvasásával és gyűjtőmunkával.		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	családi ünnep, nemzeti ünnep, állami ünnep, népszokás, népi hagyomány, jeles napok, népi gyermekjáték, hazaszeretet, magyarságtudat, közösség, szólás, szóláshasonlat, közmondás, körforgás, mesterség, foglalkozás	
Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Állatok, növények, tájak, találmányok	Órakeret 10 óra
Előzetes tudás	Nyelvre, írott nyelvre, olvasásra vonatkozó, az adott korosztály képességfejlődése szempontjából releváns ismeretek.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az olvasástechnika fejlesztése, automatizálása, a folyékony olvasás kialakításának segítése, olvasási stratégiák bevezetése, különböző szövegtípusok megismertetése, biztos olvasási készség, az értő olvasás kialakítása.	
Tanulási eredmények	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Kapcsolódási pontok
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően: az élethelyzetnek megfelelően, kifejezően, érthetően kommunikál; felismeri, segítséggel értelmezi a szövegben a számára ismeretlen szavakat, kifejezéseket. Digitális forrásokat is használ; egyszerű magyarázat, szemléltetés (szóbeli, képi, írásbeli, dramatikus tevékenység) alapján megérti az új szó vagy kifejezés jelentését; olvasási szintjének megfelelő szöveget hangos vagy néma olvasás útján megért; tapasztalatot szerez a szövegből való információgyűjtés módjairól; gyakorolja az ismeretfeldolgozás egyszerű technikáit; ismer és alkalmaz néhány alapvető tanulási technikát; különböző célú, rövidebb tájékoztató, ismeretterjesztő szövegeket olvas hagyományos és digitális felületen; felismeri a cím és a szöveg közötti összefüggést; feladatvégzés során társaival együttműködik.	Olvasástechnika fejlesztése Szövegértés fejlesztése Beszédfejlesztés Egyszerű magyarázat, szemléltetés alapján új szó vagy kifejezés jelentésének megértése A megismert szavak, kifejezések alkalmazása a különböző nyelvi szinteken Kedvenc növény, állat, híres magyar ember és találmányai néhány mondatos bemutatása (Jedlik Ányos, Puskás Tivadar, Szentgyörgyi Albert, Bíró László, Gábor Dénes, Neumann János, Rubik Ernő) Egyéni beszámoló a természeti környezetben végzett megfigyelésekről Növények, állatok csoportosítása különféle szempontok szerint Egyszerű grafikus szervezők alkalmazása (fürtábra, t-táblázat, gondolattérkép) Lényegkiemelés képessége Szövegben való tájékozódás fejlesztése Ok-okozati összefüggések feltárása tanítói segítséggel Szókincsfejlesztés, szókincsbővítés Verbális memória fejlesztése Belső képalkotás Kreativitás, fantázia, képzelet, érzelmi intelligencia fejlesztése érzékszervek bevonásával Tanulás tanulás	<i>Matematika:</i> szöveges feladatok. <i>Környezetismeret:</i> önálló tanulás, szövegfeldolgozás kialakítása. <i>Etika:</i> én magam; az én világom. <i>Vizuális kultúra:</i> Személyes élmények és irodalmi szöveg alapján képek készítése. Képzőművészeti műfajok. Az elemi mozgóképi szövegalkotó kódok felismerése, médiaszöveg olvasása. Kérdések megfogalmazása a látott információra, ismeretre, élményre vonatkozóan. Mesék, gyermekirodalmi alkotások és azok animációs, filmes adaptációinak összehasonlítása, feldolgozása.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló: a szövegekhez kapcsolódó személyes élményeit, ismereteit felidézi és megosztja; röviden indokolja a cím és a szöveg közötti összefüggést; kérdéseket fogalmaz meg, véleményt alkot, önállóan vagy tanítói segítséggel használja az alapvető olvasási stratégiákat; információkat, adatokat gyűjt a szövegből, kiemeli a bekezdések lényegét; tanítói segítséggel, vagy önállóan megfogalmazza azt. megismeri és segítséggel alkalmazza az adott témákhoz kapcsolódó lexikonokat; néma olvasás útján megérti a rövid, életkorának megfelelő tankönyvi szöveg tartalmát és az utasításokat;		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	ismeretközlő szöveg, adat, információ, cím, illusztráció, szöveg, bekezdés	
Tematikai egység/ Fejlesztési cél	A NYELV ÉPÍTŐ KÖVEI: AZ ÍRÁSBELI SZÖVEGALKOTÁS LÉPÉSEI	Órakeret 10 óra
Előzetes tudás	A szöveg és a mondat jellemzőinek azonosítása	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az önkifejezés iránti igény erősítése, különféle formáinak és lehetőségeinek megismertetése, megvalósításának támogatása	
Tanulási eredmények	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Kapcsolódási pontok
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően: kifejezően, érthetően, az élethelyzetnek megfelelően kommunikál; egyszerű magyarázat, szemléltetés (szóbeli, képi, írásbeli, dramatikus tevékenység) alapján megérti az új kifejezés jelentését; megérti a nyelvi és nem nyelvi üzeneteket, és azokra a kommunikációs helyzetnek megfelelően válaszol; a megismert szavakat, kifejezéseket alkalmazza; az egyéni sajátosságaihoz mérten olvashatóan ír; törekszik a rendezett írásképre, esztétikus füzetvezetésre;	Térbeli és időbeli tájékozódás fejlesztése Mondatok és összekapcsolásuk Történetalkotás szóban Szóbeli és írásbeli kifejezőképesség fejlesztése Írásképesség fejlesztése Írásbeli szövegalkotó képesség fejlesztése Anyaggyűjtés módjai szó- és kifejezőkészlet gyűjtése és vázlat kiegészítése Szerkezeti egységek elkülönítése Kulcsszavak, kulcsmondatok kiemelése Szövegalkotás főbb lépései Mérlegelő gondolkodás fejlesztése: véleményalkotás, ítéletalkotás, következtetések levonása	<i>Környezetismeret;</i> <i>matematika:</i> érthető, világos szóbeli szövegalkotás. <i>Vizuális kultúra:</i> Az elemi mozgóképi szövegalkotó kódok kreatív alkalmazása, médiaszöveg írás. Egyszerű cselekmény megjelenítése képsorozattal (pl. rajz, digitális fotó, rövid animációs film) és hangokkal.

gondolatait, érzelmeit, véleményét életkorának, egyéni képességeinek és a kommunikációs helyzetnek megfelelően néhány mondatban írásban is megfogalmazza; egyéni képességeinek megfelelően alkot szövegeket írásban; a szövegalkotás során törekszik a megismert helyesírási szabályok alkalmazására és meglévő szókincsének aktivizálására; írásbeli munkáját segítséggel vagy önállóan ellenőrzi és javítja; részt vesz ismert szövegek (például versek, nyelvtörők, mesék) mozgással, dramatikus elemekkel történő élményszerű megjelenítésében; képességeihez mérten bekapcsolódik párbeszéd, dramatikus szituációs játékok megalkotásába. A témakör tanulása eredményeként a tanuló: felismeri, indokolja a cím és szöveg közti összefüggést; azonosítja a történetekben a helyszínt, szereplőket, a konfliktust és annak megoldását;		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	mondat, szöveg, helyszín, szereplő, cselekmény, időrend, címadás, téma, anyaggyűjtés, vázlat, előzmény, esemény, következmény, levél, SMS, e-mail, címzett, feladó, válasz, továbbítás, megszólítás, önellenőrzés, hibajavítás	
Tematikai egység/ Fejlesztési cél	A NYELV ÉPÍTŐ KÖVEI: SZÓ, SZÓKAPCSOLAT, MONDAT, SZÖVEG	Órakeret 7 óra
Előzetes tudás	A szöveg és a mondat jellemzőinek azonosítása. Mondatalkotás. Mondatok összekapcsolása. Történetalkotás szóban. Képolvasás, mesemondás	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az önkifejezés iránti igény erősítése, különféle formáinak és lehetőségeinek megismertetése, megvalósításának támogatása. A képzelet, az önkifejezés aktivizálása különböző szövegformák megismerésével és az írásbeli szövegalkotás képességének továbbfejlesztésével. Az írásbeli szövegalkotó készség fejlesztése.	
Tanulási eredmények	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Kapcsolódási pontok
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően: érthetően, az élethelyzetnek megfelelően kommunikál; egyéni sajátosságaihoz mérten olvashatóan ír, törekszik a rendezett írásképre, esztétikus füzetvezetésre;	Ösztönös nyelvhasználat formálása Nyelvi tudatosság fejlesztése Önellenőrzés, hibajavítás képessége Helyesírási készség differenciált fejlesztése	<i>Környezetismeret;</i> <i>matematika:</i> érthető, világos szóbeli szövegalkotás. a tanultak bemutató leírása. <i>Vizuális kultúra:</i> Az elemi mozgóképi szövegalkotó

megkülönbözteti egymástól a magánhangzókat és mássalhangzókat, valamint időtartamukat; írásbeli munkáit segítséggel ellenőrzi és javítja; törekszik a tanult helyesírási ismeretek alkalmazására; a szövegalkotás során törekszik a megismert helyesírási szabályok alkalmazására és meglévő szókincsének aktivizálására; A témakör tanulása eredményeként a tanuló: a hangjelölés megismert szabályait helyesen alkalmazza a tanult szavakban; a kiejtéstől eltérő ismert szavakat megfigyelés és szóelemzés alkalmazásával megfelelően leírja; a mondatot nagybetűvel kezdi, alkalmazza a mondat a mondatvégi írásjeleket; szavakat, szó szerkezeteket, 3-4 szavas mondatokat leír megfigyelés és/vagy diktálás alapján.	kódok kreatív alkalmazása, médiaszöveg írás. Egyszerű cselekmény megjelenítése képsorozattal (pl. rajz, digitális fotó, rövid animációs film) és hangokkal. Természeti jelenség megfigyelése, a tapasztalatok leírása, megjelenítése. Egyszerű cselekmény megjelenítése képsorozattal (pl. rajz, digitális fotó, rövid animációs film) és hangokkal (médiaszöveg-írás).
Kulcsfogalmak/ fogalmak	betű, hang, szó, szókapcsolat, mondat, szöveg, j-ly, írásjel, pont, kérdőjel, felkiáltójel, kisbetű, nagybetű
Javaolt tevékenységek:	Részvétel osztályújság, napló, iskolaújság készítésében hagyományos és digitális formában

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Olvassunk együtt! Közös olvasmányok	Órakeret 4 óra
Előzetes tudás	Nyelvre, írott nyelvre, olvasásra vonatkozó, az adott korosztály képességfejlődése szempontjából releváns ismeretek.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A szövegelemzésben való jártasság elmélyítése, az irodalmi mű befogadása, az érzelmi tartalmak (pl. öröm, izgalom, várakozás, azonosulás) átélésének segítése. Az olvasmányok tartalmához kapcsolódva a nemzeti kultúra hagyományainak megismerése. Magyar és világirodalmi népköltészeti, műköltészeti alkotások megismerése. Irodalmi ismeretek tapasztalati úton való elsajátíttatása.	
Tanulási eredmények	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Kapcsolódási pontok
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően: olvasási szintjének megfelelő szöveget hangos vagy néma olvasás útján megért;	Érzelmi nevelés Irodalmi műveltség alapozása Hallott és olvasott szöveg megértésének fejlesztése Bemutató olvasás követése Olvasásra nevelés Olvasási kedv felkeltése, olvasás megszerettetése	<i>Környezetismeret:</i> környezeti, természeti, környezetvédelmi témájú olvasmányok. <i>Ének-zene:</i> a népdalok szövege (kifejező eszközök, nyelvi

felismeri, értelmezi a szövegben a számára ismeretlen szavakat, kifejezéseket. Digitális forrásokat is használ; egyszerű magyarázat, szemléltetés (szóbeli, képi, írásbeli, dramatikus tevékenység) alapján megérti az új szó vagy kifejezés jelentését; megérti a nyelvi és nem nyelvi üzeneteket, és azokra a beszédhelyzetnek megfelelően reflektál; nyitott az irodalmi művek befogadására; értő figyelemmel követi a tanító/társai felolvasását; verbális és vizuális módon vagy dramatikus eszközökkel reflektál a szövegre, megfogalmazza a szöveg alapján benne kialakult képet; röviden indokolja a cím és a szöveg közötti összefüggést; mozgósítja a hallott és olvasott szöveg tartalmával kapcsolatos ismereteit, élményeit, tapasztalatait, és megfogalmazza a köztük lévő kapcsolatokat; saját gondolkodási és nyelvi szintjén megalkotja a szöveg jelentését önmaga számára, megfogalmazza, néhány érveléssel alátámasztja saját álláspontját; meghallgatja társai véleményét, azokra reflektál. részt vesz a konfliktusokat feldolgozó dramatikus játékokban; részt vesz a kortársakkal és a felnőttekkel való kommunikációban; az adott helyzetnek megfelelően alkalmazza a megismert kommunikációs szabályokat; alkalmaz alapvető olvasási stratégiákat; az olvasott szöveghez illusztrációt készít, a hiányos illusztrációt kiegészíti, vagy a meglévőt társítja a szöveggel. A témakör tanulása eredményeként a tanuló: ajánlással és/vagy egyéni érdeklődésének és az életkori sajátosságainak megfelelően választott irodalmi alkotást ismer meg;	Kreatív befogadás Kreatív írás Szövegértő olvasás fejlesztése Szövegben való tájékozódás fejlesztése Kulcsszavak azonosítása, főbb szerkezeti részek elkülönítése Beszédfejlesztés Szókincsfejlesztés, szókincsbővítés Verbális memória fejlesztése Érzelmi intelligencia fejlesztése Mérlegelő gondolkodás fejlesztése: véleményalkotás, ítéletalkotás, következtetések levonása Lényegkiemelő képesség fejlesztése Olvasási stratégiák: jóslás, áttekintés, keresés, összefoglalás Grafikus szervezők: pl. fűrtábra, T-táblázat, Venn-diagram, fogalomtáblázat kerettörténet, történettérkép, mesetáblázat, karakter-térkép, történetpiramis stb. Illusztráció készítése, kiegészítése, a meglévő társítása Lapbook, plakát, könyvajánló, képregény Kérdésfeltevés	fordulatok, motívumok, természeti képek). <i>Vizuális kultúra; Dráma és színház:</i> A témához és a tartalomhoz is illeszkedő kifejezőeszközök elemzése, alkalmazása. Mesék, gyermekirodalmi alkotások és azok animációs, filmes adaptációinak összehasonlítása, feldolgozása. Az olvasott/felolvasott szöveghez és a levetített adaptációhoz kapcsolódó élmények megjelenítése és feldolgozása (pl. rajzzal, montázkészítéssel). A különböző médiaszövegekben megjelenő egyszerű helyszín- és időviszonylatok megfigyelése és értelmezése konkrét médiaszövegeken keresztül. Az elbeszélő személyének azonosítása különböző egyszerű médiaszövegekben (pl. animációs mesék).

részt vesz az adott közösség
 érdeklődésének megfelelő,
 gyermekirodalmi mű közös
 olvasásában, és nyitott annak
 befogadására;
 élményeket és tapasztalatokat szerez
 változatos irodalmi szövegek:
 klasszikus, kortárs magyar alkotások
 megismerésével;
 olvas és megért nép- és műköltészeti
 alkotásokat, rövidebb epikai
 műveket;
 megtapasztalja az életkorának,
 érdeklődésének megfelelő szövegek
 befogadásának és előadásának
 élményét és örömet;
 részt vesz hosszabb terjedelmű,
 magyar és gyermekirodalmi alkotás
 feldolgozásában;
 különbséget tesz a mesés és
 valószerű történetek között;
 a megismert irodalmi szövegekhez,
 iskolai eseményekhez plakátot,
 meghívót, saját programjaihoz
 meghívót készít hagyományosan és
 digitálisan;
 azonosítja a történetekben a
 helyszínt, a szereplőket, a
 problémahelyzetet és annak
 megoldását;
 az olvasott szövegekben
 kulcsszavakat azonosít, a főbb
 szerkezeti egységeket önállóan vagy
 segítséggel elkülöníti;
 megfogalmazza saját véleményét a
 szereplők cselekedeteiről;
 képzeletét a megértés érdekében
 mozgósítja;
 megfigyeli és összehasonlítja a
 történetek tartalmát és a saját
 élethelyzetét;
 mozgósítja a hallott vagy olvasott
 szöveg tartalmával kapcsolatos
 ismereteit, élményeit, tapasztalatait,
 és összekapcsolja azokat;
 részt vesz a közösen feldolgozott
 történet dramatikus, bábos és egyéb
 vizuális, digitális eszközökkel történő
 megjelenítésében, megfogalmazza a
 szöveg hatására benne kialakult
 képet;
 önállóan képek, grafikai szervezők
 segítségével vagy tanítói
 segítségével a szöveg terjedelmétől

függően kiemeli annak lényeges elemeit, összefoglalja tartalmát megismer gyermekirodalmi alkotás alapján készült filmet, médiaterméket.		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	regény, meseregény, szerző, cím, kiadó, tartalomjegyzék, fülszöveg, történet, valóság, fejezet, időrend, szereplő, helyszín, probléma, megoldás, illusztráció	
Javasolt tevékenységek:	Könyvtárlátogatás Színház, bábszínház látogatása Részvétel olvasmánnyal kapcsolatos prezentáció készítésében Közös olvasmány dramatikus feldolgozása Közös olvasmányt feldolgozó film megtekintése	

Nyelvtan, helyesírás

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	A nyelv építő kövei: hang/betű, szótag, szó elválasztás, betűrendbe sorolás	Órakeret 20 óra
Előzetes tudás	Nyelvre, írott nyelvre, olvasásra vonatkozó, az adott korosztály képességfejlődése szempontjából releváns ismeretek.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az anyanyelvhasználat tudatosításának megindítása, a helyesírás biztonságának megalapozása. A nyelvi elemzési készség fejlesztése és a nyelvtani fogalmak használatának tudatosítása.	
Tanulási eredmények	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Kapcsolódási pontok
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően: feladatok megoldása során társaival együttműködik; az egyéni sajátosságaihoz mérten olvashatóan ír és törekszik a rendezett írásképre, esztétikus füzetvezetésre; kérdésre adott válaszában helyesen toldalékolja a szavakat; a kiejtéssel megegyező, rövid szavak leírásában követi a helyesírás szabályait; a kiejtéstől eltérő szavakat megfigyelés, szóelemzés alkalmazásával megfelelően leírja; törekszik a tanult helyesírási ismeretek alkalmazására; írásbeli munkáját önállóan vagy segítséggel ellenőrzi, hibáit javítja. A témakör tanulása eredményeként a tanuló: biztosan ismeri a kis- és nagybetűs ábécét, azonos és különböző betűkkel kezdődő szavakat betűrendbe sorol, a megismert szabályokat alkalmazza digitális felületen való kereséskor is; életkorának megfelelő, digitális és hagyományos szótárakat használ; megfigyeli és tapasztalati úton megkülönbözteti egymástól a magánhangzókat és a mássalhangzókat, valamint időtartamukat; különbséget tesz az egyjegyű, a kétjegyű és a háromjegyű mássalhangzók között; a hangjelölés megismert szabályait jellemzően helyesen alkalmazza a tanult szavakban;	Hang- és betűanalízis, analízáló képesség fejlesztése Fonémahallás fejlesztése Vizuális memória fejlesztése Ritmusfejlesztés (hosszú-rövid hangok megkülönböztetéséhez, szótagoláshoz) Beszéd- és artikulációs képesség fejlesztése Helyesírási készség fejlesztése Aktív szókincs fejlesztése A nyomtatott és írott magyar ábécé kis- és nagybetűi Szótagolás, elválasztás, egytagú és összetett szavak 30-30 gyakran használt „j”-t és „ly”-t tartalmazó szó (egy- vagy kéttagú szavak) helyes leírása 20-30 „tj”, „lj”, „dj”, „nj”, „dt”, „ts” betűkapcsolatból származó összeolvadást vagy hasonulást tartalmazó szó	<i>Környezetismeret:</i> állatok kommunikációja, jel, jelzés, információ; lakóhely, közlekedés; természeti ritmusok. <i>Vizuális kultúra:</i> hangfelvételek és képfelvételek készítése; a helyes kiejtés vizsgálata a felvétel segítségével. <i>Ének-zene:</i> ritmusjátékok ütőhangszereken.

biztosan szótagol, alkalmazza az elválasztás szabályait.			
Kulcsfogalmak/ fogalmak	hang, betű, magánhangzó, mássalhangzó, egyjegyű mássalhangzó, kétjegyű mássalhangzó, háromjegyű mássalhangzó, hosszú/kettőzött mássalhangzó, hosszú/kettőzött kétjegyű mássalhangzó, rövid magánhangzó, hosszú magánhangzó, szótag, szó, összetett szó, ábécé, betűrend, szótár, „j” hang kétféle jelölése		
Tematikai egység/ Fejlesztési cél	SZÓTŐ ÉS TOLDALÉK, SZÓELEMZÉS		Órakeret 9 óra
Előzetes tudás	Nyelvre, írott nyelvre, az adott korosztály képességfejlődése szempontjából releváns ismeretek.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A nyelvi tapasztalatok körének bővítése. A nyelvi tudatosság fokozása. A helyesírási készség fejlesztése. A megismert nyelvi eszközök, nyelvhelyességi és helyesírási szabályok alkalmazása a szóbeli és az írásbeli nyelvhasználatban.		
Tanulási eredmények		Fejlesztési feladatok és ismeretek	Kapcsolódási pontok
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően: az élethelyzetnek megfelelően kommunikál; a kiejtéstől eltérő ismert szavakat megfigyelés, szóelemzés alkalmazásával megfelelően leírja; törekszik a tanult helyesírási ismeretek alkalmazására; írásbeli munkáját segítséggel vagy önállóan ellenőrzi, javítja. A témakör tanulása eredményeként a tanuló: szavakat hangokra és szótagokra bont; kérdésre adott válaszában helyesen toldalékolja a szavakat; önállóan felismeri és elkülöníti az egytövé ismert szavakban a szótövet és a toldaléket.		Hallásfejlesztés, fonémahallás fejlesztése Betű-hang azonosítás Szótagolási képesség fejlesztése Hang- és betűanalízis képességének fejlesztése Szótő és toldalék fogalma felismerés szintjén Nyelvi elemzőkészség fejlesztése Szóalak felbontása Toldalékos szavak helyes használata Toldalékos szavak funkcionális másolása, tollbamondása, emlékezetből írása Helyesejtés-fejlesztés hangkapcsolat-gyakorlatokkal Hibajavítás és önellenőrzés képességének fejlesztése	Matematika: analízis-szintetizálás
Kulcsfogalmak/ fogalmak	hang-betű, betűkapcsolat, hangkapcsolat, szótagolás, szótő, toldalék, szóelemző írásmód, önellenőrzés		
Tematikai egység/ Fejlesztési cél	HANGALAK ÉS JELENTÉS KAPCSOLATA, ÁLLANDÓSULT SZÓKAPCSOLATOK		Órakeret 7 óra
Előzetes tudás	A tanult nyelvtani fogalmak felismerése és megnevezése.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A nyelvi tapasztalatok körének bővítése. A tapasztalatokra épülő nyelvi fogalomrendszer alapozásának megindítása a szófajok körében. A tanulók önállóságának növelése: a feladatvégzésben; az információszerzésben és felhasználásban; a szabályalkalmazásban; az önellenőrzésben. A nyelvi tudatosság fokozása.		

Tanulási eredmények		Fejlesztési feladatok és ismeretek	Kapcsolódási pontok
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: az élethelyzetnek megfelelően kommunikál; ellentétes jelentésű és rokon értelmű kifejezéseket gyűjt, azokat a beszédhelyzetnek megfelelően használja az írásbeli és szóbeli szövegalkotásban. A témakör tanulása eredményeként a tanuló: felismer és ért néhány egyszerű szólást, közmondást; megérti és használja az ismert állandósult szókapcsolatokat; különböző módokon megjeleníti az ismert szólások, közmondások jelentését.		A szóbeli és írásbeli kifejezőkészség fejlesztése Szókincs fejlesztése, szókincs aktivizálása Árnyalt nyelvhasználat fejlesztése Hangalak – jelentés Ellentétes jelentésű szavak, rokon értelmű szavak Szólások, közmondások, szóláshasonlatok Népmesék kezdő és záró formulái, szókapcsolatok, ismétlődő motívumok Szó szerinti és átvitt jelentés Szólások, közmondások hagyományőrző szerepe, néhány ismert szólás, közmondás eredete	<i>Vizuális kultúra:</i> Jelek a mindennapi életben. Az időbeliség ábrázolásának elemzése a képzőművészetben. <i>Környezetismeret:</i> tulajdonnevek a térképeken.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	szólás, közmondás, szókapcsolat, hangalak, jelentés, egyjelentésű szavak, rokon értelmű szavak, ellentétes jelentésű szavak		
Tematikai egység/ Fejlesztési cél	ÉLŐLÉNYEK, TÁRGYAK, GONDOLATI DOLGOK NEVE		Órakeret 16 óra
Előzetes tudás	A tanult nyelvtani fogalmak felismerése és megnevezése.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A nyelvi tapasztalatok körének bővítése. A tapasztalatokra épülő nyelvi fogalomrendszer alapozásának megindítása a szófajok körében. A tanulók önállóságának növelése: a feladatvégzésben; az információszerzésben és felhasználásban; a szabályalkalmazásban; az önellenőrzésben. A nyelvi tudatosság fokozása.		
Tanulási eredmények		Fejlesztési feladatok és ismeretek	Kapcsolódási pontok
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: az egyéni sajátosságaihoz mérten olvashatóan ír, törekszik a rendezett írásképre, esztétikus füzetvezetésre; szavakat, szó szerkezeteket, 3-4 szavas mondatokat leír megfigyelés és/vagy diktálás alapján; megérti és használja az életkorának megfelelő (térbeli, időbeli) relációs szókincset; írásbeli munkáját segítséggel vagy önállóan ellenőrzi és javítja; feladatok megoldása során társaival együttműködik. felismeri, jelentésük alapján csoportosítja és önállóan vagy segítséggel leírja az élőlények, tárgyak, gondolati dolgok nevét;		Helyesírási készség differenciált fejlesztése Aktív szókincs fejlesztése Tapasztalatokra épülő nyelvi fogalomrendszer Együttműködési képesség Élőlény, tárgy, gondolati dolog neve Kis- és nagy kezdőbetűs szavak másolása, tollbamondása, emlékezetből írása Több hasonló élőlény, tárgy, gondolati dolog neve és helyesírása Saját nevek helyesírása (egyszerű személynevek, állatnevek, helynevek, intézménynevek, címek) Mondatkezdő nagybetű	<i>Vizuális kultúra:</i> Jelek a mindennapi életben. Az időbeliség ábrázolásának elemzése a képzőművészetben. <i>Környezetismeret:</i> tulajdonnevek a térképeken.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló: felismeri és önállóan vagy segítséggel helyesen leírja az élőlények, tárgyak, gondolati dolgok nevét kifejező szavakat megkülönbözteti a szavak egyes és többes számát hangjelölés megismert szabályait jellemzően helyesen alkalmazza a tanult szavakban; a kiejtéstől eltérő ismert szavakat megfigyelés, szóelemzés alkalmazásával megfelelően leírja; kérdésre adott válaszában megfelelően toldalékolja a szavakat; felismeri, önállóan vagy segítséggel helyesen leírja az ismert szavakat; ellentétes jelentésű és rokon értelmű kifejezéseket gyűjt, azokat a beszédhelyzetnek megfelelően használja szóbeli és írásbeli szövegalkotásban. a több hasonló élőlény, tárgy vagy gondolati dolog nevét kis kezdőbetűvel írja; a személynevek, állatnevek és a lakóhelyhez kötődő egyszerű egyelemű helyneveket nagy kezdőbetűvel írja le.			
Kulcsfogalmak/ fogalmak	élőlények neve, tárgyak neve, gondolati dolgok neve, több hasonló név, saját név, önellenőrzés, hibajavítás, személynév, állatnév, helynév, intézménynév, címek neve		
Tematikai egység/ Fejlesztési cél	TULAJDONSÁGOKAT KIFEJEZŐ SZAVAK		Órakeret 12 óra
Előzetes tudás	A tanult nyelvtani fogalmak felismerése és megnevezése.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A nyelvi tapasztalatok körének bővítése. A tapasztalatokra épülő nyelvi fogalomrendszer alapozásának megindítása a szófajok körében. A tanulók önállóságának növelése: a feladatvégzésben; az információszerzésben és felhasználásban; a szabályalkalmazásban; az önellenőrzésben. A nyelvi tudatosság fokozása.		
Tanulási eredmények	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Kapcsolódási pontok	
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: az egyéni sajátosságaihoz mérten olvashatóan ír, törekszik a rendezett írásképre, esztétikus füzetvezetésre; szavakat, szó szerkezeteket, 3-4 szavas mondatokat leír megfigyelés és/vagy diktálás alapján;	Helyesírási készség differenciált fejlesztése Aktív szókincs fejlesztése Tapasztalatokra épülő nyelvi fogalomrendszer A megfigyelt és értelmezett fokozott melléknevek helyes írásmódja Együttműködési képesség	Vizuális kultúra: Jelek a mindennapi életben. Az időbeliség ábrázolásának elemzése a képzőművészetben. Környezetismeret: tulajdonnevek a térképeken.	

hangjelölés megismert szabályait jellemzően helyesen alkalmazza a tanult szavakban; a kiejtéssel megegyező rövid szavak leírásában követi a helyesírás szabályait; a kiejtéstől eltérő ismert szavakat megfigyelés, szóelemzés alkalmazásával megfelelően leírja; írásbeli munkáját segítséggel vagy önállóan ellenőrzi és javítja; feladatok megoldása során társaival együttműködik. A témakör tanulása eredményeként a tanuló: felismeri és önállóan vagy segítséggel helyesen leírja a tulajdonságot kifejező szavakat és azok fokozott alakjait; ellentétes jelentésű és rokon értelmű kifejezéseket gyűjt, azokat a beszédhelyzetnek megfelelően használja szóbeli és írásbeli szövegalkotásban.			
Kulcsfogalmak/ fogalmak	ellentétes jelentésű kifejezések, rokon értelmű szavak, egybeírás, különírás, szótő, toldalék, tulajdonságot kifejező szó		
Tematikai egység/ Fejlesztési cél	MENNYISÉGEKET KIFEJEZŐ SZAVAK		Órakeret 8 óra
Előzetes tudás	A tanult nyelvtani fogalmak felismerése és megnevezése.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A nyelvi tapasztalatok körének bővítése. A tapasztalatokra épülő nyelvi fogalomrendszer alapozásának megindítása a szófajok körében. A tanulók önállóságának növelése: a feladatvégzésben; az információszerzésben és felhasználásban; a szabályalkalmazásban; az önellenőrzésben. A nyelvi tudatosság fokozása.		
Tanulási eredmények	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Kapcsolódási pontok	
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: az egyéni sajátosságaihoz mérten olvashatóan ír, törekszik a rendezett írásképre, esztétikus füzetvezetésre; szavakat, szó szerkezeteket, 3-4 szavas mondatokat leír megfigyelés és/vagy diktálás alapján; hangjelölés megismert szabályait jellemzően helyesen alkalmazza a tanult szavakban; a kiejtéssel megegyező rövid szavak leírásában követi a helyesírás szabályait;	Helyesírási készség differenciált fejlesztése Aktív szókincs fejlesztése Tapasztalatokra épülő nyelvi fogalomrendszer A megfigyelt és értelmezett fokozott számnevek helyes írásmódja Együttműködési képesség	<i>Vizuális kultúra:</i> Jelek a mindennapi életben. Az időbeliség ábrázolásának elemzése a képzőművészetben. <i>Környezetismeret:</i> tulajdonnevek a térképeken.	

a kiejtéstől eltérő ismert szavakat megfigyelés, szóelemzés alkalmazásával megfelelően leírja; írásbeli munkáját segítséggel vagy önállóan ellenőrzi és javítja; feladatok megoldása során társaival együttműködik. A témakör tanulása eredményeként a tanuló: felismeri és önállóan vagy segítséggel helyesen leírja a mennyiségeket kifejező szavakat és azok fokozott alakjait;		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	különírás, szótő, toldalék, mennyiségeket kifejező szó	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	CSELEKVÉS, TÖRTÉNÉS A MÚLTBAN, JELENBEN, JÖVŐBEN	Órakeret 16 óra
Előzetes tudás	A tanult nyelvtani fogalmak felismerése és megnevezése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A nyelvi tapasztalatok körének bővítése. A tapasztalatokra épülő nyelvi fogalomrendszer alapozásának megindítása a szófajok körében. A tanulók önállóságának növelése: a feladatvégzésben; az információszerzésben és felhasználásban; a szabályalkalmazásban; az önellenőrzésben. A nyelvi tudatosság fokozása.	
Tanulási eredmények	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Kapcsolódási pontok
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: az egyéni sajátosságaihoz mérten olvashatóan ír, törekszik a rendezett írásképre, esztétikus füzetvezetésre; szavakat, szó szerkezeteket, 3-4 szavas mondatokat leír megfigyelés és/vagy diktálás alapján; megérti és használja az életkorának megfelelő (térbeli, időbeli) relációs szókinccset; írásbeli munkáját segítséggel vagy önállóan ellenőrzi és javítja; feladatok megoldása során társaival együttműködik. A témakör tanulása eredményeként a tanuló: hangjelölés megismert szabályait jellemzően helyesen alkalmazza a tanult szavakban; a kiejtéstől eltérő ismert szavakat megfigyelés, szóelemzés alkalmazásával megfelelően leírja; kérdésre adott válaszában megfelelően toldalékolja a szavakat;	Helyesírási készség differenciált fejlesztése Aktív szókinccs fejlesztése Fogalmazási alapismeretek Tapasztalatokra épülő nyelvi fogalomrendszer A megfigyelt és értelmezett igekötős igék helyes írásmódja Együttműködési képesség	<i>Vizuális kultúra:</i> Jelek a mindennapi életben. Az időbeliség ábrázolásának elemzése a képzőművészetben. <i>Környezetismeret:</i> tulajdonnevek a térképeken.

felismeri, önállóan vagy segítséggel helyesen leírja az ismert cselekvést kifejező szavakat; megkülönbözteti a múltban, jelenben és jövőben zajló cselekvéseket, történéseket; helyesen alkalmazza a szóbeli és írásbeli szövegalkotásában az idő kifejezésének nyelvi eszközeit; felismeri, önállóan vagy segítséggel helyesen leírja az ismert cselekvést, történést kifejező szavakat.		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	múlt, jelen, jövő, egybeírás, különírás, szótő, toldalék, cselekvést jelentő szó	

A fejlesztés várt eredményei a harmadik évfolyam végén, a továbbhaladás feltételei:

A tanuló értelmesen és érthetően fejezze ki a gondolatait. Aktivizálja a szókincsét a szövegalkotó feladatokban. Használja a mindennapi érintkezésben az udvarias nyelvi fordulatokat. Beszédstílusát igazítsa beszélgető partneréhez.

Kapcsolódjon be a csoportos beszélgetésbe, vitába, történetalkotásba, improvizációba, közös élményekről, tevékenységekről való beszélgetésekbe, értékelésbe. A közös tevékenységeket együttműködő magatartással segítse.

Felkészülés után folyamatosan, érthetően olvasson fel ismert szöveget. Életkorának megfelelő szöveget értsen meg néma olvasás útján. Az olvasottakkal kapcsolatos véleményét értelmesen fogalmazza meg. Ismerjen, alkalmazzon néhány fontos olvasási stratégiát.

Tanulási tevékenységét fokozatosan növekvő időtartamban legyen képes tudatos figyelemmel irányítani. Feladatainak megoldásához szükség szerint vegye igénybe az iskola könyvtárát. A könyvekben, gyermekújságokban a tartalomjegyzék segítségével igazodjon el. Használja az ismert kézikönyveket.

A memoritereket szöveghűen mondja el.

Adott vagy választott témáról 5-6 mondatos elbeszélő fogalmazást készítsen a tanult fogalmazási ismeretek alkalmazásával.

Az alsó tagozaton tanult anyanyelvi ismeretei rendszerezettek legyenek. Biztonsággal csoportosítsa a tanult szócsoportokat (Élőlények, tárgyak, gondolati dolgok neve, Tulajdonságot kifejező szavak, mennyiséget kifejező szavak, Cselekvést, történést kifejező szavak), és nevezze meg azokat szövegben is.

A begyakorolt szókészlet körében helyesen alkalmazza a tanult helyesírási szabályokat. Írásbeli munkái rendezettek, olvashatóak legyenek. Helyesírását önellenőrzéssel vizsgálja felül, szükség esetén javítsa.

Legyen tisztában a tanulás alapvető céljával, ítéletképesége, erkölcsi, esztétikai és történeti érzéke legyen az életkori sajátosságoknak megfelelően fejlett. Legyen nyitott, motivált az anyanyelvi képességek fejlesztése területén. Az anyanyelvi részképességeinek fejlettsége legyen összhangban, harmonikusan fejlődjön.

Magyar nyelv és irodalom 4. évfolyam

Éves óraszám: **216** (108 olvasás/fogalmazás, 108 nyelvtan); Heti óraszám: **6**.

A tematikai egységek áttekintő beosztása

A témakörök áttekintő táblázata:

Témakör neve	
OLVASÁS, SZÖVEGÉRTÉS ÉS SZÖVEGALKOTÁS	
Beszéd és kommunikáció	11
Mesék, történetek	7
Mondák, regék	12
Versek, népköltészeti alkotások	9
Helyem a világban	9
Ünnepkörök, hagyományok, mesterségek	9
Állatok, növények, tájak, találmányok	10
Olvassunk együtt! Közös olvasmányok	6
A nyelv építőkövei: Az írásbeli szövegalkotás lépései (mondatgrammatikai eszközök alkalmazása- kapcsolás, szűkítés, bővítés, névmásítás, névelőhasználat, helyettesítés)	5
A nyelv építőkövei: szó, szókapcsolat, mondat, szöveg (rövid szövegek alkotása - hír, hirdetés, meghívó, felhívás, tudósítás, elbeszélő szöveg, elektronikus levél)	12
NYELVTAN, HELYESÍRÁS	
A nyelv építőkövei: hang/betű, szótag, szó, elválasztás, betűrendbe sorolás	11
Szótő és toldalék, szóelemzés	9
Hangalak és jelentés kapcsolata, állandósult szókapcsolatok	9
1. Élőlények, tárgyak, gondolati dolgok neve - kisbetű – nagybetű	20
2. Tulajdonságokat kifejező szavak	8
3. Mennyiségeket kifejező szavak	11
4. Cselekvés, történés a múltban, jelenben, jövőben	22
ÖSSZEFOGLALÁSRA, GYAKORLÁSRA, ISMÉTLÉSRE, TÉMAHETEKRE ÉS SZÁMONKÉRÉSRE SZÁNT ÓRAKERET	36
Összes óraszám:	216

OLVASÁS, SZÖVEGÉRTÉS ÉS SZÖVEGALKOTÁS

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Beszéd és kommunikáció	Órakeret 11 óra
Előzetes tudás	Egyszerű szóbeli közlések megértése. Kérdésekre értelmes, rövid válaszok adása. A mindennapi kommunikáció alapformáinak alkalmazása a szokás és tisztelet szintjén: köszönés, bemutatkozás, megszólítás, kérdezés, kérés, köszönetnyilvánítás, köszöntés.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A beszéd tartalmának, hangzásának, stílusának és kifejező erejének egymással összefüggő fejlesztése. A beszéd és a megértés továbbfejlesztése, különös tekintettel a pontosságra, a folyamatosságra és a kifejezőerőre, valamint az aktív szókincs intenzív gyarapítására. A szóbeli szövegalkotási készség fejlesztése.	
Tanulási eredmények	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Kapcsolódási pontok
– élethelyzetnek megfelelően, kifejezően, érthetően kommunikál; – megérti a nyelvi és nem nyelvi üzeneteket, és azokra a kommunikációs helyzetnek megfelelően reagál;	– Érzelmi fejlesztés – Hallásfejlesztés – beszédhallás fejlesztés – Ritmusérzék-fejlesztés – Szókincsfejlesztés, szókincsbővítés – Beszédszlelés, beszédértés – Kifejező, érthető beszéd	<i>Minden tantárgy:</i> összefüggő beszéd, érvelés. <i>Környezetismeret:</i> önfenntartás, légzés.

– egyszerű magyarázat, szemléltetés (szóbeli, képi, írásbeli, dramatikus tevékenység) alapján megérti az új kifejezés jelentését; – részt vesz a kortársakkal és felnőttekkel való kommunikációban, és az adott helyzetnek megfelelően alkalmazza a megismert kommunikációs szabályokat; – használja a kapcsolatfelvételi, kapcsolattartási, kapcsolatlezárási formákat: köszönés, kérés, megszólítás, kérdezés; testtartás, testtávolság, tekintettartás, hangsúly, hanglejtés, hangerő, hangszín, megköszönés, elköszönés; – élményeiről, olvasmányairól önállóan beszámol. – beszédleghézag és artikulációja megfelelő, figyelmet fordít a hangok időtartamának helyes ejtésére, a beszéd helyes ritmusára, hangsúlyára, tempójára, az élethelyzetnek megfelelő hangerőválasztásra – a tanult verseket, mondókákat, rövidebb szövegeket szövegűen, érthetően tolmácsolja; – részt vesz ismert szövegek (versek, nyelvtörzsek, mesék) mozgással, dramatikus elemekkel történő élményszerű megjelenítésében; – képességeihez mérten bekapcsolódik párbeszéd, dramatikus szituációs játékok, improvizációk megalkotásába.	– Helyes ejtés tanítása – Nem nyelvi jelek használata – Kapcsolatfelvételi formák, társalgási fordulatok – Párbeszéd, szituációs játékok, improvizáció	Vizuális kultúra: Műalkotások megfigyelése, jellemzése, értelmezése, értékelése. Médiaszövegek közötti különbségek (pl. televíziós műsortípusok, animációs mesefilmek, sorozatok) felismerése saját médiaélmények felidézésén, megjelenítésén (pl. szerepjáték) és közvetlen példákon keresztül
Kulcsfogalmak/ fogalmak	helyesejtés, beszédleghézag, artikuláció, időtartam, hangerő, beszédtempó, ritmus, hanglejtés, hangsúly, szünet, testtartás, mimika, térközsabályozás, párbeszéd, szituáció, improvizáció	
Javasolt tevékenységek	Részvétel prezentáció készítésében és előadásában	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Mesék, történetek	Órakeret 7 óra
Előzetes tudás	Nyelvre, írott nyelvre, olvasásra vonatkozó, az adott korosztály képességfejlődése szempontjából releváns ismeretek. Mesék jellegzetes nyelvi fordulatainak ismerete.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az olvasástechnika fejlesztése, automatizálása, a folyékony olvasás kialakításának segítése, olvasási stratégiák bevezetése, különböző szövegtípusok megismertetése, biztos olvasási készség, az értő olvasás kialakítása.	

Tanulási eredmények	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Kapcsolódási pontok
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően: – felkészülés után tagolt szöveget érthetően olvas hangosan; – részt vesz az adott közösség kultúrájának megfelelő gyermeki irodalmi mű közös olvasásában, és nyitott annak befogadására; – felismeri, értelmezi a szövegben a számára ismeretlen szavakat, kifejezéseket. Digitális forrásokat is használ; – egyszerű magyarázat, szemléltetés (szóbeli, képi, írásbeli, dramatikus tevékenység) alapján megérti az új kifejezés jelentését; – mozgósítja a hallott és olvasott szöveg tartalmával kapcsolatos ismereteit, élményeit, tapasztalatait, és összekapcsolja azokat; – önállóan, képek, grafikai szervezők (kerettörténet, történettérkép, mesetáblázat, karakter-térkép, történetpiramis stb.) segítségével vagy tanítói segédlettel a szöveg terjedelmétől függően összefoglalja a történetet; – részt vesz rövid mesék, történetek dramatikus, bábos és egyéb vizuális, digitális eszközökkel történő megjelenítésében, megfogalmazza a szöveg hatására benne kialakult képet; – felismeri, indokolja a cím és a szöveg közötti összefüggést; – azonosítja a történetekben a helyszínt, a szereplőket, a konfliktust és annak megoldását; – képességeinek megfelelő szöveget hangos vagy néma olvasás útján megért; – ismer és alkalmaz néhány digitális olvasási technikát;	– Érzelmi fejlesztés – Hallott szöveg megértésének fejlesztése – Olvasástechnika fejlesztése – Szövegértő olvasás fejlesztése – Szövegben való tájékozódás fejlesztése – Vázlatírás, hiányos vázlat kiegészítése a szöveghez – Illusztráció készítése, kiegészítése, a meglévő társítása – Kulcsszavak azonosítása – Főbb szerkezeti egységek elkülönítése – Beszédfejlesztés – Szókincsfejlesztés, szókincsbővítés – Verbális memória fejlesztése – Érzelmi intelligencia fejlesztése – Mérlegelő gondolkodás fejlesztése: véleményalkotás, ítéletalkotás, következtetések levonása – Lényegkiemelő képesség fejlesztése – Olvasási stratégiák: jóslás, áttekintés, keresés, összefoglalás – Grafikus szervezők: fűrtábra, T-táblázat, Venn-diagram, fogalomtáblázat, kerettörténet, történettérkép, mesetáblázat, karakter-térkép, történetpiramis... – Mesék jellemzői: jellegzetes szereplők, kifejezések, fordulatok és meseszámok	<i>Matematika:</i> szöveges feladatok. <i>Környezetismeret:</i> önálló tanulás, szövegfeldolgozás kialakítása. <i>Etika:</i> én magam; az én világom. <i>Vizuális kultúra:</i> Személyes élmények és irodalmi szöveg alapján képek készítése. Képzőművészeti műfajok. Az elemi mozgóképi szövegalkotó kódok felismerése, médiaszöveg olvasása. Kérdések megfogalmazása a látott információra, ismeretre, élményre vonatkozóan. Mesék, gyermeki irodalmi alkotások és azok animációs, filmes adaptációinak összehasonlítása, feldolgozása.

– megfogalmazza, néhány érvel alátámasztja saját álláspontját. Meghallgatja társai véleményét és együttműködik velük; – részt vesz a konfliktusokat feldolgozó dramatikus játékokban; – részt vesz a kortársakkal és a felnőttekkel való kommunikációban, az adott helyzetnek megfelelően alkalmazza a megismert kommunikációs szabályokat, alkalmaz alapvető olvasási stratégiákat; – megérti a nyelvi és nem nyelvi üzeneteket, és azokra a beszédhelyzetnek megfelelően reflektál; – a szöveg megértését igazoló feladatokat végez. A témakör tanulása eredményeként a tanuló: – megismer néhány mesét és történetet a magyar és más népek irodalmából. – élményeket és tapasztalatokat szerez változatos irodalmi szövegtípusok és műfajok – klasszikus, kortárs magyar alkotások – megismerésével; – olvas és megért nép- és műköltészeti alkotásokat, rövidebb epikai műveket, verseket; – részt vesz népmesék és műmesék, regék, mondák, történetek közös olvasásában, feldolgozásában; – különbséget tesz a mesés és valószerű történetek között; – felismeri, indokolja a cím és a szöveg közötti összefüggést, azonosítja a történetekben a helyszínt, a szereplőket, a konfliktust és annak megoldását; – saját gondolkodási és nyelvi szintjén megfogalmazza a szöveg hatására benne kialakult élményt és képzetet; – a mesék, történetek szereplőinek cselekedeteiről kérdéseket fogalmaz meg, véleményt alkot;		

– képzeletét a megértés érdekében mozgósítja; – megfigyeli és összehasonlítja a történetek lényeges mozzanatait és a saját vagy társai élethelyzetét; – részt vesz rövid mesék, történetek dramatikus, bábos és egyéb vizuális, digitális megjelenítésében, megfogalmazza a szöveg hatására benne kialakult képet; – önállóan, képek, grafikai szervezők segítségével vagy tanítói segítség alapján a szöveg terjedelmétől függően kiemeli annak lényeges elemeit, összefoglalja azt; – megismer gyermekirodalmi alkotás alapján készült filmet, médiaterméket.				
Kulcsfogalmak/ fogalmak	mese, népmese, történet, valóság, cím, szerző, szereplő, helyszín, probléma, megoldás, bekezdés, időrend, vázlat, összefoglalás			
Javasolt tevékenységek	• Bábszínház-, színházlátogatás • Élő meseíró meghívása, író-olvasó találkozó szervezése • Interjú készítése			

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Mondák, regék	Órakeret 12 óra
Előzetes tudás	Nyelvre, írott nyelvre, olvasásra vonatkozó, az adott korosztály képességfejlődése szempontjából releváns ismeretek.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A szövegelemzésben való jártasság elmélyítése, az irodalmi mű befogadása, az érzelmi tartalmak (pl. öröm, izgalom, várakozás, azonosulás) átélésének segítése. Az olvasmányok tartalmához kapcsolódva a nemzeti kultúra hagyományainak megismerése. Magyar és világirodalmi népköltészeti, műköltészeti alkotások megismerése. Irodalmi ismeretek tapasztalati úton való elsajátíttatása.	

Tanulási eredmények	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Kapcsolódási pontok
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően: – az élethelyzetnek megfelelően, kifejezően, érthetően kommunikál; – képességeinek megfelelő szöveget hangos vagy néma olvasás útján megért;	– Érzelmi fejlesztés – Olvasástechnika fejlesztése – Szövegértő olvasás fejlesztése, beszéd fejlesztése – Szókincsfejlesztés, szókincsbővítés – Térbeli és időbeli tájékozódás fejlesztése – Kronologikus gondolkodás fejlesztése – Mérlegelő gondolkodás fejlesztése: véleményalkotás, ítéletalkotás, következtetések levonása	<i>Környezetismeret:</i> környezeti, természeti, környezetvédelmi témájú olvasmányok. <i>Ének-zene:</i> a népdalok szövege (kifejező eszközök, nyelvi fordulatok, motívumok, természeti képek).

– felismeri, értelmezi a szövegben a számára ismeretlen szavakat, kifejezéseket. Digitális forrásokat is használ; – egyszerű magyarázat, szemléltetés (szóbeli, képi, írásbeli, dramatikus tevékenység) alapján megérti az új kifejezés jelentését; – részt vesz regék, mondák, történetek közös olvasásában, feldolgozásában; – saját gondolkodási és nyelvi szintjén megfogalmazza a szöveg hatására benne kialakult képet – felismeri, indokolja a cím és a szöveg közötti összefüggést, azonosítja a történetekben a helyszínt, a szereplőket, a konfliktust és annak megoldását; – önállóan képek, grafikai szervezők segítségével vagy tanítói segítség alapján a szöveg terjedelmétől függően kiemeli annak lényeges elemeit, összefoglalja tartalmát; – a mesék, történetek szereplőinek cselekedeteiről kérdéseket fogalmaz meg, véleményt alkot; – különbséget tesz a mesés és valószínű történetek között; – bővíti a témáról szerzett ismereteit egyéb források feltárásával, gyűjtőmunkával, könyvtárhasználattal, filmek, médiatermékek megismerésével. A témakör tanulása eredményeként a tanuló: – megérti a közösen olvasott rövid szövegeket, részt vesz azok olvasásában, feldolgozásában; – nyitottá válik a magyarság értékeinek megismerésére, fejlődik nemzeti identitástudata, történelmi szemlélete; – részt vesz rövid történetek dramatikus, bábos és egyéb vizuális, digitális eszközökkel történő megjelenítésében, megfogalmazza a szöveg hatására benne kialakult képet; – részt vesz gyerekeknek szóló kiállítások megismerésében.	– Múltbéli események, élethelyzetek és szokások felismerése, elkülönítése – Olvasási stratégiák: jóslás, keresés, áttekintés, összefoglalás – Mondák-regék valós és mesei elemei – Híres történelmi személyek és események	<i>Vizuális kultúra; Dráma és színház:</i> A témához és a tartalomhoz is illeszkedő kifejezőeszközök elemzése, alkalmazása. Mesék, gyermekirodalmi alkotások és azok animációs, filmes adaptációinak összehasonlítása, feldolgozása. Az olvasott/felolvasott szöveghez és a levetített adaptációhoz kapcsolódó élmények megjelenítése és feldolgozása (pl. rajzzal, montázskészítéssel). A különböző médiaszövegekben megjelenő egyszerű helyszín- és időviszonylatok megfigyelése és értelmezése konkrét médiaszövegeken keresztül. Az elbeszélő személyének azonosítása különböző médiaszövegekben (pl. animációs mesék).

Alkotásaival hozzájárul létrehozásukhoz; – megismer a szűkebb környezetéhez kötődő irodalmi és kulturális emlékeket, emlékhelyeket.		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	monda, rege, mesei elem, valós elem, cím, szerző, helyszín, időrend, tartalom, múlt, jelen, jövő	
Javasolt tevékenységek:	Mondákban előforduló történelmi helyszínek megtekintése	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Versek, népköltészeti alkotások	Órakeret 9 óra
Előzetes tudás	Nyelvre, írott nyelvre, olvasásra vonatkozó, az adott korosztály képességfejlődése szempontjából releváns ismeretek. Versritmus jelzése tapssal, koppantással. Rímek felismerése a verssorok végén.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A szövegelemzésben való jártasság elmélyítése, az irodalmi mű befogadása, az érzelmi tartalmak (pl. öröm, izgalom, várakozás, azonosulás) átélésének segítése. Az olvasmányok tartalmához kapcsolódva a nemzeti kultúra hagyományainak megismerése. Magyar és világirodalmi népköltészeti, műköltészeti alkotások megismerése. Irodalmi ismeretek tapasztalati úton való elsajátíttatása.	
Tanulási eredmények	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Kapcsolódási pontok
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően: – élethelyzetnek megfelelően, kifejezően, érthetően kommunikál; – életkorának megfelelő szöveget hangos vagy néma olvasás útján megért; – felismeri, értelmezi a szövegben a számára ismeretlen szavakat, kifejezéseket. Digitális forrásokat is használ; – egyszerű magyarázat, szemléltetés (szóbeli, képi, írásbeli, dramatikus tevékenység) alapján megérti az új szó vagy kifejezés jelentését; – megérti a nyelvi és nem nyelvi üzeneteket, és azokra a beszédhelyzetnek megfelelően reflektál;	- Érzelmi fejlesztés - Hallásfejlesztés - beszédhallás fejlesztése - Ritmusérzék fejlesztése - Olvasástechnika fejlesztése - Szókincsfejlesztés, szókincsbővítés - Verbális memória fejlesztése - Belső képalkotás - Kreativitás, fantázia, képzelet, érzelmi intelligencia fejlesztése érzékszervek bevonásával - Egyéni szövegértelmezés kialakítása tanítói segítséggel - Ritmus, rím, refrén - Magánhangzók, mássalhangzók - Népköltészeti alkotások: mondókát, népdalt, sorolót	<i>Környezetismeret:</i> környezeti, természeti, környezetvédelmi témájú olvasmányok. <i>Ének-zene:</i> a népdalok szövege (kifejező eszközök, nyelvi fordulatok, motívumok, természeti képek). <i>Vizuális kultúra; Dráma és színház:</i> A témához és a tartalomhoz is illeszkedő kifejezőeszközök elemzése, alkalmazása. Mesék, gyermekirodalmi alkotások és azok animációs, filmes adaptációinak összehasonlítása, feldolgozása. Az olvasott/felolvasott szöveghez és a levetített adaptációhoz kapcsolódó élmények megjelenítése és feldolgozása (pl. rajzzal, montázskészítéssel).

– a megismert szavakat, kifejezéseket alkalmazza a különböző nyelvi szinteken; – ismer és megért rövidebb népi és műköltészeti alkotásokat, rövidebb epikai műveket, verseket; – részt vesz az adott közösség érdeklődésének megfelelő gyermekirodalmi mű közös olvasásában, és nyitott annak befogadására; – élményt és tapasztalatot szerez változatos ritmikájú lírai művek megismerésével a kortárs és a klasszikus gyermeklírából és a népköltészeti alkotásokból; – felismeri és indokolja a cím és a szöveg közötti összefüggést; – megfigyeli a költői nyelv sajátosságait, megértésélményeit az általa választott módon megfogalmazza, megjeleníti. A témakör tanulása eredményeként a tanuló: – részt vesz magyar népi mondókák, népdalok, klasszikus magyar gyerekversek mozgásos-játékos feldolgozásában, dramatikus előadásában; – a versek hangulatát kifejezi a különféle érzékszervi tapasztalatok segítségével (színek, hangok, illatok, tapintási élmények stb.); – önállóan, szöveghez felidéz néhány könnyen tanulható, rövidebb verset, mondókát, versrészletet, népköltészeti alkotást, prózai és dramatikus szöveget, szövegrészletet; – szövegszerűen felidézi Kölcsey Ferenc: Himnusz, Vörösmarty Mihály: Szózat, Petőfi Sándor: Nemzeti dal című verseinek részleteit.		A különböző médiaszövegekben megjelenő egyszerű helyszín- és időviszonylatok megfigyelése és értelmezése konkrét médiaszövegeken keresztül. Az elbeszélő személyének azonosítása különböző egyszerű médiaszövegekben (pl. animációs mesék).
Kulcsfogalmak/ fogalmak	vers, himnusz, dal, mondóka, kiszámoló, soroló, népdal, verssor, versszak, rím, ritmus, refrén, költő, cím, népköltészet, műköltészet	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Helyem a világban	Órakeret 9 óra
Előzetes tudás	Nyelvre, írott nyelvre, olvasásra vonatkozó, az adott korosztály képességfejlődése szempontjából releváns ismeretek.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az olvasástechnika fejlesztése, automatizálása, a folyékony olvasás kialakításának segítése, olvasási stratégiák bevezetése, különböző szövegtípusok megismertetése, biztos olvasási készség, az értő olvasás kialakítása.	
Tanulási eredmények	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Kapcsolódási pontok
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően: – képes családjából származó közösségi élményeit megfogalmazni, összevetni az iskolai élet adottságaival, a témakört érintő beszélgetésekben aktívan részt venni – felismeri, értelmezi a szövegben a számára ismeretlen szavakat, kifejezéseket. – digitális forrásokat is használ; – egyszerű magyarázat, szemléltetés (szóbeli, képes, írásbeli, dramatikus tevékenység) alapján megérti az új szó vagy kifejezés jelentését; – a megismert szavakat, kifejezéseket alkalmazza a különböző nyelvi szinteken; – képességeinek megfelelő szöveget hangos vagy néma olvasás útján megért; – szöveg terjedelmétől függően összefoglalja a szöveg tartalmát; – alkalmaz alapvető olvasási stratégiákat; – megfogalmazza, néhány érveléssel alátámasztja saját álláspontját. Meghallgatja társai véleményét és együttműködik velük; – részt vesz a kortársakkal és a felnőttekkel való kommunikációban és az adott helyzetnek megfelelően alkalmazza a megismert kommunikációs szabályokat; A témakör tanulása eredményeként a tanuló: – felismeri, értelmezi a szövegben a számára ismeretlen szavakat, kifejezéseket.	– Szókincsfejlesztés, szókincsbővítés – Olvasástechnika fejlesztése – Szövegértő olvasás fejlesztése, beszéd fejlesztése – Élő és élettelen környezet – Kulturális értékek megismerése és tisztelete – Természeti értékek tisztelete – Környezettudatosság – Együttműködés, közösségformálás – Önismeret, társismeret – Kulturált véleménynyilvánítás – Mások véleményének elfogadása – Fenntartható fejlődés	<i>Matematika:</i> szöveges feladatok. <i>Környezetismeret:</i> önálló tanulás, szövegfeldolgozás kialakítása. <i>Etika:</i> én magam; az én világom. <i>Vizuális kultúra:</i> Személyes élmények és irodalmi szöveg alapján képek készítése. Képzőművészeti műfajok. Az elemi mozgóképi szövegalkotó kódok felismerése, médiaszöveg olvasása. Kérdések megfogalmazása a látott információra, ismeretre, élményre vonatkozóan. Mesék, gyermekirodalmi alkotások és azok animációs, filmes adaptációinak összehasonlítása, feldolgozása.

– digitális forrásokat is használ; – törekszik a világ tapasztalati úton történő megismerésére, értékeinek tudatos megóvására; – megfigyeli és összehasonlítja a történetek tartalmát és a saját élethelyzetét; mozgósítja a hallott vagy olvasott szöveg tartalmával kapcsolatos ismereteit, élményeit, tapasztalatait, és összekapcsolja azokat; – élményeket és tapasztalatokat szerez néhány szövegtípusról és műfajról, szépirodalmi és ismeretközlő szövegről; – megismer gyermekirodalmi alkotás alapján készült filmet; – azonosítja a történetekben a helyszínt, a szereplőket, a konfliktust és annak megoldását; – nyitottá válik a magyarság értékeinek megismerésére, fejlődik nemzeti identitástudata, történelmi szemlélete; – részt vesz rövid mesék, történetek dramatikus, bábos és egyéb vizuális, digitális eszközökkel történő megjelenítésében, megfogalmazza a szöveg hatására benne kialakult élményt és képzetet; – megéli és az általa választott formában megjeleníti a közösséghez tartozás élményét; – tapasztalatot szerez a szövegből való információgyűjtés módjairól; – gyakorolja az ismeretfeldolgozás egyszerű technikáit; – ismer és alkalmaz néhány alapvető tanulási technikát; – különböző célú, rövidebb tájékoztató, ismeretterjesztő szövegeket olvas hagyományos és digitális felületen; – felismeri a cím és a szöveg közötti összefüggést; – feladatvégzés során társaival együttműködik.		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	világ, földrész, ország, haza, környezet, közösség, család	
Javasolt tevékenységek	• szociális otthon, idősek otthona stb. látogatása • részvétel családi napon, idősek napján, hasonló események szervezése • részvétel természetvédelmi projektben	

	• nemzeti emlékhelyek meglátogatása • múzeumlátogatás

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Ünnepkörök, hagyományok, mesterségek	Órakeret 9 óra
Előzetes tudás	Nyelvre, írott nyelvre, olvasásra vonatkozó, az adott korosztály képességfejlődése szempontjából releváns ismeretek.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az olvasástechnika fejlesztése, automatizálása, a folyékony olvasás kialakításának segítése, olvasási stratégiák bevezetése, különböző szövegtípusok megismertetése, biztos olvasási készség, az értő olvasás kialakítása.	
Tanulási eredmények	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Kapcsolódási pontok
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően: - élethelyzetnek megfelelően, kifejezően, érthetően kommunikál; - olvasási szintjének megfelelő szöveget hangos vagy néma olvasás útján megért; - felismeri, értelmezi a szövegben a számára ismeretlen szavakat, kifejezéseket. Digitális forrásokat is használ; - egyszerű magyarázat, szemléltetés (szóbeli, képi, írásbeli, dramatikus tevékenység) alapján megérti az új szó vagy kifejezés jelentését; - megérti a nyelvi és nem nyelvi üzeneteket, és azokra a beszédhelyzetnek megfelelően reflektál, a megismert szavakat, kifejezéseket alkalmazza a különböző nyelvi szinteken; - ismer és ért néhány egyszerű és gyakori szólást, szóláshasonlatot, közmondást, találós kérdést, nyelvtörőt, kiszámolót, mondókát; - megéli a közösséghez tartozás élményét; - megismeri saját lakóhelyének irodalmi és kulturális értékeit. A témakör tanulása eredményeként a tanuló: - megérti a rövid szövegeket, részt vesz azok olvasásában, közös feldolgozásában; - ismeri a keresztény/keresztén ünnepköröket (karácsony, húsvét,	- Olvasástechnika fejlesztése - Szövegértő olvasás fejlesztése, beszéd fejlesztése - Szókincsfejlesztés, szókincsbővítés - Nemzeti ünnepeink, családi ünnepeink - Magyar hagyományok tisztelete - Az ünnepek jellemzői, körforgásuk - Lakóhely hagyományainak megismerése - Szólások, szóláshasonlatok, közmondások - Találós kérdések - Régi magyar mesterségek - Jeles történelmi személyek Szent István király, Szent László király, IV. Béla király, Mátyás király, II. Rákóczi Ferenc, Petőfi Sándor, Széchenyi István, Kossuth Lajos	<i>Környezetismeret:</i> környezeti, természeti, környezetvédelmi témájú olvasmányok. <i>Ének-zene:</i> a népdalok szövege (kifejező eszközök, nyelvi fordulatok, motívumok, természeti képek). <i>Vizuális kultúra; Dráma és színház:</i> A témához és a tartalomhoz is illeszkedő kifejezőeszközök elemzése, alkalmazása. Mesék, gyermekirodalmi alkotások és azok animációs, filmes adaptációinak összehasonlítása, feldolgozása. Az olvasott/felolvasott szöveghez és a levetített adaptációhoz kapcsolódó élmények megjelenítése és feldolgozása (pl. rajzzal, montázkészítéssel). A különböző médiaszövegekben megjelenő egyszerű helyszín- és időviszonylatok megfigyelése és értelmezése konkrét médiaszövegeken keresztül. Az elbeszélő személyének azonosítása különböző egyszerű médiaszövegekben (pl. animációs mesék).

pünkösöd), nemzeti és állami ünnepeket (március 15., augusztus 20., október 23.), népszokást (Márton-nap, Luca-nap, betlehemezés, húsvéti locsolkodás, pünkösödölés); – megéli és az általa választott formában megjeleníti a közösséghez tartozás élményét; – részt vesz rövid mesék, történetek dramatikus, bábos és egyéb vizuális, digitális eszközökkel történő megjelenítésében; – részt vesz magyar népi mondókák, népdalok, klasszikus magyar gyerekversek mozgásos-játékos feldolgozásában, dramatikus előadásában; – megismeri a jeles napokhoz, ünnepekhez, hagyományokhoz, népi mesterségekhez kapcsolódó szövegeket, dalokat, szokásokat, népi gyermekjátékokat; – részt vesz a témában neki szóló kiállítások megismerésében; – megfigyeli az ünnepek, hagyományok éves körforgását; – jellemző és ismert részletek alapján azonosítja a nemzeti ünnepeken elhangzó költemények részleteit, szerzőjüket megnevezi; – ismerkedik régi magyar mesterségekkel, irodalmi művek olvasásával és gyűjtőmunkával.		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	családi ünnep, nemzeti ünnep, állami ünnep, népszokás, népi hagyomány, jeles napok, népi gyermekjáték, hazaszeretet, magyarságtudat, közösség, szólás, szóláshasonlat, közmondás, körforgás, mesterség, foglalkozás	
Javasolt tevékenységek	• Részvétel hagyományokhoz, ünnepkörökhöz kapcsolódó programokon • Települési helytörténeti gyűjtemény meglátogatása • Ünnepekhez kapcsolódó emlékhelyek meglátogatása • Találkozás, ismerkedés népi mesterségek művelőivel • Részvétel népi mesterségekhez kapcsolódó tevékenységekben	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Állatok, növények, tájak, találmányok	Órakeret 10 óra
Előzetes tudás	Nyelvre, írott nyelvre, olvasásra vonatkozó, az adott korosztály képességfejlődése szempontjából releváns ismeretek.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az olvasástechnika fejlesztése, automatizálása, a folyékony olvasás kialakításának segítése, olvasási stratégiák bevezetése, különböző szövegtípusok megismertetése, biztos olvasási készség, az értő olvasás kialakítása.	

Tanulási eredmények	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Kapcsolódási pontok
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően: – az élethelyzetnek megfelelően, kifejezően, érthetően kommunikál; – felismeri, értelmezi a szövegben a számára ismeretlen szavakat, kifejezéseket. Digitális forrásokat is használ; – egyszerű magyarázat, szemléltetés (szóbeli, képi, írásbeli, dramatikus tevékenység) alapján megérti az új szó vagy kifejezés jelentését; – olvasási szintjének megfelelő szöveget hangos vagy néma olvasás útján megért; – tapasztalatot szerez a szövegből való információgyűjtés módjairól; – gyakorolja az ismeretfeldolgozás egyszerű technikáit; – ismer és alkalmaz néhány alapvető tanulási technikát; – különböző célú, rövidebb tájékoztató, ismeretterjesztő szövegeket olvas hagyományos és digitális felületen; – felismeri a cím és a szöveg közötti összefüggést; – feladatvégzés során társaival együttműködik. A témakör tanulása eredményeként a tanuló: – a szövegekhez kapcsolódó személyes élményeit, ismereteit felidézi és megosztja; – röviden indokolja a cím és a szöveg közötti összefüggést; – kérdéseket fogalmaz meg, véleményt alkot, – önállóan vagy tanítói segítséggel használja az alapvető olvasási stratégiákat; – információkat, adatokat gyűjt a szövegből, kiemeli a bekezdések	– Olvasástechnika fejlesztése – Szövegértés fejlesztése – Beszédfejlesztés – Egyszerű magyarázat, szemléltetés alapján új szó vagy kifejezés jelentésének megértése – A megismert szavak, kifejezések alkalmazása a különböző nyelvi szinteken – Kedvenc növény, állat, híres magyar ember és találmányai néhány mondatos bemutatása (Jedlik Ányos, Puskás Tivadar, Szentgyörgyi Albert, Bíró László, Gábor Dénes, Neumann János, Rubik Ernő) – Egyéni beszámoló a természeti környezetben végzett megfigyelésekről – Növények, állatok csoportosítása különféle szempontok szerint – Egyszerű grafikus szervezők alkalmazása (fürtábra, t-táblázat, gondolatterkép) – Lényegkiemelés képessége – Szövegben való tájékozódás fejlesztése – Ok-okozati összefüggések feltárása tanítói segítséggel – Szókincsfejlesztés, szókincsbővítés – Verbális memória fejlesztése – Belső képalkotás – Kreativitás, fantázia, képzelet, érzelmi intelligencia fejlesztése érzékszervek bevonásával – Tanulás tanulása	<i>Matematika:</i> szöveges feladatok. <i>Környezetismeret:</i> önálló tanulás, szövegfeldolgozás kialakítása. <i>Etika:</i> én magam; az én világom. <i>Vizuális kultúra:</i> Személyes élmények és irodalmi szöveg alapján képek készítése. Képzőművészeti műfajok. Az elemi mozgóképi szövegalkotó kódok felismerése, médiaszöveg olvasása. Kérdések megfogalmazása a látott információra, ismeretre, élményre vonatkozóan. Mesék, gyermekirodalmi alkotások és azok animációs, filmes adaptációinak összehasonlítása, feldolgozása

lényegét; tanítói segítséggel, vagy önállóan megfogalmazza azt. – megismeri és alkalmazza az adott témákhoz kapcsolódó lexikonokat; – néma olvasás útján megérti a rövid, életkorának megfelelő tankönyvi szöveg tartalmát és az utasításokat;		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	ismeretközlő szöveg, adat, információ, cím, illusztráció, szöveg, bekezdés	
Javasolt tevékenységek:	• Településen, település közelében található állat-, növény-, botanikus kert meglátogatása • Részvétel természetvédelmi projektben • Múzeumlátogatás	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	A NYELV ÉPÍTŐ KÖVEI: AZ ÍRÁSBELI SZÖVEGALKOTÁS LÉPÉSEI	Órakeret 56óra
Előzetes tudás	A szöveg és a mondat jellemzőinek azonosítása.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az önkifejezés iránti igény erősítése, különféle formáinak és lehetőségeinek megismertetése, megvalósításának támogatása.	
Tanulási eredmények	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Kapcsolódási pontok
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően: – kifejezően, érthetően, az élethelyzetnek megfelelően kommunikál; – egyszerű magyarázat, szemléltetés (szóbeli, képi, írásbeli, dramatikus tevékenység) alapján megérti az új kifejezés jelentését; – megérti a nyelvi és nem nyelvi üzeneteket, és azokra a kommunikációs helyzetnek megfelelően válaszol; – a megismert szavakat, kifejezéseket helyesen alkalmazza; – az egyéni sajátosságaihoz mérten olvashatóan ír; – törekszik a rendezett írásképre, esztétikus füzetvezetésre; – gondolatait, érzelmeit, véleményét életkorának, egyéni képességeinek és a	– Térbeli és időbeli tájékozódás fejlesztése – Mondatok és összekapcsolásuk – Történetalkotás szóban – Szóbeli és írásbeli kifejezőkészség fejlesztése – Íráskészség fejlesztése – Írásbeli szövegalkotó képesség fejlesztése – Anyaggyűjtés módjai – szó- és kifejezőkészlet gyűjtése; – Vázlatkészítés, vázlat kiegészítése – Szerkezeti egységek elkülönítése – Kulcsszavak, kulcsmondatok kiemelése – Szövegalkotás főbb lépései – Mérlegelő gondolkodás fejlesztése: véleményalkotás, ítéletalkotás, következtetések levonása	<i>Környezetismeret;</i> <i>matematika:</i> érthető, világos szóbeli szövegalkotás. <i>Vizuális kultúra:</i> Az elemi mozgóképi szövegalkotó kódok kreatív alkalmazása, médiaszöveg írás. Egyszerű cselekmény megjelenítése képsorozattal (pl. rajz, digitális fotó, rövid animációs film) és hangokkal.

kommunikációs helyzetnek megfelelően néhány mondatban írásban is megfogalmazza; – egyéni képességeinek megfelelően alkot szövegeket írásban; – a szövegalkotás során törekszik a megismert helyesírási szabályok alkalmazására és meglévő szókincsének aktivizálására; – írásbeli munkáját segítséggel vagy önállóan ellenőrzi és javítja; – részt vesz ismert szövegek (például versek, nyelvtörők, mesék) mozgással, dramatikus elemekkel történő élményszerű megjelenítésében; – képességeihez mértén kapcsolódik párbeszéd, dramatikus szituációs játékok megalkotásába. A témakör tanulása eredményeként a tanuló: – felismeri, indokolja a cím és szöveg közti összefüggést; – azonosítja a történetekben a helyszínt, szereplőket, a konfliktust és annak megoldását; – megadott szempontok alapján segítséggel rövid mesét ír, kiegészít vagy átalakít, vázlatot készít; – tanítói segítséggel megadott rímpárokból különböző témákban 2-4 soros verset alkot.		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	mondat, szöveg, helyszín, szereplő, cselekmény, időrend, címadás, téma, anyaggyűjtés, vázlat, előzmény, esemény, következmény, levél, SMS, e-mail, címzett, feladó, válasz, továbbítás, megszólítás, önellenőrzés, hibajavítás	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	A NYELV ÉPÍTŐ KÖVEI: SZÓ, SZÓKAPCSOLAT, MONDAT, SZÖVEG	Órakeret 12 óra
Előzetes tudás	A szöveg és a mondat jellemzőinek azonosítása. Mondatalkotás. Mondatok összekapcsolása. Történetalkotás szóban. Képolvasás, mesemondás.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az önkifejezés iránti igény erősítése, különféle formáinak és lehetőségeinek megismertetése, megvalósításának támogatása. A képzelet, az önkifejezés aktivizálása különböző szövegformák megismerésével és az írásbeli szövegalkotás képességének továbbfejlesztésével. Az írásbeli szövegalkotó készség fejlesztése.	

Tanulási eredmények	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Kapcsolódási pontok
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően: – érthetően, az élethelyzetnek megfelelően kommunikál; – egyéni sajátosságaihoz mérten olvashatóan ír, törekszik a rendezett írásképre, esztétikus füzetvezetésre; – megkülönbözteti egymástól a magánhangzókat és mássalhangzókat, valamint időtartamukat; – írásbeli munkáit segítséggel vagy önállóan ellenőrzi és javítja; – törekszik a tanult helyesírási ismeretek alkalmazására; – a szövegalkotás során törekszik a megismert helyesírási szabályok alkalmazására és meglévő szókincsének aktivizálására. A témakör tanulása eredményeként a tanuló: – a hangjelölés megismert szabályait helyesen alkalmazza a tanult szavakban; – a kiejtéstől eltérő ismert szavakat megfigyelés és szóelemzés alkalmazásával megfelelően leírja; – a mondatot nagybetűvel kezdi, alkalmazza a mondat a mondatvégi írásjeleket; – szavakat, szó szerkezeteket, 4-5 szavas mondatokat leír megfigyelés és/vagy diktálás alapján.	– Ösztönös nyelvhasználat formálása – Nyelvi tudatosság fejlesztése – Önellenzés, hibajavítás képessége – Helyesírási készség differenciált fejlesztése	<i>Környezetismeret;</i> <i>matematika:</i> érthető, világos szóbeli szövegalkotás. változatos élővilág; a tanultak bemutató leírása. <i>Vizuális kultúra:</i> Az elemi mozgóképi szövegalkotó kódok kreatív alkalmazása, médiaszöveg írás. Egyszerű cselekmény megjelenítése képsorozattal (pl. rajz, digitális fotó, rövid animációs film) és hangokkal. Természeti jelenség megfigyelése, a tapasztalatok leírása, megjelenítése. Egyszerű cselekmény megjelenítése képsorozattal (pl. rajz, digitális fotó, rövid animációs film) és hangokkal (médiaszöveg-írás).
Kulcsfogalmak/ fogalmak	betű, hang, szó, szókapcsolat, mondat, szöveg, j-ly, írásjel, pont, kérdőjel, felkiáltójel, kisbetű, nagybetű	
Javasolt tevékenységek	Részvétel osztályújság, napló, iskolaújság készítésében hagyományos és digitális formában	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Olvassunk együtt! közös olvasmányok	Órakeret 6 óra
Előzetes tudás	Nyelvre, írott nyelvre, olvasásra vonatkozó, az adott korosztály képességfejlődése szempontjából releváns ismeretek.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A szövegelemzésben való jártasság elmélyítése, az irodalmi mű befogadása, az érzelmi tartalmak (pl. öröm, izgalom, várakozás, azonosulás) átélésének segítése. Az olvasmányok tartalmához kapcsolódva a nemzeti kultúra hagyományainak megismerése. Magyar és világirodalmi népköltészeti, műköltészeti alkotások megismerése. Irodalmi ismeretek tapasztalati úton való elsajátíttatása.	
Tanulási eredmények	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Kapcsolódási pontok
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően: – olvasási szintjének megfelelő szöveget hangos vagy néma olvasás útján megért; – felismeri, értelmezi a szövegben a számára ismeretlen szavakat, kifejezéseket. Digitális forrásokat is használ; – egyszerű magyarázat, szemléltetés (szóbeli, képi, írásbeli, dramatikus tevékenység) alapján megérti az új szó vagy kifejezés jelentését; – megérti a nyelvi és nem nyelvi üzeneteket, és azokra a beszédhelyzetnek megfelelően reflektál; – nyitott az irodalmi művek befogadására; – értő figyelemmel követi a tanító/társai felolvasását; – verbális és vizuális módon vagy dramatikus eszközökkel reflektál a szövegre, megfogalmazza a szöveg alapján benne kialakult képet; – röviden indokolja a cím és a szöveg közötti összefüggést; – mozgósítja a hallott és olvasott szöveg tartalmával kapcsolatos ismereteit, élményeit, tapasztalatait, és megfogalmazza a köztük lévő kapcsolatokat; – saját gondolkodási és nyelvi szintjén megalkotja a szöveg jelentését ön maga számára, megfogalmazza, néhány érveléssel alátámasztja saját álláspontját;	– Érzelmi nevelés – Irodalmi műveltség alapozása – Hallott és olvasott szöveg megértésének fejlesztése – Bemutató olvasás követése – Olvasásra nevelés – Olvasási kedv felkeltése, olvasás megszerettetése – Kreatív befogadás – Kreatív írás – Szövegértő olvasás fejlesztése – Szövegben való tájékozódás fejlesztése – Kulcsszavak azonosítása, főbb szerkezeti részek elkülönítése – Beszédfejlesztés – Szókincsfejlesztés, szókincsbővítés – Verbális memória fejlesztése – Érzelmi intelligencia fejlesztése – Mérlegelő gondolkodás fejlesztése: véleményalkotás, ítéletalkotás, következtetések levonása – Lényegkiemelő képesség fejlesztése – Olvasási stratégiák: jóslás, áttekintés, keresés, összefoglalás – Grafikus szervezők: pl. fűrtábra, T-táblázat, Venn-diagram, fogalomtáblázat kerettörténet, történettérkép, mesetáblázat, karakter-térkép, történetpiramis stb. – Illusztráció készítése, kiegészítése, a meglévő társítása – Lapbook, plakát, könyvajánló, képregény – Kérdésfeltevés	Környezetismeret: környezeti, természeti, környezetvédelmi témájú olvasmányok. Ének-zene: a népdalok szövege (kifejező eszközök, nyelvi fordulatok, motívumok, természeti képek). Vizuális kultúra; Dráma és színház: A témához és a tartalomhoz is illeszkedő kifejezőeszközök elemzése, alkalmazása. Mesék, gyermekirodalmi alkotások és azok animációs, filmes adaptációinak összehasonlítása, feldolgozása. Az olvasott/felolvasott szöveghez és a levetített adaptációhoz kapcsolódó élmények megjelenítése és feldolgozása (pl. rajzzal, montázskészítéssel). A különböző médiaszövegekben megjelenő egyszerű helyszín- és időviszonylatok megfigyelése és értelmezése konkrét médiaszövegeken keresztül. Az elbeszélő személyének azonosítása különböző médiaszövegekben (pl. animációs mesék).

meghallgatja társai véleményét, azokra reflektál. – részt vesz a konfliktusokat feldolgozó dramatikus játékokban; – részt vesz a kortársakkal és a felnőttekkel való kommunikációban; – az adott helyzetnek megfelelően tudatosan alkalmazza a megismert kommunikációs szabályokat; – alkalmaz alapvető olvasási stratégiákat; – az olvasott szöveghez illusztrációt készít, a hiányos illusztrációt kiegészíti, vagy a meglévőt társítja a szöveggel. A témakör tanulása eredményeként a tanuló: – ajánlással és/vagy egyéni érdeklődésének és az életkori sajátosságainak megfelelően választott irodalmi alkotást ismer meg; – részt vesz az adott közösség érdeklődésének megfelelő, gyermekirodalmi mű közös olvasásában, és nyitott annak befogadására; – élményeket és tapasztalatokat szerez változatos irodalmi szövegek: klasszikus, kortárs magyar alkotások megismerésével; – olvas és megért nép- és műköltészeti alkotásokat, rövidebb epikai műveket; – megtapasztalja az életkorának, érdeklődésének megfelelő szövegek befogadásának és előadásának élményét és örömet; – részt vesz legalább két hosszabb terjedelmű, magyar és gyermekirodalmi alkotás feldolgozásában; – különbséget tesz a mesés és valószerű történetek között; – a megismert irodalmi szövegekhez, iskolai eseményekhez plakátot, meghívót, saját programjaihoz meghívót készít hagyományosan és digitálisan;		

– azonosítja a történetekben a helyszínt, a szereplőket, a problémahelyzetet és annak megoldását; – az olvasott szövegekben kulcsszavakat azonosít, a főbb szerkezeti egységeket önállóan vagy segítséggel elkülöníti; – megfogalmazza saját véleményét a szereplők cselekedeteiről; – képzeletét a megértés érdekében mozgósítja; – megfigyeli és összehasonlítja a történetek tartalmát és a saját élethelyzetét; – mozgósítja a hallott vagy olvasott szöveg tartalmával kapcsolatos ismereteit, élményeit, tapasztalatait, és összekapcsolja azokat; – részt vesz a közösen feldolgozott történet dramatikus, bábos és egyéb vizuális, digitális eszközökkel történő megjelenítésében, megfogalmazza a szöveg hatására benne kialakult képet; – önállóan képek, grafikai szervezők segítségével vagy tanítói segítségével a szöveg terjedelmétől függően kiemeli annak lényeges elemeit, összefoglalja tartalmát – megismer gyermekirodalmi alkotás alapján készült filmet, médiaterméket.		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	regény, meseregény, szerző, cím, kiadó, tartalomjegyzék, fülszöveg, történet, valóság, fejezet, időrend, szereplő, helyszín, probléma, megoldás, illusztráció	
Javasolt tevékenységek	• Könyvtárlátogatás • Színház, bábszínház látogatása • Résztétel olvasmánnyal kapcsolatos prezentáció készítésében • Közös olvasmány dramatikus feldolgozása • Közös olvasmányt feldolgozó film megtekintése	

NYELVTAN, HELYESÍRÁS

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	A nyelv építő kövei: hang/betű, szótag, szó elválasztás, betűrendbe sorolás	Órakeret 11 óra
Előzetes tudás	A hangok hosszúságának helyes jelölése a begyakorolt szókészlet körében. A kiejtéssel megegyezően írt rövid szavak biztos helyesírása. A j hang biztos jelölése a begyakorolt szókészletben. Az elválasztás szabályainak alkalmazása egyszerű szavak írásakor. Mondatkezdés nagybetűvel. A tanult mondatzáró írásjelek alkalmazása.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az anyanyelvhasználat tudatosításának megindítása, a helyesírás biztonságának megalapozása. A nyelvi elemzési készség fejlesztése és a nyelvtani fogalmak használatának tudatosítása.	
Tanulási eredmények	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Kapcsolódási pontok
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően: – feladatok megoldása során társaival együttműködik; – az egyéni sajátosságaihoz mérten olvashatóan ír és törekszik a rendezett írásképre, esztétikus füzetvezetésre; – kérdésre adott válaszában helyesen toldalékolja a szavakat; – a kiejtéssel megegyező, rövid szavak leírásában követi a helyesírás szabályait; – a kiejtéstől eltérő szavakat megfigyelés, szóelemzés alkalmazásával megfelelően leírja; – törekszik a tanult helyesírási ismeretek alkalmazására; – írásbeli munkáját önállóan vagy segítséggel ellenőrzi, hibáit javítja. A témakör tanulása eredményeként a tanuló: – biztosan ismeri a kis- és nagybetűs ábécét, azonos és különböző betűkkel kezdődő szavakat betűrendbe sorol, a megismert szabályokat alkalmazza digitális felületen való kereséskor is; – életkorának megfelelő, digitális és hagyományos szótárakat használ; – megfigyeli és tapasztalati úton megkülönbözteti egymástól a magánhangzókat és a	– Hang- és betűanalízis, analizáló képesség fejlesztése – Fonémahallás fejlesztése – Vizuális memória fejlesztése – Ritmusfejlesztés (hosszú-rövid hangok megkülönböztetéséhez, szótagoláshoz) – Beszéd- és artikulációs képesség fejlesztése – Helyesírási készség fejlesztése – Aktív szókincs fejlesztése – A nyomtatott és írott magyar ábécé kis- és nagybetűi – Szótagolás, elválasztás, egytagú és összetett szavak – 40-40 gyakran használt „j”-t és „ly”-t tartalmazó szó (egy- vagy kéttagú szavak) helyes leírása – 30-40 „tj”, „lj”, „dj”, „nj”, „dt”, „ts” betűkapcsolatból származó összeolvadást vagy hasonulást tartalmazó szó	<i>Környezetismeret:</i> állatok kommunikációja, jel, jelzés, információ; lakóhely, közlekedés; természeti ritmusok. <i>Vizuális kultúra:</i> hangfelvételek és képfelvételek készítése; a helyes kiejtés vizsgálata a felvétel segítségével. <i>Ének-zene:</i> ritmusjátékok ütőhangszereken.

mássalhangzókat, valamint időtartamukat; – különbséget tesz az egyjegyű, a kétjegyű és a háromjegyű mássalhangzók között; – a hangjelölés megismert szabályait jellemzően helyesen alkalmazza a tanult szavakban; – biztosan szótagol, alkalmazza az elválasztás szabályait.		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	hang, betű, magánhangzó, mássalhangzó, egyjegyű mássalhangzó, kétjegyű mássalhangzó, háromjegyű mássalhangzó, hosszú/kettőzött mássalhangzó, hosszú/kettőzött kétjegyű mássalhangzó, rövid magánhangzó, hosszú magánhangzó, szótag, szó, összetett szó, ábécé, betűrend, szótár, „j” hang kétféle jelölése	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Szótő és toldalék, szóelemzés	Órakeret 8 óra
Előzetes tudás	Nyelvre, írott nyelvre, az adott korosztály képességfejlődése szempontjából releváns ismeretek.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A nyelvi tapasztalatok körének bővítése. A nyelvi tudatosság fokozása. A helyesírási készség fejlesztése. A megismert nyelvi eszközök, nyelvhelyességi és helyesírási szabályok alkalmazása a szóbeli és az írásbeli nyelvhasználatban.	
Tanulási eredmények	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Kapcsolódási pontok
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően: – az élethelyzetnek megfelelően kommunikál; – a kiejtéstől eltérő ismert szavakat megfigyelés, szóelemzés alkalmazásával megfelelően leírja; – törekszik a tanult helyesírási ismeretek alkalmazására; – írásbeli munkáját segítséggel vagy önállóan ellenőrzi, javítja. A témakör tanulása eredményeként a tanuló: – szavakat hangokra és szótagokra bont; – kérdésre adott válaszában helyesen toldalékolja a szavakat; – önállóan felismeri és elkülöníti az egytővű ismert szavakban a szótövet és a toldalékot.	– Hallásfejlesztés, fonémahallás fejlesztése – Betű-hang azonosítás – Szótagolási képesség fejlesztése – Hang- és betűanalízis képességének fejlesztése – Szótő és toldalék fogalma – Nyelvi elemzőkészség fejlesztése – Szóalak felbontása – Toldalékos szavak helyes használata – Toldalékos szavak funkcionális másolása, tollbamondása, emlékezetből írása – Helyesejtés-fejlesztés hangkapcsolat-gyakorlatokkal – Hibajavítás és önellenőrzés képességének fejlesztése	Matematika: analízis-szintetizálás
Kulcsfogalmak/ fogalmak	hang-betű, betűkapcsolat, hangkapcsolat, szótagolás, szótő, toldalék, szóelemző írásmód, önellenőrzés	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Hangalak és jelentés kapcsolata, állandósult szókapcsolatok	Órakeret 9 óra
Előzetes tudás	A tanult nyelvtani fogalmak felismerése és megnevezése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A nyelvi tapasztalatok körének bővítése. A tapasztalatokra épülő nyelvi fogalomrendszer alapozásának megindítása a szófajok körében. A tanulók önállóságának növelése: a feladatvégzésben; az információszerzésben és felhasználásban; a szabályalkalmazásban; az önellenőrzésben. A nyelvi tudatosság fokozása.	
Tanulási eredmények	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Kapcsolódási pontok
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: – az élethelyzetnek megfelelően kommunikál; – ellentétes jelentésű és rokon értelmű kifejezéseket gyűjt, azokat a beszédhelyzetnek megfelelően használja az írásbeli és szóbeli szövegalkotásban. A témakör tanulása eredményeként a tanuló: – felismer és ért néhány egyszerű szólást, közmondást; – megérti és használja az ismert állandósult szókapcsolatokat; – különféle módokon megjeleníti az ismert szólások, közmondások jelentését.	– A szóbeli és írásbeli kifejezőkészség fejlesztése – Szókincs fejlesztése, szókincs aktivizálása – Árnyalt nyelvhasználat fejlesztése – Hangalak – jelentés – Ellentétes jelentésű szavak, rokon értelmű szavak – Szólások, közmondások, szóláshasonlatok – Népmesék kezdő és záró formulái, szókapcsolatok, ismétlődő motívumok – Szó szerinti és átvitt jelentés – Szólások, közmondások hagyományőrző szerepe, néhány ismert szólás, közmondás eredete	<i>Vizuális kultúra:</i> Jelek a mindennapi életben. Az időbeliség ábrázolásának elemzése a képzőművészetben. <i>Környezetismeret:</i> tulajdonnevek a térképeken.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	szólás, közmondás, szókapcsolat, hangalak, jelentés, egyjelentésű szavak, rokon értelmű szavak, ellentétes jelentésű szavak	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Élőlények, tárgyak, gondolati dolgok neve	Órakeret 20 óra
Előzetes tudás	A tanult nyelvtani fogalmak felismerése és megnevezése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A nyelvi tapasztalatok körének bővítése. A tapasztalatokra épülő nyelvi fogalomrendszer alapozásának megindítása a szófajok körében. A tanulók önállóságának növelése: a feladatvégzésben; az információszerzésben és felhasználásban; a szabályalkalmazásban; az önellenőrzésben. A nyelvi tudatosság fokozása.	
Tanulási eredmények	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Kapcsolódási pontok
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: – az egyéni sajátosságaihoz mérten olvashatóan ír, törekszik a rendezett írásképre, esztétikus füzetvezetésre; – szavakat, szó szerkezeteket, 3-4 szavas mondatokat leír	– Helyesírási készség differenciált fejlesztése – Aktív szókincs fejlesztése – Tapasztalatokra épülő nyelvi fogalomrendszer – Együttműködési képesség – Élőlény, tárgy, gondolati dolog neve	<i>Vizuális kultúra:</i> Jelek a mindennapi életben. Az időbeliség ábrázolásának elemzése a képzőművészetben. <i>Környezetismeret:</i> tulajdonnevek a térképeken.

megfigyelés és/vagy diktálás alapján; – megérti és használja az életkorának megfelelő (térbeli, időbeli) relációs szókincset; – írásbeli munkáját segítséggel vagy önállóan ellenőrzi és javítja; – feladatok megoldása során társaival együttműködik. – felismeri, jelentésük alapján csoportosítja és önállóan vagy segítséggel leírja az élőlények, tárgyak, gondolati dolgok nevét; A témakör tanulása eredményeként a tanuló: – felismeri és önállóan vagy segítséggel helyesen leírja az élőlények, tárgyak, gondolati dolgok nevét kifejező szavakat – megkülönbözteti a szavak egyes és többes számát – hangjelölés megismert szabályait jellemzően helyesen alkalmazza a tanult szavakban; – a kiejtéstől eltérő ismert szavakat megfigyelés, szóelemzés alkalmazásával megfelelően leírja; – kérdésre adott válaszában megfelelően toldalékolja a szavakat; – felismeri, önállóan vagy segítséggel helyesen leírja az ismert szavakat; – ellentétes jelentésű és rokon értelmű kifejezéseket gyűjt, azokat a beszédhelyzetnek megfelelően használja szóbeli és írásbeli szövegalkotásban. – a több hasonló élőlény, tárgy vagy gondolati dolog nevét kis kezdőbetűvel írja; – a személynevek, állatnevek és a lakóhelyhez kötődő egyszerű egyelemű helyneveket nagy kezdőbetűvel írja le.	– Kis- és nagy kezdőbetűs szavak másolása, tollbamondása, emlékezetből írása – Több hasonló élőlény, tárgy, gondolati dolog neve és helyesírása – Saját nevek helyesírása (egyszerű személynevek, állatnevek, helynevek, intézménynevek, címek) – Mondatkezdő nagybetű	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	élőlények neve, tárgyak neve, gondolati dolgok neve, több hasonló név, saját név, önellenőrzés, hibajavítás, személynév, állatnév, helynév, intézménynév, címek neve	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Tulajdonságokat kifejező szavak	Órakeret 8 óra
Előzetes tudás	A tanult nyelvtani fogalmak felismerése és megnevezése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A nyelvi tapasztalatok körének bővítése. A tapasztalatokra épülő nyelvi fogalomrendszer alapozásának megindítása a szófajok körében. A tanulók önállóságának növelése: a feladatvégzésben; az információszerzésben és felhasználásban; a szabályalkalmazásban; az önellenőrzésben. A nyelvi tudatosság fokozása.	
Tanulási eredmények	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Kapcsolódási pontok
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: – az egyéni sajátosságaihoz mérten olvashatóan ír, törekszik a rendezett írásképre, esztétikus fűzetvezetésre; – szavakat, szó szerkezeteket, 4-5 szavas mondatokat leír megfigyelés és/vagy diktálás alapján; – hangjelölés megismert szabályait jellemzően helyesen alkalmazza a tanult szavakban; – a kiejtéssel megegyező rövid szavak leírásában követi a helyesírás szabályait; – a kiejtéstől eltérő ismert szavakat megfigyelés, szóelemzés alkalmazásával megfelelően leírja; – írásbeli munkáját segítséggel vagy önállóan ellenőrzi és javítja; – feladatok megoldása során társaival együttműködik. A témakör tanulása eredményeként a tanuló: – felismeri és önállóan vagy segítséggel helyesen leírja a tulajdonságot kifejező szavakat és azok fokozott alakjait; – ellentétes jelentésű és rokon értelmű kifejezéseket gyűjt, azokat a beszédhelyzetnek megfelelően használja szóbeli és írásbeli szövegalkotásban.	– Helyesírási készség differenciált fejlesztése – Aktív szókincs fejlesztése – Tapasztalatokra épülő nyelvi fogalomrendszer – A megfigyelt és értelmezett fokozott melléknevek helyes írásmódja – Együttműködési képesség	<i>Vizuális kultúra:</i> Jelek a mindennapi életben. Az időbeliség ábrázolásának elemzése a képzőművészetben. <i>Környezetismeret:</i> tulajdonnevek a térképeken.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	ellentétes jelentésű kifejezések, rokon értelmű szavak, egybeírás, különírás, szótő, toldalék, tulajdonságot kifejező szó	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Mennyiségeket kifejező szavak	Órakeret 11 óra
Előzetes tudás	A tanult nyelvtani fogalmak felismerése és megnevezése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A nyelvi tapasztalatok körének bővítése. A tapasztalatokra épülő nyelvi fogalomrendszer alapozásának megindítása a szófajok körében. A tanulók önállóságának növelése: a feladatvégzésben; az információszerzésben és felhasználásban; a szabályalkalmazásban; az önellenőrzésben. A nyelvi tudatosság fokozása.	
Tanulási eredmények	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Kapcsolódási pontok
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: – az egyéni sajátosságaihoz mértén olvashatóan ír, törekszik a rendezett írásképre, esztétikus fűzetvezetésre; – szavakat, szó szerkezeteket, 4-5 szavas mondatokat leír megfigyelés és/vagy diktálás alapján; – hangjelölés megismert szabályait jellemzően helyesen alkalmazza a tanult szavakban; – a kiejtéssel megegyező rövid szavak leírásában követi a helyesírás szabályait; – a kiejtéstől eltérő ismert szavakat megfigyelés, szóelemzés alkalmazásával megfelelően leírja; – írásbeli munkáját segítséggel vagy önállóan ellenőrzi és javítja; – feladatok megoldása során társaival együttműködik. A témakör tanulása eredményeként a tanuló: – felismeri és önállóan vagy segítséggel helyesen leírja a mennyiségeket kifejező szavakat és azok fokozott alakjait;	– Helyesírási készség differenciált fejlesztése – Aktív szókincs fejlesztése – Tapasztalatokra épülő nyelvi fogalomrendszer – A megfigyelt és értelmezett fokozott számnevek helyes írásmódja – Együttműködési képesség	<i>Vizuális kultúra:</i> Jelek a mindennapi életben. Az időbeliség ábrázolásának elemzése a képzőművészetben. <i>Környezetismeret:</i> tulajdonnevek a térképeken.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	különírás, szótő, toldalék, mennyiségeket kifejező szó	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Cselekvés, történés a múltban, jelenben, jövőben	Órakeret 22 óra
Előzetes tudás	A tanult nyelvtani fogalmak felismerése és megnevezése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A nyelvi tapasztalatok körének bővítése. A tapasztalatokra épülő nyelvi fogalomrendszer alapozásának megindítása a szófajok körében. A tanulók önállóságának növelése: a feladatvégzésben; az információszerzésben és felhasználásban; a szabályalkalmazásban; az önellenőrzésben.	

A nyelvi tudatosság fokozása.		
Tanulási eredmények	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Kapcsolódási pontok
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: – az egyéni sajátosságaihoz mérten olvashatóan ír, törekszik a rendezett írásképre, esztétikus füzetvezetésre; – szavakat, szó szerkezeteket, 4-5 szavas mondatokat leír megfigyelés és/vagy diktálás alapján; – megérti és használja az életkorának megfelelő (térbeli, időbeli) relációs szókinccset; – írásbeli munkáját segítséggel vagy önállóan ellenőrzi és javítja; – feladatok megoldása során társaival együttműködik. A témakör tanulása eredményeként a tanuló: – hangjelölés megismert szabályait jellemzően helyesen alkalmazza a tanult szavakban; – a kiejtéstől eltérő ismert szavakat megfigyelés, szóelemzés alkalmazásával megfelelően leírja; – kérdésre adott válaszában megfelelően toldalékolja a szavakat; – felismeri, önállóan vagy segítséggel helyesen leírja az ismert cselekvést kifejező szavakat; – megkülönbözteti a múltban, jelenben és jövőben zajló cselekvéseket, történéseket; – helyesen alkalmazza a szóbeli és írásbeli szövegalkotásában az idő kifejezésének nyelvi eszközeit; – felismeri, önállóan vagy segítséggel helyesen leírja az ismert cselekvést, történést kifejező szavakat.	– Helyesírási készség differenciált fejlesztése – Aktív szókinccs fejlesztése – Fogalmazási alapismeretek – Tapasztalatokra épülő nyelvi fogalomrendszer – A megfigyelt és értelmezett igekötős igék helyes írásmódja – Együttműködési képesség	<i>Vizuális kultúra:</i> Jelek a mindennapi életben. Az időbeliség ábrázolásának elemzése a képzőművészetben. <i>Környezetismeret:</i> tulajdonnevek a térképeken
Kulcsfogalmak/ fogalmak	múlt, jelen, jövő, egybeírás, különírás, szótő, toldalék, cselekvést jelentő szó	

A fejlesztés várt eredményei a negyedik évfolyam és a két évfolyamos ciklus végén, továbbhaladás feltételei.
A tanuló értelmesen és érthetően fejezze ki a gondolatait. Aktivizálja a szókinccset a szövegalkotó feladatokban. Használja a mindennapi érintkezésben az udvarias nyelvi fordulatokat. Beszédstílusát igazítsa beszélgető partneréhez.

Kapcsolódjon be a csoportos beszélgetésbe, vitába, történetalkotásba, improvizációba, közös élményekről, tevékenységekről való beszélgetésekbe, értékelésbe. A közös tevékenységeket együttműködő magatartással segítse.

Felkészülés után folyamatosan, érthetően olvasson fel ismert szöveget. Életkorának megfelelő szöveget értsen meg néma olvasás útján. Az olvasottakkal kapcsolatos véleményét értelmesen fogalmazza meg. Ismerjen, alkalmazzon néhány fontos olvasási stratégiát.

Tanulási tevékenységét fokozatosan növekvő időtartamban legyen képes tudatos figyelemmel irányítani. Feladatainak megoldásához szükség szerint vegye igénybe az iskola könyvtárát. A könyvekben, gyermekújságokban a tartalomjegyzék segítségével igazodjon el. Használja az ismert kézikönyveket.

A memoriterek szöveghűen mondja el.

Adott vagy választott témáról 8–10 mondatos fogalmazást készítsen a tanult fogalmazási ismeretek alkalmazásával. Az alsó tagozaton tanult anyanyelvi ismeretei rendszerezettek legyenek. Biztonsággal ismerje fel a tanult szófajokat, és nevezze meg azokat szövegben is.

A begyakorolt szóképlet körében helyesen alkalmazza a tanult helyesírási szabályokat. Írásbeli munkái rendezettek, olvashatóak legyenek. Helyesírását önellenőrzéssel vizsgálja felül, szükség esetén javítsa.

Legyen tisztában a tanulás alapvető céljával, ítélőképessége, erkölcsi, esztétikai és történeti érzéke legyen az életkori sajátosságoknak megfelelően fejlett. Legyen nyitott, motivált az anyanyelvi képességek fejlesztése területén. Az anyanyelvi részképességeinek fejlettsége legyen összhangban, harmonikusan fejlődjön.

NÉMET NYELV

A tudásalapú társadalomban a nyelvtudásnak kiemelt társadalmi, kulturális és gazdasági jelentősége van. A nevelési-oktatási rendszer feladata ezért az egyén fejlődésében is kulcsfontosságú nyelvtudás és ezáltal a személyes és a szakmai fejlődés tágabb terének biztosítása. Az idegennyelv-tanítás és -tanulás a nyelvtudás megszerzésén túl hozzájárul a megismerő folyamatok fejlődéséhez, más tanulási területek fejlesztési céljainak és nevelési feladatainak megvalósításához. A nyelvtanulás során közvetített ismeretek segítik az adott nyelvet használó emberek megismerését, az egyes kultúrák, valamint az azok közötti eltérések megértését, a nyitott és befogadó életszemlélet kialakítását. Az idegen nyelvek ismerete hozzájárul továbbá az érdeklődő, tájékozott nyelvtanulói magatartás kialakításához, és fejleszti a nyelvet tanuló és nyelvet használó anyanyelvi kompetenciáit is. A nyelvtudás és a nyelvhasználat segítségével elért tudás erősítheti a saját nemzeti azonosságtudatot, valamint az európai közösséghez tartozás érzését. Az idegennyelv-tudás lehetővé teszi a társadalmi és tanulási célú mobilitást, valamint növeli az információhoz való hozzáférés lehetőségét, és csökkenti az esélyhátrányokat. Az egyéni előnyök mellett a használható nyelvtudásnak számos társadalmi haszna is van. Az idegen nyelvek ismerete a tudásalapú társadalomban elengedhetetlen. Jelentős szerepe van a körülöttünk lévő világ múltjának, jelenének és jövőjének megismerésében, hozzájárul a tanuló jövőbeni munkavállalói kompetenciáinak sokrétű fejlesztéséhez. A mai kor egyik fontos nyelv- és oktatáspolitikai célkitűzése az egyéni többnyelvűség fejlesztése, amelyhez nagymértékben hozzájárul az intézményes idegennyelv-oktatás. Fontos, hogy a tanított nyelvek ne különálló tantárgyakként jelenjenek meg, hanem a többnyelvűség kontextusában, azaz a nyelvtanárok építsenek a nyelvtanulók már korábban megszerzett nyelvi kompetenciáira, nyelvtanulási stratégiáira, valamint a nyelvek közötti hasonlóságokra. Ily módon lehetővé válhat az idegennyelv-oktatásban az integrált, nyelveken és kultúrákon átívelő szemlélet, elősegítve ezzel a nyelvi tudatosságot és előkészítve további idegen nyelvek későbbi elsajátítását. Az idegen nyelvek tanítása során figyelembe kell venni a nyelvtanulók más tantárgyak tanulása során szerzett ismereteit, már meglévő anyanyelvi és idegen nyelvi tudását, valamint tanulási és nyelvtanulási stratégiáit. Ezek az egyes tantárgyak között átvihetők, megerősítve ezzel a tudásintegrációt, valamint a tantárgyakon átívelő komplex gondolkodás fejlesztését. Mind az élő, mind a klasszikus idegen nyelvek ismerete olyan tartalmakhoz nyitja meg az utat, amelyek más tanulási területek elmélyülését segítik, és a hatás a másik irányban is döntő fontosságú: az új, a tanulók számára motiváló célnyelvi tartalmak fejlesztik a nyelvtudást és előremozdítják a nyelvtanulást. A sikerben fontos szerepet játszik az önálló nyelvtanulásra való tudatos felkészítés is. A hatékony és eredményes idegennyelv-tanításhoz és -tanuláshoz, az egyénre szabott oktatáshoz elengedhetetlen a 21. századi modern eszközök és tartalmak bevonása

ALAPELVEK, CÉLOK

Az élő idegen nyelv műveltségi terület céljait korunk emberének kommunikációs igényei határozzák meg, összhangban az Európa Tanács ajánlásaival.

Az élő idegen nyelvek ismerete elengedhetetlen:

- a világ dolgaiban való megbízható tájékozódáshoz;
- a felelős, szabadon meghozott döntésekhez;
- a munkaerőpiacon való boldoguláshoz;
- a nemzetközi kommunikációba való bekapcsolódáshoz;
- saját és más kultúrák értékeinek megértéséhez és megbecsüléséhez.

A korszerű idegennyelv-oktatás a nyelvhasználó valós szükségleteire épül, ezért tevékenységközpontú. Olyan helyzetekre készíti fel a tanulókat, amelyek már most vagy a későbbiek során várhatóan fontos szerepet játszanak életükben. A nyelvtanulási folyamat középpontjában a cselekvő tanulók állnak, akik az idegen nyelv segítségével kommunikatív feladatokat oldanak meg. A feladatok megoldása során receptív, produktív, illetve interaktív nyelvi tevékenységeket végeznek. Mivel a valóságban a legtöbb megoldandó feladat több készség együttes alkalmazását teszi szükségessé, ezeket integráltan tanítjuk.

A modern élő idegennyelv-oktatás elsődleges célkitűzése a nyelvtanulók nyelvi cselekvőképességének fejlesztése. Ennek értelmében a nyelvtanuló képessé válik arra, hogy a nyelvet kommunikációs céljainak és igényeinek megfelelően valódi szituációkban tudja használni. A tevékenységközpontú élő idegennyelv-oktatás a tanuló-központúságot szem előtt tartva a tanulók számára életkorukkal, illetve érdeklődésükkel összhangban lévő helyzeteket teremt. A cél az, hogy a tanulók olyan valós, a gyakorlatban is alkalmazható nyelvtudást érjenek el intézményes keretek között, mely lehetővé teszi a felsőfokú intézményben való továbbtanulást, felhasználható

ismeretszerzésre, szórakozásra, személyes és szakmai céljaik elérésére mind természetes, mind pedig digitális térben. Az idegennyelv-tanítás során a tanulók tehát olyan nyelvhasználók, akik azért tanulják az idegen nyelvet, hogy azt később személyes és választott szakmájukkal összefüggő helyzetekben alkalmazni tudják.

Az élő idegen nyelv ismerete által a tanulók megismerik és megértik az adott nyelvet használó embereket és kultúrákat, és erre építve nyitottabbá, megértőbbé, érdeklődőbbé és tájékozottabbá válnak. Ez hozzájárul személyes és társas kompetenciájuk fejlődéséhez, amely mind az iskolában, mind magánéletükben segíti majd őket további nyelvtanulási és egyéb céljaik elérésében. A nyelvtanulás emellett hatékonyan fejleszti a tanulási és gondolkodási stratégiák beépülését a tanulók tanulási kompetenciájába, valamint jelentős szerepet játszik a tantárgyak közötti tudásintegrációban is. A tantárgyakon átívelő, interdiszciplináris szemlélet segítségével a tanulók az idegen nyelv tanulása során fel tudják használni a más tantárgyak keretében szerzett ismereteiket, valamint építhetnek nyelvtudásukra más tantárgyak tudásanyagának bővítése során.

A köznevelési intézményekben elsajátítható élő idegen nyelvek tanítása és tanulása során figyelembe kell venni, hogy az idegen nyelveket a tanulók nem kizárólag a nyelvórákon tanulják, hanem az iskolán kívüli, mindennapi tevékenységeiken keresztül is elsajátítanak nyelvi elemeket, önállóan vagy társaikkal együttműködve. Az önszabályozó, hosszú távon is fenntartható nyelvi fejlődés érdekében elengedhetetlen a tanórán kívüli tevékenységekre is építeni a nyelvtanításban, ezzel élővé és megfoghatóvá téve a nyelvtanulási célokat. A célok megvalósításához szükséges a tanulók nyelvtanulási tapasztalatainak és igényeinek folyamatos feltárása, egyéni különbségeik megismerése, valamint a 21. századi, akár digitális eszközök és tartalmak beépítése a nyelvtanulási folyamatába. A hatékonyság és eredményesség érdekében feltétlenül szükséges a fejlesztési területek integrált megközelítése, beleértve a nyelvtani ismeretek életkornak és nyelvi szintnek megfelelő, funkcionális átadását. A kommunikációs lehetőségek növeléséhez javasolt a mindenkori csoportbontás megteremtése. Társadalmi szinten az élő idegen nyelvek használható tudása és az idegen nyelvi kommunikáció csökkenti az esélyhátrányokat, és növeli az információk egyenlő elérésének esélyét. Az élő idegen nyelvek mindezekén túl lehetőséget kínálnak a nemzetközi kapcsolatteremtésre és a tanulási célú mobilitásra is.

A nyelvtanítás során törekedni kell arra, hogy a hallott vagy olvasott szöveg autentikus, a feladatvégzés szempontjából hiteles legyen. Az internet segítségével a tanulók maguk is viszonylag könnyen kerülhetnek autentikus célnyelvi környezetbe, részeseivé válhatnak az adott kultúrának, kapcsolatot teremthetnek a célnyelven beszélőkkel, ami komoly motivációs forrás lehet, és nagyban elősegítheti az autonóm tanulóvá válást. A tanulási folyamat szervezésében nagy jelentősége van a kooperatív feladatoknak és a projektmunkának, ezek szintén erősíthetik a motivációt.

A tanuló a nyelvtanulási folyamat során kapjon világos/egyértelmű információt a tanulás céljáról, folyamatáról és módszereiről. Legyen alkalma a tanulási folyamat során saját kommunikációs szükségleteit megfogalmazni, témákat, tevékenységeket, eljárásmodokat kérni vagy javasolni. Nyíljon lehetősége önálló feladatmegoldásra, ismerje meg azon források használatát (szótárak, kézikönyvek, nyelvtankönyvek, gyakorlóanyagok, elektronikus források stb.), amelyek segíthetik az önálló munkában. Munkájának rendszeres tanári értékelése mellett sajátítsa el az önértékelés módszereit.

A tanuló legyen alkalma életkori sajátosságainak, érdeklődésének és kommunikációs szükségleteinek megfelelő, a való élet feladataihoz közel álló nyelvi tevékenységekben részt venni. Munkája során lehetőleg autentikus vagy adaptált, esetleg leegyszerűsített autentikus szövegekkel dolgozzon. Legyen módja változatos formában (pármunka, csoportmunka stb.) részt venni kommunikatív interakciókban és alkalma a célnyelv autentikus használatát megtapasztalni.

A NYELVTANULÁS CÉLRENDSZERE

A kommunikatív kompetencia fejlesztése

Az élő idegen nyelv tanításának célja, hogy a tanuló a jelen és a jövő valós és életszerű igényeinek megfelelő, hagyományos és digitális csatornákon is alkalmazható nyelvtudást szerez intézményes keretek között legalább egy idegen nyelvből.

A tanulók legyenek képesek megoldani nyelvhasználatot igénylő valós feladataikat az élet különböző területein, a magánéletben, a közéletben, az oktatásban vagy a munka világában.

A kommunikatív nyelvi kompetencia szorosan összefonódik az általános kompetenciákkal, vagyis a világról szerzett ismeretekkel, a gyakorlati készségekkel és jártasságokkal, valamint a motivációval, amelyek mindenfajta tevékenységhez, így a nyelvi tevékenységekhez is szükségesek.

A kommunikatív kompetencia több elemből áll. Részei a nyelvi, a szociolingvisztikai és a szövegkompetencia.

- A nyelvi kompetencia magában foglalja a lexikai, grammatikai, szemantikai, fonológiai és morfológiai, helyesírási ismereteket, továbbá az ezek alkalmazásához szükséges készségeket, illetve bázisképességeket. A nyelvi kompetencia az olvasott és a hallott szöveg értésén, a beszédkésztségen, az interakción, valamint az íráskészség fejlesztésén keresztül aktiválódik.
- A nyelvi ismeretek felépítésén, valamint a nyelvi alapkészségeken túl fontos, hogy a tanuló elsajátítson olyan interkulturális, szociolingvisztikai és pragmatikai készségeket is, melyek segítségével nyelvi eszköztárát valódi kommunikációs helyzetekben hatékonyan és megfelelően tudja alkalmazni. A szociolingvisztikai kompetencia azon társadalmi szokások és szabályok ismeretét jelenti, amelyek erősen befolyásolják a kommunikáció sikerességét, és amelyeket a tanárnak – az anyanyelvi kultúrától való eltérése miatt – tudatosítani kell a nyelvtanulóknak (például udvariassági szokások, megszólítások, nyelvi rituálék, testbeszéd, humor, stílusrétegek, dialektusok).
- A szövegkompetencia fejlesztése során a nyelvtanuló elsajátítja, hogyan épül fel egy szöveg, milyen elemek biztosítják annak koherenciáját a beszélt és az írott nyelvben, az interakció szabályait, illetve a különböző típusú szövegek jellegzetes nyelvi elemeit. A sikeres kommunikáció érdekében a tanulóknak meg kell ismerniük és használniuk kell azokat a nyelvi eszközöket, amelyekből és amelyekkel helyesen megformált, értelmes mondanivaló alakítható ki.

A célnyelvi műveltség és az interkulturális kompetencia fejlesztése

- Az élő idegen nyelv tanításának célja, hogy a tanuló megismerje és megértse az adott nyelvet használó embereket és kultúrákat, és erre építve nyitottabb, érdeklődőbb és tájékozottabb legyen.

A tanulók legyenek képesek a saját és más kultúrák különbségeinek, illetve hasonlóságainak értelmezésére, váljanak nyitottabbá és érzékenyebbé más kultúrák irányába. Fontos a pozitív attitűd és motiváció kialakítása a nyelvtanulás, valamint általában más nyelvek és kultúrák megismerése iránt.

A nyelv nem választható el attól a kultúrától, amely létrehozta és élteti, ezért a nyelvtanítást mindig össze kell kapcsolni a mindennapi élet kultúrájának megismertetésével, és segíteni kell a tanulókat abban, hogy a szélesebb értelemben vett célnyelvi műveltség elérhetővé váljon számukra. Különösen fontos a tanulás és tanítás során a nyelvtanuló interkulturális tudatosságának kialakítása, fejlesztése:

A diák legyen képes felismerni és megérteni a saját és az idegen kultúra jellegzetességeit, a köztük lévő hasonlóságokat és különbségeket, továbbá ismerje és alkalmazza a más kultúrák képviselőivel való kapcsolatteremtéshez szükséges stratégiákat. Célnyelven közvetítse hazája kulturális értékeit, a magyar nép történetének legfőbb állomásait.

A nevelési és tantárgy-integrációs lehetőségek kihasználása

- A tanuló legyen képes a tantervben szereplő más műveltségterületek egy-egy érdekes és fontos problémáját a tanult idegen nyelven is feldolgozni.

Az élő idegen nyelvek tanítását és tanulását meghatározó alapelvekkel és a NAT célkitűzéseivel összhangban kívánatos a tantárgyközi integráció lehetőségének elősegítése. Az idegennyelv-tanulás többek között olyan nyelvi, kulturális, szociokulturális, történelmi és interkulturális ismeretekkel gazdagíthatja a tanulókat, amelyeket más tantárgyak esetében is hasznosíthatnak. Ugyanakkor törekedni kell arra, hogy más műveltségterületek ismereteivel az idegen nyelvi órák során is találkozzanak a diákok.

Az IKT alkalmazások készség szintű kialakítása és fejlesztése

A tanulók szerezzenek tapasztalatokat és jártasságot a kommunikációs és információs technológiák felhasználásában idegen nyelvi tanulmányaik során, ezzel is segítve az autonóm nyelvtanulóvá válást.

Az információs és kommunikációs technológiák (IKT) minden eddigénél több lehetőséget biztosítanak a nyelvtanulóknak és tanároknak a célnyelvvel és célnyelvi közösséggel kialakítható közvetlen kapcsolatra. Az IKT jelentősen növelheti a nyelvtanítás és nyelvtanulás eredményességét, közvetlen hozzáférést biztosítva a célnyelvi kultúrához, azaz lehetővé teszi autentikus célnyelvi modellek keresését és felhasználását. Az IKT a korszerű nyelvtanítás, a differenciálás kiváló eszköze.

A nyelvtanulási stratégiák kialakítása

Az élő idegen nyelv tanításának célja, hogy a tanuló elsajátítsa nyelvtanulási stratégiákat, és aktív, önálló, önszabályozó nyelvtanulóvá váljon.

A nyelvtanulási folyamat sikeressége szempontjából kiemelt jelentőségűek a nyelvtanulási stratégiák. Az idegennyelv-tanulás nyújtson további lehetőséget az eredményes tanulás módszereinek elsajátítására: az előzetes tudás mozgósítására, az egyénre szabott módszerek kialakítására, a csoportos, együttműködő tanulásra, az önművelés igényének kialakítására, az élethosszig tartó tanulás fontosságának felismerésére. A tanuló képes legyen felhasználni az adott idegen nyelven szerzett tudást, a nyelvtanulás során megismert stratégiákat ismeretszerzésre, szórakozásra, személyes és szakmai céljai elérésére. Értse meg, hogy mivel minden élő idegen nyelv folyamatosan változik, megszerzett ismereteit és használatukat folyamatosan fejlesztenie kell ahhoz, hogy megfeleljen a mindenkori kommunikáció során fellépő igényeknek.

A TANULÓK ÉRTÉKELÉSE

Az értékelésnek az általános iskolai nyelvtanulás teljes időtartama alatt az a legalapvetőbb funkciója, hogy motiválja a tanulót az idegen nyelv tanulásában. Ezért a visszajelzés is minden évfolyamon elsősorban pozitív, a kevésbé sikeres, javításra szoruló fejlesztések csak a pozitívumokhoz képest kaphatnak hangsúlyt. A tanuló maga is egyre inkább képessé válik saját eredményeinek, eredményességének értékelésére mind a tanóra, mind a tanórán kívül folytatott idegen nyelvi kommunikáció során.

Kialakul emellett az a funkció is, hogy visszajelzést adjon arról, a tanuló a készség-fejlesztés területén az adott időpontban (a tanév közben folyamatosan vagy a tanév végén) éppen hol tart. Visszajelzés a tanulónak (és a szülőnek), hogy melyek az erős és gyenge pontjai, milyen attitűd jellemzi a nyelvtanuláshoz való viszonyát, honnan meríthet bátorítást, önbizalmat, illetve hová kell még energiát befektetnie.

Fontos, hogy az értékelés rendszeres legyen, tartalmazzon formális (pl. dolgozat) és nem formális (órai munka) elemeket. Az értékelés során is ügyelni kell a differenciálás elvére, például külön feladatokkal ösztönözhetjük a motiváltabb tanulókat.

IDŐKERET. ÓRASZÁMOK

Óraterv – 4–8. évfolyam					
Tantárgyak	4. évf.	5. évf.	6. évf.	7. évf.	8. évf.
Német	2	3	3	3	3

Német nyelv 4. évfolyam

A 4. évfolyamon kezdődő idegennyelv-tanítás elsődleges célja a tanulók idegen nyelvi kommunikatív kompetenciájának megalapozása. További fontos célkitűzése, hogy felkeltse a tanulók érdeklődését a nyelvek tanulása és a más nyelveket beszélő emberek és kultúrájuk megismerése iránt. A nyelvvel való játékos és örömteli foglalkozás, a kezdeti sikerek és a motiváló tanári visszajelzés segítenek a tanulóknak abban, hogy megmaradjon és erősödjön ösztönös tudásvágyuk és tanulási kedvük, bátran használják a rendelkezésükre álló nyelvi eszközöket, növekedjen önbizalmuk, fejlődjön önismeretük és önértékelésük. Mindez elengedhetetlen a nyelvtanulás hosszú távú eredményessége szempontjából. A nyelvtanulás első szakaszában a gyermek megismerkedik az idegen nyelvek létezésével, a nyelvtudás fontosságával, és bepillantást nyer a célnyelvi kultúrákba. A szelíd nyelvi nevelés élményalapú és tevékenységközpontú, fő célja a nyelv és a nyelvtanulás megszerettetésén túl a nyelvtanulás mindennapokban betöltött szerepének megértése és a célnyelvi kultúrák megismerése. Az önálló nyelvtanulóvá válás során a tanuló megismerkedik olyan alapvető tanulási stratégiákkal, amelyek segítségével képessé válik nyelvtudását folyamatosan fejleszteni és fenntartani, valamint az aktív nyelvtanulást megalapozni. A tanulási folyamat során szerzett siker növeli és fejleszti az önbizalmat, önismeretet, önértékelést és az együttműködési hajlandóságot.

Gyermekkorban a nyelvtanulás a természetes nyelvelsajátítás folyamataira épül. A tanulók életkori sajátosságaiknak és fejlettségi szintjüknek megfelelő, érdekes, értelmes és kihívást jelentő tevékenységekben vesznek részt. A célnyelven elhangzó információk megértéséhez támaszkodnak a világról szerzett ismereteikre és tapasztalataikra, amelyek egyrészt segítik a nyelvtanulást, másrészt annak tartalmi révén tovább mélyülnek és bővülnek. Az anyanyelv elsajátításához hasonlóan az idegen nyelv elsajátítása is minden esetben kontextusba ágyazva, konkrét beszédhelyzetek során történik, amelyekben a verbális és a nonverbális elemek természetes egységet alkotnak. Utóbbiak a nyelvtanulás kezdetén különösen fontosak, hiszen a megfelelő nyelvi eszközök hiányában segítik a beszédhelyzet értelmezését, illetve a beszédszándék megvalósítását. A nyelvtanulás kezdő szakaszában a tanulók tanórai beszédének természetes része a magyar nyelvű kérdés és válasz is, amelyet visszajelzésként, megerősítésként használnak a tanár következetes célnyelv-használatával párhuzamosan.

Az idegen nyelv tanulásának kezdeti szakasza alapvetően nem elvárás-központú, hanem tevékenység- és élményalapú. A hangsúly a szóbeliségen, a játékoságon és az életkornak, illetve nyelvi szintnek megfelelő kommunikáció megvalósulásán van. A gyermekbarát, vizuális elemekben gazdag, szemléletes tanulási környezet, valamint az irányító pozitív tanári viszonyulás segítségével a tanuló megérti, hogy már kevés nyelvtudását is fel tudja használni valós helyzetekben.

Az idegen nyelvvel való korai ismerkedés középpontjában, ebben a szakaszban, a hallott szöveg értése (beszédértés) és a szóbeli interakció (beszédkészség, interakció komplex fejlesztése) együttes fejlesztése áll. A nyelvi tartalmakat minden esetben kontextusba ágyazva, konkrét beszédhelyzetek során javasolt feldolgozni. A nyelvórakat az örömteli játékoság, mozgással, dramatizálással összekapcsolt daltanulás, mondókázás, mesélés és változatos munkaformák kell, hogy jellemezzék. A tanulás tartalmát, tananyagait a nyelvtanuló igényeinek és egyéni különbségeinek megfelelően kell folyamatosan tervezni és alakítani, minél inkább szem előtt tartva a 21. századi eszközök nyújtotta lehetőségeket. A tanuló ismerjen meg az életkorának és érdeklődésének megfelelő autentikus anyagokat is, amelyek tovább erősítik a nyelvtanulási motivációját, és legyen alkalma találkozni a következő szövegtípusokkal: gyermekirodalmi szövegek, a populáris kultúra szövegei, ismeretterjesztő és tényközlő, valamint személyes interakcióhoz, élményekhez, játékos tanuláshoz kapcsolódó szövegek. A készségfejlesztés során a tanulók megismerkednek az alapvető nyelvtanulási stratégiákkal, amelyek elengedhetetlenek ahhoz, hogy a későbbiekben önálló nyelvtanulóvá váljanak.

Az idegen nyelv tanítása a tantárgy jellegéből adódóan kiválóan alkalmas arra, hogy hozzájáruljon a Nemzeti alaptantervben megfogalmazott nevelési célok eléréséhez és a kulcskompetenciák fejlesztéséhez. Utóbbiak közül kiemelten fontos az idegen nyelvi kommunikációnak az anyanyelvi kommunikációhoz, a szociális kompetenciához, az esztétikai-művészeti tudatossághoz és kifejezőképességhez, illetve a hatékony tanuláshoz való kapcsolódása. Az anyanyelven elsajátított ismeretek, készségek és stratégiák támogatják az idegen nyelv tanulását, míg a nyelvtanulás eredményei pozitívan hathatnak az anyanyelvi tudatosság alakulására. A szociális kompetencia területén a kultúrák közötti hasonlóságok és különbségek felfedezése segíti a tanulókat abban, hogy nyitottá váljanak saját kultúrájuk és a célnyelv kultúrája iránt. Az idegennyelv-oktatás során alkalmazott, a tanulók együttműködését ösztönző munkaformák és tevékenységek hozzájárulnak a tanulók szociális érzékenységének fejlesztéséhez. Az esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség területén az idegennyelv-tanításban építeni lehet arra, hogy a tanulók életkori sajátosságaikból adódóan szeretnek játszani, rajzolni, festeni, énekelni, táncolni,

és örömmel vesznek részt változatos művészeti tevékenységekben. A művészeti ágakkal való aktív kapcsolat gazdagítja a tanulók érzelmi világát. A hatékony tanulást az idegen nyelvvel való foglalkozás által ösztönzi, hogy a tanulók elsajátítsanak néhány alapvető nyelvtanulási stratégiát, és megteszik az első lépéseket idegen nyelvi teljesítményük értékelése útján.

A tanulási folyamat során a tanuló egész személyisége formálódik, így alapvető fontosságú, hogy a kisgyermekkori idegennyelv-tanítást áthassa a holisztikus pedagógiai szemlélet. Ennek a szemléletnek a gyakorlatba való átültetése nagy körültekintést igényel mind a tananyagok, taneszközök kiválasztásában és felhasználásában, mind a tevékenységek megtervezésében, valamint a tanórák megszervezésében és megvalósításában.

A megfelelően kialakított, változatos tevékenységformákra lehetőséget nyújtó tanulási környezet elősegíti az idegen nyelv sikeres elsajátítását. A gyermekbarát, vizuális elemekben gazdag berendezés ösztönzi a tanulókat a nyelvi tevékenységekben való aktív részvételre. Az infokommunikációs eszközök bevonása már ebben az életkori szakaszban is érdekesebbé, motiválóbbá teheti a nyelvtanulást, a pedagógus számára pedig lehetőséget ad arra, hogy az életkori sajátosságoknak megfelelő autentikus anyagok gazdag tárházából válogasson.

Az adott nevelési-oktatási szakaszban egy élő idegen nyelv kötelező, melynek tanulási eredményeit, követelményeit a Nat szabályozza, és amelynek kimenetére nem határozható meg KER szerinti nyelvi szint. A nyelvtanulás ugyanakkor már ebben a képzési szakaszban is szorosan kapcsolódik más tanulási területekhez, ezzel tudatosítva a tanulóknak azt, hogy a nyelvtudás nem önmagáért való cél, hanem eszköz a világ megismerésére és egyéni céljaik elérésére.

Fejlesztési egység	Szövegértés idegen nyelven Beszédértés
Előzetes tudás	Az iskolán kívül és az iskoláztatás során szerzett tapasztalatok, ismeretek, készségek, személyes és szociális kompetenciák, tanulási képességek, a tanuló természetes kíváncsisága, idegennyelv-tanulás iránti motivációja.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A tanuló követi a nonverbális elemekkel támogatott és egyszerű nyelvi eszközökkel megfogalmazott célnyelvi óravezetést. A tanuló megérti az osztálytermi tevékenységekre vonatkozó, nonverbális eszközökkel támogatott, rövid és egyszerű tanári utasításokat. Megérti az ismert témákhoz kapcsolódó, egy-egy szóból, rövid mondatból álló kérdéseket és kijelentéseket. Felismeri rövid, egyszerű szövegekben az ismerős szavakat, fordulatokat, és képes ezekből a lehetséges tartalomra következtetni. Megérti az élőszóban elhangzó, ismert témákhoz kapcsolódó, verbális, vizuális vagy nonverbális eszközökkel segített rövid kijelentéseket, kérdéseket. Beazonosítja az életkorának megfelelő szituációkhoz kapcsolódó, rövid, egyszerű szövegben a tanult nyelvi elemeket. Kiszűri a lényegét az ismert nyelvi elemeket tartalmazó, nagyon rövid, egyszerű hangzó szövegből. Azonosítja a célzott információt a nyelvi szintjének és életkorának megfelelő rövid hangzó szövegben. Támaszkodik az életkorának és nyelvi szintjének megfelelő hangzó szövegre az órai alkotó jellegű nyelvi, mozgásos nyelvi és játékos nyelvi tevékenységek során. Felismeri az anyanyelv és az idegen nyelv hangkészletét. Értelmezi azokat az idegen nyelven szóban elhangzó nyelvórai szituációkat, melyeket anyanyelvén már ismer. Felismeri az anyanyelve és a célnyelv közötti legalapvetőbb kiejtésbeli különbségeket. Figyel a célnyelvre jellemző hangok kiejtésére. <i>Önálló nyelvtanulás:</i> A célok eléréséhez társaival rövid feladatokban együttműködik. Egy feladat megoldásának sikerességét segítséggel értékelni tudja. Felismeri az idegen nyelvű hallott tartalmakat a tanórán kívül is.
A fejlesztés tartalma	
Nonverbális elemekkel támogatott és egyszerű nyelvi eszközökkel megfogalmazott célnyelvi óravezetés megértése (pl. osztálytermi rutincselekvések, a közös munka megszervezése, eszközhasználat).	

Rövid és egyszerű, az osztálytermi tevékenységekre vonatkozó, nonverbális eszközökkel támogatott tanári utasítások megértése (pl. rajzos, játékos feladatok, manuális tevékenységek, mozgásos, játékos tevékenységek: körjáték, ritmusjáték, szerepjáték, bábjáték, árnyjáték, társasjáték).

Ismert témákhoz kapcsolódóan elhangzó, egy-egy szóból, rövid mondatból álló kérdések és kijelentések megértése (pl. közvetlenül a tanuló személyére, családjára, szűkebb környezetére, mindennapi szükségleteire, tevékenységeire vonatkozó kérdések, illetve válaszok).

Az életkornak megfelelő, ismert témakörökhöz kapcsolódó, rövid, egyszerű autentikus szövegek bemutatásának aktív követése, a tanult nyelvi elemek felismerése a szövegekben, a szöveg lényegének kiszűrése a megértést segítő mozgásos, játékos feladatok segítségével.

Tanári ösztönzésre a hallott szövegeket kísérő nonverbális elemekre (pl. képek, képsorok, tárgyak, testbeszéd, hanglejtés) és a beszédhelyzetre való egyre tudatosabb támaszkodás a szövegértés során.

A nyelv hangzásvilágának, zenéjének megismerése, megkülönböztetése az anyanyelv (játékos formában esetleg más nyelvek) hangzásvilágától és zenéjétől.

A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások

Gyermekdalok, gyermekversek, mondókák, képekkel illusztrált mesék és történetek, kisfilmek, animációs filmek, tanárral, tanulótársakkal, vendégekkel folytatott rövid párbeszéd.

Fejlesztési egység	Szövegalkotás idegen nyelven Beszédkészség: Szóbeliség
Előzetes tudás	Az iskolán kívül és az iskoláztatás során szerzett tapasztalatok, ismeretek, készségek, személyes és szociális kompetenciák, tanulási képességek, a tanuló természetes kíváncsisága, idegennyelvi-tanulás iránti motivációja.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A tanuló aktívan és örömmel vesz részt az interakciót igénylő tevékenységekben. Megismétli az élőszóban elhangzó egyszerű szavakat, kifejezéseket játékos, mozgást igénylő, kreatív nyelvtanulási tevékenységek során. Lebetűzi a nevét. Lebetűzi a tanult szavakat társaival közösen játékos tevékenységek kapcsán, szükség esetén segítséggel. Beszédszándékát egyszerű nyelvi eszközökkel fejezi ki, szükség szerint nonverbális elemekkel támogatva. Tud a számára ismert témákról egyszerű kérdéseket feltenni, illetve a hozzá intézett kérdésekre egyszerű nyelvi eszközökkel reagálni. A tanuló minta alapján rövid párbeszédet folytat társaival a tanult témákról. Részt vesz rövid, egyszerű szövegek közös előadásában. Törekszik a célnyelvi normához közelítő kiejtés, intonáció és beszédtempó elsajátítására. <i>Önálló nyelvtanulás:</i> A célok eléréséhez társaival rövid feladatokban együttműködik. Egy feladat megoldásának sikerességét segítséggel értékelni tudja. <i>Digitális eszközök és felületek használata idegen nyelven:</i> A tanuló megérti a tanult nyelvi elemeket életkorának megfelelő digitális tartalmakban, digitális csatornákon hallott nagyon egyszerű szövegekben is.
A fejlesztés tartalma	
Nonverbális elemekkel (pl. gesztusokkal, mimikával, hanglejtéssel, intonációval, képek, tárgyak segítségével) támogatott mondanivaló kifejezése egyszerű nyelvi eszközökkel, azaz egy-egy szóval, rövid mondatokkal. Ismert témákhoz vagy osztálytermi szituációkhoz kapcsolódó, egyszerű nyelvi eszközökkel megfogalmazott kérdésekre, kérésekre, felszólításokra való reagálás egyszavas válaszokkal, cselekvéssel. Ismert témákhoz vagy osztálytermi szituációkhoz kapcsolódó konkrét, egyszerű kérdések feltevése. Ismert témákhoz kapcsolódó egyszerű nyelvi eszközöket és nonverbális elemeket tartalmazó rövid párbeszéd eljátszása társakkal. Dalok, mondókák, mesék, történetek előadásában, gyermekjátékokban való aktív részvétel; nonverbális elemekkel támogatott, közösen mondott szövegekbe, mesemondásba való bekapcsolódás ismert szavak, kifejezések, nyelvi fordulatok ismétlésével. <i>A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások</i>	

Gyermekek dalok, gyermekversek, mondókák, mesék, mozgással kísért rövid cselekvéssorok, kérdések, rövid párbeszéd, néhány mondatos leírások.

Fejlesztési egység	Interakció idegen nyelven Beszédkészség: szóbeli interakció, összefüggő beszéd
Előzetes tudás	Az iskolán kívül és az iskoláztatás során szerzett tapasztalatok, ismeretek, készségek, személyes és szociális kompetenciák, tanulási képességek, a tanuló természetes kíváncsisága, idegennyelv-tanulás iránti motivációja.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A tanuló elmond rövid, egyszerű szövegeket. Társaival közösen előad egyszerű szöveget, párbeszédet, tanári segítséggel. Száma ismert témákról, a környezetében előforduló tárgyakról, élőlényekről, eseményekről beszél röviden, összefüggően, nonverbális elemekkel támogatva. A tanuló bemutatja munkáját egyszerű nyelvi eszközökkel. A tanórán begyakorolt, nagyon egyszerű, egyértelmű kommunikációs helyzetekben a megtanult, állandósult beszédfordulatok alkalmazásával kérdez vagy reagál, mondanivalóját segítséggel vagy nonverbális eszközökkel kifejezi. Törekszik arra, hogy a célnyelvet eszközként alkalmazza információszerzésre. Rövid, néhány mondatból álló párbeszédet folytat, felkészülést követően. A tanórán bekapcsolódik a már ismert, szóbeli interakciót igénylő nyelvi tevékenységekbe, a begyakorolt nyelvi elemeket tanári segítséggel a tevékenység céljainak megfelelően alkalmazza. Érzéseit egy-két szóval vagy begyakorolt állandósult nyelvi fordulatok segítségével kifejezi, főként rákérdezés alapján, nonverbális eszközökkel kísérve a célnyelvi megnyilatkozást. Elsajátítja a tanult szavak és állandósult szókapcsolatok célnyelvi normához közelítő kiejtését tanári minta követése által, vagy autentikus hangzó anyag, digitális technológia segítségével Törekszik a célnyelvi normához közelítő kiejtés, intonáció és beszédtempó elsajátítására. <i>Mindennapi idegennyelv-használat:</i> A tanuló felismeri és alkalmazza a legegyszerűbb, üdvözlésre és elköszönésre használt mindennapi nyelvi funkciókat az életkorának és nyelvi szintjének megfelelő, egyszerű helyzetekben. Felismeri és alkalmazza a legegyszerűbb, bemutatkozásra használt mindennapi nyelvi funkciókat az életkorának és nyelvi szintjének megfelelő, egyszerű helyzetekben. Felismeri és használja a legegyszerűbb, megszólításra használt mindennapi nyelvi funkciókat az életkorának és nyelvi szintjének megfelelő, egyszerű helyzetekben. Felismeri és használja a legegyszerűbb, a köszönet és az arra történő reagálás kifejezésére használt mindennapi nyelvi funkciókat az életkorának és nyelvi szintjének megfelelő, egyszerű helyzetekben. Felismeri és használja a legegyszerűbb, a tudás és nem tudás kifejezésére használt mindennapi nyelvi funkciókat az életkorának és nyelvi szintjének megfelelő, egyszerű helyzetekben. Felismeri és használja a legegyszerűbb, a nem értés, visszakérdezés és ismétlés, kérdés kifejezésére használt mindennapi nyelvi funkciókat életkorának és nyelvi szintjének megfelelő, egyszerű helyzetekben. Közöl alapvető személyes információkat magáról, egyszerű nyelvi elemek segítségével. <i>Önálló nyelvtanulás:</i> A tanuló a célok eléréséhez társaival rövid feladatokban együttműködik. Egy feladat megoldásának sikerességét segítséggel értékelni tudja.

A fejlesztés tartalma
Gyermekirodalmi mű, mondóka, vers, dal, mese stb. közös vagy önálló előadása (pl. zenei kísérettel vagy bábjáték formájában) társak, másik tanulócsoport, osztály, szülők vagy tanárok részére. Nonverbális elemekkel támogatott, egyszerű nyelvi eszközökkel megfogalmazott szerepjáték előadása társakkal, megfelelő gyakorlás, felkészülés után. Tanári példa és autentikus hangzóanyag hallgatása és együttmondása után közös vagy önálló ismétlés; a kiejtés, intonáció, hangsúly, ritmus játékos gyakorlása (pl. hangerő vagy hangszín változtatásával, érzelmek kifejezésével, ritmushangszerek vagy mozgás kíséretével). <i>A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások</i> Gyermekdalok, gyermekversek, mondókák, mozgással kísért rövid történetek, cselekvéssorok, mesék, leírás (pl. tanulói munka bemutatása).

Fejlesztési egység	Olvasásértés
Előzetes tudás	Az iskolán kívül és az iskoláztatás során szerzett tapasztalatok, ismeretek, készségek, személyes és szociális kompetenciák, tanulási képességek, a tanuló természetes kíváncsisága, idegennyelvi-tanulás iránti motivációja.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A tanuló észreveszi az anyanyelven, illetve a tanult idegen nyelven történő olvasás közötti különbségeket. Megkülönbözteti az anyanyelvi és a célnyelvi írott szövegben a betű- és jelkészlet közti különbségeket. Képes ismert szavak néma olvasására és megértésére, valamint tanári minta után a szavak helyes felolvasására. Képes rövid szöveg közös megismerése és feldolgozása után az önálló olvasására. Beazonosítja a célzott információt az életkorának megfelelő szituációkhoz kapcsolódó, rövid, egyszerű, a nyelvtanításhoz készült, illetve eredeti szövegben. Csendes olvasás keretében feldolgozva megért ismert szavakat tartalmazó, pár szóból vagy mondatból álló, akár illusztrációval támogatott szöveget. Megérti a nyelvi szintjének megfelelő, akár vizuális eszközökkel is támogatott írott utasításokat és kérdéseket, és ezekre megfelelő válaszreakciókat ad. Kiemeli az ismert nyelvi elemeket tartalmazó, egyszerű, írott, pár mondatos szöveg fő mondanivalóját. Támaszkodik az életkorának és nyelvi szintjének megfelelő írott szövegre az órai játékos alkotó, mozgásos vagy nyelvi fejlesztő tevékenységek során, kooperatív munkaformákban. Bekapcsolódik olvasást igénylő játékos nyelvi tevékenységekbe. Követi az ismert témákról elhangzó szöveg írott változatát. Felfedezi az ismert szavakat és kifejezéseket idegen forrásban. Megtapasztalja az önálló célnyelvi olvasás élményét. Megtapasztalja a közös célnyelvi olvasás élményét. Aktívan bekapcsolódik a közös meseolvasásba, a mese tartalmát követi. <i>Önálló nyelvtanulás:</i> A tanuló alapvető célzott információt megszerez a tanult témákban tudásának bővítésére Új szavak, kifejezések tanulásakor ráismer a már korábban tanult szavakra, kifejezésekre. Szavak, kifejezések tanulásakor felismeri, ha új elemmel találkozik és rákérdez, vagy megfelelő tanulási stratégiával törekszik a megértésre. A célok eléréséhez társaival rövid feladatokban együttműködik. Egy feladat megoldásának sikerességét segítséggel értékelni tudja. Felismeri az idegen nyelvű írott, olvasott tartalmakat a tanórán kívül is. <i>Interkulturalitás, országismeret:</i> A tanuló megismeri a főbb, az adott célnyelvi kultúrákhoz tartozó országok nevét, földrajzi elhelyezkedését, főbb országismereti jellemzőit.

	Ismeri a főbb, célnyelvi kultúrához tartozó, ünnepekhez kapcsolódó alapszintű kifejezéseket, állandósult szókapcsolatokat és szokásokat. <i>Digitális eszközök és felületek használata idegen nyelven:</i> A tanuló megérti a tanult nyelvi elemeket életkorának megfelelő digitális tartalmakban, digitális csatornákon olvasott nagyon egyszerű szövegekben is.
A fejlesztés tartalma	
Szavak, kifejezések elolvasása és kapcsolódó tevékenységek elvégzése (pl. tantermi tárgyak felcímkézése, szavak és képek párosítása, dominó játék, szókártyákból mondatvariációk összeállítása). Egyszerű szövegek elolvasása és annak alapján megfelelő cselekvések, cselekvéssorok eljátszása, elvégzése (pl. papírtávcső vagy gyümölcssaláta készítése). Egyszerű szövegek értő olvasása (pl. mesék, történetek, képregények, párbeszédek). Tanárral közös meseolvasás, bekapcsolódás a történet elolvasásába az ismert szavak használatával. Egyszerű írásbeli üzenetek elolvasása és megértése (pl. dicsérő kártyák, jókívánságok, osztálytermi utasítások). Ismert dalok szövegének követése, olvasása a képernyőn vagy a kivetítőn (pl. karaoke). <i>A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások</i> Szó- és mondatkártyák, feliratos poszterek és képek, társasjátékok, egyszerű képregények, képeskönyvek, mesék, gyermekdalok, gyermekversek, mondókák, feliratok, brosrák, ismertető, táblák, célnyelvi szövegeket tartalmazó csomagolóeszközök, videofelvételek, animációs filmek, dalok, mondókák animált változata.	

Fejlesztési egység	Íráskészség
Előzetes tudás	Az iskolán kívül és az iskoláztatás során szerzett tapasztalatok, ismeretek, készségek, személyes és szociális kompetenciák, tanulási képességek, a tanuló természetes kíváncsisága, idegennyelvi-tanulás iránti motivációja.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A tanuló észreveszi az anyanyelvén, illetve a tanult idegen nyelven történő írás közötti különbségeket. A tanuló ismeri az adott nyelv ábécéjét. Különböző játékos, alkotó nyelvi tevékenységek során lemásol, illetve leír rövid szavakat, mondatokat. Megold játékos írásbeli feladatokat a szavak, szó szerkezetek, rövid mondatok szintjén. Részt vesz kooperatív munkaformában végzett kreatív tevékenységekben, projektmunkában szavak, szó szerkezetek, rövid mondatok leírásával, esetleg képi kiegészítéssel. Írásban megnevezi az ajánlott tématarományokban megjelölt, begyakorolt elemeket. Bekapcsolódik írást igénylő játékos nyelvi tevékenységekbe. <i>Önálló nyelvtanulás:</i> A tanuló a célok eléréséhez társaival rövid feladatokban együttműködik. Egy feladat megoldásának sikerességét segítséggel értékelni tudja. Felhasznál és létrehoz rövid, nagyon egyszerű célnyelvi szövegeket szabadidős tevékenységek során. <i>Digitális eszközök és felületek használata idegen nyelven:</i> Létrehoz nagyon egyszerű írott, pár szavas szöveget szóban vagy írásban digitális felületen.

A fejlesztés tartalma

Játékos írásbeli feladatok készítése és megoldása a szavak szintjén (pl. keresztrejtvény, szókereső, akasztófa, tárgyak, képek részeinek felcímkézése, rímpárok alkotása, szógyűjtés).

Játékos írásbeli feladatok készítése és megoldása a szó szerkezetek, rövid mondatok szintjén (pl. képregény rajzolása, s ezekhez szövegbuborékok írása; tárgyak, képek részeinek felcímkézése).

Játékos írásbeli feladatok készítése és megoldása a szöveg szintjén (pl.: képeslap, meghívó írása, egyszerű társasjáték tervezése, szabályainak megfogalmazása tanári segítséggel).

Ismert szavakat tartalmazó nyelvi fordulatok (pl. rímpárok) felfedezése és minta után való önálló alkotása.

A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások

Egyszerű hétköznapi témájú írott szövegek a szavak, kifejezések, egyszerű mondatok és rövid szövegek szintjén.

Témakörök a 4. évfolyamra

FŐ TÉMAKÖRÖK ÉS SZÖVEGTÍPUSOK A 4. ÉVFOLYAMON

1. Személyes témák és szituációk, közvetlen környezeti és természeti témák és szituációk
2. Iskolai témák és szituációk
3. Keresztnterivi témák és szituációk
4. Interkulturális, országismereti témák
5. Célnyelvi vonatkozások
6. Szórakozás
7. Ismeretszerzés, tudásmegosztás
8. Játékos tanulás
9. Témahetek

Szövegtípusok:

Gyermekirodalmi szövegek

Ismeretterjesztő szövegek

Tényközlő szövegek

Személyes interakcióhoz, élményekhez kapcsolódó szövegek

Játékos tanuláshoz kapcsolódó szövegek

1. Személyes témák és szituációk, közvetlen környezeti témák és szituációk 24 óra

Család

Én és a családom. Családtagnak bemutatása. Együttélés a családban

Bemutatkozás

Adatok önmagáról, ismerkedés, életkor

Otthon

Otthonom. Szűkebb és tágabb környezetem. A ház részei.

Vidék és város. Német és osztrák városok

Otthoni tevékenységek. Kedvenc játékaim, lakóhelyi környezet.

Étkezés

Napi étkezések. Kedvenc ételeim, italaik. Recept, élelmiszer, étrend.

Idő, időjárás

Évszakok és hónapok. A hét napjai és napszakok, a napszakok, az évszakok váltakozása.

Iskola, barátok

Iskolám, osztálytermünk. Iskolák a nagyvilágban (Ki mit tanul?). Tantárgyak. Kedvenc tantárgy.

Osztálytársaim, barátaim, baráti kapcsolatok, iskolai közösségek.

Szabadidő

Szabadidős tevékenységeim.

Német és osztrák barátok szabadidős tevékenységei (levél).

Természet, állatok

Kisállatok. Kedvenc állataim. Állatok a ház körül. Vadon élő állatok, élőlények

Születésnap, party szervezése

Ki mikor született, sorszámnevek, dátumok megtanulása. Ajándékok, születésnapi üdvözlőkártya készítése. A hónapok gyakorlása.

2. Iskolai témák és szituációk 10 óra

Osztálytársak, iskola, iskolai tárgyak, iskolai tevékenységek, tantárgyak, ünnepek az iskolában

3. Keresztntantervi témák és szituációk 6 óra

A témakörre jellemző alapvető tevékenységre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Bewegung, schöpferische Tätigkeiten, alapvető szavak, szókapcsolatok felismerése célnyelven a témakörre jellemző, életkorának és érdeklődésének megfelelő, leginkább művészeti és mozgásos tudásterületek során megcélzott tartalmakból

4. Interkulturális, országismereti témák 5 óra

A célnyelvi kultúrához tartozó ünnepek, szokások

5. Célnyelvi vonatkozások 4 óra

Célnyelv ábécéje, hangkészlete

6. Szórakozás 6 óra

Életkornak és nyelvi szintnek megfelelő német nyelvű írott illetve hallott szövegek felhasználása szórakozás céljára

7. Ismeretszerzés, tudásmegosztás 3 óra

Alapvető információ megosztása egyszerű, begyakorolt elemekkel német nyelven, alapvető, tanult témákhoz kötődő egyszerű, konkrét német nyelvű információ megszerzése

8. Játékos tanulás 10 óra

Játékos, alkotó jellegű tevékenységek

NYELVTANI FOGALOMKÖRÖK

Fogalomkörök 4. évfolyam			
Fogalomkörök		Fogalomkörök nyelvi kifejezései	
Cselekvés, történes, létezés kifejezése			
	Jelenidejűség	Präsens	Ich bin heute zu Hause. Die Sonne scheint schön.
		Präsens mit Vokalwechsel trennbare Verben	Der Zug fährt gleich ab. Er liest das Buch.
Birtoklás kifejezése			
		haben	Ich habe einen Bruder.
		Possessivpronomen	Das ist meine Familie.
Térbeli viszonyok			
	Irányok, helymeghatározás	Präpositionen, Lokaladverbien	Die Kinder sind in der Schule. Die Kinder kommen aus Wien.
Időbeli viszonyok			
	Időpont	in, um, am, wann?	im Winter, am Freitag um 8 Uhr
Mennyiségi viszonyok			
	számok		eins, zwei
	határozott mennyiség		Du hast 15 Euro.
Minőségi viszonyok			
		Wie?	Jeans finde ich praktisch. Die Badehose ist zu groß.
Modalitás			

		Felszólítómód (1) möchte, können, mögen	Komm, bitte. Ich möchte ein Eis. Ich kann schwimmen. Ich mag tanzen.
Esetviszonyok			
	névelő és főnév a mondatban	Nominativ, Akkusativ(1)	Er ist jung. Er hat Mathe am Montag
Szövegösszetartó eszközök			
	kötőszók névmások	und/oder/aber/denn das, ich, mich, mein	Möchtest du tanzen oder Musik hören? Das ist mein Vater.
Tagadás			
		nein, nicht	Nein, das geht nicht.
Kérdőmondat			
	Kérdőszók és szórend	Wo bist du? Woher kommt er? Wann hast du Mathe?	

Nyelvi funkciók a 4. évfolyamra (a zárójelben olvasható német nyelvű kifejezések példák):

- köszönési formák (üdvözlés és elköszönés) értelmezése és kifejezése (Hallo! Guten Tag! Guten Morgen! Guten Abend! Tschüss! Auf Wiedersehen!)
- köszönet kifejezése (Danke schön. Danke.)
- köszönetre történő reakció megfogalmazása (Bitte.)
- megszólítás kifejezése (Entschuldigung, ...)
- bemutatkozás megfogalmazása (Ich bin Peter. Ich heiße Peter.)
- személyre vonatkozó információkérés, információadás (Wie alt bist du? Ich bin 10. Wo wohnst du? Ich wohne in ...)
- foglalkozási érdeklődés (Wie geht's dir?)
- foglalkozási érdeklődésre történő reakció kifejezése (Danke gut. Sehr gut. Gut. Nicht so gut.)
- bocsánatkérés értelmezése és annak kifejezése (Entschuldigung.)
- bocsánatkérésre történő reakció megfogalmazása (Kein Problem.)
- jókívánságok kifejezése (Alles Gute zum Geburtstag. Alles Gute! Viel Spaß!)
- főbb ünnepekhez kapcsolódó szófordulatok (Frohe Weihnachten. Frohe Ostern.)
- véleménykérés és arra reagálás (Magst du singen? Ja. Ist das Buch gut? Ja, sehr gut.)
- tetszés, illetve nem tetszés kifejezése (Das ist gut. Das ist toll. Das ist super. Das ist nicht gut.)
- dolgok, személyek megnevezése, rövid/egyszerű jellemzése (Das ist meine Mutter. Das ist schön.)
- igenlő vagy nemleges válasz kifejezése (Ja. Nein.)
- tudás, illetve nem tudás kifejezése (Keine Ahnung! Ich weiß. Ich weiß nicht.)
- nem értés megfogalmazása (Ich verstehe das nicht.)
- visszakérdezés kifejezése nem értés esetén (Wie bitte?)
- alapvető érzések kifejezése (Ich bin froh/traurig.)
- utasítások értelmezése és azokra történő reakció kifejezése (Komm hier bitte! Lies den Text!)
- kívánság kifejezése (Ich möchte.)
- kérdés és arra történő reakció kifejezése (Kannst du mir helfen? Ja, natürlich. Ja, gerne. Nein, leider nicht. Einen Tee, bitte!)
- kínálás, illetve javaslat és arra történő reakció kifejezése (Noch ein Stück Kuchen? Möchtest du einen Tee? Ja, bitte. Ja, gerne. Nein, danke.)
- meghívás és arra történő reakció kifejezése (Kommst du mit? Ja, gerne. Nein, leider nicht.)
- javaslat és arra reagálás (Gehen wir heute ins Kino! Gute Idee!)

A fejlesztés várt eredménye a negyedik évfolyam végén, továbbhaladás feltételei.

A nevelési-oktatási szakasz végére a tanuló megismerkedik az idegen nyelvvel, a nyelvtanulással és örömmel vesz részt az órákon. Bekapcsolódik a szóbeliséget, írást, szövegértést vagy interakciót igénylő alapvető és korának megfelelő játékos, élményalapú élő idegen nyelvi tevékenységekbe. Szóban visszaad szavakat, esetleg rövid, nagyon egyszerű szövegeket hoz létre. Lemásol, leír szavakat és rövid, nagyon egyszerű szövegeket. Követi a szintjének megfelelő, vizuális vagy nonverbális eszközökkel támogatott, ismert célnyelvi órávezetést, utasításokat. Felismeri és használja a legegyszerűbb, mindennapi nyelvi funkciókat. Ezen a szinten a diák megérti és használja a

mindennapok gyakoribb kifejezéseit és alapvető fordulatait, amelyek célja a mindennapi szükségletek konkrét kielégítése. Be tud mutatkozni, be tud mutatni másokat; képes válaszolni személyes jellegű (például, hol lakik), valamint ismerős emberekre, dolgokra vonatkozó kérdésekre; és fel is tud tenni ilyen jellegű kérdéseket. Képes egyszerű interakcióra, ha a másik személy lassan, világosan beszél és segítőkész. Ismeri az adott célnyelvi kultúrákhoz tartozó országok fontosabb jellemzőit és a hozzájuk tartozó alapvető nyelvi elemeket. Törekszik a tanult nyelvi elemek megfelelő kiejtésére. Célnyelvi tanulmányain keresztül nyitottabbá, a világ felé érdeklődőbbé válik.

Olvasott szöveg értése	Megérti az ismerős szavakat, egyszerű mondatokat feliratokon, reklámokban, katalógusokban.
Hallott szöveg értése	Megérti az ismerős szavakat, fordulatokat, amelyek személyére, családjára, közvetlen környezetére vonatkoznak.
Beszédkésztség	Részt vesz egyszerű beszélgetésekben, ha a partner lassan, jól artikulálva beszél. Feltesz és megválaszol egyszerű kérdéseket ismerős témára és helyzetre vonatkozóan. Egyszerű fordulatokkal le tudja írni lakóhelyét, ismerőseit.
Interakció	Fel tud tenni és meg tud válaszolni személyes adatokra vonatkozó kérdéseket. Képes egyszerűen kommunikálni, de feltétlenül szüksége van ismétlésekre, körülírásokra és módosításokra.
Íráskésztség	Képes egyszerű nyomtatványt kitölteni, rövid üdvözlést megírni.
Nyelvhelyesség	Csupán korlátozott módon tud használni néhány egyszerű, betanult nyelvtani szerkezetet és mondatfajtát. Rendelkezik alapszókinccsel, amely bizonyos konkrét szituációkra vonatkozó szavakból és fordulatokból áll.

MATEMATIKA

Az alsó tagozatos matematikatanítás legfőbb célja a matematikai ismeretek és gondolati tevékenységek széles körű tapasztalati alapozása, valamint a kapcsolódó biztos matematikai készségek kialakítása, melyekre a későbbi évfolyamok építhetnek. Alapvető fontosságú, hogy a gyerekek valóságon alapuló saját cselekvő tapasztalataik és élményeik révén jussanak el jól megértett, sok szálon kapcsolódó ismeretekhez, mert ezek jelentik majd a hétköznapi életben hosszú távon használható tudásukat.

A matematika spirális felépítésének megfelelően alsó tagozaton széles körű tárgyi tevékenységek alapozzák meg a változatos képi ábrázolásokat, amelyek szükségesek a későbbi absztrakcióhoz, és alkalmassá teszik a tanulókat a felső tagozaton, középiskolában megjelenő szimbolikus gondolkodásra.

A matematika tantárgy a Nemzeti alaptantervben rögzített kulcskompetenciákat az alábbi módon fejleszti:

A tanulás kompetenciái: Az alkalmazható matematikatudás megszerzését segíti a tanulók ösztönzése kérdések, problémák megfogalmazására. Emellett a tanulók szabadabb kommunikációja érdekében fontos, hogy merjenek segítséget kérni a tanítótól és társaiktól, ha nehézségekbe ütköznek munkájuk során. Fontos az is, hogy a tanulók közösség természetesnek vegye, a tanulási folyamat részének tekintse a tévedést, a vitákat. Ez akár az egész tanulócsoportot érintő, interaktív formája az egymástól való tanulásnak.

A kommunikációs kompetenciák: A tanulók kommunikációs képességeinek fejlesztését segítik a kooperatív munkaformák, amelyek lehetőséget adnak a szóbeli és írásbeli kifejezőkészség gyakorlására. Kezdetben saját kifejezőeszközeikkel kommunikálhatnak, például megmutatással, rajzzal, mozgással, saját szavakkal. Ezeket később fokozatosan segítünk egyre pontosabbá, szakszerűbbé tenni. Ez támogatja a matematika nyelvének megértését, a matematikai szövegalkotást, ami elengedhetetlen a matematikai gondolkodáshoz, a valóságos problémákat leíró matematikai modellek megalkotásához. A matematika nyelvének megfelelő alkalmazása a matematikai szókincs ismeretét, valamint a nyelvtani kapcsolatok helyes értését és használatát jelenti, amiket szintén alsó tagozaton alapozunk.

A digitális kompetenciák: A tanuló a digitális eszközöket már ebben a nevelési-oktatási szakaszban is a tanulás, gyakorlás szolgálatába állítja, amikor egyszerű matematikai jelenségeket figyel meg számológépen, vagy számítógépes fejlesztő játékokat használ a műveletek, a problémamegoldás gyakorlására.

A matematikai, gondolkodási kompetenciák: A matematikai gondolkodás fejlesztése szempontjából kiemelt szerepe van a logikai, a stratégiai és a véletlennel kapcsolatos játékoknak. Alsó tagozaton évfolyamonként spirálisan visszatérnek ugyanazok a témakörök, újabb elemekkel bővülve. Bizonyos tevékenységeket újra és újra elvégzünk, egyrészt azért, mert ez segíti az analógiák épülését, másrészt mert lehetőséget nyújt a kapcsolódási pontok keresésére, megértésére a matematika különböző területei és ismeretei között. Kiemelt szerepe van az alkotó gondolkodás fejlesztésének, ugyanis a gyermek azt érti meg, amit meg is alkot.

Az alkotás segít, hogy a tanuló értve tudja megalkotni maga számára az új fogalmakat, beágyazva a formálódó fogalmi rendjébe.

Fontos, hogy egy-egy témakört, problémát, ismeretet több oldalról, sokrétűen és mind szemléletükben, mind matematikai tartalmukban egyaránt változatos eszközök használatával, tevékenységeken keresztül közelítsünk meg. Ez segíti, hogy a gondolkodás rugalmas maradjon, valamint a fogalmak és ezek egymás közti viszonyai, összefüggései igazán megértésre kerüljenek, elmélyüljenek.

Az ismeretek, fogalmak elmélyülését segíti az analógiás gondolkodás is, mely a felismert törvényszerűségeket alkalmazza hasonló vagy egészen más területeken. Ennek fejlesztése is fontos feladat az egyes témakörökben: a bővülő számkör fejben és írásban végzett műveletei során, a szabályjátékok kapcsán, a méréseknél, egyszerű és gondolkodtató szöveges feladatok különbözőképpen megfogalmazott problémáiban, térben és síkban végzett alkotásoknál, illetve mindezen területek összekapcsolásakor. A tanulók a sokféle formában megjelenő közös jegyek alapján alakítják ki a fogalmak belső reprezentációját, ezért alsó tagozaton nem szerepelnek megtanulandó matematikai definíciók a tananyagban. A konkrét tevékenységek csak lassan válnak belsővé, gondolativá. Ennek kialakulásához megfelelő időt kell biztosítani, ami egyénenként eltérő lehet, és ritkán zárul le alsó tagozatban. A tanulók a tanórán hallott kifejezéseket először megértik, majd később maguk is helyesen használják azokat. A kerettantervben azok a fogalmak szerepelnek, amelyek helyes alkalmazását elvárjuk a tanulóktól, de a meghatározását nem.

A személyes és társas kapcsolati kompetenciák: Alsó tagozaton a matematikai fejlesztés fontos eszköze a játék, mely a személyiségfejlesztő és közösségépítő hatása mellett élvezetes módot kínál minden témakörnél a problémafelvetésre, problémaelemzésre, problémamegoldásra és a gyakorlásra.

A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái: A matematika olyan tudomány, amely összeköti a különböző kultúrákat. A tanuló megismeri a gondolkodás logikai felépítésének eleganciáját, a matematikának a természethez, a művészetekhez és az épített környezethez fűződő viszonyát.

Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák: A problémafelvetés és -megoldás során a tanuló maga fedezi fel a megoldáshoz vezető utat, megtapasztalja, hogy több lehetséges megoldási út is van. A különböző megoldási lehetőségek keresése fejleszti a gondolkodás rugalmasságát és az új ötletek megalkotásának képességét. Az alsó tagozaton a témaköröket nem lehet élesen, órákra lebontva elkülöníteni. Az egyes témakörök egymást erősítik, kiegészítik, magyarázzák. A matematikatanítás így lesz igazán komplex. Minden órának szerves része a különféle problémák felvetése. A halmazok képzése, vizsgálata minden témakört áthat. Minden órán lehet számolást gyakorolni, szöveges feladatot megoldani, játékos formában, néhány percben. A gyerekek életkori sajátosságaihoz igazodik a gyakori tevékenységváltás, és ez egyszerre több témakört is érinthet. A javasolt minimális óraszám tehát nem jelenti azt, hogy a témakört egymás utáni órákon kell feldolgozni, és azt sem, hogy az adott óraszám alatt egy-egy témakör lezárásra kerül. Az egyes témaköröknél megjelenő javasolt minimális óraszám inkább csak a tananyagelosztás időbeli arányaira igyekszik rámutatni, ugyanakkor nem jelöli ki az egyes témakörök fontossági sorrendjét. Azonban azoknál a témaköröknél, ahol kifejezetten fontosnak tartottuk, hogy minden órának részét képezzék, ott a javasolt óraszám mellett külön is feltüntettük: „A témakör tartalma további tanórákon is folyamatosan jelenjen meg!”

Matematika 1–2. évfolyam

Az 1. osztály első félévét a matematikatanulás területén is előkészítő időszaknak tekintjük. Így biztosítható az óvoda-iskola átmenet megkönnyítése, így adódik lehetőség a más-más óvodából érkező tanulók alapos megfigyelésére, képességeik feltérképezésére. Az előkészítő szakasz megnyújtásával lehetőség nyílik a pszichikus és kognitív funkciók fejlesztésére, megerősítésére, ami által a hátrányokkal induló tanulók is sikeresen felzárkózhatnak.

A képességek fejlesztése, a fogalmak érlelődése hosszú folyamat, amihez gazdag és változatos tapasztalatokra van szüksége minden tanulónak. Ez azt jelenti, hogy tervezéskor egységes szemlélettel kell tekinteni az összes tanulási területre. Egyéni tempóban, sokféle érzékelésre támaszkodva, mozgásokkal és manuálisan összekapcsolható tevékenységekkel indulnak el a tanulók az ismeretszerzés útján.

A matematikai fejlesztés szoros kapcsolatban áll a zenei, művészeti, technológiai és mozgásos fejlesztéssel.

Az előkészítő időszak félévében is megjelenhetnek jelek és egyedi számok, számjelek, elkezdődhet a szám- és műveletfogalom előkészítése összehasonlításokkal, meg- és leszámlálásokkal, mondókázásokkal, változások megfigyelésével. A tanulók érettségéhez, képességeihez igazodó differenciált tanítási, értékelési módszerek megválasztásával valósul meg a tervezés, melyben a differenciált fejlesztés, a többség mellett a lemaradók és a tehetségesebbek gondozása egyaránt teret kap. A differenciálás egyik lehetséges módja a digitális eszközökön való játék és feladatmegoldás vagy a hosszabb ideig biztosított eszközhasználat.

Első osztályban az óvodából érkező gyermekek könnyebb, fokozatosabb beilleszkedését segíti a 45 perces órák, az előre megírt tanmenetek rugalmas kezelése, a tanulók igényeinek, fejlődési tempójának megfelelően alakított és alakítható napirend. A tanítók rövidebb időintervallumokként váltanak a különböző jellegű tevékenységek között, ami a tanulók figyelmének hatékonyabb kihasználását is lehetővé teszi.

A további teendőket, még a második osztály végére előirányzott tanulási eredmények elérésének útját és megvalósítását is, a cselekedtetés módszere vezérli. A kisgyerek a konkrét tárgyi tevékenységek során szerzett tapasztalatai alapján alakít ki belső reprezentációkat. A tevékenységekben szereplő tárgyi valóság képezi az absztrakt fogalmak tartalmát, és az ott átélt kapcsolatok alapozzák meg a fogalmak rendszerét. A saját testi mozgások, a hétköznapi életben előforduló tárgyak, dolgok és a már régóta rendelkezésre álló matematikai eszközök (például: logikai készlet, színes rudak) felhasználása megfelelő támaszt nyújtanak a cselekvő tapasztalatra épülő tanítás-tanulás megvalósításában.

Ebben az időszakban történik meg minden témakör alapozása. Fontos, hogy ezek az alapok nagyon szilárdak legyenek, ezért a fő hangsúly a megértésen, fejlesztésen van, nem pedig a számonkérésen. Nem baj, ha még lassúbb a számolás, ha a tanuló még nem ismeri fel az összefüggéseket, segítőt jelentéssel a tanító biztosítani tudja az előrehaladást. A fejben számolás egyes lépéseinek megértéséhez alkalmazott eszközök használatát engedhetjük addig, ameddig az eljárások értő, automatikus használata ki nem alakul.

Az 1-2. évfolyamon a matematika tantárgy alapórászáma 272 óra. A témaköröknél megadott óraszámokba szükség esetén bele kell építeni az ismeretszerzés mellé a differenciált fejlesztést (felzárkóztatást, tehetséggondozást), a játékos gyakorlást és az értékeléseket is.

Az 1–2. évfolyamon a matematika tantárgy alapóraszám: 272 óra.

A témakörök áttekintő táblázata:

Témakör neve	Javasolt óraszám
Válogatás, halmazok alkotása, vizsgálata	8
Rendszerezés, rendszerképzés	8
Állítások	8
Problémamegoldás	8
Szöveges feladatok megoldása	11
Szám és valóság kapcsolata	19
Számlálás, becslés	12
Számok rendezése	12
Számok tulajdonságai	18
Számok helyi értékes alakja	10
Mérőeszköz használata, mérési módszerek	20
Alapműveletek értelmezése	20
Alapműveletek tulajdonságai	16
Szóbeli számolási eljárások	20
Fejben számolás	18
Alkotás térben és síkon	8
Alakzatok geometriai tulajdonságai	12
Transzformációk	6
Tájékozódás térben és síkon	8
Összefüggések, kapcsolatok, szabályszerűségek felismerése	18
Adatok megfigyelése	6
Valószínűségi gondolkodás	6
Összes óraszám:	272

Matematika 1. osztály

Tematikai egység/Témakörök	Javasolt óraszám	
	1. osztály	2. osztály
Időkeret	180 óra / év 5 óra / hét	180 óra / év 5 óra / hét
1. Gondolkodási módszerek, halmazok, matematikai logika, kombinatorika	20	20
1.1. Válogatás, halmazok alkotása, vizsgálata	5 / folyamatos	5 / folyamatos
1.2. Rendszerezés, rendszerképzés	5 / folyamatos	5 / folyamatos
1.3. Állítások	5 / folyamatos	5 / folyamatos
1.4. Problémamegoldás	5 / folyamatos	5 / folyamatos
2. Számelmélet, algebra	88	88
2.1. Szöveges feladatok megoldása	6 / folyamatos	6 / folyamatos
2.2. Szám és valóság kapcsolata	11	11
2.3. Számlálás, becslés	7	7
2.4. Számok rendezése	7	7
2.5. Számok tulajdonságai	10 / folyamatos	10 / folyamatos
2.6. Számok helyi értékes alakja	6	6
2.7. Alapműveletek értelmezése	11	11
2.8. Alapműveletek tulajdonságai	9	9
2.9. Szóbeli számolási eljárások	11 / folyamatos	11 / folyamatos
2.10. Fejben számolás	10	10
3. Geometria, mérések	32	32
3.1. Alkotás térben és síkon	5	5
3.2. Alakzatok geometriai tulajdonságai	7	7
3.3. Transzformációk	4	4
3.4. Tájékozódás térben és síkban	5 / folyamatos	5 / folyamatos
3.5. Mérészköz használata, mérési módszerek	11	11
4. Függvények, az analízis elemei	10	10
4.1. Összefüggések, kapcsolatok, szabályszerűségek felismerése	10 / folyamatos	10 / folyamatos
5. Statisztika, valószínűség	8	8
5.1. Adatok megfigyelése	4	4
5.2. Valószínűségi gondolkodás	4	4
SZABADON VÁLASZTOTT ÓRAKERET – amit az intézmény saját döntése alapján témahetekre, felzárkóztatásra, elmélyítésre, tehetséggondozásra fordít	30	30
Összesen	180	180

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	1. Gondolkodási módszerek, halmazok, matematikai logika, kombinatorika, gráfok	Órakeret 20 óra
Előzetes tudás	Tárgyak, személyek, dolgok csoportosítása. Irányok (lent, fent, jobbra, balra) ismerete. Egyszerű utasítások megértése, annak megfelelő tevékenység. A feladat gondolati úton való megoldásának képessége (helykeresés, párválasztás, eszközválasztás). Tevékenységekben (rajzaiban) újszerű ötletek, kreativitás, fantázia megjelenése.	

A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Egyszerű matematikai szakkifejezések, jelölések megismertetése. Az összehasonlítás képességének fejlesztése. Tárgyak, személyek, dolgok jellemzése egy-két tulajdonsággal. Halmazszemlélet megalapozása. Gondolatok, megfigyelések többféle módon történő kifejezése.	
1.1. Válogatás, halmazok alkotása, vizsgálata		5 óra / folyamatos
Fejlesztési feladatok és ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Tárgyak, személyek, dolgok összehasonlítása, válogatása, rendezése, csoportosítása, halmazok képzése közös tulajdonságok alapján érzékszervekkel (hallás, tapintás). Válogatásokat végez saját szempont szerint. Felismeri a mások válogatásában együvé kerülő dolgok közös és a különválogatottak eltérő tulajdonságát. Folytatja a megkezdett válogatást felismert szempont szerint. Halmazábrán is elhelyez elemeket adott címkék szerint. Adott, címkékkel ellátott halmazábrán elhelyezett elemekről eldönti, hogy a megfelelő helyre kerültek-e; a hibás elhelyezést javítja. Megfogalmazza a halmazára egyes részeibe kerülő elemek közös, meghatározó tulajdonságát	Megfigyelőképesség fejlesztése: tárgyak tulajdonságainak kiemelése, összehasonlítás, azonosítás, megkülönböztetés tulajdonságok szerint, az érzékszervek tudatos működtetésével. Összességek alkotása adott feltétel szerint, halmazalkotás. Személyekkel vagy tárgyakkal kapcsolatos jellemzők azonosítása, összegyűjtése, csoportosítása pl. interaktív tábla segítségével. Célirányos figyelem kialakítása, fejlesztése. Kommunikáció fejlesztése.	Környezetismeret: tárgyak, élőlények összehasonlítása, csoportosítása különböző tulajdonságok alapján, pl. élőhely, táplálkozási mód stb. Magyar nyelv és irodalom: szövegértés, szövegértelmezés. Testnevelés: Kapuőr - játék
Kulcsfogalmak/ fogalmak	tulajdonság, azonos, különböző	
1.2. Rendszerezés, rendszerképzés		5 óra / folyamatos
Saját eszközök, felszerelések számbavétele és rendben tartása. Barkochbázás, konkrét dolgok kirakásával. Adott halmaz elemeinek rendszerezése a tanító irányításával.	Kommunikációs készség fejlesztése. Összességek alkotása adott feltétel szerint, halmazalkotás. Célirányos figyelem kialakítása, fejlesztése.	Magyar nyelv és irodalom: szövegértés, szövegértelmezés. Vizuális kultúra: öltöztetőbaba készítése
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Nincs új fogalom.	
1.3. Állítások		5 óra / folyamatos
Konkrét tevékenységekhez kapcsolt köznyelvi és matematikai tartalmú kijelentések, állítások megfogalmazása adott helyzetről, személyekről, tárgyokról, dolgokról, képről, történevről, összességekről szabadon és irányított megfigyelések alapján. Egyszerű hiányos állítások kiegészítése igazzá vagy tévessé, konkrét elemek, elempárok nevének, jelének behelyettesítésével. (személyek, tárgyak, színes rudak, formák)	Relációszókincs: kisebb, nagyobb, egyenlő. Jelrendszer ismerete és használata ($=$, $<$, $>$). Lehetőség szerint számítógépes, interaktív táblához kapcsolódó Tantárgyi oktató- és ismeretterjesztő programok alkalmazása. Interaktív tábla Igaz – hamis állítások megfogalmazása. Összehasonlítás, azonosítás, megkülönböztetés.	Környezetismeret: természeti jelenségekről tett igaz-hamis állítások. Testnevelés: párok, csoportok alakítása. Magyar nyelv és irodalom: szavak csoportosítása szótagszám szerint, szövegértés, szövegértelmezés.

Játékos feladatokban személyeket, tárgyakat, számokat, formákat néhány meghatározó tulajdonsággal jellemez. Állítások igazságtartalmának eldöntése, konkrét, megfigyeléssel ellenőrizhető. Több, kevesebb, ugyanannyi szavak értő ismerete, használata. Egyszerű matematikai szakkifejezések és jelölések bevezetése a fogalmak megnevezésére.	Mennyiségi kapcsolatok felfedezése, a változások követése.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	igaz-hamis	
1.4. Problémamegoldás		5 óra / folyamatos
Hétköznapi helyzetekben, tevékenységek során felmerülő problémahelyzetben megoldás keresése. Megfogalmazott probléma értelmezése tevékenységgel, megjelenítéssel. Tevékenységgel, megjelenítéssel értelmezett probléma megoldása. Ismert problémák, feladatok megoldása. Részvétel egy- és többszemélyes logikai játékban.	Mondott, olvasott szöveg értelmezése, eljátszása, megjelenítése rajz segítségével, adatok összefüggések kiemelése, leírása számokkal. Lényegkiemelő és problémamegoldó képesség formálása matematikai problémák ábrázolásával.	Magyar nyelv és irodalom: szövegértés, szövegértelmezés, lényegkiemelés fejlesztése. Vizuális kultúra: hallott probléma vizuális megjelenítése. Testnevelés: Labirintusjáték
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Nincs új fogalom.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	2. Számelmélet, algebra	Órakeret 88 óra
Előzetes tudás	Számolás szóban egyesével 10-ig. Személyek, dolgok számlálása tízig. Számok mutatása ujjjaikkal. Elemi mennyiségi ismeretek: mennyiségek megkülönböztetése (nagyobb, kisebb, több, kevesebb, semmi). Párba rendeződés képessége (kettesével sorakozás), párok összeválogatása (cipők, kesztyűk).	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Számlálás, számolási készség fejlesztése. A tartós figyelem fejlesztése. Kétváltozós műveletek értelmezésének tapasztalati előkészítése. Az összeadás, kivonás, bontás, pótlás fogalmának kialakítása, elmélyítése és a műveletek elvégzése az adott számkörben. A matematikai szaknyelv életkornak megfelelő használata. Elnevezések, jelölések használata, számolási eljárások alkalmaz.	
2.1. Szöveges feladatok megoldása		6 óra / folyamatos
Fejlesztési feladatok és ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Szöveges feladat értelmezése, megoldása közös eljátszással, megjelenítése kártyákkal, rajzokkal tanítói segítséggel Adatok gyűjtése, lényeges adatok kiemelése tanítói segítséggel Kérdés értelmezése, a keresendő adatok azonosítása tanítói segítséggel	Mondott, illetve olvasott szöveg értelmezése, eljátszása, megjelenítése rajz segítségével, adatok összefüggések kiemelése, leírása számokkal. Állítások, kérdések megfogalmazása képről, helyzetről, történésről szóban, írásban. Interaktív tábla	Vizuális kultúra: hallott, látott, elképzelt történetek vizuális megjelenítése. Magyar nyelv és irodalom: az olvasott, írott szöveg megértése, adatok keresése, információk kiemelése.

Egy-, kétlépéses alpműveletek-vel leírható szöveges feladatok megoldása tanítói segítséggel, matematika nyelvén. Szöveges válaszadás szóban.	Lényegkiemelő és probléma-megoldó képesség formálása matematikai problémák ábrázolásával, szöveges feladatok megfogalmazásával.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	szöveges feladat, adat, információ, ellenőrzés, szöveges válasz	

2.2. Szám és valóság kapcsolata		11 óra
Halmazok, mennyiségek összehasonlítása. Megállapítások: mennyivel több, mennyivel kevesebb, ugyanannyi relációk felismerése, megnevezése 20-as számkörben. A mennyiség, darabszám megmaradásának érzékszervi tapasztalatok során történő tudatosítása. Mennyiségi viszonyok jelölése nyíllal vagy a <, >, = jelekkel. Szám jelének hozzákapcsolása az ugyanannyi viszonyban lévő mennyiségekhez 20-as számkörben. Számképek felismerése többfelé bontott alakban is 20-ig. Számok többfelé bontása 20-ig.	Igaz – hamis állítások megfogalmazása. Összehasonlítás, azonosítás, megkülönböztetés. Mennyiségi kapcsolatok felfedezése, a változások követése. Számlálás, számolási készség fejlesztése. Számfogalom tapasztalati úton való alakítása. Interaktív tábla Számok közötti összefüggések felismerése értelmezése tárgyi tevékenységgel és szöveg alapján. A valóság és a matematika elemi kapcsolatainak felismerése. Egyedi tapasztalatok értelmezése (pl. ujjszámolás). Számjelek használata. Jelek szerepe, írása, használata és értelmezése. Interaktív tábla A számok számjegyekkel történő helyes leírásának fejlesztése.	Testnevelés: párok, csoportok alakítása. Magyar nyelv és irodalom: szavak csoportosítása szótagszám szerint, betűelemek írása. Környezetismeret: tapasztalatszerzés a közvetlen és tágabb környezetben, tárgyak megfigyelése, számlálása. Ének-zene: ritmus, taps. Magyar nyelv és irodalom: mesékben előforduló számok. Testnevelés: lépések, mozgások számlálása. Technika és tervezés: számjegyek formázása gyurmából, emlékezés tapintás alapján a számjegyek formájára.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	kisebb, nagyobb, ugyanakkora, több, kevesebb, ugyanannyi, párosítás, bontás	
A témakör tanulása eredményeként a tanuló	kis darabszámokat ránézésre felismer többféle rendezett alakban	

2.3. Számlálás, becslés		7 óra
Meg- és leszámlálások egyesével, valahánysával, például kettesével, tízesével, ötösével, négyesével, hármasával oda-vissza 20-as számkörben eszközökkel (például: hétköznapi tárgyak, abakusz, pénz) és eszközök nélkül. Darabszám, sorszám, és mérőszám fogalmának megkülönböztetése. Halmazok számosságának megállapításával a természetes szám fogalmának kialakítása. Tapasztalatszerzés darabszámok, mennyiségek becslésével kapcsolatban 20-as számkörben	Darabszám, sorszám és mérőszám szavak értő ismerete és használata. Matematikai fogalmak elmélyítése. Számolási készség fejlesztése.	Környezetismeret: természeti tárgyak megfigyelése, számlálása. Magyar nyelv és irodalom: szövegértés, szövegértelmezés. Technika és életvitel: Gyöngyfüzés
Kulcsfogalmak/ fogalmak	számlálás, becslés	

2.4. Számok rendezése		7 óra
Számok nagyság szerinti összehasonlítása bontott alakban is: melyik nagyobb, mennyivel nagyobb. Mennyiségi viszonyok jelölése nyíllal vagy a <, >, = jelekkel. Számok, mennyiségek nagyság szerinti sorba rendezése. Számvonal, számegyenes alkotása, rajzolása, a számok helyének jelölésével 20-as számkörben. Számegyenes irányának, egységének megadása két szám kijelölésével. Leolvasások a számegyenesről. Számok, műveletes alakban megadott számok helyének megkeresése a számegyenesen 20-as számkörben	Finommotoros koordinációk: apró tárgyak (pl. pálcika, korong, termések, logikai lapok) rakosgatása. Tájékozódás a számegyenesen. Relációfogalmak mélyítése. Jelek szerepe, használata. Sorozatok folytatása, kiegészítése adott szempont szerint. Számfogalom mélyítése.	Testnevelés: sorban állás különböző szempontok szerint, tájékozódás. Környezetismeret: Tájékozódás síkban. Ének-zene: dallamotívumok sorba rendezése.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	sorszám, számegyenes, számtábla, nagyobb, kisebb, növekedés, csökkenés, egyes számszomszéd, tízes számszomszéd	

2.5. Számok tulajdonságai		10 óra /folyamatos
Számok tulajdonságai: páros, páratlan fogalmának alapozása tevékenységgel: párosítással és két egyenlő részre osztással. Számok kifejezése művelettel megadott alakokban, például: 7+8, 21-6. Hármasával, négyesével, ötösével... és 3, 4, 5... egyenlő darabszámú csoportból kirakható számok megfigyelése különféle eszközökkel végzett csoportosítások, építések során. Számok közti viszonyok megfigyelése, például: adott számnál nagyobb, kisebb. Számok formái tulajdonságainak megfigyelése: számjegyek száma, számjegyek egymáshoz való viszonya. Számjelek olvasása, írása.	Tulajdonságok felismerése, megfogalmazása. Számok halmazokba sorolása. Lehetőleg tantárgyi oktatóprogram használata páratlan-páros tulajdonság megértéséhez. Számok összeg- és különbségalakjának előállítás, leolvasása kirakással, rajzzal. Megfigyelés, rendszerezés, általánosítás. Igaz és hamis állítások megfogalmazása. A tájékozódást segítő viszonyok megismerése: között, mellett. Tájékozódás a tanuló saját testéhez képest (bal, jobb). Tájékozódás lehetőleg interaktív program használatával is. Interaktív tábla	Testnevelés: tanulók elhelyezkedése egymáshoz viszonyítva. Vizuális kultúra: tájékozódás a síkon ábrázolt térben. Magyar nyelv és irodalom: számok helyesírása. Környezetismeret: tájékozódás.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	számjegy; egyjegyű, kétjegyű számok; páros, páratlan	
A témakör tanulása eredményeként a tanuló	Helyesen írja az arab számjeleket.	

2.6. Számok helyi értékes alakja		6 óra
Csoportosítások, beváltások valahánysával különféle eszközökkel, például apró tárgyakkal, tojástartóval, színes rudakkal, pénzekkel, abakusszal. Mérések különböző egységekkel és többszöröseikkel.	Megfigyelés, összehasonlítás, rendszerezés, általánosítás. Tárgyak megszámlálása, csoportosítása. Analógiás gondolkodás alapozása.	Testnevelés: csoportalkotások. Természetismeret: csoportosítások megfigyelése a

Leltárak készítése az elvégzett tevékenységek alapján nem tízes számrendszerekben (főleg 3-asával, 4-esével, 2-esével való csoportosítást követően). Leltárak készítése 10-esével történő csoportosítások, beváltások után. Számok tízesekre és egyesekre bontott alakjainak előállítása és felismerése nem csak helyi érték szerint rendezett alakban. Számok írása, olvasása számrendszeres, azaz helyi értékes alakjukban, 20-as számkörben.		Adott számosságú apró dolog csomagolása csoportmunkában, az elkészült csomagolások alapján leltárkészítés. Adott számosságú apró dolog csomagolása csoportmunkában hármassával, majd ugyanannyi csomagolása négyesével; a csomagolások alapján készült leltárak összehasonlítása. Csomagolások leltárak alapján. Számok bontott alakjainak mélyítése.	természetben, közvetlen környezetünkben (gyümölcsös kert, veteményeskert, piac). Vizuális kultúra: csoportosítások megjelenítése rajzban, képekben.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	csoportosítás, beváltás, leltár, bontott alak, tízes, egyes		
2.7. Alapműveletek értelmezése			11 óra
Összeadás és kivonás értelmezései darabszám és mérőszám tartalommal valóságos helyzetekben, tevékenységekkel, képpárokkal, képekkel, történetekkel. Összeadás, kivonás értelmezése, mint hozzáadás és elvétel. Összeadás, kivonás értelmezése, mint egyesítés, és mint az egészből az egyik rész meghatározása. Összeadás, kivonás értelmezése, mint összehasonlítás: valamennyivel kevesebb, valamennyivel több. Kivonás értelmezése, mint különbség kifejezése. Történésről, kirakásról, képről többféle művelet értelmezése, leolvasása, lejegyzése. Műveletről kirakás, kép, szöveges feladat készítése; műveletek eljátszása, lerajzolása, szöveggel értelmezése. Szöveges feladatokban a különböző kifejezésekkel megfogalmazott műveletek megértése tanítói segítséggel.		Műveletfogalom alapozása, összeadás, kivonás értelmezése többféle módon. Rajzról, képről, összeadás kivonás írása; művelet megjelenítése képpel, kirakással. Műveletek tárgyi megjelenítése, matematikai jelek, műveleti jelek használata. Interaktív tábla Fejben történő számolási képesség fejlesztése. A megfigyelőképesség fejlesztése konkrét tevékenységeken keresztül. Műveletek megfogalmazása, értelmezése. Tantárgyi fejlesztőprogram használata. Interaktív tábla Mondott, illetve olvasott szöveg értelmezése, eljátszása, megjelenítése rajz segítségével, adatok, összefüggések kiemelése, leírása számokkal.	Magyar nyelv és irodalom: kérdések, problémák, válaszok helyes megfogalmazása, szövegértés, szövegértelmezés. Jelek szerepe és használata. Környezetismeret: számolások földrajzi adatokkal. Tájékozódás: útvonalszámítás.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	összeadás, kivonás, összeg, különbség, művelet, egyenlővé tevés,		
A témakör tanulása eredményeként a tanuló	Helyesen használja a műveletek jeleit. Érti a szorzó- és bennfoglaló táblák kapcsolatát.		
2.8. Alapműveletek tulajdonságai			9 óra
Műveleti tulajdonságok megfigyelése változatos tevékenységek alapján: tagok, tényezők felcserélhetősége. A megértett műveleti tulajdonságok alkalmazása számolási eljárásokban, szöveges feladatokban, ellenőrzésnél. Hiányos műveletek és műveletsorok megoldása az eredmény ismeretében a művelet megfordításával is 20-ig.		Fejben történő számolási képesség fejlesztése. A megfigyelőképesség fejlesztése konkrét tevékenységeken keresztül. Összeadás, kivonás hiányzó értékeinek meghatározása (pótlás). Számolási készség fejlesztése. Tanult műveletek elvégzésének gyakorlása, ellenőrzése.	Magyar nyelv és irodalom: jelek szerepe, használata. Olvasott, írott szöveg megértése, adatok keresése, információk kiemelése. Vizuális kultúra: hallott, látott, elképzelt történetek megjelenítése.

Műveletekben szereplő számok változtatása közben az eredmény változásának megfigyelése. Műveletek közötti kapcsolatok megfigyelése és alkalmazása ellenőrzésnél.		A pontos feladatvégzés igényének fejlesztése. A műveletekhez kapcsolódó ellenőrzés igényének és képességének fejlesztése.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Nincs új fogalom.		
2.9. Szóbeli számolási eljárások			11 óra / folyamatos
Számolási eljárások a műveletek értelmezései alapján 20-as számkörben. Számolási eljárások szám- és műveleti tulajdonságok felhasználásával 20-as számkörben. Bontások és pótlások alkalmazása Számhoz számszomszédainak hozzáadása ($6+7=6+6+1=7+7-1$) és a nekik megfelelő kivonások elvégzése ($13-6$, $13-7$). Tízésátlépéses összeadás, kivonás bontások és 10-re pótlások alkalmazásával. 10 és 20 közötti számok és egyjegyűek összeadása, kivonása a 10-nél kisebb számokra vonatkozó összeadással, kivonással való analógia alapján. 9 (8, 7) hozzáadása, elvétele 10-1 ($10-2$, $10-3$) alakban. Különbéle számolási eljárások megismerése és a tanuló számára legkézenfekvőbb kiválasztása, begyakorlása, például: $7+8=8+7=7+7+1=8+8-1=7+3+5=8+2+5=7+10-2$		A megfigyelőképesség fejlesztése konkrét tevékenységeken keresztül. Mérőszalagon számok hozzáadása és elvétele színes rudak tetszőleges számhoz való hozzáillesztésével, például sötétkék színes rúddal 9 hozzáadása és elvétele; az analógiák megfigyelése. Számképek felidézése, számok különböző tagolásainak megválasztása számolási eljárások során. Tojástartóval a 10-re pótlás és tízésátlépés lejátszása. Műveletek tárgyi megjelenítése, matematikai jelek, műveleti jelek használata. Számok bontott alakjainak elmélyítése. Pontos feladatvégzés igényének fejlesztése.	Magyar nyelv és irodalom: kommunikáció, kérdések, válaszok pontos megfogalmazása. Matematikai fogalmak értelmezése.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Nincs új fogalom		
2.10. Fejben számolás			10 óra
Fejben számolás egyes lépéseinek megértése, begyakorlása eszközökkel; az eszközök szükség szerinti használata feladatok megoldása során. Fejben számolás 20-as számkörben Összeadás és kivonás kerek tízesekkel és egyjegyűekkel a 20-as számkörben.		Analógiás gondolkodás alapozása. Fejben történő számolási képesség fejlesztése. Megfigyelőképesség fejlesztése.	Testnevelés: Boltosjáték tornaszerekkel, számfuttatás.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	kerek tízes		

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	3. Geometria, mérések	Órakeret 32 óra
Előzetes tudás	Formák között különbség felismerése (kerek, szögletes). Az azonos formák közül az eltérők kiválogatásának képessége. Adott formák összekapcsolása tárgyakkal. Térbeli tájékozódás a testsémáknak megfelelően.	

A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Megfigyelőképesség, tartós figyelem fejlesztése. Feladattudat és feladattartás fejlesztése. Térsemlélet kialakításának alapozása. Finommotorikus mozgás fejlesztése. Pontosság, tervszerűség, kitartás fejlesztése a munkában. Helyes és biztonságos eszközekezelés kialakítása. A környezet megismerésének igénye. Mennyiségfogalmak kialakítása a 20-as számkörben, mérések alkalmilag választott és szabvány mérőeszközökkel. Gyakorlottság kialakítása tényleges mérésekben. Irányok megismerése, alkalmazása.	
3.1. Alkotás térben és síkon		5 óra
Építés térbeli építőelemekből, testekből szabadon, másolással, megadott feltétel szerint. Építés egyszerűbb nézetek, egyszerűbb alaprajzok alapján. Síkbeli alkotások szabadon, másolással, megadott feltétel szerint: kirakások mozaiklapokkal, nyírás, tépés, hajtogatás, alakzatok határvonalainak elkészítése pálcákból, rajzolás (szabad kézzel, vonalzóval, alaklemezsel). Sokszögek előállítása nyírással, hajtogatással, pálcikákkal, gumikarika kifeszítésével, vonalzos rajzolással adott feltételek szerint. Sorminták, terülminták kirakása és folytatása síkban, térben. Szimmetrikus alakzatok létrehozása térben és síkban (például: építéssel, kirakással, nyírással, hajtogatással, festéssel), és szükség szerint a szimmetria meglétének ellenőrzése választott módszerrel (például: tükör, hajtogatás). Adott feltételeknek megfelelő többféle alakzat, minta előállítása.	Tudatos megfigyelés fejlesztése. Objektumok alkotása szabadon. Egyenes rajzoló vonalzóval. Testek építése testekből másolással, vagy szóbeli utasítás alapján. A megfigyelések megfogalmazása az alakzatok formájára vonatkozóan. Alakzatok másolása, összehasonlítása, annak eldöntése, hogy a létrehozott alakzat rendelkezik-e a kiválasztott tulajdonsággal. A geometriai alakzatokhoz kapcsolódó képek megtekintése, készítése. Síkidomok rajzoló szabadon és szavakban megadott feltétel szerint. Összehasonlítás. Fejlesztőprogram használata formafelismeréshez, azonosításhoz, megkülönböztetéshez. Interaktív tábla Síkidomok előállítása hajtogatással, nyírással, rajzolással.	Környezetismeret: közvetlen környezet megfigyelése a testek formája szerint (egyenes, görbe vonalak keresése) Vizuális kultúra: Geometriai alakzatok rajzoló. A vizuális nyelv alapvető eszközeinek (pont, vonal, forma) használata és megkülönböztetése. Kompozíció alkotása geometriai alakzatokból.(mozaikkép) Különböző technikák alkalmazása: tépés, ollóhasználat. Technika és tervezés: testek építése.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	alaprjz	
3.2. Alakzatok geometriai tulajdonságai		7 óra
Válogatások előállított vagy megadott testek között szabadon Testek és síkidom modellek megkülönböztetése. Testek jellemző tulajdonságainak keresése, megfigyelése, megnevezése: sík vagy görbe felületek, „lyukas – nem lyukas”, „tömör”, „bemélyedése van”, „tükrös”. Sokféle alakú testek közül a gömb és a szögletes testek kiemelése érzékszervi tapasztalatok alapján. Téglatest lapjainak megszámlálása.	Síkidom és test különbségének megfigyelése. Testek válogatása és osztályozása megadott szempontok szerint. Testek építése szabadon és adott feltételek szerint, tulajdonságaik megfigyelése. A tér- és síkbeli tájékozódó képesség alapozása érzékszervi megfigyelések segítségével. Szemponttartás. Kreativitás fejlesztése. A tükrös alakzatokhoz kapcsolódó képek megtekintése, jellemzése.	Környezetismeret: tárgyak egymáshoz való viszonyának, helyzetének, arányának megfigyelése. Technika és tervezés: vonalzó használata, testek építése, bútorok készítése dobozokból. Testnevelés: tornaszerek, labda, karika Vizuális kultúra: tárgyak egymáshoz való

Válogatások előállított vagy megadott síkidomok között szabadon. Háromszögek, négyszögek, körlapok felismerése, kiválogatása, megnevezése. Síkbeli alakzatok jellemző tulajdonságainak keresése, megfigyelése, megnevezése: egyenes vagy görbe határvonalak, „lyukasság”, „szögek beugrása”, „tükrösség”. Sokféle alakú síklapok közül a körlap és a sokszögek kiemelése Sokszögek előállítása során az oldal és csúcs szavak megismerése, használata. Sokszögek oldalainak és csúcsainak megszámlálása. Téglalap oldalainak és csúcsainak megszámlálása		Tengelyesen tükrös alakzat előállítása hajtogatással, nyírással, megfigyelése tükr segítségével. A tapasztalatok megfogalmazása.	viszonyának, helyzetének, arányának megfigyelése. Alkotások háromszögek, négyszögek felhasználásával.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	test, síkbeli alakzat; sík, görbe felület; egyenes, görbe vonal; oldal, csúcs, lap, sokszög, körlap, háromszög, négyszög, téglalap, négyzet		
A témakör tanulása eredményeként a tanuló:	– különbséget tesz testek és síkidomok között; – kiválasztja megadott síkidomok közül a sokszögeket.		
3.3. Transzformációk			4 óra
Szimmetriák, tükröképek megfigyelése a természetes és az épített környezetben térben és síkban. Tárgyak, építmények, képek tükröképének megfigyelése térben, síkban tükr segítségével Tárgyak, építmények, képek tükröképének kirakása, előállítása különböző tevékenységek során; a kapott alakzat ellenőrzése tükr segítségével. Síkbeli alakzatok tükrötengelyeinek keresése hajtogatással.		A tükrös alakzatokhoz kapcsolódó képek megtekintése, jellemzése. Tengelyesen tükrös alakzat előállítása hajtogatással, nyírással, megfigyelése tükr segítségével. A tapasztalatok megfogalmazása. Kifejezőképesség fejlesztése.	Technika és tervezés: testek építése. Környezetismeret: alakzatok formájának megfigyelése a környezetünkben. Vizuális kultúra: különböző technikák alkalmazása (tépés, nyírás, hajtogatása). Magyar nyelv és irodalom: szövegértés.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	tükrökép, tükrötengely		
3.4. Tájékozódás térben és síkon			5 óra / folyamatos
Irányokat, távolságokat jelölő szavak jelentésének megismerése térben és síkban tevékenységekkel és játékos szituációkkal. Tájékozódást segítő játékok, tevékenységek nagymozgásokkal. Útvonalak bejárása utánnazással; az útvonal tudatosítása. Bejárt útvonal újrajárása emlékezetből. Téri tájékozódás mozgással, tárgyak mozgásával. Függőleges és vízszintes síkon való tájékozódás tárgyak elhelyezésével,		Mozgási memória fejlesztése nagytesti mozgással, mozgássor megismétlése. Térbeli tájékozódás fejlesztése. Tájékozódás síkban (pl. füzetben, könyvben, négyzethálós papíron). Interaktív programok használata.	Környezetismeret: tájékozódás közvetlen környezetünkben. Az osztályterem elhelyezkedése az iskolában, az iskola elhelyezkedése a településen. Testnevelés: térbeli tudatosság, elhelyezkedés a térben, mozgásirány, útvonal, kiterjedés. Magyar nyelv és irodalom: térirányok szavainak helyes

mozgatásával, például „fölé”, „alá” többféle értelmezése. Térbeli és síkbeli elhelyezkedést kifejező szavak jelentésének megismerése játékos tevékenységekkel. Irány és állás megfigyelése, követése az olvasáshoz, íráshoz kapcsolódva. Hely meghatározása sakktáblán. Tájékozódás négyzethálón.		használata. Tájékozódás szövegben, szóoszlopokban, szósorokban, bingótáblán. Ének-zene: tájékozódás hangoszlopon, kottafüzetben.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	jobb, bal, le, fel, előtte, mögötte, mellette, kint, bent, előre, hátra, távolabb, közelebb	
3.5. Mérőeszköz használata, mérési módszerek		11 óra
Változatos mennyiségek érzékszervi összehasonlítása. Változatos mennyiségek közvetlen összemérése. Mérési módszerek megismerése Mennyiségek becslése, megmérése, kimérése választott alkalmi egységekkel, például: arasz, lépés, pohárnyi, kanálnyi, tenyérnyi. Mennyiségek becslése, megmérése, kimérése választott objektív egységekkel, például: pálcikák, színes rudak. Különböző mennyiségek mérése ugyanazzal az egységgel; annak megfigyelése, tudatosítása, hogy a nagyobb mennyiséget több egység teszi ki, a kevesebb mennyiséget kevesebb egység teszi ki. Azonos mennyiségek mérése különböző egységekkel; annak megtapasztalása, megfigyelése, hogy kisebb egységből több teszi ki ugyanazt a mennyiséget, nagyobb egységből kevesebb teszi ki ugyanazt a mennyiséget Mennyiségek becslése, megmérése, kimérése szabványmértékegységek közül a következőkkel: cm, dm, m; dl, l; kg. Hétköznapi tapasztalatok szerzése a szabványmértékegységek nagyságáról. Szabványos mérőeszközök megismerése. Időbeli tájékozódás, időbeli periódusok megismerése. Az időmérés egységeinek megismerése: óra. Egész órák leolvasása különféle analóg és digitális órákról. Különböző hazai és külföldi pénzek címleteinek megismerése 20-as számkörben szituációs játékokban.	Összehasonlítás, azonosítás, megkülönböztetés. Együttműködő képesség fejlesztése (pl. tanulók magasságának összemérése). Azonos mennyiségek mérése különböző mértékegységekkel. Különböző mennyiségek mérése azonos egységgel. Mérőeszközök használata gyakorlati mérésekre. A becslés és mérés képességének fejlesztése gyakorlati tapasztalatszerzés alapján. Mennyiségek közötti összefüggések megfigyeltetése tevékenykedtetéssel Mennyiségek közötti összefüggések megfigyelése. Tárgyak, személyek, alakzatok összehasonlítása mennyiségi tulajdonságaik alapján (magasság, szélesség, hosszúság, tömeg, űrtartalom). Interaktív programok használata. Interaktív tábla	Környezetismeret: közvetlen környezetünk mérhető tulajdonságai. Hosszúság, tömeg, űrtartalom, idő és mértékegységeik. Mérések a mindennapokban. Testnevelés: tornasor magasság szerint, időre futás. Ének-zene: időtartam mérése egységes tempójú mozgással, hanggal, szabványegységekkel. Technika és tervezés: mérések a mindennapokban. Magyar nyelv és irodalom: olvasás időre, történetek lejátszódási ideje. Vizuális kultúra: évszakok periodikusságának, változásának ábrázolása.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	összehasonlítás, mérés, mérőeszköz, mérőszám, mértékegység, hosszúság, űrtartalom, tömeg, idő, cm, dm, m, dl, l, kg, óra, nap, hét, hónap, év	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	4. Függvények, az analízis elemei	Órakeret 10 óra
Előzetes tudás	Tárgyak sorba rendezésének képessége (szín-, méret-, forma szerint). Előrajzolás után díszítő sor rajzolása, a minták váltakozásával. Az idő múlásának megfigyelése, periodikusan ismétlődő események a napi tevékenységekben.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Számok, mennyiségek közötti viszonyokra vonatkozóan egyszerű megállapítások megfogalmazása. Változások észrevétele, megfigyelése, indoklása.	
4.1.Összefüggések, kapcsolatok, szabályszerűségek felismerése		10 óra / folyamatos
Adott viszonyban lévő, adott összefüggésnek megfelelő párok keresése. Személyek, tárgyak, dolgok, számok, testek, síklapok között megjelenő kapcsolatok megfigyelése, felfedezése. Megfigyelt kapcsolatok megfordítása, például Anna alacsonyabb, mint Berci, Berci magasabb, mint Anna. Változó helyzetek megfigyelése, a változás jelölése nyíllal. Sorozatok képzése tárgyakkal, mozgással, hanggal, valamilyen logikai készlet elemeivel, számokkal. Sorozat alkotása közösen értelmezett szabály szerint. Tárgyakkal, logikai készletek elemeivel kirakott egyszerű periodikus sorozatok folytatása. A mindennapi életünkből jól ismert periódusok megfigyelése: évszakok, hónapok, hetek napjai, napszakok. Elkezdett sorozatok, táblázatok egyszerű szabályának felismerése Megkezdett egyszerű szabályú sorozat folytatása mindkét irányban. Gépjátékok különféle elemekkel (például: tárgyak, számok, alakzatok). Gépjátékok szabályának felismerése. Sorozatban, gépjátékokban, táblázatban felismert összefüggés megfogalmazása saját szavakkal. Felismert kapcsolatok, összefüggések, szabályszerűségek szóbeli kifejezése. Sorozatok, szabályjátékok alkotása.	A sorozat fogalmának kialakítása. Az összefüggéseket felismerő és a rendező képesség fejlesztése a változások, periodikusság, ritmus, növekedés, csökkenés megfigyelésével. Tárgy-, jel- és számsorozatok szabályának felismerése. Növekvő és csökkenő sorozatok. Kreativitást fejlesztő feladatsorok megoldása. Interaktív tábla. Változó helyzetek megfigyelése, a változás jelölése nyíllal. Finommotoros koordinációk: apró tárgyak rakosgatása. Számok táblázatba rendezése. Számpárok közötti kapcsolatok. Szabálykövetés, szabályfelismerés képességének fejlesztése.	Testnevelés: sorban állás különböző szempontok szerint. Ének-zene: periodikusság zenei motívumokban, ismétlődő ritmus, tánclépés. Környezetismert: természetben előforduló periodikusság megfigyelése. Vizuális kultúra: természetben előforduló periodikusság megjelenítése különböző technikákkal. Periodikusság felismerése népi motívumokban.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	szabály, sorozat, számsorozat, növekvő, csökkenő, kapcsolat	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	5. Statisztika, valószínűség	Órakeret 8 óra
Előzetes tudás	Sejtések megfogalmazása valószínűségi kísérletek során. Adatgyűjtés, adatok lejegyzése. Megállapítások megfogalmazása a gyűjtött adatokról.	

A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Közös munka (páros- és csoportmunka) vállalása. Együttműködés, egymásra figyelés fejlesztése. A világ megismerésének igénye. Önismeret: pontosság, tervszerűség, monotonitás tűrésének fejlesztése. Megfigyelőképesség, az összefüggés-felismerő képesség, elemzőképesség fejlesztése.	
5.1. Adatok megfigyelése		4 óra
Minőségi és mennyiségi tulajdonsággal kapcsolatos adatok megfigyelése, gyűjtése, rögzítése. Tevékenységek során kapott adatok lejegyzése. Közös tevékenységek során szerzett adatok alapján egyszerű diagram készítése kirakással, rajzzal. Egyenlő adatok keresése, legkisebb, legnagyobb kiválasztása.	Események megfigyelése. Szokások kialakítása az adatok lejegyzésére. Adatokról megállapítások megfogalmazása: egyenlő adatok, legkisebb, legnagyobb adat kiválasztása. Információforrások, adattárak használata. Adatgyűjtés célirányos megválasztásával a környezettudatos gondolkodás fejlesztése. Célirányos, akaratlagos figyelem fejlesztése.	Környezetismeret: Grafikonok tanulmányozása. Magyar nyelv és irodalom: szövegértés, szövegértelmezés, lényegkiemelés. Technika és tervezés: menetrendek adatainak értelmezése.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	adat, diagram	

5.2. Valószínűségi gondolkodás		4 óra
Részvétel valószínűségi játékokban; intuitív esélylatolgatás, tippek megfogalmazása. Valószínűségi kísérletek végzése, események megfigyelése. Játékos tapasztalatszerzés a véletlenről, a biztosról és a lehetetlenről. „Biztos”, „lehetséges, de nem biztos” és „lehetetlen” események megfigyelése kísérletek során.	A matematikai tevékenységek iránti érdeklődés felkeltése matematikai játékok segítségével. Sejtések megfogalmazása, divergens gondolkodás. Matematikai logika nyelvének megismerése, tudatosítása. Interaktív tábla Tudatos megfigyelés fejlesztése. A gondolkodás és a nyelv összefonódása. Adatgyűjtés célirányos megválasztásával a környezettudatos gondolkodás fejlesztése.	Magyar nyelv és irodalom: írás, lényegkiemelés, szövegértés, szövegértelmezés. Testnevelés: Macska- egér harc Környezetismeret: Háziállatokkal cetlijáték (csoportosítás, tippelés)
Kulcsfogalmak/ fogalmak	véletlen; „biztos”, „lehetséges, de nem biztos”, „lehetetlen” esemény; tipp	

A fejlesztés várt eredményei az 1. évfolyam végén

A tanuló

- képes halmazokat összehasonlítani az elemek száma szerint, halmazt alkotni;
- képes állítások igazságtartalmának eldöntésére, állításokat megfogalmazni;
- több, kevesebb, ugyanannyi fogalmát helyesen használja;
- néhány elemet sorba rendez próbálgatással;
- számokat ír, olvas 20-as számkörben
- megtalálja a számok helyét a számegyenesen,
- képes természetes számok nagyság szerinti összehasonlítására;
- megkülönbözteti a páros és páratlan számokat;
- a matematikai jeleket +, −, =, <, >, helyesen használja;
- képes összeadni, kivonni, 20-as számkörben;

- képes szöveges feladatok értelmezésére, megjelenítésére rajzzal, leírására művelettel, segítséggel;
- ismeri az egyenes és a görbe vonalakat.

Matematika 2. évfolyam

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	1. Gondolkodási módszerek, halmazok, matematikai logika, kombinatorika, gráfok	Órakeret 20 óra
Előzetes tudás	Tárgyak, személyek, dolgok csoportosítása. Irányok (lent, fent, jobbra, balra) ismerete. Egyszerű utasítások megértése, annak megfelelő tevékenység. A feladat gondolati úton való megoldásának képessége (helykeresés, párválasztás, eszközválasztás). Tevékenységekben (rajzaiban) újszerű ötletek, kreativitás, fantázia megjelenése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Egyszerű matematikai szakkifejezések, jelölések megismertetése. Az összehasonlítás képességének fejlesztése. Tárgyak, személyek, dolgok jellemzése egy-két tulajdonsággal. Halmazszemlélet megalapozása. Gondolatok, megfigyelések többféle módon történő kifejezése.	
5.3. Válogatás, halmazok alkotása, vizsgálata		5 óra / folyamatos
Fejlesztési feladatok és ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Tárgyak, személyek, dolgok összehasonlítása, válogatása, rendezése, csoportosítása, halmazok képzése közös tulajdonságok alapján érzékszervekkel (hallás, tapintás). Válogatásokat végez saját szempont szerint. Két vagy több dolog különbözőségének és azonosságának felismerése egy vagy több szempont alapján Felismeri a mások válogatásában együvé kerülő dolgok közös és a különválogatottak eltérő tulajdonságát. Folytatja a megkezdett válogatást felismert szempont szerint. Halmazábrán is elhelyez elemeket adott címkék szerint. Adott, címkékkel ellátott halmazábrán elhelyezett elemekről eldönti, hogy a megfelelő helyre kerültek-e; a hibás elhelyezést javítja. Megfogalmazza a halmazábra egyes részeibe kerülő elemek közös, meghatározó tulajdonságát Adott elemek válogatása választott vagy megadott szempont szerint Elkezdett válogatás során létrejövő halmazelemek közös tulajdonságának felismerése, megnevezése; címkézés, a válogatás folytatása Megadott elemek egy tulajdonság szerinti kétfelé válogatása; a logikai „nem” használata a tulajdonság tagadására Halmazok képzése tagadó formában megfogalmazott tulajdonság szerint, például <i>nem piros</i>	Megfigyelőképesség fejlesztése: tárgyak tulajdonságainak kiemelése, összehasonlítás, azonosítás, megkülönböztetés tulajdonságok szerint, az érzékszervek tudatos működtetésével. Összességek alkotása adott feltétel szerint, halmazalkotás. Személyekkel vagy tárgyakkal kapcsolatos jellemzők azonosítása, összegyűjtése, csoportosítása pl. interaktív tábla segítségével. Célirányos figyelem kialakítása, fejlesztése. Kommunikáció fejlesztése.	Környezetismeret: tárgyak, élőlények összehasonlítása, csoportosítása különböző tulajdonságok alapján, pl. élőhely, táplálkozási mód stb. Magyar nyelv és irodalom: szövegértés, szövegértelmezés.

Kulcsfogalmak/ fogalmak	tulajdonság, azonos, különböző, logikai „nem”	
5.4. Rendszerezés, rendszerképzés		5 óra / folyamatos
Saját eszközök, felszerelések számbavétele és rendben tartása. Barkochbázis, konkrét dolgok kirakásával. Barkochbázis során felesleges kérdések kerülése, felismerése. Adott halmaz elemeinek rendszerezése a tanító irányításával. Különböző logikai készletek esetén (teljes rendszert alkotó legfeljebb 24 elemnél) a hiány felismerése a rendszerező tevékenység elvégzése után. Feltételeknek megfelelő alkotások felsorolása egyszerű esetekben: két feltétel esetén, kis elemszámú problémánál.	Kommunikációs készség fejlesztése. Összességek alkotása adott feltétel szerint, halmazalkotás. Célirányos figyelem kialakítása, fejlesztése.	Magyar nyelv és irodalom: szövegértés, szövegértelmezés. Vizuális kultúra: öltöztetőbaba készítése
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Nincs új fogalom.	
5.5. Állítások		5 óra / folyamatos
Konkrét tevékenységekhez kapcsolt környelvi és matematikai tartalmú kijelentések, állítások megfogalmazása adott helyzetről, személyekről, tárgyokról, dolgokról, képről, történésekről, összességekről szabadon és irányított megfigyelések alapján. Konkrét, megfigyeléssel ellenőrizhető állítások igazságának eldöntése. Egyszerű, lezárt hiányos állítások igazságának megítélése. Egyszerű hiányos állítások kiegészítése igazzá vagy tévessé, konkrét elemek, elempárok nevének, jelének behelyettesítésével. (személyek, tárgyak, színes rudak, formák) Játékos feladatokban személyeket, tárgyakat, számokat, formákat néhány meghatározó tulajdonsággal jellemez. Állítások igazságtartalmának eldöntése, konkrét, megfigyeléssel ellenőrizhető. Több, kevesebb, ugyanannyi szavak értő ismerete, használata. Egyszerű matematikai szakkifejezések és jelölések bevezetése a fogalmak megnevezésére.	Relációszőkincs: kisebb, nagyobb, egyenlő. Jelrendszer ismerete és használata (=, <, >). Lehetőség szerint számítógépes, interaktív táblához kapcsolódó Tantárgyi oktató- és ismeretterjesztő programok alkalmazása. Interaktív tábla Igaz – hamis állítások megfogalmazása. Összehasonlítás, azonosítás, megkülönböztetés. Mennyiségi kapcsolatok felfedezése, a változások követése.	Környezetismeret: természeti jelenségekről tett igaz-hamis állítások. Testnevelés: párok, csoportok alakítása. Magyar nyelv és irodalom: szavak csoportosítása szótagszám szerint, szövegértés, szövegértelmezés.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	igaz-hamis	
5.6. Problémamegoldás		5 óra / folyamatos
Hétköznapi helyzetekben, tevékenységek során felmerülő problémahelyzetben megoldás keresése. Megfogalmazott probléma értelmezése tevékenységgel, megjelenítéssel.	Mondott, olvasott szöveg értelmezése, eljátszása, megjelenítése rajz segítségével, adatok összefüggések kiemelése, leírása számokkal.	Magyar nyelv és irodalom: szövegértés, szövegértelmezés, lényegkiemelés fejlesztése. Az olvasott, írott szövegből

Tevékenységgel, megjelenítéssel értelmezett probléma megoldása. Ismert problémák, feladatok megoldása. Részvétel egy- és többszemélyes logikai játékban. Egy- és kétlépéses cselekvéssor, művelet sor elvégzése visszafelé is.	Lényegkiemelő és problémamegoldó képesség formálása matematikai problémák ábrázolásával.	adatok keresése, információk keresése. Vizuális kultúra: hallott probléma vizuális megjelenítése. Környezetismeret: Napi tevékenységek fordított lejátszása.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Nincs új fogalom.	
Tematikai egység/ Fejlesztési cél	6. Számelmélet, algebra	Órakeret 88 óra
Előzetes tudás	Számolás szóban egyesével 10-ig. Személyek, dolgok számlálása tízig. Számok mutatása ujjakkal. Elemi mennyiségi ismeretek: mennyiségek megkülönböztetése (nagyobb, kisebb, több, kevesebb, semmi). Párba rendeződés képessége (kettesével sorakozás), párok összeválogatása (cipők, kesztyűk).	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Számlálás, számolási készség fejlesztése. A tartós figyelem fejlesztése. Kétváltozós műveletek értelmezésének tapasztalati előkészítése. Az összeadás, kivonás, bontás, pótlás fogalmának kialakítása, elmélyítése és a műveletek elvégzése az adott számkörben. A matematikai szaknyelv életkornak megfelelő használata. Elnevezések, jelölések használata, számolási eljárások alkalmazása.	

6.1. Szöveges feladatok megoldása		6 óra / folyamatos
Szöveges feladat értelmezése, megoldása közös eljárással, megjelenítése kirakásokkal, rajzokkal tanítói segítséggel Adatok gyűjtése, lényeges adatok kiemelése tanítói segítséggel Kérdés értelmezése, a keresendő adatok azonosítása tanítói segítséggel Egy-, kétlépéses alapműveletekkel leírható szöveges feladatok megoldása tanítói segítséggel, matematika nyelvén. Szöveges válaszadás szóban. Adatok és azok kapcsolatainak megjelenítése valamilyen egyszerűsített rajz, matematikai modell segítségével, például művelet, nyíldiagram, halmazábra, sorozat tanítói segítséggel. Ismeretlen adatok meghatározása a modellen belül. Megoldás értelmezése az eredeti problémára, és ellenőrzés a szöveg szerinti szituációban. Nyelvileg és matematikailag helyes válasz megfogalmazása. Szöveges feladatok alkotása hétköznapi szituációkhoz, képekhez, képpárokhoz, adott matematikai modellhez, számfeladathoz.	Mondott, illetve olvasott szöveg értelmezése, eljátszása, megjelenítése rajz segítségével, adatok, összefüggések kiemelése, leírása számokkal. Állítások, kérdések megfogalmazása képről, helyzetről, történésről szóban, írásban. Interaktív tábla Lényegkiemelő és problémamegoldó képesség formálása matematikai problémák ábrázolásával, szöveges feladatok megfogalmazásával.	Vizuális kultúra: hallott, látott, elképzelt történetek vizuális megjelenítése. Magyar nyelv és irodalom: az olvasott, írott szöveg megértése, adatok keresése, információk kiemelése.

Kulcsfogalmak/ fogalmak	szöveges feladat, adat, ismeretlen adat, információ, ellenőrzés, szöveges válasz	
6.2. Szám és valóság kapcsolata		11 óra
Halmazok, mennyiségek összehasonlítása. Megállapítások: mennyivel több, mennyivel kevesebb, ugyanannyi relációk felismerése, megnevezése 100-as számkörben. A mennyiség, darabszám megmaradásának érzékszervi tapasztalatok során történő tudatosítása. Mennyiségi viszonyok jelölése nyíllal vagy a <, >, = jelekkel. Szám jelének hozzákapcsolása az ugyanannyi viszonyban lévő mennyiségekhez 100-as számkörben. Számképek felismerése többfelé bontott alakban is 100-ig. Számok többfelé bontása 100-ig. A mennyiségi viszonyok kifejezésére szolgáló szavak, jelek értéke és használata szóban és írásban. Számok tulajdonságainak vizsgálata cselekvő tapasztalatszerzés alapján. Kis darabszámok felismerése összkép alapján ránézésre többféle rendezett alakban. Tapasztalatszerzés a 100-as számkör számainak mérőszámként való megjelenéséről (például: 28, 28 dl, 28 l, 28 kg; 64 tízes számszomszédjai, 64 cm, 60 cm-nél nagyobb és 70 cm-nél kisebb mennyiség; tízes csoportosítás érzékeltetése kirakással: 64 cm az 6 narancssárga rúd és 4 fehér kis kocka hosszúságú).	Igaz – hamis állítások megfogalmazása. Összehasonlítás, azonosítás, megkülönböztetés. Mennyiségi kapcsolatok felfedezése, a változások követése. Számlálás, számolási készség fejlesztése. Számfogalom tapasztalati úton való alakítása. Interaktív tábla Számok közötti összefüggések felismerése értelmezése tárgyi tevékenységgel és szöveg alapján. A valóság és a matematika elemi kapcsolatainak felismerése. Egyedi tapasztalatok értelmezése (pl. ujjszámolás). Számjelek használata. Jelek szerepe, írása, használata és értelmezése. Interaktív tábla A számok számjegyekkel történő helyes leírásának fejlesztése.	Testnevelés: párok, csoportok alakítása. Magyar nyelv és irodalom: szavak csoportosítása szótagszám szerint, betűelemek írása. Környezetismeret: tapasztalatszerzés a közvetlen és tágabb környezetben, tárgyak megfigyelése, számlálása. Ének-zene: ritmus, taps. Magyar nyelv és irodalom: mesékben előforduló számok. Testnevelés: lépések, mozgások számlálása. Technika és tervezés: számjegyek formázása gyurmából, emlékezés tapintás alapján a számjegyek formájára.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	kisebb, nagyobb, ugyanakkora, több, kevesebb, ugyanannyi, párosítás, bontás	
A témakör tanulása eredményeként a tanuló	kis darabszámokat ránézésre felismer többféle rendezett alakban	
6.3. Számlálás, becslés		7 óra
Meg- és leszámlálások egyesével, valahánysával, például kettesével, tízesével, ötösével, négyesével, hármassával oda-vissza 100-as számkörben eszközökkel (például: hétköznapi tárgyak, abakusz, pénz) és eszközök nélkül. Darabszám, sorszám, és mérőszám fogalmának megkülönböztetése. Halmazok számosságának megállapításával a természetes szám fogalmának kialakítása. Tapasztalatszerzés darabszámok, mennyiségek becslésével kapcsolatban 100-as számkörben.	Darabszám, sorszám és mérőszám szavak értő ismerete és használata. Matematikai fogalmak elmélyítése. Számolási készség fejlesztése. A becslés és mérés képességének fejlesztése gyakorlati tapasztalatszerzés alapján.	Környezetismeret: természeti tárgyak megfigyelése, számlálása. Magyar nyelv és irodalom: szövegértés, szövegértelmezés.

Becslés szerepének, korlátainak megismerése. Becslés során a korábbi tapasztalatok és a becslendő mennyiség tulajdonságainak figyelembevétele. Becslés ellenőrzése párosítással, összeméréssel. Becslések értékelése.		
Kulcsfogalmak/fogalmak	számlálás, becslés	

6.4. Számok rendezése		7 óra
Számok nagyság szerinti összehasonlítása bontott alakban is: melyik nagyobb, mennyivel nagyobb. Mennyiségi viszonyok jelölése nyíllal vagy a <, >, = jelekkel. Számok, mennyiségek nagyság szerinti sorba rendezése. Számvonal, számegyenes alkotása, rajzolása, a számok helyének jelölésével 100-as számkörben. Számegyenes irányának, egységének megadása két szám kijelölésével. Leolvasások a számegyenesről. Számok, műveletes alakban megadott számok helyének megkeresése a számegyenesen 100-as számkörben. Számok helyének azonosítása számtáblázatokban. Számok helyének azonosítása 10×10-es táblán (0–99-ig, valamint 1–100-ig). Számok változásának követése 10×10-es táblán (0–99-ig, valamint 1–100-ig). Számok egyes, tízes szomszédainak ismerete, megnevezése 100-as számkörben.	Finommotoros koordinációk: apró tárgyak (pl. pálcika, korong, termékek, logikai lapok) rakosgatása. Tájékozódás a számegyenesen. Relációfogalmak mélyítése. Jelek szerepe, használata. Sorozatok folytatása, kiegészítése adott szempont szerint. Számfogalom mélyítése.	Testnevelés: sorban állás különböző szempontok szerint, tájékozódás. Környezetismeret: Tájékozódás síkban. Ének-zene: dallammotívumok sorba rendezése.
Kulcsfogalmak/fogalmak	sorszám, számegyenes, számtábla, nagyobb, kisebb, növekedés, csökkenés, egyes számszomszéd, tízes számszomszéd	

6.5. Számok tulajdonságai		10 óra /folyamatos
Számok tulajdonságai: páros, páratlan fogalmának alapozása tevékenységgel: párosítással és két egyenlő részre osztással. Számok kifejezése művelettel megadott alakokban, például: 7+8, 21-6. Hármasával, négyesével, ötösével... és 3, 4, 5... egyenlő darabszámú csoportból kirakható számok megfigyelése különféle eszközökkel végzett csoportosítások, építések során. Számok közti viszonyok megfigyelése, például: adott számnál nagyobb, kisebb. Számok formai tulajdonságainak megfigyelése: számjegyek száma, számjegyek egymáshoz való viszonya. Számjelek olvasása, írása.	Tulajdonságok felismerése, megfogalmazása. Számok halmazokba sorolása. Lehetőleg tantárgyi oktatóprogram használata páratlan-páros tulajdonság megértéséhez. Számok összeg- és különbségalakjának előállítása, leolvasása kirakással, rajzzal. Megfigyelés, rendszerezés, általánosítás. Igaz és hamis állítások megfogalmazása. A tájékozódást segítő viszonyok megismerése: között, mellett.	Testnevelés: tanulók elhelyezkedése egymáshoz viszonyítva. Vizuális kultúra: tájékozódás a síkon ábrázolt térben. Magyar nyelv és irodalom: számok helyesírása. Környezetismeret: tájékozódás

Számok tartalmi, formai jellemzése, egymáshoz való viszonyuk kifejezése kitalálós játékokban.	Tájékozódás a tanuló saját testéhez képest (bal, jobb). Tájékozódás lehetőleg interaktív program használatával is. Interaktív tábla	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	számjegy; egyjegyű, kétjegyű számok; páros, páratlan	
A témakör tanulása eredményeként a tanuló	Helyesen írja az arab számjeleket.	

6.6.Számok helyi értékes alakja		6 óra
Csoportosítások, beváltások valahányasával különféle eszközökkel, például apró tárgyakkal, tojástartóval, színes rudakkal, pénzekkel, abakusszal. Mérések különböző egységekkel és többszöröseikkel. Leltárak készítése az elvégzett tevékenységek alapján nem tízes számrendszerekben (főleg 3-asával, 4-esével, 2-esével való csoportosítást követően). Csoportosítások, beváltások tízesével különféle eszközökkel. Leltárak készítése 10-esével történő csoportosítások, beváltások után. Számok tízesekre és egyesekre bontott alakjainak előállítás és felismerése nem csak helyi érték szerint rendezett alakban. Számok írása, olvasása számrendszeres, azaz helyi értékes alakjukban, 100-as számkörben.	Megfigyelés, összehasonlítás, rendszerezés, általánosítás. Tárgyak megszámlálása, csoportosítása. Analógiás gondolkodás alapozása. Adott számosságú apró dolog csomagolása csoportmunkában, az elkészült csomagolások alapján leltárkészítés. Adott számosságú apró dolog csomagolása csoportmunkában hármassával, majd ugyanannyi csomagolása négyesével; a csomagolások alapján készült leltárak összehasonlítása. Csomagolások leltárak alapján. Számok bontott alakjainak mélyítése.	Testnevelés: csportalkotások. Természetismeret: csoportosítások megfigyelése a természetben, közvetlen környezetünkben (gyümölcsöskert, veteményeskert, piac). Vizuális kultúra: csoportosítások megjelenítése rajzban, képekben.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	csoportosítás, beváltás, leltár, bontott alak, tízes, egyes	
6.7.Alapműveletek értelmezése		11 óra
Összeadás és kivonás értelmezései darabszám és mérőszám tartalommal valóságos helyzetekben, tevékenységekkel, képpárokkal, képekkel, történetekkel. Összeadás, kivonás értelmezése mint hozzáadás és elvétel. Összeadás, kivonás értelmezése mint egyesítés, és mint az egészből az egyik rész meghatározása. Összeadás, kivonás értelmezése mint összehasonlítás: valamennyivel kevesebb, valamennyivel több. Kivonás értelmezése mint különbség kifejezése. Szorzás értelmezése tevékenységekkel egyenlő tagok összeadásaként. Többszörösök közötti kapcsolatok megértése a szorzás értelmezése alapján	Műveletfogalom alapozása, összeadás, kivonás értelmezése többféle módon. Rajzról, képről, összeadás kivonás írása; művelet megjelenítése képpel, kirakással. Műveletek tárgyi megjelenítése, matematikai jelek, műveleti jelek használata. Interaktív tábla Fejben történő számolási képesség fejlesztése. A megfigyelőképesség fejlesztése konkrét tevékenységeken keresztül. Műveletek megfogalmazása, értelmezése. Tantárgyi fejlesztőprogram használata. Interaktív tábla	Magyar nyelv és irodalom: kérdések, problémák, válaszok helyes megfogalmazása, szövegértés, szövegértelmezés. Jelek szerepe és használata. Környezetismeret: számolások földrajzi adatokkal. Tájékozódás: útvonalszámítás.

(pl. adott szám 4-szerese a számmal nagyobb az adott szám 3-szorosánál, adott szám 2-szeresének és 3-szorosának az összege a szám 5-szöröse). A szorzó- és bennfoglaló táblák felépítése összefüggéseik szerint: 2-5-10, 2-4-8, 3-6-9, 7. Osztás mint bennfoglaló osztás és mint egyenlő részekre osztás értelmezése tevékenységekkel (például: szituációs játékok, különböző eszközökkel való kirakások). Maradékos bennfoglaló osztás értelmezése tevékenységek során. Szorzás és a kétféle osztás kapcsolatának értelmezése tevékenységek során előállított képek, majd megadott ábrák alapján. Egyenlővé tevés tevékenységekkel és számokkal. Történésről, kirakásról, képről többféle művelet értelmezése, leolvasása, lejegyzése. Műveletről kirakás, kép, szöveges feladat készítése; műveletek eljátszása, lerajzolása, szöveggel értelmezése. Szöveges feladatokban a különböző kifejezésekkel megfogalmazott műveletek megértése tanítói segítséggel.		Mondott, illetve olvasott szöveg értelmezése, eljátszása, megjelenítése rajz segítségével, adatok, összefüggések kiemelése, leírása számokkal.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	összeadás, kivonás, összeg, különbség, művelet, egyenlővé tevés, szorzás, bennfoglalás, egyenlő részekre osztás, többszörös		
A témakör tanulása eredményeként a tanuló	Helyesen használja a műveletek jeleit. Érti a szorzó- és bennfoglaló táblák kapcsolatát.		
6.8. Alapműveletek tulajdonságai		9 óra	
Műveleti tulajdonságok megfigyelése változatos tevékenységek alapján: tagok, tényezők felcserélhetősége, csoportosíthatósága; összeg, különbség szorzása, szorzat széttagolása; például: $9+62 = 62+9$; $25-17+5 = (25+5)-17$; $3 \cdot 9 = 3 \cdot 5 + 3 \cdot 4$. A megértett műveleti tulajdonságok alkalmazása számolási eljárásokban, szöveges feladatokban, ellenőrzésnél. Hiányos műveletek és műveletsorok megoldása az eredmény ismeretében a művelet megfordításával is 100-ig. Műveletekben szereplő számok változtatása közben az eredmény változásának megfigyelése. Műveletek közötti kapcsolatok megfigyelése és alkalmazása ellenőrzésnél.	Fejben történő számolási képesség fejlesztése. A megfigyelőképesség fejlesztése konkrét tevékenységeken keresztül. Összeadás, kivonás hiányzó értékeinek meghatározása (pótlás). Számolási készség fejlesztése. Tanult műveletek elvégzésének gyakorlása, ellenőrzése. A pontos feladatvégzés igényének fejlesztése. A műveletekhez kapcsolódó ellenőrzés igényének és képességének fejlesztése.	Magyar nyelv és irodalom: jelek szerepe, használata. Olvasott, írott szöveg megértése, adatok keresése, információk kiemelése. Vizuális kultúra: hallott, látott, elképzelt történetek megjelenítése.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Nincs új fogalom.		

6.9. Szóbeli számolási eljárások		11 óra /folyamatos
Számolási eljárások a műveletek értelmezései alapján 100-as számkörben. Számolási eljárások szám- és műveleti tulajdonságok felhasználásával 20-as számkörben. Bontások és pótlások alkalmazása Számhoz számszomszédainak hozzáadása ($6+7=6+6+1=7+7-1$) és a nekik megfelelő kivonások elvégzése ($13-6$, $13-7$). Tízestlépéses összeadás, kivonás bontások és 10-re pótlások alkalmazásával. 10 és 20 közötti számok és egyjegyűek összeadása, kivonása a 10-nél kisebb számokra vonatkozó összeadással, kivonással való analógia alapján. 100-as számkörben való összeadás, kivonás a 20-as számkörben tanultakkal való analógia alapján (tízesekre, egyesekre bontás felhasználásával). 9 (8, 7) hozzáadása, elvétele 10-1 ($10-2$, $10-3$) alakban. Különböző számolási eljárások megismerése és a tanuló számára legkézenfekvőbb kiválasztása, begyakorlása, például: $7+8=8+7=7+7+1=8+8-1=7+3+5=8+2+5=7+10-2$ Szorzó- és bennfoglaló táblák első összefüggéseinek és egymás közti kapcsolatainak alkalmazása számolások során, például: $6 \cdot 8 = 6 \cdot 5 + 6 + 6 = (6 \cdot 4) \cdot 2$; $8 \cdot 4 = (4 \cdot 4) \cdot 2$. Szorzatok, hányadosok kiszámolása ismert szorzatokhoz való viszonyítással.	A megfigyelőképesség fejlesztése konkrét tevékenységeken keresztül. Mérőszalagon számok hozzáadása és elvétele színes rudak tetszőleges számhoz való hozzáillesztésével, például sötétkék színes rúddal 9 hozzáadása és elvétele; az analógiák megfigyelése. Számképek felidézése, számok különböző tagolásainak megválasztása számolási eljárások során. Tojástartóval a 10-re pótlás és tízesátlépés lejátszása. Műveletek tárgyi megjelenítése, matematikai jelek, műveleti jelek használata. Számok bontott alakjainak elmélyítése. Pontos feladatvégzés igényének fejlesztése.	Magyar nyelv és irodalom: kommunikáció, kérdések, válaszok pontos megfogalmazása. Matematikai fogalmak értelmezése.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Nincs új fogalom	
6.10. Fejben számolás		10 óra
Fejben számolás egyes lépéseinek megértése, begyakorlása eszközökkel; az eszközök szükség szerinti használata feladatok megoldása során. Fejben számolás 100-as számkörben Összeadás és kivonás kerek tízesekkel és egyjegyűekkel a 100-as számkörben. Összeadás és kivonás kerek tízesekkel a 100-as számkörben. Összeadás és kivonás teljes kétjegyűekkel és egyjegyűekkel a 100-as számkörben. Teljes kétjegyű számok összeadása és kivonása 100-as számkörben eszközökkel, például tojástartókkal, számtáblázatokkal, abakusszal, pénzzel.	Analógiás gondolkodás alapozása. Fejben történő számolási képesség fejlesztése. Megfigyelőképesség fejlesztése.	Testnevelés: Boltojáték tornaszerekkel, számfuttatás.

Teljes kétjegyű számok összeadása és kivonása 100-as számkörben, fejben. A szorzó- és bennfoglaló táblákon belüli kapcsolatok alapos megismerése, megértése tevékenységek, ábrák segítségével, és számolás a felfedezett összefüggések alkalmazásával. A szorzó- és bennfoglaló táblák közti kapcsolatok alapos megismerése, megértése tevékenységek, ábrák segítségével, és számolás a felfedezett összefüggések alkalmazásával. A 2-es, 5-ös, 10-es, 3-as, 4-es, 9-es szorzó- és bennfoglaló táblák eseteinek emlékezetből való felidézése tízszeresig. A 6-os, 7-es, 8-as szorzó- és bennfoglaló táblák eseteinek kiszámolása valamilyen számolási eljárás segítségével fejben tízszeresig. 100-as számkörben szorzatok, hányadosok kiszámolása ismert szorzatokhoz való viszonyítással.			
Kulcsfogalmak/ fogalmak	kerek tízes		

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	7. Geometria, mérések		Órakeret 32 óra
Előzetes tudás	Formák között különbség felismerése (kerek, szögletes). Az azonos formák közül az eltérők kiválogatásának képessége. Adott formák összekapcsolása tárgyakkal. Térbeli tájékozódás a testsémáknak megfelelően.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Megfigyelőképesség, tartós figyelem fejlesztése. Feladattudat és feladattartás fejlesztése. Térszemlélet kialakításának alapozása. Finommotorikus mozgás fejlesztése. Pontosság, tervszerűség, kitartás fejlesztése a munkában. Helyes és biztonságos eszközkezelés kialakítása. A környezet megismerésének igénye. Mennyiségfogalmak kialakítása a 20-as számkörben, mérések alkalmilag választott és szabvány mérőeszközökkel. Gyakorlottság kialakítása tényleges mérésekben. Írányok megismerése, alkalmazása.		
7.1. Alkotás térben és síkon			5 óra
Építés térbeli építőelemekből, testekből szabadon, másolással, megadott feltétel szerint. Építés egyszerűbb nézetek, egyszerűbb alaprajzok alapján. Síkbeli alkotások szabadon, másolással, megadott feltétel szerint: kirakások mozaiklapokkal, nyírás, tépés, hajtogatás, alakzatok határvonalainak elkészítése pálcákból, rajzolás (szabad kézzel, vonalzóval, alaklemezsel).	Tudatos megfigyelés fejlesztése. Objektumok alkotása szabadon. Egyenes rajzolása vonalzóval. Testek építése testekből másolással, vagy szóbeli utasítás alapján. A megfigyelések megfogalmazása az alakzatok formájára vonatkozóan. Alakzatok másolása, összehasonlítása, annak eldöntése, hogy a létrehozott alakzat		Környezetismeret: közvetlen környezet megfigyelése a testek formája szerint (egyenes, görbe vonalak keresése) Vizuális kultúra: Geometriai alakzatok rajzolása. A vizuális nyelv alapvető eszközeinek (pont, vonal, forma) használata és

Sokszögek előállítása nyírással, hajtogatással, pálcikákkal, gumikarika kifestésével, vonalzó rajzolással adott feltételek szerint. Sorminták, terülminták kirakása és folytatása síkban, térben. Szimmetrikus alakzatok létrehozása térben és síkban (például: építéssel, kirakással, nyírással, hajtogatással, festéssel), és szükség szerint a szimmetria meglétének ellenőrzése választott módszerrel (például: tükör, hajtogatás). Adott feltételeknek megfelelő többféle alakzat, minta előállítása.	rendelkezik-e a kiválasztott tulajdonsággal. A geometriai alakzatokhoz kapcsolódó képek megtekintése, készítése. Síkidomok rajzolása szabadon és szavakban megadott feltétel szerint. Összehasonlítás. Fejlesztőprogram használata formafelismeréshez, azonosításhoz, megkülönböztetéshez. Interaktív tábla Síkidomok előállítása hajtogatással, nyírással, rajzolással.	megkülönböztetése. Kompozíció alkotása geometriai alakzatokból.(mozaikkép) Különböző technikák alkalmazása: tépés, ollóhasználat. Technika és tervezés: testek építése.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	alaprajz	
7.2. Alakzatok geometriai tulajdonságai		7 óra
Válogatások előállított vagy megadott testek között szabadon Testek és síkidom modellek megkülönböztetése. Testek jellemző tulajdonságainak keresése, megfigyelése, megnevezése: sík vagy görbe felületek, „lyukas – nem lyukas”, „tömör”, „bemélyedése van”, „tükrös”. Sokféle alakú testek közül a gömb és a szögletes testek kiemelése érzékszervi tapasztalatok alapján. Sokszöglapokkal határolt testek lapjainak, élének, csúcsainak megfigyelése. Egyszerű, sokszöglapokkal határolt test lapjainak megszámlálása. Téglatest lapjainak megszámlálása. Válogatások előállított vagy megadott síkidomok között szabadon. Háromszögek, négyszögek, körlapok felismerése, kiválogatása, megnevezése. Síkbeli alakzatok jellemző tulajdonságainak keresése, megfigyelése, megnevezése: egyenes vagy görbe határvonalak, „lyukasság”, „szögek beugrása”, „tükrösség”. Sokféle alakú síklapok közül a körlap és a sokszögek kiemelése Sokszögek előállítása során az oldal és csúcs szavak megismerése, használata. Sokszögek oldalainak és csúcsainak megszámlálása. Téglalap oldalainak és csúcsainak megszámlálása. Sokszögek elnevezése oldalak és csúcsok száma szerint. Háromszögek, négyszögek, körlapok felismerése, kiválogatása, megnevezése.	Síkidom és test különbségének megfigyelése. Testek válogatása és osztályozása megadott szempontok szerint. Testek építése szabadon és adott feltételek szerint, tulajdonságaik megfigyelése. A tér- és síkbeli tájékozódó képesség alapozása érzékszervi megfigyelések segítségével. Szemponttartás. Kreativitás fejlesztése. A tükrös alakzatokhoz kapcsolódó képek megtekintése, jellemzése. Tengelyesen tükrös alakzat előállítása hajtogatással, nyírással, megfigyelése tükör segítségével. A tapasztalatok megfogalmazása.	Környezetismeret: tárgyak egymáshoz való viszonyának, helyzetének, arányának megfigyelése. Technika és tervezés: vonalzó használata, testek építése, bútorok készítése dobozokból. Testnevelés: tornaszerek, labda, karika Vizuális kultúra: tárgyak egymáshoz való viszonyának, helyzetének, arányának megfigyelése. Alkotások háromszögek, négyszögek felhasználásával.

Téglalap átlóinak és tükör tengelyeinek megfigyelése. Sokszögek közül a nem négyzet téglalapok és négyzetek kiválogatása.		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	test, síkbeli alakzat; sík, görbe felület; egyenes, görbe vonal; oldal, csúcs, lap, sokszög, körlap, háromszög, négyszög, téglalap, négyzet	
A témakör tanulása eredményeként a tanuló:	– különbséget tesz testek és síkidomok között; – kiválasztja megadott síkidomok közül a sokszögeket.	
7.3. Transzformációk		4 óra
Szimmetriák, tükröképek megfigyelése a természetes és az épített környezetben térben és síkban. Tárgyak, építmények, képek tükröképének megfigyelése térben, síkban tükör segítségével Tárgyak, építmények, képek tükröképének kirakása, előállítása különböző tevékenységek során; a kapott alakzat ellenőrzése tükör segítségével. Síkbeli alakzatok tükrötengelyeinek keresése hajtogatással. Alakzatok eltolt képének előállítása térben és síkban mozgással, mozgatással, másolópapír segítségével. Sor- és síkminták készítése eltolással és tükrözéssel.		Technika és tervezés: testek építése. Környezetismeret: alakzatok formájának megfigyelése a környezetünkben. Vizuális kultúra: különböző technikák alkalmazása (tépés, nyírás, hajtogatása). Magyar nyelv és irodalom: szövegértés.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	tükrökép, tükrötengely, eltolt kép, mozgatás	
7.4. Tájékozódás térben és síkon		5 óra / folyamatos
Irányokat, távolságokat jelölő szavak jelentésének megismerése térben és síkban tevékenységekkel és játékos szituációkkal. Tájékozódást segítő játékok, tevékenységek nagymozgásokkal. Útvonalak bejárása utánzással; az útvonal tudatosítása. Bejárt útvonal újrajárása emlékezetből. Téri tájékozódás mozgással, tárgyak mozgatásával. Függőleges és vízszintes síkon való tájékozódás tárgyak elhelyezésével, mozgatásával, például „fölé”, „alá” többféle értelmezése. Térbeli és síkbeli elhelyezkedést kifejező szavak jelentésének megismerése játékos tevékenységekkel. Irány és állás megfigyelése, követése az olvasáshoz, íráshoz kapcsolódva. Hely meghatározása sakktáblán. Tájékozódás négyzethálón.		Környezetismeret: tájékozódás közvetlen környezetünkben. Az osztályterem elhelyezkedése az iskolában, az iskola elhelyezkedése a településen. Testnevelés: térbeli tudatosság, elhelyezkedés a térben, mozgásirány, útvonal, kiterjedés. Magyar nyelv és irodalom: térirányok szavainak helyes használata. Tájékozódás szövegben, szóoszlopokban, szósorokban, bingótáblán. Ének-zene: tájékozódás hangoszlopon, kottafüzetben.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	jobb, bal, le, fel, előtte, mögötte, mellette, kint, bent, előre, hátra, távolabb, közelebb	

7.5. Mérőeszköz használata, mérési módszerek		11 óra
Változatos mennyiségek érzékszervi összehasonlítása. Változatos mennyiségek közvetlen összemérése, összemérés közvetítő segítségével. Mérési módszerek megismerése Mennyiségek becslése, megmérése, kimérése választott alkalmi egységekkel, például: arasz, lépés, pohárnyi, kanálnyi, tenyérnyi. Mennyiségek becslése, megmérése, kimérése választott objektív egységekkel, például: pálcikák, színes rudak. Tapasztalatszerzés a mennyiségről mint az egység többszöröséről. Mérőszám fogalmának megértés. Mennyiségek összehasonlítása; mennyivel nagyobb mennyiség, mennyivel kisebb mennyiség, hányszor akkora, hanyadrésze. Különböző mennyiségek mérése ugyanazzal az egységgel; annak megfigyelése, tudatosítása, hogy a nagyobb mennyiséget több egység teszi ki, a kevesebb mennyiséget kevesebb egység teszi ki. Azonos mennyiségek mérése különböző egységekkel; annak megtapasztalása, megfigyelése, hogy kisebb egységből több teszi ki ugyanazt a mennyiséget, nagyobb egységből kevesebb teszi ki ugyanazt a mennyiséget. Mennyiségek becslése, megmérése, kimérése szabványmértékegységek közül a következőkkel: cm, dm, m; dl, l; kg. Hétköznapi tapasztalatok szerzése a szabványmértékegységek nagyságáról. Skálázott mérőeszközök készítése alkalmi egységekkel, használata tanítói segítséggel. Szabványos mérőeszközök megismerése. Időbeli tájékozódás, időbeli periódusok megismerése. Az időmérés egységeinek megismerése: óra, perc, másodperc. Egész órák leolvasása különféle analóg és digitális órákról. Különböző hazai és külföldi pénzek címleteinek megismerése 100-as számkörben szituációs játékokban.	Összehasonlítás, azonosítás, megkülönböztetés. Együttműködő képesség fejlesztése (pl. tanulók magasságának összemérése). Azonos mennyiségek mérése különböző mértékegységekkel. Különböző mennyiségek mérése azonos egységgel. Mérőeszközök használata gyakorlati mérésekre. A becslés és mérés képességének fejlesztése gyakorlati tapasztalatszerzés alapján. Mennyiségek közötti összefüggések megfigyeltetése tevékenykedtetéssel Mennyiségek közötti összefüggések megfigyelése. Tárgyak, személyek, alakzatok összehasonlítása mennyiségi tulajdonságaik alapján (magasság, szélesség, hosszúság, tömeg, űrtartalom). Interaktív programok használata. Interaktív tábla	Környezetismeret: közvetlen környezetünk mérhető tulajdonságai. Hosszúság, tömeg, űrtartalom, idő és mértékegységeik. Mérések a mindennapokban. Testnevelés: tornasor magasság szerint, időre futás. Ének-zene: időtartam mérése egységes tempójú mozgással, hanggal, szabványegységekkel. Technika és tervezés: mérések a mindennapokban. Magyar nyelv és irodalom: olvasás időre, történetek lejátszódási ideje. Vizuális kultúra: évszakok periodikusságának, változásának ábrázolása.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	összehasonlítás, mérés, mérőeszköz, mérőszám, mértékegység, hosszúság, űrtartalom, tömeg, idő, cm, dm, m, dl, l, kg, másodperc, perc, óra, nap, hét, hónap, év	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	8. Függvények, az analízis elemei	Órakeret 10 óra
Előzetes tudás	Tárgyak sorba rendezésének képessége (szín-, méret-, forma szerint). Előrajzolás után díszítő sor rajzolása, a minták váltakozásával.	

	Az idő múlásának megfigyelése, periodikusan ismétlődő események a napi tevékenységekben.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Számok, mennyiségek közötti viszonyokra vonatkozóan egyszerű megállapítások megfogalmazása. Változások észrevétele, megfigyelése, indoklása.	
8.1. Összefüggések, kapcsolatok, szabályszerűségek felismerése		10 óra / folyamatos
Adott viszonyban lévő, adott összefüggésnek megfelelő párok keresése. Személyek, tárgyak, dolgok, számok, testek, síklapok között megjelenő kapcsolatok megfigyelése, felfedezése. Számpárok, számhármassok közötti kapcsolatok felfedezése, jellemzése. A problémákban szereplő adatok viszonyának felismerése, például: időrend, nagyságviszonyok, változások, egyenlőségek. Megfigyelt kapcsolatok megfordítása, például Anna alacsonyabb, mint Berci, Berci magasabb, mint Anna. Változó helyzetek megfigyelése, a változás jelölése nyíllal. Sorozatok képzése tárgyakkal, mozgással, hanggal, valamilyen logikai készlet elemeivel, számokkal. Sorozatok képzése tárgyakkal, mozgással, hanggal, valamilyen logikai készlet elemeivel, számokkal. Összefüggések keresése egyszerű sorozatok elemei között. Sorozat alkotása közösen értelmezett szabály szerint. Tárgyakkal, logikai készletek elemeivel kirakott egyszerű periodikus sorozatok folytatása. A mindennapi életünkből jól ismert periódusok megfigyelése: évszakok, hónapok, hetek napjai, napszakok. Elkezdett sorozatok, táblázatok egyszerű szabályának felismerése Megkezdett egyszerű szabályú sorozat folytatása mindkét irányban. Gépjátékok különféle elemekkel (például: tárgyak, számok, alakzatok). Gépjátékok szabályának felismerése. Sorozatban, gépjátékokban, táblázatban felismert összefüggés megfogalmazása saját szavakkal. Gépjátékokban több eset kipróbálása után elempárok, elemhármassok hiányzó elemének megtalálása. Megfigyelt szabály alapján további elempárok, elemhármassok alkotása. Felismert kapcsolatok, összefüggések, szabályszerűségek szóbeli kifejezése.	A sorozat fogalmának kialakítása. Az összefüggéseket felismerő és a rendező képesség fejlesztése a változások, periodikusság, ritmus, növekedés, csökkenés megfigyelésével. Tárgy-, jel- és számsorozatok szabályának felismerése. Növekvő és csökkenő sorozatok. Kreativitást fejlesztő feladatsorok megoldása. Interaktív tábla. Változó helyzetek megfigyelése, a változás jelölése nyíllal. Finommotoros koordinációk: apró tárgyak rakosgatása. Számok táblázatba rendezése. Számpárok közötti kapcsolatok. Szabálykövetés, szabályfelismerés képességének fejlesztése.	Testnevelés: sorban állás különböző szempontok szerint. Ének-zene: periodikusság zenei motívumokban, ismétlődő ritmus, táncclépés. Környezetismert: természetben előforduló periodikusság megfigyelése. Vizuális kultúra: természetben előforduló periodikusság megjelenítése különböző technikákkal. Periodikusság felismerése népi motívumokban.

Sorozatok, szabályjátékok alkotása.		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	szabály, sorozat, számsorozat, növekvő, csökkenő, kapcsolat, számpár, számhármass	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	9. Statisztika, valószínűség	Órakeret 8 óra
Előzetes tudás	Sejtések megfogalmazása valószínűségi kísérletek során. Adatgyűjtés, adatok lejegyzése. Megállapítások megfogalmazása a gyűjtött adatokról.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Közös munka (páros- és csoportmunka) vállalása. Együttműködés, egymásra figyelés fejlesztése. A világ megismerésének igénye. Önismeret: pontosság, tervszerűség, monotonitás tűrésének fejlesztése. Megfigyelőképesség, az összefüggés-felismerő képesség, elemzőképesség fejlesztése.	
9.1. Adatok megfigyelése		4 óra
Minőségi és mennyiségi tulajdonsággal kapcsolatos adatok megfigyelése, gyűjtése, rögzítése. Tevékenységek során kapott adatok lejegyzése. Közös tevékenységek során szerzett adatok alapján egyszerű diagram készítése kirakással, rajzzal. Egyenlő adatok keresése, legkisebb, legnagyobb kiválasztása. Egyszerű diagramról adatok, összefüggések leolvasása közösen.	Események megfigyelése. Szokások kialakítása az adatok lejegyzésére. Adatokról megállapítások megfogalmazása: egyenlő adatok, legkisebb, legnagyobb adat kiválasztása. Információforrások, adattárak használata. Adatgyűjtés célirányos megválasztásával a környezettudatos gondolkodás fejlesztése. Célirányos, akaratlagos figyelem fejlesztése.	Környezetismeret: Grafikonok tanulmányozása. Magyar nyelv és irodalom: szövegértés, szövegértelmezés, lényegkiemelés. Technika és tervezés: menetrendek adatainak értelmezése.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	adat, diagram	

1.1. Valószínűségi gondolkodás		4 óra
Részvétel valószínűségi játékokban; intuitív esélylatolgatás, tippek megfogalmazása. Valószínűségi kísérletek végzése, események megfigyelése. Játékos tapasztalatszerzés a véletlenről, a biztosról és a lehetetlenről. „Biztos”, „lehetséges, de nem biztos” és „lehetetlen” események megfigyelése kísérletek során. Véletlen események bekövetkezéseinek összeszámlálása, ábrázolása különféle módokon, például: strigulázással, diagrammal, táblázatba rögzítéssel. A „biztos” és „lehetetlen” cáfolata ellenpélda mutatásával.	A matematikai tevékenységek iránti érdeklődés felkeltése matematikai játékok segítségével. Sejtések megfogalmazása, divergens gondolkodás. Matematikai logika nyelvének megismerése, tudatosítása. Interaktív tábla Tudatos megfigyelés fejlesztése. A gondolkodás és a nyelv összefonódása. Adatgyűjtés célirányos megválasztásával a környezettudatos gondolkodás fejlesztése.	Magyar nyelv és irodalom: írás, lényegkiemelés, szövegértés, szövegértelmezés. Testnevelés: Teknős és nyúl játék Környezetismeret: Háziállatokkal cetlijáték (csoportosítás, tippelés)
Kulcsfogalmak/ fogalmak	véletlen; „biztos”, „lehetséges, de nem biztos”, „lehetetlen” esemény; tipp	

A fejlesztés várt eredményei a 2. évfolyam végén

A tanuló

- képes halmazokat összehasonlítani az elemek száma szerint, halmazt alkotni;
- képes állítások igazságtartalmának eldöntésére, állításokat megfogalmazni;
- halmazok elemeit összehasonlítja, azonosítja, megkülönbözteti, a közös tulajdonságokat felismeri, megnevezi;
- több, kevesebb, ugyanannyi fogalmát helyesen használja;
- néhány elemet sorba rendez próbálgatással;
- számokat ír, olvas 100-as számkörben,
- helyi érték fogalma;
- megtalálja számok helyét a számegyenesen,
- meghatározza az egyes, tízes számszomszédokat;
- képes természetes számok nagyság szerinti összehasonlítására;
- tud kétjegyű számokat képezni, helyi érték szerint bontani;
- a matematikai jeleket $+$, $-$, $\cdot$, $:$, $=$, $<$, $>$, $()$ helyesen használja;
- képes összeadni, kivonni, szorozni, osztani 100-as számkörben;
- ismeri a szorzótáblát a 100-as számkörben;
- ismeri és helyesen alkalmazza a műveletvégzés sorrendjét;
- képes szöveges feladatok értelmezésére, megjelenítésére rajz segítségével, leírására művelettel;
- megkülönbözteti a páros és páratlan számokat;
- képes szimbólumok használatára matematikai szöveg leírásánál, az ismeretlen szimbólum kiszámítására;
- figyelme tudatosan irányítható;
- ismeri az egyenes és görbe vonalakat;
- képes a test és a síkidom megkülönböztetésére;
- tud testeket építeni szabadon és megadott feltételek szerint;
- képes tájékozódni, ismeri az irányokat;
- képes a hosszúság, az űrtartalom, a tömeg és az idő mérésére segítséggel;
- ismeri a szabvány mértékegységeket: cm, dm, m, cl, dl, l, dkg, kg, perc, óra, nap, hét, hónap, év.
- felismeri a mennyiségek közötti összefüggéseket;
- mérés során helyesen használja a mérőeszközöket;
- felismeri növekvő és csökkenő számsorozatok szabályát, tudja a sorozatot folytatni;
- felismeri a számpárok közötti kapcsolatokat;
- képes a változásokat észrevenni, szóban kifejezni;
- tud adatokról megállapításokat megfogalmazni;

Matematika 3-4. évfolyam

Az első két évet meghatározó alapozó tevékenységek folytatása mellett ebben az időszakban fokozatosan több szerepet kapnak a fogalmi gondolkodást előkészítő megfigyelések, az összefüggések felfedeztetése, a képi információk feldolgozása és az általánosítás. A tanulók egyre önállóbban értelmezik a hallott, olvasott matematikai tartalmú szövegeket, és maguk is alkotnak ilyeneket szóban és írásban.

A kapcsolatok, összefüggések, feltételezések és magyarázatok felismerése és értelmezése hozzátartozik a fogalmak építéséhez és egyben a kreatív, problémamegoldó és logikai gondolkodás fejlődéséhez. A tanulási folyamat szerves részeként nagy szerepet kap a vélemények megfogalmazása, meghallgatása, ütköztetése. A tanulók munkájának értékelésében hangsúlyt kap az önismeretet és önértékelést alakító szempontok tudatosítása. Mindezek segítik a tanulókat a felső tagozatba lépéskor az átmeneti nehézségek leküzdésében.

A kis számok körében – az első két évfolyamon – megkezdett számfogalom-alakítást tovább erősítjük a nagyobb számkör segítségével, és tapasztalatot szerzünk a nagyobb számokról. Emellett tevékenységeket végzünk a tört számok és a negatív számok fogalmának alapozására.

Fontos továbblépés, hogy a 4. évfolyam végére rutinszerűvé válik az alpműveletek végzése a 100-as számkörben. A mérési tapasztalatok gazdagodnak, de még mindig a mennyiségek helyes képzetének kialakítása a fontos. Az eszköz nélküli átváltás nem követelmény.

A tanulók a geometriai feladatok során is egyre önállóbban és pontosabban meg tudják fogalmazni észrevételeiket, jellemezni tudják alkotásaikat. Negyedik évfolyam végére a sok tevékenység eredményeként bizonyos fogalmakról biztos tapasztalattal rendelkeznek, melyekre szükségük lesz a felső tagozaton.

A 3–4. évfolyamon a matematika tantárgy alapóraszámja 272 óra. A témaköröknél megadott óraszámokba szükség esetén bele kell építeni az ismeretszerzés mellé a differenciált fejlesztést (felzárkóztatást, tehetséggondozást), a játékos gyakorlást és a számonkérést is.

A 3–4. évfolyamon a matematika tantárgy alapóraszámja: 272 óra

A témakörök áttekintő táblázata

Témakör neve	Javasolt óraszám
Válogatás, halmazok alkotása, vizsgálata	6
Rendszerezés, rendszerképzés	10
Állítások	8
Problémamegoldás	10
Szöveges feladatok megoldása	16
Szám és valóság kapcsolata	8
Számlálás, becslés	10
Számok rendezése	6
Számok tulajdonságai	17
Számok helyi értékes alakja	12
Mérőeszköz használata, mérési módszerek	20
Alpműveletek értelmezése	6
Alpműveletek tulajdonságai	8
Szóbeli számolási eljárások	12
Fejben számolás	15
Írásbeli összeadás és kivonás	12
Írásbeli szorzás és osztás	12
Tötrészek	10
Negatív számok	6
Alkotás térben és síkon	12
Alakzatok geometriai tulajdonságai	12
Transzformációk	8
Tájékozódás térben és síkon	6
Összefüggések, kapcsolatok, szabályszerűségek felismerése	18
Adatok megfigyelése	6
Valószínűségi gondolkodás	6
Összes óraszám	272

Matematika 3. évfolyam

Tematikai egység/Témakörök	Javasolt óraszám	
	3. osztály	4. osztály
Időkeret	180 óra/év (5 óra/hét)	180 óra/év (5 óra/hét)
1. Gondolkodási módszerek, halmazok, matematikai logika, kombinatorika	17	17
Válogatás, halmazok alkotása, vizsgálata	3 / folyamatos	3 / folyamatos
Rendszerezés, rendszerképzés	5 / folyamatos	5 / folyamatos
Állítások	4 / folyamatos	4 / folyamatos
Problémamegoldás	5 / folyamatos	5 / folyamatos
Számelmélet, algebra	89	89
Szöveges feladatok megoldása	9 / folyamatos	9 / folyamatos
Szám és valóság kapcsolata	5	5
Számlálás, becslés	6	6
Számok rendezése	4	4
Számok tulajdonságai	9 / folyamatos	9 / folyamatos
Számok helyi értékes alakja	7	7
Alapműveletek értelmezése	4	4
Alapműveletek tulajdonságai	5	5
Szóbeli számolási eljárások	7 / folyamatos	7 / folyamatos
Fejben számolás	9 / folyamatos	9 / folyamatos
Írásbeli összeadás és kivonás	7	7
Írásbeli szorzás és osztás	7	7
Törtrészek	6	6
Negatív számok	4	4
Geometria, mérések	34	34
Alkotás térben és síkon	7	7
Alakzatok geometriai tulajdonságai	7	7
Transzformációk	5	5
Tájékozódás térben és síkban	4 / folyamatos	4 / folyamatos
Mérőeszköz használata, mérési módszerek	11	11
Függvények, az analízis elemi	10	10
Összefüggések, kapcsolatok, szabályszerűségek felismerése	10 / folyamatos	10 / folyamatos
Statisztika, valószínűség	6	6
Adatok megfigyelése	3	3
Valószínűségi gondolkodás	3	3
SZABADON VÁLASZTOTT ÓRAKERET – amit az intézmény saját döntése alapján témahetekre, felzárkóztatásra, elmélyítésre, tehetséggondozásra fordít	24	24
Összesen	180	180

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	1. Gondolkodási módszerek, halmazok, matematikai logika, kombinatorika, gráfok	Órakeret 17 óra
Előzetes tudás	Halmazok összehasonlítása. Állítások igazságtartalmának eldöntése. Több, kevesebb, ugyanannyi fogalma. Alakzatok szimmetriájának megfigyelése. Néhány elem sorba rendezése próbálgatással.	

A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Halmazok összehasonlítása. Állítások igazságtartalmának eldöntése. Több, kevesebb, ugyanannyi fogalma. Alakzatok szimmetriájának megfigyelése. Néhány elem sorba rendezése próbálgatással.	
Válogatás, halmazok alkotása, vizsgálata		3 óra / folyamatos
Fejlesztési feladatok és ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Barkochbázis konkrét tárgyak kirakása nélkül. Személyek, tárgyak, képek, alakzatok, jelek, számok válogatása választott vagy adott szempont, tulajdonság szerint. Elkezdett válogatások esetén az elemek közös tulajdonságának felismerése, a válogatás szempontjának megfogalmazása; címkézés, a felismert szempont alapján a válogatás folytatása A halmazba nem való elemek esetén az elemek tulajdonságainak tagadása, a logikai „nem” használata. Halmazok képzése tagadó formában megfogalmazott tulajdonság szerint, például <i>nem kör</i> .	Megfigyelésben, mérésben, számlálásban, számolásban gyűjtött adatok, elemek halmazba rendezése. A logikai „és”, „vagy” szavak használata állítások megfogalmazásában. Összehasonlítás, következtetés, absztrahálás. Interaktív tábla Osztályozás egy, illetve egyszerre két szempont szerint. Síkidomok halmazokba rendezése tulajdonságaik alapján.	Környezetismeret: tárgyak, élőlények összehasonlítása, csoportosítása különböző tulajdonságok, szempontok alapján, pl. élőhely, táplálkozási mód stb. Magyar nyelv és irodalom: szövegértés, szövegértelmezés, szavak jelentése, szövegkörnyezettől függő eltérő nyelvhasználat.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	logikai „nem”, logikai „és”	
A témakör tanulása eredményeként a tanuló	Megkülönböztet, azonosít egyedi, konkrét látott, hallott, mozgással, tapintással érzékelhető tárgyakat, dolgokat, helyzeteket, jeleket. Játékos feladatokban személyeket, tárgyakat, számokat, formákat néhány meghatározó tulajdonsággal jellemez. Tudatosan emlékezetébe vési az észlelt tárgyakat, személyeket, dolgokat, és ezek jellemző tulajdonságait, elrendezését, helyzetét. Válogatásokat végez saját szempont szerint személyek, tárgyak, dolgok, számok között. Felismeri a mások válogatásában együvé kerülő dolgok közös és a különválogatottak eltérő tulajdonságát. Folytatja a megkezdett válogatást felismert szempont szerint. Személyek, tárgyak, dolgok, szavak, számok közül kiválogatja az adott tulajdonsággal rendelkező összes elemet. Azonosítja a közös tulajdonsággal rendelkező dolgok halmazába nem való elemeket. Barkochbázis valóságos és elképzelt dolgokkal is, kerüli a felesleges kérdéseket. Halmazábrán is elhelyez elemeket adott címkék szerint. Megfogalmazza a halmazára egyes részeibe kerülő elemek közös, meghatározó tulajdonságát; helyesen használja a logikai „nem” és a logikai „és” szavakat, valamint a velük azonos értelmű kifejezéseket. Megítéli, hogy adott halmazra vonatkozó állítás igaz-e vagy hamis.	
Rendszerezés, rendszerképzés		5 óra / folyamatos
Elemek sorozatba rendezése az egyező és eltérő tulajdonságok száma alapján (például: a szomszédos elemek pontosan egy tulajdonságban különbözzenek). A válogatás, osztályozás, rendszerezés alkalmazása más tantárgyak tanulásakor Alkalmilag összeállított készletek és különféle teljes logikai készletek elemeinek egy szempont szerinti	Sorozatok létrehozása, folytatása, kiegészítése adott szempont szerint. A gondolkodás és a nyelv összefonódása, kölcsönhatása. Osztályozás egy, illetve egyszerre két szempont szerint. Konkretizálás képességének fejlesztése. Finommotorika fejlesztése.	Magyar nyelv és irodalom: szövegértés, szövegértelmezés. Ének-zene: dallammotívumok sorba rendezése. Vizuális kultúra: Úthálózat rajzolása.

válogatása, rendszerezése tevékenységgel, mozgással. Adott halmaz elemeinek rendszerezése megadott szempont szerint. Az összes, a feltételeknek megfelelő alkotás felsorolása egyszerű esetekben: 2-3 feltétel esetén, kis elemszámú problémánál.			
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Nincs új fogalom.		
A témakör tanulása eredményeként a tanuló	Barkochbázis valóságos és elképzelt dolgokkal is. Felsorol elemeket konkrét halmazok közös részéből. Megfogalmazza a halmazábra egyes részeibe kerülő elemek közös, meghatározó tulajdonságát; helyesen használja a logikai „nem” és a logikai „és” szavakat, valamint a velük azonos értelmű kifejezéseket. Adott elemeket elrendez választott és megadott szempont szerint is. Sorba rendezett elemek közé elhelyez további elemeket a felismert szempont szerint. Két, három szempont szerint elrendez adott elemeket többféleképpen is. Megkeresi egyszerű esetekben a két, három feltételnek megfelelő összes elemet, alkotást.		
Állítások		4 óra / folyamatos	
Konkrét, megfigyeléssel ellenőrizhető állítások igazságának és hamisságának eldöntése. Adott halmazra és egyes részeire vonatkozó állítások megfogalmazása. Halmazra és a halmaz részhalmazaira vonatkozó állítások igazságának eldöntése. Igaz és hamis állítások alátámasztására példák keresése, felsorolása. Személyekre, tárgyakra, formákra, számokra vonatkozó hiányos állítások kiegészítése igazzá, nem igazzá.		Relációszókincs: kisebb, nagyobb, egyenlő. Jelrendszer ismerete és használata (=, <, >). Igaz – hamis állítások megfogalmazása. Összehasonlítás, azonosítás, megkülönböztetés. Mennyiségi kapcsolatok felfedezése, a változások követése.	
		Környezetismeret: természeti jelenségekről tett igaz-hamis állítások. Testnevelés: párok, csoportok alakítása. Magyar nyelv és irodalom: kérdések, problémák, válaszok helyes megfogalmazása, szövegértés, szövegértelmezés.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Nincs új fogalom.		
A témakör tanulása eredményeként a tanuló	Megítéli, hogy adott halmazra vonatkozó állítás igaz-e vagy hamis. Megfogalmaz adott halmazra vonatkozó állításokat; értelemszerűen használja a „mindegyik”, „nem mindegyik”, „van köztük...”, „egyik sem...” és a velük rokon jelentésű szavakat. Megfogalmazza a halmazábra egyes részeibe kerülő elemek közös, meghatározó tulajdonságát; tudatosan emlékeztetbe vés szavakat, számokat, utasítást, adott helyzetre vonatkozó megfogalmazást. Hiányos állításokat igazzá tevő elemeket válogat megadott alaphalmazból. Ismeretei alapján megfogalmaz önállóan is egyszerű állításokat.		
Problémamegoldás		5 óra / folyamatos	
Hétköznapi helyzetekben, tevékenységek során felmerülő problémahelyzet felismerése, arra megoldás keresése. Megfogalmazott probléma értelmezése tevékenységgel, megjelenítéssel, átfogalmazással. Tevékenységgel, megjelenítéssel értelmezett probléma megoldása.		Mondott, olvasott szöveg értelmezése, eljátszása, megjelenítése rajz segítségével, adatok összefüggések kiemelése, leírása számokkal. Lényegkiemelő és problémamegoldó képesség	
		Magyar nyelv és irodalom: szövegértés, szövegértelmezés, lényegkiemelés fejlesztése. Az olvasott, írott szövegből adatok keresése, információk keresése.	

Kérdésfeltevés a problémahelyzet kapcsán. Egyszerű következtetési szöveges feladatok megoldása, például: tevékenységgel, ábrarajzolással, szakaszos ábrázolással. Egyszerű gondolkodtató, logikai feladatok megoldásának keresése.	formálása matematikai problémák ábrázolásával. Gondolatmenet követése, oksági kapcsolatok keresése, megértése	Vizuális kultúra: hallott probléma vizuális megjelenítése. Környezetismeret: közlekedés (menetrend, nyitvatartási idő)
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Nincs új fogalom.	
A témakör tanulása eredményeként a tanuló	Kérésre, illetve problémahelyzetben felidézi a kívánt, szükséges emlékképet. Megfogalmazott problémát tevékenységgel, megjelenítéssel, átfogalmazással értelmez. Megoldását értelmezi, ellenőrzi. Kérdést tesz fel a megfogalmazott probléma kapcsán. Tevékenység, ábrarajzolás segítségével megold egyszerű, következtetési szöveges feladatokat.	
Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Számelmélet, algebra	Órakeret 89 óra
Előzetes tudás	Számok írása, olvasása (100-as számkör). Helyi érték Római számok írása, olvasása (I, V, X). Számok helye a számszámsorban. Számszomszédok. Természetes számok nagyság szerinti összehasonlítása. Számok képzése, bontása helyi érték szerint. Páros és páratlan számok. Matematikai jelek: +, -, •, :, =, <, >, (). Összeadás, kivonás, szorzás, osztás. Szorzótábla ismerete a száz-as számkörben. A műveletek sorrendje. Szöveges feladat értelmezése, megjelenítése rajz segítségével, leírása számokkal. Szimbólumok használata matematikai szöveg leírására, az ismeretlen szimbólum kiszámítása.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Elnevezések, megállapodások, jelölések értése, kezelése. Számok nagyságrendje és helyi értéke. Számok helyes leírása, olvasása 1000-ig. Számok nagyságrendjének és helyi értékének biztos ismerete. Számok képzése, helyi érték szerinti bontása. A helyes műveleti sorrend ismerete és alkalmazása a négy alpművelet körében. A tízes, száz-as ezres számszomszédok meghatározása. A kerekítés és becslés eszközként való alkalmazása. Ellenőrzés, önellenőrzés, az eredményért való felelősségvállalás. Igény kialakítása a matematika értékeinek és eredményeinek megismerésére. A szorzótábla biztos ismerete.	

9.2. Szöveges feladatok megoldása		9 óra / folyamatos
A hallott, olvasott matematikai tartalmú szöveg önálló értelmezése. Szöveges feladatok olvasása, értelmezése, eljátszása, megjelenítése kirakásokkal, rajzokkal önállóan. Adatok gyűjtése, lényeges adatok kiemelése. Kérdés értelmezése, keresendő adatok azonosítása. Adatok és azok kapcsolatainak megjelenítése valamilyen szimbolikus rajz, matematikai modell segítségével, például művelet,	A szöveg értelmezése, adatok gyűjtése, megoldási terv készítése. Becslés. Megoldás próbálgatással, számolással, következtetéssel. Ellenőrzés, az eredmény realitásának vizsgálata. A szövegértéshez szükséges nyelvi, logikai szerkezetek fokozatos megismerése.	Vizuális kultúra: hallott, látott, elképzelt történetek vizuális megjelenítése. Magyar nyelv és irodalom: az olvasott, írott szöveg megértése, adatok keresése, információk kiemelése. Jelek szerepe, használata.

táblázat, szakaszos ábra, nyíldiagram, halmazábra, sorozat segítséggel. Egy-, kétlépéses alpműveletekkel leírható szöveges feladatok megoldása. Nyelvileg és matematikailag helyes válasz megfogalmazása.	Adatok lejegyzése, rendezése, ábrázolása. Összefüggések felismerése. Válasz megfogalmazása szóban, írásban.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	felesleges adat	
A témakör tanulása eredményeként a tanuló	Értelmezi, elképzei, megjeleníti a szöveges feladatban megfogalmazott hétköznapi szituációt. Szöveges feladatokban megfogalmazott hétköznapi problémát megold matematikai ismeretei segítségével. Tevékenység, ábrarajzolás segítségével megold egyszerű, következtetési, szöveges feladatokat. Megkülönbözteti az ismert és a keresendő (ismeretlen) adatokat. Megkülönbözteti a lényeges és a lényegtelen adatokat; Az értelmezett szöveges feladathoz hozzákapcsol jól megismert matematikai modellt. Választ fogalmaz meg a felvetett kérdésre. Nyelvi szempontból megfelelő választ ad a feladatokban megjelenő kérdésekre.	

9.3.Szám és valóság kapcsolata		5 óra
Természetes szám darabszám, mérőszám és értékmérő tartalommal 1 000-es számkörben. Számkörbővítések során valóságos tapasztalatszerzés a nagyobb számokról konkrét számlálással, egyénileg és csoportosan végzett tevékenységekkel (például: 415 kukoricaszem, 120 pálcika/gyerek). Tapasztalatszerzés nagy számok mérőszámként való megjelenéséről a valóságban (például: 451 cm, 451 mm, 451 g, 451 másodperc). Mennyiségek (hosszúság, tömeg, terület, űrtartalom, idő, pénz) összehasonlítása mérőszámaik alapján, kisebb, nagyobb, ugyanakkora relációk felismerése, megnevezése 1 000-es számkörben A természetes számok körében a kisebb, nagyobb, egyenlő kifejezések helyes használata. Mennyiségekre vonatkozó feladatokban a több, kevesebb, ugyanannyi fogalmak helyes használata 1 000-es számkörben. A mennyiségi viszonyokat kifejező szavak. A mennyiségi viszonyokat kifejező szimbólumok helyes használata szóban és írásban.	Tájékozódás az adott számkörben. Tájékozódás a számegyenesen. Számmemória fejlesztése. Emlékezet fejlesztése. Szóbeli kifejezőképesség fejlesztése. Közös munka (páros, kis csoportos munka, csoportmunka), együttműködés vállalása.	Testnevelés: párok, csoportok alakítása, élő számegyenes alkotása, számok alkotása testtel. Magyar nyelv és irodalom: szavak csoportosítása szótagszám szerint, számok helyesírása. Környezetismeret: tapasztalatszerzés a közvetlen és tágabb környezetben. Mindennapi életben előforduló mennyiségek (üdítő, tej). Ének-zene: ritmus, taps. Magyar nyelv és irodalom: mesékben, előforduló számok. Testnevelés: lépések, mozgások számlálása. Technika és tervezés: számjegyek formázása gyurmából, emlékezés tapintás alapján a számjegyek formájára.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Nincs új fogalom.	

A témakör tanulása eredményeként a tanuló	Összehasonlítja véges halmazokat az elemek száma szerint. Ismeri két halmaz elemeinek kölcsönösen egyértelmű megfeleltetését (párosítását) az elemszámok szerinti összehasonlításra. Helyesen alkalmazza a feladatokban a több, kevesebb, ugyanannyi fogalmakat 1 000-es számkörben. Helyesen érti és alkalmazza a feladatokban a „valamennyivel” több, kevesebb fogalmakat. Érti és helyesen használja a több, kevesebb, ugyanannyi relációkat halmazok elemszámával kapcsolatban, valamint a kisebb, nagyobb, ugyanakkora relációkat a megismert mennyiségekkel (hosszúság, tömeg, űrtartalom, idő, terület, pénz) kapcsolatban 1 000-es számkörben;. Használja a kisebb, nagyobb, egyenlő kifejezéseket a természetes számok körében. Helyesen használja a mennyiségi viszonyokat kifejező szavakat. Megfelelő szókinccsel és jeleket használ mennyiségi viszonyok kifejezésére szóban és írásban.

9.4. Számlálás, becslés		6 óra
Számlálások egyesével, kerek tízesekkel, százassal, ezresekkel oda-vissza 1 000-es számkörben eszközökkel (például: hétköznapi tárgyak, abakusz, pénz) és eszközök nélkül. Tapasztalatszerzés darabszámok, mennyiségek becslésével kapcsolatban 1 000-es számkörben. Becslés szerepének, korlátainak tudatosítása. Becslési módszerek ismerete, közelítő számítás, kerekítés, közelítés pontosítása, becslés finomítása, újrabecslés valóságos dolgokkal, mennyiségekkel gyakorlati helyzetekben (például vásárlás), számítások ellenőrzései	Jelek szerepe, használata. Becslés megfelelő kerekítésekkel. Számolási készség fejlesztése. Matematikai fogalmak elmélyítése. Darabszám, sorszám és mérőszám szavak értő ismerete és használata. A becslés és mérés képességének fejlesztése gyakorlati tapasztalatszerzés alapján.	Környezetismeret: természeti tárgyak megfigyelése, számlálása. Magyar nyelv és irodalom: szövegértés, szövegértelmezés.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Nincs új fogalom.	
A témakör tanulása eredményeként a tanuló	Megszámlál és leszámlál; adott (alkalmilag választott vagy szabványos) egységgel meg- és kimér a 1 000-es számkörben; oda-vissza számlál kerek tízesekkel, százassal. Ismeri a következő becslési módszereket: közelítő számlálás, közelítő mérés, mérés az egység többszörösével; becslését finomítja újrabecsléssel.	

9.5. Számok rendezése		4 óra
Számok nagyság szerinti összehasonlítása művelettel megadott alakokban is (például: 500·2, 1250–250): melyik nagyobb, mennyivel nagyobb, (körülbelül) hányszor akkora, hányada. Mennyiségi viszonyok jelölése nyíllal vagy a <, >, = jelekkel. Számegegyenes rajzolása a számok helyének jelölésével 1 000-es számkörben. Számegegyenes irányának, egységének megadása két szám kijelölésével.	Emlékezet fejlesztése, tájékozódás a számegegyenesen. Jelek, szimbólumok használata. Relációfogalmak helyes használata. Sorozatok folytatása, kiegészítése adott szempont szerint. Számfogalom mélyítése. Számok összehasonlítása, szétválogatása különböző szempontok szerint.	Testnevelés: sorban állás különböző szempontok szerint, tájékozódás, élő számegegyenes létrehozása, tanulók elhelyezkedése egymáshoz viszonyítva. Környezetismeret: Tájékozódás síkban, pénznemek használata. Ének-zene: dallammotívumok sorba

Leolvasások a számegyenesről; számok, műveletes alakban megadott számok (például: 300–160, 40·20) helyének megkeresése a számegyenesen 1 000-es számkörben. Számok, mennyiségek nagyság szerinti sorba rendezése, helyük megtalálása a számegyenesen. Számok helyének azonosítása különböző tartományú és léptékű számtáblákon, például: 300-tól 400-ig egyesével; 200-tól 850-ig tízesével. Számok egyes, tízes, százaz szomszédainak ismerete 1 000-es számkörben. Számok tízesekre, százazokra kerekítése 1 000-es számkörben.		rendezése, mérőútás metronóm segítségével.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	százaz számszomszéd, kerekítés	
A témakör tanulása eredményeként a tanuló	Nagyság szerint sorba rendez számokat, mennyiségeket. Megadja és azonosítja számok sokféle műveletes alakját. Megtalálja a számok helyét, közelítő helyét egyszerű számegyenesen, számtáblázatokban, a számegyenesnek ugyanahhoz a pontjához rendeli a számokat különféle alakjukban a 1 000-es számkörben. Megnevezi a 1 000-es számkör számainak egyes, tízes, százaz, szomszédjait, tízesekre, százazokra, kerekített értékét.	

9.6. Számok tulajdonságai		9 óra / folyamatos
Számok kifejezése művelettel megadott alakokkal. Pároság és páratlanság fogalmának értelmezése párosítással és két egyenlő részre osztással a 1 000-es számkörben. Hármasával, négyesével, ötösével... és 3, 4, 5... egyenlő darabszámú csoportból kirakható számok megfigyelése és gyűjtése különféle eszközökkel végzett csoportosítások, építések, megfigyelések során. Számok jellemzése más számokhoz való viszonyukkal, például: adott számnál nagyobb, kisebb valamennyivel, adott számnak a többszöröse. Számok formai tulajdonságainak megfigyelése: számjegyek száma, számjegyek egymáshoz való viszonya, számjegyeinek összege. Számok tartalmi, formai jellemzése, egymáshoz való viszonyuk kifejezése kitalálós játékokban. A római számjelek közül az I, V, X jelek, valamint az ezekből képezhető számok írása, olvasása a hétköznapi helyzetekben, például: óra, keltezés, kerületek jelölése.	Írányított keresés római számok használatáról. Interaktív tábla Közös munka (páros, kis csoportos munka, csoportmunka), együttműködés vállalása. Szóbeli kifejezőképesség fejlesztése. Számok tulajdonságainak megfogalmazása. Számok összeg- és különbségalakjának mélyítése.	Testnevelés: tanulók elhelyezkedése egymáshoz viszonyítva, számok megjelenítése testtel. Vizuális kultúra: Számok rajzolása tulajdonsággal felruházva (pl. virágos, arckifejezések). Magyar nyelv és irodalom: számok helyesírása, szóbeli kifejezőképesség. Környezetismeret: tájékozódás, a lakóhely története; a római számok megfigyelése régi épületeken.
Kulcsfogalmak/fogalmak	három- és négyjegyű számok, római számok	
A témakör tanulása eredményeként a tanuló	Számokat jellemez tartalmi és formai tulajdonságokkal. Számot jellemez más számokhoz való viszonyával. Ismeri a római számjelek közül az I, V, X jeleket, hétköznapi helyzetekben felismeri az ezekkel képzett számokat.	

9.7. Számok helyi értékes alakja		7 óra
Csoportosítások, beváltások tízes számrendszerben különféle eszközökkel a 1000-es számkörben, például előre csomagolt, illetve jól csomagolható tárgyakkal, pénzekkel, abakusszal. Mérések különböző egységekkel és többszöröseikkel. Leltárak készítése tízes számrendszerben az elvégzett tevékenységek alapján 1000-es számkörben. Számok százasokra, tízesekre és egyesekre bontott alakjainak előállítása, felismerése	Számok képzése, bontása helyi érték szerint. Számfogalom mélyítése. Megfigyelés, rendszerezés, általánosítás. Igaz és hamis állítások megfogalmazása. Adott számosságú apró dolog csomagolása csoportmunkában, az elkészült csomagolások alapján leltárkészítés, leltárak összehasonlítása. Csomagolások leltárak alapján.	Testnevelés: csoportalkotások. Természetismeret: csoportosítások megfigyelése a természetben, közvetlen környezetünkben (gyümölcsöskert, veteményeskert, piac, pénzcímletek). Vizuális kultúra: csoportosítások megjelenítése rajzban, képekben.

nem csak rendezett alakban eszközzel (például: pénz). Számok írása, olvasása helyiérték-táblázat alapján. A helyi értékek egymáshoz való viszonyának megértése. Számok számjegyeinek helyi, alaki és valódi értéke tapasztalatok alapján. Helyi érték, alaki érték, valódi érték fogalmának ismerete. Számok írása, olvasása számrendszeres, azaz helyi értékes alakjukban, 1 000-es számkörben. Számok nagyság szerinti összehasonlítása hallás alapján és leírt jelük alapján 1 000-es számkörben.		Technika és életvitel: Makettkészítés, süteménykészítés
Kulcsfogalmak/fogalmak	helyi érték, alaki érték, valódi érték, százaz, ezres, helyiérték-táblázat, tízes számrendszer	
A témakör tanulása eredményeként a tanuló	Összekapcsolja a tízes számrendszerben a számok épülését a különféle számrendszerekben végzett tevékenységeivel. Érti a számok százazokból, tízesekből és egyesekből való épülését, százazok, tízesek és egyesek összegére való bontását. Érti a számok számjegyeinek helyi, alaki, valódi értékét. Helyesen írja és olvassa a számokat a tízes számrendszerben 1 000-ig.	
9.8. Alapműveletek értelmezése		4 óra
Összeadás és kivonás értelmezései és kapcsolatuk 1000-es számkörben. Szorzás és osztás értelmezései és kapcsolatuk a 1 000-es számkörben. Maradékos osztásra vezető tevékenységek végzése, feladatok megoldása. Szöveges feladatokban a különböző kifejezésekkel megfogalmazott műveletek megértése. A műveletekben szereplő számok megnevezésének ismerete, megértése: tényezők, szorzat, osztandó, osztó, hányados, maradék. Zárójel használata konkrét esetekben megfogalmazott problémák leírásához, megoldásához.	Jelek szerepe, használata. Becslés a tagok, tényezők, osztó, osztandó megfelelő kerekítésével. Az ellenőrzési igény kialakítása, a műveletek közötti kapcsolatok megfigyelésén keresztül. A pontos feladatvégzés igényének fejlesztése. A figyelem terjedelmének és tartósságának növelése. A fejszámolás biztonságos használata. A szorzótáblák gyakorlása.	Magyar nyelv és irodalom: kérdések, problémák, válaszok helyes megfogalmazása, szövegértés, szövegértelmezés. Jelek szerepe és használata. Írók, költők életkorának kiszámítása. Környezetismeret: számolások földrajzi adatokkal. Tájékozódás: útvonalszámítás.
Kulcsfogalmak/fogalmak	tag, tényező, szorzat, osztandó, osztó, hányados, maradék, maradékos osztás, zárójel	
A témakör tanulása eredményeként a tanuló	Helyesen értelmezi a 1 000-es számkörben az összeadást, a kivonást, a szorzást, a bennfoglaló és az egyenlő részekre osztást. Hozzákapcsolja a megfelelő műveletet adott helyzethez, történéshez, egyszerű szöveges feladathoz. Értelmezi a műveleteket megjelenítéssel, modellezéssel, szöveges feladattal. Helyesen használja a műveletek jeleit.	

	Megérti a következő kifejezéseket: tagok, összeg, kisebbítendő, kivonandó, különbség, tényezők, szorzandó, szorzó, szorzat, osztandó, osztó, hányados, maradék. Szöveghez, valós helyzethez kapcsolva zárójelet tartalmazó műveletsort értelmez, elvégez. Szöveges feladatokban a különböző kifejezésekkel megfogalmazott műveleteket megérti. Szöveget, ábrát alkot matematikai jelekhez, műveletekhez segítségével.	
9.9. Alpműveletek tulajdonságai		5 óra
Műveleti tulajdonságok megfigyelése tapasztalások során: tagok, tényezők felcserélhetősége, csoportosíthatósága; összeg, különbség szorzása, szorzat széttagolása. Műveleti tulajdonságok alkalmazása számolási eljárásokban, szöveges feladatokban, ellenőrzésnél. Hiányos művelet és műveletsorok megoldása az eredmény ismeretében a művelet megfordításával is 1 000-ig. Műveletekben szereplő számok változtatása közben az eredmény változásának megfigyelése; a tapasztalatok alkalmazása számolásnál Műveletek közötti kapcsolatok megfigyelése; alkalmazása ellenőrzéshez és a számolási módok egyszerűsítésére.	Tudatos, célirányos figyelem fejlesztése. Analógiák felismerése, keresése, kialakítása. Változó helyzetek megfigyelése, műveletek tárgyi megjelenítése. Szöveg értelmezése, adatok kigyűjtése. Összefüggések felismerése. Önértékelés, önellenőrzés igényének kialakítása. Tények közti kapcsolatok, viszonyok, összefüggések felidézése.	Magyar nyelv és irodalom: jelek szerepe, használata. Olvasott, írott szöveg megértése, adatok keresése, információk kiemelése.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Nincs új fogalom.	
A témakör tanulása eredményeként a tanuló	Számolásaiban felhasználja a műveletek közti kapcsolatokat, számolásai során alkalmazza konkrét esetekben a legfontosabb műveleti tulajdonságokat. Megold hiányos műveletet, műveletsort az eredmény ismeretében, a műveletek megfordításával is. Alkalmazza a műveletekben szereplő számok (kisebbitendő, kivonandó és különbség; tagok és összeg; tényezők és szorzat; osztandó, osztó és hányados) változtatásának következményeit.	
9.10. Szóbeli számolási eljárások		7 óra / folyamatos
Számolási eljárások a műveletek értelmezései alapján 1 000-es számkörben. Számolási eljárások szám- és műveleti tulajdonságok felhasználásával 1 000-es számkörben. A 100-as számkörben tanult számolási eljárások gyakorlása és analógiák alapján történő kiterjesztése a 1 000-es számkörre kerek tízesekkel és kerek százassal való számolás során. A 10-zel, 100-zal való szorzás, osztás és a helyiérték-táblázatban való jobbra, illetve balra tolódás kapcsolatának megértése .	A fejszámolás biztonságos használata. A szorzótáblák gyakorlása. Írásbeli műveletek alkalmazásszintű felhasználása. A tanult műveletek elvégzésének gyakorlása, ellenőrzése. Megismert szabályokra való emlékezés fejlesztése. Analógiák felismerése, keresése.	Magyar nyelv és irodalom: kommunikáció, kérdések, válaszok pontos megfogalmazása. Matematikai fogalmak értelmezése.

Műveletek eredményének észszerű becslése.		
Teljes háromjegyűek összegének, különbségének százasokra kerekített értékekkel való becslése.		
Teljes kétjegyűek egyjegyűvel való szorzatának becslése.		

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Nincs új fogalom.
A témakör tanulása eredményeként a tanuló	Alkalmazza a számolást könnyítő eljárásokat. Érti a 10-zel, 100-zal való szorzás, osztás kapcsolatát a helyiérték-táblázatban való jobbra, illetve balra tolódással, fejben pontosan számol a 1 000-es számkörben a számok 10-zel, 100-zal történő szorzásakor és maradék nélküli osztásakor. Elvégzi a feladathoz szükséges észszerű becslést, mérlegeli a becslés során kapott eredményt. Teljes négyjegyűek összegét, különbségét százasokra kerekített értékekkel megbecsüli.

9.11. Fejben számolás		9 óra / folyamatos
Fejben számolás egyes lépéseinek megértése, begyakorlása eszközökkel; az eszközök szükség szerinti használata feladatok során. Teljes kétjegyűek összeadása, kivonása. A kisegyszeregy, annak megfelelő bennfoglalások és egyenlő részekre osztások emlékezetből való ismerete. Fejszámolás gyakorlása 100-as számkörben. Fejszámolás a 100-as számkörben egyjegyűvel való szorzás és maradék nélküli osztás során, például: szorzótáblák. Fejszámolás az 1 000-es számkörben kerek tízesekkel, százasokkal, ezresekkel a 100-as számkörben végzett műveletekkel analóg esetekben,	Feladattartás és feladatmegoldási sebesség fejlesztése. A fejben számolás biztonságos használata. A szorzótáblák gyakorlása. A tanult műveletek elvégzésének gyakorlása, ellenőrzése. Az ellenőrzési igény kialakítása. A figyelem terjedelmének és tartósságának növelése, tudatos, célirányos figyelem fejlesztése.	Magyar nyelv és irodalom: kérdések, problémák, válaszok helyes megfogalmazása. Környezetismeret: közlekedés – útvonalterv készítése, menetidő kiszámítása. Testnevelés: Darts – játék.

Kulcsfogalmak/ fogalmak	kerek száz
A témakör tanulása eredményeként a tanuló	Fejben pontosan összead és kivon a 100-as számkörben. Emlékezetből tudja a kisegyszeregy és a megfelelő bennfoglalások, egyenlő részekre osztások eseteit a számok tízszereséig. Érti a szorzó- és bennfoglaló táblák kapcsolatát. Fejben pontosan számol a 100-as számkörben egyjegyűvel való szorzás és maradék nélküli osztás során. Fejben pontosan számol a 100-as számkörben végzett műveletekkel analóg esetekben.

9.12. Írásbeli összeadás és kivonás		7 óra
Az írásbeli műveleti eljárások alapozása, megértése a számrendszeres gondolkodás továbbépítésével és különféle eszközökkel.	Megfigyelőkéesség fejlesztése. Analógiák felismerése, keresése, kialakítása.	Magyar nyelv és irodalom: kérdések, problémák, válaszok helyes megfogalmazása.

Az írásbeli összeadás algoritmusának fokozatos megismerése: továbbvitel az egyes, a tízes, a százaskénti értékekre. Hiányos összeadások gyakorlása az írásbeli kivonás előkészítésére. Az írásbeli kivonás algoritmusának megismerése pótlással, elvétellel a különbség változása alapján. A kivonás pótlásos eljárásának begyakorlása. Az írásbeli összeadás és kivonás eredményének becslése célszerűen kerekített értékekkel; az eredmény összevetése a becsléssel; szükség esetén ellenőrzés az ellentétes művelettel.		Írásbeli műveletek alkalmazásszintű felhasználása. A pontos feladatvégzés igényének fejlesztése. Ellenőrzési igény kialakítása. Tanult műveletek elvégzésének gyakorlása, ellenőrzése.	Költők, írók korának, születési évének kiszámítása. Betűrejtvény. Környezetismeret: közlekedés – útvonalterv készítése, menetidő kiszámítása. Testnevelés: Olimpiai játékok, világbajnokságok, Európa bajnokságok éveinek kiszámítása.
Kulcsfogalmak/fogalmak	Írásbeli művelet, hiányos összeadás, pótlás.		
A témakör tanulása eredményeként a tanuló	Helyesen végzi el az írásbeli összeadást, kivonást.		

9.13. Írásbeli szorzás és osztás		7 óra
Több egyenlő tag írásbeli összeadása Az írásbeli szorzás algoritmusának begyakorlása egyjegyű szorzóval. Írásbeli szorzás kerek tízesekkel. Írásbeli szorzás teljes kétjegyűekkel két lépésben. Írásbeli osztás szemléltetése pénzekkel, részekre osztással. Írásbeli osztás egyjegyű osztóval, visszaszorzással, kivonással. Többféle módon való becslés és ellenőrzés megismerése a szorzat, hányados nagyságrendjének meghatározásához, a számolás ellenőrzéséhez.	Megfigyelőképesség fejlesztése. Analógiák felismerése, keresése, kialakítása. Írásbeli műveletek alkalmazásszintű felhasználása. A pontos feladatvégzés igényének fejlesztése. Ellenőrzési igény kialakítása. Tanult műveletek elvégzésének gyakorlása, ellenőrzése.	Magyar nyelv és irodalom: kérdések, problémák, válaszok helyes megfogalmazása.
Kulcsfogalmak/fogalmak	visszaszorítás	
A témakör tanulása eredményeként a tanuló	Helyesen végzi el az írásbeli szorzást egyjegyű szorzóval, az írásbeli osztást egyjegyű osztóval. Elvégzi a feladathoz szükséges észszerű becslést, mérlegeli a becslés során kapott eredményt. Megoldását értelmezi, ellenőrzi.	

9.14. Törtreszek		6 óra
Az egész egyenlő részekre osztása, az egységtörtek értelmezése, megnevezése (például: 1 kettő) különféle mennyiségeken (hosszúság, tömeg, úrtartalom, terület) különféle	Közös munka (páros, csoportos), együttműködés vállalása. Törtekkel kapcsolatos oktatóprogram használata.	Vizuális kultúra: hatogatás, színezés Technika és életvitel: Nyírás,

tevékenységekkel (például: méréssel, papírhajtogatással, színezéssel). Az egységtörtek többszöröseinek előállítása, értelmezése, megnevezése (például: 2 harmad) különféle mennyiségeken különféle tevékenységekkel, többféle egységválasztással.	Törtek előállítása hajtogatással, nyírással, rajzzal, színezéssel. Animáció lejátszása törtek előállításához.	Magyar nyelv és irodalom: szövegértés, szövegértelmezés Környezetismeret: táplálkozás –oszd el az almát, csokit, stb.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	egész, törtrész,	
A témakör tanulása eredményeként a tanuló	Tevékenységekkel megjelenít egységtörteket és azok többszöröseit különféle mennyiségek és többféle egységválasztás esetén. A kirakást, a mérést és a rajzot mint modellt használja a törtrészek összehasonlítására.	

9.15. Negatív számok		4 óra
Az „előtt” és „után” térbeli és időbeli értelmezése. Tapasztalatszerzés irányított mennyiségekről a térben (például: emeletek, tengerszinthez viszonyított magassági szintek); az „alatta” és „felette” értelmezése a síkon és a térben. Hőmérséklet mérése, hőmérő leolvasása (levegő, folyadék). Hőmérőmodell használata. Tapasztalatszerzés a vagyon, készpénz és adósság kapcsolatairól kirakásokkal, rajzos feladatokkal és diagramon való ábrázolással.	Negatív számmal való ismerkedés tapasztalati úton a számegyenes, a hiány és a hőmérséklet segítségével. Adósság, készpénz, vagyoni helyzet fogalmának értelmezése.	Környezetismeret: hőmérséklet és mérése, Celsius-skála (fagypont alatti, fagypont feletti hőmérséklet). Térképolvasás (tengerszinthez mért magasság és mélység leolvasása). Vizuális kultúra: saját idővonal készítése
Kulcsfogalmak/ fogalmak	pozitív, negatív	
A témakör tanulása eredményeként a tanuló	A negatív egész számokat irányított mennyiségként (hőmérséklet, tengerszint alatti magasság, idő) és hiányként (adósság) értelmezi. Nagyság szerint összehasonlítja a természetes számokat és a negatív egész számokat a használt modellen belül.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	10. Geometria, mérések	Órakeret 34 óra
Előzetes tudás	Vonalak (egyenes, görbe). Térbeli alakzatok.(kocka, téglatest) A test és a síkidom megkülönböztetése. Szimmetria: tengelyesen szimmetrikus alakzatok megfigyelése. A hosszúság, az űrtartalom, a tömeg és az idő mérése. A szabvány mértékegységek: cm, dm, m, cl, dl, l, dkg, kg, perc, óra, nap, hét, hónap, év. Átváltások szomszédos mértékegységek között. Mennyiségek közötti összefüggések felismerése. Mérőeszközök használata.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Térbeli és síkbeli tájékozódás továbbfejlesztése. Feltételeknek megfelelő alkotások elképzelése elkészítésük előtt, a tényleges alkotás összevetése az elképzeléssel. A matematika és a valóság kapcsolatának építése.	

	Mérőeszközök és mértékegységek önálló használata. Érzékelés, észlelés pontosságának fejlesztése. A szimmetria felismerése a valóságban: tárgyakon, természetben, művészeti alkotásokon. Esztétikai érzék fejlesztése. A vonalzó célszerű használata.	
	10.1. Alkotás térben és síkon	7 óra
Építések térbeli építőelemekből, testekből, lapokból, testhálókából, élvázépítőkből szabadon, másolással, megadott feltétel szerint. Különböző téglatestek alkotása adott feltételek szerint. Építések és alkotások, alaprajzok, nézetek, hálók alapján egyszerűbb esetekben. Egyszerű testek alaprajzának, nézeteinek, hálójának azonosítása és annak ellenőrzése megalkotással. Síkbeli alkotások szabadon, másolással, megadott feltétel szerint: kirakások mozaiklapokkal, nyírás, tépés, hajtogatás, alakzatok határvonalainak elkészítése pálcákból, szívószálból vagy gumival kifeszítve, rajzolás (szabad kézzel, vonalzóval, alaklemezrel, körzővel) Alaklemez, vonalzó és körző helyes használatának gyakorlása játékos feladatok során. Sokszögek előállítása nyírással, hajtogatással, pálcikákkal, gumikarika kifeszítésével, vonalzos rajzolással adott feltételek szerint. Sorminták, területminták kirakása, folytatása, tervezése síkban, térben, a szimmetriák megfigyelése. Szimmetrikus alakzatok létrehozása térben és síkban (például: építéssel, kirakással, nyírással, hajtogatással, festéssel), és a szimmetria meglétének ellenőrzése választott módszerrel (például: tükör, hajtogatás). Adott feltételeknek megfelelő minél több alakzat, minta előállítása, az összes lehetséges alkotás keresése, az alakzatok megkülönböztetése, jellemző tulajdonságok kiemelése.	Tudatos megfigyelés fejlesztése. Objektumok alkotása szabadon. Testek építése testekből másolással, vagy szóbeli utasítás alapján. A megfigyelések megfogalmazása az alakzatok formájára vonatkozóan. Alakzatok másolása, összehasonlítása, annak eldöntése, hogy a létrehozott alakzat rendelkezik-e a kiválasztott tulajdonsággal. A geometriai alakzatokhoz kapcsolódó képek megtekintése, készítése. Térbeli tájékozódási képességet fejlesztő, egyszerű rajzóprogramok bemutatása. Alkotóképesség fejlesztése. Kreatív gondolkodás fejlesztése. Térlátás fejlesztése az alakzatok különféle előállításával. Vizuális memória fejlesztése.	Környezetismeret: közvetlen környezet megfigyelése, Égtájak ismeretének gyakorlati alkalmazása. Vizuális kultúra: Geometriai alakzatok rajzolása. A vizuális nyelv alapvető eszközeinek (pont, vonal, forma) használata és megkülönböztetése. Kompozíció alkotása geometriai alakzatokból.(mozaikkép) Különböző technikák alkalmazása: tépés, ollóhasználat. Technika és tervezés: testek építése, szobasarak építése – árnyékok megfigyelése
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Nincs új fogalom.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Szabadon épít, kirak formát, mintát adott testekből, síklapokból. Minta alapján létrehoz térbeli, síkbeli alkotásokat. Sormintát, síkmintát felismer, folytat.	

Alkotásában követi az adott feltételeket. Testeket épít élekből, lapokból; elkészíti a testek élvázát, hálóját; testeket épít képek, alaprajzok alapján; elkészíti egyszerű testek alaprajzát. Síkidomokat hoz létre különféle eszközök segítségével. Alaklemezt, vonalzót, körzőt használ alkotáskor. Megtalálja az összes, több feltételnek megfelelő építményt, síkbeli kirakást. Szimmetrikus alakzatokat hoz létre térben, síkban különböző eszközökkel; felismeri a szimmetriát valóságos dolgokon, síkbeli alakzatokon. Megfogalmazza az alkotásai közti különbséget.		
10.2. Alakzatok geometriai tulajdonságai		7 óra
Válogatások előállított és gyűjtött testek között szabadon. Halmazokba rendezett testek, síkbeli alakzatok közös tulajdonságainak megfigyelése, halmazok címkézése. Testek, síkbeli alakzatok halmazokba rendezése közös tulajdonság alapján Halmazba nem tartozó alakzatok keresése. Testek jellemző tulajdonságainak keresése, megfigyelése, megnevezése: sík vagy görbe felületek, „lyukas”, „tükrös”, „van-e bemélyedése”. Sokszöglapokkal határolt egyszerű testek lapjainak, éleinek, csúcsainak megfigyelése. Válogatások előállított és megadott síkidomok között szabadon. Síkbeli alakzatok jellemző tulajdonságainak keresése, megfigyelése, megnevezése: egyenes vagy görbe határvonalak, szakaszok, „lyukasság”, „tükrösség”, „van-e bemélyedése”. A létrehozott síkbeli és térbeli alkotások, mintázatok jellemzése megfigyelt tulajdonságaikkal. Egyszerű szögletes testek lapjainak, éleinek, csúcsainak megszámlálása. Környezetükből gyűjtött testek közül a téglatestek kiválogatása. Téglatest tulajdonságainak megfigyelése tevékenységek során: lapok alakja, egy csúcsból induló élek száma, élek hossza, az élek, lapok egymáshoz való viszonya, test tükrörszimmetriája. Előállított vagy megadott sokszögek jellemzése felismert tulajdonságokkal. Sokszögek oldalainak és csúcsainak megszámlálása, oldalak összemérése	Testek építése szabadon és adott feltételek szerint. Testek szétválogatása egy-két tulajdonság szerint. Sík – és térgeometriai megfigyelések elemzése, megfogalmazása a tanult matematikai szaknyelv segítségével. Megfigyelések, tulajdonságok számbavétele. Összehasonlítás, azonosságok, különbségek magállapítása. Finommotoros mozgáskoordinációk fejlesztése. Szóbeli kifejezőképesség fejlesztése.	Környezetismeret: tárgyak egymáshoz való viszonyának, helyzetének, arányának megfigyelése. Technika és tervezés: dobozokból bútorok építése. Dobókocka, téglatest alakú dobozok készítése. Testnevelés: tornaszerek, labda, karika. Élőkép alkotása csoportban. Vizuális kultúra: a körülöttünk lévő mesterséges és természetes környezet formavilágának megfigyelése és rekonstrukciója. Magyar nyelv és irodalom: kérdések, válaszok, problémák, tulajdonságok helyes megfogalmazása.

hajtogatással, szögek összemérése egymásra illesztéssel. Téglalap tulajdonságainak megfigyelése: szögek, oldalak, szimmetria. Téglalap egyenlő hosszúságú oldalainak keresése hajtogatással. Négyzet kiemelése a téglalapok közül oldalai és szimmetriái alapján. Testek, síkbeli alakzatok jellemzése megfigyelt tulajdonságok alapján.		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	lap, él, téglatest, kocka	
A témakör tanulása eredményeként a tanuló	Megkülönböztet, azonosít egyedi, konkrét látott, hallott, mozgással, tapintással érzékelhető tárgyakat, dolgokat, helyzeteket, jeleket. Személyek, tárgyak, dolgok, szavak, számok közül kiválogatja az adott tulajdonsággal rendelkező összes elemet. Két meghatározott tulajdonság egyszerre történő figyelembevételével szétválogat adott elemeket: tárgyakat, személyeket, szavakat, számokat, alakzatokat. Megkülönbözteti és szétválogatja szabadon választott vagy meghatározott geometriai tulajdonságok szerint a gyűjtött, megalkotott testeket, síkidomokat. Megfigyeli az alakzatok közös tulajdonságát, megfelelő címkéket talál megadott és halmazokba rendezett alakzatokhoz. Megtalálja a közös tulajdonsággal nem rendelkező alakzatokat. Megnevezi a sík és görbült felületeket, az egyenes és görbe vonalakat, szakaszokat tapasztalati ismeretei alapján. Megnevezi a háromszögeket, négyszögeket, köröket. Megkülönböztet tükrösen szimmetrikus és tükrösen nem szimmetrikus síkbeli alakzatokat. Megszámolja az egyszerű szögletes test lapjait. Megnevezi a téglatest lapjainak alakját, megkülönbözteti a téglatesten az éleket, csúcsokat. Megfigyeli a kocka, mint speciális téglatest és a négyzet, mint speciális téglalap tulajdonságait. Megnevezi megfigyelt tulajdonságai alapján a téglatestet, kockát, téglalapot, négyzetet. Megfigyelt tulajdonságaival jellemzi a létrehozott síkbeli és térbeli alkotást, mintázatot.	
10.3. Transzformációk		5 óra
Szimmetriák, tükröképek megfigyelése a természetes és az épített környezetben térben és síkban. Tárgyak, építmények, képek tükröképek megfigyelése térben, síkban tükrös segítségével. Tükrökép megépítése térben; tükrös és nem tükrös formák létrehozása, a kapott alakzat ellenőrzése tükrös segítségével. Síkbeli alakzatok tükrötengelyeinek keresése tükrös, hajtogatással. Tükrökép alkotása különböző eszközökkel síkban; tükrös és nem tükrös alakzatok	Tengelyesen tükrös alakzatok létrehozása tevékenységgel. Az alkotóképesség fejlesztése. Megfigyelések kifejezése válogatással. A pontosság igényének felkeltése. Szóbeli kifejezőképesség fejlesztése. Tapasztalatszerzés, érvelés képességének fejlesztése.	Technika és tervezés: testek építése. Környezetismeret: szimmetria a természetben. Vizuális kultúra: különböző technikák alkalmazása, szimmetria a művészetben, műalkotásokban. Minták rajzolása, másolása, tükrözése. Magyar nyelv és irodalom: szövegértés, megfigyelések kifejezése megfogalmazással. Titkosírás.

létrehozása; ellenőrzés tükörrel, másolópapírral.			
Testek és síkbeli alakzatok megkülönböztetése, azonosítása alak és méret szerint: a hasonlóság és az egybevágóság fogalmának előkészítése			
Térben, síkban az eredetihez hasonló testek, síkidomok alkotása nagyított vagy kicsinyített elemekkel, hálón való rajzolással.			
Játékok, tevékenységek során alakzatok elforgatott, eltolt, tükrös képeinek felismerése a síkban és a térben.			
Kulcsfogalmak/ fogalmak	eltolt kép		
A témakör tanulása eredményeként a tanuló	Tapasztalattal rendelkezik mozgással, kirakással a tükörkép előállításáról. Szimmetrikus alakzatokat hoz létre térben, síkban különböző eszközökkel; felismeri a szimmetriát valóságos dolgokon, síkbeli alakzatokon. Megépíti, kirakja, megrajzolja hálón, jelölés nélküli lapon sablonnal, másolópapír segítségével alakzat tükörképét, eltolt képét.		
10.4. Tájékozódás térben és síkon		4 óra / folyamatos	
Irányokat, távolságokat jelölő szavak használata térben és síkban. Irány és állás megfigyelése, követése síkbeli alakzatok és mozgatások során. Téri tájékozódást segítő játékok, tevékenységek. Útvonalak bejárása oda-vissza, térbeli viszonyokat kifejező szavak segítségével Útvonal bejárásának irányítása térbeli viszonyokat kifejező szavak segítségével Térbeli és síkbeli elhelyezkedést kifejező szavak használata tevékenységekben és játékos szituációkban. Tájékozódás lakóhelyen, bejárt terepen: bejárt útvonalon visszatalálás adott helyre; adott utca és házszám alapján ház megtalálása. Egyszerű térképek készítése. Tájékozódás négyzethálón, térképen.		Tájékozódás (iskolában, iskola környékén). Mozgássor megismétlése, mozgási memória fejlesztése. Térbeli tájékozódási képességet fejlesztő, egyszerű rajzóprogramok bemutatása. Egyszerű problémák megoldása részben tanári segítséggel, részben önállóan. Környezetismeret: tájékozódás közvetlen környezetünkben. Égtájak ismeretének gyakorlati alkalmazása. Kincskeresés térképen. Testnevelés: térbeli tudatosság, elhelyezkedés a térben, mozgásirány, útvonal, kiterjedés. Magyar nyelv és irodalom: térirányok szavainak helyes használata. Tájékozódás szövegben, szóoszlopokban, szósorokban, bingótáblán. Ének-zene: tájékozódás hangoszlopon, kottafüzetben.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	négyzetháló, térkép		
A témakör tanulása eredményeként a tanuló	Helyesen használja az irányokat és távolságokat jelölő kifejezéseket térben és síkon. Tájékozódik lakóhelyén, bejárt terepen: bejárt útvonalon visszatalál adott helyre, adott utca és házszám alapján megtalál házat. Térképen, négyzethálón megtalál pontot két adat segítségével.		

10.5. Mérőeszköz használata, mérési módszerek		11 óra
Mennyiségek érzékszervi összehasonlítása. Mennyiségek összemérése. Mérési módszerek alkalmazása. Mennyiségek becslése, kimérése, megmérése szabványmértékegységek közül a következőkkel: mm, cm, dm, m, km; ml, cl, dl, l; g, dkg, kg. Hétköznapi tapasztalatok szerzése a szabványmértékegységek nagyságáról. Szabványos mérőeszközök használata. Időbeli tájékozódás, időbeli periódusok közti tájékozódás. Időpontok leolvasása különféle órákról, időtartamok meghatározása. Időbeli tájékozódás, időbeli periódusok kapcsolatai; időbeli relációt tartalmazó szavak értelmezése. Időpontok és időtartamok közötti összefüggés megértése. Különböző hazai és külföldi pénzek címleteinek megismerése 1 000-es számkörben. Összefüggések megtapasztalása a mennyiségek nagysága, az egység nagysága és a mérőszámok között. Mértékváltás eszköz segítségével. Nagyobb pénzek címleteinek felváltása, kisebb pénzek beváltása hazai pénzegységekkel. Takarékosság fontosságának megértése elvégzett mérésekre alapozva (például: csöpögő csapból elpazarolt vízmennyiség; műanyag flakon térfoglalása a szelektív kukában eredeti méretben és összenyomva). Síkbeli alakzatok területének becslése, mérése alkalmi és szabványegységekkel különféle eszközök segítségével (például: fonal, négyzetrács, vonalzó).		Testnevelés: tornasor magasság szerint, időre futás. Ének-zene: időtartam mérése egységes tempójú mozgással, hanggal, szabványegységekkel, metronóm. Technika és tervezés: elkészíthető munkadarabok megtervezése mérés és modellezés segítségével. Makettkészítés. Környezetismeret: Napirend, családi ünnepek, események ismétlődése. Háztartásban használatos gyakorlati mérések (sütőfőzés hozzávalói). Csomagolóanyagok, dobozok tömege. Tapasztalatgyűjtés a mindennapi életből: szőnyegezés, burkolás, festés. Magyar nyelv és irodalom: olvasás időre, történesek lejátékszódási ideje. Vizuális kultúra: évszakok periodikusságának, változásának ábrázolása.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	kerület, km, ml, cl, g, dkg	
A témakör tanulása eredményeként a tanuló	Megbecsül, mér alkalmi és szabványos mértékegységekkel hosszúságot, tömeget, űrtartalmat és időt. Helyesen alkalmazza a mérési módszereket, használ skálázott mérőeszközöket, helyes képze van a mértékegységek nagyságáról.	

	Helyesen használja a hosszúságmérés, az űrtartalom mérés és a tömeg mérés szabványegységei közül a következőket: mm, cm, dm, m, km; ml, cl, dl, l; g, dkg, kg. Ismeri az idő mérés szabványegységeit: az órát, a percet, a másodpercet, a napot, a hetet, a hónapot, az évet. Ismer hazai és külföldi pénzcímleteket 1 000-es számkörben. Alkalmazza a felváltást és beváltást különböző pénzcímletek között. Összeveti azonos egységgel mért mennyiség és mérőszáma nagyságát, összeveti ugyanannak a mennyiségnek a különböző egységekkel való mérésekor kapott mérőszámait. Megméri különböző sokszögek területét különböző egységekkel. Területet mér különböző egységekkel lefedéssel vagy darabolással.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	11. Függvények, az analízis elemei	Órakeret 10 óra
Előzetes tudás	Sorozat szabályának felismerése, folytatása. Növekvő és csökkenő számsorozatok. Számpárok közötti kapcsolatok felismerése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Matematikai modellek készítése. Sorozatok felismerése, létrehozása.	
11.1. Összefüggések, kapcsolatok, szabályszerűségek felismerése		10 óra / folyamatos
Személyek, tárgyak, dolgok, számok, testek, síklapok között megjelenő kapcsolatok megfigyelése, felfedezése, megnevezése. Számpárok, számhármassok közötti kapcsolatok felfedezése, jellemzése. Változó helyzetek megfigyelése, a változás jelölése nyíllal. Tárgyakkal, logikai készletek elemeivel kirakott periodikus sorozatok folytatása. Az évszakok, hónapok, napok elsorolása egymás után tetszőleges kezdőpontból. Ismert műveletekkel alkotott sorozat szabályának felismerése. Megkezdett sorozat folytatása a felismert szabály szerint mindkét irányba. Sorozat szabályának megfogalmazása, egyszerűbb esetben jelekkel is (például: nyíljelöléssel vagy nyitott mondattal). Gépjátékok különféle elemekkel (például: tárgyak, számok, alakzatok).	Összefüggések keresése az egyszerű sorozatok elemei között. Adott szabályú sorozat folytatása. Sorozatok néhány hiányzó vagy megadott sorszámú elemének kiszámítása. Sorozatok képzési szabályok keresése, kifejezése szavakkal. Figyelem és memória fejlesztése. Szabályfelismerés. Az önállóság fejlesztése a gondolkodási műveletek alkalmazásában. Az anyanyelv és a szaknyelv használatának fejlesztése. Adott utasítás követése, figyelem tartósságának fejlesztése. Kapcsolatok, szabályok keresése táblázat adatai között. Táblázat adatainak értelmezése. Tapasztalati adatok lejegyzése, táblázatba rendezése, a folytatásra vonatkozó sejtések megfogalmazása. Az általánosításra való törekvés. Kifejezőkészség alakítása. Az absztrakciós képesség alapozása.	Testnevelés: sorban állás különböző szempontok szerint. Sportesemények, mint adatok. Ének-zene: periodikusság zenei motívumokban, ismétlődő ritmus, tánc lépés. Környezetismeret: természetben előforduló periodikusság megfigyelése. Adatok gyűjtése az állatvilágból (pl. rekordok). Vizuális kultúra: periodicitás felismerése sordíszekben, népi motívumokban. Sorminták keresése épületeken, népviseleteken. Magyar nyelv és irodalom: saját gondolatok megfogalmazása, mások

Gépjátékhoz szabály alkotása; az egyszerű gép szabályának megfordításával nyert gép szabályának felismerése. Szabályjátékokban az elempárok, elemhármassok megjelenítése táblázatban. Szabályjátékok során a felismert kapcsolat alapján további elempárok, elemhármassok létrehozása. Táblázatokban, gépjátékokban a felismert összefüggések megfogalmazása, egyszerűbb esetekben jelekkel is (például: nyíljelöléssel vagy nyitott mondattal). Sorozatok, szabályjátékok alkotása. Megértett probléma értelmezéséhez, megoldásához sorozat, táblázat, esetleg nyíldiagram alkotása modellként.		gondolatmenetének végig hallgatása, megértése, beszédértés. Pontos, rövid, világos megfogalmazás.

Kulcsfogalmak/ fogalmak	táblázat, nyitott mondat
A témakör tanulása eredményeként a tanuló	Részt vesz memóriajátékokban különféle tulajdonságok szerinti párok keresésében. Megfogalmazza a személyek, tárgyak, dolgok, időpontok, számok, testek, síklapok közötti egyszerű viszonyokat, kapcsolatokat. Érti a problémákban szereplő adatok viszonyát. Megfogalmazza a felismert összefüggéseket. összefüggéseket keres sorozatok elemei között. Megadott szabály szerint sorozatot alkot. Tárgyakkal, logikai készletek elemeivel kirakott periodikus sorozatokat folytat. Felsorolja az évszakokat, hónapokat, napokat, napszakokat egymás után, tetszőleges kezdőponttól is. Ismert műveletekkel alkotott sorozat, táblázat szabályát felismeri; ismert szabály szerint megkezdett sorozatot, táblázatot helyesen, önállóan folytat. Tárgyakkal, számokkal kapcsolatos gépjátékhoz szabályt alkot; felismeri az egyszerű gép megfordításával nyert gép szabályát. Felismer kapcsolatot elempárok, elemhármassok tagjai között. Szabályjátékok során létrehoz a felismert kapcsolat alapján további elempárokat, elemhármassokat. A sorozatban, táblázatban, gépjátékokban felismert összefüggést megfogalmazza saját szavaival, nyíljelöléssel vagy nyitott mondattal.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	12. Statisztika, valószínűség	Órakeret 6 óra
Előzetes tudás	Adatokról megállapítások megfogalmazása. Valószínűségi megfigyelések, játékok kísérletek. Tapasztalatszerzés a véletlenről és a biztosról.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Rendszerszemlélet, valószínűségi és statisztikai gondolkodás alapozása. A problémamegoldó gondolkodás fejlesztése	

12.1. Adatok megfigyelése		3 óra
Minőségi és mennyiségi tulajdonsággal kapcsolatos adatok megfigyelése, gyűjtése, rögzítése tanítói segítséggel Adatgyűjtés vásárlással kapcsolatban (például: árak megfigyelése boltokban, nyugtán). Mért adatok lejegyzése. Közös tevékenységek során szerzett adatok alapján egyszerű diagram készítése térben és síkban. Egyszerű diagramról adatok, összefüggések leolvasása. Az összes adat együttes jellemzőinek megfigyelése, például egyenlő adatok, legkisebb, legnagyobb kiválasztása.	Tapasztalatok szerzésével későbbi fogalomalkotás előkészítése. A képi grafikus információk feldolgozása, forráskezelés. Szóbeli kifejezőképesség fejlesztése. Események gyakoriságának megállapítása kísérletek végzésével, ábrázolása oszlopdiagramon. Információszerzés az internetről, irányított keresés. Diagramokhoz kapcsolódó információk keresése, értelmezése.	Környezetismeret: Grafikonok tanulmányozása. Meteorológiai adatok lejegyzése, ábrázolása. Magyar nyelv és irodalom: szövegértés, szövegértelmezés, lényegkiemelés. Rövid, pontos, világos, érthető fogalmazás. Technika és tervezés: menetrendek adatainak értelmezése. Testnevelés: időeredmény, kislabdadobás hossza, távolugrás hossza, eredmények rögzítése
Kulcsfogalmak/ fogalmak	adat, diagram	
A témakör tanulása eredményeként a tanuló	Adatokat gyűjt a környezetében. Adatokat rögzít későbbi elemzés céljából. Gyűjtött adatokat táblázatba rendez, diagramon ábrázol. Adatokat gyűjt ki táblázatból, adatokat olvas le diagramról. Jellemzi az összességeket.	

12.2. Valószínűségi gondolkodás		3 óra
Részvétel valószínűségi játékokban; intuitív esélylatolgatás. Események megfigyelése valószínűségi kísérletekben. Valószínűségi játékok során stratégiák alakítása, kipróbálása. „Biztos”, „lehetséges, de nem biztos”, „lehetetlen” események megkülönböztetése. Véletlen események gyakoriságának összeszámlálása, ábrázolása különféle módszerekkel: strigulázással, diagrammal, táblázatba rögzítéssel.	Próbálgatások, sejtések, indoklások, tippelések, tárgyi tevékenységek. A lehetséges, lehetetlen tapasztalati úton való értelmezése. A biztos és véletlen megkülönböztetése. Sejtés megfogalmazása adott számú kísérletben. Kísérleti eredmények összevetése a sejtéssel, az eltérés megállapítása és magyarázata. A gyakoriság, a valószínű, kevésbé valószínű értelmezése gyakorlati példákon.	Magyar nyelv és irodalom: a kifejezőkészség alakítása (világos, rövid megfogalmazás). Környezetismeret: természeti jelenségek előfordulása és valószínűsége.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Nincs új fogalom.	
A témakör tanulása eredményeként a tanuló	Részt vesz olyan játékokban, kísérletekben, melyekben a véletlen szerepet játszik. Tapasztalatai alapján különbséget tesz a „biztos”, „lehetetlen”, „lehetséges, de nem biztos” események között. Megítéli a „biztos”, „lehetetlen”, „lehetséges, de nem biztos” eseményekkel kapcsolatos állítások igazságát.	

	Tapasztalatai alapján tippet fogalmaz meg arról, hogy két esemény közül melyik esemény valószínűbb olyan, véletlentől függő szituációk során, melyekben a két esemény valószínűsége között jól belátható a különbség.

A fejlesztés várt eredményei az 3. évfolyam végén

A tanuló

- képes adott tulajdonságú elemeket halmazba rendezni,
- felismeri, megnevezi a halmazba tartozó elemek közös tulajdonságait,
- képes annak eldöntésére, hogy egy elem beletartozik-e egy adott halmazba,
- értelmezi a változást egyszerű matematikai tartalmú szövegben,
- képes az összes eset megtalálására próbálgatással,
- tud 1000-es számkörben számokat írni, olvasni,
- ismeri és értelmezi a helyi érték, alaki érték, valódi érték fogalmát 1000-es számkörben,
- tud római számokat írni, olvasni 1000-es számkörben (I, V, X, L, C, D, M);
- helyesen értelmezi a negatív számokat a mindennapi életben modell (hőmérséklet, adósság) segítségével,
- képes 2, 3, 4, 10, 100 nevezőjű törtek megnevezésére, lejegyzésére szöveggel, előállítására hajtogatással, nyírással, rajzzal, színezéssel,
- tud természetes számokat nagyság szerinti összehasonlítani 1000-es számkörben,
- képes mennyiségek közötti összefüggések észrevételére tevékenységekben,
- alkalmazza a matematika különböző területein az ésszerű becslést és a kerekítést,
- képes pontosan számolni fejben száz-as számkörben,
- biztosan ismeri a szorzótáblát 100-as számkörben,
- ismeri az összeg, különbség, szorzat, hányados fogalmát,
- képes a műveletek tulajdonságainak, tagok, illetve tényezők felcserélhetőségének alkalmazására,
- ismeri és alkalmazza a műveletvégzés sorrendjét,
- tud írásban háromjegyű számokat összeadni, kivonni, szorozni egyjegyű számmal
- képes a műveletek ellenőrzésére,
- szöveges feladatokat megold a megoldási algoritmus alkalmazásával (a szöveg értelmezése, adatok kigyűjtése, megoldási terv, becslés, ellenőrzés, az eredmény realitásának vizsgálata)
- ismeri a többszörös, osztó, maradék fogalmát,
- képes növekvő és csökkenő számsorozatok szabályának felismerésére, a szabály követésére,
- képes összefüggések keresésére az egyszerű sorozatok elemei között,
- meg tudja határozni a szabályt egyszerű formában, a hiányzó elemeket pótolja,
- ismeri és használja a szabvány mértékegységeket: km, cl, hl, g, t, másodperc.
- képes átváltások elvégzésére szomszédos mértékegységek között,
- egyszerű gyakorlati példák esetén képes a hosszúság, távolság és idő mérésére,
- egyszerű módszerekkel felismer és létrehoz háromszöget, négyzetet, téglalapot, egyéb sokszöget,
- megérti a test és a síkidom közötti különbséget,
- felismeri a kockát, téglatestet,
- képes hajtogatással, nyírással, rajzzal, színezéssel. tükrös alakzatok és tengelyes szimmetria előállítására,
- tudja megmérni a négyzet és a téglalap területét,
- képes a négyzet, téglalap területének mérésére különféle egységekkel, területlefedéssel,
- képes tapasztalati adatok lejegyzésére, táblázatba rendezésére, helyesen értelmezi a táblázat adatait,
- képes adatgyűjtésre, adatok lejegyzésére, diagramról adatok leolvasására,
- valószínűségi játékok, kísérletek során helyesen értelmezi a biztos, lehetetlen, lehet, de nem biztos fogalmakat,
- tanári segítséggel használja az életkorának megfelelő oktatási célú programokat,
- együttműködik az interaktív tábla használatánál.

Matematika 4. évfolyam

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	1. Gondolkodási módszerek, halmazok, matematikai logika, kombinatorika, gráfok	Órakeret 17 óra
Előzetes tudás	Halmazok összehasonlítása. Állítások igazságtartalmának eldöntése. Több, kevesebb, ugyanannyi fogalma. Alakzatok szimmetriájának megfigyelése. Néhány elem sorba rendezése próbálgatással.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Halmazok összehasonlítása. Állítások igazságtartalmának eldöntése. Több, kevesebb, ugyanannyi fogalma. Alakzatok szimmetriájának megfigyelése. Néhány elem sorba rendezése próbálgatással.	
1.1. Válogatás, halmazok alkotása, vizsgálata		3 óra / folyamatos
Fejlesztési feladatok és ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Barkochbázás konkrét tárgyak kirakása nélkül. Barkochba játékokban minél kevesebb kérdésre törekvés. Személyek, tárgyak, képek, alakzatok, jelek, számok válogatása választott vagy adott szempont, tulajdonság szerint. Elkezdett válogatások esetén az elemek közös tulajdonságának felismerése, a válogatás szempontjának megfogalmazása; címkézés, a felismert szempont alapján a válogatás folytatása A halmazba nem való elemek esetén az elemek tulajdonságainak tagadása, a logikai „nem” használata. Halmazok képzése tagadó formában megfogalmazott tulajdonság szerint, például <i>nem kör</i>. Válogatások kétszer kétfelé (két szempont szerint) tárgyi tevékenységgel; az egy helyre kerülő elemek közös, meghatározó tulajdonságainak keresése, értése: a logikai „nem” és a logikai „és”. Két halmaz közös részének jellemzése logikai „és”-sel. Elemek elhelyezése halmazábrában, a halmazára egyes részeinek jellemzése, például piros, de nem háromszög; se nem piros, se nem háromszög. A kétszer kétfelé (két szempont szerint) válogatás ábrázolása Venn-diagramon. Konkrét halmazok közös részéből elemek felsorolása. Két szempont egyidejű figyelembevétel, például: háromjegyű és számjegyeinek összege 8; tükrös és négy szöge van.	Megfigyelésben, mérésben, számlálásban, számolásban gyűjtött adatok, elemek halmazba rendezése. A logikai „és”, „vagy” szavak használata állítások megfogalmazásában. Összehasonlítás, következtetés, absztrahálás. Interaktív tábla Osztályozás egy, illetve egyszerre két szempont szerint. Síkidozok halmazokba rendezése tulajdonságaik alapján.	Környezetismeret: tárgyak, élőlények összehasonlítása, csoportosítása különböző tulajdonságok, szempontok alapján, pl. élőhely, táplálkozási mód stb. Magyar nyelv és irodalom: szövegértés, szövegértelmezés, szavak jelentése, szövegkörnyezettől függő eltérő nyelvhasználat.

A logikai „és” helyes használata két halmaz közös részének jellemzésére.		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	logikai „nem”, logikai „és”	
A témakör tanulása eredményeként a tanuló	Megkülönböztet, azonosít egyedi, konkrét látott, hallott, mozgással, tapintással érzékelhető tárgyakat, dolgokat, helyzeteket, jeleket. Játékos feladatokban személyeket, tárgyakat, számokat, formákat néhány meghatározó tulajdonsággal jellemez. Tudatosan emlékeztetése véli az észlelt tárgyakat, személyeket, dolgokat, és ezek jellemző tulajdonságait, elrendezését, helyzetét. Válogatásokat végez saját szempont szerint személyek, tárgyak, dolgok, számok között. Felismeri a mások válogatásában együvé kerülő dolgok közös és a különválogatottak eltérő tulajdonságát. Folytatja a megkezdett válogatást felismert szempont szerint. Személyek, tárgyak, dolgok, szavak, számok közül kiválogatja az adott tulajdonsággal rendelkező összes elemet. Azonosítja a közös tulajdonsággal rendelkező dolgok halmazába nem való elemeket. Barkochbázis valóságos és elképzelt dolgokkal is, kerüli a felesleges kérdéseket. Halmazábrán is elhelyez elemeket adott címkék szerint. Adott, címkével ellátott halmazábrán elhelyezett elemekről eldönti, hogy a megfelelő helyre kerültek-e; a hibás elhelyezést javítja. Talál megfelelő címkéket halmazokba rendezett elemekhez. Megfogalmaz adott halmazra vonatkozó állításokat; értelemszerűen használja a „mindegyik”, „nem mindegyik”, „van köztük...” „egyik sem...” és a velük rokon jelentésű szavakat. Két szempontot is figyelembe vesz egyidejűleg. Két meghatározott tulajdonság egyszerre történő figyelembevételével szétválogat adott elemeket: tárgyakat, személyeket, szavakat, számokat, alakzatokat. Megfogalmazza a halmazára egyes részeibe kerülő elemek közös, meghatározó tulajdonságát; helyesen használja a logikai „nem” és a logikai „és” szavakat, valamint a velük azonos értelmű kifejezéseket. Megítéli, hogy adott halmazra vonatkozó állítás igaz-e vagy hamis.	
1.2. Rendszerezés, rendszerképzés		5 óra / folyamatos
Elemek sorozatba rendezése az egyező és eltérő tulajdonságok száma alapján (például: a szomszédos elemek pontosan egy tulajdonságban különbözzenek). A válogatás, osztályozás, rendszerezés alkalmazása más tantárgyak tanulásakor Alkalmilag összeállított készletek és különféle teljes logikai készletek elemeinek egy szempont szerinti válogatása, rendszerezése tevékenységgel, mozgással. Adott halmaz elemeinek rendszerezése megadott szempont szerint. Teljes rendszert alkotó legfeljebb 48 elemnél a hiány felismerése a rendszerezés elvégzése után. Az összes, a feltételeknek megfelelő alkotás felsorolása egyszerű esetekben: 2-3 feltétel esetén, kis elemszámú problémánál.	Sorozatok létrehozása, folytatása, kiegészítése adott szempont szerint. A gondolkodás és a nyelv összefonódása, kölcsönhatása. Osztályozás egy, illetve egyszerre két szempont szerint. Konkretizálás képességének fejlesztése. Finommotorika fejlesztése.	Magyar nyelv és irodalom: szövegértés, szövegértelmezés. Ének-zene: dallamotívumok sorba rendezése. Vizuális kultúra: Úthálózat rajzolása.

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Nincs új fogalom.	
A témakör tanulása eredményeként a tanuló	Barkochbázis valóságos és elképzelt dolgokkal is. Két szempontot is figyelembe vesz egyidejűleg. Felsorol elemeket konkrét halmazok közös részéből. Mégfogalmazza a halmazábra egyes részeibe kerülő elemek közös, meghatározó tulajdonságát; helyesen használja a logikai „nem” és a logikai „és” szavakat, valamint a velük azonos értelmű kifejezéseket. Keresi az okát annak, ha a halmazábra valamelyik részébe nem kerülhet egyetlen elem sem. Adott elemeket elrendez választott és megadott szempont szerint is. Sorba rendezett elemek közé elhelyez további elemeket a felismert szempont szerint. Két, három szempont szerint elrendez adott elemeket többféleképpen is. Megkeresi egyszerű esetekben a két, három feltételnek megfelelő összes elemet, alkotást. Mégfogalmazza a rendezés felismert szempontjait; Megkeresi két, három szempont szerint teljes rendszert alkotó, legfeljebb 48 elemű készlet hiányzó elemeit, felismeri az elemek által meghatározott rendszert.	
1.3. Állítások		4 óra / folyamatos
Adott konkrét helyzetről köznyelvi és matematikai tartalmú állítások megfogalmazása szabadon és irányított megfigyelések alapján. Konkrét, megfigyeléssel ellenőrizhető állítások igazságának és hamisságának eldöntése. Adott halmazra és egyes részeire vonatkozó állítások megfogalmazása. Halmazra és a halmaz részhalmazaira vonatkozó állítások igazságának eldöntése. Igaz és hamis állítások alátámasztására példák keresése, felsorolása. Személyekre, tárgyakra, formákra, számokra vonatkozó hiányos állítások kiegészítése igazzá, nem igazzá. Ismeretei alapján megfogalmaz önállóan is egyszerű állításokat. Példákat gyűjt konkrét tapasztalatai alapján matematikai állítások alátámasztására.	Relációszókincs: kisebb, nagyobb, egyenlő. Jelrendszer ismerete és használata ($=$, $<$, $>$). Igaz – hamis állítások megfogalmazása. Összehasonlítás, azonosítás, megkülönböztetés. Mennyiségi kapcsolatok felfedezése, a változások követése.	Környezetismeret: természeti jelenségekről tett igaz-hamis állítások. Testnevelés: párok, csoportok alakítása. Magyar nyelv és irodalom: kérdések, problémák, válaszok helyes megfogalmazása, szövegértés, szövegértelmezés.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Nincs új fogalom.	
A témakör tanulása eredményeként a tanuló	Megítéli, hogy adott halmazra vonatkozó állítás igaz-e vagy hamis. Mégfogalmaz adott halmazra vonatkozó állításokat; értelemszerűen használja a „mindegyik”, „nem mindegyik”, „van köztük...”, „egyik sem...” és a velük rokon jelentésű szavakat. Mégfogalmazza a halmazábra egyes részeibe kerülő elemek közös, meghatározó tulajdonságát; helyesen használja a logikai „nem” és a logikai „és” szavakat, valamint a velük azonos értelmű kifejezéseket tudatosan emlékeztetése és szavakat, számokat, utasítást, adott helyzetre vonatkozó megfogalmazást. Hiányos állításokat igazzá tevő elemeket válogat megadott alaphalmazból. Ismeretei alapján megfogalmaz önállóan is egyszerű állításokat. Példákat gyűjt konkrét tapasztalatai alapján matematikai állítások alátámasztására	

1.4. Problémamegoldás		5 óra / folyamatos
Hétköznapi helyzetekben, tevékenységek során felmerülő problémahelyzet felismerése, arra megoldás keresése. Hiányzó információk pótlása mérés, számlálással, információgyűjtéssel. Megfogalmazott probléma értelmezése tevékenységgel, megjelenítéssel, átfogalmazással. Tevékenységgel, megjelenítéssel értelmezett probléma megoldása. Kérdésfeltevés a problémahelyzet kapcsán. A kapott megoldás visszahelyezése a szituációba, a megoldás értelmezése. Ellenőrzés: a kapott megoldás megfelel-e a megadott feltételeknek. Egyszerű következtetési szöveges feladatok megoldása, például: tevékenységgel, ábrarajzolással, szakaszos ábrázolással. Egyszerű gondolkodtató, logikai feladatok megoldásának keresése. Többlépéses cselekvéssor, művelet sor elvégzése visszafelé is. Visszafelé gondolkodással következtetési feladatok megoldása. Egy- és többszemélyes logikai játékokban egy-két lépéssel előre tervezés. Többféle megoldási mód keresése, a különböző megoldási módok értékelése.	Mondott, olvasott szöveg értelmezése, eljátszása, megjelenítése rajz segítségével, adatok összefüggések kiemelése, leírása számokkal. Lényegkiemelő és problémamegoldó képesség formálása matematikai problémák ábrázolásával. Gondolatmenet követése, oksági kapcsolatok keresése, megértése	Magyar nyelv és irodalom: szövegértés, szövegértelmezés, lényegkiemelés fejlesztése. Az olvasott, írott szövegből adatok keresése, információk keresése. Vizuális kultúra: hallott probléma vizuális megjelenítése. Környezetismeret: közlekedés (menetrend, nyitvatartási idő)
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Nincs új fogalom.	
A témakör tanulása eredményeként a tanuló	A tevékenysége során felmerülő problémahelyzetben megoldást keres. Kérésre, illetve problémahelyzetben felidézi a kívánt, szükséges emlékképet. Az értelmezett problémát megoldja. A problémamegoldás során a sorrendben végzett tevékenységeket szükség szerint visszafelé is elvégzi. Megfogalmazott problémát tevékenységgel, megjelenítéssel, átfogalmazással értelmez. Megoldását értelmezi, ellenőrzi. Kérdést tesz fel a megfogalmazott probléma kapcsán. Tevékenység, ábrarajzolás segítségével megold egyszerű, következtetési szöveges feladatokat. Egy- és többszemélyes logikai játékokban döntéseit mérlegelve előre gondolkodik.	
Tematikai egység/ Fejlesztési cél	2. Számelmélet, algebra	Órakeret 89 óra
Előzetes tudás	Számok írása, olvasása (100-as számkör). Helyi érték Római számok írása, olvasása (I, V, X). Számok helye a számegyenesen. Számszomszédok. Természetes számok nagyság szerinti összehasonlítása. Számok képzése, bontása helyi érték szerint. Páros és páratlan számok. Matematikai jelek: +, -, •, :, =, <, >, (). Összeadás, kivonás, szorzás, osztás. Szorzótábla ismerete a száz-as számkörben.	

	A műveletek sorrendje. Szöveges feladat értelmezése, megjelenítése rajz segítségével, leírása számokkal. Szimbólumok használata matematikai szöveg leírására, az ismeretlen szimbólum kiszámítása.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Elnevezések, megállapodások, jelölések értése, kezelése. Számok nagyságrendje és helyi értéke. Számok helyes leírása, olvasása 1000-ig. Számok nagyságrendjének és helyi értékének biztos ismerete. Számok képzése, helyi érték szerinti bontása. A helyes műveleti sorrend ismerete és alkalmazása a négy alpművelet körében. A tízes, százas ezres számszomszédok meghatározása. A kerekítés és becslés eszközként való alkalmazása. Ellenőrzés, önellenőrzés, az eredményért való felelősségvállalás. Igény kialakítása a matematika értékeinek és eredményeinek megismerésére. A szorzótábla biztos ismerete.

2.1. Szöveges feladatok megoldása		9 óra / folyamatos
A hallott, olvasott matematikai tartalmú szöveg önálló értelmezése. Hétköznapi felmerülő matematikai tartalmú problémákkal kapcsolatos szöveges feladatok értelmezése, megoldása. Szöveges feladatok olvasása, értelmezése, eljátszása, megjelenítése kirakásokkal, rajzokkal önállóan. Adatok gyűjtése, lényeges adatok kiemelése. Kérdés értelmezése, keresendő adatok azonosítása. Adatok különböző típusainak megkülönböztetése, például: felesleges, hiányos. Ismeretlen adatok meghatározása a modellen belül. Adatok és azok kapcsolatainak megjelenítése valamilyen szimbolikus rajz, matematikai modell segítségével, például művelet, táblázat, szakaszos ábra, nyíldiagram, halmazábra, sorozat segítségével. Egy-, kétlépéses alpműveletekkel leírható szöveges feladatok megoldása. Nyelvileg és matematikailag helyes válasz megfogalmazása. Fordított szövegezésű feladatok értelmezése, megoldása. Megoldás értelmezése az eredeti problémára, ellenőrzés. Szöveges feladatok alkotása hétköznapi szituációkra, adott matematikai modellhez, számfeladathoz.	A szöveg értelmezése, adatok kigyűjtése, megoldási terv készítése. Becslés. Megoldás próbálgatással, számolással, következtetéssel. Ellenőrzés, az eredmény realitásának vizsgálata. A szövegértéshez szükséges nyelvi, logikai szerkezetek fokozatos megismerése. Adatok lejegyzése, rendezése, ábrázolása. Összefüggések felismerése. Válasz megfogalmazása szóban, írásban.	Vizuális kultúra: hallott, látott, elképzelt történetek vizuális megjelenítése. Magyar nyelv és irodalom: az olvasott, írott szöveg megértése, adatok keresése, információk kiemelése. Jelek szerepe, használata.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	felesleges adat	
A témakör tanulása eredményeként a tanuló	Értelmezi, elképzei, megjeleníti a szöveges feladatban megfogalmazott hétköznapi szituációt.	

	Szöveges feladatokban megfogalmazott hétköznapi problémát megold matematikai ismeretei segítségével. Tevékenység, ábrarajzolás segítségével megold egyszerű, következtetési, szöveges feladatokat. Megkülönbözteti az ismert és a keresendő (ismeretlen) adatokat. Megkülönbözteti a lényeges és a lényegtelen adatokat; Az értelmezett szöveges feladathoz hozzákapcsol jól megismert matematikai modellt. A megválasztott modellen belül meghatározza a keresett adatokat. A modellben kapott megoldást értelmezi az eredeti problémára; arra vonatkoztatva ellenőrzi a megoldást. Önállóan értelmezi a hallott, olvasott matematikai tartalmú szöveget. Választ fogalmaz meg a felvetett kérdésre. Nyelvi szempontból megfelelő választ ad a feladatokban megjelenő kérdésekre.

2.2. Szám és valóság kapcsolata		5 óra
Természetes szám darabszám, mérőszám és értékmérő tartalommal 10 000-es számkörben. Számkörbővítések során valóságos tapasztalatszerzés a nagyobb számokról konkrét számlálással, egyénileg és csoportosan végzett tevékenységekkel (például: 4152 db papír zsebkendő 10-as csomagolású papír zsebkendő segítségével kirakva). Tapasztalatszerzés nagy számok mérőszámként való megjelenéséről a valóságban (például: 4512 cm, 4512 mm, 4512 g, 4512 másodperc). Mennyiségek (hosszúság, tömeg, terület, űrtartalom, idő, pénz) összehasonlítása mérőszámaik alapján, kisebb, nagyobb, ugyanakkora relációk felismerése, megnevezése 10 000-es számkörben A természetes számok körében a kisebb, nagyobb, egyenlő kifejezések helyes használata. Mennyiségekre vonatkozó feladatokban a több, kevesebb, ugyanannyi fogalmak helyes használata 10 000-es számkörben. A mennyiségi viszonyokat kifejező szavak, nyelvtani szerkezetek helyes használata. A mennyiségi viszonyokat kifejező szimbólumok helyes használata szóban és írásban.	Tájékozódás az adott számkörben. Tájékozódás a számegyenesen. Számmemória fejlesztése. Emlékezet fejlesztése. Szóbeli kifejezőképesség fejlesztése. Közös munka (páros, kis csoportos munka, csoportmunka), együttműködés vállalása.	Testnevelés: párok, csoportok alakítása, élő számegyenes alkotása., számok alkotása testtel. Magyar nyelv és irodalom: szavak csoportosítása szótagszám szerint, számok helyesírása. Környezetismeret: tapasztalatszerzés a közvetlen és távolabb környezetben. Mindennapi életben előforduló mennyiségek (üdítő, tej). Ének-zene: ritmus, taps. Magyar nyelv és irodalom: mesékben, előforduló számok. Testnevelés: lépések, mozgások számlálása. Technika és tervezés: számjegyek formázása gyurmából, emlékezés tapintás alapján a számjegyek formájára.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Nincs új fogalom.	
A témakör tanulása eredményeként a tanuló	Összehasonlító véges halmazokat az elemek száma szerint. Ismeri két halmaz elemeinek kölcsönösen egyértelmű megfeleltetését (párosítását) az elemszámok szerinti összehasonlításra.	

	Helyesen alkalmazza a feladatokban a több, kevesebb, ugyanannyi fogalmakat 10 000-es számkörben. Helyesen érti és alkalmazza a feladatokban a „valamennyivel” több, kevesebb fogalmakat. Érti és helyesen használja a több, kevesebb, ugyanannyi relációkat halmazok elemszámával kapcsolatban, valamint a kisebb, nagyobb, ugyanakkora relációkat a megismert mennyiségekkel (hosszúság, tömeg, űrtartalom, idő, terület, pénz) kapcsolatban 10 000-es számkörben; Használja a kisebb, nagyobb, egyenlő kifejezéseket a természetes számok körében. Helyesen használja a mennyiségi viszonyokat kifejező szavakat, nyelvtani szerkezeteket. Megfelelő szóincset és jeleket használ mennyiségi viszonyok kifejezésére szóban és írásban.

2.3. Számlálás, becslés		6 óra
Számlálások egyesével, kerek tízesekkel, százassal, ezresekkel oda-vissza 10 000-es számkörben eszközökkel (például: hétköznapi tárgyak, abakusz, pénz) és eszközök nélkül. Tapasztalatszerzés darabszámok, mennyiségek becslésével kapcsolatban 10 000-es számkörben. Becslés szerepének, korlátainak tudatosítása. Becslési módszerek ismerete, közelítő számítás, kerekítés, közelítés pontosítása, becslés finomítása, újrabecslés valóságos dolgokkal, mennyiségekkel gyakorlati helyzetekben (például vásárlás), számítások ellenőrzésekor. Becslések értékelése.	Jelek szerepe, használata. Becslés megfelelő kerekítésekkel. Számolási készség fejlesztése. Matematikai fogalmak elmélyítése. Darabszám, sorszám és mérőszám szavak értő ismerete és használata. A becslés és mérés képességének fejlesztése gyakorlati tapasztalatszerzés alapján.	Környezetismeret: természeti tárgyak megfigyelése, számlálása. Magyar nyelv és irodalom: szövegértés, szövegértelmezés.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Nincs új fogalom.	
A témakör tanulása eredményeként a tanuló	Megszámlál és leszámlál; adott (alkalmilag választott vagy szabványos) egységgel meg- és kimér a 10 000-es számkörben; oda-vissza számlál kerek tízesekkel, százassal. Ismeri a következő becslési módszereket: közelítő számlálás, közelítő mérés, mérés az egység többszörösével; becslését finomítja újrabecsléssel.	

2.4. Számok rendezése		4 óra
Számok nagyság szerinti összehasonlítása művelettel megadott alakokban is (például: 500-2, 1250-250): melyik nagyobb, mennyivel nagyobb, (körülbelül) hányszor akkora, hányada. Mennyiségi viszonyok jelölése nyíllal vagy a <, >, = jelekkel. Számegyenes rajzolása a számok helyének jelölésével 10 000-es számkörben. Számegyenes irányának, egységének megadása két szám kijelölésével. Leolvasások a számegyenesről; számok, műveletes alakban megadott számok (például: 300-160, 40-20) helyének	Emlékezet fejlesztése, tájékozódás a számegyenesen. Jelek, szimbólumok használata. Relációfogalmak helyes használata. Sorozatok folytatása, kiegészítése adott szempont szerint. Számfogalom mélyítése. Számok összehasonlítása, szétválogatása különböző szempontok szerint.	Testnevelés: sorban állás különböző szempontok szerint, tájékozódás, élő számegyenes létrehozása, tanulók elhelyezkedése egymáshoz viszonyítva. Környezetismeret: Tájékozódás síkban, pénznemek használata. Ének-zene: dallamotívumok sorba rendezése, mérőütés metronóm segítségével.

megkeresése a számegyenesen 10 000-es számkörben. Számok, mennyiségek nagyság szerinti sorba rendezése, helyük megtalálása a számegyenesen. Számok helyének azonosítása különböző tartományú és léptékű számtáblákon, például: 300-tól 400-ig egyesével; 200-tól 850-ig tízesével. Számok egyes, tízes, százaz szomszédainak ismerete 10 000-es számkörben. Számok tízesekre, százazokra kerekítése 10 000-es számkörben.		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	százaz számszomszéd, ezres számszomszéd, kerekítés	
A témakör tanulása eredményeként a tanuló	Nagyság szerint sorba rendez számokat, mennyiségeket. Megadja és azonosítja számok sokféle műveletes alakját. Megtalálja a számok helyét, közelítő helyét egyszerű számegyenesen, számtáblázatokban, a számegyenesnek ugyanahhoz a pontjához rendeli a számokat különféle alakjukban a 10 000-es számkörben. Megnevezi a 10 000-es számkör számainak egyes, tízes, százaz, szomszédjait, tízesekre, százazokra, kerekített értékét.	

2.5.Számok tulajdonságai		9 óra / folyamatos
Számok kifejezése művelettel megadott alakokkal. Párosság és páratlanság fogalmának értelmezése párosítással és két egyenlő részre osztással a 10 000-es számkörben. Hármasával, négyesével, ötösével... és 3, 4, 5... egyenlő darabszámú csoportból kirakható számok megfigyelése és gyűjtése különféle eszközökkel végzett csoportosítások, építések, megfigyelések során. Háromszögszámok, négyzetszámok gyűjtése különféle eszközökkel végzett alkotások során. Számok jellemzése más számokhoz való viszonyukkal, például: adott számnál nagyobb, kisebb valamennyivel, adott számnak a többszöröse. Számok formai tulajdonságainak megfigyelése: számjegyek száma, számjegyek egymáshoz való viszonya, számjegyeinek összege. Számok tartalmi, formai jellemzése, egymáshoz való viszonyuk kifejezése kitalálós játékokban.	Irányított keresés római számok használatáról. Interaktív tábla Közös munka (páros, kis csoportos munka, csoportmunka), együttműködés vállalása. Szóbeli kifejezőképesség fejlesztése. Számok tulajdonságainak megfigyelése. Számok összeg- és különbségalakjának mélyítése.	Testnevelés: tanulók elhelyezkedése egymáshoz viszonyítva, számok megjelenítése testtel. Vizuális kultúra: Számok rajzolása tulajdonsággal felruházva (pl. virágos, arckifejezések). Magyar nyelv és irodalom: számok helyesírása, szóbeli kifejezőképesség. Környezetismeret: tájékozódás, a lakóhely története; a római számok megfigyelése régi épületeken.

A római számjelek közül az I, V, X jelek, valamint az ezekből képezhető számok írása, olvasása a hétköznapi helyzetekben, például: óra, keltezés, kerületek jelölése.		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	három- és négyjegyű számok, római számok	
A témakör tanulása eredményeként a tanuló	Számokat jellemez tartalmi és formai tulajdonságokkal. Számot jellemez más számokhoz való viszonyával. Ismeri a római számjelek közül az I, V, X jeleket, hétköznapi helyzetekben felismeri az ezekkel képzett számokat.	

2.6.Számok helyi értékes alakja		7 óra
Csoportosítások, beváltások tízes számrendszerben különféle eszközökkel a 10 000-es számkörben, például előre csomagolt, illetve jól csomagolható tárgyakkal, pénzekkel, abakusszal. Mérések különböző egységekkel és többszöröseikkel. Leltárak készítése tízes számrendszerben az elvégzett tevékenységek alapján 10 000-es számkörben. Számok százasokra, tízesekre és egyesekre bontott alakjainak előállítás, felismerése nem csak rendezett alakban eszközzel (például: pénz) és eszköz nélkül. Számok írása, olvasása helyiérték-táblázat alapján. A helyi értékek egymáshoz való viszonyának megértése. Számok számjegyeinek helyi, alaki és valódi értéke tapasztalatok alapján. Helyi érték, alaki érték, valódi érték fogalmának ismerete. Számok írása, olvasása számrendszeres, azaz helyi értékes alakjukban, 10 000-es számkörben. Számok nagyság szerinti összehasonlítása hallás alapján és leírt jelük alapján 10 000-es számkörben.	Számok képzése, bontása helyi érték szerint. Számfogalom mélyítése. Megfigyelés, rendszerezés, általánosítás. Igaz és hamis állítások megfogalmazása. Adott számosságú apró dolog csomagolása csoportmunkában, az elkészült csomagolások alapján leltárkészítés, leltárak összehasonlítása. Csomagolások leltárak alapján.	Testnevelés: csoportalkotások. Természetismeret: csoportosítások megfigyelése a természetben, közvetlen környezetünkben (gyümölcsöskert, veteményeskert, piac, pénzcímletek). Vizuális kultúra: csoportosítások megjelenítése rajzban, képekben. Technika és életvitel: Makettkészítés, süteménykészítés
Kulcsfogalmak/ fogalmak	helyi érték, alaki érték, valódi érték, százas, ezres, tízezes, helyiérték-táblázat, tízes számrendszer	
A témakör tanulása eredményeként a tanuló	Összekapcsolja a tízes számrendszerben a számok épülését a különféle számrendszerekben végzett tevékenységeivel. Érti a számok százasokból, tízesekből és egyesekből való épülését, százasok, tízesek és egyesek összegére való bontását. Érti a számok számjegyeinek helyi, alaki, valódi értékét. Helyesen írja és olvassa a számokat a tízes számrendszerben 10 000-ig.	

2.7. Alapműveletek értelmezése		4 óra
Összeadás és kivonás értelmezései és kapcsolatuk 10 000-es számkörben. Szorzás és osztás értelmezései és kapcsolatuk a 10 000-es számkörben. Maradékos osztásra vezető tevékenységek végzése, feladatok megoldása. Szöveges feladatokban a különböző kifejezésekkel megfogalmazott műveletek megértése. A műveletekben szereplő számok megnevezésének ismerete, megértése: tényezők, szorzat, osztandó, osztó, hányados, maradék. Műveletről szöveges feladat, ábra készítése; műveletek eljátszása, lerajzolása, szöveggel értelmezése. Zárójel használata konkrét esetekben megfogalmazott problémák leírásához, megoldásához.	Jelek szerepe, használata. Becslés a tagok, tényezők, osztó, osztandó megfelelő kerekítésével. Az ellenőrzési igény kialakítása, a műveletek közötti kapcsolatok megfigyelésén keresztül. A pontos feladatvégzés igényének fejlesztése. A figyelem terjedelmének és tartósságának növelése. A fejszámolás biztonságos használata. A szorzótáblák gyakorlása.	Magyar nyelv és irodalom: kérdések, problémák, válaszok helyes megfogalmazása, szövegértés, szövegértelmezés. Jelek szerepe és használata. Írók, költők életkorának kiszámítása. Környezetismeret: számolások földrajzi adatokkal. Tájékozódás: útvonalszámítás.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	tag, tényező, szorzat, osztandó, osztó, hányados, maradék, maradékos osztás, zárójel	
A témakör tanulása eredményeként a tanuló	Helyesen értelmezi a 10 000-es számkörben az összeadást, a kivonást, a szorzást, a bennfoglaló és az egyenlő részekre osztást. Hozzákapcsolja a megfelelő műveletet adott helyzethez, történéshez, egyszerű szöveges feladathoz. Értelmezi a műveleteket megjelenítéssel, modellezéssel, szöveges feladattal. Helyesen használja a műveletek jeleit. Megérti a következő kifejezéseket: tagok, összeg, kisebbítendő, kivonandó, különbség, tényezők, szorzandó, szorzó, szorzat, osztandó, osztó, hányados, maradék. Szöveghez, valós helyzethez kapcsolva zárójelet tartalmazó műveletsort értelmez, elvégez. Szöveges feladatokban a különböző kifejezésekkel megfogalmazott műveleteket megérti. Szöveget, ábrát alkot matematikai jelekhez, műveletekhez segítséggel.	
2.8. Alapműveletek tulajdonságai		5 óra
Műveleti tulajdonságok megfigyelése tapasztalások során: tagok, tényezők felcserélhetősége, csoportosíthatósága; összeg, különbség szorzása, szorzat széttagolása. Műveleti tulajdonságok alkalmazása számolási eljárásokban, szöveges feladatokban, ellenőrzésnél. Hiányos művelet és műveletsorok megoldása az eredmény ismeretében a művelet megfordításával is 10 000-ig. Műveletekben szereplő számok változtatása közben az eredmény változásának megfigyelése; a tapasztalatok alkalmazása számolásnál	Tudatos, célirányos figyelem fejlesztése. Analógiák felismerése, keresése, kialakítása. Változó helyzetek megfigyelése, műveletek tárgyi megjelenítése. Szöveg értelmezése, adatok kigyűjtése. Összefüggések felismerése. Önértékelés, önellenőrzés igényének kialakítása.	Magyar nyelv és irodalom: jelek szerepe, használata. Olvasott, írott szöveg megértése, adatok keresése, információk kiemelése.

Műveletek közötti kapcsolatok megfigyelése; alkalmazása ellenőrzéshez és a számolási módok egyszerűsítésére.		Tények közti kapcsolatok, viszonyok, összefüggések felidézése.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Nincs új fogalom.		
A témakör tanulása eredményeként a tanuló	Számolásaiban felhasználja a műveletek közti kapcsolatokat, számolásai során alkalmazza konkrét esetekben a legfontosabb műveleti tulajdonságokat. Megold hiányos műveletet, műveletsort az eredmény ismeretében, a műveletek megfordításával is. Alkalmazza a műveletekben szereplő számok (kisebbitendő, kivonandó és különbség; tagok és összeg; tényezők és szorzat; osztandó, osztó és hányados) változtatásának következményeit.		
2.9. Szóbeli számolási eljárások		7 óra / folyamatos	
Számolási eljárások a műveletek értelmezései alapján 10 000-es számkörben. Számolási eljárások szám- és műveleti tulajdonságok felhasználásával 10 000-es számkörben. A 100-as számkörben tanult számolási eljárások gyakorlása és analógiák alapján történő kiterjesztése a 10 000-es számkörre kerek tízesekkel és kerek százasokkal való számolás során. A 10-zel, 100-zal való szorzás, osztás és a helyiérték-táblázatban való jobbra, illetve balra tolódás kapcsolatának megértése . Műveletek eredményének észszerű becslése, a becslés során kapott eredmény értékelése, alkalmazása. Teljes háromjegyűek összegének, különbségének százasokra kerekített értékekkel való becslése. Teljes kétjegyűek egyjegyűvel, kétjegyűvel való szorzatának becslése. Hétköznapi helyzetekben alkalmazható észszerű becslés megválasztása, a becslés pontosságának ellenőrzése.	A fejszámolás biztonságos használata. A szorzótáblák gyakorlása. Írásbeli műveletek alkalmazásszintű felhasználása. A tanult műveletek elvégzésének gyakorlása, ellenőrzése. Megismert szabályokra való emlékezés fejlesztése. Analógiák felismerése, keresése.	Magyar nyelv és irodalom: kommunikáció, kérdések, válaszok pontos megfogalmazása. Matematikai fogalmak értelmezése.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Nincs új fogalom.		
A témakör tanulása eredményeként a tanuló	Alkalmazza a számolást könnyítő eljárásokat. Érti a 10-zel, 100-zal való szorzás, osztás kapcsolatát a helyiérték-táblázatban való jobbra, illetve balra tolódással, fejben pontosan számol a 10 000-es számkörben a számok 10-zel, 100-zal történő szorzásakor és maradék nélküli osztásakor. Elvégzi a feladathoz szükséges észszerű becslést, mérlegeli a becslés során kapott eredményt. Teljes négyjegyűek összegét, különbségét százasokra kerekített értékekkel megbecsüli, teljes kétjegyűek két- és egyjegyűvel való szorzatát megbecsüli.		
2.10. Fejben számolás		9 óra / folyamatos	
Fejben számolás egyes lépéseinek megértése, begyakorlása eszközökkel; az	Feladattartás és feladatmegoldási sebesség fejlesztése.	Magyar nyelv és irodalom: kérdések, problémák,	

eszközök szükség szerinti használata feladatok során. Teljes kétjegyűek összeadása, kivonása. A kisegyszeregy, annak megfelelő bennfoglalások és egyenlő részekre osztások emlékezetből való ismerete. Fejszámolás gyakorlása 100-as számkörben. Fejszámolás a 100-as számkörben egyjegyűvel való szorzás és maradék nélküli osztás során, például: szorzótáblák. Fejszámolás az 10 000-es számkörben kerek tízesekkel, százassal, ezresekkel a 100-as számkörben végzett műveletekkel analóg esetekben,	A fejben számolás biztonságos használata. A szorzótáblák gyakorlása. A tanult műveletek elvégzésének gyakorlása, ellenőrzése. Az ellenőrzési igény kialakítása. A figyelem terjedelmének és tartósságának növelése, tudatos, célirányos figyelem fejlesztése.	válaszok helyes megfogalmazása. Környezetismeret: közlekedés – útvonalterv készítése, menetidő kiszámítása. Testnevelés: Darts – játék.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	kerek száz, kerek ezres	
A témakör tanulása eredményeként a tanuló	Fejben pontosan összead és kivon a 100-as számkörben. Emlékezetből tudja a kisegyszeregy és a megfelelő bennfoglalások, egyenlő részekre osztások eseteit a számok tízszereséig. Érti a szorzó- és bennfoglaló táblák kapcsolatát. Fejben pontosan számol a 100-as számkörben egyjegyűvel való szorzás és maradék nélküli osztás során. Fejben pontosan számol a 10 000-es számkörben a 100-as számkörben végzett műveletekkel analóg esetekben.	

2.11. Írásbeli összeadás és kivonás		7 óra
Az írásbeli műveleti eljárások alapozása, megértése a számrendszeres gondolkodás továbbépítésével és különféle eszközökkel. Az írásbeli összeadás algoritmusának fokozatos megismerése: továbbvitel az egyes, a tízes, a száz helyi értéken. Hiányos összeadások gyakorlása az írásbeli kivonás előkészítésére. Az írásbeli kivonás algoritmusának megismerése pótlással, elvétellel a különbség változása alapján. A kivonás pótlásos eljárásának begyakorlása. Az írásbeli összeadás és kivonás eredményének becslése célszerűen kerekített értékekkel; az eredmény összevetése a becsléssel; szükség esetén ellenőrzés az ellentétes művelettel.	Megfigyelőképesség fejlesztése. Analógiák felismerése, keresése, kialakítása. Írásbeli műveletek alkalmazásszintű felhasználása. A pontos feladatvégzés igényének fejlesztése. Ellenőrzési igény kialakítása. Tanult műveletek elvégzésének gyakorlása, ellenőrzése.	Magyar nyelv és irodalom: kérdések, problémák, válaszok helyes megfogalmazása. Költők, írók korának, születési évének kiszámítása. Betűrejtvény. Környezetismeret: közlekedés – útvonalterv készítése, menetidő kiszámítása. Testnevelés: Olimpiai játékok, világbajnokságok, Európa bajnokságok éveinek kiszámítása.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	írásbeli művelet, hiányos összeadás, pótlás.	
A témakör tanulása eredményeként a tanuló	Helyesen végzi el az írásbeli összeadást, kivonást.	

2.12. Írásbeli szorzás és osztás		7 óra
Több egyenlő tag írásbeli összeadása Az írásbeli szorzás algoritmusának begyakorlása egyjegyű szorzóval. Írásbeli szorzás kerek tízesekkel. Írásbeli szorzás teljes kétjegyűekkel két lépésben. Írásbeli osztás szemléltetése pénzekkel, részekre osztással. Írásbeli osztás egyjegyű osztóval, visszaszorzással, kivonással. Többféle módon való becslés és ellenőrzés megismerése a szorzat, hányados nagyságrendjének meghatározásához, a számolás ellenőrzéséhez.	Megfigyelőképesség fejlesztése. Analógiák felismerése, keresése, kialakítása. Írásbeli műveletek alkalmazásszintű felhasználása. A pontos feladatvégzés igényének fejlesztése. Ellenőrzési igény kialakítása. Tanult műveletek elvégzésének gyakorlása, ellenőrzése.	Magyar nyelv és irodalom: kérdések, problémák, válaszok helyes megfogalmazása.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	visszaszorzás	
A témakör tanulása eredményeként a tanuló	Helyesen végzi el az írásbeli szorzást egyjegyű, kétjegyű szorzóval, az írásbeli osztást egyjegyű osztóval. Elvégzi a feladathoz szükséges észszerű becslést, mérlegeli a becslés során kapott eredményt. Megoldását értelmezi, ellenőrzi.	

2.13. Törtrészek		6 óra
Az egész egyenlő részekre osztása, az egységtörtek értelmezése, megnevezése (például: 1 ketted) különféle mennyiségeken (hosszúság, tömeg, úrtartalom, terület) különféle tevékenységekkel (például: méréssel, papírhajtogatással, színezéssel). Az egységtörtek többszöröseinek előállítása, értelmezése, megnevezése (például: 2 harmad) különféle mennyiségeken különféle tevékenységekkel, többféle egységválasztással. Egészek és törtrészek kirakása, megjelenítése más törtrészekkel. Törtrészekkel ábrázolt törtek nagyság szerinti összehasonlítása, egyenlők keresése.	Közös munka (páros, csoportos), együttműködés vállalása. Törtekkel kapcsolatos oktatóprogram használata. Törtek előállítása hajtogatással, nyírással, rajzzal, színezéssel. Animáció lejátszása törtek előállításához.	Vizuális kultúra: hatogatás, színezés Technika és életvitel: Nyírás, Magyar nyelv és irodalom: szövegértés, szövegértelmezés Környezetismeret: táplálkozás –oszd el az almát, csokit, stb.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	egész, törtrész, egységtört	
A témakör tanulása eredményeként a tanuló	Tevékenységekkel megjelenít egységtörteket és azok többszöröseit különféle mennyiségek és többféle egységválasztás esetén. A kirakást, a mérést és a rajzot mint modellt használja a törtrészek összehasonlítására.	

2.14. Negatív számok		4 óra
Az „előtt” és „után” térbeli és időbeli értelmezése. Tapasztalatszerzés irányított mennyiségekről a térben (például: emeletek, tengerszinthez viszonyított magassági szintek); az „alatta” és „felette” értelmezése a síkon és a térben. Hőmérséklet mérése, hőmérő leolvasása (levegő, folyadék). Hőmérőmodell használata. Tapasztalatszerzés a vagyon, készpénz és adósság kapcsolatairól kirakásokkal, rajzos feladatokkal és diagramon való ábrázolással. A negatív szám megjelenítése különböző tevékenységek során. Konkrét helyzetben a mennyiségek összehasonlítása, döntés a mennyiségek növekedéséről, csökkenéséről, megmaradásáról.	Negatív számmal való ismerkedés tapasztalati úton a számegyenes, a hiány és a hőmérséklet segítségével. Adósság, készpénz, vagyoni helyzet fogalmának értelmezése.	Környezetismeret: hőmérséklet és mérése, Celsius-skála (fagypont alatti, fagypont feletti hőmérséklet). Térképolvasás (tengerszinthez mért magasság és mélység leolvasása). Vizuális kultúra: saját idővonal készítése
Kulcsfogalmak/ fogalmak	pozitív, negatív	
A témakör tanulása eredményeként a tanuló	A negatív egész számokat irányított mennyiségként (hőmérséklet, tengerszint alatti magasság, idő) és hiányként (adósság) értelmezi. Nagyság szerint összehasonlítja a természetes számokat és a negatív egész számokat a használt modellen belül.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	3. Geometria, mérések	Órakeret 34 óra
Előzetes tudás	Vonalak (egyenes, görbe). Térbeli alakzatok.(kocka, téglatest) A test és a síkidom megkülönböztetése. Szimmetria: tengelyesen szimmetrikus alakzatok megfigyelése. A hosszúság, az űrtartalom, a tömeg és az idő mérése. A szabvány mértékegységek: cm, dm, m, cl, dl, l, dkg, kg, perc, óra, nap, hét, hónap, év. Átváltások szomszédos mértékegységek között. Mennyiségek közötti összefüggések felismerése. Mérőeszközök használata.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Térbeli és síkbeli tájékozódás továbbfejlesztése. Feltételeknek megfelelő alkotások elképzelése elkészítésük előtt, a tényleges alkotás összevetése az elképzelttel. A matematika és a valóság kapcsolatának építése. Mérőeszközök és mértékegységek önálló használata. Érzékelés, észlelés pontosságának fejlesztése. A szimmetria felismerése a valóságban: tárgyakon, természetben, művészeti alkotásokon. Esztétikai érzék fejlesztése. A vonalzó célszerű használata.	

3.1. Alkotás térben és síkon		7 óra
Építések térbeli építőelemekből, testekből, lapokból, testhálókából, élvázépítőkből szabadon, másolással, megadott feltétel szerint. Különböző téglatestek alkotása adott feltételek szerint. Építések és alkotások, alaprajzok, nézetek, hálók alapján egyszerűbb esetekben. Egyszerű testek alaprajzának, nézeteinek, hálójának azonosítása és annak ellenőrzése megalkotással. Síkbeli alkotások szabadon, másolással, megadott feltétel szerint: kirakások mozaiklapokkal, nyírás, tépés, hajtogatás, alakzatok határvonalainak elkészítése pálcákból, szívószálból vagy gumival kifestve, rajzolás (szabad kézzel, vonalzóval, alaklemezsel, körzővel) Alaklemez, vonalzó és körző helyes használatának gyakorlása játékos feladatok során. Sokszögek előállítás nyírással, hajtogatással, pálcikákkal, gumikarika kifestésével, vonalzos rajzolással adott feltételek szerint. Sorminták, terülminták kirakása, folytatása, tervezése síkban, térben, a szimmetriák megfigyelése. Szimmetrikus alakzatok létrehozása térben és síkban (például: építéssel, kirakással, nyírással, hajtogatással, festéssel), és a szimmetria meglétének ellenőrzése választott módszerrel (például: tükör, hajtogatás). Adott feltételeknek megfelelő minél több alakzat, minta előállítása, az összes lehetséges alkotás keresése, az alakzatok megkülönböztetése, jellemző tulajdonságok kiemelése.		Tudatos megfigyelés fejlesztése. Objektumok alkotása szabadon. Testek építése testekből másolással, vagy szóbeli utasítás alapján. A megfigyelések megfogalmazása az alakzatok formájára vonatkozóan. Alakzatok másolása, összehasonlítása, annak eldöntése, hogy a létrehozott alakzat rendelkezik-e a kiválasztott tulajdonsággal. A geometriai alakzatokhoz kapcsolódó képek megtekintése, készítése. Térbeli tájékozódási képességet fejlesztő, egyszerű rajzóprogramok bemutatása. Alkotóképesség fejlesztése. Kreatív gondolkodás fejlesztése. Térlátás fejlesztése az alakzatok különféle előállításával. Vizuális memória fejlesztése. Környezetismeret: közvetlen környezet megfigyelése, Égtájak ismeretének gyakorlati alkalmazása. Vizuális kultúra: Geometriai alakzatok rajzolása. A vizuális nyelv alapvető eszközeinek (pont, vonal, forma) használata és megkülönböztetése. Kompozíció alkotása geometriai alakzatokból.(mozaikkép) Különböző technikák alkalmazása: tépés, ollóhasználat. Technika és tervezés: testek építése, szobasarak építése – árnyékok megfigyelése
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Nincs új fogalom.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Szabadon épít, kirak formát, mintát adott testekből, síklapokból. Minta alapján létrehoz térbeli, síkbeli alkotásokat. Sormintát, síkmintát felismer, folytat. Alkotásában követi az adott feltételeket. Testeket épít élekből, lapokból; elkészíti a testek élvázát, hálóját; testeket épít képek, alaprajzok alapján; elkészíti egyszerű testek alaprajzát. Síkidomokat hoz létre különféle eszközök segítségével. Alaklemez, vonalzó, körzőt használ alkotáskor. Megtalálja az összes, több feltételnek megfelelő építményt, síkbeli kirakást. Szimmetrikus alakzatokat hoz létre térben, síkban különböző eszközökkel; felismeri a szimmetriát valóságos dolgokon, síkbeli alakzatokon. Megfogalmazza az alkotásai közti különbségeket.	

3.2. Alakzatok geometriai tulajdonságai		7 óra
Válogatások előállított és gyűjtött testek között szabadon. Halmazokba rendezett testek, síkbeli alakzatok közös tulajdonságainak megfigyelése, halmazok címkézése. Testek, síkbeli alakzatok halmazokba rendezése közös tulajdonság alapján Halmazba nem tartozó alakzatok keresése. Testek jellemző tulajdonságainak keresése, megfigyelése, megnevezése: sík vagy görbe felületek, „lyukas”, „tükrös”, „van-e bemélyedése”. Sokszöglapokkal határolt egyszerű testek lapjainak, éleinek, csúcsainak megfigyelése. Válogatások előállított és megadott síkidomok között szabadon. Síkbeli alakzatok jellemző tulajdonságainak keresése, megfigyelése, megnevezése: egyenes vagy görbe határvonalak, szakaszok, „lyukasság”, „tükrösség”, „van-e bemélyedése”. A létrehozott síkbeli és térbeli alkotások, mintázatok jellemzése megfigyelt tulajdonságaikkal. Egyszerű szögletes testek lapjainak, éleinek, csúcsainak megszámlálása. Környezetükből gyűjtött testek közül a téglatestek kiválogatása. Téglatest tulajdonságainak megfigyelése tevékenységek során: lapok alakja, egy csúcsból induló élek száma, élek hossza, az élek, lapok egymáshoz való viszonya, test tükröszimmetriája. Téglatest egybevágó lapjainak felismerése. Kocka kiemelése a téglatestek közül élek, lapok alapján. Előállított vagy megadott sokszögek jellemzése felismert tulajdonságokkal. Sokszögek oldalainak és csúcsainak megszámlálása, oldalak összemérése hajtogatással, szögek összemérése egymásra illesztéssel. Derékszög előállítása elfordulással, hajtogatással.	Testek építése szabadon és adott feltételek szerint. Testek szétválogatása egy-két tulajdonság szerint. Sík – és térgeometriai megfigyelések elemzése, megfogalmazása a tanult matematikai szaknyelv segítségével. Megfigyelések, tulajdonságok számbavétele. Összehasonlítás, azonosságok, különbözőségek magállapítása. Finommotoros mozgáskoordinációk fejlesztése. Szóbeli kifejezőképesség fejlesztése.	Környezetismeret: tárgyak egymáshoz való viszonyának, helyzetének, arányának megfigyelése. Technika és tervezés: dobozokból bútorok építése. Dobókocka, téglatest alakú dobozok készítése. Testnevelés: tornaszerek, labda, karika. Élőkép alkotása csoportban. Vizuális kultúra: a körülöttünk lévő mesterséges és természetes környezet formavilágának megfigyelése és rekonstrukciója. Magyar nyelv és irodalom: kérdések, válaszok, problémák, tulajdonságok helyes megfogalmazása.

Derékszögnél kisebb, nagyobb szögek előállítását elforduló mozgással; hozzá mérés a hajtogatott derékszöghöz. Téglalap tulajdonságainak megfigyelése: szögek, oldalak, szimmetria. Téglalap szögei egyenlőségének megmutatása egymásra hajtással. Téglalap egyenlő hosszúságú oldalainak keresése hajtogatással. Négyzet kiemelése a téglalapok közül oldalai és szimmetriái alapján. Testek, síkbeli alakzatok jellemzése megfigyelt tulajdonságok alapján.		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	lap, él, téglatest, kocka, szög, derékszög	
A témakör tanulása eredményeként a tanuló	Megkülönböztet, azonosít egyedi, konkrét látott, hallott, mozgással, tapintással érzékelhető tárgyakat, dolgokat, helyzeteket, jeleket. Személyek, tárgyak, dolgok, szavak, számok közül kiválogatja az adott tulajdonsággal rendelkező összes elemet. Két meghatározott tulajdonság egyszerre történő figyelembevételével szétválogat adott elemeket: tárgyakat, személyeket, szavakat, számokat, alakzatokat. Megkülönbözteti és szétválogatja szabadon választott vagy meghatározott geometriai tulajdonságok szerint a gyűjtött, megalkotott testeket, síkidomokat. Megfigyeli az alakzatok közös tulajdonságát, megfelelő címkéket talál megadott és halmazokba rendezett alakzatokhoz. Megtalálja a közös tulajdonsággal nem rendelkező alakzatokat. Megnevezi a tevékenységei során előállított, válogatásai során előkerülő alakzatokon megfigyelt tulajdonságokat. Megnevezi a sík és görbült felületeket, az egyenes és görbe vonalakat, szakaszokat tapasztalati ismeretei alapján. Megnevezi a háromszögeket, négyszögeket, köröket. Megkülönböztet tükrösen szimmetrikus és tükrösen nem szimmetrikus síkbeli alakzatokat. Megszámolja az egyszerű szögletes test lapjait. Megnevezi a téglatest lapjainak alakját, megkülönbözteti a téglatesten az éleket, csúcso kát, felismeri a téglatesten az egybevágó lapokat. Tudja a téglalap oldalainak és csúcsainak számát, összehajtással megmutatja a téglalap szögeinek egyenlőségét. Megmutatja a téglalap azonos hosszúságú oldalait és elhelyezkedésüket, megmutatja és megszá mlálja a téglalap átlóit és szimmetriatengelyeit. Megfigyeli a kocka, mint speciális téglatest és a négyzet, mint speciális téglalap tulajdonságait. Megnevezi megfigyelt tulajdonságai alapján a téglatestet, kockát, téglalapot, négyzetet. Megfigyelt tulajdonságaival jellemzi a létrehozott síkbeli és térbeli alkotást, mintázatot.	
3.3. Transzformációk		5 óra
Szimmetriák, tükrök képek megfigyelése a természetes és az épített környezetben térben és síkban. Tárgyak, építmények, képek tükrök képeinek megfigyelése térben, síkban tükrös segítségével.	Tengelyesen tükrös alakzatok létrehozása tevékenységgel. Az alkotóképesség fejlesztése. Megfigyelések kifejezése válogatással.	Technika és tervezés: testek építése. Környezetismeret: szimmetria a természetben.

Tükörkép megépítése térben; tükrös és nem tükrös formák létrehozása, a kapott alakzat ellenőrzése tükör segítségével. Síkbeli alakzatok tükörtengelyeinek keresése tükörrel, hajtogatással. Tükörkép alkotása különböző eszközökkel síkban; tükrös és nem tükrös alakzatok létrehozása; ellenőrzés tükörrel, másolópapírral. Építmények eltolása, az eltolt kép összehasonlítása a tükörképpel. Formák eltolása a síkban; az eltolt alakzat összehasonlítása a tükrözéssel keletkező alakzattal, ellenőrzés másolópapírral. Testek és síkbeli alakzatok megkülönböztetése, azonosítása alak és méret szerint: a hasonlóság és az egybevágóság fogalmának előkészítése Térben, síkban az eredetihez hasonló testek, síkidomok alkotása nagyított vagy kicsinyített elemekkel, hálón való rajzolással. Játékok, tevékenységek során alakzatok elforgatott, eltolt, tükrös képeinek felismerése a síkban és a térben.		A pontosság igényének felkeltése. Szóbeli kifejezőképesség fejlesztése. Tapasztalatszerzés, érvéls képességének fejlesztése.	Vizuális kultúra: különböző technikák alkalmazása, szimmetria a művészetben, műalkotásokban. Minták rajzolása, másolása, tükrözése. Magyar nyelv és irodalom: szövegértés, megfigyelések kifejezése megfogalmazással. Titkosírás.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	eltolt kép, mozgatás, elforgatott kép		
A témakör tanulása eredményeként a tanuló	Tapasztalattal rendelkezik mozgással, kirakással a tükörkép előállításáról. Szimmetrikus alakzatokat hoz létre térben, síkban különböző eszközökkel; felismeri a szimmetriát valóságos dolgokon, síkbeli alakzatokon. Megépíti, kirakja, megrajzolja hálón, jelölés nélküli lapon sablonnal, másolópapír segítségével alakzat tükörképét, eltolt képét. Ellenőrzi a tükrözés, eltolás helyességét tükör vagy másolópapír segítségével. Térben, síkban az eredetihez hasonló testeket, síkidomokat alkot nagyított vagy kicsinyített elemekből, az eredetihez hasonló síkidomokat rajzol hálón.		
3.4. Tájékozódás térben és síkon		4 óra / folyamatos	
Irányokat, távolságokat jelölő szavak használata térben és síkban. Irány és állás megfigyelése, követése síkbeli alakzatok és mozgatások során. Téri tájékozódást segítő játékok, tevékenységek. Útvonalak bejárása oda-vissza, térbeli viszonyokat kifejező szavak segítségével Útvonal bejárásának irányítása térbeli viszonyokat kifejező szavak segítségével		Tájékozódás (iskolában, iskola környékén). Mozgássor megismétlése, mozgási memória fejlesztése. Térbeli tájékozódási képességet fejlesztő, egyszerű rajzóprogramok bemutatása. Egyszerű problémák megoldása részben tanári segítséggel, részben önállóan.	
		Környezetismeret: tájékozódás közvetlen környezetünkben. Égtájak ismeretének gyakorlati alkalmazása. Kincskeresés térképen. Testnevelés: térbeli tudatosság, elhelyezkedés a térben, mozgásirány, útvonal, kiterjedés. Magyar nyelv és irodalom: térirányok szavainak helyes használata. Tájékozódás szövegben,	

Térbeli és síkbeli elhelyezkedést kifejező szavak használata tevékenységekben és játékos szituációkban. Tájékozódás lakóhelyen, bejárt terepen: bejárt útvonalon visszatalálás adott helyre; adott utca és házszám alapján ház megtalálása. Egyszerű térképek készítése. Tájékozódás négyzethálón, térképen.		szóoszlopokban, szósorokban, bingótáblán. Ének-zene: tájékozódás hangoszlopon, kottafüzetben.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	négyzetháló, térkép	
A témakör tanulása eredményeként a tanuló	Helyesen használja az irányokat és távolságokat jelölő kifejezéseket térben és síkon. Tájékozódik lakóhelyén, bejárt terepen: bejárt útvonalon visszatalál adott helyre, adott utca és házszám alapján megtalál házat. Térképen, négyzethálón megtalál pontot két adat segítségével.	
3.5. Mérőeszköz használata, mérési módszerek		11 óra
Mennyiségek érzékszervi összehasonlítása. Mennyiségek összemérése. Mérési módszerek alkalmazása. Mennyiségek becslése, kimérése, megmérése szabványmértékegységek közül a következőkkel: mm, cm, dm, m, km; ml, cl, dl, l; g, dkg, kg. Hétköznapi tapasztalatok szerzése a szabványmértékegységek nagyságáról. Szabványos mérőeszközök használata. Időpontok leolvasása különféle órákról, időtartamok meghatározása. Időbeli tájékozódás, időbeli periódusok kapcsolatai; időbeli relációt tartalmazó szavak értelmezése. Időpontok és időtartamok közötti összefüggés megértése. Különböző hazai és külföldi pénzek címleteinek megismerése 10 000-es számkörben. Összefüggések megtapasztalása a mennyiségek nagysága, az egység nagysága és a mérőszámok között. Mértékváltás eszköz segítségével. Nagyobb pénzek címleteinek felváltása, kisebb pénzek beváltása hazai pénzegységekkel. Takarékosság fontosságának megértése elvégzett mérésekre alapozva (például: csöpögő csapból elpazarolt vízmennyiség; műanyag flakon térfoglalása a szelektív	Összehasonlítások végzése a valóság tárgyairól, alakzatokról, dolgokról. Mennyiségi jellemzők felismerése, a különbségek észrevétele. Tájékozódás az időben: a múlt, jelen, jövő, mint folyamatosan változó fogalmak. pl. előtte, utána, korábban, később megértése, használata. Időtartam mérése egyenletes tempójú mozgással, hanggal, szabványos egységekkel (perc, óra, nap, hét, hónap, év). Fejlesztőprogram használata a méréshez. Időpont és időtartam tapasztalati úton történő megkülönböztetése. A családban történtek elhelyezése az időben. A pontosság mértékének kifejezése gyakorlati mérésekben. A mértékegység és mérőszám kapcsolata, összefüggésük megfigyelése, elmélyítése. Mérések a gyakorlatban, mérések a családban. Többféle megoldási mód keresése, az alternatív megoldások összevetése.	Testnevelés: tornasor magasság szerint, időre futás. Ének-zene: időtartam mérése egységes tempójú mozgással, hanggal, szabványegységekkel, metronóm. Technika és tervezés: elkészíthető munkadarabok megtervezése mérés és modellezés segítségével. Makettkészítés. Környezetismeret: Napirend, családi ünnepek, események ismétlődése. Háztartásban használatos gyakorlati mérések (süté-főzés hozzávalói). Csomagolóanyagok, dobozok tömege. Tapasztalatgyűjtés a mindennapi életből: szőnyegezés, burkolás, festés. Magyar nyelv és irodalom: olvasás időre, történetek lejátszódási ideje. Vizuális kultúra: évszakok periodikusságának, változásának ábrázolása.

kukában eredeti méretben és összenyomva).		
Síkbeli alakzatok területének becslése, mérése alkalmi és szabványegységekkel különféle eszközök segítségével (például: fonal, négyzetrács, vonalzó).		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	kerület, km, ml, cl, g, dkg	
A témakör tanulása eredményeként a tanuló	Megbecsül, mér alkalmi és szabványos mértékegységekkel hosszúságot, tömeget, űrtartalmat és időt. Helyesen alkalmazza a mérési módszereket, használ skálázott mérőeszközöket, helyes képzete van a mértékegységek nagyságáról. Helyesen használja a hosszúságmérés, az űrtartalom mérés és a tömegmérés szabványegységei közül a következőket: mm, cm, dm, m, km; ml, cl, dl, l; g, dkg, kg. Ismeri az időmérés szabványegységeit: az órát, a percet, a másodpercet, a napot, a hetet, a hónapot, az évet. Ismer hazai és külföldi pénzcímleteket 1 000-es számkörben. Alkalmazza a felváltást és beváltást különböző pénzcímletek között. Összeveti azonos egységgel mért mennyiség és mérőszáma nagyságát, összeveti ugyanannak a mennyiségnek a különböző egységekkel való mérésekor kapott mérőszámait. Megméri különböző sokszögek területét különböző egységekkel. Területet mér különböző egységekkel lefedéssel vagy darabolással. Ismer a terület és kerület mérésére irányuló tevékenységeket.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	4. Függvények, az analízis elemei	Órakeret 10 óra
Előzetes tudás	Sorozat szabályának felismerése, folytatása. Növekvő és csökkenő számsorozatok. Számpárok közötti kapcsolatok felismerése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Matematikai modellek készítése. Sorozatok felismerése, létrehozása.	
4.1. Összefüggések, kapcsolatok, szabályszerűségek felismerése		10 óra / folyamatos
Személyek, tárgyak, dolgok, számok, testek, síklapok között megjelenő kapcsolatok megfigyelése, felfedezése, megnevezése. Számpárok, számhármassok közötti kapcsolatok felfedezése, jellemzése. Változó helyzetek megfigyelése, a változás jelölése nyíllal. Tárgyakkal, logikai készletek elemeivel kirakott periodikus sorozatok folytatása. Az évszakok, hónapok, napok elsorolása egymás után tetszőleges kezdőpontból. Ismert műveletekkel alkotott sorozat szabályának felismerése. Megkezdett sorozat folytatása a felismert szabály szerint mindkét irányba. Sorozat szabályának megfogalmazása, egyszerűbb esetben jelekkel is (például: nyíljelöléssel vagy nyitott mondattal).	Összefüggések keresése az egyszerű sorozatok elemei között. Adott szabályú sorozat folytatása. Sorozatok néhány hiányzó vagy megadott sorszámú elemének kiszámítása. Sorozatok képzési szabályok keresése, kifejezése szavakkal. Figyelem és memória fejlesztése. Szabályfelismerés. Az önállóság fejlesztése a gondolkodási műveletek alkalmazásában. Az anyanyelv és a szaknyelv használatának fejlesztése. Adott utasítás követése, figyelem tartósságának fejlesztése. Kapcsolatok, szabályok keresése táblázat adatai között. Táblázat adatainak értelmezése.	Testnevelés: sorban állás különböző szempontok szerint. Sportesemények, mint adatok. Ének-zene: periodikusság zenei motívumokban, ismétlődő ritmus, tánc lépés. Környezetismert: természetben előforduló periodikusság megfigyelése. Adatok gyűjtése az állatvilágból (pl. rekordok). Vizuális kultúra: periodicitás felismerése sordíszekben, népi

Gépjátékok különféle elemekkel (például: tárgyak, számok, alakzatok). Gépjátékhöz szabály alkotása; az egyszerű gép szabályának megfordításával nyert gép szabályának felismerése. Szabályjátékokban az elempárok, elemhármak megjelenítése táblázatban. Szabályjátékok során a felismert kapcsolat alapján további elempárok, elemhármak létrehozása. Táblázatokban, gépjátékokban a felismert összefüggések megfogalmazása, egyszerűbb esetekben jelekkel is (például: nyíljelöléssel vagy nyitott mondattal). Sorozatok, szabályjátékok alkotása. Megértett probléma értelmezéséhez, megoldásához sorozat, táblázat, esetleg nyíldiagram alkotása modellként.	Tapasztalati adatok lejegyzése, táblázatba rendezése, a folytatásra vonatkozó sejtések megfogalmazása. Az általánosításra való törekvés. Kifejezőkészség alakítása. Az absztrakciós képesség alapozása.	motívumokban. Sorminták keresése épületeken, népviseleteken. Magyar nyelv és irodalom: saját gondolatok megfogalmazása, mások gondolatmenetének végig hallgatása, megértése, beszédértés. Pontos, rövid, világos megfogalmazás.

Kulcsfogalmak/ fogalmak	táblázat, nyitott mondat
A témakör tanulása eredményeként a tanuló	Részt vesz memóriajátékokban különféle tulajdonságok szerinti párok keresésében. Megfogalmazza a személyek, tárgyak, dolgok, időpontok, számok, testek, síklapok közötti egyszerű viszonyokat, kapcsolatokat. Érti a problémákban szereplő adatok viszonyát. Megfogalmazza a felismert összefüggéseket. Összefüggéseket keres sorozatok elemei között. Megadott szabály szerint sorozatot alkot, megértett probléma értelmezéséhez, megoldásához, sorozatot, táblázatot állít elő modellként. Tárgyakkal, logikai készletek elemeivel kirakott periodikus sorozatokat folytat. Felsorolja az évszakokat, hónapokat, napokat, napszakokat egymás után, tetszőleges kezdőponttól is. Ismert műveletekkel alkotott sorozat, táblázat szabályát felismeri; ismert szabály szerint megkezdett sorozatot, táblázatot helyesen, önállóan folytat. Tárgyakkal, számokkal kapcsolatos gépjátékhöz szabályt alkot; felismeri az egyszerű gép megfordításával nyert gép szabályát. Felismer kapcsolatot elempárok, elemhármak tagjai között. Szabályjátékok során létrehoz a felismert kapcsolat alapján további elempárokat, elemhármakat. A sorozatban, táblázatban, gépjátékokban felismert összefüggést megfogalmazza saját szavaival, nyíljelöléssel vagy nyitott mondattal.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	5. Statisztika, valószínűség	Órakeret 6 óra
Előzetes tudás	Adatokról megállapítások megfogalmazása. Valószínűségi megfigyelések, játékok kísérletek. Tapasztalatszerzés a véletlenről és a biztosról.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Rendszerszemlélet, valószínűségi és statisztikai gondolkodás alapozása. A problémamegoldó gondolkodás fejlesztése	
5.1. Adatok megfigyelése		3 óra
Minőségi és mennyiségi tulajdonsággal kapcsolatos adatok megfigyelése, gyűjtése, rögzítése tanítói segítséggel	Tapasztalatok szerzésével későbbi fogalomalkotás előkészítése. A képi grafikus információk feldolgozása, forráskezelés.	Környezetismeret: Grafikonok tanulmányozása. Meteorológiai adatok lejegyzése, ábrázolása.

Adatgyűjtés vásárlással kapcsolatban (például: árak megfigyelése boltokban, nyugtán). Mért adatok lejegyzése. Közös tevékenységek során szerzett adatok alapján egyszerű diagram készítése térben és síkban. Egyszerű diagramról adatok, összefüggések leolvasása. Az összes adat együttes jellemzőinek megfigyelése, például egyenlő adatok, legkisebb, legnagyobb kiválasztása.	Szóbeli kifejezőképesség fejlesztése. Események gyakoriságának megállapítása kísérletek végzésével, ábrázolása oszlopdiagramon. Információszerzés az internetről, irányított keresés. Diagramokhoz kapcsolódó információk keresése, értelmezése.	Magyar nyelv és irodalom: szövegértés, szövegértelmezés, lényegkiemelés. Rövid, pontos, világos, érthető fogalmazás. Technika és tervezés: menetrendek adatainak értelmezése. Testnevelés: időeredmény, kislabdadobás hossza, távolugrás hossza, eredmények rögzítése
Kulcsfogalmak/fogalmak	adat, diagram	
A témakör tanulása eredményeként a tanuló	Adatokat gyűjt a környezetében. Adatokat rögzít későbbi elemzés céljából. Gyűjtött adatokat táblázatba rendez, diagramon ábrázol. Adatokat gyűjt ki táblázatból, adatokat olvas le diagramról. Jellemzi az összességeket.	

5.2. Valószínűségi gondolkodás		3 óra
Részvétel valószínűségi játékokban; intuitív esélylatolgatás, tippek megfogalmazása. Események megfigyelése valószínűségi kísérletekben. Valószínűségi játékok során stratégiák alakítása, kipróbálása, értékelése. „Biztos”, „lehetséges, de nem biztos”, „lehetetlen” események megkülönböztetése. Véletlen események gyakoriságának összeszámlálása, ábrázolása különféle módszerekkel: strigulázással, diagrammal, táblázatba rögzítéssel. Véletlen események előfordulásainak vizsgálata, a kimenetek számának összehasonlítása az előzetes tippekkel, magyarázatok keresése. A „biztos” és „lehetetlen” cáfolata ellenpélda mutatóásával.	Próbálgatások, sejtések, indoklások, tippelések, tárgyi tevékenységek. A lehetséges, lehetetlen tapasztalati úton való értelmezése. A biztos és véletlen megkülönböztetése. Sejtés megfogalmazása adott számú kísérletben. Kísérleti eredmények összevetése a sejtéssel, az eltérés megállapítása és magyarázata. A gyakoriság, a valószínű, kevésbé valószínű értelmezése gyakorlati példákon.	Magyar nyelv és irodalom: a kifejezőképesség alakítása (világos, rövid megfogalmazás). Környezetismeret: természeti jelenségek előfordulása és valószínűsége.
Kulcsfogalmak/fogalmak	Nincs új fogalom.	
A témakör tanulása eredményeként a tanuló	Részt vesz olyan játékokban, kísérletekben, melyekben a véletlen szerepet játszik. Tapasztalatai alapján különbséget tesz a „biztos”, „lehetetlen”, „lehetséges, de nem biztos” események között. Megítéli a „biztos”, „lehetetlen”, „lehetséges, de nem biztos” eseményekkel kapcsolatos állítások igazságát. Tapasztalatai alapján tippet fogalmaz meg arról, hogy két esemény közül melyik esemény valószínűbb olyan, véletlentől függő szituációk során, melyekben a két esemény valószínűsége között jól belátható a különbség.	

	Tetszőleges vagy megadott módszerrel összeszámolja az egyes kimenetek előfordulásait olyan egyszerű játékokban, kísérletekben, amelyekben a véletlen szerepet játszik. A valószínűségi játékokban, kísérletekben megfogalmazott előzetes sejtését, tippjét összeveti a megfigyelt előfordulásokkal.

A fejlesztés várt eredményei a 4. évfolyam végén, továbbhaladás feltételei.

A tanuló

- tud adott tulajdonságú elemeket halmazba rendezni,
- felismeri, megnevezi a halmazba tartozó elemek közös tulajdonságait,
- képes annak eldöntésére, hogy egy elem beletartozik-e egy adott halmazba,
- értelmezése a változást egyszerű matematikai tartalmú szövegben,
- próbálgatással képes az összes eset megtalálására,
- tud számokat írni, olvasni 10 000-es számkörben,
- ismeri és helyesen alkalmazza a helyi érték, alaki érték, valódi érték fogalmakat 10 000-es számkörben,
- tud római számokat írni, olvasni 1000-es számkörben (I, V, X,);
- helyesen értelmezi a negatív számokat a mindennapi életben modell (hőmérséklet, adósság) segítségével,
- képes 2, 3, 4, 10, 100 nevezőjű törtek megnevezésére, lejegyzésére, előállítására, hajtogatással, nyírással, rajzzal, színezéssel,
- tud természetes számokat nagyság szerinti összehasonlítani 10 000-es számkörben,
- képes mennyiségek közötti összefüggések észrevételére tevékenységeken keresztül,
- alkalmazza az ésszerű becslést és a kerekítést a matematika különböző területein,
- tud fejben számolni száz-as számkörben,
- biztos ismeri a szorzótáblát 100-as számkörben,
- ismeri az összeg, különbség, szorzat, hányados fogalmát,
- alkalmazza a műveletek tulajdonságait, tagok, illetve tényezők felcserélhetőségét,
- ismeri és helyesen alkalmazza a műveletvégzés sorrendjét,
- képes négyjegyű számok összeadására, kivonására, szorozni kétjegyű, osztani egyjegyű számmal írásban,
- tudja a műveletek helyességének ellenőrzését,
- képes szöveges feladat megoldására a megoldási algoritmus (a szöveg értelmezése, adatok kigyűjtése, megoldási terv, becslés, ellenőrzés, az eredmény realitásának vizsgálata) alkalmazásával,
- ismeri és helyesen használja a többszörös, osztó, maradék fogalmát,
- felismeri a növekvő és csökkenő számsorozatokat, tudja azokat folytatni,
- képes összefüggések keresésére az egyszerű sorozatok elemei között,
- tudja megfogalmazni a szabályt egyszerű formában, a hiányzó elemeket pótolja,
- képes egyenesek kölcsönös helyzetének felismerésére (metsző és párhuzamos egyenesek),
- ismeri a szabvány mértékegységeket: mm, km, ml, cl, hl, g, t, másodperc. Tud átváltásokat végezni szomszédos mértékegységek között,
- képes egyszerű gyakorlati példákban a hosszúság, távolság és idő mérésére,
- létrehoz háromszöget, négyzetet, téglalapot, egyéb sokszöget egyszerű módszerekkel, felismerési, megnevezi jellemzőiket,
- ismeri a kör fogalmát,
- megértési a test és a síkidom közötti különbséget,
- felismerés és létrehoz kockát és téglateetet, megnevezi jellemzőiket,
- felismerési a gömböt,
- hajtogatással, nyírással, rajzzal, színezéssel előállít tükrös alakzatokat,
- tudja kiszámítani a négyzet és a téglalap területét,
- képes a négyzet, téglalap területének mérésére különféle egységekkel, területlefedéssel,
- képes tapasztalati adatok lejegyzésére, táblázatba rendezésére, a táblázat adatainak értelmezésére,
- képes adatgyűjtésre, adatok lejegyzésére, diagram leolvasására,
- értelmezése a valószínűségi játékok, kísérletek során a biztos, lehetetlen, lehet, de nem biztos fogalmakat,
- tanári segítséggel használja az életkorának megfelelő oktatási célú programokat,
- ismer egy rajzoló programot; tud egyszerű ábrákat elkészíteni, színezni,
- együttműködik az interaktív tábla használatánál.

ETIKA

Az etika tantárgy alapvető célja az egyéni és közösségi identitás formálása, stabilizálása, az egyének és a csoportok közti együttműködés megteremtése. Ehhez járulnak hozzá a kulturális hagyományokban gyökerező erkölcsi elvek, társas szabályok megismertetése, az egyén gondolkodásában formálódó, a szocio-emocionális készségek fejlesztése.

A tantárgy magába foglalja az ember fontos viszonyulásait társaihoz, közösségeihez, környezetéhez és önmagához. Ezzel olyan szintézist kínál a tanulónak, amelyben eddigi személyes tapasztalatait és a más területeken megszerzett ismereteket reflektív módon vizsgálja. A tartalom szorosan kötődik más tantárgyak fejlesztési területeihez is.

Az erkölcsi nevelés fő célja a tanuló erkölcsi érzületének és erkölcsi gondolkodásának fejlesztése, a tanuló segítése a társas szabályok, a viselkedésminták azonosításában és saját alakuló értékrendjének tudatosításában. Az egyént és a közösségeket érintő etikai elvek és az ezekből következő kérdések felismerése az árnyalt, a másik ember vagy csoport szempontjait is megértő gondolkodást fejleszt.

Az etika tantárgy felkészíti a tanulót az egyéni életvezetésének és társas környezetének erkölcsi szempontból történő mérlegelésére, miközben saját tudását vizsgálja és fejleszti. Eszközei a kérdezés, a rejtett nézetek és a dilemmák feltárása, az érvelés, a meggyőzés, a meggyőződés, a társadalmi normák és közösségi értékek értelmezése.

A tananyag alapvető értékeket közvetít. Ezek a segítség, megértés, együttérzés, törődés, szabadság, felelősség, igazságosság, becsületesség, méltányosság, tolerancia, önazonosság. Ezek a tanuló lelkiismeretének fejlődését szolgálják. A témák feldolgozása a tanulót megfontolt döntésre, kulturált véleményalkotásra és felelős tevékenységre készít.

A tanulóközösség tevékenységei mintát nyújtanak arra, hogy milyen érzelmi-, érdekkonfliktusok és viselkedésmódok segítik vagy akadályozzák az együttműködést. Az ajánlott tantárgyi tartalmak és tanulói tevékenységek olyan képességeket is fejlesztenek, melyek a tanulót az életvezetésében sikeressé és tudatosabbá, társai és környezete problémái iránt érzékenyebbé tehetik, erősítik identitását, aktív társadalmi cselekvésre készítik és segítik a nehéz helyzetek megoldásában.

Az etika tantárgy a Nemzeti alaptantervben rögzített kulcskompetenciákat az alábbi módon fejleszti:

A tanulás kompetenciái: A tantárgy keretében alkalmazott módszerek elősegítik az aktív tanulóvá válást, a tanulás tervezését, az egyéni tanulási stílus kialakítását és a tanulási útvonalak felfedezését, a mérlegelő gondolkodást, a belső motiváción nyugvó cselekvést, a célok elérése iránti elkötelezettséget, a metakognitív stratégiák alkalmazását.

A kommunikációs kompetenciák: A kommunikációs kompetenciák formálása során a tanuló gyakorolja az érzelmek kommunikálásának, az empátián nyugvó értő figyelemnek, az álláspontok asszertív megjelenésének, az erőszakmentes kommunikációnak, valamint a társas konfliktusok kezelésének kommunikációs technikákat igénylő változatait.

A szervezése, megvalósítása, az elvégzett feladatok digitális eszközökkel történő bemutatása. A virtuális térben kialakult közösségek tagjainak viselkedését befolyásoló etikai szabályok a **Digitális kompetenciák**. A digitális kompetenciák fejlesztését támogatja a projektmunkák felismerése. A digitális önkifejezés, a közösségi oldalakon történő önmegjelenítés, az információk kezelése. A tartalom digitális megosztásával kapcsolatos etikai kérdések köre számtalan fejlesztési lehetőséget rejt magában.

A matematikai, gondolkodási kompetenciák: A gondolkodási készségeket fejlesztik azok a tanulási tevékenységek, amelyek különböző élethelyzetek, információforrások, médiatartalmak elemzését igénylik. A különböző esettanulmányi példákban és a valóságos élethelyzetekben felmerülő etikai problémák, konfliktusok és a szabályok felismerése közben a tanuló elemző, problémamegoldó, mérlegelő gondolkodás alkalmazásával vizsgálja az események bekövetkezésének feltételeit. Átalakítja a szerzett információt, következtetéseket von le, magyarázatot keres, rendszerezést végez.

A személyes és társas kapcsolati kompetenciák: A tantárgy támogatja az önismereten alapuló önszabályozás és önfejlesztés megvalósítását, a lelkiismeretesség, az alkalmazkodóképesség, a kezdeményezőkétség, az elkötelezettség kialakulását, és a teljesítmény javítására való törekvést. A gyakorlatok során az érzelmek

felismerésének és kifejezésének, az érzelmi állapotok szabályozásának, a társas helyzetek észlelésének, a konfliktusok kezelésének és a döntéshozatali készségeknek a fejlesztése válik hangsúlyossá.

A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái: A tanulók önállóan vagy csoportosan lehetőséget kapnak kreatív alkotások tervezésére, készítésére, projektfeladatok szervezésére, kivitelezésére. A szocio-emocionális készségek fejlesztése drámajátékkal, szerepjátékkal valósul meg, az érzelmek kifejeződése zenei produkciókban, vizuális alkotásokban ölt testet. A tudatosság erősítését segítik elő azok a feladatok, amelyekben kulturális hagyományok megismerésére kerül sor.

Az etika kerettanterv főbb pedagógiai alapelvei:

- A tanulók komplex személyiségfejlesztése, értelmi, érzelmi, társas-lelkületi formálás és a cselekvő magatartásra, viselkedésre buzdítás.
- A teljes személyiség aktivizálása a belső motiváció felkeltése és ébren tartása.
- Célrendszere és ajánlásai élményt adók, személyiséget, meggyőződést formálók.
- A tananyagok kiválasztása és annak megvalósítása során figyelembe veszi az egyes korosztályok tipikus életkori sajátosságait és lehetséges élethelyzeit. Valamint lehetőséget kíván adni a tanulók és tanulócsoportok egyéni sajátosságai szerinti differenciálásra.
- Az aktív, cselekvő viselkedés, magatartás megélésére ösztönzi a diákokat a különböző élethelyzeteiben.
- Fontosnak tartja a nevelés három színterét (család, iskola, társadalom).
- Ebben a tantervben elsődleges az érzelmi, érületi nevelés, a morálfejlesztés, amely során a gyermekek cselekedtetése, meggyőződésének formálása elengedhetetlenül szükséges a lelkiismeretes magatartás megszilárdulása érdekében.
- A nevelés mindig egy társadalmi közegben történik, így a nemzeti értékeink megismerése és megőrzése alapfeladat.

Korosztályi adottságaiknál fogva (alsó tagozatos) a gyermekek még nem képesek a tudatosan, teljes felelősséggel meghozott döntések felvállalására, ezért őket folyamatosan tanítani, nevelni, cselekedtetni kell, figyelembe véve a tanulók tipikus és egyéni életkori és fejlődési sajátosságait.

Az etika tanítása nagyfokú empátiát, sokirányú ismeretet, adaptivitási készséget és rugalmasságot igényel a pedagógustól, aki szakmailag is felkészült személy, fejlődés-lélektani, pedagógiai, szakdidaktikai és módszertani ismeretekkel rendelkezik. Tisztában van az alapelvekkel, melyeknek szellemiségében tanít. Együttműködik azokkal, akikkel munkatársi kapcsolatban van (szülők, osztályfőnök, igazgató, tanárok).

Etika 1-2. évfolyam

Az alsó tagozat első két évfolyamán az etika tantárgy elsődleges feladata az öntudatos erkölcsi-etikai gondolkodás kialakítása. Továbbá a tanuló önmagáról és közvetlen környezetéről szerzett ismereteinek tudatossá tétele, a legalapvetőbb szocio-emocionális eszköztárának létrehozása és a szokásszintű viselkedések belsővé válása.

Az érületi-lelkületi nevelés során figyelembe kell vennünk, hogy a korai iskoláskorban elcsitulnak a viharos ösztöntendenciák, és a tanuló érzelmvilágában is törekszik a felnőtt világ elvárásainak megfelelni. A család, mint az érzelmek legfontosabb biztosítója, továbbra is döntő jelentőségű a számára, de már képes elfogadni a pedagógusok és a kortársak érzelmi megnyilvánulásait. A megterhelő érzelmekkel nem tud egyedül megküzdeni. A gyermekkor meghatározó érzelmei: a szeretet, a biztonság, a bizalom, a félelem. Fontos e korosztály esetében a szülővel, a tanárokkal, a tekintélyszemélyekkel való kapcsolat.

Fontos szempont a tanító nyitott, válaszkész, az őszinte véleménynyilvánítást folyamatosan fenntartó, támogató és tiszteletben tartó pedagógiai attitűdje a tanulók életkori sajátosságainak figyelembevételével. A tanórákon a korosztály képességeihez alkalmazkodva nagyobb súllyal jelennek meg a rajzos, kreatív, mozgásos, dramatikus játékok, helyzetgyakorlatok. Új elem az önmagára figyelő magatartás fejlesztése, az érzések, gondolatok pontos megfogalmazása. Mind az életkor, mind a tantárgy sajátosságai miatt az 1–2. osztályos kerettantervben különös jelentősége van az egyéni különbségeket figyelembe vevő, tanulói sokszínűségekre érzékenyen reagáló differenciált bánásmódnak.

Az 1–2. évfolyam kerettanterve a tanulók önmagukhoz való viszonyulására, alapvető önismeretére, valamint elemi környezetükre, a rokoni és kortárskapcsolatok közegére összpontosít. Az első két évfolyamon a társadalmunk kulturális életét alapvetően meghatározó zsidó-keresztény kultúra világképével és szokásrendszerével ismerkednek

meg. Ezek az egyházi ünnepkörök és hagyományok közös feldolgozásával valósulnak meg. A tevékenységközpontú, tanulási tapasztalatokra épülő módszerek lehetőséget nyújtanak a személyes véleményalkotásra, a közösséghez tartozás élményének megélésére.

Az 1–2. évfolyamon az etika tantárgy alapóraszám: 72 óra.

A témakörök áttekintő táblázata:

Témakör neve	Javasolt óraszám
1. Éntudat – Önismeret	5+5
2. Család – Helyem a családban	6+6
3. Helyem az osztály közösségében	6+6
4. A társas együttélés kulturális gyökerei: Nemzet – Helyem a társadalomban	5+5
5. A természet rendjének megőrzése a fenntarthatóság érdekében	6+6
6. Az európai kultúra hatása az egyén értékrendjére	6+6
7. Szabadon felhasználható órakeret, témahetek	2+2
Összes óraszám:	36+36

Etika 1. évfolyam

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	1. Éntudat – Önismeret	Órakeret: 5 óra
Előzetes tudás	Személyes tapasztalatok az elemi szintű kommunikációról.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően: - meggyőződik róla, hogy a hiányosságok javíthatók, a kitűzött célok teljesíthetők; - csoportos tevékenységek keretében felismeri és megjeleníti az alapérzelmeket, az alapérzelmeken kívül is megnevezi a saját érzelmi állapotait; - felismeri, milyen tevékenységeket, helyzeteket kedvel, vagy nem kedvel, azonosítja saját viselkedésének jellemző elemeit.	
Tanulási eredmények	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Kapcsolódási pontok
A témakör tanulása eredményeként a tanuló: - célokat tűz ki maga elé; - céljai megvalósítása közben önkontrollt végez.	• Önismeret • Saját jellemzők • Külső és belső tulajdonságok azonosítása, azok megítélésformáló ereje • Saját környezet bemutatása • Saját szokások azonosítása • Érzelmek megismerése • Saját alapérzelmeinek felismerése, szóbeli megfogalmazása • Gondolatok és érzelmek kifejezése a helyzethez illően • Kellemes és kellemetlen érzelmeket kiváltó helyzetek felismerése • Gondolatok és érzelmek kifejezési módjainak gyakorlása • A veszélyt jelentő helyzetek azonosítása • Fejlődés • A változások felismerése • A testi és szellemi fejlődés lépéseinek azonosítása • Saját erősségek és fejlesztésre váró területek, a két oldal egyensúlyának megtalálása • Hatékony tanulási technikák és feltételek gyűjtése • Saját tanulási célok és jó szokások meghatározása • Saját viselkedésre vonatkozó reflektálás gyakorlása	Vizuális kultúra: személyes élmények megjelentetése sík vagy plasztikus alkotásokban. Magyar nyelv és irodalom: - beszédkésztség, beszédlátorság fejlesztése - önismereti gyakorlatok - a szituációnak megfelelő nyelvhasználat fejlesztése
Kulcsfogalmak/ fogalmak	én, viszonyulás a másik emberhez, érzélem, érzület, öröm, bánat, félelem, harag, otthon, védettség, bizalom, fejlődés, változás, cél, szokás	

Tematikai egység / Fejlesztési cél	2. Család - Helyem a családban	Órakeret: 6 óra
Előzetes tudás	A család és rokonság elemi szintű ismerete. Személyes tapasztalatok a családi és közösségi ünnepek kapcsán.	

A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően: - felismeri és megnevezi a szűkebb és a tágabb családtagjait, a rokonsági szinteket - azonosítja a családi szerep- és felelősségvállalást - átéli a különböző családi események fontosságát - megérti, elkülöníti a családi és az egyéb ünnepeket, és törekszik az ünnepek előkészületeinek aktív résztvevőjévé válni; - felismeri a családtagokkal és barátokkal kapcsolatos pozitív és negatív érzéseit, törekszik ezek okainak feltárására, kezelésük érdekében erőfeszítéseket tesz.		
Tanulási eredmények	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Kapcsolódási pontok	
A témakör tanulása eredményeként a tanuló: • felismeri a különböző élethelyzetek (pl. új családtag érkezése, egy családtag elvesztése, iskolai siker, kudarc, új barátság, kiközösítés) érzelmi megnyilvánulásait; • megérti a családi szokások jelentőségét a családi összetartozás megélésében és bizalmi kapcsolatainak alakulásában; • képes azonosítani a szeretet és elfogadás jelzéseit; • felismeri az őt ért bántalmazást, ismer néhány olyan segítő bizalmi személyt, akihez segítségért fordulhat.	• Egészséges életmód • A testi és lelki állapotok néhány fő jellemzőinek azonosítása, az érzelmek hatása a fiziológiai állapotokra • Az egészséges életmód alapelemei, az egészségmegtartó stratégiák ismerete • A biztonság feltételeinek megérzése a mindennapokban • Kellemetlen, bántó, feszült helyzetek azonosítása (a jó és rossz stressz megkülönböztetése) • Helyzetek azonosítása, melyekben segítség nyújtására vagy kérésére van szükség A tanács, segítség ajánlásának és kérésének módjainak gyakorlása • Családi és tágabb kapcsolatok • Családtagok, családi viszonyok jellemzése • A családtagok közös tevékenységeinek megismerése • Szokások a családban, és azok szerepének felismerése • Ünnepek a családban, a családi ünnepekhez kapcsolódó szokások átélése • A család tágabb kapcsolatrendszerének azonosítása: barátok, szomszédok, távoli rokonok, ismerősök • Érzelmek kifejezése a családban, sorsfordító események • A pozitív, megtartó emberi kapcsolatokban megjelenő esetleges negatív érzelmek felismerése • Módszerek megismerése a negatív érzelmek kezelésére • A családon belüli lehetséges konfliktusok megérzése • Változások, események azonosítása a családban • A szeretet kifejezésének és elfogadásának módjainak gyakorlása	<i>Környezetismeret:</i> az iskolai élet rendje. Napirend <i>Vizuális kultúra:</i> elképzelt dolog vizuális megjelenítése; különböző anyagok használata a kifejezés szándékával; képzeletbeli helyek, terek megjelenítése; meseszereplők megjelenítése különféle technikákkal. <i>Technika és tervezés:</i> élet a családban; családi rendezvények, ünnepek, események; iskolai és osztályrendezvények. <i>Magyar nyelv és irodalom:</i> Egyszerű ítéletalkotás mesék szereplőiről; mindennapi konfliktusok átélése dramatikus játékban; szöveges üzenetek érzelmi tartalmának megértése.	
Kulcsfogalmak/fogalmak	biztonság, egészség, családtag, rokon, barát, ismerős, hétköznapi, hétvége, ünnep, szeretet, tisztelet		

Tematikai egység / Fejlesztési cél	3. Helyem az osztályközösségben	Órakeret: 6 óra
Előzetes tudás	Személyes tapasztalatok a környezetben élő emberekkel kapcsolatban.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően: – felméri az osztályközösségben elfoglalt helyét és feladatait; érdeklődésének és tudásának megfelelő feladatot vállal a közös munkában; – megkülönbözteti a tiszteletteljes és sértő közlési módokat hagyományos és digitális környezetben egyaránt, véleményét másokat nem bántó módon fejezi ki; – felismeri az együttműködést segítő, vagy akadályozó tevékenységeket, és saját szerepét az együttműködésben;	
Tanulási eredmények	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Kapcsolódási pontok
– ismeri, és életkorának megfelelően alkalmazza a beszélgetés alapvető szabályait; – mások helyzetébe tudja képzelni magát; – különbséget tesz verbális és nem verbális jelzések között, és törekszik ezek értelmezésére; – megkülönbözteti a felnőttekkel és társakkal folytatott interakciók helyzeteket, és azonosítja azok sajátos szabályait; – rendelkezik megfelelő kommunikációs eszköztárral ahhoz, hogy barátsággá alakuló kapcsolatokat kezdeményezzen; – ismeri a testi és érzelmi biztonságra vonatkozó gyermekjogokat.	• Kommunikáció • A társas érintkezés és a beszélgetés alapvető szabályainak ismerete • Alapvető testbeszéd-jelzések azonosítása és értelmezése • A verbális és-nonverbális kommunikációs elemek azonosítása, az együttérzés kifejezése • Egyenrangú és kölcsönös kommunikáció, kommunikációt és megértést segítő verbális és non-verbális elemek felismerése • Kortárs kapcsolatok • Kapcsolatok kialakítása, ápolása kortársakkal • A kapcsolatok kialakulását segítő és gátló viselkedési formák megkülönböztetése • A kortárs kapcsolatok minőségének meghatározása, a barátságok jellemzőinek felismerése • A barátság kezdeményezése és ápolása • Konfliktusok • Az elfogadás és az elutasítás jelzéseinek azonosítása • Vita, veszekedés, harag okainak feltárása, a kibékülés, megbeszélés módjai, a megbocsátás elfogadása • Az egyenlőtlen és bántó helyzetek felismerése, és a rájuk való megfelelő reakció tanulása	Környezetismeret: különbség a felnőttek és a gyerekek között. Magyar nyelv és irodalom: egyszerű ítéletalkotás mesék szereplőiről; mindennapi konfliktusok átélése dramatikus játékban; szöveges üzenetek érzelmi tartalmának megértése. A szituációnak megfelelő nyelvhasználat alkalmazása. Nem verbális jelzések tartalmának felismerése. Vizuális kultúra: átélt esemény vizuális megjelenítése; az internethasználat szabályai; videojátékokkal kapcsolatos élmények feldolgozása a kép és a hang szerepének megfigyelése animációs mesékben; a közvetlen és közvetett kommunikáció közti különbségek felismerése.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	figyelem, testbeszéd, tisztelet, sértés, vita, harag, kibékülés, elfogadás, megbocsátás, lelkiismeret	

Tematikai egység / Fejlesztési cél	4. A társas együttélés kulturális gyökerei: Nemzet – Helyem a társadalomban	Órakeret: 5 óra
Előzetes tudás	Személyes tapasztalatok a környezetben élő emberekkel kapcsolatban. Mesék, versek alapján szerzett tapasztalatok. A környező világ ismerete személyes tapasztalatok útján.	

A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően: – ismeri az állami, nemzeti és vallási ünnepek jelentését, a hozzájuk kapcsolódó jelképeket, valamint az ünnepek közösségmegtartó szerepét; – felismeri a közösségek működésének feltételeit, a kiközösítés jeleit, és erkölcsi érzékenységgel reagál ezekre; – ismer néhány, a közvetlen lakóhelyéhez kapcsolódó, alapvető kulturális és természeti értéket.	
Tanulási eredmények A témakör tanulása eredményeként a tanuló: – érdeklődést mutat Magyarország történelmi emlékei iránt; – különböző konkrét helyzetekben azonosítja, és társaival megvitatja a szabályok jelentőségét, megérti a szabályszegés lehetséges következményeit; – az igazságosság és igazságtalanság fogalmát valós helyzetekhez kapcsolja, véleményt alakít ki ezekről; – felismeri a közösségek működésének feltételeit, és erkölcsi érzékenységgel viszonyul ezekhez.	Fejlesztési feladatok és ismeretek – A lakóhely jellemzői • Saját kedvelt helyszínek a lakókörnyezetben, a lakóhelyhez kötődés megfogalmazása • Saját lakóhely néhány nevezetességének, fontos helyeinek, személyeinek megismerése • Felismeri a lakókörnyezet közös gondozásának módjait és fontosságát – Közös ünnepek • Az egyes egyházak ünnepkörei • A nemzeti ünnepek háttérében álló történetek megismerése • Családi, iskolai és nemzeti ünnepek jellegének megkülönböztetése • Az ünnepekhez való saját kapcsolódási pontok keresése (érzelmei, gondolatok, szokások) • Személyes részvétel a közös ünneplés előkészítésében, lebonyolításában – Az együttélés szabályai • A társas szabályok szerepének meghatározása az együttélésben • A szabályszegés következményeinek felismerése • Az osztály életének közös megszervezése, megbeszélési technikák gyakorlása, kompromisszumos megoldások felismerése	Kapcsolódási pontok <i>Magyar nyelv és irodalom:</i> a mesék világa; alapvető erkölcsi-esztétikai kategóriák (szép-csúnya, jó-rossz, igaz-hamis). Egyszerű ítéletalkotás mesék szereplőiről; mindennapi konfliktusok átélése dramatikus játékban; szöveges üzenetek érzelmi tartalmának megértése. <i>Környezetismeret:</i> az iskolai élet rendje. <i>Vizuális kultúra:</i> átélt esemény vizuális megjelenítése; az internethasználat szabályai; videojátékokkal kapcsolatos élmények feldolgozása a kép és a hang szerepének megfigyelése animációs mesékben; a közvetlen és közvetett kommunikáció közti különbségek felismerése.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	lakóhely, szabály, alkalmazkodás, egyenlőség, igazságosság, együttműködés, érzélem, büszkeség	

Tematikai egység / Fejlesztési cél	5. A természet rendjének megőrzése a fenntarthatóság érdekében	Órakeret: 6 óra
Előzetes tudás	Mesék, versek alapján szerzett tapasztalatok a világról. A környezet ismerete személyes tapasztalatok útján.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően: – felismeri a természet esztétikus rendjét, – megfogalmazza személyes felelősségét a természeti és tárgyi környezet iránt, megoldási javaslatot tesz környezetének fejlesztésére.	
Tanulási eredmények – felelősséggel gondoskodik háziállatokról vagy a környezetében	Fejlesztési feladatok és ismeretek – A természet védelme • Példák megfogalmazása ember és természet kapcsolódására • Állatok és növények felelős gondozásának gyakorlása	Kapcsolódási pontok <i>Vizuális kultúra:</i> környezetünk külső és belső terei. A természeti környezet elemeinek megjelenítése.

előforduló állatokról, növényekről; – megismer néhány veszélyeztetett fajt, ezek veszélyeztetettségének okait; – fogyasztási szokásaiban példát hoz olyan elemekre, amelyek révén figyelembe vehetők a környezetvédelmi szempontok.	• A saját környezetben található természeti értékek gyűjtése • A természetvédelem fontosságának a felismerése • Veszélyeztetett élőlények és veszélyeztetettségük okainak megismerése • Környezetkárosító cselekvések azonosítása, elkerülése – Környezetvédelem • A fenntarthatóság helye a mindennapi cselekvésben • A szelektív hulladékgyűjtés gyakorlása • A takarékoság elvének elfogadása, megfogalmazása • A környezetkárosító magatartások elkerülési módjainak megismerése • A saját, a természetben tanúsított viselkedésének kontrolálása • Stratégiák kialakítása a környezetkárosító magatartás elkerülésére	<i>Technika és tervezés:</i> növényápolás, állatgondozás. <i>Környezetismeret:</i> Fenntartható fejlődés, megújuló energiák, szelektív hulladékgyűjtés, környezetvédelem
Kulcsfogalmak/ fogalmak	gondozás, gondoskodás, veszélyeztetett, természetvédelem, környezetkárosítás, hulladék, szelektív gyűjtés, környezetvédelem.	

Tematikai egység / Fejlesztési cél	6. Az európai kultúra hatása az egyén értékrendjére	Órakeret: 6 óra
Előzetes tudás	Személyes tapasztalatok a családi és közösségi ünnepek kapcsán.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően: – felismeri az olvasott vagy a hallott bibliai tanításokban és más kulturálisan hagyományozott történetekben megjelenő együttélési szabályokat; – megismer többféle, a jelentősebb vallási ünnepekhez kapcsolódó egyházi és kulturális szokást.	
Tanulási eredmények	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Kapcsolódási pontok
– megismer néhány fontosabb ünnephez kapcsolódó vallási eseményt; – a zsidó és keresztény bibliai történetekben, a kulturálisan hagyományozott történetekben megnyilvánuló igazságos és megbocsátó magatartásra, saját életéből példákat hoz.	– Kérdések a világról • Saját kérdések megfogalmazása az ismeretlenről • A környező világ megismerési módjainak összegyűjtése (megfigyelés, magyarázat, kérdések a tapasztaltabbakhoz, szöveges, filmes források) • Gondolatok megfogalmazása a tapasztalaton túli világról (a gondolkodás, gondviselés, megismerés, képzelet, világmindenség, idő fogalma) – Vallás, hit • Egyházi ünnepkörök és a hozzájuk kapcsolódó népszokások: Mikulás, karácsony, húsvét, pünkösd történetének megismerése (például Jézus születésének története a keresztény vallásokban; a hanuka ünnepe a zsidó vallásban) • A környezetben található egyházak, felekezetek néhány vallási szokásának megismerése	<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> egyszerű ítéletalkotás mesék szereplőiről; mindennapi konfliktusok átélése dramatikus játékban; szöveges üzenetek érzelmi tartalmának megértése. Egyszerű ítéletalkotás mesék szereplőiről; mindennapi konfliktusok átélése dramatikus játékban; szöveges üzenetek érzelmi tartalmának megértése.

	– Erkölc • Az együttélést befolyásoló főbb értékek azonosítása vallási vagy kulturálisan hagyományozott történetekben (bibliai történetek, mesék, mondák) • A szeretet, tisztelet, segítőkészség, türelem megjelenési módjainak felismerése a mindennapokban • Gondolatok megfogalmazása a jóról és a rosszról • Annak felismerése, hogy az emberek nem egyértelműen jók vagy rosszak, csak a cselekvéseik ítéelhetők meg	

Kulcsfogalmak/ fogalmak	vallás, hit, egyházi ünnepkörök, népszokások, érték, szeretet, tisztelet, segítőkészség, türelem, jó és rossz.

A fejlesztés várt eredményei az első évfolyam végén, továbbhaladás feltételei:

A tanuló életkorának megfelelő reális képpel rendelkezik saját külső tulajdonságairól, tisztában van legfontosabb személyi adataival.

Átlátja társas viszonyainak alapvető szerkezetét.

Képes érzelmileg kötődni környezetéhez és a körülötte élő emberekhez.

Képes kapcsolatba lépni és kommunikálni környezet tagjaival.

A beszélgetés során betartja az udvarias társalgás elemi szabályait.

Érzi a szeretetkapcsolatok fontosságát.

Érzi, hogy a hagyományok fontos szerepet játszanak a közösségek életében.

Törekszik rá, hogy érzelmeit a közösség számára elfogadható formában nyilvánítsa ki.

Képes átélni a természet szépségét.

Képes rá, hogy érzéseit, gondolatait és fantáziaképeit vizuális, mozgásos vagy szóbeli eszközökkel kifejezze.

Tisztában van vele és érzelmileg is képes felfogni azt a tényt, hogy más gyerekek sokszor egészen más körülmények között élnek, mint ő.

Meg tudja különböztetni egymástól a valóságos és a virtuális világot.

Etika 2. évfolyam

Tematikai egység / Fejlesztési cél	1. Éntudat – Önismeret	Órakeret: 5 óra
Előzetes tudás	A személyes adatok elemi szintű ismerete. Tapasztalatok a problémás helyzetekről.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően: - meggyőződik róla, hogy a hiányosságok javíthatók, a kitűzött célok teljesíthetők; - csoportos tevékenységek keretében felismeri és megjeleníti az alapérzelmeket, az alapérzelmeken kívül is megnevezi a saját érzelmi állapotait; - felismeri, milyen tevékenységeket, helyzeteket kedvel, vagy nem kedvel, azonosítja saját viselkedésének jellemző elemeit.	
Tanulási eredmények	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Kapcsolódási pontok
A témakör tanulása eredményeként a tanuló: - célokat tűz ki maga elé, és azonosítja a saját céljai eléréséhez szükséges főbb lépéseket; - céljai megvalósítása közben önkontrollt végez.	• Önismeret • Saját jellemzők • Külső és belső tulajdonságok azonosítása, azok megítélésformáló ereje • Saját környezet bemutatása • Saját szokások azonosítása • Érzelmek megismerése • Saját alapérzelmei felismerése, szóbeli megfogalmazása • Gondolatok és érzelmek kifejezése a helyzethez illően • Kellemes és kellemetlen érzelmeket kiváltó helyzetek felismerése • Gondolatok és érzelmek kifejezési módjainak gyakorlása • A veszélyt jelentő helyzetek azonosítása • Fejlődés • A változások felismerése • A testi és szellemi fejlődés lépéseinek azonosítása • Saját erősségek és fejlesztésre váró területek, a két oldal egyensúlyának megtalálása • Hatékony tanulási technikák és feltételek gyűjtése • Saját tanulási célok és jó szokások meghatározása • Saját viselkedésre vonatkozó reflektálás gyakorlása	<i>Vizuális kultúra:</i> személyes élmények megjelentetése sík vagy plasztikus alkotásokban. <i>Magyar nyelv és irodalom:</i> - beszédkészség, beszédlátorság fejlesztése - önismereti gyakorlatok - a szituációnak megfelelő nyelvhasználat fejlesztése
Kulcsfogalmak/ fogalmak	én, viszonyulás a másik emberhez, érzélem, érzület, öröm, bánat, félelem, harag, otthon, védettség, bizalom, fejlődés, változás, cél, szokás	

Tematikai egység / Fejlesztési cél	2. Család - Helyem a családban	Órakeret: 6 óra
Előzetes tudás	Iskolai és családi tapasztalatok a közösségi események, ünnep és hagyományok kapcsán.	

A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően: - felismeri és megnevezi a szűkebb és a tágabb családtagjait, a rokonsági szinteket - azonosítja a családi szerep- és felelősségvállalást - átéli a különböző családi események fontosságát - megérti, elkülöníti a családi és az egyéb ünnepeket, és törekszik az ünnepek előkészületeinek aktív résztvevőjévé válni; - felismeri a családtagokkal és barátokkal kapcsolatos pozitív és negatív érzéseit, törekszik ezek okainak feltárására, kezelésük érdekében erőfeszítéseket tesz.		
Tanulási eredmények	Fejlesztési feladatok és ismeretek		Kapcsolódási pontok
A témakör tanulása eredményeként a tanuló: - felismeri a különböző élethelyzetek (pl. új családtag érkezése, egy családtag elvesztése, iskolai siker, kudarc, új barátság, kiközösítés) érzelmi megnyilvánulásait; - megérti a családi szokások jelentőségét a családi összetartozás megélésében és bizalmi kapcsolatainak alakulásában; - képes azonosítani a szeretet és elfogadás jelzéseit; - felismeri az őt ért bántalmazást, ismer néhány olyan segítő bizalmi személyt, akihez segítségért fordulhat.	• Egészséges életmód • A testi és lelki állapotok néhány fő jellemzőinek azonosítása, az érzelmek hatása a fiziológiai állapotokra • Az egészséges életmód alapelemei, az egészségmegtartó stratégiák ismerete • A biztonság feltételeinek megérzése a mindennapokban • Kellemetlen, bántó, feszült helyzetek azonosítása (a jó és rossz stressz megkülönböztetése) • Helyzetek azonosítása, melyekben segítség nyújtására vagy kérésére van szükség A tanács, segítség ajánlásának és kérésének módjainak gyakorlása • Családi és tágabb kapcsolatok • Családtagok, családi viszonyok jellemzése • A családtagok közös tevékenységeinek megismerése • Szokások a családban, és azok szerepének felismerése • Ünnepek a családban, a családi ünnepekhez kapcsolódó szokások átélése • A család tágabb kapcsolatrendszerének azonosítása: barátok, szomszédok, távoli rokonok, ismerősök • Érzelmek kifejezése a családban, sorsfordító események • A pozitív, megtartó emberi kapcsolatokban megjelenő esetleges negatív érzelmek felismerése • Módszerek megismerése a negatív érzelmek kezelésére • A családon belüli lehetséges konfliktusok megérzése • Változások, események azonosítása a családban • A szeretet kifejezésének és elfogadásának módjainak gyakorlása		<i>Környezetismeret:</i> az iskolai élet rendje. <i>Napirend</i> <i>Vizuális kultúra:</i> elképzelt dolog vizuális megjelenítése; különböző anyagok használata a kifejezés szándékával; képzeletbeli helyek, terek megjelenítése; meseszereplők megjelenítése különféle technikákkal. <i>Technika és tervezés:</i> élet a családban; családi rendezvények, ünnepek, események; iskolai és osztályrendezvények. <i>Magyar nyelv és irodalom:</i> Egyszerű ítéletalkotás mesék szereplőiről; mindennapi konfliktusok átélése dramatikus játékban; szöveges üzenetek érzelmi tartalmának megértése.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	biztonság, egészség, családtag, rokon, barát, ismerős, hétköznapi, hétvége, ünnep, szeretet, tisztelet		

Tematikai egység / Fejlesztési cél	3. Helyem az osztályközösségben	Órakeret: 6 óra
Előzetes tudás	Iskolai és családi tapasztalatok a közösségi események, ünnep és hagyományok kapcsán.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően: – felméri az osztályközösségben elfoglalt helyét és feladatait; érdeklődésének és tudásának megfelelő feladatot vállal a közös munkában; – megkülönbözteti a tiszteletteljes és sértő közlési módokat hagyományos és digitális környezetben egyaránt, véleményét másokat nem bántó módon fejezi ki; – felismeri az együttműködést segítő, vagy akadályozó tevékenységeket, és saját szerepét az együttműködésben;	
Tanulási eredmények	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Kapcsolódási pontok
– ismeri, és életkorának megfelelően alkalmazza a beszélgetés alapvető szabályait; – mások helyzetébe tudja képzelni magát, és megérti a másik személy nézőpontját és érzéseit; – különbséget tesz verbális és nem verbális jelzések között, és törekszik ezek értelmezésére; – megkülönbözteti a felnőttekkel és társakkal folytatott interakciós helyzeteket, és azonosítja azok sajátos szabályait; – rendelkezik megfelelő kommunikációs eszköztárral ahhoz, hogy barátsággá alakuló kapcsolatokat kezdeményezzen; – ismeri a testi és érzelmi biztonságra vonatkozó gyermekjogokat.	• Kommunikáció • A társas érintkezés és a beszélgetés alapvető szabályainak ismerete • Alapvető testbeszéd-jelzések azonosítása és értelmezése • A verbális és-nonverbális kommunikációs elemek azonosítása, az együttérzés kifejezése • Egyenrangú és kölcsönös kommunikáció, kommunikációt és megértést segítő verbális és non-verbális elemek felismerése • Kortárs kapcsolatok • Kapcsolatok kialakítása, ápolása kortársakkal • A kapcsolatok kialakulását segítő és gátló viselkedési formák megkülönböztetése • A kortárs kapcsolatok minőségének meghatározása, a barátságok jellemzőinek felismerése • A barátság kezdeményezése és ápolása • Konfliktusok • Az elfogadás és az elutasítás jelzéseinek azonosítása • Vita, veszekedés, harag okainak feltárása, a kibékülés, megbeszélés módjai, a megbocsátás elfogadása • Az egyenlőtlen és bántó helyzetek felismerése, és a rájuk való megfelelő reakció tanulása	<i>Környezetismeret:</i> különbség a felnőttek és a gyerekek között. <i>Magyar nyelv és irodalom:</i> egyszerű ítéletalkotás mesék szereplőiről; mindennapi konfliktusok átélése dramatikus játékban; szöveges üzenetek érzelmi tartalmának megértése. A szituációnak megfelelő nyelvhasználat alkalmazása. Nem verbális jelzések tartalmának felismerése. <i>Vizuális kultúra:</i> átélt esemény vizuális megjelenítése; az internethasználat szabályai; videojátékokkal kapcsolatos élmények feldolgozása a kép és a hang szerepének megfigyelése animációs mesékben; a közvetlen és közvetett kommunikáció közti különbségek felismerése.
Kulcsfogalmak/fogalmak	figyelem, testbeszéd, tisztelet, sértés, vita, harag, kibékülés, elfogadás, megbocsátás, lelkiismeret	

Tematikai egység / Fejlesztési cél	4. A társas együttélés kulturális gyökerei: Nemzet – Helyem a társadalomban	Órakeret: 5 óra
Előzetes tudás	Iskolai és családi tapasztalatok a közösségi események, ünnep és hagyományok kapcsán.	

A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően: – ismeri az állami, nemzeti és vallási ünnepek jelentését, a hozzájuk kapcsolódó jelképeket, valamint az ünnepek közösségmegtartó szerepét; – felismeri a közösségek működésének feltételeit, a kiközösítés jeleit, és erkölcsi érzékenységgel reagál ezekre; – ismer néhány, a közvetlen lakóhelyéhez kapcsolódó, alapvető kulturális és természeti értéket.	
Tanulási eredmények	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Kapcsolódási pontok
A témakör tanulása eredményeként a tanuló: – érdeklődést mutat Magyarország történelmi emlékei iránt, felismer közülük néhányat; – különböző konkrét helyzetekben azonosítja, és társaival megvitatja a szabályok jelentőségét, megérti a szabályszegés lehetséges következményeit; – az igazságosság és igazságtalanság fogalmát fiktív vagy valós helyzetekhez kapcsolja, véleményt alakít ki ezekről; – felismeri a közösségek működésének feltételeit, és erkölcsi érzékenységgel viszonyul ezekhez.	– A lakóhely jellemzői • Saját kedvelt helyszínek a lakóköznyezetben, a lakóhelyhez kötődés megfogalmazása • Saját lakóhely néhány nevezetességének, fontos helyeinek, személyeinek megismerése • Felismeri a lakóköznyezet közös gondozásának módjait és fontosságát – Közös ünnepek • Az egyes egyházak ünnepeköréi • A nemzeti ünnepek háttérében álló történetek megismerése • Családi, iskolai és nemzeti ünnepek jellegének megkülönböztetése • Az ünnepekhez való saját kapcsolódási pontok keresése (érzelmek, gondolatok, szokások) • Személyes részvétel a közös ünneplés előkészítésében, lebonyolításában – Az együttélés szabályai • A társas szabályok szerepének meghatározása az együttélésben • A szabályszegés következményeinek felismerése • Az osztály életének közös megszervezése, megbeszélési technikák gyakorlása, kompromisszumos megoldások felismerése	<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> a mesék világa; alapvető erkölcsi-esztétikai kategóriák (szép-csúnya, jó-rossz, igaz-hamis). Egyszerű ítéletalkotás mesék szereplőiről; mindennapi konfliktusok átélése dramatikus játékban; szöveges üzenetek érzelmi tartalmának megértése. <i>Környezetismeret:</i> az iskolai élet rendje. <i>Vizuális kultúra:</i> átélt esemény vizuális megjelenítése; az internethasználat szabályai; videojátékokkal kapcsolatos élmények feldolgozása a kép és a hang szerepének megfigyelése animációs mesékben; a közvetlen és közvetett kommunikáció közti különbségek felismerése.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	lakóhely, szabály, alkalmazkodás, egyenlőség, igazságosság, együttműködés, érzélem, büszkeség	
Tematikai egység / Fejlesztési cél	5. A természet rendjének megőrzése a fenntarthatóság érdekében	Órakeret: 6 óra
Előzetes tudás	Ismeretek a környezetében élő növényekkel és állatokkal kapcsolatban. A mesevilág megkülönböztetése a valós környezettől.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően: – felismeri a természet esztétikus rendjét, – megfogalmazza személyes felelősségét a természeti és tárgyi környezet iránt, megoldási javaslatot tesz környezetének fejlesztésére.	
Tanulási eredmények	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Kapcsolódási pontok
– felelősséggel gondoskodik háziállatokról vagy a környezetében	– A természet védelme • Példák megfogalmazása ember és természet kapcsolódására	<i>Vizuális kultúra:</i> környezetünk külső és belső terei. A természeti

előforduló állatokról, növényekről; – megismer néhány veszélyeztetett fajt, ezek veszélyeztetettségének okait, és megfogalmazza, miért szükséges az élővilág védelme; – fogyasztási szokásaiban példát hoz olyan elemekre, amelyek révén figyelembe vehetők a környezetvédelmi szempontok.	• Állatok és növények felelős gondozásának gyakorlása • A saját környezetben található természeti értékek gyűjtése • A természetvédelem fontosságának a felismerése • Veszélyeztetett élőlények és veszélyeztetettségük okainak megismerése • Környezetkárosító cselekvések azonosítása, elkerülése – Környezetvédelem • A fenntarthatóság helye a mindennapi cselekvésben • A szelektív hulladékgyűjtés gyakorlása • A takarékoság elvének elfogadása, megfogalmazása • A környezetkárosító magatartások elkerülési módjainak megismerése • A saját, a természetben tanúsított viselkedésének kontrolálása • Stratégiák kialakítása a környezetkárosító magatartás elkerülésére	környezet elemeinek megjelenítése. <i>Technika és tervezés:</i> növényápolás, állatgondozás. <i>Környezetismeret:</i> Fenntartható fejlődés, megújuló energiák, szelektív hulladékgyűjtés, környezetvédelem
Kulcsfogalmak/ fogalmak	gondozás, gondoskodás, veszélyeztetett, természetvédelem, környezetkárosítás, hulladék, szelektív gyűjtés, környezetvédelem.	

Tematikai egység / Fejlesztési cél	6. Az európai kultúra hatása az egyén értékrendjére	Órakeret: 6 óra
Előzetes tudás	Iskolai és családi tapasztalatok a közösségi események, ünnep és hagyományok kapcsán.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően: – felismeri az olvasott vagy a hallott bibliai tanításokban és más kulturálisan hagyományozott történetekben megjelenő együttélési szabályokat; – megismer többféle, a jelentősebb vallási ünnepekhez kapcsolódó egyházi és kulturális szokást.	
Tanulási eredmények	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Kapcsolódási pontok
– megismer néhány fontosabb ünnephez kapcsolódó vallási eseményt és a hozzá kapcsolódó zsidó és keresztény bibliai szövegekre támaszkodó történetet; – a zsidó és keresztény bibliai történetekben, a kulturálisan hagyományozott történetekben megnyilvánuló igazságos és megbocsátó	– Kérdések a világról • Saját kérdések megfogalmazása az ismeretlenről • A környező világ megismerési módjainak összegyűjtése (megfigyelés, magyarázat, kérdések a tapasztaltabbakhoz, szöveges, filmes források) • Gondolatok megfogalmazása a tapasztalaton túli világról (a gondolkodás, gondviselés, megismerés, képzelet, világmindenség, idő fogalma) – Vallás, hit • Egyházi ünnepekörök és a hozzájuk kapcsolódó népszokások: Mikulás, karácsony, húsvét, pünkösd történetének megismerése (például Jézus születésének	<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> egyszerű ítéletalkotás mesék szereplőiről; mindennapi konfliktusok átélése dramatikus játékban; szöveges üzenetek érzelmi tartalmának megértése. Egyszerű ítéletalkotás mesék szereplőiről; mindennapi konfliktusok átélése dramatikus játékban; szöveges üzenetek érzelmi tartalmának megértése.

magatartásra, saját életéből példákat hoz.	története a keresztény vallásokban; a hanuka ünnepe a zsidó vallásban) • A környezetben található egyházak, felekezetek néhány vallási szokásának megismerése – Erkölc • Az együttélést befolyásoló főbb értékek azonosítása vallási vagy kulturálisan hagyományozott történetekben (bibliai történetek, mesék, mondák) • A szeretet, tisztelet, segítőkészség, türelem megjelenési módjainak felismerése a mindennapokban • Gondolatok megfogalmazása a jóról és a rosszról • Annak felismerése, hogy az emberek nem egyértelműen jók vagy rosszak, csak a cselekvéseik ítéltetők meg	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	vallás, hit, egyházi ünnepkörök, népszokások, érték, szeretet, tisztelet, segítőkészség, türelem, jó és rossz.	

A fejlesztés várt eredményei a második évfolyam és a két évfolyamos ciklus végén, továbbhaladás feltételei.

A tanuló életkorának megfelelő reális képpel rendelkezik saját külső tulajdonságairól, tisztában van legfontosabb személyi adataival.

Átlátja társas viszonyainak alapvető szerkezetét.

Képes érzelmileg kötődni környezetéhez és a körülötte élő emberekhez.

Képes kapcsolatba lépni és a partner személyét figyelembe véve kommunikálni környezete tagjaival, különféle beszédmódokat tud alkalmazni.

A beszélgetés során betartja az udvarias társalgás elemi szabályait.

Érzi a szeretetkapcsolatok fontosságát.

Ismer családi, vallási, állami ünnepeket.

Érzi, hogy a hagyományok fontos szerepet játszanak a közösségek életében.

Törekszik rá, hogy érzelmeit a közösség számára elfogadható formában nyilvánítsa ki.

Képes átélni a természet szépségét, és érti, hogy felelősek vagyunk a körülöttünk lévő élővilágért.

Képes rá, hogy érzéseit, gondolatait és fantáziaképeit vizuális, mozgásos vagy szóbeli eszközökkel kifejezze.

Tisztában van vele és érzelmileg is képes felfogni azt a tényt, hogy más gyerekek sokszor egészen más körülmények között élnek, mint ő.

Meg tudja különböztetni egymástól a valóságos és a virtuális világot.

Etika 3–4. évfolyam

Az alsó tagozat 3–4. évfolyamán az etika tantárgy célkitűzése a korábbi években megalapozott ismeretek elmélyítése, a készségek továbbfejlesztése; a felvetett témákban való alaposabb elmélyülés. A reális énkép kialakítására építve megkezdődhet a személyes erősségek és hiányosságok feltérképezése és alakítása; a szocio-emocionális készségek tudatos fejlesztése és a tanulót közvetlenül körülvevő társadalmi közegek után a tágabb környezet etikai szempontú vizsgálata és megértése.

A 3–4. évfolyamon folytatódik a zsidó-keresztén-keresztény erkölcsi értékrend alapozása, a tanulók által képviselt értékek személyre szabott mintázatának kialakulása. A lelki én, a lelkiismeret kialakulása révén a tanulók már képesek megérteni viszonylag ellentmondásos érzelmeket és tulajdonságokat is; empátikus képességük fejlődésével pedig egyre inkább képesek mások élethelyzetének megértésére. Felerősödik a kortársak hatása, de még a pedagógus által közvetített értékeket tekintik mérvadónak. A pedagógus feladata ebben az időszakban a csoportok értékrendbeli azonosítása a szélsőségek elkerülése, valamint a tanulókkal együtt a megismert közegek kereteinek kibővítése, az eddig alapszinten ismert és alkalmazott viselkedési minták szélesebb körben való alkalmazhatósága. A 3–4. évfolyamon fontos szerepet kapnak a tanulók önszerveződési folyamatai, saját kitűzött fejlődési céljai, valamint az azok megvalósításához vezető út megtervezése, és ennek pedagógusi nyomon követése. A pedagógus feladata ebben az életkorban az érzékenyítés, a tanulók személyes véleményére és tapasztalataira vonatkozó elfogadás és nyitottság, a társadalmi felelősségvállalás modellálása. Az alkalmazott pedagógiai módszerekben a szóbeli kifejezőkészség és az öntudatosság fejlődésével fokozatosan bővül a szóbeli, majd írásbeli feladatok köre, ugyanakkor fontos, hogy legyenek cselekedeteken alapuló, dramatikus és kreativitást igénylő, alkotó feladatok is a tanórákon.

A 3–4. évfolyamokon előtérbe kerül a hithez kapcsolódó alapvető erkölcsi értékrend megismerése, megértése és belsővé tétele is. Lényege, hogy a tanulók számára nyilvánvalóvá váljon: az alapvető értékek eredete, forrásai és ezek belsővé válása tovább formálhatja spirituális világképüket is. A pedagógiai munka fontos eleme a tanulók önálló kötelezettségtudatának, akaraterejének és öntevékenységének fejlesztése; a szorgalom, kitartás és felelősségvállalás autonóm erkölcsi értékrendbe való beépülésének előmozdítása. Az alsó tagozat 3–4. évfolyamán a korábbi években megalapozott normatív erkölcsi gondolkodás, önismeret, érzelmi intellektus, spirituális világkép és társas felelősségvállalás tovább fejlődik, elmélyül, az értékrend stabilizálódik, ennek következtében a tanulók egyre határozottabban nyilvánítják ki saját véleményüket, egyre megalapozottabban hoznak döntéseket.

A 3–4. évfolyamon az etika tantárgy alapóraszám: 72 óra.

A témakörök áttekintő táblázata:

Témakör neve	Javasolt óraszám
1. Éntudat – Önismeret	5+5
2. Család – Helyem a családban	6+6
3. Helyem az osztály közösségében	6+6
4. A társas együttélés kulturális gyökerei: Nemzet – Helyem a társadalomban	5+5
5. A természet rendjének megőrzése a fenntarthatóság érdekében	6+6
6. Az európai kultúra hatása az egyén értékrendjére	6+6
7. Szabadon felhasználható órakeret, témahetek	2+2
Összes óraszám:	36+36

Etika 3. évfolyam

Tematikai egység /Fejlesztési cél	1. Éntudat – Önismeret	Órakeret: 5 óra
Előzetes tudás	A személyes adatok elemi szintű ismerete. Problémás helyzetekből adódó tapasztalatok. Célokat tűz ki és valósít meg önmagával kapcsolatban.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően: – meggyőződik róla, hogy a hiányosságok javíthatók, a gyengeségek fejleszthetők, és teljesíthető rövid távú célokat tűz maga elé saját tudásának és képességeinek fejlesztése céljából.	
Tanulási eredmények	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Kapcsolódási pontok
– csoportos tevékenységek keretében felismeri és megjeleníti az alapérzelmeket, az alapérzelmeken kívül is felismeri és megnevezi a saját érzelmi állapotait; – felismeri, milyen tevékenységeket, helyzeteket kedvel, vagy nem kedvel, azonosítja saját viselkedésének jellemző elemeit; – célokat tűz ki maga elé, és azonosítja a saját céljai eléréséhez szükséges főbb lépéseket; – céljai megvalósítása közben önkontrollt végez, siker esetén önjutalmazást gyakorol.	– Önismeret • Saját főbb testi tulajdonságok és személyiségjegyek azonosítása, az önértékelés és a környezettől érkező jelzések értelmezése • Annak felismerése, hogy minden embernek vannak erősségei és fejleszthető területei • Saját fejlődési folyamatok észlelése, jellemzése • Önfegyelem gyakorlása – Érzelmek kezelése • Az alapérzelmeken túlmutató kellemes és kellemetlen érzelmeket kiváltó helyzetek felismerése, az ezekre adott társadalmilag elfogadható reakciók gyakorlása • Az önuralom fejlesztése, és cselekvési készségének megismerése • Az érzelmek konstruktív kifejezési módjai és egyén-specifikus érzelmszabályozási stratégiák kialakítása. – Célok és tervek • Saját vágyak és célok megfogalmazása és ezek elkülönítése • Terv kialakítása egy saját cél elérése érdekében: cselekvéses feladatok, tervszerű lépések meghatározása, a haladás ellenőrzése és értékelése • Önmotiváló és önjutalmazási stratégiák megismerése, a kitűzött cél és a valóban elért eredmény összehasonlítása – Siker és kudarc értelmezése • A kitartás és a pozitív viszonyulás megtartása kudarc esetén is, annak felismerése, hogy a kudarcból levont következtetések is az egyén fejlődését szolgálják • Reális és irreális célok felismerése, a vágyak és célok összefüggéseinek feltárása • Személyes példaképek kiválasztása	<i>Környezetismeret:</i> mitől látunk valakit szépnek; külső és belső tulajdonságok. <i>Vizuális kultúra:</i> emberábrázolás a művészetben; portré és karikatúra; emberi gesztusok értelmezése és kifejezése; a karakterábrázolás filmes eszközei; saját érzelmek felismerése és kifejezése mozgóképek segítségével. <i>Magyar nyelv és irodalom:</i> jellemzés készítése emberekről; vélemények összevetése. <i>Technika és tervezés:</i> önismeret.
Kulcsfogalmak/fogalmak	tulajdonság, érzelem, önuralom, vágy, terv, siker, eredmény, meggyőződés, példakép	

Tematikai egység /Fejlesztési cél	2. Család - Helyem a családban	Órakeret: 6 óra
Előzetes tudás	Felismeri a különböző élethelyzeteket. Megérti a családi szokások jelentőségét. Képes azonosítani a szeretet és az elfogadás jelzéseit.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően: – ismeri a család testi, lelki -védelemmel kapcsolatos feladatait – motivált az őt érintő problémák megoldáskeresésében; – saját maga is keres módszereket a stresszhelyzetben keletkezett negatív érzelmek, gondolatok és tettek kezeléséhez;	
Tanulási eredmények	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Kapcsolódási pontok
– ismeri a családi biztonság kereteit az őt ért bántalmazást, ismer néhány olyan segítő bizalmi személyt, akihez segítségért fordulhat; – felismeri a különböző élethelyzetek (pl.: új családtag érkezése, egy családtag elvesztése, iskolai siker, kudarc, új barátság, kiközösítés) érzelmi megnyilvánulásait – megérti az ünneplés jelentőségét, elkülöníti a családi és az egyéb ünnepeket, és törekszik az ünnepek előkészületeinek aktív résztvevőjévé válni; – megérti a családi szokások jelentőségét a családi összetartozás megélésében és bizalmi kapcsolatainak alakulásában, természetesnek tartja ezek különbözőségét; – felismeri a családtagokkal és barátokkal kapcsolatos pozitív és negatív érzéseit; – képes azonosítani a szeretet és elfogadás jelzéseit.	– Egészség-biztonság • A testi és lelki egészség jellemzőinek megismerése, az egészségmegőrzés főbb lehetőségeinek feltárása • Stresszhelyzetek azonosítása saját példákon keresztül, jó és rossz stressz megkülönböztetése, a stressz- és indulatkezelés tudatos alkalmazása az azt megkívánó helyzetekben • A bántalmazás felismerése, megelőzése, az elérhető segítő személyek és szervezetek azonosítása • A kiközösítés azonosítása, elhárításának és megelőzésének lehetőségei – Annak megértése, hogy mindenkinek joga van a biztonsághoz és az emberi méltósághoz – Családok • Ismerkedés a saját család múltjával, az idősebb generációk életével • Családi hagyományok azonosítása, családi ünnepek megtartása • Érzelmi kötelékek a családon belül, az összetartozás jeleinek felismerése • Saját szerep vállalása az ünnepek előkészítésében és megtartásában – Családi élet • Saját szerepvállalás azonosítása a család mindennapjaiban • A gyermekek és felnőttek feladatai • Saját tettekért való felelősségvállalás, a következmények elfogadása • A „szabad”, „lehet” és „kell” értelmezése • Az együttérzés, empátia, a kommunikáció módjainak gyakorlása • A családtagok egymásrautaltsága, közös feladatok azonosítása, a részvállalás szükségességének felismerése	<i>Technika és tervezés:</i> élet a családban; családi rendezvények, ünnepek, események; iskolai és osztályrendezvények. <i>Magyar nyelv és irodalom:</i> Ítéletalkotás mesék szereplőiről; mindennapi konfliktusok átélése dramatikus játékban; szöveges üzenetek érzelmi tartalmának megértése.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	együttérzés, bizalom, közösség, felelősség, következmény, feladatmegosztás, joga van	

Tematikai egység / Fejlesztési cél	3. Helyem az osztályközösségben	Órakeret: 6 óra
Előzetes tudás	Ismeri, életkorának megfelelően alkalmazza a beszélgetés alapvető szabályait. Mások helyzetébe tudja képzelni magát, és megérti a másik személy nézőpontját és érzéseit. Különbséget tesz verbális és nem verbális jelzések között és törekszik ezek értelmezésére. Megkülönbözteti a felnőttekkel és társakkal folytatott interakciós helyzeteket, és azonosítja azok sajátos szabályait. Rendelkezik megfelelő kommunikációs eszköztárral ahhoz, hogy barátsággá alakuló kapcsolatokat kezdeményezzen. Ismeri a testi és érzelmi biztonságra vonatkozó gyermekjogokat.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően: – felméri az osztályközösségben elfoglalt helyét és feladatait; érdeklődésének és tudásának megfelelő feladatot vállal a közös munkában – megkülönbözteti a sértő és tiszteletteljes közlési módokat hagyományos és digitális környezetben egyaránt; saját érdekeit és véleményét másokat nem bántó módon fejezi ki; – felismeri az együttműködést segítő vagy akadályozó tevékenységeket és saját szerepét az együttműködésben.	
Tanulási eredmények	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Kapcsolódási pontok
– ismeri, és életkorának megfelelően alkalmazza a beszélgetés alapvető szabályait; – mások helyzetébe tudja képzelni magát, és megérti a másik személy nézőpontját és érzéseit; – különbséget tesz verbális és nem verbális jelzések között, és törekszik ezek értelmezésére; – megkülönbözteti a felnőttekkel és társakkal folytatott interakciós helyzeteket, és azonosítja azok sajátos szabályait; – rendelkezik megfelelő kommunikációs eszköztárral ahhoz, hogy barátsággá alakuló kapcsolatokat kezdeményezzen; – társas kapcsolatait a bizalom, szeretet, együttműködés szempontjából vizsgálja és értelmezi;	– Kommunikáció • A kommunikációban részt vevő partnerek nézőpontjának megismerése, a megértésre törekvés eszközeinek használata • Az indulatszabályozás, a türelem, a másik fél érzelmeinek és véleményének tiszteletben tartása • A többszereplős kommunikációban fellépő félreértés felismerése, tisztázó kérdések megfogalmazása • Ismerkedés az erőszakmentes kommunikációval: az értő figyelem és az én-közlés • Verbális és non-verbális jelzések közötti ellentmondás felismerése • Az érvelés szabályainak megismerése – Kortárs kapcsolatok • Kölcsönös és megtartó kortárs kapcsolatok kezdeményezése és fenntartása • A barátság kialakulásához szükséges személyes preferenciák azonosítása, a visszautasítás feldolgozása • Az előítélet felismerése és a bizalom feltételei • A társak megismerésének módjai • Saját kapcsolatok véleményezése, a kapcsolatok jobbításának lehetőségei – Jogok, szabályok • Néhány alapvető gyermeki jog megismerése • A gyermekek joggyakorlásában részt vevő felnőttek, az alapjogok elérésének különböző módjai	<i>Környezetismeret:</i> az emberi kommunikáció; beszéd, testbeszéd, arckifejezés, gesztusok; barátság; kommunikáció a barátok között. <i>Magyar nyelv és irodalom:</i> figyelem a beszélgetőtársra. <i>Vizuális kultúra:</i> médiaszövegek értelmezése és létrehozása; a közvetlen és az online kommunikáció összehasonlítása.

	• Az alapvető gyermeki jogok sérülésének felismerése, a segítségkérés lehetőségei • Megérti, hogy a tanulás jog és kötelesség	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	megértés, ismerős, barát, kortárs, vélemény, türelem, jog és kötelesség	

Tematikai egység /Fejlesztési cél	4. A társas együttélés kulturális gyökerei: Nemzet – Helyem a társadalomban	Órakeret: 5 óra
Előzetes tudás	Érdeklődést mutat Magyarország történelmi emlékei iránt, felismer közülük néhányat; Különböző konkrét helyzetekben azonosítja, és társaival megvitatja a szabályok jelentőségét, megérti a szabályszegés lehetséges következményeit; Az igazságosság és igazságtalanság fogalmát fiktív vagy valós helyzetekhez kapcsolja, véleményt alakít ki ezekről; Felismeri a közösségek működésének feltételeit, és erkölcsi érzékenységgel viszonyul ezekhez.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően: – ismeri az állami, nemzeti és egyházi ünnepekörök jelentőségét, a hozzájuk kapcsolódó jelképeket, valamint az ünnepek közösségmegtartó szerepét; – felismeri a közösségek működésének feltételeit, a kiközösítés jeleit, és erkölcsi érzékenységgel reagál ezekre.	
Tanulási eredmények	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Kapcsolódási pontok
– ismeri a közvetlen lakóhelyéhez kapcsolódó legfontosabb kulturális és természeti értékeket, – érdeklődést mutat a nemzet történelmi emlékei iránt, ismer közülük néhányat; – ismereteket szerez a Kárpát-medencében élő magyarokról, Magyarországon élő nemzetiségekről, népcsoportokról, valamint az európai népek közös alapkulturájáról; – különböző kontextusokban azonosítja és társaival megvitatja az együttélési alapszabályok jelentőségét, megfogalmazza a szabályszegés következményeit; – ismeri a testi és érzelmi biztonságra vonatkozó gyermeki szükségleteket; – tájékozódik a gyermeki jogokról, ennek családi, iskolai és iskolán kívüli következményeiről, a gyermekek és felnőttek	– Teremtett értékek • A lakóhely, a nemzet legfőbb természeti, épített, művészeti értékei és történelmi helyei • Főbb nemzetiségek és hagyományaik a lakóköznyezetben • Ismerkedés más népek életmódjával, szokásaival • A tárgyak és technológiák szerepe az életmódban • Az újítás és a kreativitás, mint a teremtett értékek megőrzésének, fejlesztésének alapja – Közösség • A társas szabályok értelme, célja, értelmezése • Közösségi szabályalkotási és -értékelési technikák alkalmazása • A befogadó és együttműködő közösség jellemzőinek feltárása • Az együttműködés, felelősségvállalás, feladatvállalás alapelveinek átélése • Az ünneplés közösségformáló ereje • A másokért és a közösségért végzett tevékenységek formái • A nehéz helyzetben lévők közös segítése – Jog és biztonság • A tárgyi és szellemi tulajdon és az ahhoz való jog fogalmai • A személyiségi jogok érvényesülése és sérelme a virtuális és valós térben	Környezetismeret: magatartásformák, szabályok, viselkedési normák különféle élethelyzetekben; együttélés a családban; baráti kapcsolatok, iskolai közösségek. Vizuális kultúra: figurális alkotások létrehozása a környezetben élő emberek megjelenítésével. Technika és tervezés: iskolai és osztályrendezvények; a közösségért végzett munka

ezzel kapcsolatos kötelességeiről; – mérlegeli az igazságosság és igazságtalanság fogalmát.	• A virtuális térben való viselkedés biztonsági szabályai	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	hagyomány, tulajdon, ünnep, egyházi ünnep, természeti érték, történelmi érték, szabályalkotás, együttműködés, befogadás, felelősségvállalás	

Tematikai egység /Fejlesztési cél	5. A természet rendjének megőrzése a fenntarthatóság érdekében	Órakeret: 6 óra
Előzetes tudás	Felelősséggel gondoskodik háziállatokról vagy a környezetében előforduló állatokról, növényekről; Megismer néhány veszélyeztetett fajt, ezek veszélyeztetettségének okait, és megfogalmazza, miért szükséges az élővilág védelme; Fogyasztási szokásaiban példát hoz olyan elemekre, amelyek révén figyelembe vehetők a környezetvédelmi szempontok.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően: – megfogalmazza személyes felelősségét a természeti és tárgyi környezet iránt, megoldási javaslatot tesz környezetének megőrzésére, esztétikus fejlesztésére. – felismeri az ökológiai, ökonómiai egyensúly hétköznapi szükségességét	
Tanulási eredmények	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Kapcsolódási pontok
– felismeri, hogy miért szükséges az élővilág védelme; minderről képes információt gyűjteni; – fogyasztási szokásaiban példát hoz olyan elemekre, amelyek révén figyelembe vehetők a környezetvédelmi szempontok.	– Környezetszennyezés • A környezetszennyezés jelensége, fő területei, hatása a Föld, az élőlények, köztük az ember életére • Az élet védelmének és a felelősségvállalás etikai elvének megismerése • A környezetszennyezés és a fajok pusztulása közötti összefüggés felismerése – Környezetvédelem • A környezetvédelem főbb szempontjai • A fenntartható életvitel néhány alapelve és azok figyelembevétele a saját döntések és választások során • Pazarlás és annak mérséklése, felesleges tárgyak és a mértékletes fogyasztási szokások • A hulladék és a szemét fogalma, a hulladék-újrahasznosítás • Cselekvési minták és újítások megismerése a környezet megújítása, szépítése, élhetőbbé tétele érdekében • Személyes és közös lista készítése a megőrzendő kulturális és természeti értékekről	Magyar nyelv és irodalom: Ítéletek megfogalmazása, érvelés, vitakészség; mások véleményének megértése, elfogadása. Környezetismeret: települési típusok; lakóhelyünk, hazánk fő nevezetességei; a lakóhely története és természeti környezete; nemzeti park, tájvédelmi körzet; háztartási eszközök. Vizuális kultúra: helyek, helyszínek megjelenítése személyes élmények alapján; a környezetben észlelhető változások megfigyelése és megjelenítése; terekhez kapcsolódó érzelmek, hangulatok azonosítása. Technika és tervezés: a technika vívmányainak mindennapi használata.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	környezetszennyezés, környezettudatosság, újrahasznosítás, fejlődés, mértékletesség, környezetvédelem, teremtett rend, természeti érték	

Tematikai egység /Fejlesztési cél	6. Az európai kultúra hatása az egyén értékrendjére	Órakeret: 6 óra
Előzetes tudás	Megismer néhány fontosabb ünnephez kapcsolódó vallási eseményt és a hozzá kapcsolódó zsidó és keresztény bibliai szövegekre támaszkodó történetet; A zsidó és keresztény bibliai történetekben, a kulturálisan hagyományozott történetekben megnyilvánuló igazságos és megbocsátó magatartásra, saját életéből példákat hoz.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően: – azonosítja az olvasott vagy a hallott zsidó és keresztény bibliai tanításokban vagy más kulturálisan hagyományozott történetekben megjelenő együttélési szabályokat; – megérti, értelmei az európai, a nemzeti kultúra eredetét, forrását.	
Tanulási eredmények	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Kapcsolódási pontok
– értelmezi a „jó” és a „rossz”, helyes és helytelen közötti különbségeket, azokat konkrét példákon keresztül alkalmazza, és megoldási javaslatokat fogalmaz meg a helytelen viszonyulásokkal kapcsolatban; – megismer az egyes egyházak ünnepköreihez kapcsolódó alapvető vallási, kulturális eseményeket és a hozzá kapcsolódó zsidó és keresztény bibliai szövegekre támaszkodó történeteket; – megismer az egyes egyházi ünnepkörökhöz (karácsony, húsvét, pünkösd, hanuka, pészah) kapcsolódó tartalmakat, jelképeket, szokásokat, néphagyományokat	– Kérdések a világról • A környező világ megismerésének lehetőségei • A hitbeli, és az erkölcsi tartalmú ítéletek értelmezése • A lelkiismeret működésének jelei, erkölcsi értékek a mindennapokban: a tisztelet, a becsületesség, a mértéktartás, a felelősség, az akarat, az önbecsülés erényei - Vallás • A zsidó-keresztény kultúrkör teremtéstörténete, és világképe • Alapvető egyházi ünnepkörök és a hozzájuk kapcsolódó vallási szokások, események: a karácsonyi, a húsvéti és pünkösd ünnepkör • Személyes meggyőződés és hit jelentése • Az azonos hittel rendelkezők közössége – Értékek a vallási történetekben • A hit, a vallás által közvetített alapvető emberi értékek értelmezése (önzetlenség, igazságosság, megbocsátás, jótehetőség), az életünket vezérlő arany szabályok, példázatok megismerése (a tékozló fiú története, a magvető példázata, a talentumokról szóló példabeszéd) • A vallási történetekben gyökerező erkölcsi értékek és tanítás megfogalmazása	Környezetismeret: születés és halál; a Föld keletkezésére vonatkozó mítoszok. Magyar nyelv és irodalom: fantáziajátékok, elképzelt helyzetek megjelenítése; ismerkedés különböző információ hordozókkal; információk keresése és kezelése; műélvezet, a beleélés meg tapasztalása. Vizuális kultúra: kitalált történetek és szereplők megjelenítése; képzeletbeli utazás megjelenítése.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	érték, önzetlenség, mértékletesség, igazságosság, megbocsátás, lelkiismeret, világkép, Isten, élet, halál	

A fejlesztés várt eredményei a harmadik évfolyam végén, továbbhaladás feltételei:

A tanulóknak életkorának megfelelő szinten reális képe van saját külső és belső tulajdonságairól. Oda tud figyelni másokra, szavakkal is ki tudja fejezni érzéseit és gondolatait, be tud kapcsolódni csoportos beszélgetésbe. Képes másokkal tartós kapcsolatot kialakítani, törekszik e kapcsolatokat ápolására. Érzelmileg kötődik a magyar kultúrához, nemzeti, vallási ünnepeinket ismeri.

Érti és elfogadja, hogy az emberek sokfélék és sokfélék a szokásaik, a hagyományaik is; kész arra, hogy ezt a tényt tiszteletben tartsa, és kíváncsi a sajátjától eltérő kulturális jelenségekre.

Érti, hogy mi a jelentősége a szabályoknak a közösségek életében, kész a megértett szabályok betartására, részt tud venni szabályok kialakításában.

Érti, hogy a Föld mindannyiunk közös otthona, és közös kincsünk számos olyan érték, amit elődeink hoztak létre.

Képes a körülötte zajló eseményekre és a különféle helyzetekre a sajátjától eltérő nézőpontból is rátekinteni.

Képes jelenségeket, eseményeket és helyzeteket erkölcsi nézőpontból értékelni.

Etika 4. évfolyam

Tematikai egység /Fejlesztési cél	1. Értudat – Önismeret	Órakeret: 5 óra
Előzetes tudás	Csoportos tevékenységek keretében felismeri és megjeleníti az alapérzelmeket, az alapérzelmeken kívül is felismeri és megnevezi a saját érzelmi állapotait; Felismeri, milyen tevékenységeket, helyzeteket kedvel, vagy nem kedvel, azonosítja saját viselkedésének jellemző elemeit; Célokat tűz ki maga elé, és azonosítja a saját céljai eléréséhez szükséges főbb lépéseket; céljai megvalósítása közben önkontrollt végez, siker esetén önjutalmazást gyakorol.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően: – meggyőződik róla, hogy a hiányosságok javíthatók, a gyengeségek fejleszthetők, és teljesíthető rövid távú célokat tűz maga elé saját tudásának és képességeinek fejlesztése céljából.	
Tanulási eredmények	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Kapcsolódási pontok
– csoportos tevékenységek keretében felismeri és megjeleníti az alapérzelmeket, az alapérzelmeken kívül is felismeri és megnevezi a saját érzelmi állapotait; – felismeri, milyen tevékenységeket, helyzeteket kedvel, vagy nem kedvel, azonosítja saját viselkedésének jellemző elemeit; – célokat tűz ki maga elé, és azonosítja a saját céljai eléréséhez szükséges főbb lépéseket; – céljai megvalósítása közben önkontrollt végez, siker esetén önjutalmazást gyakorol.	– Önismeret • Saját főbb testi tulajdonságok és személyiségjegyek azonosítása, az önértékelés és a környezettől érkező jelzések értelmezése • Annak felismerése, hogy minden embernek vannak erősségei és fejleszthető területei • Saját fejlődési folyamatok észlelése, jellemzése • Önfegyelem gyakorlása – Érzelmek kezelése • Az alapérzelmeken túlmutató kellemes és kellemetlen érzelmeket kiváltó helyzetek felismerése, az ezekre adott társadalmilag elfogadható reakciók gyakorlása • Az önuralom fejlesztése, és cselekvési készségének megismerése • Az érzelmek konstruktív kifejezési módjai és egyénspecifikus érzelmszabályozási stratégiák kialakítása. – Célok és tervek • Saját vágyak és célok megfogalmazása és ezek elkülönítése • Terv kialakítása egy saját cél elérése érdekében: cselekvéses feladatok, tervszerű lépések meghatározása, a haladás ellenőrzése és értékelése • Önmotiváló és önjutalmazási stratégiák megismerése, a kitűzött cél és a valóban elért eredmény összehasonlítása – Siker és kudarc értelmezése • A kitartás és a pozitív viszonyulás megtartása kudarc esetén is, annak felismerése, hogy a kudarcból levont következtetések is az egyén fejlődését szolgálják	Környezetismeret: mitől látunk valakit szépnek; külső és belső tulajdonságok. Vizuális kultúra: emberábrázolás a művészetben; portré és karikatúra; emberi gesztusok értelmezése és kifejezése; a karakterábrázolás filmes eszközei; saját érzelmek felismerése és kifejezése mozgóképek segítségével. Magyar nyelv és irodalom: jellemzés készítése emberekről; vélemények összevetése. Technika és tervezés: önismeret.

	• Reális és irreális célok felismerése, a vágyak és célok összefüggéseinek feltárása • Személyes példaképek kiválasztása	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	tulajdonság, érzelem, önuralom, vágy, terv, siker, eredmény, meggyőződés, példakép	

Tematikai egység / Fejlesztési cél	2. Család - Helyem a családban	Órakeret: 6 óra
Előzetes tudás	Ismeri a családi biztonság kereteit az őt ért bántalmazást, ismer néhány olyan segítő bizalmi személyt, akihez segítségért fordulhat; Felismeri a különböző élethelyzetek (pl.: új családtag érkezése, egy családtag elvesztése, iskolai siker, kudarc, új barátság, kiközösítés) érzelmi megnyilvánulásait Megérti az ünneplés jelentőségét, elkülöníti a családi és az egyéb ünnepeket, és törekszik az ünnepek előkészületeinek aktív résztvevőjévé válni; Megérti a családi szokások jelentőségét a családi összetartozás megélésében és bizalmi kapcsolatainak alakulásában, természetesnek tartja ezek különbözőségét; Felismeri a családtagokkal és barátokkal kapcsolatos pozitív és negatív érzéseit; Képes azonosítani a szeretet és elfogadás jelzéseit.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően: – ismeri a család testi, lelki -védelemmel kapcsolatos feladatait – motivált az őt érintő problémák megoldáskeresésében; – saját maga is keres módszereket a stresszhelyzetben keletkezett negatív érzelmek, gondolatok és tettek kezeléséhez;	
Tanulási eredmények	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Kapcsolódási pontok
– ismeri a családi biztonság kereteit az őt ért bántalmazást, ismer néhány olyan segítő bizalmi személyt, akihez segítségért fordulhat; – felismeri a különböző élethelyzetek (pl.: új családtag érkezése, egy családtag elvesztése, iskolai siker, kudarc, új barátság, kiközösítés) érzelmi megnyilvánulásait – megérti az ünneplés jelentőségét, elkülöníti a családi és az egyéb ünnepeket, és törekszik az ünnepek előkészületeinek aktív résztvevőjévé válni; – megérti a családi szokások jelentőségét a családi összetartozás megélésében és bizalmi kapcsolatainak alakulásában, természetesnek tartja ezek különbözőségét; – felismeri a családtagokkal és barátokkal kapcsolatos pozitív és negatív érzéseit,	– Egészség-biztonság • A testi és lelki egészség jellemzőinek megismerése, az egészségmegőrzés főbb lehetőségeinek feltárása • Stresszhelyzetek azonosítása saját példákon keresztül, jó és rossz stressz megkülönböztetése, a stressz- és indulatkezelés tudatos alkalmazása az azt megkívánó helyzetekben • A bántalmazás felismerése, megelőzése, az elérhető segítő személyek és szervezetek azonosítása • A kiközösítés azonosítása, elhárításának és megelőzésének lehetőségei • Annak megértése, hogy mindenkinek joga van a biztonsághoz és az emberi méltósághoz – Családok • Ismerkedés a saját család múltjával, az idősebb generációk életével • Családi hagyományok azonosítása, családi ünnepek megtartása • Érzelmi kötelékek a családon belül, az összetartozás jeleinek felismerése • Saját szerep vállalása az ünnepek előkészítésében és megtartásában – Családi élet • Saját szerepvállalás azonosítása a család mindennapjaiban	Technika és tervezés: élet a családban; családi rendezvények, ünnepek, események; iskolai és osztályrendezvények. Magyar nyelv és irodalom: Ítéletalkotás mesék szereplőiről; mindennapi konfliktusok átélése dramatikus játékban; szöveges üzenetek érzelmi tartalmának megértése.

törekszik ezek okainak feltárására, kezelésük érdekében erőfeszítéseket tesz; – képes azonosítani a szeretet és elfogadás jelzéseit.	• A gyermekek és felnőttek feladatai • Saját tettekért való felelősségvállalás, a következmények elfogadása • A „szabad”, „lehet” és „kell” értelmezése • Az együttérzés, empátia, a kommunikáció módjainak gyakorlása • A családtagok egymásrautaltsága, közös feladatok azonosítása, a részvállalás szükségességének felismerése	
Kulcsfogalmak/fogalmak	együttérzés, bizalom, közösség, felelősség, következmény, feladatmegosztás, joga van	

Tematikai egység /Fejlesztési cél	3. Helyem az osztályközösségben	Órakeret: 6 óra
Előzetes tudás	Ismeri, és életkorának megfelelően alkalmazza a beszélgetés alapvető szabályait; Mások helyzetébe tudja képzelni magát, és megérti a másik személy nézőpontját és érzéseit; Különbséget tesz verbális és nem verbális jelzések között, és törekszik ezek értelmezésére; Megkülönbözteti a felnőttekkel és társakkal folytatott interakciós helyzeteket, és azonosítja azok sajátos szabályait; Rendelkezik megfelelő kommunikációs eszköztárral ahhoz, hogy barátsággá alakuló kapcsolatokat kezdeményezzen; Társas kapcsolatait a bizalom, szeretet, együttműködés szempontjából vizsgálja és értelmezi.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően: – felméri az osztályközösségben elfoglalt helyét és feladatait; érdeklődésének és tudásának megfelelő feladatot vállal a közös munkában – megkülönbözteti a sértő és tiszteletlen közlési módokat hagyományos és digitális környezetben egyaránt; saját érdekeit és véleményét másokat nem bántó módon fejezi ki; – felismeri az együttműködést segítő vagy akadályozó tevékenységeket és saját szerepét az együttműködésben.	
Tanulási eredmények	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Kapcsolódási pontok
– ismeri, és életkorának megfelelően alkalmazza a beszélgetés alapvető szabályait; – mások helyzetébe tudja képzelni magát, és megérti a másik személy nézőpontját és érzéseit; – különbséget tesz verbális és nem verbális jelzések között, és törekszik ezek értelmezésére; – megkülönbözteti a felnőttekkel és társakkal folytatott interakciós helyzeteket, és azonosítja azok sajátos szabályait;	– Kommunikáció • A kommunikációban részt vevő partnerek nézőpontjának megismerése, a megértésre törekvés eszközeinek használata • Az indulatszabályozás, a türelem, a másik fél érzelmeinek és véleményének tiszteletben tartása • A többszereplős kommunikációban fellépő félreértés felismerése, tisztázó kérdések megfogalmazása • Ismerkedés az erőszakmentes kommunikációval: az értő figyelem és az én-közlés • Verbális és non-verbális jelzések közötti ellentmondás felismerése • Az érvelés szabályainak megismerése – Kortárs kapcsolatok	<i>Környezetismeret:</i> az emberi kommunikáció; beszéd, testbeszéd, arckifejezés, gesztusok; barátság; kommunikáció a barátok között. <i>Magyar nyelv és irodalom:</i> figyelem a beszélgetőtársra. <i>Vizuális kultúra:</i> médiaszövegek értelmezése és létrehozása; a közvetlen és az online kommunikáció összehasonlítása.

– rendelkezik megfelelő kommunikációs eszköztárral ahhoz, hogy barátsággá alakuló kapcsolatokat kezdeményezzen; – társas kapcsolatait a bizalom, szeretet, együttműködés és felelősség szempontjából vizsgálja és értelmezi;	• Kölcsönös és megtartó kortárs kapcsolatokat kezdeményezése és fenntartása • A barátság kialakulásához szükséges személyes preferenciák azonosítása, a visszautasítás feldolgozása • Az előítélet felismerése és a bizalom feltételei • A társak megismerésének módjai • Saját kapcsolatok véleményezése, a kapcsolatok jobbításának lehetőségei – Jogok, szabályok • Néhány alapvető gyermeki jog megismerése • A gyermekek joggyakorlásában részt vevő felnőttek, az alapjogok elérésének különböző módjai • Az alapvető gyermeki jogok sérülésének felismerése, a segítségkérés lehetőségei • Megérti, hogy a tanulás jog és kötelesség	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	megértés, ismerős, barát, kortárs, vélemény, türelem, jog és kötelesség	

Tematikai egység /Fejlesztési cél	4. A társas együttélés kulturális gyökerei: Nemzet – Helyem a társadalomban	Órakeret: 5 óra
Előzetes tudás	Ismeri a közvetlen lakóhelyéhez kapcsolódó legfontosabb kulturális és természeti értékeket, Érdeklődést mutat a nemzet történelmi emlékei iránt, ismer közülük néhányat; Ismereteket szerez a Kárpát-medencében élő magyarokról, Magyarországon élő nemzetiségekről, népcsoportokról, valamint az európai népek közös alapkulturájáról; Különböző kontextusokban azonosítja és társaival megvitatja az együttélési alapszabályok jelentőségét, megfogalmazza a szabályszegés következményeit; Ismeri a testi és érzelmi biztonságra vonatkozó gyermeki szükségleteket; Tájékozódik a gyermeki jogokról, ennek családi, iskolai és iskolán kívüli következményeiről, a gyermekek és felnőttek ezzel kapcsolatos kötelességeiről; Mérlegeli az igazságosság és igazságtalanság fogalmát.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően: – ismeri az állami, nemzeti és egyházi ünnepkörök jelentőségét, a hozzájuk kapcsolódó jelképeket, valamint az ünnepek közösségmegtartó szerepét; – felismeri a közösségek működésének feltételeit, a kiközösítés jeleit, és erkölcsi érzékenységgel reagál ezekre.	
Tanulási eredmények	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Kapcsolódási pontok
– ismeri a közvetlen lakóhelyéhez kapcsolódó legfontosabb kulturális és természeti értékeket, ezekről képes ismereteket rendszerezni, – érdeklődést mutat a nemzet történelmi emlékei iránt, ismer közülük néhányat; – ismereteket szerez a Kárpát-medencében élő	– Teremtett értékek • A lakóhely, a nemzet legfőbb természeti, épített, művészeti értékei és történelmi helyei • Főbb nemzetiségek és hagyományaik a lakóköznyezetben • Ismerkedés más népek életmódjával, szokásaival • A tárgyak és technológiák szerepe az életmódban • Az újítás és a kreativitás, mint a teremtett értékek megőrzésének, fejlesztésének alapja	Környezetismeret: magatartásformák, szabályok, viselkedési normák különféle élethelyzetekben; együttélés a családban; baráti kapcsolatok, iskolai közösségek. Vizuális kultúra: figurális alkotások létrehozása a környezetben élő

magyarokról, Magyarországon élő nemzetiségekről, népcsoportokról, valamint az európai népek közös alapkulturájáról; – különböző kontextusokban azonosítja és társaival megvitatja az együttélési alapszabályok jelentőségét, megfogalmazza a szabályszegés következményeit; – ismeri a testi és érzelmi biztonságra vonatkozó gyermeki szükségleteket; – tájékozott a gyermeki jogokról, ennek családi, iskolai és iskolán kívüli következményeiről, a gyermekek és felnőttek ezzel kapcsolatos kötelességeiről; – mérlegeli az igazságosság és igazságtalanság fogalmát, a valós helyzetekben véleményt alakít ki ezekről.	– Közösség • A társas szabályok értelme, célja, értelmezése • Közösségi szabályalkotási és -értékelési technikák alkalmazása • A befogadó és együttműködő közösség jellemzőinek feltárása • Az együttműködés, felelősségvállalás, feladatvállalás alapelveinek átélése • Az ünneplés közösségformáló ereje • A másokért és a közösségért végzett tevékenységek formái • A nehéz helyzetben lévők közös segítése – Jog és biztonság • A tárgyi és szellemi tulajdon és az ahhoz való jog fogalmai • A személyiségi jogok érvényesülése és sérelme a virtuális és valós térben • A virtuális térben való viselkedés biztonsági szabályai	emberek megjelenítésével. <i>Technika és tervezés:</i> iskolai és osztályrendezvények; a közösségért végzett munka
Kulcsfogalmak/ fogalmak	hagyomány, tulajdon, ünnep, egyházi ünnep, természeti érték, történelmi érték, szabályalkotás, együttműködés, befogadás, felelősségvállalás	

Tematikai egység /Fejlesztési cél	5. A természet rendjének megőrzése a fenntarthatóság érdekében	Órakeret: 6 óra
Előzetes tudás	Felismeri, hogy miért szükséges az élővilág védelme; Minderről képes információt gyűjteni; Fogyasztási szokásaiban példát hoz olyan elemekre, amelyek révén figyelembe vehetők a környezetvédelmi szempontok.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően: – megfogalmazza személyes felelősségét a természeti és tárgyi környezet iránt, megoldási javaslatot tesz környezetének megőrzésére, esztétikus fejlesztésére. – felismeri az ökológiai, ökonómiai egyensúly hétköznapi szükségességét	
Tanulási eredmények	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Kapcsolódási pontok
– felismeri, hogy miért szükséges az élővilág védelme; minderről képes információt gyűjteni fizikai és digitális környezetben is; – fogyasztási szokásaiban példát hoz olyan elemekre, amelyek révén figyelembe vehetők a környezetvédelmi	– Környezetszennyezés • A környezetszennyezés jelensége, fő területei, hatása a Földre, az élőlényekre, köztük az ember életére • Az élet védelmének és a felelősségvállalás etikai elvének megismerése • A környezetszennyezés és a fajok pusztulása közötti összefüggés felismerése – Környezetvédelem • A környezetvédelem főbb szempontjai	<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> ítéletek megfogalmazása, érvelés, vitakészség; mások véleményének megértése, elfogadása. <i>Környezetismeret:</i> települési típusok; lakóhelyünk, hazánk fő nevezetességei; a lakóhely története és

szempontok, és felhívja társai figyelmét is ezekre.	- A fenntartható életvitel néhány alapelve és azok figyelembevétele a saját döntések és választások során - Pazarlás és annak mérséklése, felesleges tárgyak és a mértékletes fogyasztási szokások - A hulladék és a szemét fogalma, a hulladék-újrahasznosítás - Cselekvési minták és újítások megismerése a környezet megújítása, szépítése, élhetőbbé tétele érdekében - Személyes és közös lista készítése a megőrzendő kulturális és természeti értékekről	természeti környezete; nemzeti park, tájvédelmi körzet; háztartási eszközök. <i>Vizuális kultúra:</i> helyek, helyszínek megjelenítése személyes élmények alapján; a környezetben észlelhető változások megfigyelése és megjelenítése; terekhez kapcsolódó érzelmek, hangulatok azonosítása. <i>Technika és tervezés:</i> a technika vívmányainak mindennapi használata.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	környezetszennyezés, környezettudatosság, újrahasznosítás, fejlődés, mértékletesség, környezetvédelem, teremtettség, természeti érték	

Tematikai egység / Fejlesztési cél	6. Az európai kultúra hatása az egyén értékrendjére	Órakeret: 6 óra
Előzetes tudás	Értelmezi a „jó” és a „rossz”, helyes és helytelen közötti különbségeket, azokat konkrét példákon keresztül alkalmazza, és megoldási javaslatokat fogalmaz meg a helytelen viszonyulásokkal kapcsolatban; Megismer az egyes egyházak ünnepköreihez kapcsolódó alapvető vallási, kulturális eseményeket és a hozzá kapcsolódó zsidó és keresztény bibliai szövegekre támaszkodó történeteket; Megismer az egyes egyházi ünnepkörökhöz (karácsony, húsvét, pünkösd, hanuka, pészah) kapcsolódó tartalmakat, jelképeket, szokásokat, néphagyományokat.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően: - azonosítja az olvasott vagy a hallott zsidó és keresztény bibliai tanításokban vagy más kulturálisan hagyományozott történetekben megjelenő együttélési szabályokat; - megérti, értelmei az európai, a nemzeti kultúra eredetét, forrását.	
Tanulási eredmények	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Kapcsolódási pontok
- értelmezi a „jó” és a „rossz”, helyes és helytelen közötti különbségeket, azokat konkrét példákon keresztül alkalmazza, és megoldási javaslatokat fogalmaz meg a helytelen viszonyulásokkal kapcsolatban; - megismer az egyes egyházak ünnepköreihez kapcsolódó alapvető vallási, kulturális eseményeket és a hozzá kapcsolódó zsidó és keresztény bibliai szövegekre támaszkodó történeteket;	- Kérdések a világról - A környező világ megismerésének lehetőségei - A hitbeli, és az erkölcsi tartalmú ítéletek értelmezése - A lelkiismeret működésének jelei, erkölcsi értékek a mindennapokban: a tiszteltetés, a becsületesség, a mértékletesség, az akaraterő, az önbecsülés erői - Vallás - A zsidó-keresztény kultúrkör teremtéstörténete, és világképe - Alapvető egyházi ünnepkörök és a hozzájuk kapcsolódó vallási szokások, események: a karácsonyi, a húsvéti és pünkösti ünnepkör (például halál, az élet és az újjászületés értelmezése a keresztény vallásokban, ünnepek a zsidó vallásban)	Környezetismeret: születés és halál; a Föld keletkezésére vonatkozó mítoszok. Magyar nyelv és irodalom: fantáziajátékok, elképzelt helyzetek megjelenítése; ismerkedés különböző információ hordozókkal; információk keresése és kezelése; műélvezet, a beleélés megtapasztalása. Vizuális kultúra: kitalált történetek és szereplők megjelenítése;

– megismer az egyes egyházi ünnepkörökhöz (karácsony, húsvét, pünkösd, hanuka, pészah) kapcsolódó tartalmakat, jelképeket, szokásokat, néphagyományokat	• Személyes meggyőződés és hit jelentése • Az azonos hittel rendelkezők közössége – Értékek a vallási történetekben • A hit, a vallás által közvetített alapvető emberi értékek értelmezése (önzetlenség, igazságosság, megbocsátás, jótekonyság), az életünket vezérlő arany szabályok, példázatok megismerése (a tékozló fiú története, a magvető példázata, a talentumokról szóló példabeszéd) • A vallási történetekben gyökerező erkölcsi értékek és tanítás megfogalmazása	képzelt utazás megjelenítése.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	érték, önzetlenség, mértékletesség, igazságosság, megbocsátás, lelkiismeret, világkép, Isten, élet, halál	

A fejlesztés várt eredményei a negyedik évfolyam és a két évfolyamos ciklus végén, továbbhaladás feltételei:

A tanuló életkorának megfelelő szinten reális képe van saját külső és belső tulajdonságairól, és kész arra, hogy fejlessze önmagát.

Oda tud figyelni másokra, szavakkal is ki tudja fejezni érzéseit és gondolatait, be tud kapcsolódni csoportos beszélgetésbe.

Képes másokkal tartós kapcsolatot kialakítani, törekszik a kapcsolatok ápolására, és ismer olyan eljárásokat, amelyek segítségével a kapcsolati konfliktusok konstruktív módon feloldhatók.

Érzelmileg kötődik a magyar kultúrához, nemzeti és vallási ünnepeinkhez.

Érti és elfogadja, hogy az emberek sokfélék és sokfélék a szokásaik, a hagyományaik is; kész arra, hogy ezt a tényt tiszteletben tartsa, és kíváncsi a sajátjától eltérő kulturális jelenségekre.

Érti, hogy mi a jelentősége a szabályoknak a közösségek életében, kész a megértett szabályok betartására, részt tud venni szabályok kialakításában.

Érti, hogy a Föld mindannyiunk közös otthona, és közös kincsünk számos olyan érték, amit elődeink hoztak létre.

Képes a körülötte zajló eseményekre és a különféle helyzetekre a sajátjától eltérő nézőpontból is rátekinteni.

Képes jelenségeket, eseményeket és helyzeteket erkölcsi nézőpontból értékelni.

KÖRNYEZETISMERET 3-4. évfolyam

A környezetismeret tantárgy a Természettudomány és földrajz tanulási terület bevezető tantárgya, mely az alsó tagozat 3–4. évfolyamán jelenik meg.

A tantárgy épít az 1–2. osztályos olvasás, valamint a technológia és a matematika tantárgy keretein belül történő fejlesztésre.

A tantárgy legfontosabb célja, hogy a gyermekek életkori sajátosságaira, kognitív fejlődésére, valamint kíváncsiságára építve képessé tegye őket szűkebb és tágabb környezetük, valamint saját testük megismerésére, a változások megértésére, alapvető ok-okozati összefüggések meglátására.

A tanulók a természettudományos ismeretszerzés és -feldolgozás módszereire épülő tevékenységek révén, cselekvő úton szereznek tapasztalatokat, aktívan vesznek részt a fejlesztés folyamatában. A megismerési módszerek (megfigyelés, leírás, összehasonlítás, csoportosítás, mérés és kísérlet) elsajátításán és alkalmazásán keresztül fejlődnek azon alapvető képességeik (megfigyelő, leíró, azonosító, megkülönböztető képesség, mérési technika, kísérletezéshez szükséges képességek), melyek a természettudományos megismeréshez szükségesek, valamint kialakulnak az ezekhez nélkülözhetetlen alapvető szokásaik is.

- Kiemelt jelentőségű, hogy a gyermekek saját tapasztalataikon keresztül olyan természettudományos tapasztalatok birtokába jussanak, melyek segítik eligazodásukat az őket körülvevő természeti, társadalmi és gazdasági környezetben, valamint képessé teszi őket arra, hogy környezetükkel harmonikusan együtt éljenek. A tantárgy tanulása során tehát erősíthető a környezet iránti érdeklődés, felelősségvállalás.

Alapvető fontossággal jelenik meg a tantárgy céljai között az egészség megőrzése és az egészséges életvitel összetevői közötti összefüggés felismerése, az egészséges életmód szokásainak alakítása, valamint az egészséget károsító hatások tudatos kerülésére való nevelés.

A tantárgy céljaiból következik, hogy szükségszerűen szervesen kötődik a hétköznapi élethez, s így erősen gyakorlatorientált. Nem ismereteket tanít meg a gyermekek számára, hanem a gyermekek saját tevékenységeinek tapasztalatai által készíti elő a fogalomalkotást.

A tevékenységek végzése során szerzett élmények biztosítják a megismerés és felfedezés örömeit, ezáltal hozzájárulnak ahhoz, hogy folyamatos legyen a tanulók motivációja arra, hogy a természettudományok és a földrajz tárgykörébe tartozó problémákat minél mélyebben megismerhessék, megérthessék.

Eközben a tanulók a mindenki által elérhető és alkalmazható természettudományos műveltség alapjainak birtokába jutnak.

- A környezetismeret tantárgy a Nemzeti alaptantervben rögzített kulcskompetenciákat az alábbi módon fejleszti:

A tanulás kompetenciái: A megfigyelések algoritmusának követésével, összehasonlítások, csoportosítások végzésével, valamint a mérés és a kísérletezés algoritmusának megvalósításával a tanuló aktív tanulási utat jár be, eközben fejlődnek megismerési képességei. Vizsgálatainak eredményeit összeveti hipotéziseivel, ezzel fejlődik problémamegoldó, valamint mérlegelő gondolkodása. Tanulási stratégiákat használ fel: tapasztalatai rögzítéséhez egyszerű ábrákat, grafikus szervezőket használ, készít.

A kommunikációs kompetenciák: A tanuló a megismerő tevékenységek során tapasztalatait lejegyzí vagy szóban megfogalmazza, így fejlődik azon készsége, hogy érthetően és pontosan fejezze ki gondolatait. Eközben törekszik a természettudományos szaknyelv pontos használatára. A vizsgálatok végzésekor információkat gyűjt, rendszerez. A megfigyelés, összehasonlítás, csoportosítás, mérés és kísérletezés során fejlődik a szöveges módon, a táblázattal és a grafikonokkal megadott információk megértésének képessége.

A digitális kompetenciák: A környezetismeret tanulása során a tanuló kiegészítő információkat gyűjt lehetőség szerint digitális forrásokból is és a számára elérhető gyermek-szakirodalomból, illetve tapasztalati úton szerzett ismeretei rögzítésére online feladatokat, alkalmazásokat használ, amennyiben erre lehetősége van.

A matematikai, gondolkodási kompetenciák: Az ismeretszerző módszerek elsajátítása közben fejlődik a tanuló problémamegoldó gondolkodása. A vizsgálatok, kísérletek végzése ösztönzi őt, hogy kérdéseket tegyen fel, ok-okozati összefüggésekre jöjjön rá, következtetéseket vonjon le. Mivel a képességfejlesztés az egyes témák komplex

feldolgozása közben valósul meg, fejlődik rendszerszemlélete. Kezdeti perceptuális tanulása mellett képessé válik a verbális tanulásra.

A személyes és társas kapcsolati kompetenciák: A környezetismeret tanulása cselekvő tapasztalatszerzésre épül, melynek során a tanuló csoporttagként, társaival együtt végzi tevékenységét. A gyakorlati feladatok végzésekor döntéseket hoz, időbeosztást készít.

A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái: A környezetismeret tanulása során a tanuló megismeri hazánk kulturális örökségének egyes elemeit.

Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák: A környezetismeret tanulása során végzett tevékenységekkel a tanuló képessé válik arra, hogy társaival együttműködjön. Megtanul a csoporton belül különböző szerepekben feladatot végezni és munkájáért felelősséget vállalni.

TANTÁRGYI CÉLOK, FELADATOK:

A környezetismeret tantárgy célja, hogy felkeltse az érdeklődést a tanulóknál a környezetük iránt. Ezért e tantárgy tananyagát több műveltségi terület határozza meg. Legnagyobb részterülete a természetismeret témakör, melyet az "Ember és természetben" műveltségi terület tartalmaz. A társadalmi ismeretek témakör tartalmát az "Ember és társadalom" műveltségi terület határozza meg. Ebből az is kitűnik, hogy a környezetismeret egy komplex tantárgy, melynek fontos szerepe van a természettudományos gondolkodásmód megalapozásában.

Több témában kapcsolódik más műveltségi területekhez. A társadalmi ismeretek tananyagát az anyanyelv tantárggyal, a mérések témakört a matematika, míg az egészségtannal kapcsolatos ismereteket a technika tantárggyal közösen dolgozza fel. Témaköreit a megismerés módszereinek megtanításával és alkalmazásával, az életkornak megfelelő konkrét tapasztalatokon nyugvó, tevékenységeken alapuló megfigyelések segítségével dolgozzuk fel. A tantárgy tanítása során elsődleges feladat azoknak a megismerési képességeknek a fejlesztése, melyek lehetővé teszik a későbbiekben a természettudományos tantárgyak tanulását. Fontos, hogy a tanulók ismerkedjenek meg elemi fokon a kutató módszerekkel, vizsgálódjanak önállóan, szerezzenek közvetlen tapasztalatokat és állandóan bővíthető, tudományosan igazolt ismereteket a természeti és társadalmi valóságról.

A megismerés folyamatában, az életkori sajátosságokat figyelembe véve, az egyszerűtől a bonyolult, a közelitől a távoli felé haladunk. A tananyag elsajátítása során a gondolkodási műveletek egész sorát kell elvégezniük a tanulóknak. Megfigyelnek, analizálnak, szintetizálnak, kiegészítenek, válogatnak, rendszereznek, csoportosítanak, fogalmakat alkotnak, ítéletet mondanak, következtetnek. Az elmélet és gyakorlat egységének megteremtése, az ismeretek gyakorlati alkalmazása, cselekvésre készítő, teljesítményképes tudás elérése a környezetismeret alapvető feladata. A tanulási helyzetek differenciált megszervezésével fejleszthető a tanulók együttműködési, segítségnyújtási képessége. Mindezzel egyidejűleg fokozódik egymás iránti figyelmük, érzékenységük, nyitottságuk. Az együttes élmény nyújtotta érzelmek, elősegíthetik a tárgy tanulása iránti motivációt. A tantárgy akkor oldja meg eredményesen az elemi szintű természettudományos nevelés feladatát, ha gazdag módszertani kultúrával, a tanuló egész személyiségét mozgósítva a természet szeretetére, megismerésére és a környezetben észlelhető természet – társadalom kapcsolatának problémái elemzésére, megoldására vagy a megoldásban való részvételre ösztönöz. A testi és lelki egészség kibontakoztatásában legfontosabb feladat az egészségnek, mint értéknek a tudatosítása. Képessé kell tennünk a tanulókat a különböző veszélyhelyzetek (balesetveszélyes tevékenységek, viselkedések, fertőzésveszély, a közlekedés, a háztartás veszélyforrásai, a lakóhely balesetveszélyes helyei, természeti viszontagságok) felismerésére, megelőzésére, elkerülésére, illetve meg kell tanítanunk arra, miként viselkedjék ilyen helyzetekben. Hangsúlyt kapnak a NAT legfontosabb céljai: a személyiségfejlesztő oktatás, a tanulók ön- és világszemléletének folyamatos formálása, a nemzeti kultúránk, hagyományaink megismerése, a környezettudatos magatartás kialakítása, a megismerési képességek fejlesztése, az eredményes tanulási technikák elsajátítása.

Cél az érdeklődés felkeltése és szinten tartása a legkülönbözőbb interaktív módszerekkel (saját megfigyelésekkel, problémafelvető kísérletekkel) is. A tanulók az életkorukhoz és a 21. századhoz alkalmazkodó módszerek alkalmazásával nemcsak tudásra, és szemléletre tesznek szert, hanem megőrizhetik nyitottságukat, érdeklődésüket az ilyen témák iránt. A kíváncsiság pedig az újabb ismeretek megszerzésének hajtóereje. Az interaktív táblára készült digitális tankönyvekben számos interaktív tartalom, tematikus eszköz és játék teszi érdekesebbé, könnyebben befogadhatóvá a tananyagot. A pedagógusok munkáját animációs, prezentációs és illusztrációs lehetőségek segítik.

Az okostankönyvek érdekesebbé teszik az otthoni tanulást, könnyebbé, átláthatóvá, befogadhatóvá a tananyagot. A webkönyvek internetes használatra, főleg otthoni felhasználásra készültek, tartalmazzák a nyomtatott kiadványok szöveges és képi tartalmát. Használatuk nem igényel külön programot, bármely böngészővel megnyitható.

Fejlesztési feladatok

A tanuló legyen nyitott a természet szépségei, értékei iránt. Tanuljon meg ismereteket szerezni közvetlen és közvetett módon. Tudja a megszerzett ismereteket csoportosítani, összehasonlítani, elmondani, leírni, ábrázolni. Legyen képes a megszerzett ismereteket, tapasztalatokat a mindennapi életben alkalmazni.

Ennek érdekében:

- tudjon ismeretekhez jutni különböző képi és szöveges ismerethordozók révén,
- legyen képes a különböző dolgokat, jelenségeket, folyamatokat elemi szinten megfigyelni,
- tanítói irányítással tudjon egyszerű kísérleteket, vizsgálódásokat végezni,
- legyen képes a tapasztalatokat elemezni, értelmezni, magyarázni, következtetéseket levonni,
- ismerje fel a mérésekhez, vizsgálódásokhoz szükséges eszközöket és használja azokat balesetmentesen,
- szerezzen gyakorlatot a mindennapi életben előforduló mérésekben, ezek mértékegységeinek (hosszúság, tömeg, térfogat, idő, hőmérséklet) használatában,
- szerezzen jártasságot a dolgok, élőlények, folyamatok, jelenségek megadott vagy tetszőleges szempont szerinti csoportosításában,
- legyen gyakorlata a különböző tárgyak, élőlények, jelenségek jellemzőinek elemi szintű összehasonlításában, a különbségek felismerésében,
- tudja az összehasonlítások során elkülöníteni a lényegest a lényegtelenről,
- legyen képes a megfigyeléseit egyszerű módon, saját szavaival elmondani, és tanítói segítséggel rajzban és írásban rögzíteni,
- ismerje fel közvetlen környezete élő és élettelen világának oksági összefüggéseit, és keressen ezekre egyszerű magyarázatot,
- ismerje fel a környezetében előforduló veszélyhelyzeteket,
- legyen képes felhasználni, alkalmazni a mindennapi életben a tanultakat,
- lássa meg a környezete és saját egészsége közötti összefüggést,
- igényelje az egészséges életkörülményeket,
- ismerje a biztonságot szolgáló szervezetek munkáját,
- tudja, hogyan kell viselkedni vészhelyzetben.

Ehhez szükséges, hogy a tanuló:

Ismerje meg – megfelelő mennyiségben és mélységben – a környezetében előforduló anyagok jellemző tulajdonságait.

Mindehhez az szükséges, hogy:

- megtapasztalja közvetlen környezete legfontosabb élő és élettelen anyagainak alapvető tulajdonságait,
- legyen tájékozott arról, hogy mely élelmiszerek fogyasztása szükséges a szervezet egészséges fejlődéséhez,
- tartózkodjon az élvezeti és kábítószeres kipróbálásától,
- tudja, mely anyagok szennyezhetik a környezetét.

Legyen a tanulónak áttekintése a Föld és a földi élet változásairól. Tudja, hogy az idő múlásával az élőlények is változnak.

Ezért fontos, hogy:

- ismerje a napszakok és évszakok változását,
- szerezzen gyakorlatot az idő mérésében és az időtartamok becslésében,
- vegye észre, hogy a földi életben az idő múlásával minden megváltozik,
- ismerje fel közvetlen környezete és az élőlények változása közötti összefüggéseket,

Legyen tájékozott a tanuló az őt körülvevő világban. Ismerje az egyes tájak jellegzetességeit és az ott előforduló élőlények jellegzetességeit.

Ehhez az szükséges, hogy a tanuló:

- tudja a környezetében előforduló tárgyak méretét saját testméretéhez, majd szabvány mértékegységhez viszonyítani,
- legyen képes a tárgyak helyét, mozgását különböző nézőpontból jellemezni,
- tudjon lakóhelyén és annak környékén tájékozódni, útbaigazítást adni,
- ismerje a környezetében előforduló veszélyhelyzeteket,
- tudja, hol van a lakóhelye Magyarországon,
- ismerje az őt körülvevő táj jellegzetes felszíni formáit, vizeit, védett természeti értékeit, jellegzetes élőlényeit, hagyományait,
- ismerkedjen meg szűkebb környezete kulturális és vallási emlékeivel, hagyományaival,
- gyakorolja azokat a tevékenységeket, amelyek otthona, lakóhelye, szülőföldje és hazája megismeréséhez, megbecsüléséhez, szeretetéhez vezet.

A tanuló szerezzon jártasságot a természettudományos megismerésben. Legyen tájékozott arról, hogy a természettudományok fejlődése számtalan tudós munkájának az eredménye. Lássa, hogy ebben a munkában a magyar

kutatók is jelentős szerepet töltenek be. Ismerkedjen meg néhány híres magyar kutató munkásságával.

Ezért fontos, hogy a tanulóknak:

- váljék tudatossá, hogy a környezetről szerzett ismereteket megfigyelés, vizsgálódás, kísérletezés, mérés útján szerezzük,
- tudja, hogy a természettel kapcsolatos ismereteit megfelelő ismerethordozók segítségével is fejlesztheti,
- figyeljen arra, hogy mindezekben téves nézetekkel is találkozhat,
- értékelje, tisztelje a tudósok munkáját, eredményét.

A balesetek elkerülése érdekében a tanulóknak tudnia kell helyesen közlekedni.

Ehhez szükséges, hogy a tanuló:

- tudja a leggyakoribb balesetek megelőzésének lehetőségeit,
- tudjon segítséget kérni vészhelyzetben,
- alkalmazza a közlekedéssel kapcsolatos helyes magatartási szokásokat és illemszabályokat,
- ismerje lakóhelye veszélyes részeit.

Az egészséges, harmonikus életvitelt megalapozó szokások a tanulók cselekvő, tevékeny részvételével alakíthatók ki.

Ezért szükséges, hogy a tanuló:

- ismerje az egészségmegőrzés szabályait,
- legyen igénye a tisztaságra, a korszerű táplálkozásra, a mindennapos mozgásra és a szabadidő hasznos eltöltésére,
- alakuljon ki felelősségérzete saját és embertársai egészsége, környezetének állapota iránt,
- gyakorolja az egészség- és környezetvédelmet szolgáló tevékenységeket,
- alakítson ki harmonikus kapcsolatot a természeti és a társadalmi környezettel,
- ismerkedjen meg szűkebb környezete kulturális és vallási emlékeivel, hagyományaival,
- gyakorolja azokat a tevékenységeket, amelyek otthona, lakóhelye, szülőföldje és hazája megismeréséhez, megbecsüléséhez, szeretetéhez vezet.

Az értékelés alapelvei

Az értékelés alapja a tanulók folyamatos megfigyelése. Az értékelésnél az elsajátított ismeretek tudásszintje mellett a tevékenységek során tanúsított aktivitást, önmagához viszonyított előrehaladást, ismeretszerző tevékenységét, ismereteinek pontosságát, szilárdságát és kreatív alkalmazását egyaránt figyelembe vesszük. Ezért az egész oktatás folyamatában végzett munkát, a tanulók tudásszintjét differenciáltan, az oktatási folyamat során adott sokféle feladat és teljesítés figyelembe vételével szabad csak értékelni.

Az értékelésnél mindig figyelembe kell venni a tantervi előírást.

Értékelési szempontok:

- Mennyire használja pontosan az elsajátított ismereteket.
- Mennyire tudja a megszerzett ismereteket egymásra építeni, illetve egymáshoz kapcsolni.
- Hogyan, milyen szinten használja a megismerési módszereket az önálló ismeretszerzésben.

- Megfigyelési, mérési eredmények lejegyzésében való jártasság.
- Összefüggések, oksági kapcsolatok felismerése.
- A tanultak alapján elemi következtetések levonása.

Az ellenőrzés, értékelés módja:

- *Szóbeli értékelés* a tanév során folyamatosan történik.
- A tanulók félévkor és a tanév végén szöveges értékelést (vagy osztályzatot) kapnak.
- A tanulók az ismereteikről szóban, rajzban, írásban számolnak be.
- Első és második évfolyamon a *rövid szóbeli beszámolót* képek vagy tanítói kérdések segítik.
- Szóbeli *felelet* során egy-egy lecke anyagát kérjük számon.
- Harmadik és negyedik évfolyamon a témákat témazáró *felmérő* zárja.

A kisiskolás korú gyerekek többnyire érdeklődéssel fordulnak az élő és élettelen környezet felé. Erre az érdeklődésre alapozva kell biztosítani számukra a megismerés, felfedezés örömét, így formálhatjuk a gyerekek természethez való viszonyát, a természetről való gondolkodását.

A környezetismeret tanításának legfontosabb célja a 3–4. évfolyamon azoknak a képességeknek a fejlesztése, valamint azoknak a szokásoknak az alakítása, melyek szűkebb és tágabb környezetük megismeréséhez és a felsőbb évfolyamokon a természettudományos tárgyak tanulásához szükségesek.

Az életkorból és a fejlesztési feladatokból következően biztosítani kell, hogy a tanulók cselekvő tapasztalatszerzés útján elemi szinten sajátítsák el a természettudományos ismeretszerzés alapvető módszereit, nem pedig biológiai, földrajzi, kémiai, fizikai ismeretek tanítására van szükség. A tanulási folyamat során az ismeretszerző módszerek elsajátításán keresztül a megismerési képességek fejlesztése a fő cél, az ismeretanyag pedig a célok elérését szolgáló eszköz.

A megfigyelés, leírás, összehasonlítás, csoportosítás, mérés, valamint a kísérletezés módszereit gyakorolva fejlődik a tanulók megfigyelő, leíró, azonosító, megkülönböztető képessége, mérési technikája, valamint a kísérletezéshez szükséges képességeik.

A megértéshez, fogalomalkotáshoz szükség van a célzott és folyamatos megfigyelésre. Fontos kiemelni, hogy a puszta érzékelés nem azonos a megfigyeléssel. A megfigyelés során az érzékelt jelenség lényeges jellemzőit kell kiemelni a lényegtelenek közül.

A tanulók a leírás alkalmazásával szóban, rajzban, írásban rögzítik tapasztalataikat.

Az összehasonlítás vezet el a lényeges jegyek kiemelésén túl az összefüggések meglátásához, az ugyanabba a fogalmi csoportba tartozó jellemzők megismeréséhez. Ha a tanulók felismerik az azonos és különböző tulajdonságokat, képessé válnak a megfigyelt jellemzők rendezésére, csoportosítására.

Fontos az alapvető mennyiségi tulajdonságok megismerése, mérésük megbízható szinten történő elsajátítása, mert a mérés módszerét mindegyik természettudományos tantárgy alkalmazza.

Egyszerű kísérletek végzésével készítjük elő a későbbi természettudományos kísérletezést, mely a legmagasabb szintű természettudományos megismerési módszer.

Az ismeretszerző módszerek alkalmazása közben, tapasztalati úton kezdődik el a fogalmak kialakításának folyamata, de ez nem zárul le a 4. évfolyam végén, ekkorra még nem alakulnak ki kész fogalmak.

A környezetismeret tantárgy tanítása a 3. évfolyamon kezdődik, és az olvasás, valamint a technológia tantárgyak kereteiben, az 1–2. évfolyamon megvalósult fejlesztésekre és tevékenységekre épül. A mérések metodikájának megtanítása a matematika tantárgyra, 2. osztályra helyeződik át.

Az összehasonlítás, csoportosítás, rendezés, mérés a matematikai készségfejlesztést is segíti, a leírás módszerével fejleszthetők a kommunikációs képességek is. A környezetismeret-órán végzett tevékenységek többsége társak közötti kooperációt igényel.

Ahogyan a gyermek értelme fejlődik, úgy válik benne egyre erősebbé az igény arra, hogy saját testét, illetve szűkebb-tágabb környezetét megismerje, annak egyes elemeit néven nevezze, és az ezekkel kapcsolatos miértekre választ találjon. A környezetismeret tantárgy célja, hogy a gyermek természetes kíváncsiságára építve előbb a szűk, később az egyre tágabb környezet dolgait, jelenségeit és történéseit megismerje, ezek megértéséhez támpontokat adjon, további megfigyelésekre ösztönözzön és fenntartsa a magyarázatkeresés igényét.

Környezetünk jelenségei összetettek, gyakran a tudomány számára is nehezen megfoghatók. A környezetismeret tantárgynak nem célja, hogy ezeket mélyen, részleteiben magyarázza, illetve tudományos igénnyel modellezze. Ugyanakkor ragaszkodnia kell ahhoz, hogy a bonyolultnak tűnő témákat is – egyszerű modellek segítségével, a tanulók életkori sajátosságainak megfelelő módon – értelmezze. Ezek továbbfejtése a felsőbb évfolyamok munkája. A környezetismeret tantárgy keretében az ezzel kapcsolatos gondolati sémák kialakítása és a nyitott megfigyeléshez, kutakodáshoz szükséges érzelmi háttér biztosítása a cél. Fontos érzékelteni a megfigyelő szerepét, mint ahogyan azt is, hogy a környezet folyamatai megmagyarázhatók, és a feltett kérdésektől és az előzetes tudástól függően egyre részletesebben érthetők meg.

A környezetismeret (annak ellenére, hogy törekszik az élőlények megnevezésére, az érzékszervi tapasztalatok megfogalmazására, a természeti és épített környezet elemeinek mind pontosabb megjelölésére) nem leíró tantárgy: a gyermek által megfigyelt jelenségekhez kötve, az azok kapcsán felmerülő kérdésekre keres válaszokat. A problémákból kiindulva egyúttal a természettudományos megfigyelés, valamint a tudományos gondolkodásmód: kérdésfelvetés, bizonyítás és érvelés megalapozása is célja. Mindezek következetes alkalmazása, az aktív tanulás formáival támogatva, a természettudományos műveltség kialakításának első lépcsőfokát jelenti. A gyermekek életkori sajátosságaiból adódóan a megismerés folyamatában a pedagógus egyszerre irányít és példát ad. Felelőssége abban is kiemelkedő, hogy a válaszkérésben maga is nyitott a jelenségek rendszerszerű értelmezése, a saját tapasztalás, az újszerű megoldások keresése, illetve a napi élet problémái iránt. A problémák iránti érzékenység a természettudományos műveltség megszerzésének egyik alapja.

A tudás folyamatos (a felső tagozatban, majd a középiskolában szaktárgyakhoz kötött) bővítéséhez elengedhetetlen, hogy a pedagógus a tanulók motivációját, érdeklődését és a környezettel, a természettel, a testük működésével kapcsolatos attitűdjeit is formálja a közös tanulás során. A kerettanterv ezt a tanulók érzelmi viszonyulását is befolyásoló témaválasztással és problémafelvetéssel támogatja. Mindezek azonban csak akkor válnak élővé, ha a tananyag-feldolgozás folyamatában a tanulók számára adott pillanatban is releváns problémákat vetünk fel. Ez akkor érhető el, ha a helyi tanterv a helyi környezet adottságaira, az aktuális történésekre, a tanulók által valóban meg tapasztalható problémákra épít. Ily módon a környezetismeret rávezet a természet szépségének és az épített, technikai környezet értékeinek szeretetére és tiszteletére.

A tanulás során a tanító abban segítheti növendékeit, hogy a gyermeknek a közösen értelmezett jelenségekhez tartozó naiv magyarázatait megerősíti, pontosítja vagy – új modellek felépítésével – korrigálja. A tanórákon alkalmazott változatos módszerek, az ezekhez kötődő értékelési formák, különösen a folyamatközpontú, segítő értékelés és a tanulók önreflexiójának fejlesztése nemcsak a tantárgyi tartalom elsajátítását és a fejlesztési követelmények megvalósítását segítik, de hozzájárulnak a gyermekek egyéni tanulási stílusának kialakulásához, önismeretük fejlődéséhez is. A fejlesztő munka célja, hogy a gyermek megtalálja azt a számára legalkalmasabb módot, ahogyan a környezetével megismerkedhet, tudását bővítheti, megerősítést nyerve abban, hogy képes saját testének rejtélyeit feltárni és a környezetében érzékelt folyamatokat értelmezni: vagyis elindult azon az úton, hogy eligazodjon a világban.

A környezetismeret sikeres tanulása nemcsak a természettudományos tárgyak szeretetét alapozhatja meg. A környezetét tudatosan figyelő (és azt érzékenyen alakító), az életet tisztelő, a saját szervezetének jelzéseire figyelő, egészségét óvó és a tudományos-technikai újdonságokra fogékony, ugyanakkor kritikus felnőtt magatartása is formálódik ebben az életszakaszban.

A tankönyvválasztás szempontjai

A szakmai munkaközösségek a tankönyvek, taneszközök kiválasztásánál a következő szempontokat veszik figyelembe:

- a taneszköz feleljen meg az iskola helyi tantervének;
- a taneszköz legyen jól tanítható a helyi tantervben meghatározott, a környezetismeret tanítására rendelkezésre álló órakeretben;
- a taneszköz segítségével a környezetismeret kerettantervben megadott fogalomrendszer jól megtanulható, elsajátítható legyen
- a taneszköz minősége, megjelenése legyen alkalmas a diákok esztétikai érzékének fejlesztésére, nevelje a diákokat igényességre, precíz munkavégzésre, a taneszköz állapotának megővására;
- a taneszköz segítsen a megfelelő természettudományos szemlélet kialakításához, ábraanyagával támogassa, segítse a tanulói kísérletek megértését, rögzítését;

Előnyben kell részesíteni azokat a taneszközöket:

- amelyek két éven keresztül használhatók;
- amelyek egymásra épülő tantárgyi rendszerek, tankönyvcsaládok, sorozatok tagjai;
- amelyekhez megfelelő nyomtatott kiegészítő taneszközök állnak rendelkezésre (pl. munkafüzet, tudásszintmérő, feladatgyűjtemény, gyakorló);
- amelyekhez rendelkezésre áll olyan digitális tananyag, amely interaktív táblán segíti az órai munkát feladatokkal, videókkal és egyéb kiegészítő oktatási segédletekkel;
- amelyekhez biztosított a lehetőség olyan digitális hozzáférésre, amely segíti a diákok otthoni tanulását az interneten elérhető tartalmakkal;

Környezetismeret heti és éves óraterve 3.–4. évfolyam

	A környezetismeret tantárgy heti óraszám	A tantárgy éves óraszám
3. évfolyam	1 óra	36 óra
4. évfolyam	1 óra	36 óra

Környezetismeret 3. évfolyam

Tematikai egység címe	Órakeret
I. Megfigyelések, mérések	4 óra
II. Az élettelen környezet kölcsönhatásai	3 óra
III. Tájékozódás az időben	8 óra
IV. Tájékozódás térben	8 óra
V. Életközösségek lakóhelyünk környezetében	9 óra
VI. Testünk, egészségünk	2 óra
Témahetek	2 óra
Az éves óraszám	36 óra

Tematikai egység: I. Megfigyelés, mérés (4 óra)

Előzetes tudás

- Méréseszközök-, mértékegységek ismerete, külső-és belső tulajdonságok

Nevelési-fejlesztési célok:

- felismeri az élőlényeken, élettelen anyagokon az érzékelhető és mérhető tulajdonságokat;
- adott szempontok alapján algoritmus szerint élettelen anyagokon és élőlényeken megfigyeléseket végez;
- adott szempontok alapján élettelen anyagokat és élőlényeket összehasonlít, csoportosít;
- időjárási megfigyeléseket tesz, méréseket végez;
- megfigyeléseinek, összehasonlításainak és csoportosításainak tapasztalatait szóban, rajzban rögzíti, megfogalmazza;
- figyelemmel kísér rövidebb-hosszabb ideig tartó folyamatokat; növényt ültet és gondoz, megfigyeli a fejlődését, tapasztalatait rajzos formában rögzíti;
- méréshez megválasztja az alkalmi vagy szabvány mérőeszközt, mértékegységeket; algoritmus szerint, előzetes viszonyítás, majd becslés után méréseket végez, becslült és mért eredményeit összehasonlítja.

1. Mérhető és mérhetetlen tulajdonságok		2 óra
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<i>Mérhető és mérhetetlen tulajdonságok</i> Elemek elrendezése, rendszerezése adott szempont(ok) szerint.	Az élettelen anyagok, tárgyak érzékelhető tulajdonságainak megfigyelése algoritmus alapján (szín, alak, nagyság, felületi minőség, összenyomhatóság, tömeg, hőmérséklet, íz, szag, hang), a tapasztalatok rögzítése. Az élettelen anyagok azonos és különböző tulajdonságainak megfigyelése, csoportosításuk különböző szempontok szerint: érzékelhető tulajdonságaik, anyaguk, halmazállapotuk, felhasználásuk. Élőlények és élettelen dolgok összehasonlítása, azonosságai és különbségeik megfigyelése, különös tekintettel az életjelenségekre, életfeltételekre. A tapasztalatok megfogalmazása, rögzítése	<i>Matematika:</i> halmazok, csoportosítás, összehasonlítás
2. Az élőlények		1 óra
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Az élőlények külső- belső tulajdonságainak megállapítása,	A növényi részek összehasonlítása, csoportosítása érzékelhető tulajdonságaik	Magyar nyelv és irodalom: ismeretterjesztő szövegek

csoportosítása, A közvetlen környezetben található élettelen anyagok és élőlények hosszúság jellegű tulajdonságainak (hosszúság, magasság, szélesség) mérése. Űrtartalom mérése a közvetlen környezetben található élettelen anyagokon és élőlényeken. A közvetlen környezetben található élettelen anyagok és élőlények tömegének mérése.	alapján. A haszonnövények fogyasztható részeinek megnevezése. Az állatok (emlősök – madarak – halak – rovarok – kételtűek – hüllők) testrészeinek felismerése, megfigyelése a megfelelő algoritmus alapján. A testrészek szerepének megfigyelése az állat mozgásában, táplálkozásában, életmódjában.	Matematika: részekre bontás, csoportosítás
3. A környezet tényezői		1 óra
A víz megjelenésének, tulajdonságainak megfigyelése a különböző halmazállapotokban. Példák keresése a víz halmazállapot-változásaira a természetben. Az egyes halmazállapotok jellemzőinek megfigyelése Űrtartalom mérése a közvetlen környezetben található élettelen anyagokon és élőlényeken. A közvetlen környezetben található élettelen anyagok és élőlények tömegének mérése. A víz térfogatának, hőmérsékletének mérése, az ezekhez szükséges eszközök, mértékegységek (deciliter, liter, Celsius-fok) megismerése. A levegő hőmérsékletének mérése a különböző évszakokban, a csapadék hőmérsékletének mérése. Időjárási napló készítése a különböző hónapokban, a mért adatok lejegyzése, rajz készítése.	A közvetlen környezet élettelen anyagai, környezeti tényezői (levegő, víz, talaj), élőlényei. Az élettelen anyagok jellemző érzékelhető tulajdonságai (szín, alak, nagyság, felületi minőség, összenyomhatóság, tömeg, hőmérséklet, íz, szag, hang). Az élettelen környezeti tényezők jellemző érzékelhető tulajdonságai (szín, alak, nagyság, felületi minőség, összenyomhatóság, tömeg, hőmérséklet, íz, szag, hang)	Vizuális kultúra: színismeret Technika és tervezés: anyagismeret
A témakör tanulása eredményeként a tanuló: – azonosítja az anyagok halmazállapotát, megnevezi és összehasonlítja azok alapvető jellemzőit; – felismeri, megnevezi és megfigyeli egy konkrét növény választott részeit, algoritmus alapján a részek tulajdonságait. – megnevezi az időjárás fő elemeit; – felismeri, megnevezi és megfigyeli egy konkrét állat választott részeit, algoritmus alapján a részek tulajdonságait.		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	élő, élettelen, növény, állat, ember, érzékszerv, érzékeléstípus, érzékelhető tulajdonság, halmazállapot, mérés, mérőeszköz, mérőszám, mértékegység, hosszúság, Űrtartalom, tömeg, idő	

Tematikai egység: II. Az élettelen környezet kölcsönhatásai (3 óra)

Előzetes tudás:

- A hosszúság, az űrtartalom, a tömeg és az idő mérése. Átváltások szomszédos mértékegységek között. Mérőeszközök használata.

Nevelési- fejlesztési célok:

- tanítói segítséggel egyszerű kísérleteket végez;
- a vizsgálatok tapasztalatait megfogalmazza, rajzban rögzíti;
- a kísérletek tapasztalatait a mindennapi életben alkalmazza;
- feladatvégzés során társaival együttműködik.

1. Mágnesség		1 óra
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Tájékozódás iránytűvel: a Föld mágneses tere, a mágneses vonzás, tasztítás.	Vizsgálatok a mágnességgel kapcsolatban (vonzás, tasztítás, a kölcsönösség felismerése). Az iránytű működésének értelmezése. Annak megértése, miért jelentett az iránytű feltalálása hatalmas segítséget a hajósoknak.	Magyar nyelv és irodalom: kölcsönhatásokkal, felfedezésekkel kapcsolatos mítoszok, mondák, történetek Matematika: a tájékozódást segítő viszonyok megismerése
2. A víz halmazállapotai és körforgása		1 óra
Körfolyamat: a víz körforgalma a természetben.	A vízkörforgalom egyes lépésein keresztül a már ismert fizikai változások (párolgás, lecsapódás) bemutatása, az ellentétes irányú folyamatok felismerése. A víztakarékosság, az édesvíz-készlet védelme fontosságának felismerése.	Matematika: mérések, megfigyelések Magyar nyelv és irodalom: szóhasználat, szavak-, kifejezések értelmezése
3. A különleges víz		1 óra
Keverékek és oldatok. Megfordítható (fagyás-olvadás, oldódás-kristályosítás) és nem megfordítható folyamatok (égés). Sós víz, édesvíz. Az édesvízkészlet mennyisége a Földön a sós vízhez képest.	Példák gyűjtése környezetünkben keverékekre és oldatokra. A sós víz fagyásának vizsgálatán keresztül annak meglátása, miért fagy be nehezebben a tenger, mint az édesvíz.	Etika: a szenteltvíz fontossága, jelentősége az egyház életében Matematika: megfigyelés, összehasonlítás Magyar nyelv és irodalom: fogalmak, definíciók értelmezése
A témakör tanulása eredményeként a tanuló: - a kísérletezés elemi lépéseit annak algoritmusai szerint megvalósítja; - az adott kísérlethez választott eszközöket megfelelően használja; - figyelemmel kíséri rövidebb-hosszabb ideig tartó folyamatokat (például olvadás, forrás, fagyás, párolgás, lecsapódás, égés, ütközés); - megfigyeli a mozgások sokféleségét, csoportosítja a mozgásformákat: hely- és helyzetváltoztató mozgás; - egyszerű kísérletek során megfigyeli a halmazállapot-változásokat: fagyás, olvadás, forrás, párolgás, lecsapódás;		
Kulcsfogalmak/fogalmak	szilárd – folyékony – légnemű halmazállapot; halmazállapot-változás; olvadás, fagyás, párolgás, forrás, lecsapódás, mozgás, ütközés, égés	

Tematikai egység: III. Tájékozódás időben (8 óra)

Előzetes tudás:

- idő, napszakok, évszakok, égitestek

Nevelési- fejlesztési célok:

- életkorának megfelelően eligazodik az időbeli relációkban, ismeri és használja az életkorának megfelelő időbeli relációs szókincset;
- naptárt használ, időintervallumokat számol, adott eseményeket időrend szerint sorba rendezni; napirendet tervez a napszakok változásaihoz kapcsolva segítséggel.

1. Mérd meg az időt!		2 óra
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Az idő mérése, az idő kifejezése a mindennapi kommunikációban.	Az idő fogalmának megértése, az időegységek alkalmazásának fejlesztése, az időfogalom mélyítése. Időmérő eszköz, napóra készítése, megfigyelése. Időmérő eszközök régen és ma. A helyes időbeosztás megismerése. Időmérő eszközök csoportosítása (pontosság, használhatóság, esztétikum szerint).	Matematika: idő mértékegységei, átváltások Magyar nyelv és irodalom: hasonlatok, metaforák, szólásmondások
2. Az égitestek		1 óra
A Föld mozgásai. Föld, Nap, Hold, holdfázisok képeinek megismerése.	A Föld, a Nap és a Hold kapcsolatának felismertetése. Kapcsolat keresése a naptár elemei és a Föld mozgásai között. A Föld mozgásáról (forgás, Nap körüli keringés) elképzelés kialakítása modell alapján. Annak felismerése, hogy a Földön nem mindenütt egyszerre van nappal, illetve éjszaka. Az időzónák megsejtése. Kapcsolat keresése a naptár elemei és a Föld mozgásai között. Az egyes holdfázisok rajzolása, elhelyezése a naptárban, a ciklikus ritmus felismerése. Annak megsejtése, hogy a különböző időszámítási módszerek miatt eltérések adódhatnak.	Technika és tervezés: modellkészítés Vizuális kultúra: az égitestek képi ábrázolása Matematika: folyamat mozzanatainak időbeli elrendezése
3. Az emberi élet szakaszai		2 óra
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Emberi életszakaszok ismerete. Születés és halál. A gyermek születésével és fejlődésével kapcsolatos családi történetek megismerése. Családfakészítés.	Az idő múlása jeleinek felismerése, szóbeli leírása az emberi egyedfejlődés egyes szakaszaiban. A születéssel, gyermekvárással, az elmúlással, az emberi életszakaszokkal kapcsolatos gyermeki elképzelések megbeszélése.	Etika: Jézus születése és halála körüli események Matematika: folyamat mozzanatainak időbeli elrendezése Magyar nyelv- és irodalom: elődeink, őseink felkutatása, könyvtárhasználat, Technika: internetes kutatómunka

4. Kalendárium		2 óra
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Jeles napok, ünnepek kapcsolata a természet változásaival. Népszokások történetének megismerése. Zöld jeles napok ismerete.	A természeti ritmusok és ünnepeink, jeles napjaink közötti kapcsolatok felismertetése. Kalendárium készítése, jeles napok és természeti történések, népdalok, népköltések és versek, szépirodalmi részletek megjelenítésével.	Magyar nyelv és irodalom: népszokások, hagyományok felelevenítése, ezek időpontjai Matematika: rendszerezés, időrendi sorrendbe állítás Etika: főünnepeink (Húsvét, Pünkösd, Karácsony) köréhez tartozó történetek a Bibliából
A témakör tanulása eredményeként a tanuló: - felismeri a napszakok, évszakok változásait; - megfelelő sorrendben sorolja fel a napszakokat, a hét napjait, a hónapokat, az évszakokat, ismeri ezek időtartamát, relációit; - figyelemmel kíséri rövidebb-hosszabb ideig tartó folyamatokat (például víz körforgása, emberi élet szakaszai, növények csírázása, növekedése); - az évszakokra vonatkozó megfigyeléseket végez, tapasztalatait rögzíti; - megismeri és modellezi a víz természetben megtett útját, felismeri a folyamat ciklikus jellegét; - megnevezi az ember életszakaszait; - megfigyeli a növények csírázásának és növekedésének feltételeit, ezekre vonatkozóan egyszerű kísérleteket végez; - analóg és digitális óráról leolvassa a pontos időt.		
Kulcsfogalmak/fogalmak	évszak, életkor, életszakasz, körforgás, Föld forgása, Föld keringése, naptár, hónap, nap, napszak, szaporodás, fejlődés	

Tematikai egység: IV. Tájékozódás térben (8 óra)

Előzetes tudás:

- Fő világtájak, tájékozódás vázlatrajz alapján, saját település neve, környezet.

Nevelési- fejlesztési célok:

- ismeri és használja az életkorának megfelelő relációs szóincset;
- iránytű segítségével megállapítja és megnevezi a fő- és mellékvilágtájakat;
- irányokat ad meg viszonyítással;
- megkülönböztet néhány térképfajtát: domborzati, közigazgatási, turista-, autós;
- felismeri és használja az alapvető térképeleket: felszínformák, vizek, települések, útvonalak, államhatárok.

1. Lakókörnyezet		2 óra
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
A települések infrastruktúra rendszere: nagyváros, város, falu, tanya. Külváros, kertváros, belváros. Lakóhelyünk, lakókörnyezetünk néhány főbb természeti és kulturális nevezetessége. A lakóhely történetének néhány fontosabb eseménye és természeti környezete.	A helyi azonosságtudat megalapozása, alakítása. A lakókörnyezettel kapcsolatos pozitív attitűd megalapozása. A lakóhelyek csoportosítása szerkezet, földrajzi elhelyezkedés alapján, konkrét példák besorolása.	Magyar nyelv és irodalom: helytörténeti történetek, nevezetességek

2. Világtájak, térképek		2 óra
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Térképhasználat, tájékozódás iránytű segítségével.	A térbeli tájékozódás fejlesztése. A térképhasználat előkészítése. A fő világtájak megnevezése, elhelyezése a térképen. Az égtájak azonosítása a közvetlen környezetben.	Vizuális kultúra: nemzeti szimbólumaink, illetve az egyes tájegységekhez köthető jelképek. Ének-zene: Magyarországhoz, illetve az egyes nagy tájegységekhez vagy a lakóhelyhez köthető népdalok, zeneművek.
3. Csodás fővárosunk, Budapest		2 óra
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
A magyar nagyvárosok főbb természeti és kulturális nevezetességei. Külváros, kertváros, belváros. Vonzáskörzet.	Hazánkkal kapcsolatos pozitív attitűd megalapozása. Egy tájegységgel kapcsolatban kutatómunka elvégzése: képek, történetek keresése. Néhány jellegzetes magyar nevezetesség megismerése képeken, multimédián keresztül.	Matematika: Tájékozódás a síkban. Távolságok, nagyságrendek becslése, megnevezése, mérése. Magyar nyelv és irodalom: Magyarország értékeinek, illetve a lakóhelyhez köthető értékek megjelenítése a szépirodalomban.
4. Földön, vízen, levegőben		2 óra
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Hogyan tervezhetünk meg egy utazást? Közlekedési eszközök. Tömegközlekedés. A vízi, szárazföldi és légi közlekedési eszközök.	A közlekedéssel kapcsolatos tudás bővítése, a térbeli tájékozódás fejlesztése. Utazás tervezése a lakóhely és valamely nevezetes helység között, térkép segítségével: látnivalók felsorolása, a távolság és időtartam becslése. Menetrendek, térképek, Internet, útikönyv használatának gyakorlása. A tömegközlekedési rendszer jelentőségének, környezeti hatásainak elemzése.	Technika és tervezés: közlekedés, utazás, közlekedési eszközök.
A témakör tanulása eredményeként a tanuló: – a tanterméről, otthona valamely helyiségéről egyszerű alaprajzot készít és leolvas; – az iskola környezetéről egyszerű térképvázlatot készít; – tájékozódik az iskola környékéről és településéről készített térképvázlattal és térképpel. Az iskola környezetéről egyszerű térképvázlatot készít; – felismeri a különböző domborzati formákat, felszíni vizeket, ismeri jellemzőiket. Ezeket terepasztalon vagy saját készítésű modellen előállítja; – felismeri lakóhelyének jellegzetes felszínformáit; domborzati térképen felismeri a felszínformák és vizek jelölését		
Kulcsfogalmak/fogalmak	fő- és mellékvilágtáj, alaprajz, térképvázlat, térkép, domborzati térkép, közigazgatási térkép, autóstérkép, turistatérkép, felszínforma	

Tematikai egység: V. Életközösségek lakóhelyünk környezetében (9 óra)

Előzetes tudás:

- erdő-, mező-rét, víz-vízpart fogalmak ismerete, életfeltételek, tápanyagok, táplálék, évszakok

Nevelési- fejlesztési célok:

- tapasztalatokat gyűjt a lakóhelyéhez közeli életközösségek (erdő, mező-rét, víz-vízpart) főbb jellemzőiről;
- felelősségtudattal rendelkezik a szűkebb, illetve tágabb környezete iránt;
- tevékenységeinek tapasztalatait szóban, rajzban rögzíti.

1. Napérlelte gyümölcsjeink, zöldségeink		1 óra
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Zöldségek, gyümölcsök. A növény részei (gyökér, szár, levél, virág, termés). A mag. Ehető növényi részek. Életszakaszok, csírázás, fejlődés, növekedés, öregedés. A virág részeinek megnevezése. Lebomlás, komposztálás, rothadás.	Naptár készítése az idényzöldségekről és idénygyümölcsökről. Növény fejlődésének megfigyelése. A megfigyelt élőhelyen talált növények csoportosítása aszerint, mely életszakaszban voltak. Példák keresése magra, termésre. A növényi életszakaszok: a csírázás, a fejlődés, a növekedés feltételeinek felismerése. Lebomlás vizsgálata. A komposztálás szerepének felismerése. Szerves hulladékok csoportosítása a komposztálhatóság szerint.	Technika: vágás, tépés, ragasztás, hajtogatás Vizuális kultúra: zöldség-gyümölcscsendéletek megjelenítése Ének-zene: növényekkel kapcsolatos dalok Magyar nyelv- és irodalom: élőlényekkel kapcsolatos versek, mondókák, mesék
2. Haszonnövények: gyümölcsök, gyógy- és fűszernövények		1 óra
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Haszonnövények: alma, meggy, szőlő. Gyógy- és fűszernövények: galagonya, szeder, menta.	Gyógy- és fűszernövények és hatásuk gyógyteakészítés. A felépítés és működés kapcsolatában az élőlények csoportosítása, a haszonnövények fogyasztható részeinek megnevezése. A természetben rejlő értékek felismertetése.	Technika: gyógyteák készítése, kóstolása, gyógynövények préselése, szárítása Vizuális kultúra: gyógynövényekből készült kép készítése Magyar nyelv- és irodalom: versek, ismeretterjesztő szövegek Ének-zene: növényekkel kapcsolatos dalok
3. Hogyan lesz a búzából kenyér?		2 óra
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Kenyérsütés: búza, liszt és kenyér példáján a nyersanyag, termék, késztermék fogalma, a rostálás, a szítálás, az őrlés, a kelesztés és a dagasztás folyamata, az üzletekben kapható kenyerek és az adalékok szerepe, kenyérsütés házilag, kapcsolódás az új kenyér ünnepéhez, a kenyérről kapcsolatos hagyományok.	Haszonnövények felhasználása a búza növényen keresztül. Az üzletekben kapható kenyerek és kenyérsütés házi módszerének ismerete. Példák gyűjtése kenyérfajtákra, összehasonlításuk különböző szempontok szerint. A kenyérsütés példáján a természet tisztelőiségének felismerése a hagyományos életmód egyszerű cselekvéseiben.	Etika: kalács és kenyérszentelés ünnepe Technika: kenyértészta elkészítése (alapanyagok, dagasztás, kelesztés, sütés) Magyar nyelv- és irodalom: kenyérről kapcsolatos hasonlatok, szólás-mondások, mesék, mondák, műalkotások

4. Háziállatok, haszonállatok		2 óra
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Leggyakoribb háziállatok, haszonállatok hazai vadon élő állatok felismerése. Haszonállatok: mézelő méh, szürkemarha, mangalica, racka, juh- bárány.	Az állatok testfelépítése és életmódjának összefüggései, csoportosításuk élőhely szerint. Az ember és az állatok kapcsolatának felismertetése. Példaállatok csoportosítása a tanult csoportok szerint (háziállat, haszonállat, vadon élő állat, illetve ízeltlábúak, halak, madarak, emlősök).	Magyar nyelv- és irodalom: állatokkal kapcsolatos mesék, szólások-mondások Technika és tervezés: origami állatokVizuális kultúra: árnyrajzok, baromfiudvar rajzolása Ének-zene: állatokkal kapcsolatos dalok, zeneművek Etika: bárány- Húsvét
5.Vadon élő állatok/ Élet az erdőben		1 óra
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Vadon élő állatok felismerése, életmódjuk ismerete. Hazai vadon élő állatok: kárász, csuka, nemes kócsag, fehér gólya.	Az állatok testfelépítése és életmódjának összefüggései, csoportosításuk élőhely szerint. Az ember és az állatok kapcsolatának felismertetése. Példaállatok csoportosítása a tanult csoportok szerint (háziállat, haszonállat, vadon élő állat, illetve ízeltlábúak, halak, madarak, emlősök). Példák keresése arra, hogyan védhetjük meg a vadon élő állatokat, ill. hogyan tarthatunk haszonállatokat.	Matematika: csoportosítás, összehasonlítás, rendszerezés Magyar nyelv- és irodalom: állatokkal kapcsolatos mesék, szólások-mondások Technika: hajtogatás Vizuális kultúra: állatok rajzolása, festése, mozaikképek
6. Élet a mezőn		1 óra
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Hazai vadon élő állatok, növények (rókalepke, májusi cserebogár, kárász, csuka, seregély, feketeterítő, mezei pocok, őz, róka,). Szaporodás: pete, tojás, eleve szülő.	A környezet- és természetvédelem szerepének felismertetése. Az ember- természet kapcsolat mint rendszer értelmezése konkrét példán keresztül.	Matematika: csoportosítás, összehasonlítás, rendszerezés Magyar nyelv- és irodalom: állatokkal kapcsolatos mesék, szólások-mondások Technika: hajtogatás Vizuális kultúra: állatok rajzolása, festése, mozaikképek
7. Élet a vízben, vízparton		1 óra
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
A lakóhely hagyományai (pl.: Baláta- tó) A gazdálkodó ember természeti és épített környezetének kölcsönhatása az ártéri fokgazdálkodás példáján. A folyószabályozás hatása és a vizek védelme.	Példák keresése arra, hogyan látták el az ártéri gazdálkodásból élők táplálékigényüket (növények, tenyésztett állatok, halászat, vadászat), hogyan készítették és tartósították ételeiket, milyen használati tárgyakat és milyen nyersanyagokból készítettek, hogyan ügyeltek arra, hogy a megújuló természet hosszú távon is biztosítsa igényeiket.	Magyar nyelv- és irodalom: többjelentésű szavak Ének-zene: népdalok Vizuális kultúra: népművészet, képek a vízről Etika: a természet tisztelete, a hagyományok jelentősége Technika: élelmiszertartósítás

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- felismeri a lakóhelyéhez közeli életközösségek és az ott élő élőlények közötti különbségeket (pl. természetes – mesterséges életközösség, erdő – mező, rét – víz, vízpart – park, díszkert – zöldséges, gyümölcsöskert esetében);
- algoritmus alapján megfigyeli és összehasonlítja a saját lakókörnyezetében fellelhető növények és állatok jellemzőit. A megfigyelt tulajdonságok alapján csoportokba rendezi azokat;
- konkrét példán keresztül megfigyeli és felismeri az élőhely, életmód és testfelépítés kapcsolatát;
- megfigyeléseit mérésekkel (például időjárási elemek, testméret), modellezéssel, egyszerű kísérletek végzésével (például láb- és csőrtípusok) egészíti ki;
- felismeri, hogy az egyes fajok környezeti igényei eltérőek;
- segítséggel felismeri a megismert életközösségek növényei és állatai közötti jellegzetes kapcsolatokat;
- példákkal mutatja be az emberi tevékenység természeti környezetre gyakorolt hatását. Felismeri a természetvédelem jelentőségét;

Kulcsfogalmak/fogalmak	természetes és mesterséges életközösség, erdő, mező-rét, víz-vízpart, élőhely, életmód, környezeti igény, alkalmazkodás, testfelépítés, tápláléklánc, táplálékhálózat

Tematikai egység: VI. Testünk, egészségünk (2+1 óra/folyamatos)**Előzetes tudás:**

- Testrészek, egészséges táplálkozás elemei

Nevelési- fejlesztési célok:

- ismeri az emberi szervezet fő életfolyamatait;
- tisztában van az egészséges életmód alapelveivel, összetevőivel, az emberi szervezet egészséges testi és lelki fejlődéséhez szükséges szokásokkal, azokat igyekszik betartani;
- felismeri az egészséges, gondozott környezet jellemzőit.
- segítséggel megfogalmazza, milyen hatással van a környezet az egészségre
- toleráns és segítőkész magatartás megalapozása, egészség értékének tudatosítása.

1. Éljen egészségesen!		1 óra
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Az egészséges életmód ismerete: egészséges táplálkozás, aktív és passzív pihenés, megfelelő öltözködés, személyes higiéné, rendszeres testmozgás, lelki egészség.	Az egészség védelmét szolgáló emberi szokások megismerése. Az egészségünket károsító és védő szokások csoportosítása. Példák gyűjtése az aktív és passzív pihenésre. Az egészséges életmód szerepének felismerése.	Testnevelés: a rendszeres testmozgás szerepe, stresszoldás. Magyar nyelv és irodalom: hasonlatok, szólásmondások, közmondások, (az egészséggel és betegséggel kapcsolatban). Etika: imádságok
2. Betegség, gyógyulás		1 óra
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
A betegség (nátha, influenza, bárányhimlő) tünetei. A testhőmérséklet, láz mérése. A betegség okai: fertőzés, örökletes betegség, életmód	A betegségtünetek felismerésének gyakorlása esettanulmányokon keresztül. A fertőzés megelőzési módjainak gyakorlása	Testnevelés: a rendszeres testmozgás szerepe, stresszoldás. Magyar nyelv és irodalom: hasonlatok, szólásmondások, közmondások, (az egészséggel és betegséggel kapcsolatban). Etika: imádságok a betegekért

3. Kórházi gyógykezelések		+1 óra
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
A gyógyítás. A körzeti orvos és a kórház feladatai. A gyógyszerár. A védőoltások szerepe. Baleset: megelőzés, segélykérés, a mentők értesítése. A mentők munkája.	A gyógyítók munkájának elismerése, tisztelete. Az egyes egészségügyi intézmények használatának megismerése. A megelőzés szerepének felismerése. A mentők munkájának értékelése, tisztelete. Teendők, segítségkérés módjainak megismerése baleset esetén	Testnevelés: a rendszeres testmozgás szerepe, stresszoldás. Magyar nyelv és irodalom: hasonlatok, szólásmondások, közmondások, (az egészséggel és betegséggel kapcsolatban)
A témakör tanulása eredményeként a tanuló: – felismeri és megnevezi az emberi test részeit, fő szerveit, ismeri ezek működését, szerepét; – megnevezi az érzékszerveket és azok szerepét a megismerési folyamatokban; – belátja az érzékszervek védelmének fontosságát, és ismeri ezek eszközeit, módjait; – ismer betegségeket, felismeri a legjellemzőbb betegségi tüneteket, a betegségek megelőzésének alapvető módjait.		
Kulcsfogalmak/fogalmak	szerv, érzékszerv, testrész, szervezet, túlsúly, alultápláltság, egészség, betegség, egészségvédelem, egészségvédő szokások	

A fejlesztés várt eredményei a 3. évfolyam végén, továbbhaladás feltételei.:

A tanuló

- ismeri és alkalmazza az egészséges életmód alapvető elemeit az egészségmegőrzés és az egészséges fejlődés érdekében, a betegségek elkerülésére;
- az életkorának megfelelően, a helyzethez illően felelősen viselkedik segítségnyújtást igénylő helyzetekben;
- képes a hosszúság és az idő mérésére, a mindennapi életben előforduló távolságok és időtartamok becslését gyakorolja;
- képes adott szempontú megfigyelések végzésére a természetben, természeti jelenségek egyszerű kísérleti tanulmányozására;
- képes a fenntartható életmód jelentőségének magyarázatára konkrét példán keresztül;
- értelmezi a hagyományok szerepét a természeti környezettel való harmonikus kapcsolat kialakításában, illetve felépítésében;
- képes az élőlények szerveződési szintjeinek és az életközösségek kapcsolatainak a bemutatására, az élőlények csoportosítására tetszőleges és adott szempontsor szerint;
- képes egy természetes életközösséget bemutatni;
- képes az informatikai és kommunikációs eszközök irányított használatára az információkeresésben és a problémák megoldásában.

Környezetismeret 4. évfolyam

Tematikai egység címe	Órakeret
I. Megfigyelések, mérések	8 óra
II. Az élettelen környezet kölcsönhatásai	5 óra
III. Hazánk, Magyarország	6 óra
IV. Életközösségek lakóhelyünk környezetében	11 óra
V. Testünk, egészségünk	4 óra
Témahetek	2 óra
Az éves óraszám	36 óra

Tematikai egység: I. Megfigyelés, mérés (8 óra)

Előzetes tudás:

- Mérőeszközök-, mértékegységek ismerete, külső-és belső tulajdonságok.
- Azonosítja az anyagok halmazállapotát, megnevezi és összehasonlítja azok alapvető jellemzőit;
- Felismeri, megnevezi és megfigyeli egy konkrét növény, állat választott részeit, algoritmus alapján a részek tulajdonságait.
- Megnevezi az időjárás fő elemeit.

Nevelési- fejlesztési célok:

- Felismeri az élőlényeken, élettelen anyagokon az érzékelhető és mérhető tulajdonságokat;
- felismeri, megnevezi és megfigyeli az életfeltételeket, életjelenségeket;
- adott szempontok alapján algoritmus szerint élettelen anyagokon és élőlényeken megfigyeléseket végez;
- adott szempontok alapján élettelen anyagokat és élőlényeket összehasonlít, csoportosít;
- időjárási megfigyeléseket tesz, méréseket végez;
- megfigyeléseinek, összehasonlításainak és csoportosításainak tapasztalatait szóban, rajzban, írásban rögzíti, megfogalmazza;
- figyelemmel kísér rövidebb-hosszabb ideig tartó folyamatokat;
- növényt ültet és gondoz, megfigyeli a fejlődését, tapasztalatait rajzos formában rögzíti;
- méréshez megválasztja az alkalmi vagy szabvány mérőeszközt, mértékegységeket;
- algoritmus szerint, előzetes viszonyítás, majd becslés után méréseket végez, becsült és mért eredményeit összehasonlítja;
- az adott alkalmi vagy szabvány mérőeszközt megfelelően használja; a méréseket és azok tapasztalatait a mindennapi életben alkalmazza.

1. Mérhető és mérhetetlen tulajdonságok		3 óra
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Elemek elrendezése, rendszerezése adott szempont(ok) szerint.	Az élettelen anyagok, tárgyak érzékelhető tulajdonságainak megfigyelése algoritmus alapján (szín, alak, nagyság, felületi minőség, összenyomhatóság, tömeg, hőmérséklet, íz, szag, hang), a tapasztalatok rögzítése. Az élettelen anyagok azonos és különböző tulajdonságainak megfigyelése, csoportosításuk különböző szempontok szerint: érzékelhető tulajdonságaik, anyaguk, halmazállapotuk, felhasználásuk. Élőlények és élettelen dolgok összehasonlítása, azonosságuk és különbségeik megfigyelése, különös tekintettel az életjelenségekre, életfeltételekre. A tapasztalatok megfogalmazása, rögzítése	Matematika: halmazok, csoportosítás, összehasonlítás
2. Az élőlények		3 óra
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Az élőlények külső- belső tulajdonságainak megállapítása, csoportosítása. A közvetlen környezetben található élettelen anyagok és élőlények hosszúság jellegű tulajdonságainak	A növényi részek összehasonlítása, csoportosítása érzékelhető tulajdonságaik alapján. A haszonnövények fogyasztható részeinek megnevezése.	Magyar nyelv és irodalom: ismeretterjesztő szövegek

(hosszúság, magasság, szélesség) mérése.		
Úrtartalom mérése a közvetlen környezetben található élettelen anyagokon és élőlényeken. A közvetlen környezetben található élettelen anyagok és élőlények tömegének mérése.	Az állatok (emlősök – madarak – halak – rovarok – kétélűek – hüllők) testrészeinek felismerése, megfigyelése a megfelelő algoritmus alapján. A testrészek szerepének megfigyelése az állat mozgásában, táplálkozásában, életmódjában.	Matematika: részekre bontás, csoportosítás
3. A környezet tényezői		2 óra
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
A víz megjelenésének, tulajdonságainak megfigyelése a különböző halmazállapotokban. Példák keresése a víz halmazállapot-változásaira a természetben. Az egyes halmazállapotok jellemzőinek megfigyelése Úrtartalom mérése a közvetlen környezetben található élettelen anyagokon és élőlényeken. A közvetlen környezetben található élettelen anyagok és élőlények tömegének mérése. A víz térfogatának, hőmérsékletének mérése, az ezekhez szükséges eszközök, mértékegységek (deciliter, liter, Celsius-fok) megismerése. A levegő hőmérsékletének mérése a különböző évszakokban, a csapadék hőmérsékletének mérése. Időjárási napló készítése a különböző hónapokban, a mért adatok lejegyzése, rajz készítése	A közvetlen környezet élettelen anyagai, környezeti tényezői (levegő, víz, talaj), élőlényei. Az élettelen anyagok jellemző érzékelhető tulajdonságai (szín, alak, nagyság, felületi minőség, összenyomhatóság, tömeg, hőmérséklet, íz, szag, hang). Az élettelen környezeti tényezők jellemző érzékelhető tulajdonságai (szín, alak, nagyság, felületi minőség, összenyomhatóság, tömeg, hőmérséklet, íz, szag, hang)	Vizuális kultúra: színismeret Technika és tervezés: anyagismeret
A témakör tanulása eredményeként a tanuló: – azonosítja az anyagok halmazállapotát, megnevezi és összehasonlítja azok alapvető jellemzőit; – felismeri, megnevezi és megfigyeli egy konkrét növény választott részeit, algoritmus alapján a részek tulajdonságait. Megfogalmazza, mi a növényi részek szerepe a növény életében; – megnevezi az időjárás fő elemeit; – felismeri, megnevezi és megfigyeli egy konkrét állat választott részeit, algoritmus alapján a részek tulajdonságait. Megfogalmazza, mi a megismert rész szerepe az állat életében; – felismeri az élettelen anyagokon és az élőlényeken a mérhető tulajdonságokat.		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	élő, élettelen, növény, állat, ember, érzékszerv, érzékeléstípus, érzékelhető tulajdonság, halmazállapot, mérés, mérőeszköz, mérőszám, mértékegység, hosszúság, úrtartalom, tömeg, idő	

Tematikai egység: II. Az élettelen környezet kölcsönhatásai (5 óra)

Előzetes tudás:

- A hosszúság, az úrtartalom, a tömeg és az idő mérése.
- Átváltások szomszédos mértékegységek között.
- Mérőeszközök használata.
- Figyelemmel kísér rövidebb- hosszabb ideig tartó folyamatokat (olvadás, forrás, fagyás, párolgás, lecsapódás, égés, ütközés);

- Megfigyeli a mozgások sokszínűségét, csoportosítja a mozgásformákat: hely- és helyzetváltoztató mozgás;
- Egyszerű kísérletek során megfigyeli a halmazállapot- változásokat: fagyás, olvadás, forrás, párolgás, lecsapódás.

Nevelési- fejlesztési célok:

- tanítói segítséggel egyszerű kísérleteket végez;
- a vizsgálatok tapasztalatait megfogalmazza, rajzban, írásban rögzíti;
- a kísérletek tapasztalatait a mindennapi életben alkalmazza;
- feladatvégzés során társaival együttműködik.

1. Csillagközi utazás		1 óra
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
A távcső mint a távoli objektumok megfigyelésének eszköze. A távcső működése, használati lehetőségei a mindennapi életben. Tájékozódás csillagképek alapján.	A tudomány és technika fejlődésének felismertetése példák alapján, a találmányok jelentőségének meglátása a távcső példáján. A távcső működésének, szerkezetének vizsgálata. A távcső felfedezésének története konkrét példák alapján. Annak megértése konkrét példák alapján, miért jelentett a távcső felfedezése hatalmas mérföldkövet a tudomány fejlődésében. Képek keresése, közös bemutató készítése: az égitestek szépségének meglátása. Rajz készítése szabadon választott csillagképről, a csillagkép nevével kapcsolatos gyűjtőmunka végzése	Magyar nyelv és irodalom: felfedezésekkel kapcsolatos mítoszok, mondák, történetek Matematika: a tájékozódást segítő viszonyok megismerése

2. Földi jelenségek		1 óra
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Miért színes a szivárvány? Van-e hang a Holdon? Példák hang- és fényjelenségekre. Példák természetes és mesterséges fényforrásra, fénytörésre.	Hang- és fényjelenségek tanulmányozása. A tudomány, technika, kultúra szempontjából az egyes jelenségek gyakorlati alkalmazásának megismerése. Konkrét jelenségek (rezgő húrok, megütött vízespohár, rezgő vonalzó stb.) vizsgálatán keresztül annak megtapasztalása, hogy a hangot a levegő rezgésén keresztül érzékeljük. Fénytörés és -szóródás vizsgálatán keresztül annak felismerése, hogy a fehér fény különböző színek keveréke.	Matematika: mérések, megfigyelések Magyar nyelv és irodalom: szóhasználat, szavak-, kifejezések értelmezése
3. A mozgás		1 óra
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
A mozgásfajták megkülönböztetése (egyenletes és gyorsuló mozgás, ütközés).	A mozgásjelenségek tanulmányozása során az állandóság és változás és kapcsolatuk felismertetése. Mozgásjelenségek vizsgálata játékos kísérleteken keresztül: kérdések	Testnevelés

	megfogalmazása a mozgások jellemzőivel kapcsolatban. A jelenségek megfigyelése az állandóság és a változás szempontjából, a változások megfigyelése, adott szempontú besorolása (a mozgás gyorsasága, iránya).	
4. Az állatok mozgása		1 óra
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Halak, madarak, emlősök mozgásának leírása: testfelépítés, alkalmazkodás a környezethez. Miért vágta sebesen a paripa?	A felépítés és működés kapcsolatának beláttatása a ló testfelépítésének és mozgásának példáján. A kapcsolat felismerése az állatok testfelépítése és mozgása között. Példák gyűjtése mozgással kapcsolatos rekordokra. A kapcsolat felismerése a ló testfelépítése és életmódja, illetve természetes környezete között.	Testnevelés
A ló leírása: testfelépítés, életmód, alkalmazkodás a környezethez. A ló mozgása: ügetés, poroszkálás, vágta.	Annak magyarázata, miért elterjedt haszonállat a ló: példák keresése a ló és az ember kapcsolatára. A ló mozgásának megfigyelése és a különböző mozgásformáinak összehasonlítása	
5. Az ember mozgása		1 óra
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Kiből lesz jó rövidtávfutó? És jó hosszútávfutó? Hogyan fejleszthetjük mozgásunkat? A csontok, izmok, ízületek szerepe: hajlékonyság, erő, rugalmasság, gyorsaság, ügyesség. Az edzés és a bemelegítés. A testalkatnak, testi adottságoknak megfelelő mozgásformák. A tánc mint mozgás. A mozgás mint aktív pihenési forma. A mozgásszegény életmód veszélyei.	Az ember megismerése és egészsége szempontjából a mozgás szerepének felismertetése az egészségmegőrzésben, a mozgás-szervrendszer működésének alapvető megértése. A rendszeres testmozgás jelentőségének felismerése. Esettanulmányok, példák feldolgozása arról, hogy a rendszeres testmozgás hogyan fejleszti az akaraterőt, állóképességet, ügyességet. A bemelegítés fontosságának, az edzőmunka során a fokozatosság elvének belátása. Lehetőségek keresése a lakóhelyen a rendszeres testmozgás gyakorlására. Példák keresése arra, hogy melyik sportág melyik testrész izomzatát fejleszti.	Testnevelés
A témakör tanulása eredményeként a tanuló:		
– a kísérletezés elemi lépéseit annak algoritmusa szerint megvalósítja; – a tanító által felvetett problémával kapcsolatosan hipotézist fogalmaz meg, a vizsgálatok eredményét összeveti hipotézisével; – az adott kísérlethez választott eszközöket megfelelően használja; – figyelemmel kísér rövidebb-hosszabb ideig tartó folyamatokat (például olvadás, forrás, fagyás, párolgás, lecsapódás, égés, ütközés); – megfigyeli a mozgások sokféleségét, csoportosítja a mozgásformákat: hely- és helyzetváltoztató mozgás;		

– egyszerű kísérletek során megfigyeli a halmazállapot-változásokat: fagyás, olvadás, forrás, párolgás, lecsapódás; – tanítói segítséggel égéssel kapcsolatos egyszerű kísérleteket végez. Csoportosítja a megvizsgált éghető és éghetetlen anyagokat; – megfogalmazza a tűz és az égés szerepét az ember életében.	
Kulcsfogalmak/fogalmak	szilárd – folyékony – légnemű halmazállapot; halmazállapot-változás; olvadás, fagyás, párolgás, forrás, lecsapódás, mozgás, ütközés, égés

Tematikai egység: III. Hazánk, Magyarország (6 óra)

Előzetes tudás:

- A fő- és mellékvilágtájak, térképismeret

Nevelési- fejlesztési célok:

- ismeri és használja az életkorának megfelelő térbeli relációs szóincset;
- megnevezi és iránytű segítségével megállapítja a fő- és mellékvilágtájakat, irányokat ad meg viszonyítással;
- felismeri és használja az alapvető térképeleket: felszínformák, vizek, települések, útvonalak, államhatárok;
- megkülönböztet néhány térképfajtát: domborzati, közigazgatási, turista-, autós.

1. Az Alföld		1 óra
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Magyarország nagy tájegységei. Lakóhelyünk, lakókörnyezetünk és hazánk néhány főbb természeti és kulturális nevezetessége. A lakóhely történetének néhány fontosabb eseménye és természeti környezete. Magyarország nemzeti parkjainak felsorolása. A lakóhely közelében levő nemzeti parkról szerzett ismeretek elsajátítása.	A nagy tájegységek felismerése Magyarország térképén. Irányok, távolságok leolvasása. A lakóhely elhelyezése az infrastruktúra rendszerében. Konkrét példák besorolása. Az Alfölddel kapcsolatban kutatómunka elvégzése: képek, történetek keresése. Térképmásolás. Saját település megtalálása Magyarország térképén. Néhány jellegzetes magyar nevezetesség megismerése képeken, multimédián keresztül. Közös bemutató készítése a lakóhely kulturális és természeti értékeiről. A természeti és mesterséges fogalompár alkalmazása a lakóhely értékeinek leírásában. A lakóhely közelében levő nemzeti park megismerése kutatómunkán keresztül.	Matematika: Tájékozódás a síkban. Távolságok, nagyságrendek becslése, megnevezése, mérése. Magyar nyelv és irodalom: Magyarország értékeinek, illetve a lakóhelyhez köthető értékek megjelenítése a szépirodalomban. Vizuális kultúra: nemzeti szimbólumaink, illetve az egyes tájegységekhez köthető jelképek. Ének-zene: Magyarországhoz, illetve az egyes nagy tájegységekhez vagy a lakóhelyhez köthető népdalok, zeneművek.
2. Kisalföld		1 óra
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Magyarország nagy tájegységei. Hazánk néhány főbb természeti és kulturális nevezetessége. Magyarország nemzeti parkjainak felsorolása.	A nagy tájegységek felismerése Magyarország térképén. Irányok, távolságok leolvasása. Az Kisalfölddel kapcsolatban kutatómunka elvégzése: képek, történetek keresése.	Matematika: Tájékozódás a síkban. Távolságok, nagyságrendek becslése, megnevezése, mérése. Magyar nyelv és irodalom: Magyarország értékeinek, illetve a lakóhelyhez köthető

	Térképmásolás.	értékek megjelenítése a szépirodalomban. Vizuális kultúra: nemzeti szimbólumaink, illetve az egyes tájegységekhez köthető jelképek. Ének-zene: Magyarországhoz, illetve az egyes nagy tájegységekhez vagy a lakóhelyhez köthető népdalok, zeneművek.
3. Nyugat-magyarországi- peremvidék		1 óra
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Magyarország nagy tájegységei. Hazánk néhány főbb természeti és kulturális nevezetessége.	A nagy tájegységek felismerése Magyarország térképén. Irányok, távolságok leolvasása.	Matematika: Tájékozódás a síkban.
Magyarország nemzeti parkjainak felsorolása.	A Nyugat- magyarországi- peremvidékkel kapcsolatban kutatómunka elvégzése: képek, történetek keresése. Térképmásolás.	Távolságok, nagyságrendek becslése, megnevezése, mérése. Magyar nyelv és irodalom: Magyarország értékeinek, illetve a lakóhelyhez köthető értékek megjelenítése a szépirodalomban. Vizuális kultúra: nemzeti szimbólumaink, illetve az egyes tájegységekhez köthető jelképek. Ének-zene: Magyarországhoz, illetve az egyes nagy tájegységekhez vagy a lakóhelyhez köthető népdalok, zeneművek.
4. Dunántúli- domb- és hegyvidék		1 óra
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Magyarország nagy tájegységei. Hazánk néhány főbb természeti és kulturális nevezetessége. Magyarország nemzeti parkjainak felsorolása.	A nagy tájegységek felismerése Magyarország térképén. Irányok, távolságok leolvasása. A Dunántúli- domb- és hegyvidékkel kapcsolatban kutatómunka elvégzése: képek, történetek keresése. Térképmásolás.	Távolságok, nagyságrendek becslése, megnevezése, mérése. Magyar nyelv és irodalom: Magyarország értékeinek, illetve a lakóhelyhez köthető értékek megjelenítése a szépirodalomban. Vizuális kultúra: nemzeti szimbólumaink, illetve az egyes tájegységekhez köthető jelképek.

		Ének-zene: Magyarországhoz, illetve az egyes nagy tájegységekhez vagy a lakóhelyhez köthető népdalok, zeneművek.
5. Dunántúli- középhegység		1 óra
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Magyarország nagy tájegységei. Hazánk néhány főbb természeti és kulturális nevezetessége. Magyarország nemzeti parkjainak felsorolása.	A Nyugat- magyarországi- peremvidékkel kapcsolatban kutatómunka elvégzése: képek, történetek keresése. Térképmásolás.	Matematika: Tájékozódás a síkban. Távolságok, nagyságrendek becslése, megnevezése, mérése. Magyar nyelv és irodalom: Magyarország értékeinek, illetve a lakóhelyhez köthető értékek megjelenítése a szépirodalomban. Vizuális kultúra: nemzeti szimbólumaink, illetve az egyes tájegységekhez köthető jelképek. Ének-zene: Magyarországhoz, illetve az egyes nagy tájegységekhez vagy a lakóhelyhez köthető népdalok, zeneművek.
6. Északi- középhegység		1 óra
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Magyarország nagy tájegységei. Magyarország nemzeti parkjainak felsorolása.	A nagy tájegységek felismerése Magyarország térképén. Irányok, távolságok leolvasása. Az Északi- középhegységgel kapcsolatban kutatómunka elvégzése: képek, történetek keresése. Térképmásolás. Néhány jellegzetes magyar nevezetesség megismerése képeken, multimédián keresztül. A természeti és mesterséges fogalompár alkalmazása a lakóhely értékeinek leírásában. Az Északi- középhegység közelében levő nemzeti park megismerése kutatómunkán keresztül.	Matematika: Tájékozódás a síkban. Távolságok, nagyságrendek becslése, megnevezése, mérése. Magyar nyelv és irodalom: Magyarország értékeinek, illetve a lakóhelyhez köthető értékek megjelenítése a szépirodalomban. Vizuális kultúra: nemzeti szimbólumaink, illetve az egyes tájegységekhez köthető jelképek. Ének-zene: Magyarországhoz, illetve az egyes nagy tájegységekhez vagy a lakóhelyhez köthető népdalok, zeneművek.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- iránytű segítségével megállapítja és megnevezi a fő- és mellékvilágtájakat;
- irányokat ad meg viszonyítással;
- térkép segítségével megnevezi Magyarország jellemző felszínformáit (síkság, hegy, hegység, domb, domság), vizeit (patak, folyó, tó), ezeket terepasztalon vagy saját készítésű modellen előállítja;

– térkép segítségével megmutatja hazánk nagytájakait, felismeri azok jellemző felszínformáit; – térkép segítségével megnevezi hazánk szomszédos országait, megyéit, saját megyéjét, megyeszékhelyét, környezetének nagyobb településeit, hazánk fővárosát, és ezeket megtalálja a térképen is.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	térkép, domborzati térkép, közigazgatási térkép, felszínforma, megye, megyeszékhely, település, főváros

Tematikai egység: IV. Életközösségek lakóhelyünk környezetében (11 óra)

Előzetes tudás:

- Az erdő-, mező-rét, víz-vízpart fogalmak ismerete, életfeltételek, tápanyagok, táplálék, évszakok, a lakóhelyéhez közeli életközösségek és az ott élő élőlények közötti különbségek ismerete.

Nevelési- fejlesztési célok:

- ismeri a lakóhelyéhez közeli életközösségek (erdő, mező-rét, víz-vízpart) főbb jellemzőit;
- felelősségtudattal rendelkezik a szűkebb, illetve tágabb környezete iránt;
- tevékenységeinek tapasztalatait szóban, rajzban, írásban rögzíti.

1. Napérlelte gyümölcsseink, zöldségeink		2 óra
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Zöldségek, gyümölcsök. A növény részei (gyökér, szár, levél, virág, termés). A mag. Ehető növényi részek. Életszakaszok, csírázás, fejlődés, növekedés, öregedés. A virág részeinek megnevezése. Lebomlás, komposztálás, rothadás.	Naptár készítése az idényszöldségekről és idénygyümölcsökről. Növény fejlődésének megfigyelése. A megfigyelt élőhelyen talált növények csoportosítása aszerint, mely életszakaszban voltak. Példák keresése magra, termésre. A növényi életszakaszok: a csírázás, a fejlődés, a növekedés feltételeinek felismerése. Lebomlás vizsgálata. A komposztálás szerepének felismerése. Szerves hulladékok csoportosítása a komposztálhatóság szerint.	Technika: vágás, tépés, ragasztás, hajtogatás Vizuális kultúra: zöldség-gyümölcscsendéletek megjelenítése Ének-zene: növényekkel kapcsolatos dalok Magyar nyelv- és irodalom: élőlényekkel kapcsolatos versek, mondókák, mesék
2. Haszonnövények: gyümölcsök, gyógy- és fűszernövények		1 óra
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Haszonnövények: alma, meggy, szőlő. Gyógy- és fűszernövények: galagonya, szeder, menta.	Gyógy- és fűszernövények és hatásuk gyógyteakészítés. A felépítés és működés kapcsolatában az élőlények csoportosítása, a haszonnövények fogyasztható részeinek megnevezése. A természetben rejlő értékek felismertetése.	Technika és tervezés: gyógyteák készítése, kóstolása, gyógynövények préselése, szárítása Vizuális kultúra: gyógynövényekből készült kép készítése Magyar nyelv- és irodalom: versek, ismeretterjesztő szövegek Ének-zene: növényekkel kapcsolatos dalok

3. Háziállatok, haszonállatok		2 óra
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Leggyakoribb háziállatok, haszonállatok hazai vadon élő állatok felismerése. Haszonállatok: mézelő méh, szürkemarha, mangalica, racka,	Az állatok testfelépítése és életmódjának összefüggései, csoportosításuk élőhely szerint. Az ember és az állatok kapcsolatának felismertetése. Példaállatok csoportosítása a tanult csoportok szerint (háziállat, haszonállat, vadon élő állat, illetve ízeltlábúak, halak, madarak, emlősök).	Magyar nyelv- és irodalom: állatokkal kapcsolatos mesék, szólások-mondások Technika és tervezés: origami állatok Vizuális kultúra: árnyrajzok, baromfiudvar rajzolása Ének-zene: állatokkal kapcsolatos dalok, zeneművek Etika: bárány-Húsvét
4. Vadon élő állatok/ Élet az erdőben		2 óra
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Vadon élő állatok felismerése, életmódjuk ismerete. Hazai vadon élő állatok: kárász, csuka, nemes kócsag, fehér gólya.	Az állatok testfelépítése és életmódjának összefüggései, csoportosításuk élőhely szerint. Az ember és az állatok kapcsolatának felismertetése. Példaállatok csoportosítása a tanult csoportok szerint (háziállat, haszonállat, vadon élő állat, illetve ízeltlábúak, halak, madarak, emlősök). Példák keresése arra, hogyan védhetjük meg a vadon élő állatokat, ill. hogyan tarthatunk haszonállatokat.	Matematika: csoportosítás, összehasonlítás, rendszerezés Magyar nyelv- és irodalom: állatokkal kapcsolatos mesék, szólások-mondások Technika és tervezés: hajtogatás Vizuális kultúra: állatok rajzolása, festése, mozaikképek
5. Élet a mezőn		2 óra
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Hazai vadon élő állatok, növények (rókalepke, májusi cserebogár, kárász, csuka, seregély, fekete rigó, mezei pocok, őz, róka, tartós szegfű). Szaporodás: pete, tojás, eleve szülő.	A környezet- és természetvédelem szerepének felismertetése. Az ember-terület kapcsolat mint rendszer értelmezése konkrét példán keresztül.	Matematika: csoportosítás, összehasonlítás, rendszerezés Magyar nyelv- és irodalom: állatokkal kapcsolatos mesék, szólások-mondások Technika és tervezés: hajtogatás Vizuális kultúra: állatok rajzolása, festése, mozaikképek
6. Élet a vízben, vízparton		2 óra
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
A lakóhely hagyományai (pl.: Baláta - tó) A gazdálkodó ember természeti és épített környezetének kölcsönhatása az ártéri fokgazdálkodás példáján.	Példák keresése arra, hogyan látták el az ártéri gazdálkodásból élők táplálékigényüket (növények, tenyésztett állatok, halászat, vadászat), hogyan készítették és tartósították ételeiket, milyen használati tárgyakat és milyen	Magyar nyelv- és irodalom: többjelentésű szavak Ének-zene: népdalok Vizuális kultúra: népművészet, képek a vízről

A folyószabályozás hatása és a vizek védelme.	nyersanyagokból készítenek, hogyan ügyeltek arra, hogy a megújuló természet hosszú távon is biztosítsa igényeiket.	Etika: a természet tisztelete, a hagyományok jelentősége Technika és tervezés: élelmiszertartósítás
A témakör tanulása eredményeként a tanuló:		
– felismeri a lakóhelyéhez közeli életközösségek és az ott élő élőlények közötti különbségeket (pl. természetes – mesterséges életközösség, erdő – mező, rét – víz, vízpart – park, díszkert – zöldséges, gyümölcsöskert esetében); – megnevezi a megismert életközösségekre jellemző élőlényeket, használja az életközösségekhez kapcsolódó kifejezéseket; – algoritmus alapján megfigyeli és összehasonlítja a saját lakókörnyezetében fellelhető növények és állatok jellemzőit. A megfigyelt tulajdonságok alapján csoportokba rendezi azokat; – konkrét példán keresztül megfigyeli és felismeri az élőhely, életmód és testfelépítés kapcsolatát; – megfigyeléseit mérésekkel (például időjárási elemek, testméret), modellezéssel, egyszerű kísérletek végzésével (például láb- és csőrtípusok) egészíti ki; – felismeri, hogy az egyes fajok környezeti igényei eltérőek; – felismeri a megismert életközösségek növényei és állatai közötti jellegzetes kapcsolatokat; – példákkal mutatja be az emberi tevékenység természeti környezetre gyakorolt hatását. Felismeri a természetvédelem jelentőségét;		
Kulcsfogalmak/fogalmak	természetes és mesterséges életközösség, erdő, mező-rét, víz-vízpart, élőhely, életmód, környezeti igény, alkalmazkodás, testfelépítés, tápláléklánc, táplálékhálózat	

Tematikai egység: V. Testünk, egészségünk (4 óra)

Előzetes tudás:

- A testrészek, egészséges táplálkozás elemei
- Ismeri és alkalmazza az egészséges életmód alapvető elemeit az egészségmegőrzés és az egészséges fejlődés érdekében, a betegségek elkerülésére;
- Az életkorának megfelelően, a helyzethez illően felelősen viselkedik segítségnyújtást igénylő helyzetekben;
- Képes a hosszúság és az idő mérésére, a mindennapi életben előforduló távolságok és időtartamok becslését gyakorolja;
- Képes adott szempontú megfigyelések végzésére a természetben.

Nevelési- fejlesztési célok:

- ismeri az emberi szervezet fő életfolyamatait;
- tisztában van az egészséges életmód alapelveivel, összetevőivel, az emberi szervezet egészséges testi és lelki fejlődéséhez szükséges szokásokkal, azokat igyekszik betartani;
- felismeri az egészséges, gondozott környezet jellemzőit. Megfogalmazza, milyen hatással van a környezet az egészségre.

1. Élj egészségesen!		2 óra
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Az egészséges életmód ismerete: egészséges táplálkozás, aktív és passzív pihenés, megfelelő öltözködés, személyes higiéné, rendszeres testmozgás, lelki egészség.	Az egészség védelmét szolgáló emberi szokások megismerése. Az egészségünket károsító és védő szokások csoportosítása. Példák gyűjtése az aktív és passzív pihenésre. Az egészséges életmód szerepének felismerése.	Testnevelés: a rendszeres testmozgás szerepe, stresszoldás. Magyar nyelv és irodalom: hasonlatok, szólásmondások, közmondások, (az egészséggel és betegséggel kapcsolatban)

2. Betegség, gyógyulás		1 óra
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
A betegség (nátha, influenza, bárányhimlő) tünetei. A testhőmérséklet, láz mérése. A betegség okai: fertőzés, örökletes betegség, életmód.	A betegségtünetek felismerésének gyakorlása esettanulmányokon keresztül. A fertőzés megelőzési módjainak gyakorlása.	Testnevelés: a rendszeres testmozgás szerepe, stresszoldás. Magyar nyelv és irodalom: hasonlatok, szólásmondások, közmondások, (az egészséggel és betegséggel kapcsolatban).
3. Kórházi gyógykezelések		1 óra
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
A gyógyítás. A körzeti orvos és a kórház feladatai. A gyógyszerár. A védőoltások szerepe. Baleset: megelőzés, segélykérés, a mentők értesítése. A mentők munkája	A gyógyítók munkájának elismerése, tisztelete. Az egyes egészségügyi intézmények használatának megismerése. A megelőzés szerepének felismerése. A mentők munkájának értékelése, tisztelete. Teendők, segítségkérés módjainak megismerése baleset esetén.	Testnevelés: a rendszeres testmozgás szerepe, stresszoldás. Magyar nyelv és irodalom: hasonlatok, szólásmondások, közmondások, (az egészséggel és betegséggel kapcsolatban)
A témakör tanulása eredményeként a tanuló: – felismeri és megnevezi az emberi test részeit, fő szerveit, ismeri ezek működését, szerepét; – megnevezi az érzékszerveket és azok szerepét a megismerési folyamatokban; – belátja az érzékszervek védelmének fontosságát, és ismeri ezek eszközeit, módjait; – ismer betegségeket, felismeri a legjellemzőbb betegségtüneteket, a betegségek megelőzésének alapvető módjait.		
Kulcsfogalmak/fogalmak	szerv, érzékszerv, testrész, szervezet, túlsúly, alultápláltság, egészség, betegség, egészségvédelem, egészségvédő szokások	
A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	Az egészséges életmód alapvető elemeinek alkalmazása az egészségmegőrzés és az egészséges fejlődés érdekében, a betegségek elkerülésére. Az életkornak megfelelően a helyzethez illő felelős viselkedés segítségnyújtást igénylő helyzetekben. A hosszúság és idő mérése, a mindennapi életben előforduló távolságok és időtartamok becslése. Képesség adott szempontú megfigyelések végzésére a természetben, természeti jelenségek egyszerű kísérleti tanulmányozására. A fenntartható életmód jelentőségének magyarázata konkrét példán keresztül, a hagyományok szerepének értelmezése a természeti környezettel való harmonikus kapcsolat kialakításában, illetve felépítésében. Az élőlények szerveződési szintjeinek és az életközösségek kapcsolatainak a bemutatása, az élőlények csoportosítása tetszőleges és adott szempontsor szerint. Egy természetes életközösség bemutatása. Egy konkrét gyártási folyamat kapcsán a technológiai folyamat értelmezése, az ezzel kapcsolatos felelős fogyasztói magatartás ismerete. Magyarország elhelyezése a földrajzi térben, néhány fő kulturális és természeti értékének ismerete.	

	Informatikai és kommunikációs eszközök irányított használata az információkeresésben és a problémák megoldásában.

ÉNEK-ZENE

Az ének- zenei nevelés a tanuló identitástudatának kialakítása és személyiségfejlődése szempontjából kiemelkedő fontosságú. A zenei nevelés akkor lesz eredményes, ha kialakul a tanuló zenei anyanyelve, mely által hazájához, nemzetéhez értelmileg és érzelmileg egyaránt kötődik. A pedagógus munkájának érdemi szerepe van a gyermek iskolai életében, ennek hatása életre szóló, túlmutat az iskola falain.

Az ének-zenei nevelés speciálisan olyan készségeket, képességeket, kompetenciákat is fejleszt, melyek hatással vannak egyéb, nem zenei képességekre is (transzferhatás).

Az ének-zene tantárgy a következő módon fejleszti a Nemzeti alaptantervben megfogalmazott kulcskompetenciákat:

A tanulás kompetenciái: A tanár és a tanuló együttműködésének kiemelt szerepe van az aktív tanulás kompetenciáinak kialakításában és fenntartásában, megerősítésében és továbbfejlesztésében. Ebben az ének-zenére különösen fontos szerep hárul. Az ének-zene tanulását nem a hagyományosnak tekintett tanulási módok, hanem a ráérzés, a gyakorlás (ismétlés) és az önreflexivitás támogatja. Ebből adódik, hogy a tanulásból adódó sikeresség élményként jelenik meg. Ennek az élménynek a megtapasztalása más tárgyak tanulásához is pozitívan járul hozzá.

A kommunikációs kompetenciák: Az írott és a beszélt nyelvhez hasonlóan létezik zenei anyanyelv is, mely saját szintaktikával rendelkező, hierarchikus rendszer. Ezek feldolgozása azonos agyi struktúrák által történik, ezért a zene kiválóan alkalmas az anyanyelvi és az idegen nyelvi kompetenciák fejlesztésére, illetve a beszédnehézségek enyhítésére, melyekre hatékony eszköz a ritmus és a hallásfejlesztés. Lényeges a szöveges éneklés mint verbális kommunikáció, valamint a saját, alkotó gondolatokat kifejező improvizáció. A tanuló megismeri a zene mindennapi funkcióját, és megtanulja értelmezni a zene médiában történő használatát is.

A digitális kompetenciák: A tanuló a digitális világban él és annak eszközeit használja mindennapjaihoz, ezért az oktatás hatékonyságát növeli, ha a pedagógus épít a tanuló ilyen irányú jártasságára. A tanuló kezében lévő mindennapos digitális eszközök alkalmasak arra is, hogy használójuk számára a zenei kommunikáció eszközei legyenek. A zenei szoftverek, alkalmazások játékosan fejlesztik az infokommunikációs kompetenciákat.

A személyes és társas kapcsolati kompetenciák: A tanuló megtapasztalja az együttműködés hatékonyságát a csoportos zenei tevékenységeken keresztül (pl. kórus), és lehetősége van véleményének, gondolatainak nyilvánítására. Mások produkciójának tisztelettel való figyelése a különböző nézőpontok iránti toleranciáját formálja.

A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái: Az önkifejezés, a kreativitás és a szépérzék fejlesztése keretében a tanuló a zenét sajátos nyelvként ismeri fel, mellyel képessé válik gondolatai, érzései tolmácsolására, használva az improvizáció adta lehetőségeket is.

A zenei nevelés Magyarországon a Kodály Zoltán által megalkotott filozófiát követve, tevékenység központú módszer alapján valósul meg.

A magyar zenekultúra évszázados hagyománya, hatalmas magyar dallamkincse, bőséges tartalmat kínál a zenei oktatás minden szintjéhez. Zenei anyanyelvünk, általános műveltségünk megalapozásának és nemzeti azonosságtudatunknak fontos tényezője.

„Mielőtt más népeket akarunk megérteni, magunkat kell megértenünk. Semmi sem alkalmasabb erre, mint a népdal. Erre az alapra épülhet olyan zenei műveltség, mely nemzeti, de lelket tár minden nép nagy alkotásainak. Értékmérőt is kap a népdallal, aki e századok csiszolta tökéletességhez méri, amit hall: nem tévesztik meg többé hamis bálványok...” (Kodály Zoltán)

Ének-zene 1–4. évfolyam

A témakörök nem alkotnak zárt egységet és nem időrendben követik egymást.

Az egyes témaköröknél megjelölt minimum óraszámok, csak arányaiban segítik a tájékozódást. A témakörök és a fejlesztési feladatok átfedik egymást, egy-egy fejlesztési feladat több különböző témakörben is megjelenik, ezáltal a tanórákon belül is érvényesül a komplexitás.

Az alsó tagozaton kiemelt nevelési-oktatási cél, az éneklés megszerettetése.

A zenei anyanyelv megismerése, elsajátítása és használata segít megalapozni az értékőrzést, a tanulók nemzeti identitását. A népdalok tanítása számtalan élethelyzetre ad példát és kínál megoldást.

Az első négy évfolyamon elsősorban alapképességek és készségek fejlesztése zajlik, ezért a

További cél,

- hogy az aktív éneklés és a zenehallgatás során a tanulók örömteli élményekhez jussanak.
- Fedezzék fel a zenei alkotás örömét, kifejező éneklésük, hangszeres játékuk, ritmikai alkotásaik, saját kis zenei kompozícióik által.
- Fejlődjön ritmikai készségük, zenei hallásuk, tanuljanak meg alapszinten kottát írni és olvasni.
- Ismerjenek meg zeneirodalmi alkotásokat, korosztályuknak megfelelő módon.

Ehhez kapcsolódik a koncert-pedagógia. A tanulók számára biztosítani kell, tanévenként legalább egy közös hangverseny látogatást, mely hozzásegíti őket az élő muzsikálás szépségének megbecsüléséhez.

1–2. évfolyam

Az alapozás időszakát az első félévben sok játék és önfeledt éneklés jellemezze, mely megelőzi az ismeretek tanítását.

A zenei elemek tudatosítása a második félévben kezdődik. Tanulják meg a gyermekjáték-dalokat és játsszanak a tanteremben, az udvaron, a folyosón – ahol csak hely és alkalom adódik rá.

Alapvető fontosságú az egyenletes lüktetés érzetének kialakítása, és folyamatos gondozása.

Ugyancsak folyamatos feladat az osztály hangzásának fejlesztése, egységessé tétele, és a tiszta intonáció kialakítása.

A zenei írás-olvasás elsajátíttatása fokozatosan és folyamatosan történjen. A tanulók a megismert zeneműveket, átélt élményeiket szavakkal, rajzzal, tánccal és szabad mozgás improvizációval fejezzék ki.

A magyar zenepedagógiai hagyományoknak megfelelően a fejlesztés alapja a pedagógus és a tanulók közös alkotó munkája.

Ének-zene 1-2. évfolyam

Az 1–2. évfolyamon az ének-zene tantárgy alapóraszám: 136 óra.

72X2 óra = 144 óra

A témakörök áttekintő táblázata:

Témakör neve	Óraszám
Zeneművek/Énekes anyag/Témahetek	70
Zeneművek/Zenehallgatás	27
Zenei ismeretek/Ritmikai fejlesztés	13
Zenei ismeretek/Hallásfejlesztés	13
Zenei ismeretek/Zenei írás, olvasás	13
Összes óraszám:	144

Ének-zene 1. évfolyam

	A tantárgy heti óraszám	A tantárgy éves óraszám
1. évfolyam	2	72

A tematikai egységek áttekintő táblázata

Témakör neve	Órakeret
Zeneművek/Énekes anyag/Témahetek	36 óra
Zenei ismeretek/Ritmikai fejlesztés	8 óra
Zenei ismeretek/Zenei írás, olvasás	7 óra
Zenei ismeretek/Hallásfejlesztés	8 óra
Zeneművek/Zenehallgatás	13 óra
Össz. óraszám:	72 óra

A rendelkezésre álló szabad órakeret a tematikai egységek között van elosztva.

Témakör	Zenei reprodukció – Énekes anyag	Órakeret 36 óra
Előzetes tudás	Iskolaérettség.	
Tanulási eredmények	Életkori sajátosságoknak megfelelő gyermekdalok, gyermekjátékdalok, vagyis olyan zeneművek, melyek az éltkornak megfelelő élethelyzetek zenei képét adják. lehetőséget adnak játékokra, különböző mozgásformák kitalálására, gyakorlására. A dalok elsősorban, de nem kizárólagosan pentaton hangkészletűek, figyelembe véve a gyermek hangterjedelmét is. A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: – csoportosan vagy önállóan, életkorának és hangj sajátosságainak megfelelő hangmagasságban énekel, törekszik a tiszta intonációra; – különböző hangerővel tud énekelni; – a zenei produkciók kifejező előadásmódján a pedagógus visszajelzése alapján alakít; – a tanult dalokhoz kapcsolódó játékokban, táncokban, dramatizált előadásokban osztálytársaival aktívan részt vesz; – hangszerkíséretes dalokat énekel tanára vagy hangszeren játszó osztálytársa kíséretével; – ismeri a tanult, énekelt zenei anyaghoz köthető szolmizációs hangokat; – kézzelről énekel; – belső hallása fejlődik. A témakör tanulása eredményeként a tanuló: – emlékezetből énekel legalább 20 gyermekdalt; – jó testtartással, helyes légzéssel, megfelelő tempóban, artikulálva énekel c' – d'' hangterjedelemben; – elsajátítja a jól intonált, kifejező éneklés alapjait; – alkotóként vesz részt gyermekjátékdalok előadásában; – a gyermek a dalokban felfedezi önmagát, s így azonosulni tud velük; – aktívan részt vesz az iskola vagy a helyi közösség hagyományos ünnepein.	
	<i>Gyermekdalok, gyermekjátékdalok, mindennapi élethelyzeteket, életképeket kifejező dalok</i> Aki nem lép egyszerre; Budabuda bácsi; Bújj, bújj itt megyek; Bújj, bújj medve; Bújj, bújj zöld ág; Egyenlőre, két kettőre; Egyél libám; Erdő mellett nem jó lakni; Ess, eső, ess; Ég a gyertya, ég; Éliás, Tóbiás; Én kis kertem kerteltem; Fecskét látok; Fehér liliomszál; Gyertek haza ludaim; Gyertek lányok játszani, játszani; Gyertek lányok ligetre; Gyerünk, menjünk vendégségbe; Hej, a sályi piacon; Hess el, sas!; Hinta, palinta; Hód, hód, fényes lánc; Kering az orsó; Kicsi vagyok én; Körtéfa; Megy a kocsi; Nyisd ki Isten kiskapudát; Rece, rece pogácsa; Sírjunk, ríjunk; Szegény legény; Szólj síp, szólj; Ti csak esztek, isztok; Túrót ettem; Tücsök koma gyere ki; Zíbor, zábor; Zsipp-zsupp <i>Dalok alkalmakra, jeles napokra</i>	

Szent Gergely doktornak; Télapó itt van (Gyermekdal – Donászy M.); Kirje, kirje; Járdányi Pál – Szőnyi Zoltán: Brumm, brumm, Brúnó; Sárdó, gyűj el; Esik eső karikára; Balázs Á. – Nádas Katalin: Fűzzünk, fűzzünk; Már megjöttünk estére (vers:Károlyi Amy); Hová mégy te kis nyulacska?
Mondókák, kiszámolók Egy – megérett a meggy; Névcsúfolók – pl. Balázs, csípjen meg a darázs; Hüvelykujjam almafa; Lementem a pincébe; Gyerekek, gyerekek, szeretik a perecet

Fejlesztési feladatok, készségek és ismeretek		Kapcsolódási pontok
- Magyar gyermekdalok és népdalok hallás utáni megtanulása és éneklése - A tanult dalok tiszta intonációjának fejlesztése az éneklés helyes szokásainak gyakorlásával, mint egyenes testtartás, helyes légzés, artikuláció, szolmizációs kézjelről való éneklés. - Az előadói készség fejlesztése tevékenységeken keresztül - A befogadói készség fejlesztése hallás utáni daltanítás kapcsán - A gyermeki világ felfedezése a tanult dalokban - Évfolyamonként legalább 35 magyar gyermekdal és népdal hallás utáni ismerete - A tanult dalokhoz kapcsolódó játékok elsajátítása Egyenes testtartás, helyes légzés, artikuláció - A kézjel, mint jelrendszer ismerete - Szolmizációs kézjelről való éneklés		<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> szókincsbővítés, érthető szövegejtés, kifejező artikuláció. <i>Matematika:</i> számfogalom erősítése. <i>Etika:</i> szabálytudat erősítése. <i>Vizuális kultúra:</i> a népi tárgykultúra. <i>Testnevelés:</i> mozgás, helyes légzés, testtartás.
Fogalmak	Népdal; gyermekjátékdal; körjáték; néptánc; hangszerkíséret; szolmizáció; kézjel	
Témakör	Zenei reprodukció – Ritmikai fejlesztés	Órakeret 8 óra
Előzetes tudás	Kisgyermekkori zenei élményanyag. Népi mondókák, gyermekjátékok, gyermekversek. Ehhez kapcsolódó nagytести mozgások, hangutánzó dallam és ritmusmotívumok.	
Tanulási eredmények	A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: - érti a tempó és az egyenletes löktetés fogalmát; - megkülönbözteti a mérőt és a ritmust; - a testét hangszerként is használja; - egyszerű ritmushangszereket használ. A témakör tanulása eredményeként a tanuló: - érzékel és hangoztatja az egyenletes mérőt a tanult dalokban, zenei szemelvényekben - érzékel az ütemhangsúlyt; - tapsolja a dalok, mondókák ritmusát; - felismeri és hangoztatja a negyed, nyolcadpár, a negyed szünetet tájékozódik a 2/4-es ütemben, felismeri és használja az ütemvonalat, záróvonalat, az ismétlőjelet; - mondókákat alkot, ritmusokat rögtönöz.	
Fejlesztési feladatok, készségek és ismeretek		Kapcsolódási pontok
- Egyenletes mérő hangoztatása éneklés és esetenként zenehallgatás közben - Zenei hangsúly érzékeltetése és reprodukciója - Alapritmusok gyakorlása 2/4-es ütemben mozgással, testhangszerrel (pl. taps, csettintés, combtöbörgetés, dobantás), a tanuló által készített hangkeltő eszközökkel, és ritmusnevekkel csoportosan és párban: - a zenei hangsúly érzékeltetésével, - mondókák, gyermekversek ritmusának hangoztatásával, - felelgetős ritmusjátékokkal, - Alkotói készség: Rögtönzés dallammal, ritmussal, ritmussorok alkotása változatos hangszínek használatával, testhangszer és különböző hangkeltő eszközök és ritmushangszerek segítségével.		<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> íráskészség fejlesztése.

– Egyszerű ritmushangszerek (pl. dobok, húrok, csörgők stb.) és hangkeltő eszközök készítése; Játékkal oldott zenei tevékenységek alkalmazása – Egyenletes lüktetés, mérő – Negyed, nyolcadpár, a negyed értékű szünet – 2/4-es ütem – Ütemmutató, hangjegy, szünet, vonal-vonalköz, ütemvonal, – Ritmikai kétszólamúság – osztinató		
Fogalmak	Mérő; ritmus; szünet; ütem; ütemvonal; záróvonal; ismétlőjel, ütemmutató; ritmushangszer; rögtönzés; ötvonalas rendszer; vonal-vonalköz; gyors; lassú; osztinató,	
Témakör	Zenei reprodukció – Zenei írás, olvasás	Órakeret 7 óra
Előzetes tudás	Mondókák, gyermekdalok éneklése. Életkornak megfelelő ütem- és ritmusérzék, zenei hallás.	
Tanulási eredmények	A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: – érzékeli a hangok egymásutánját, különböző hangszíneket, ellentétes dinamikai szinteket, ezeket felismeri az őt körülvevő világ hangjaiban, tanult dalokban, zeneművekben; – érti a különbséget a hangerő, hangszín, hangmagasság fogalmai között; – örömmel vesz részt az alkotói folyamatokban. A témakör tanulása eredményeként a tanuló: – megismeri, éneklí és alkalmazza a pentaton hangkészlet hangjai közül; mi, szó, lá, dó hangokat – a dalokat tanári segítséggel szolmizálva éneklí, kézjelekkel mutatja; – a fenti hangkészletben különböző gyakorlási formákban használja, belső hallása fejlődik; – megtapasztalja a relatív szolmizáció lényegét; – a tanult dalok, zenei részletek éneklésekor tudja változtatni hangerejét a zenei kifejezésnek megfelelően; – különböző hangszíneket, ellentétes dinamikai szinteket hallás után megfigyel és reprodukál.	
Fejlesztési feladatok, készségek és ismeretek		Kapcsolódási pontok
– A hangerő, hangszín, hangmagasság változásainak megfigyelése és megnevezése a környező világ hangjaiban, tanult dalokban, zeneművekben; – Magas és mély hangok megfigyelése a tanult dalokban; – Hangszínek és ellentétes dinamikai szintek gyakorlása hangutánzással, felelgetős játékokkal; – Belső hallás fejlesztése dallambújtatással; – A tanult énekelt zenei anyaghoz köthető szolmizációs hangok kézjelről történő éneklése; – Alkotói készség: Rövid dallamsorok rögtönzése pl. saját névre; – A testhangszerek (pl. taps, csettintés, combütögetés, dobantás), és a tanuló által készített hangkeltő eszközök hangszínének megfigyelése – A dó, mi, szó, lá hangok ismerete, kézjeleinek ismerete és kézjelről történő éneklése.		<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> jelek és jelrendszerek ismerete. <i>Vizuális kultúra:</i> jelek, jelzések értelmezése. <i>Testnevelés:</i> mozgáskultúra fejlesztése: nagytesti mozgásoktól az apró mozgásokig.
Fogalmak	Hangjegy	
Témakör	Zenei befogadás – Hallásfejlesztés	Órakeret 8 óra
Előzetes tudás	Éneklési készség, akusztikus tapasztalatok környezetünk zörejeiről, hangjairól, emberi hangokról. Hallás utáni tájékozódás a térben, irány és távolság megnevezése. Első zenehallgatási élmények kisgyermekkorból.	

Tanulási eredmények	A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:	
	– érzékeli a hangok egymásutánját, különböző hangszíneket, ellentétes dinamikai szinteket, ezeket felismeri az őt körülvevő világ hangjaiban, tanult dalokban, zeneművekben; – örömmel vesz részt az alkotói folyamatokban.	
	A témakör tanulása eredményeként a tanuló:	
	– megismeri, énekli és alkalmazza a pentaton hangkészlet hangjait (dó, mi, szó, lá) – a dalokat tanári segítséggel szolmizálva énekli, kézjelekkel mutatja; – a fenti hangkészletben különböző gyakorlati formákban használja, belső hallása fejlődik; – megtapasztalja a relatív szolmizáció lényegét; – a tanult dalok, zenei részletek éneklésekor tudja változtatni hangerejét a zenei kifejezésnek megfelelően; – különböző hangszíneket, ellentétes dinamikai szinteket hallás után megfigyel és reprodukál.	
Fejlesztési feladatok, készségek és ismeretek		Kapcsolódási pontok
– A hangerő, hangszín, hangmagasság változásainak megfigyelése és megnevezése a környező világ hangjaiban, tanult dalokban, zeneművekben; – Magas és mély hangok megfigyelése a tanult dalokban; – Hangszínek és ellentétes dinamikai szintek gyakorlása hangutánzással, felelgetős játékokkal; – Belső hallás fejlesztése dallambújtatással; – A tanult énekelt zenei anyaghoz köthető szolmizációs hangok kézjelről történő éneklése – A testhangszerek (pl. taps, csettintés, combütögetés, dobantás), és a tanuló által készített hangkeltő eszközök hangszínének megfigyelése és azok improvizatív használata egy szó vagy érzelem kifejezésére; – A dó, mi, szó, lá hangok kézjeleinek ismerete és kézjelről történő éneklése – Absztrakció: a dalok szövegének értelmezése, a dalszövegekhez vagy zeneművekhez kapcsolódó dramatizált előadás (drámajáték, báb), valamint a zene keltette gondolatok vizuális megjelenítése (festés, formázás).		<i>Etika:</i> türelem, tolerancia. <i>Vizuális kultúra:</i> zenével kapcsolatos élmények vizuális megjelenítése.
Fogalmak	halk, hangos, hangmagasság, hangszín, hangerő, dallam, dallamsor	
Témakör	Zenei befogadás – Zenehallgatás	Órakeret 13 óra
Előzetes tudás	Befogadói kompetenciák a korosztálynak és az átélt zenei élményeknek megfelelően.	
	A megadott művek egy része olyan terjedelmű, hogy az ének-zene óra keretei között csak részletek meghallgatására van mód. A zeneművek élményszerű bemutatását előzze meg az egyik legfontosabb pedagógiai eszköz, a <i>motiváció</i>. Ezt szolgálja a lehetőség szerinti koncertlátogatás, a zenéhez, dalokhoz kapcsolódó táncok, játékok megtanulása és a zenei előadások, zenés filmek videó felvételről történő megtekintése A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: érezkeli és megnevezi a hangerő, hangszín, hangmagasság változásait, az őt körülvevő világ hangjaiban, tanult dalokban, zeneművekben; zenehallgatási élményekkel gazdagodik; megismeri az énekelve megtanult dalt, feldolgozás formájában is; képes asszociálni a hallott zenében megjelenített állatokra, életképekre; megismer több, a mindennapokhoz, továbbá alkalmakhoz, ünnepekhez, jeles napokhoz fűződő zenei részletet;	

Tanulási eredmények	A témakör tanulása eredményeként a tanuló: – a hallgatott zenét adott szempontok alapján megfigyeli, és ezekről tanári kérdések segítségével szóban beszámol; – a zenei aktivitáson keresztül megtapasztalja a zenei befogadás örömét; – felismeri a zongora hangját; – felismeri és megkülönbözteti a gyermekkar és a vegyeskar hangzását; – meg tudja különböztetni a szólóhangszer hangzását a zenekari hangzástól; – képzelete és kreatív gondolkodása fejlődik; – képes az érzelmi azonosulásra; – egyre hosszabb zenei részletekre képes figyelni; – képes megérteni az zenék üzenetét; – szóval, rajzzal, tánccal és/vagy szabad mozgás improvizációval – egyénileg, párban vagy csoportosan – kifejezi a zene által benne keltett érzéseket.				
Kodály Zoltán: Gergely-járás, részlet a gyermekkarból; Nyulacska – gyermekkar; Katalinka – gyermekkar; Bartók Béla: Gyermeknek I./3. Szegény legény; I./12. Lánccsörgő, lánccsörgő, eszterlánc; Bartók Béla: Mikrokozmosz – részlet; 44 hegedűduó – I. füzet – Párnástánc (Elvesztettem zsebkendőmet); Bárdos Lajos: Karácsonyi bölcsődal – vegyeskar; Adriano Banchieri: Állatok rögtönzött ellenpontja; Leopold Mozart: Gyermekszimfónia – részlet; W.A. Mozart: Esz-dúr kürtverseny III. tétel – részlet; Saint-Saëns: Az állatok farsangja – részlet; Csajkovszkij: Diótörő - Játék katonák indulója; Szőnyi Erzsébet: 21 énekes játék – Sípkészítő (Szólj síp); Névcsőfűlők- „Ádám kutya ül a hátán”					
<table border="1"> <thead> <tr> <th data-bbox="124 835 1114 887">Fejlesztési feladatok, készségek és ismeretek</th><th data-bbox="1114 835 1485 887">Kapcsolódási pontok</th></tr> </thead> <tbody> <tr> <td data-bbox="124 887 1114 1368"> – Az énekes anyaghoz kapcsolódó és az életkornak megfelelő, különböző stílusú, korú és műfajú zenék hallgatása; – Cselekményes zenékben az egyes szereplők zenei ábrázolásának megfigyelése; – Hangutánzások, hangszínek, ellentétek megfigyelése a hallgatott zenékben; – A zene keltette érzések kifejezése szóval, rajzzal, tánccal és/vagy szabad mozgás improvizációval; – Befogadói készség: ráhangolódás a hallgatott zeneművekre; – Emberi hangfajták (gyermek, női, férfihang) megfigyelése a tanult zenei anyagban; – A hangszerek hangszínének megfigyelése a tanult zenei anyagban; – A szóló és kórus, szólóhangszer és zenekar megkülönböztetése, megnevezése a tanult zenei anyagban. </td><td data-bbox="1114 887 1485 1368"> <i>Magyar nyelv és irodalom:</i> zeneművek tartalma, irodalmi kapcsolatok. <i>Vizuális kultúra:</i> zenével kapcsolatos élmények vizuális megjelenítése. </td></tr> </tbody> </table>		Fejlesztési feladatok, készségek és ismeretek	Kapcsolódási pontok	– Az énekes anyaghoz kapcsolódó és az életkornak megfelelő, különböző stílusú, korú és műfajú zenék hallgatása; – Cselekményes zenékben az egyes szereplők zenei ábrázolásának megfigyelése; – Hangutánzások, hangszínek, ellentétek megfigyelése a hallgatott zenékben; – A zene keltette érzések kifejezése szóval, rajzzal, tánccal és/vagy szabad mozgás improvizációval; – Befogadói készség: ráhangolódás a hallgatott zeneművekre; – Emberi hangfajták (gyermek, női, férfihang) megfigyelése a tanult zenei anyagban; – A hangszerek hangszínének megfigyelése a tanult zenei anyagban; – A szóló és kórus, szólóhangszer és zenekar megkülönböztetése, megnevezése a tanult zenei anyagban.	<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> zeneművek tartalma, irodalmi kapcsolatok. <i>Vizuális kultúra:</i> zenével kapcsolatos élmények vizuális megjelenítése.
Fejlesztési feladatok, készségek és ismeretek	Kapcsolódási pontok				
– Az énekes anyaghoz kapcsolódó és az életkornak megfelelő, különböző stílusú, korú és műfajú zenék hallgatása; – Cselekményes zenékben az egyes szereplők zenei ábrázolásának megfigyelése; – Hangutánzások, hangszínek, ellentétek megfigyelése a hallgatott zenékben; – A zene keltette érzések kifejezése szóval, rajzzal, tánccal és/vagy szabad mozgás improvizációval; – Befogadói készség: ráhangolódás a hallgatott zeneművekre; – Emberi hangfajták (gyermek, női, férfihang) megfigyelése a tanult zenei anyagban; – A hangszerek hangszínének megfigyelése a tanult zenei anyagban; – A szóló és kórus, szólóhangszer és zenekar megkülönböztetése, megnevezése a tanult zenei anyagban.	<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> zeneművek tartalma, irodalmi kapcsolatok. <i>Vizuális kultúra:</i> zenével kapcsolatos élmények vizuális megjelenítése.				
Fogalmak	énekhang; gyermekkar; vegyeskar; zongoramű; kíséret; népdalfeldolgozás; zenekar; duó				
A fejlesztés várt eredményei az első évfolyam végén, továbbhaladás feltételei.	– A tanulók 20 népdalt és gyermekdalt elő tudnak adni a kapcsolódó játékokkal emlékezetből. – Csoportosan bátran, zengő hangon énekelnek, képesek az új dalokat előkészítést követően hallás után megtanulni. – Kreatívan részt vesznek a játékokban és feladatokban. Tartják a tempót. A 2/4-es metrumot helyesen hangsúlyozzák. – A tanult zenei elemeket (ritmus, dallam) felismerik. A megismert ritmikai elemeket tartalmazó ritmusgyakorlatot pontosan, folyamatosan szólaltatják meg csoportosan. A tanult dalok stílusában megszerkesztett rövid dallamfordulatokat kézzelről, és tanári segítséggel szolmizálva éneklnek. – Képesek csendben, társaikkal együtt a zenét hallgatni, megfigyelésekkel tapasztalatokat szereznek, melyek esztétikai és egyszerű zenei elemzés alapjául szolgálnak. Fejlődik hangszínhallásuk és formaérzékük. Ismereteket szereznek a hangszerekről. Szívesen és örömmel hallgatják újra a meghallgatott zeneműveket.				

Ének-zene 2. évfolyam

	A tantárgy heti óraszám	A tantárgy éves óraszám
2. évfolyam	2	72

A tematikai egységek áttekintő táblázata

Tematikai egység címe	Órakeret
Zeneművek/ <i>Énekes anyag/Témahetek</i>	36 óra
Zenei ismeretek/ <i>Ritmikai fejlesztés</i>	7 óra
Zenei ismeretek/ <i>Zenei írás, olvasás</i>	8 óra
Zenei ismeretek/ <i>Hallásfejlesztés</i>	7 óra
Zeneművek/ <i>Zenehallgatás</i>	14 óra
Össz. óraszám:	72 óra

A rendelkezésre álló szabad órakeret a tematikai egységek között van elosztva.

Témakör	Zenei reprodukció – Énekes anyag	Órakeret 36 óra
Előzetes tudás	Az első osztályban tanult dalok pontos éneklése.	
Tanulási eredmények	Életkori sajátosságoknak megfelelő gyermekdalok, gyermekjátékdalok, vagyis olyan zeneművek, melyek az életkornak megfelelő élethelyzetek zenei képét adják. Lehetőséget adnak játékra, különböző mozgásformák kitalálására, gyakorlására. A dalok elsősorban, de nem kizárólagosan pentaton hangkészletűek, figyelembe véve a gyermek hangterjedelmét is. A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: – csoportosan vagy önállóan, életkorának és hangi sajátosságainak megfelelő hangmagasságban énekel, törekszik a tiszta intonációra; – különböző hangerővel tud énekelni; – a zenei produkciók kifejező előadásmódján a pedagógus visszajelzése alapján alakít; – a tanult dalokhoz kapcsolódó játékokban, táncokban, dramatizált előadásokban osztálytársaival aktívan részt vesz; – hangszerkíséretes dalokat énekel tanára vagy hangszeren játszó osztálytársa kíséretével; – ismeri a tanult, énekelt zenei anyaghoz köthető szolmizációs hangokat; – kézzelről énekel; – belső hallása fejlődik. A témakör tanulása eredményeként a tanuló: – emlékezetből énekel legalább 20 gyermekdalt; – jó testtartással, helyes légzéssel, megfelelő tempóban, artikulálva énekel c' – d'' hangterjedelemben; – elsajátítja a jól intonált, kifejező éneklés alapjait; – alkotóként vesz részt gyermekjátékdalok előadásában; – a gyermek a dalokban felfedezi önmagát, s így azonosulni tud velük; – aktívan részt vesz az iskola vagy a helyi közösség hagyományos ünnepein.	

Gyermekdalok, gyermekjátékdalok, mindennapi élethelyzetek, életképek

A gúnárom elveszett; A part alatt; Csillagoknak teremője; Csömödéri; Egy kis malac; Egyszer egy királyfi; Elvesztettem zsebkendőmet; Ess, eső, ess; Este van már, nyolc óra; Harcsa van a vízbe'; Hatan vannak a mi ludaink; Három éjjel, Hej, tulipán; Hej, vára vára; Hess, légy, ne szállj rám; Hol jártál, báránym?; Hopp, Juliska; Hová mégy?; Isten éltesse, Péter, Pál!; Járom az új várnak; Kapitány úr megizente; Keresd meg a tút; Két krajcárom; Kis kece lányom; Kivirágzott a diófa; Kőketánc; Kodály – Weöres S.: Jön a kocsi; Láttál-e már valaha; Méz, méz, méz; Most viszik, most viszik; Nincs szebb állat, mint a lúd; Süssünk, süssünk valamit; Szélről legeljete; Széles az én kedvem ma; Ti csak esztek; Tivi - tovi tács; Tüzet viszek; Úszik a kácsa; Virágéknál ég a világ

Dalok alkalmakra, jeles napokra

Hull a pelyhes; Betlehembe, jer, pajtás!; A kis Jézus; Regöljünk, regöljünk; Ma van húsvét napja (Húsvétoló); Állj be, Berci katonának!; Még azt mondják nem illik; Járdányi Pál - Weöres Sándor: Tavaszköszöntő (Sándor napján); Járdányi Pál – Szőnyi Zoltán: Orgona ága; Serkenj fel, kegyes nép

Fejlesztési feladatok, készségek és ismeretek		Kapcsolódási pontok	
- Magyar gyermekdalok és népdalok hallás utáni megtanulása és éneklése - A tanult dalok tiszta intonációjának fejlesztése az éneklés helyes szokásainak gyakorlásával, mint egyenes testtartás, helyes légzés, artikuláció, szolmizációs kézjelről való éneklés. - Az előadói készség fejlesztése tevékenységeken keresztül - A befogadói készség fejlesztése hallás utáni daltanítás kapcsán - A gyermeki világ felfedezése a tanult dalokban - Évfolyamonként legalább 35 magyar gyermekdal és népdal hallás utáni ismerete - A tanult dalokhoz kapcsolódó játékok elsajátítása Egyenes testtartás, helyes légzés, artikuláció - A kézjel, mint jelrendszer ismerete - Szolmizációs kézjelről való éneklés		<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> szókincsbővítés, érthető szövegejtés, kifejező artikuláció. <i>Matematika:</i> számfogalom erősítése. <i>Etika:</i> szabálytudat erősítése. <i>Vizuális kultúra:</i> a népi tárgykultúra. <i>Testnevelés:</i> mozgás, helyes légzés, testtartás.	
Fogalmak	Népdal; gyermekjátékdal; körjáték; néptánc; hangszerkíséret; szolmizáció; kézjel		
Témakör	Zenei reprodukció – Ritmikai fejlesztés		Órakeret 7 óra
Előzetes tudás	Az első osztályos zenei élményanyag. Gyermekdalok, népi mondókák, gyermekjátékok, gyermekversek. A megismert dallam és ritmusmotívumok.		
Tanulási eredmények	A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: - érti a tempó és az egyenletes löktetés fogalmát; - megkülönbözteti a mérőt és a ritmust; - a testét hangszerként is használja; - egyszerű ritmushangszereket használ.		
	A témakör tanulása eredményeként a tanuló: - érezkei és hangoztatja az egyenletes mérőt a tanult dalokban, zenei szemelvényekben - érezkei az ütemhangsúlyt; - tapsolja a dalok, mondókák ritmusát; - felismeri és hangoztatja a negyed, nyolcadpár, fél értékű ritmusokat, a negyed és a fél értékű szünetet, tájékozódik a 2/4-es ütemben, felismeri és használja az ütemvonalat, záróvonalat, az ismétlőjelet; - mondókákat alkot, ritmusokat rögtönöz.		

Fejlesztési feladatok, készségek és ismeretek		Kapcsolódási pontok
– Egyenletes mérő hangoztatása éneklés és esetenként zenehallgatás közben – Zenei hangsúly érzékeltetése és reprodukciója – Alapritmusok gyakorlása 2/4-es ütemben mozgással, testhangszerrel (pl. taps, csettintés, combütögetés, dobantás), a tanuló által készített hangkeltő eszközökkel, és ritmusnevekkel csoportosan és párban: • a zenei hangsúly érzékeltetésével, • mondókák, gyermekversek ritmusának hangoztatásával, • felelgetős ritmusjátékokkal, • ritmussorok rögtönzésével pl. egy szó vagy érzélem kifejezésére – Ritmuskánon és osztinató gyakorlása egyszerű formában; – Alkotói készség: Rögtönzés dallammal, ritmussal, ritmussorok alkotása változatos hangszínek használatával, testhangszer és különböző hangkeltő eszközök és ritmushangszerek segítségével. – Egyszerű ritmushangszerek (pl. dobok, húrok, csörgők stb.) és hangkeltő eszközök készítése; Játékkal oldott zenei tevékenységek alkalmazása – Egyenletes lüktetés, mérő – Negyed, nyolcadpár, fél értékű kotta, a negyed és fél értékű szünet – 2/4-es ütem – Ütemmutató, hangjegy, szünet, vonal-vonalköz, pótvonat, ütemvonal, kezdőhang – záróhang – Ritmikai kétszólamúság – osztinató, ritmuskánon		Magyar nyelv és irodalom: íráskészség fejlesztése.
Fogalmak	Mérő; ritmus; szünet; ütem; ütemvonal; záróvonal; ismétlőjel, ütemmutató; ritmushangszer; rögtönzés; öt vonalas rendszer; vonal-vonalköz; pótvonat; kezdőhang - záróhang; gyors; lassú; osztinató, ritmuskánon	
Témakör	Zenei reprodukció – Zenei írás, olvasás	Órakeret 8 óra
Előzetes tudás	Mondókák, gyermekdalok éneklése. Életkornak megfelelő ütem- és ritmusérzék, zenei hallás.	
Tanulási eredmények	A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: – megfigyeli és azonosítja az alapvető zenei jelenségeket (hangmagasság, dallamvonal, és időbeli viszonyok) a kottában; – kottaképről azonosítja a hallás után tanult dalokat; – érzékeli, hogy ugyanaz a dallamrészlet különböző magasságokban írható, olvasható. A témakör tanulása eredményeként a tanuló: – tanári segítséggel képes leírni egyszerű ritmusokat a tanult értékekkel; – tanári segítséggel képes leírni egyszerű dallamfordulatokat a tanult dallamhangokkal; – képes egyszerű kottában tájékozódni; megtapasztalja a relatív szolmizáció jellemzőit, illetve előnyeit.	
Fejlesztési feladatok, készségek és ismeretek		Kapcsolódási pontok
– A hallás után tanult dalok kottából való azonosításának előkészítése különböző eszközökkel (pl. a dallamvonal lerajzolásával, mozgással stb.); – A hangmagasság, dallamvonal, és időbeli viszonyok megfigyelése és követése a kottában a tanult dalokon; – A kottakép alapvető funkcionális elemeinek felismerése: ütemmutató, hangjegy, szünet, vonal – vonalköz, pótvonat, ütemvonal, kezdőhang-záróhang stb.; – A figyelem, az összpontosítás fejlesztése egyszerű zenei írás – olvasási feladatok segítségével; – A finommotorikus mozgások gyakorlása egyszerű zenei írás feladatok segítségével; – Negyed, nyolcadpár, fél értékű kotta, a negyed és fél értékű szünet grafikai képe és írása		Magyar nyelv és irodalom: jelek és jelrendszerek ismerete. Vizuális kultúra: jelek, jelzések értelmezése. Testnevelés: mozgáskultúra fejlesztése: nagytести mozgásoktól az apró mozgásokig.

– Ütemvonal és záróvonal grafikai képe és írása; – A lá - szó - mi - ré - dó - alsó lá szolmizációs hangok leírása fokozatos bevezetéssel, különböző hangmagasságokban.		
Fogalmak	Hangjegy	
Témakör	Zenei befogadás – Hallásfejlesztés	Órakeret 7 óra
Előzetes tudás	Éneklési készség, akusztikus tapasztalatok környezetünk zörejeiről, hangjairól, emberi hangokról. Hallás utáni tájékozódás a térben, irány és távolság megnevezése. Zenehallgatási élmények.	
Tanulási eredmények	A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: – érzékeli a hangok egymásutánját, különböző hangszíneket, ellentétes dinamikai szinteket, ezeket felismeri az őt körülvevő világ hangjaiban, tanult dalokban, zeneművekben; – érti a különbséget a hangerő, hangszín, hangmagasság fogalmai között; – rövid dallamsorokat rögtönöz; – örömmel vesz részt az alkotói folyamatokban. A témakör tanulása eredményeként a tanuló: – megismeri, éneklí és alkalmazza a pentaton hangkészlet hangjait; – a dalokat tanári segítséggel szolmizálva éneklí, kézjelekkel mutatja; – a fenti hangkészletben különböző gyakorlati formákban használja, belső hallása fejlődik; – megtapasztalja a relatív szolmizáció lényegét; – a tanult dalok, zenei részletek éneklésekor tudja változtatni hangerejét a zenei kifejezésnek megfelelően; – különböző hangszíneket, ellentétes dinamikai szinteket hallás után megfigyel és reprodukál.	
Fejlesztési feladatok, készségek és ismeretek		Kapcsolódási pontok
– A hangerő, hangszín, hangmagasság változásainak megfigyelése és megnevezése a környező világ hangjaiban, tanult dalokban, zeneművekben; – Magas és mély hangok megfigyelése a tanult dalokban; – Hangszínek és ellentétes dinamikai szintek gyakorlása hangutánzással, felelgetős játékokkal; – Belső hallás fejlesztése dallambújtatással; – A tanult énekelt zenei anyaghoz köthető szolmizációs hangok kézjelről történő éneklése; – Kánon éneklése, gyakorlása egyszerű formában; – Alkotói készség: Rövid dallamsorok rögtönzése pl. saját névre; – A testhangszerek (pl. taps, csettintés, combütögetés, dobbantás), és a tanuló által készített hangkeltő eszközök hangszínének megfigyelése és azok improvizatív használata egy szó vagy érzelem kifejezésére; – A pentaton hangkészlet hangjainak ismerete kiegészülve az alsó „lá”-val; – A pentaton hangkészlet kézjeleinek ismerete és kézjelről történő éneklése; – kánon éneklésmódjának elsajátítása.		<i>Etika:</i> türelem, tolerancia. <i>Vizuális kultúra:</i> zenével kapcsolatos élmények vizuális megjelenítése.
Fogalmak	halk, hangos, hangmagasság, hangszín, hangerő, dallam, dallamsor, kánon	
Témakör	Zenei befogadás – Zenehallgatás	Órakeret 14 óra
Előzetes tudás	Befogadói kompetenciák a korosztálynak és az átélt zenei élményeknek megfelelően. A megadott művek egy része olyan terjedelmű, hogy az ének-zene óra keretei között csak részletek meghallgatására van mód. A zeneművek élményszerű bemutatását előzze meg az egyik legfontosabb pedagógiai eszköz, a <i>motiváció</i> . Ezt szolgálja a lehetőség szerinti koncertlátogatás, a zenékhez, dalokhoz kapcsolódó táncok, játékok megtanulása és a zenei előadások, zenés filmek videó felvételről történő megtekintése.	

Tanulási eredmények	A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: – érzékeli és megnevezi a hangerő, hangszín, hangmagasság változásait, az őt körülvevő világ hangjaiban, tanult dalokban, zeneművekben; – zenehallgatási élményekkel gazdagodik; – megismeri az énekelve megtanult dalt, feldolgozás formájában is; – képes asszociálni a hallott zenében megjelenített állatokra, életképekre; – megismer több, a mindennapokhoz, továbbá alkalmakhoz, ünnepekhez, jeles napokhoz fűződő zenei részletet; A témakör tanulása eredményeként a tanuló: – a hallgatott zenét adott szempontok alapján megfigyeli, és ezekről tanári kérdések segítségével szóban beszámol; – a zenei aktivitáson keresztül megtapasztalja a zenei befogadás örömét; – felismeri a zongora hangját; – felismeri és megkülönbözteti a gyermekkar és a vegyeskar hangzását; – meg tudja különböztetni a szólóhangszer hangzását a zenekari hangzástól; – képzelete és kreatív gondolkodása fejlődik; – képes az érzelmi azonosulásra; – egyre hosszabb zenei részletekre képes figyelni; – képes megérteni az zenék üzenetét; – szóval, rajzzal, tánccal és/vagy szabad mozgás improvizációval – egyénileg, párban vagy csoportosan – kifejezi a zene által benne keltett érzéseket.
Zeneművek / Zenehallgatás / Második osztály Erkel Ferenc: Himnusz; Kodály: Méz, méz, méz – gyermekkar; Hajnóvesztő – gyermekkar; Csillagoknak teremtménye – duett; Nagyszalontai köszöntő – gyermekkar; Bartók Béla: Cipósütés – gyermekkar; Gyermekeknek I./1. Játzó gyermekek (Süssünk, süssünk valamit); I./4. Párnatánc (Elvesztettem zsebkendőmet); I./6. Balkéztanulmány (Hej, tulipán); I./7. Játékdal (Keresd meg a tűt); I./17. Körtánc (Kis kece lányom); II./23. Táncdal (Hopp, Juliska); II./27. Tréfa (A gúnárom elveszett); Bartók Béla: Mikrokozmosz – Mese a kis légyről; Antonio Scandelli: A tyúk; A. Vivaldi: Négy évszak – Tél II. tétel; W.A. Mozart: Német táncok – Utazás szánon; Saint-Saëns: Az állatok farsangja – részletek; Rimszkij-Korszakov: Dongó; Muszorgszkij: Egy kiállítás képei – Kiscsibék tánca a tojánhéjban; Állatos dalok; Betlehemes /A kis Jézus aranyalma	
Fejlesztési feladatok, készségek és ismeretek	Kapcsolódási pontok <i>Magyar nyelv és irodalom:</i> zeneművek tartalma, irodalmi kapcsolatok. <i>Vizuális kultúra:</i> zenével kapcsolatos élmények vizuális megjelenítése.
Fogalmak	Énekes zene, hangszeres zene, vonós, fúvós, ütős, pengetős, billentyűs hangszer, zenei karakter, népdalfeldolgozás.
A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén,	– A tanulók 40 népdalt és gyermekdalt elő tudnak adni a kapcsolódó játékokkal emlékeztetből c’–d” hangterjedelemben. Csoportosan bátran, zengő hangon jó hangmagasságban énekelnek, képesek az új dalokat rövid előkészítést követően hallás után könnyedén megtanulni.

továbbhaladás feltételei.	– Kreatívan részt vesznek a generatív játékokban és feladatokban. Érzik az egyenletes lüktetést, tartják a tempót, érzékelik a tempóváltozást. A 2/4 metrumot helyesen hangsúlyozzák. – A tanult zenei elemeket (ritmus, dallam) felismerik kottaképről (kézjel, betűkotta). A megismert ritmikai elemeket tartalmazó ritmusgyakorlatot pontosan, folyamatosan szólaltatják meg csoportosan és egyénileg is. A tanult dalok stílusában megszerkesztett rövid dallamfordulatokat kézjelről, betűkottáról és tanári segítséggel szolmizálva éneklük. – Képesek csendben, társaikkal együtt a zenét hallgatni, megfigyelésekkel tapasztalatokat szereznek, melyek esztétikai és egyszerű zenei elemzés alapjául szolgálnak. Fejlődik hangszínhallásuk és formaérzékük. Ismereteket szereznek a hangszerekről. Szívesen és örömmel hallgatják újra a meghallgatott zeneműveket.

Ének-zene 3-4. évfolyam

A harmadik és negyedik évfolyamokon fő feladat az előzőekben megszerzett ismeretek és készségek továbbfejlesztése, mélyítése elsősorban élményszerű és játékos módon.

A tanulók e nevelési – oktatási szakasz végére a dalokat tisztán, stílusosan, magabiztosan, örömmel énekelik.

A tanulók az énekelt dalok meghatározott zenei elemeit megfigyelik, tanári rávezetéssel tudatosítják, felismerik kottaképről, és tanári segítséggel reprodukálják. A zenei elemeket, a ritmikai, dallami, és hallási készségeket improvizációs és kreatív játékos feladatokkal gyakorolják (ritmusvariáció, osztinató). A különböző karaktereket a tanult dalokban, zeneművekben megfigyelik, majd testhangszerekkel (pl. taps, csettintés, combütögetés, dobbantás) és saját készítésű hangzó eszközökkel reprodukálják.

A tanulók a hangszerekkel lehetőség szerint többféle formában is találkoznak, elsősorban a hallgatott zenékben figyelik meg, de élőben is találkoznak velük zenei előadásokon, koncerteken. A maguk által készített hangkeltő eszközöket pedig improvizációs, játékos feladatokban használják.

A tantárgyi fejlesztés eredményeképpen magasabb szintre jut előadói, zenei befogadói és alkotói készségük.

A zenehallgatáskor átélt élményeiket szóval, rajzzal, táncsal és szabad mozgás improvizációval fejezik ki. A hallgatott zenékben felismerik a tanult zenei elemeket, karaktereket.

Megvalósítandó cél továbbá, hogy a tanár változatos motivációs technikákkal segítséget nyújtson a tanulónak abban, hogy a zeneműveken keresztül rátaláljon önmagára.

A 3–4. évfolyamon az ének-zene tantárgy alapóraszám: 136 óra.

72X2 144 óra

A témakörök áttekintő táblázata:

Témakör neve	Óraszám
Zeneművek/Énekes anyag/Témahetek	72
Zeneművek/Zenehallgatás	28
Zenei ismeretek/Ritmikai fejlesztés	14
Zenei ismeretek/Hallásfejlesztés	13
Zenei ismeretek/Zenei írás, olvasás	14
Összes óraszám:	144

Ének-zene 3. évfolyam

	A tantárgy heti óraszám	A tantárgy éves óraszám
3. évfolyam	2	72

A tematikai egységek áttekintő táblázata:

Tematikai egység címe	Órakeret
Zeneművek/Énekes anyag/Témahetek	36 óra
Zenei ismeretek/Ritmikai fejlesztés	8 óra
Zenei ismeretek/Zenei írás, olvasás	7 óra
Zenei ismeretek/Hallásfejlesztés	7 óra
Zeneművek/Zenehallgatás	14 óra
Össz. óraszám	72 óra

A rendelkezésre álló szabad órakeret a tematikai egységek között van elosztva.

Témakör:	Zenei reprodukció – Éneklés	Órakeret 36 óra
Előzetes tudás	A tanult dalok pontos dallammal, ritmussal, szöveggel, megfelelő tempóban, tiszta intonációval, és szép hangon való éneklése.	
Tanulási eredmények	A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: — csoportosan vagy önállóan, életkorának és hangi sajátosságainak megfelelő hangmagasságban énekel, törekszik a tiszta intonációra; — különböző dinamikai szinteken tud énekelni; — a zenei produkciók kifejező előadásmódján a pedagógus visszajelzése alapján alakít; — a tanult dalokhoz kapcsolódó játékokban, táncokban, dramatizált előadásokban osztálytársaival aktívan részt vesz; — hangszerkíséretes dalokat énekel tanára vagy hangszeren játszó osztálytársa kíséretével; — hangterjedelme túllép az oktávon. A témakör tanulása eredményeként a tanuló: — emlékezetből énekel legalább 20 magyar népdalt; — ismer a tanult magyar népdalokhoz tartozó népszokásokat; — előadói készsége tovább fejlődik; — aktívan részt vesz az iskola vagy a helyi közösség hagyományos ünnepein; — a gyermek a dalokban megtalálja önmagát, s így azonosulni tud velük; — érzékeli a lineáris és a vertikális történéseket a zenében.	
A dalok és zeneművek megadott listája a tanár egyéni választása szerint, a tananyag 25 százalékával bővíthető Életképek Anyám, édesanyám; Elmentem a piacra; Ettem szőlőt; Én elmentem; Gólya, gólya, gilice, Hej, Jancsika; Itt ül egy kis kosárba; Kis kertemben uborka; Szántottam gyöpöt; Úgy tetszik, hogy; Volt nekem egy kecském Párosítók--- >Leányok, legények Cickom, cickom; Csipkefa bimbója; Két szál pünkösdrózsa ; Kis kece lányom Táncnóták-→Táncos dalok Erdőjáróznak a lányok; Három éjjel; Ég a gyertya, ha meggyújtják Tréfás dalok A faragószék nótája; Egy kis kertet keríték – D150; Fáj a kutyámnak a lába; Fut a kicsi kordé; Három szabó legények; Megfogtam egy szúnyogot; Összegyűlték, összegyűlték az újfalvi lányok; S a te fejed akkora; Szélről legeljetelek; Télen nagyon hideg van; Ugyan édes komámasszony „Mesés” dalok Elszaladt a kemma; Zöld erdőben a tücsök; Virágéknál ég a világ		

Dalok alkalmakra, keresztény ünnepekre, jeles napokra
 Erkel Ferenc – Himnusz; Kodály Zoltán-Gazdag Erzs: Ezüst szánkót hajt a dér; Betlehem kis falucskába;
 Csordapásztorok; Adjon az Úristen; Gábor Áron rézágyúja; Kodály Zoltán– Weöres Sándor: Buba éneke; Már
 megjöttünk ez helyre (Népdal – Károlyi Amy); Elhozta az Isten

Fejlesztési feladatok, készségek és ismeretek	Kapcsolódási pontok
– Magyar népdalok hallás utáni megtanulása; – A tanult dalok tiszta intonációjának fejlesztése az éneklés helyes szokásainak gyakorlásával, mint egyenes testtartás, helyes légzés és artikuláció; – A tanult magyar népdalok meghallgatása tanári előadásban, tánc házi zenében és feldolgozott formában; – Az interpretáció élménnyé mélyítése a dalokhoz kapcsolódó játékok, táncok, dramatizált előadások és élő hangszerek segítségével; – Az éneklés hangterjedelmének bővítése az oktávon túlra; – Előadói készség: az éneklés örömeinek megtalálása előadóként; a tevékenységközpontúság elősegítése; – Befogadói készség: új dalok megismerésével felfedezni a dalok megismerésének örömeit; új dalok tanulásakor felfedezni a dalok megismerésének örömeit; a képzelet használatának szorgalmazása a zeneművek befogadása közben; – Alkotói készség: aktív részvétel szorgalmazása az alkotói folyamatokban; a megélt élmények feldolgozásának segítése ; – Évfolyamonként legalább 40 gyermekjátékdal, népdal megismerése – A dalokhoz kapcsolódó játékok, a jeles napokhoz kapcsolódó hagyományok megismerése; – A dalokban előforduló népi kifejezések értelmezése; – A dalok témájához, karakteréhez igazodó tempók, éneklési módok megismerése.	<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> szókincs bővítése, érthető szövegejtés, kifejező artikuláció. <i>Vizuális kultúra:</i> a népi tárgykultúra jellemző példáinak ismerete. <i>Testnevelés:</i> mozgás, helyes légzés, testtartás.

Fogalmak tempo giusto, magyar népszokások, jeles napok, tánc ház

Témakör	Zenei reprodukció – Ritmikai fejlesztés	Órakeret 8 óra
Előzetes tudás	Egyenletes mérő, tempó tartás, tempó változás érzete. Metrum érzet, helyes hangsúlyozás. Irányított rögtönzés, a hang jellemzőinek tapasztalata.	
Tanulási eredmények	A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: – felismeri a páros lüktetést; – az ütemhangsúlyokat mozgással érzékelteti; – aktívan részt vesz az alkotói folyamatokban. A témakör tanulása eredményeként a tanuló: – ismeri a 4/4-es ütemet, valamint az egész értékű kottát és az egyedül álló nyolcadot azok szüneteivel; – felismeri és hangoztatja az összetett ritmusokat: szinkópa, – ritmizálva szólaltat meg mondókákat, gyermekverseket; – egyszerű ritmussorokat rögtönöz.	
Fejlesztési feladatok, készségek és ismeretek	Kapcsolódási pontok	
– Egyenletes lüktetés hangoztatása éneklés közben; – Ütemhangsúlyok mozgással történő érzékeltetése; – Ritmikai többszólamúság alkalmazása ritmuskánonokkal; – Összetett ritmusok gyakorlása páros metrumú ütemekben mozgással, testhangszerrel (pl. taps, csettintés, combtöbörgetés, dobbantás), a tanuló által készített hangkeltő eszközökkel, és ritmusnevekkel csoportosan és párban: • a zenei hangsúly érzékeltetésével, • mondókák, gyermekversek ritmusának hangoztatásával, • felelgetős ritmusjátékokkal,	<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> mondatszerkezetek – kérdés és felelet. <i>Dráma :</i> önkifejezés erősítése <i>Vizuális kultúra:</i> vizuális jelek és jelzések használata.	

• ritmusvariációval, • osztinatóval, • befejezés rögtönzésével egyszerű ritmussorokhoz – Alkotói készség: Egyszerű ritmushangszerek (pl. dobok, húrok, csörgők stb.) és hangkeltő eszközök készítése; Játékkal oldott zenei tevékenységek alkalmazása; Rögtönzés ritmussal; Ritmussorok alkotása változatos hangszínekkel használva, testhangok és különböző hangkeltő eszközök, és ritmushangszerek segítségével; – szinkópa, – egyedül álló nyolcad és szünete; – egész értékű és pontozott fél értékű kotta és szünete; – 4/4 –es ütemfajta.		Testnevelés: mozgáskoordináció.
Fogalmak	Szinkópa; zenei hangsúly;	
Témakör	Zenei reprodukció – Zenei írás, olvasás	Órakeret 7 óra
Előzetes tudás	A tanult ritmikai és dallami elemek felismerése kézjelről, betűkottáról, és azok hangoztatása tanári segítséggel csoportosan.	
Tanulási eredmények	A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: – megfigyeli és azonosítja az alapvető zenei jelenségeket (hangmagasság, dallamvonal, és időbeli viszonyok) a kottában; – kottaképről azonosítja a hallás után tanult dalokat; – érzékeli, hogy ugyanaz a dallamrészlet különböző magasságokban írható, olvasható. A témakör tanulása eredményeként a tanuló: – tanári segítséggel képes leírni egyszerű ritmusokat a tanult értékekkel; – tanári segítséggel képes leírni egyszerű dallamfordulatokat a tanult dallamhangokkal; – megtapasztalja a relatív szolmizáció lényegét; – a hallás után tanult dalokat képes a kottakép alapján azonosítani és a kottában követni; – a kottában felismeri a tanult új ritmusképleteket és dallamhangokat; – pentaton dalokat tanári segítséggel szolmizálva énekel, kézjelekkel mutatja; – helyesen használja a szolmizációs hangokat és neveket különböző intonációs és hangképző gyakorlatoknál, hallásfejlesztésnél.	
Fejlesztési feladatok, készségek és ismeretek		Kapcsolódási pontok
– A hallás után tanult dalok kottából való azonosítása különböző eszközökkel (pl. a dallamvonal lerajzolásával, mozgással stb.); – A hangmagasság, dallamvonal, és időbeli viszonyok megfigyelése és követése a kottában a tanult dalokon; – A tanult új ritmikai elemek megfigyelése és követése a kottában a tanult dalokon; – A tanult dallamhangok megfigyelése és követése a kottában a tanult dalokon; – Egyszerű, rövid írás – olvasási feladatok a tanult új ritmikai elemek és dallamhangok alkalmazásával; – A figyelem, az összpontosítás fejlesztése a fenti feladatok segítségével; – A finommotorikus mozgások fejlesztése az egyszerű, rövid írás feladatok segítségével; – A leírt kottakép visszaéneklése a zenei olvasás fejlesztésére; – Rövid dallamok éneklése a tanult hangok alkalmazásával, a zenei olvasás fejlesztésére; – Felismerő kottaolvasás segítése a tanult dalok szolmizált, kézjelezett éneklése után; – A mozgó dó hang szerepének megfigyelése az írás és az olvasás során; – Szinkópa grafikai képe és írása; – Egyedül álló nyolcad és szünete grafikai képe és írása; – Egész értékű kotta és szünetének grafikai képe és írása;		Matematika: halmazok, számsorok. Vizuális kultúra: vizuális jelek és jelzések használata.

– A 4/4 –es ütemfajta grafikai képe és írása; – Dó' – lá – szó – mi – ré – dó – lá, hangok a kottában;		
Fogalmak	Az újonnan tanult ritmusok neve és gyakorló neve, a dallami elemek szolmizációs neve, kézjele, betűjele.	
Témakör	Zenei befogadás – Zenei ismeretek/ Hallásfejlesztés	Órakeret 7 óra
Előzetes tudás	Csendre való képesség, figyelem a zenehallgatásra, fejlődő hangszínhallás, többszólamú halláskészség és formaérzék. Alapismeretek hangszerekről, a zene befogadásának képessége a zenehallgatási anyaghoz kapcsolódóan.	
Tanulási eredmények	A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: – csoportosan vagy önállóan, életkorának és hangi sajátosságainak megfelelő hangmagasságban énekel, törekszik a tiszta intonációra; – különböző dinamikai szinteken tud énekelni; – a zenei produkciók kifejező előadásmódján a pedagógus visszajelzése alapján alakít; énekel a pentaton hangsorban; – a tanult énekelt zenei anyagot tanári vezetéssel el tudja énekelni kézjelezve és szolmizálva. A témakör tanulása eredményeként a tanuló: – megismeri, éneklí és alkalmazza a felső dó , alsó lá hangokat; – megfigyel és hallás után reprodukál különböző hangszíneket, ellentétes dinamikai szinteket; – a tanult dalok, zenei részletek éneklésekor hangerejét a zenei kifejezésnek megfelelően tudja változtatni.	
Fejlesztési feladatok, készségek és ismeretek		Kapcsolódási pontok
– A tudatosított zenei elemek gyakorlása minél több kontextusban; – Belső hallás fejlesztése dallambújtatással; – A tanult énekelt zenei anyaghoz köthető szolmizációs hangok kézjelről történő éneklése; – Kánonok éneklése, gyakorlása; – A dallam és szöveghangsúly összefüggéseinek megfigyelése; – Alkotói készség: különböző karakterű dallamválasz rögtönzése egyszerű dallamsorokhoz; testhangszerek (pl. taps, csettintés, combütögetés, dobantás), és a tanuló által készített hangkeltő eszközök hangszíneinek megfigyelése és azok improvizatív használata, eltérő karakterek kifejezésére; – A pentaton hangkészlet kiegészül a felső dó hanggal; – Különböző karakterű hangszínek, dinamikai szintek megfigyelése és azonosítása a tanult dalokban, zeneművekben;		<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> memóriafejlesztés, hangszín, hangerő. <i>Matematika:</i> elemző képesség fejlesztése. <i>Vizuális kultúra:</i> zenei élmények vizuális megjelenítése. Kreativitás, manuális készség fejlesztése
Fogalmak	Forte; piano; halkítás-erősítés; dallam- és szöveghangsúly; pentaton hangsor	
Témakör	Zenei befogadás – Zenehallgatás	Órakeret 14 óra
Előzetes tudás	Befogadói kompetenciák a korosztálynak és az átélt zenei élményeknek megfelelően. Ismeretek hangszerekről A megadott művek egy része olyan terjedelmű, hogy az énekzene óra keretei között csak részletek meghallgatására van mód. A zeneművek élményszerű bemutatását előzze meg az egyik legfontosabb pedagógiai eszköz, a <i>motiváció</i>, melyhez hozzátartozik a lehetőség szerinti koncertlátogatás, a lényeges a zenei anyagok minél élményszerűbb, a zenékhez, dalokhoz kapcsolódó táncok, játékok megtanulása és a zenei előadások, zenés filmek videó felvételről történő megtekintése. A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: – zenehallgatási élményekkel gazdagodik; – további zongoradarabokban ismer rá a tanult dalokra; – népdalfeldolgozásokat hall zenekari kísérettel; – ismerete gazdagodik a különböző stílusban írott zeneművek meghallgatása által;	

Tanulási eredmények	– megismer több, a mindennapokhoz, továbbá alkalmakhoz, ünnepekhez, jeles napokhoz fűződő zenei részletet; – megismerkedik a szimfonikus zenekar főbb hangszereivel (hegedű, cselló, fuvola, oboa, klarinét, kürt, trombita); – megismerkedik a zenében alkalmazott humorral. A témakör tanulása eredményeként a tanuló: – meg tudja különböztetni a népdalfeldolgozásokat az egyéb szimfonikus művektől; – megkülönbözteti a szólóhangszer hangzását a zenekari hangzástól; – képzelete és kreatív gondolkodása fejlődik; – képes az érzelmi azonosulásra; – egyre hosszabb zenei részletekre képes figyelni; – kialakul a többirányú figyelem készsége, a lineáris és a vertikális történések érzékelése.

Zeneművek / Zenehallgatás / Harmadik osztály

Kodály Zoltán: Bicinia Hungarica – Volt nekem egy kecském; Túrót eszik a cigány – gyermekkar, részlet (Csipkefa bimbója), Pünkösdlő – gyermekkar, részlet (Elhozta az Isten); Háry János – A császári udvar bevonulása; Napóleon csatája; Sej, Nagybonyban; Székely fonó: Kitrákotty mese

Bartók Béla: Gyermeknek I./5. Játék (Cickom, cickom); I./17. Körtánc (Kis kece lányom); II./ 29. Ötfokú dallam (Anyám, édesanyám) Bartók Béla: Mikrokozmosz – II./95. A kertemben uborka; 44 hegedűduó – II. füzet- Szúnyogtánc (Mefogtam egy szúnyogot); III. füzet Párosító (Ugyan édes komámasszony)

Bárdos Lajos: Kicsinyek kórusa – Itt ül egy kis kosárba'; Ugyan, édes komámasszony; Elszaladt a kemence; Egy boszorka van, Szegény Bodri! - gyermekkar (Fáj a kutyámnak a lába)

Josquin: A tücsök

Leopold Mozart: Gyermekszimfónia - részlet

Decsényi János: Kati dalai – Virágéknál ég a világ

Csajkovszkij: Diótörő- Kínai tánc, Orosz tánc

Johann Strauss: Tik-Tak polka

Ránki György: Pomádé király új ruhája I. szvit III. tétel; „Munkában a szemfényvesztők, készül a csodaruha”

Leonard Bernstein: Divertimento – pulyka tánc

Szokolay Sándor: Hüvelyk Matyi

Decsényi János: Kati dalai – Virágéknál ég a világ – ide tenném, időrend

Betlehemes / Csordapásztorok

Fejlesztési feladatok, készségek és ismeretek	Kapcsolódási pontok
– A hangszerek hangszínének megfigyeltetése a tanult zenei anyagban; – Különböző stílusú, korú és műfajú zenék hallgatása a gyermekvilág és mesék témájában; – Az egyes szereplők zenei ábrázolásának megfigyelése a cselekményes zenében; – Hangutánzások, hangszínek, ellentétek megfigyelése a hallgatott zenékben; – A zene keltette érzések kifejezése szóval, rajzzal, tánccal és/vagy szabad mozgás improvizációval; – Zenei befogadói készség: a hallgatott zenék folyamatainak követése: hasonlóságok, különbözőségek, variációk megfigyelése a tanuló képzeletének aktív részvétele a zeneművek befogadásában; egy-egy zenemű befogadásának segítése motivációs zenei játékokkal; a zenei befogadás mikéntjének megtapasztalása a zenei aktivitáson keresztül; – Zenei befogadói készség fejlődése; – Alkotói készség: aktív részvétel az alkotói folyamatokban; a megélt élmények feldolgozása; a zeneművek eljátszása dramatizált előadással; – A gyermekkar, vegyeskar, szólóhangszer és a zenekar hangzásának azonosítása; – A zeneművekhez tartozó mesék, zenei programok megismerése;	<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> memória fejlesztése a tanult szövegeken keresztül. <i>Etika:</i> zeneművek erkölcsi tartalma, üzenete, viselkedési normák a zeneművekben. <i>Vizuális kultúra:</i> zenei tartalmak vizuális megjelenítése.

– A zenei kifejezés művészi megvalósítása változatainak megismerése; – Ismeretek szerzése hiteles előadóktól a dalok stílusos előadásához.	
Fogalmak	Visszatérés a zenében, vagy ABA forma; duett; szólóének (dal)
A fejlesztés várt eredményei a harmadik évfolyam végén, továbbhaladás feltételei.	– A tanulók 20 dalt (15 népzenei és 5 műzenei szemelvény) el tudnak énekelni emlékezetből, csoportosan. A népdalokat csokorba szedve is éneklük. Csoportosan bátran és zengő hangon jó hangmagasságban énekelnek. Képesek az új dalokat rövid előkészítést követően tanári segítséggel kézjéről majd szöveggel megtanulni. – Kreatívan részt vesznek a generatív játékokban és feladatokban. Képesek ritmusvariációt, ritmussort alkotni. A 2/4 és 4/4-es metrumot helyesen hangsúlyozzák. – A tanult zenei elemeket (pl. metrum, ritmus, dallam, dinamikai jelzések) felismerik. Az ismert dalokat olvassák kézjéről, betűkottáról és csoportosan. A megismert ritmikai elemeket tartalmazó ritmus gyakorlatot pontosan, folyamatosan szóltatják meg csoportosan és egyénileg is. A tanult dalok stílusában megszerkesztett rövid dallamfordulatokat kézjéről, betűkottáról és hangjegyről szolmizálják. – Megkülönböztetik a tudatos zenehallgatást a háttérzenétől. Meg tudják nevezni a zeneművekben megszólaló ismert hangszertípusokat. Fejlődik formaérzékük, a formai építkezés jelenségeit (azonosság, hasonlóság, különbözőség, variáció) meg tudják fogalmazni. Fejlődik zenei memóriájuk és belső hallásuk. – Figyelmesen hallgatják az életkori sajátosságaiknak megfelelő zenei részleteket.

Ének-zene 4. évfolyam

	A tantárgy heti óraszám	A tantárgy éves óraszám
4. évfolyam	2	72

A tematikai egységek áttekintő táblázata

Tematikai egység címe	Órakeret
Zeneművek/Énekes anyag/Témahetek	36 óra
Zenei ismeretek/Ritmikai fejlesztés	8 óra
Zenei ismeretek/Zenei írás, olvasás	7 óra
Zenei ismeretek/Hallásfejlesztés	7 óra
Zeneművek/Zenehallgatás	14 óra
Össz. óraszám:	72 óra

A rendelkezésre álló további órakeret a tematikai egységek között van elosztva.

Témakör	Zenei reprodukció – Énekes anyag	Órakeret 36 óra
Előzetes tudás	A tanult dalok pontos dallammal, ritmussal, szöveggel, megfelelő tempóban, tiszta intonációval, és szép hangon való éneklése.	
Tanulási eredmények	A dalok és zeneművek megadott listája a tanár egyéni választása szerint, a tananyag 25 százalékával bővíthető A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: – csoportosan vagy önállóan, életkorának és hangi sajátosságainak megfelelő hangmagasságban énekel, törekszik a tiszta intonációra; – különböző dinamikai szinteken tud énekelni; – a zenei produkciók kifejező előadásmódján a pedagógus visszajelzése alapján alakít; – a tanult dalokhoz kapcsolódó játékokban, táncokban, dramatizált előadásokban osztálytársaival aktívan részt vesz; – hangszerkíséretes dalokat énekel tanára vagy hangszeren játszó osztálytársa kíséretével; – hangterjedelme túllép az oktávon. A témakör tanulása eredményeként a tanuló: – emlékezetből énekel legalább 40 magyar népdalt; – emlékezetből éneklő Himnusz; – ismer a tanult magyar népdalokhoz tartozó népszokásokat; – előadói készsége tovább fejlődik; – aktívan részt vesz az iskola vagy a helyi közösség hagyományos ünnepein; – a gyermek a dalokban megtalálja önmagát, s így azonosulni tud velük; – érzékeli a lineáris és a vertikális történéseket a zenében	
Életképek A juhásznak; Badacsonyi szőlőhegyen; Béres legény; Bogojai legények; Ábécédé; Falu végén; Gyéren vettem kenderkémet; Kelj fel juhász; Kihajtottam; Molnárlegény voltam én, PásztoreMBER vígan él; Sárga csikó, Szánt a babám Párosítók → <i>Leányok, legények</i> Azt hallottam; Csillag Boris; Elvesztettem páromat; Hej, Vargáné; Jaj, de szépen esik az eső; Kocsi, szekér; Komáromi kisleány; Széles a Duna; Szép szatmári lányok; Új a csizmám; Zörög a kocsi Állatos dalok A macskának négy a lába, Az árgyélus kismadár, Debrecenbe kéne menni; Egy nagyorrú bolha; Házasodik a tücsök; Kis kacsá fürdik Dalok alkalmakra, keresztény ünnepekre, jeles napokra		

Erkel Ferenc: Himnusz; Luca, Luca; Karácsonyi pásztortánc; Mennyből az angyal; Üdvözlégy, kis Jézuska; Farsang három napjába; Ez ki háza, ki háza?, Huszárgyerekek, huszárgyerekek; Most szép lenni katonának; A pünkösdsnek jeles napján		
Fejlesztési feladatok, készségek és ismeretek		Kapcsolódási pontok
– Magyar népdalok hallás utáni megtanulása; – A tanult dalok tiszta intonációjának fejlesztése az éneklés helyes szokásainak gyakorlásával, mint egyenes testtartás, helyes légzés és artikuláció; – A tanult magyar népdalok meghallgatása tanári előadásban, táncchízi zenében és feldolgozott formában, melyek példája nyomán törekszik az autentikus előadásra; – Az interpretáció élménnyé mélyítése a dalokhoz kapcsolódó játékok, táncok, dramatizált előadások és élő hangszerkísérek segítségével; – Az éneklés hangterjedelmének bővítése az oktávon túlrá; – Előadói készség: az éneklés örömeinek megtalálása előadóként; a tevékenységközpontúság elősegítése; – Befogadói készség: új dalok megismerésével felfedezni a dalok megismerésének örömeit; új dalok tanulásakor felfedezni a dalok megismerésének örömeit; a képzelet használatának szorgalmazása a zeneművek befogadása közben; – Alkotói készség: aktív részvétel szorgalmazása az alkotói folyamatokban; a megélt élmények feldolgozásának segítése ; – Évfolyamonként legalább 40 gyermekjátékdal, népdal megismerése – ezt írtuk közös megegyezéssel; – A dalokhoz kapcsolódó játékok, a jeles napokhoz kapcsolódó hagyományok megismerése; – A dalokban előforduló népi kifejezések értelmezése; – A dalok témájához, karakteréhez igazodó tempók, éneklési módok megismerése.		<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> szókincs bővítése, érthető szövegejtés, kifejező artikuláció <i>Vizuális kultúra:</i> a népi tárgykultúra jellemző példáinak ismerete. <i>Testnevelés:</i> mozgás, helyes légzés, testtartás.
Fogalmak	tempo giusto, magyar népszokások, jeles napok, tánccház	
Témakör	Zenei ismeretek/Ritmikai fejlesztés	Órakeret 8 óra
Előzetes tudás	Egyenletes mérő, tempótartás, tempóváltozás érzete. Metrumérzet, helyes hangsúlyozás. Irányított rögtönzés, a hang jellemzőinek tapasztalata.	
Tanulási eredmények	A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: – felismeri a páros és a páratlan lüktetést; – az ütemhangsúlyokat mozgással érzékelteti; – aktívan részt vesz az alkotói folyamatokban. A témakör tanulása eredményeként a tanuló: – ismeri a 4/4-es ütemet, valamint az egész értékű kottát és az egyedül álló nyolcadot azok szüneteivel; – ismeri a ¾-es ütemet, valamint a pontozott fél értékű kottát; – megkülönbözteti a páros és páratlan lüktetést; – felismeri és hangoztatja az összetett ritmusokat: szinkópa, nyújtott és éles ritmus; – ritmizálva szólaltat meg mondókákat, gyermekverseket; – egyszerű ritmussorokat rögtönöz. A páros tagolódású zenei formaegységek érzete, kérdés-felelet improvizáció, a 4/4-es és ¾-es metrum érzete és helyes hangsúlyozása,	
Fejlesztési feladatok, készségek és ismeretek		Kapcsolódási pontok
– Egyenletes lüktetés hangoztatása éneklés közben; – Ütemhangsúlyok mozgással történő érzékeltetése; – Ritmikai többszólamúság alkalmazása ritmuskánonokkal;		<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> mondat szerkezetek - kérdés és felelet.

– Összetett ritmusok gyakorlása páros és páratlan metrumú ütemekben mozgással, testhangszerrel (pl. taps, csettintés, combütögetés, dobbantás), a tanuló által készített hangkeltő eszközökkel, és ritmusnevekkel csoportosan és párban: • a zenei hangsúly érzékeltetésével, • mondókák, gyermekversek ritmusának hangoztatásával, • felelgetős ritmusjátékokkal, • ritmusvariációval, • osztinatóval, • befejezés rögtönzésével egyszerű ritmussorokhoz – Alkotói készség: Egyszerű ritmushangszerek (pl. dobok, húrok, csörgők stb.) és hangkeltő eszközök készítése; Játékkal oldott zenei tevékenységek alkalmazása; Rögtönzés dallammal, ritmussal; Ritmussorok alkotása változatos hangszínekkel használva, testhangok és különböző hangkeltő eszközök, és ritmushangszerek segítségével; – szinkópa, nyújtott és éles ritmus; – egyedül álló nyolcad és szünete; – egész értékű és pontozott fél értékű kotta és szünete; – $\frac{3}{4}$ és $\frac{4}{4}$ –es ütemfajta.		<i>Vizuális kultúra:</i> vizuális jelek és jelzések használata. <i>Testnevelés:</i> mozgáskoordináció.
Foglalkozások	Szinkópa; zenei hangsúly; nyújtott és éles ritmus; páratlan lüktetés	
Témakör	Zenei ismeretek/ Zenei írás-olvasás	Órakeret 8 óra
Előzetes tudás	A tanult ritmikai és dallami elemek felismerése kézjelről, betűkottáról, és azok hangoztatása tanári segítséggel csoportosan.	
Tanulási eredmények	A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: – megfigyeli és azonosítja az alapvető zenei jelenségeket (hangmagasság, dallamvonal, és időbeli viszonyok) a kottában; – kottaképről azonosítja a hallás után tanult dalokat; – érzékeli, hogy ugyanaz a dallamrészlet különböző magasságokban írható, olvasható. A témakör tanulása eredményeként a tanuló: – tanári segítséggel képes leírni egyszerű ritmusokat a tanult értékekkel; – tanári segítséggel képes leírni egyszerű dallamfordulatokat a tanult dallamhangokkal; – elmélyültebb lesz alapvető tájékozottsága a kottában; – megtapasztalja a relatív szolmizáció lényegét; – a hallás után tanult dalokat képes a kottakép alapján azonosítani és a kottában követni; – a kottában felismeri a tanult új ritmusképleteket és dallamhangokat; – pentaton és hétfokú dalokat tanári segítséggel szolmizálva énekel, kézjelekkel mutatja; – helyesen használja a szolmizációs hangokat és neveket különböző intonációs és hangképző gyakorlatoknál, hallásfejlesztésnél.	
Fejlesztési feladatok, készségek és ismerete		Kapcsolódási pontok
– A hallás után tanult dalok kottából való azonosítása különböző eszközökkel (pl. a dallamvonal lerajzolásával, mozgással stb.); – A hangmagasság, dallamvonal, és időbeli viszonyok megfigyelése és követése a kottában a tanult dalokon; – A tanult új ritmikai elemek megfigyelése és követése a kottában a tanult dalokon; – A tanult dallamhangok megfigyelése és követése a kottában a tanult dalokon; – Egyszerű, rövid írás – olvasási feladatok a tanult új ritmikai elemek és dallamhangok alkalmazásával; – A figyelem, az összpontosítás fejlesztése a fenti feladatok segítségével;		<i>Matematika:</i> halmazok, számsorok. <i>Vizuális kultúra:</i> vizuális jelek és jelzések használata.

– A finommotorikus mozgások fejlesztése az egyszerű, rövid írás feladatok segítségével; – A leírt kottakép visszaéneklése a zenei olvasás fejlesztésére; – Rövid dallamok éneklése a tanult hangok alkalmazásával, a zenei olvasás fejlesztésére; – Felismerő kottaolvasás segítése a tanult dalok szolmizált, kézjelezett éneklése után; – A mozgó dó hang szerepének megfigyelése az írás és az olvasás során; – Violinkulcs írása; – Szinkópa, nyújtott és éles ritmus grafikai képe és írása; – Egyedül álló nyolcad és szünete grafikai képe és írása; – Egész értékű és pontozott fél értékű kotta és szünetének grafikai képe és írása; – A $\frac{3}{4}$ és $\frac{4}{4}$ –es ütemfajta grafikai képe és írása; – Dó' – lá – szó – mi – ré – dó – lá, - szó, hangok a kottában; – A hétfokú hangsor relációi, kézjelük és elhelyezkedésük a vonalrendszerben.		
Fogalmak	Mérő, ritmus, szünet, ütem, ütemvonal, záróvonal, ismétlőjel, ütemmutató, ritmushangszer, rögtönzés, öt vonalas rendszer, vonal-vonalköz, pót vonal, kezdőhang – záróhang, gyors, lassú, osztinató, ritmuskánon	
Témakör	Zenei ismeretek/Hallásfejlesztés	Órakeret 4 óra
Előzetes tudás	Csendre való képesség, figyelem a zenehallgatásra, fejlődő hangszínhallás, többszólamú halláskészség és formaérzék. Alapismeretek hangszerekről, a zene befogadásának képessége a zenehallgatási anyaghoz kapcsolódóan.	
Tanulási eredmények	A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: – érzékeli a hangok egymásutánját, különböző hangszíneket, ellentétes dinamikai szinteket, ezeket felismeri az őt körülvevő világ hangjaiban, tanult dalokban, zeneművekben; – érti a különbséget a hangerő, hangszín, hangmagasság fogalmai között; – rövid dallamsorokat rögtönöz; – örömmel vesz részt az alkotói folyamatokban. A témakör tanulása eredményeként a tanuló: – megismeri, éneklés és alkalmazza a pentaton hangkészlet hangjait; – a dalokat tanári segítséggel szolmizálva éneklés, kézjelekkel mutatja; – a fenti hangkészletben különböző gyakorlati formákban használja, belső hallása fejlődik; – megtapasztalja a relatív szolmizáció lényegét; – a tanult dalok, zenei részletek éneklésekor tudja változtatni hangerejét a zenei kifejezésnek megfelelően; – különböző hangszíneket, ellentétes dinamikai szinteket hallás után megfigyel és reprodukál.	
Fejlesztési feladatok, készségek és ismeretek		Kapcsolódási pontok
– A hangerő, hangszín, hangmagasság változásainak megfigyelése és megnevezése a környező világ hangjaiban, tanult dalokban, zeneművekben; – Magas és mély hangok megfigyelése a tanult dalokban; – Hangszínek és ellentétes dinamikai szintek gyakorlása hangutánzással, felelgetős játékokkal; – Belső hallás fejlesztése dallambújtatással; – A tanult énekelt zenei anyaghoz köthető szolmizációs hangok kézjéről történő éneklése; – Kánon éneklése, gyakorlása egyszerű formában; – Alkotói készség: Rövid dallamsorok rögtönzése pl. saját névre;		<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> memóriafejlesztés, hangszín, hangerő. <i>Matematika:</i> elemző képesség fejlesztése. <i>Vizuális kultúra:</i> zenei élmények vizuális megjelenítése. Kreativitás, manuális készség fejlesztése

- A testhangszerek (pl. taps, csettintés, combütögetés, dobbantás), és a tanuló által készített hangkeltő eszközök hangszínének megfigyelése és azok improvizatív használata egy szó vagy érzelm kifejezésére; - A pentaton hangkészlet hangjainak ismerete kiegészülve az alsó „lá”-val; - A pentaton hangkészlet kézjeleinek ismerete és kézjelről történő éneklése; - kánon éneklésmódjának elsajátítása.		
Fogalmak	Forte; piano; halkítás-erősítés; dallam- és szöveghangsúly; pentaton hangsor; hétfokú hangsor; violinkulcs.	
Témakör	Zeneművek/Zenehallgatás	Órakeret 14 óra
Előzetes tudás	Befogadói kompetenciák a korosztálynak és az átélt zenei élményeknek megfelelően. Ismeretek hangszerekről.	
Tanulási eredmények	A megadott művek egy része olyan terjedelmű, hogy az ének-zene óra keretei között csak részletek meghallgatására van mód. A zeneművek élményszerű bemutatását előzze meg az egyik legfontosabb pedagógiai eszköz, a <i>motiváció</i>, melyhez hozzátartozik a lehetőség szerinti koncertlátogatás, a Lényeges a zenei anyagok minél élményszerűbb, a zenéhez, dalokhoz kapcsolódó táncok, játékok megtanulása és a zenei előadások, zenés filmek videó felvételtől történő megtekintése. A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: - zenehallgatási élményekkel gazdagodik; - további zongoradarabokban ismer rá a tanult dalokra; - népdalfeldolgozásokat hall zenekari kísérettel; - megismerkedik a zenében alkalmazható humorral; - ismerete gazdagodik a különböző stílusban írott zeneművek meghallgatása által; - megismer több, a mindennapokhoz, továbbá alkalmakhoz, ünnepekhez, jeles napokhoz fűződő zenei részletet; - megismerkedik a szimfonikus zenekar főbb hangszereivel (hegedű, cselló, fuvola, oboa, klarinét, kürt, trombita); - megismerkedik a zenében alkalmazott humorral. A témakör tanulása eredményeként a tanuló: - meg tudja különböztetni a népdalfeldolgozásokat az egyéb szimfonikus művektől; - megkülönbözteti a szólóhangszer hangzását a zenekari hangzástól; - képzelete és kreatív gondolkodása fejlődik; - képes az érzelmi azonosulásra; - egyre hosszabb zenei részletekre képes figyelni; - kialakul a többirányú figyelem készsége, a lineáris és a vertikális történések érzékelése.	
Erkel Ferenc: Himnusz Népzenei felvételek eredeti előadásban (Magyar népzene sorozat) Kodály Zoltán: Hány János – részletek – Ábécédé, A juhász – gyermekkar; Villó – gyermekkar, részlet (Ez ki háza); Pünkösdlő – gyermekkar, részlet (A pünkösdlőnek) Bartók Béla: Gyermeknek I./11. Elvesztettem páromat; II./ 22. Debrecenbe kéne menni; II./ 37. Kanásznóta (Házasodik a tücsök) Bartók Béla: Mikrokozmosz - Dallam ködgomolyban Bárdos Lajos: Kocsi, szekér - vegyeskar Clément Janequin: A madarak éneke W.A. Mozart: Gyermekjáték – dal W.A. Mozart: Esz-dúr zongoraverseny K. 271 "Jeunehomme" III. tétel - részlet Csajkovszkij: Diótörő – Csokoládé tündér tánca Muszorgszkij: Egy kiállítás képei - Baba Yaga kunyhója Bizet: Carmen – gyermekkar (Mi is jöttünk felvonulni) Rossini: Macska – duett		

Prokofjev: Péter és a farkas - részletek
 Debussy: Gyermekkuckó - Néger baba tánca
 Betlehemes / Üdvözlégy, kis Jézuska

Fejlesztési feladatok, készségek és ismeretek		Kapcsolódási pontok
- A hangszerek hangszínének megfigyeltetése a tanult zenei anyagban; - Különböző stílusú, korú és műfajú zenék hallgatása a gyermekvilág és mesék témájában; - Az egyes szereplők zenei ábrázolásának megfigyelése a cselekményes zenében; - Hangutánzások, hangszínek, ellentétek megfigyelése a hallgatott zenékben; - A zene keltette érzések kifejezése szóval, rajzzal, tánccal és/vagy szabad mozgás improvizációval; - Zenei befogadói készség: a hallgatott zenék folyamatainak követése: hasonlóságok, különbözőségek, variációk megfigyelése a tanuló képzeletének aktív részvétele a zeneművek befogadásában; egy-egy zenemű befogadásának segítése motivációs zenei játékokkal; a zenei befogadás mikéntjének megtapasztalása a zenei aktivitáson keresztül; - Zenei befogadói készség fejlődése; - Alkotói készség: aktív részvétel az alkotói folyamatokban; a megélt élmények feldolgozása; a zeneművek eljátszása dramatizált előadással; - A gyermekkar, vegyeskar, szólóhangszer és a zenekar hangzásának azonosítása; - A zeneművekhez tartozó mesék, zenei programok megismerése; - A zenei kifejezés művészi megvalósítása változatainak megismerése; - Ismeretek szerzése hiteles előadóktól a dalok stílusos előadásához.		<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> memória fejlesztése a tanult szövegeken keresztül. <i>Etika:</i> zeneművek erkölcsi tartalma, üzenete, viselkedési normák a zeneművekben. <i>Vizuális kultúra:</i> zenei tartalmak vizuális megjelenítése.
Fogalmak	Himnusz; visszatérés a zenében, vagy ABA forma; duett; szólóének (dal)	
A fejlesztés várt eredményei a negyedik évfolyam és a két évfolyamos ciklus végén, a továbbhaladás feltételei.	- A tanulók 40 dalt (30 népzenei és 10 műzenei szemelvény) el tudnak énekelni emlékezetből a-e” hangterjedelemben több versszakkal, csoportosan. A népdalokat csokorba szedve is éneklük. Csoportosan bátran és zengő hangon jó hangmagasságban énekelnek a dalok élményekből kiinduló, szövegtartalmat kifejező megszólaltatásával. Képesek az új dalokat rövid előkészítést követően tanári segítséggel kézjelről vagy betűkottáról előbb szolmizálva, majd szöveggel megtanulni. Többszólamú éneklési készségük fejlődik (ritmus osztinató, kánon). - Kreatívan részt vesznek a generatív játékokban és feladatokban. Képesek ritmusvariációt, ritmussort alkotni. A 3/4-es és 4/4-es metrumot helyesen hangsúlyozzák. - A tanult zenei elemeket (pl. metrum, ritmus, dallam, dinamikai jelzések) felismerik kottaképről (kézjel, betűkotta). Az ismert dalokat olvassák kézjelről, betűkottáról és csoportosan. A megismert ritmikai elemeket tartalmazó ritmus gyakorlatot pontosan, folyamatosan szólaltatják meg csoportosan és egyénileg is. A tanult dalok stílusában megszerkesztett rövid dallamfordulatokat kézjelről, betűkottáról és hangjegyről szolmizálják. - Megkülönböztetik a tudatos zenehallgatást a háttérzenétől. Meg tudják nevezni a zeneművekben megszólaló ismert hangszertípusokat. Fejlődik formaérzékük, a formai építkezés jelenségeit (azonosság, hasonlóság, különbözőség, variáció) meg tudják fogalmazni. Fejlődik zenei memóriájuk és belső hallásuk. - Figyelmesen hallgatják az életkori sajátosságaiknak megfelelő zenei részleteket. A negyedik évfolyam végére olyan gyakorlati tapasztalatokat szereznek a zenehallgatásról, amelyre építve a zenei stílusérzék és zeneértés egyre árnyaltabbá válik.	

TECHNIKA ÉS TERVEZÉS

A technika és tervezés tantárgy a problémamegoldó gondolkodást, a saját tapasztalás útján történő ismeretszerzést helyezi a középpontba, melynek eszköze a tanórákon megvalósuló kreatív tervező és alkotó munka, a hagyományos kézműves és a legmodernebb digitális technológiák felhasználásával. A tantervben kiemelt szerepet kap a tanulni tudás, az alkalmazás, a problémamegoldáson alapuló alkotás. Ezt szolgálják a kínált tevékenységek, a nevelés, a kompetenciafejlesztés és a műveltségterület leírt rendszere, az egyes elemek arányos megjelenítése.

A technika és tervezés tantárgy a Nemzeti alaptantervben rögzített kulcskompetenciákat az alábbi módon fejleszti:

A kommunikációs kompetenciák: A tantárgy tanulása során a tanuló elképzeléseit, terveit megoszthatja társaival, véleményét ütközteti, a különbségek tisztázásával konszenzusra jut. A tanórákon a csoportban végzett feladatmegoldás során a tanulónak együttműködési készségeit fejlesztve lehetősége nyílik építő jellegű párbeszédre. A tantárgy technikátörténeti ismeretei hozzájárulnak a régi korok – esetleg tájegységekenként eltérő – elnevezéseinek megismeréséhez és elsajátításához, amin keresztül bemutatható a gyakorlati tevékenységhez kapcsolódó nyelvhasználat gazdagsága, árnyaltsága és a tájnyelvi értékek.

A digitális kompetenciák: A tantárgy olyan értékrendet közvetít, melynek szerves része a környezet folyamatos észlelése, az információhoz jutás, az információk értékelése, beépülése a hétköznapi életbe.

A matematikai, gondolkodási kompetenciák: A technika és tervezés a természettudományos tantárgyak – környezetismeret, természettudomány 5–6. évfolyam – előkészítésében, a tanult ismeretek szintetizálásában és gyakorlati alkalmazásában tölt be fontos szerepet. A célok eléréséhez széles körű, differenciált tevékenységrendszert alkalmaz, mellyel megalapozza a tanulók természettudományos és műszaki műveltségét, segíti a mindennapi életben felmerülő problémák megoldását.

A személyes és társas kapcsolati kompetenciák: A tanuló a másokkal közösen végzett csoportos gyakorlati alkotótevékenységek révén szerez tapasztalatot a csoporttagokkal tervezett együttműködés kialakításának lehetőségeiről és a csoporton belüli vezetői, illetve végrehajtói szerepekről.

A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái: A tanulóban az iskolai tevékenysége során erősödik a cselekvő tudatosság, amely hozzájárul a munkára vonatkozó igényességhez, az életvitel aktív alakításához, fejlesztéséhez.

Cél a tanulók életében felmerülő komplex gyakorlati problémák megoldási készségének kialakítása, a cselekvés általi tanulás és fejlődés támogatása. A tanulók a tanulási folyamat során használható (működő, megehető, felvehető stb.) produktumokat hoznak létre valódi anyagokból, ezekhez az adott életkorban biztonságosan használható szerszámokat, eszközöket alkalmazva.

A tantárgy sajátossága, hogy a tanórai tevékenység gyakorlatközpontú; kiemelkedő jellemzője, hogy a tanulási folyamatban központi szerepet kap az ismereteken túlmutató tudásalkalmazás, ezért az értékelés elsősorban az alkotó folyamatra, a munkavégzési szokásokra, az elkészült produktumra irányul, és jelentős szerepet kap benne az elért sikerek, eredmények kiemelése, a pozitív megerősítés.

A tantárgy tanulása és tanítása során célszerű alkalmazni azokat a közismereti tárgyak keretében elsajátított ismereteket, amelyek segíthetnek a mindennapi életben felmerülő problémák megoldásában. Olyan cselekvőképesség kialakítása a cél, amelynek mozgatója a felelősségérzet és az elköteleződés, alapja pedig a megfelelő autonómia és nyitottság, megoldási komplexitás.

A tantárgy struktúrájában rugalmas, cselekvésre építő, tanulás- és tanulócentrikus. A megszerezhető tudás alkalmazható, s ezzel lehetővé teszi a tanuló számára a mindennapi életben használható és hasznos készségek kialakítását.

Technika és tervezés 1-2. évfolyam

Az ember környezetet is átalakító tevékenységének, felelősségének megismerése, megértése nem új feladat az iskolát kezdő tanulók számára. Az óvodai élet során naponta végeztek munka jellegű tevékenységeket, egyrészt az önellátás, önkiszolgálás, másrészt a tárgyalgatás, a kézműves és óvodakerti tevékenységek terén. Minden óvodai munkatevékenység célja, hogy a gyerekek mintát követve bekapcsolódjanak, és örömmel vegyenek részt benne, megélik a sikert, büszké legyenek munkájukra, épüljön, erősödjön motivációs bázisuk.

Az alapfokú képzés első nevelési-oktatási szakaszában erre a motivációs bázisra építve tervezhető a technika és tervezés tantárgy programja, középpontba helyezve az alkotótevékenységet, a munkát. Célszerűen játékba ágyazott minta és modellkövetés, tapasztalatszerzés, felfedezés, alkotás kell, hogy jellemezze a tanórákon megvalósuló aktív tanulási folyamatot. Az ismeretek szervezője az a környezeti tapasztalások során már kialakult szokásrend, amelyhez életvitelünkkel alkalmazkodunk, s amelynek szervező ismeretei és eseményei a néphagyományok, az ünnepek, a jeles napok.

Kiemelt feladat a kézügyesség életkori sajátosságoknak megfelelő fejlesztése. A tanórákon végzett tudatos, tervszerűen átalakító, megmunkáló tevékenységek magukba foglalják a különböző anyagok megismerését, a megmunkálhatóság megismerését, a tervező és technológiai folyamatok alkalmazását, a munka során keletkező hulladékok környezettudatos elhelyezését.

Az 1–2. évfolyamon a technika és tervezés tantárgy alapóraszám: 72 óra.

A témakörök áttekintő táblázata:

Témakör neve	Javasolt óraszám
Anyagok a környezetünkben	4+4
Tárgykészítés különböző anyagokból, építés, szerelés	15+15
Otthon – család – életmód	7+7
Jeles napok, ünnepek	5+5
Közlekedés	3+3
Témahetek	2+2
Összes óraszám:	36+36

Technika és tervezés 1. évfolyam

Tematikai egység / Fejlesztési cél	1. Anyagok a környezetünkben	Órakeret: 4 óra
Előzetes tudás	Az iskolaérettségi kritériumok szerint elvárt szinten: az óvodáskorban használt, megmunkált anyagok és készített tárgyak ismerete; az anyagok tulajdonságainak megállapítása érzékszervi vizsgálattal; anyagalakítás: gyurmázás, formázás, hajtogatás, nyírás; eszközhasználat segítségével: író- és rajzeszközök, olló; szabálykövetés, mintakövetés.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az anyagok, az energia, az idő célszerű és takarékos, egészség- és környezettudatos felhasználása a szabályok, előírások és a kapott utasítások szerint.	
Tanulási eredmények	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Kapcsolódási pontok
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: – az anyagok tulajdonságairól érzékszervi úton, önállóan szerez ismereteket – szín, alak, átlátszóság, szag, keménység, rugalmasság, felületi minőség; – alkotótevékenysége során figyelembe veszi az anyag tulajdonságait, felhasználhatóságát.	– Az érzékszervek és az érzékelés fajtáinak megismerése – Tevékenység során együttműködési készségek fejlesztése – Környezettudatos döntéshozatal a megismert anyagok használata során – Építő jellegű párbeszéd alkalmazása – Kézügyesség fejlesztése – Természetes és mesterséges anyagok csoportosítása: fa, papír, fém, textil, fonal, műanyag – Az anyagok fajtái, tulajdonságai, felhasználhatóságuk – Anyagvizsgálatok érzékszervi úton	<i>Vizuális kultúra:</i> vizuális megjelenítés. <i>Környezetismeret:</i> anyagok, érzékszervek, érzékelés. <i>Matematika:</i> Tárgyak tulajdonságainak kiemelése; összehasonlítás, azonosítás, megkülönböztetés, osztályokba sorolás, halmazképzés. Tárgyak, alakzatok összehasonlítása mérhető tulajdonságaik szerint; mérés, becslés. <i>Magyar nyelv és irodalom:</i> szövegértés (egyszerű, rövid útmutató jellegű szövegek olvasása, értelmezése, rövid szövegben az események sorrendjének felismerése). <i>Etika:</i> az alkotó ember és az épített világ tisztelete, értékek óvása.
Kulcsfogalmak/fogalmak	természetes anyagok, mesterséges anyagok, termékek, magvak, fa, papír, fém, textil, fonal, műanyag, szín, árnyalat, átlátszóság, szag, keménység, rugalmasság, felületi simaság	
Javasolt tevékenységek	– Tanulmányi séta: természetes anyagok, levelek, termékek gyűjtése – Anyagok felhasználásának megfigyelése közvetlen környezetünkben – Termésfigurák, termésbábok készítése, figura tervezése, megfelelő formájú és méretű termékek válogatása, becslés, tervezés – Őszi színek megfigyelése, formák összehasonlítása, asszociáció – Levélpréselés módszerének megismerése: levélkép készítése	

	– Magkép készítése – Kavicsfestés – Csoportmunkában tájkép készítése magokból kirakott mozaikkal

Tematikai egység / Fejlesztési cél	2. Tárgykészítés különböző anyagokból, építés, szerelés	Órakeret: 15 óra
Előzetes tudás	Az iskolaérettségi kritériumok szerint elvárt szinten: az óvodáskorban használt, megmunkált anyagok és készített tárgyak ismerete; az anyagok tulajdonságainak megállapítása érzékszervi vizsgálattal; anyagalakítás: gyurmázás, formázás, hajtogatás, nyírás; eszközhasználat segítségével: író- és rajzeszközök, olló; szabálykövetés, mintakövetés.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Információk célzott keresése tapasztalati úton (megfigyeléssel), valamint a tanár által bemutatott nyomtatott (rövid szöveg, egyszerű ábra, rajz, kép), illetve elektronikusan megjelenített (kép, hang, videó) forrásokban. A nyert információk alapján a megfelelő technológia kiválasztása segítségével. Alkotás folyamata a probléma felismerésétől a megoldáson keresztül az értékelő elemzésig. Kézügyesség fejlesztése. Az eszközök célnak és rendeltetésnek megfelelő használata. Szabálykövetés. Rend és tisztaság a munkakörnyezetben. Tanulási szokások alakítása. Az anyagok, az energia, az idő célszerű és takarékos, egészség- és környezettudatos felhasználása a szabályok, előírások és a kapott utasítások szerint. A használt eszközök megóvása. Figyelem és elővigyázatosság; a tervezett és az aktuálisan végzett tevékenységgel kapcsolatos veszélyérzet kialakítása, törekvés a biztonságra. Balesetvédelmi rendszabályok ismerete. Segítségkérés baleset esetén.	
Tanulási eredmények	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Kapcsolódási pontok
– adott szempontok alapján egyszerűbb tárgyakat készít, alkalmazza a tanult munkafolyamatokat; – egyszerű rajzos és képi utasításokat hajt végre a tevékenysége során; – alkotótevékenysége során előkészítő, alakító, szerelő és felületkezelő műveleteket végez el; – saját és társai tevékenységét a kitűzött célok mentén, megadott szempontok szerint értékeli; – értékelés után megfogalmazza tapasztalatait; – felismeri, hogy tevékenysége során tud változtatni közvetlen környezetén, megóvhatja, javíthat annak állapotán; – rendet tart a környezetében; – törekszik a takarékos anyagfelhasználásra; – segítséggel szelektíven gyűjti a hulladékot;	– Megfigyelő- és feladatmegoldó képesség fejlesztése – A kreativitás erősítése – Együttműködés és véleményformálás támogatása – Az önkifejezés és a kulturális tudatosság támogatása – Társas tanulási tevékenységek előtérbe helyezése – Tapasztalás támogatása munkatevékenységek útján – Felelős szerepvállalás és a munkamegosztás erősítése – Önálló ismeretszerzés támogatása – Biztonságos és balesetmentes eszközhasználat – A takarékoság iránti igény fejlesztése – Környezettudatos magatartás támogatása – Képlékeny anyagok tulajdonságai – Tárgykészítés képlékeny anyagból – A papír tulajdonságainak csoportosítása – Papírmunkák: • hajtogatás, gyűrítés, sodrás	<i>Vizuális kultúra:</i> vizuális megjelenítés. <i>Környezetismeret:</i> anyagok, érzékszervek, érzékelés. <i>Matematika:</i> Tárgyak tulajdonságainak kiemelése; összehasonlítás, azonosítás, megkülönböztetés, osztályokba sorolás, halmazképzés. Tárgyak, alakzatok összehasonlítása mérhető tulajdonságaik szerint; mérés, becslés. <i>Magyar nyelv és irodalom:</i> szövegértés (egyszerű, rövid útmutató jellegű szövegek olvasása, értelmezése, rövid szövegben az események

– otthoni és iskolai környezetének, tevékenységeinek balesetveszélyes helyzeteit felismeri; – segítséggel takarékosan gazdálkodik az anyaggal, energiával, idővel; – segítséggel megtartja az egészséges és biztonságos munkakörnyezetét; – az elvárt feladatokban dolgozik – elvégzi a műveletet; – társaival munkamegosztás szerint együttműködik a csoportos munkavégzés során; – felismeri az egymásért végzett munka fontosságát, a munkamegosztás értékét; – ismeri néhány, a környezetében fellelhető, megfigyelhető szakmák, hivatások jellemzőit.	• tépés, nyírás • díszítés • bábkészítés – A fa tulajdonságai, felhasználása – Famunkák: • darabolás • csiszolás • hegyezés – A fonalak csoportosítása, felhasználása – Fonalmunkák: • fonás • csomózás	sorrendjének felismerése). <i>Etika:</i> az alkotó ember és az épített világ tisztelete, értékek óvása.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	természetes anyag, mesterséges anyag, anyagvizsgálat, anyagi tulajdonság, képlékenység, becslés, mérés, sablon, szálas anyag, hurkolás, fonás, csomózás, anyagtakarékosság, újrahazsnosítás	
Javasolt tevékenységek	– Képlékeny anyagok tulajdonságainak megismerése, anyagvizsgálat érzékszervekkel – Képlékeny anyagok alakítása: gyúrás, lapítás, gömbölyítés, hengerítés, mélyítés, kivájás, nyújtás, mintázás – Edénykék, gyöngyök, szélcsengő készítése agyagból – Sóliszt gyurma készítése: figurák, mozgó kompozíció készítése – Mézeskalács-készítés – Hagyományos mesterségek megismerése – Papírfajták és tulajdonságaik megismerése, használatuk – Papír sodrásával, gömbölyítésével, gyűrött és sodrott papírból, papírgömböcskékből őszi fa, őszi kép készítése – Fatörzs és ágak készítése tépéssel, levelek nyírással, kúpos kialakítás nyírással, ragasztással – Legyezőhajtással, redőzéssel figurák készítése – Origamijelek ismerete alapján növény- és állatfigurák hajtogatása – Ünnepi és farsangi díszek készítése termésekből, papírból. Alaklemez, sablon használatával bábok, társasjáték, puzzle, kreatív játékok készítése – Papírszövés – Ismerkedés a fával, a fa haszna, a faültetés fontossága, a fa tulajdonságainak megfigyelése – A fa darabolása, csiszolása, hegyezése – A hurkapálca töréspróbája – Marokkó készítése – Kép készítése hurkapálcából – Spatulából figurák, könyvjelző és ajándékkísérő készítése – Kunyhó készítése fonással – Vesszőfonással ajtókopogtató, mini kosár készítése – Mesterségek, műhelyek megismerése – Különböző fonalak, kötelek, cérnák vizsgálata. Növényi és állati eredet. Hogyan készül? Mire használják?	

	– Csomók és masni kötése, sodrás, bojt készítés, hármass fonás, körmön fonás, nemezelés, pompon készítés

Tematikai egység / Fejlesztési cél	3. Otthon – család – életmód	Órakeret: 7 óra
Előzetes tudás	Az iskolaérettségi kritériumok szerint elvárt szinten: élmények, tapasztalatok elmondása; lakhely ismerete; családtagok és rokonok bemutatása; alapvető viselkedési szabályok betartása.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Tapasztalatszerzés a közvetlen természeti, társadalmi és technikai környezet megismertetése és megismerése során. A környezet- és egészségtudatosság egyes elemeinek megalapozása. A családkép és a családi otthon képének alakítása. A rendszeresség és a rendszeret iránti igény formálása. Együttműködési képesség kialakítása a családtagokkal, az iskolatársakkal, felnőttekkel. Szókincs bővítés.	
Tanulási eredmények	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Kapcsolódási pontok
– ismeri a családellátó tevékenységeket, melyek keretében vállalt feladatait az iskolai önellátás során munkamegosztásban végzi – terítés, rendrakás, öltözködés, növények, állatok gondozása stb. – felismeri az egymásért végzett munka fontosságát, a munkamegosztás értékét; – felismeri, hogy tevékenysége során tud változtatni közvetlen környezetén, megóvhatja, javíthat annak állapotán; – otthoni és iskolai környezetének, tevékenységeinek balesetveszélyes helyzeit felismeri; – takarékosan gazdálkodik az anyaggal, energiával, idővel; – rendet tart a környezetében; – törekszik a takarékos anyagfelhasználásra; – segítséggel szelektíven gyűjti a hulladékot; – ismeri a tudatos vásárlás néhány fontos elemét; – ismeri az egészségmegőrzés tevékenységeit.	– Tapasztalatszerzés elősegítése a közvetlen környezet megismerése során – A környezetátalakítás következményeinek értelmezése – A környezet- és egészségtudatosság megalapozása – Ok-okozati összefüggések értelmezése – Szokásrend kialakítása – A rendszeresség és a rendszeret iránti igény formálása – Biztonságos és balesetmentes eszközhasználat – A takarékoság iránti igény fejlesztése – Környezettudatos magatartás támogatása – Együttműködési képesség kialakítása és erősítése – Az önismeret fejlesztése – Lakásfajták csoportosítása – Lakástervek készítése – Lakásépítés építőelemekkel – Erőforrások a háztartásban – áram, gáz, víz – Lakberendezés – Egészséges életmód – Egészséges táplálkozás – Étkezési szokások, terítés – Személyi higiénia, tisztálkodás – Öltözködési szabályok – Háztartási balesetek – Munkamegosztás – Napirend, házirend – Takarékoskodás	<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> szókincs bővítés, szövegalkotás, beszédkultúra, kommunikáció. <i>Környezetismeret:</i> család, egészséges életmód, növényismeret, évszakok, napszakok, időjárási tényezők, lakhelyek, higiéné. <i>Matematika:</i> tájékozódás térben és időben - időtartam, nap, napszakok. <i>Etika:</i> Én és a közvetlenebb és tágabb környezetem, közösségeim, társaim. Családtagok, családi, baráti kötődések, szeretetkapcsolatok, a környezetnek való megfelelés szándéka, beilleszkedés

	– Környezetvédelem	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	lakás, otthon, család, életmód, családi ház, lakberendezés, egészséges életmód, táplálkozás, higiénia, testápolás, öltözködés, veszélyforrás, baleset, háztartási baleset, háztartás, házimunka, munkamegosztás, időbeosztás, napirend, szabadidő, takarékoság, környezet, környezetvédelem, hulladék, szelektív hulladékgyűjtés	
Javasolt tevékenységek	– Beszámolók lakóhelyünkről – Saját településünk megismerése: utcák, terek elrendezése, házak, épületek, épülettípusok, lakásfajták – A ház helyiségei, funkciójuk, berendezésük – Építőelemekkel házak építése – Építés alapformára, körvonalrajz, alaprajz készítése – Különleges építmények tervezése – A szoba berendezése: bútorok készítése – Családtagok bemutatása, köszönés, bemutatkozás – Családi munkamegosztás, házimunka és napi tevékenységek, háztartási munkák csoportosítása – Napirend készítése – Étkezési szokások, az egészséges táplálkozás alapjai, egészséges életmód – Napi étrend készítése: élelmiszerek, ételek, italok, vitaminok – Egyszerű ételkészítés – Asztalterítés, asztali illemtan, asztalterítés, szalvétahajtogatás, meghívó, ültetőkártya készítése – Tisztálkodási szokások: személyi higiéniahoz, testápoláshoz kapcsolódó plakátok készítése – Napszaknak, évszaknak és alkalomnak megfelelő öltözködés: öltöztetőbabák, divatbemutató – Ruházat tisztántartása, szekrényrendezés – Környezetünk tisztán tartása. Alapvető takarítószeres és eszközök használata. Veszélyforrások: gyufa, gáz, elektromos áram balesetmentes használata – Növények a lakásban: növényápolás – Ötletgyűjtés a közvetlen környezetünkben keletkező hulladékok újrahasznosítására.	

Tematikai egység / Fejlesztési cél	4. Jeles napok, ünnepek	Órakeret: 5 óra
Előzetes tudás	Az iskolaérettségi kritériumok szerint elvárt szinten: a családi, baráti, iskolai és egyéb közösségi rendezvényeken szerzett élmények és tapasztalatok.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Tapasztalatszerzés a környezetből, a tapasztalatok megfogalmazása. Kölcsönös odafigyelés, alkalmazkodás a társakhoz, együttműködés a tevékenységek során, a feladatok megosztása, részfeladatok elvállalása és végrehajtása. Az ünnepléshez kötődő viselkedéskultúra és öltözködéskultúra elemeinek elsajátítása és betartása	
Tanulási eredmények	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Kapcsolódási pontok
– adott szempontok alapján egyszerűbb tárgyakat készít, alkalmazza a tanult munkafolyamatokat; – alkotótevékenysége során figyelembe veszi az anyag tulajdonságait, felhasználhatóságát; – felismeri az egymásért végzett munka fontosságát, a munkamegosztás értékét;	– Magyarságtudat erősítése – Az ünnepléshez kötődő viselkedéskultúra és öltözködéskultúra elemeinek elsajátítása és betartása – Az ajándékozás kultúrájának elsajátítása – Tervek a családban – Esztétikai érzék fejlesztése – Közösén átélt élmények és érzések támogatása	<i>Környezetismeret, Magyar nyelv és irodalom: szokások, hagyományok, jeles napok, családi és közösségi ünnepek.</i> <i>Etika: családi hagyományok, ünnepek, élmények feldolgozása, játékok</i>

– ismeri a környezetében fellelhető, megfigyelhető szakmák, hivatások jellemzőit.	– Mikulás – Karácsony – Farsang – Március 15. – Húsvét – Anyák napja	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	jeles nap, jelkép, ünnep, népszokás, viselkedéskultúra, öltözködéskultúra, munkaszervezés, dekoráció, esztétika	
Javasolt tevékenységek	– Ünnepi díszek, szimbólumok készítése különböző anyagokból: mikulás, karácsonyfa, kokárda, zászló – Csomagolástechnikák: különböző alakú ajándéktárgyak csomagolása – Hímes tojás készítése – Ajándéktárgyak, meghívók, üdvözlőkártyák készítése	

Tematikai egység / Fejlesztési cél	5. Közlekedés	Órakeret: 3 óra
Előzetes tudás	Az iskolaérettségi kritériumok szerint elvárt szinten: közlekedés és óvatosság – fegyelmetten viselkedés a közlekedési környezetben; a család közlekedési szokásai; az óvoda (majd iskola) és a lakóhely közötti közlekedés lehetőségei; élmények, tapasztalatok a településen belüli közlekedésről.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A biztonságos és fegyelmetten gyalogos közlekedési ismeretek alapjainak kialakítása. Figyelem és elővigyázatosság; a közlekedéssel kapcsolatos veszélyérzet kialakítása, törekvés a biztonságra. A közlekedési balesetek okainak azonosítása. Az utazással kapcsolatos illemszabályok megismerése.	
Tanulási eredmények	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Kapcsolódási pontok
– ismeri és használni tudja a legfontosabb közlekedési lehetőségeket, szabályokat, viselkedési elvárásokat; – az elvárt feladatokban dolgozik – elvégzi a műveletet; – rendelkezik az életkorának megfelelő szintű problémafelismerési, problémamegoldási képességgel.	– Saját felelősség felismerése a közlekedésben – Szabálykövető magatartás kialakítása – Balesetmentes közlekedés támogatása – Együttműködő és együttérző képesség fejlesztése – Etikus magatartás értelmezése és kialakítása – A gyalogos és kerékpáros közlekedés legfontosabb szabályainak megismerése – A kulturált és biztonságos járműhasználat megismerése – A közlekedési szabályok és a járműhasználat gyakorlása szimulációs és valós közlekedési helyzetekben	<i>Környezetismeret:</i> közlekedési eszközök. <i>Magyar nyelv és irodalom:</i> szókincsbővítés, fogalommagyarázat, képi jelzések és szóbeli utasítások, szövegértés (képi, ikonikus kódok és szövegek jelentésének egymásra vonatkoztatása, párosítása).
Kulcsfogalmak/ fogalmak	gyalogos és kerékpáros közlekedés szabályai, tömegközlekedési eszközök, kulturált közlekedés, biztonságos járműhasználat	
Javasolt tevékenységek	– Séta az iskola környékén, figyelemfelhívás a veszélyhelyzetekre: gyalogos és kerékpáros közlekedés, úttesten való átkelés szabályai, közlekedési lámpa jelzéseinek ismerete, közlekedési szituációs játék – Jelzések, táblák megfigyelése – Helyes és helytelen viselkedés megfigyelése és elemzése – Gyalogosokra vonatkozó közlekedési jelzések és táblák megismerése – Tömegközlekedési eszközök megismerése – Udvariassági szabályok megismerése és alkalmazása	

A fejlesztés várt eredményei az első évfolyam végén, továbbhaladás feltételei.	Tapasztalatok az ember természetátalakító (építő és romboló) munkájáról. A család szerepe. A háztartási és közlekedési veszélyek tudatosulása, egészséges veszélyérzet. Alapvető háztartási feladatok, eszközök, gépek és az ezekkel kapcsolatos veszélyforrások ismerete. Példák ismerete az egészséges, korszerű táplálkozás és a célszerű öltözködés terén. A hétköznapijainkban használatos anyagok felismerése, tulajdonságaik megállapítása érzékszervi megfigyelések és vizsgálatok alapján. Képlékeny anyagok, papír, faanyagok, textilek alakítása. Építés mintakövetéssel. Az elvégzett munkáknál alkalmazott eszközök biztonságos, balesetmentes használata. A munka közbeni célszerű rend, tisztaság fenntartása. Elemi higiéniai és munkaszokások szabályos gyakorlati alkalmazása. Aktív részvétel, önállóság és együttműködés a tevékenységek során. A közlekedési veszélyforrások tudatosulása. Az úttesten való átkelés szabályainak tudatos alkalmazása. A kulturált és balesetmentes járműhasználat

Technika és tervezés 2. évfolyam

Tematikai egység / Fejlesztési cél	1. Anyagok a környezetünkben	Órakeret: 4 óra
Előzetes tudás	Az 1. osztályban használt, megmunkált anyagok és készített tárgyak ismerete; az anyagok tulajdonságainak megállapítása érzékszervi vizsgálattal; anyagalakítás: gyurmázás, formázás, hajtogatás, nyírás; eszközhasználat: író- és rajzeszközök, olló; szabálykövetés, mintakövetés, önállóság a tevékenységek során.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A munka során felhasználandó anyagok technológiai tulajdonságainak megtapasztalása, irányított (felhasználás célja szerinti) vizsgálata. Kézügyesség fejlesztése. Az eszközök célnak és rendeltetésnek megfelelő használata. Szabálykövetés. Rend és tisztaság a munkakörnyezetben. Tanulási szokások (sorrendiség, időbeosztás, hatékonyság) alakítása. Az anyagok, az energia, az idő célszerű és takarékos, egészség- és környezettudatos felhasználása a szabályok, előírások és a kapott utasítások szerint. A használt eszközök megóvása.	
Tanulási eredmények	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Kapcsolódási pontok
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: – az anyagok tulajdonságairól érzékszervi úton, önállóan szerez ismereteket – szín, alak, átlátszóság, szag, keménység, rugalmasság, felületi minőség; – alkotótevékenysége során figyelembe veszi az anyag tulajdonságait, felhasználhatóságát.	– Az érzékszervek és az érzékelés fajtáinak megismerése – Véleményformálás a társakkal közös tevékenység során – Tevékenység során együttműködési készségek fejlesztése – Környezettudatos döntéshozatal a megismert anyagok használata során – Építő jellegű párbeszéd alkalmazása – Kézügyesség fejlesztése – Természetes és mesterséges anyagok csoportosítása: fa, papír, fém, textil, fonal, műanyag – Az anyagok fajtái, tulajdonságai, felhasználhatóságuk – Anyagvizsgálatok érzékszervi úton	<i>Vizuális kultúra:</i> vizuális megjelenítés. <i>Környezetismeret:</i> anyagok, érzékszervek, érzékelés. <i>Matematika:</i> Tárgyak tulajdonságainak kiemelése; összehasonlítás, azonosítás, megkülönböztetés, osztályokba sorolás, halmazképzés. Tárgyak, alakzatok összehasonlítása mérhető tulajdonságaik szerint; mérés, becslés.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	természetes anyagok, mesterséges anyagok, termékek, magvak, fa, papír, fém, textil, fonal, műanyag, szín, árnyalat, átlátszóság, szag, keménység, rugalmasság, felületi simaság	
Javaolt tevékenységek	– Tanulmányi séta: természetes anyagok, levelek, termékek gyűjtése – Anyagok felhasználásának megfigyelése közvetlen környezetünkben – Termésfigurák, termésbábok készítése, figura tervezése, megfelelő formájú és méretű termékek válogatása, becslés, tervezés – Őszi színek megfigyelése, formák összehasonlítása, asszociáció – Levélprézelés módszerének megismerése: levélkép készítése – Magkép készítése – Kavicsfestés – Csoportmunkában tájkép készítése magokból kirakott mozaikkal	

Tematikai egység / Fejlesztési cél	2. Tárgykészítés különböző anyagokból, építés, szerelés	Órakeret: 15 óra
Előzetes tudás	Eszközhasználat: író- és rajzeszközök, olló; szabálykövetés, mintakövetés, önállóság a tevékenységek során.	

A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Információk célzott keresése tapasztalati úton (megfigyeléssel), valamint a tanár által bemutatott nyomtatott (rövid szöveg, egyszerű ábra, rajz, kép), illetve elektronikusan megjelenített (kép, hang, videó) forrásokban. A munka során felhasználandó anyagok technológiai tulajdonságainak megismerése, irányított (felhasználás célja szerinti) vizsgálata. A nyert információk alapján a megfelelő technológia kiválasztása segítségével. Alkotás folyamata a probléma felismerésétől a megoldáson keresztül az értékelő elemzésig. Kézügyesség fejlesztése. Az eszközök céljának és rendeltetésének megfelelő használata. Szabálykövetés. Rend és tisztaság a munkakörnyezetben. Tanulási szokások (sorrendiség, időbeosztás, hatékonyság) alakítása. Az anyagok, az energia, az idő célszerű és takarékos, egészség- és környezettudatos felhasználása a szabályok, előírások és a kapott utasítások szerint. A használt eszközök megóvása. Figyelem és elővigyázatosság; a tervezett és az aktuálisan végzett tevékenységgel kapcsolatos veszélyérzet kialakítása, törekvés a biztonságra. Balesetvédelmi rendszabályok ismerete. Segítségkérés baleset esetén.		
Tanulási eredmények	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Kapcsolódási pontok	
– adott szempontok alapján egyszerűbb tárgyakat önállóan tervez, készít, alkalmazza a tanult munkafolyamatokat; – egyszerű szöveges, rajzos és képi utasításokat hajt végre a tevékenysége során; – alkotótevékenysége során előkészítő, alakító, szerelő és felületkezelő műveleteket végez el; – saját és társai tevékenységét a kitűzött célok mentén, megadott szempontok szerint reálisan értékeli; – értékelés után megfogalmazza tapasztalatait, következtetéseket von le a későbbi eredményesebb munkavégzés érdekében; – felismeri, hogy tevékenysége során tud változtatni közvetlen környezetén, megóvhatja, javíthat annak állapotán; – rendet tart a környezetében; – törekszik a takarékos anyagfelhasználásra; – szelektíven gyűjti a hulladékot; – rendelkezik az életkorának megfelelő szintű problémafelismerési, problémamegoldási képességgel; – otthoni és iskolai környezetének, tevékenységeinek balesetveszélyes helyzeit	– Megfigyelő- és feladatmegoldó képesség fejlesztése – A kreativitás erősítése – Együttműködés és véleményformálás támogatása – Az önkifejezés és a kulturális tudatosság támogatása – Társas tanulási tevékenységek előtérbe helyezése – Tapasztalás támogatása munkatevékenységek útján – Felelős szerepvállalás és a munkamegosztás erősítése – Önálló ismeretszerzés támogatása – Biztonságos és balesetmentes eszközhasználat – A takarékos iránti igény fejlesztése – Környezettudatos magatartás támogatása – Képlékeny anyagok tulajdonságai – Tárgykészítés képlékeny anyagból – A papír tulajdonságainak csoportosítása – Papírmunkák: • hajtogatás, gyűrés, sodrás • tépés, nyírás • díszítés • bábkészítés – A fa tulajdonságai, felhasználása – Famunkák: • darabolás • csiszolás • hegyezés	<i>Vizuális kultúra:</i> vizuális megjelenítés. <i>Környezetismeret:</i> anyagok, érzékszervek, érzékelés. <i>Matematika:</i> Tárgyak tulajdonságainak kiemelése; összehasonlítás, azonosítás, megkülönböztetés, osztályokba sorolás, halmazképzés. Tárgyak, alakzatok összehasonlítása mérhető tulajdonságaik szerint; mérés, becslés. <i>Magyar nyelv és irodalom:</i> szövegértés (egyszerű, rövid útmutató jellegű szövegek olvasása, értelmezése, rövid szövegben az események sorrendjének felismerése). <i>Etika:</i> az alkotó ember és az épített világ tisztelete, értékek óvása.	

felismeri, és ismeri megelőzésük módját; – takarékosan gazdálkodik az anyaggal, energiával, idővel; – tudatosan megtartja az egészséges és biztonságos munkakörnyezetét; – az elvárt feladatokban önállóan dolgozik – elvégzi a műveletet; – társaival munkamegosztás szerint együttműködik a csoportos munkavégzés során; – felismeri az egymásért végzett munka fontosságát, a munkamegosztás értékét; – ismeri a környezetében fellelhető, megfigyelhető szakmák, hivatások jellemzőit.	– A fonalak csoportosítása, felhasználása – Fonalmunkák: • hurkolás • fonás • csomózás	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	természetes anyag, mesterséges anyag, anyagvizsgálat, anyagi tulajdonság, képlékenységi, becslés, mérés, sablon, szálak anyaga, hurkolás, fonás, csomózás, anyagtakarékosság, újrahasznosítás	
Javasolt tevékenységek	– Képlékeny anyagok tulajdonságainak megismerése, anyagvizsgálat érzékszervekkel – Képlékeny anyagok alakítása: gyúrás, lapítás, gömbölyítés, hengerítés, mélyítés, kivájás, nyújtás, mintázás – Edénykék, gyöngyök, szélcsengő készítése agyagból – Só-liszt gyurma készítése: figurák, mozgó kompozíció készítése – Mézeskalács-készítés – Hagyományos mesterségek megismerése – Papírfajták és tulajdonságaik megismerése, használatuk – Papír sodrásával, gömbölyítésével, gyűrött és sodrott papírból, papírgömböcskékből őszi fa, őszi kép készítése – Fatörzs és ágak készítése tépéssel, levelek nyírással, kúpos kialakítás nyírással, ragasztással – Legyezőhajtással, redőzéssel figurák készítése – Origamijeleket ismerete alapján növény- és állatfigurák hajtogatása – Ünnepi és farsangi díszek készítése termésekből, papírból. Alaklemez, sablon használatával bábok, társasjáték, puzzle, kreatív játékok készítése – Papírszövés – Ismerkedés a fával, a fa használatával, a faültetés fontossága, a fa tulajdonságainak megfigyelése – A fa darabolása, csiszolása, hegyezése – A hurkapálca töréspróbája – Marokkó készítése – Kép készítése hurkapálcából – Spatulából figurák, könyvjelző és ajándékkísérő készítése – Kunyhó készítése fonással – Vesszőfonással ajtókopogtató, mini kosár készítése – Mesterségek, műhelyek megismerése – Különböző fonalak, kötelek, cérnák vizsgálata. Növényi és állati eredet. Hogyan készül? Mire használják? – Csomók és masni kötése, sodrás, bojtkészítés, hármass fonás, körmon fonás, nemezelés, pomponkészítés	

Tematikai egység / Fejlesztési cél	3. Otthon – család – életmód	Órakeret: 7 óra
Előzetes tudás	A családtagok és rokonok bemutatása; alapvető viselkedési szabályok betartása.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Tapasztalatszerzés a közvetlen természeti, társadalmi és technikai környezet megismertetése és megismerése során. A környezet- és egészségtudatosság egyes elemeinek megalapozása. A családkép és a családi otthon képének alakítása. A rendszeresség és a rendszeret iránti igény formálása. Az önismeret fejlesztése.	
Tanulási eredmények	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Kapcsolódási pontok
- ismeri a családellátó tevékenységeket, melyek keretében vállalt feladatait az iskolai önellátás során munkamegosztásban végzi – terítés, rendrakás, öltözködés, növények, állatok gondozása stb. - felismeri az egymásért végzett munka fontosságát, a munkamegosztás értékét; - felismeri, hogy tevékenysége során tud változtatni közvetlen környezetén, megóvhatja, javíthat annak állapotán; - otthoni és iskolai környezetének, tevékenységeinek balesetveszélyes helyzetait felismeri, és ismeri megelőzésük módját; - takarékosan gazdálkodik az anyaggal, energiával, idővel; - rendet tart a környezetében; - törekszik a takarékos anyagfelhasználásra; - szelektíven gyűjti a hulladékot; - ismeri a tudatos vásárlás néhány fontos elemét; - ismeri az egészségmegőrzés tevékenységeit.	- Tapasztalatszerzés elősegítése a közvetlen környezet megismerése során - A környezetátalakítás következményeinek értelmezése - A környezet- és egészségtudatosság megalapozása - Ok-okozati összefüggések értelmezése - Szokásrend kialakítása - A rendszeresség és a rendszeret iránti igény formálása - Biztonságos és balesetmentes eszközhasználat - A takarékoság iránti igény fejlesztése - Környezettudatos magatartás támogatása - Együttműködési képesség kialakítása és erősítése - Az önismeret fejlesztése - Lakásfajták csoportosítása - Lakástervek készítése - Lakásépítés építőelemekkel - Erőforrások a háztartásban – áram, gáz, víz - Lakberendezés - Egészséges életmód - Egészséges táplálkozás - Étkezési szokások, terítés - Személyi higiénia, tisztálkodás - Öltözködési szabályok - Háztartási balesetek - Munkamegosztás - Napirend, házirend - Takarékoskodás - Környezetvédelem	<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> szókincsbővítés, szövegalkotás, beszédkultúra, kommunikáció. <i>Környezetismeret:</i> család, egészséges életmód, növényismeret, évszakok, napszakok, időjárási tényezők, lakhelyek, higiéné. <i>Matematika:</i> tájékozódás térben és időben - időtartam, nap, napszakok. <i>Etika:</i> Én és a közvetlenebb és tágabb környezetem, közösségeim, társaim. Családtagok, családi, baráti kötődések, szeretetkapcsolatok, a környezetnek való megfelelés szándéka, beilleszkedés.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	lakás, otthon, család, életmód, családi ház, lakberendezés, egészséges életmód, táplálkozás, higiénia, testápolás, öltözködés, veszélyforrás, baleset, háztartási baleset, háztartás, házimunka, munkamegosztás, időbeosztás, napirend, szabadidő, takarékoság, környezet, környezetvédelem, hulladék, szelektív hulladékgyűjtés	
Javasolt tevékenységek	– Beszámolók lakóhelyünkről	

	– Saját településünk megismerése: utcák, terek elrendezése, házak, épületek, épülettípusok, lakásfajták – A ház helyiségei, funkciójuk, berendezésük – Építőelemekkel házak építése – Építés alapformára, körvonalrajz, alaprajz készítése – Különleges építmények tervezése – A szoba berendezése: bútorok készítése – Családtagok bemutatása, köszönés, bemutatkozás – Családi munkamegosztás, házimunka és napi tevékenységek, háztartási munkák csoportosítása – Napirend készítése – Étkezési szokások, az egészséges táplálkozás alapjai, egészséges életmód – Napi étrend készítése: élelmiszerek, ételek, italok, vitaminok – Egyszerű ételkészítés – Asztalterítés, asztali illemtan, asztalterítés, szalvétahajtogatás, meghívó, ültetőkártya készítése – Tisztálkodási szokások: személyi higiéniahoz, testápoláshoz kapcsolódó plakátok készítése – Napszaknak, évszaknak és alkalomnak megfelelő öltözködés: öltöztetőbabák, divatbemutató – Ruházat tisztántartása, szekrényrendezés – Környezetünk tisztán tartása. Alapvető takarítószeres és eszközök használata. Veszélyforrások: gyufa, gáz, elektromos áram balesetmentes használata – Növények a lakásban: növényápolás – Ötletgyűjtés a közvetlen környezetünkben keletkező hulladékok újrahasznosítására.

Tematikai egység / Fejlesztési cél	4. Jeles napok, ünnepek	Órakeret: 5 óra
Előzetes tudás	A családi, baráti, iskolai és egyéb közösségi rendezvényeken szerzett élmények és tapasztalatok.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Tapasztalatszerzés a környezetből, a tapasztalatok megfogalmazása, rögzítése. A saját felelősség belátása, vállalása és érvényesítése a közvetlen környezet alakításában. Kölcsönös odafigyelés, alkalmazkodás a társakhoz, együttműködés a tevékenységek során, a feladatok megosztása, részfeladatok elvállalása és végrehajtása. Az ünnepléshez kötődő viselkedéskultúra és öltözködéskultúra elemeinek elsajátítása és betartása	
Tanulási eredmények	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Kapcsolódási pontok
– adott szempontok alapján egyszerűbb tárgyakat önállóan tervez, készít, alkalmazza a tanult munkafolyamatokat; – alkotótevékenysége során figyelembe veszi az anyag tulajdonságait, felhasználhatóságát; – felismeri az egymásért végzett munka fontosságát, a munkamegosztás értékét; – ismeri a környezetében fellelhető, megfigyelhető szakmák, hivatások jellemzőit.	– Magyarságtudat erősítése – Az ünnepléshez kötődő viselkedéskultúra és öltözködéskultúra elemeinek elsajátítása és betartása – Az ajándékozás kultúrájának elsajátítása – Tervek a családban – Esztétikai érzék fejlesztése – Közösén átélt élmények és érzések támogatása – Mikulás – Karácsony – Farsang	<i>Környezetismeret:</i> szokások, hagyományok, jeles napok, családi és közösségi ünnepek. <i>Etika:</i> családi hagyományok, ünnepek, élmények feldolgozása, játékok.

	– Március 15. – Húsvét – Anyák napja	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	jeles nap, jelkép, ünnep, népszokás, viselkedéskultúra, öltözködéskultúra, munkaszervezés, dekoráció, esztétika	
Javasolt tevékenységek	– Ünnepi díszek, szimbólumok készítése különböző anyagokból: mikulás, karácsonyfa, kokárda, zászló – Csomagolástechnikák: különböző alakú ajándéktárgyak csomagolása – Hímes tojás készítése – Ajándéktárgyak, meghívók, üdvözlőkártyák készítése	

Tematikai egység / Fejlesztési cél	5. Közlekedés		Órakeret: 3 óra
Előzetes tudás	Az 1. osztályban megismert: közlekedés és óvatosság – fegyelmezett viselkedés a közlekedési környezetben; a család közlekedési szokásai; az iskola és a lakóhely közötti közlekedés lehetőségei; élmények, tapasztalatok a településen belüli közlekedésről		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A biztonságos és fegyelmezett gyalogos közlekedési ismeretek alapjainak kialakítása. Figyelem és elővigyázatosság; a közlekedéssel kapcsolatos veszélyérzet kialakítása, törekvés a biztonságra. A közlekedési balesetek okainak azonosítása, a megelőzés, az elhárítás, a segítségnyújtás lehetőségeinek megismerése és gyakorlása. Az utazással kapcsolatos illemszabályok megismerése		
Tanulási eredmények	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Kapcsolódási pontok	
– ismeri és használni, alkalmazni tudja a legfontosabb közlekedési lehetőségeket, szabályokat, viselkedési elvárásokat; – az elvárt feladatokban önállóan dolgozik – elvégzi a műveletet; – rendelkezik az életkorának megfelelő szintű problémafelismerési, problémamegoldási képességgel.	– Saját felelősség felismerése a közlekedésben – Szabálykövető magatartás kialakítása – Balesetmentes közlekedés támogatása – Együttműködő és együttérző képesség fejlesztése – Etikus magatartás értelmezése és kialakítása – A gyalogos és kerékpáros közlekedés legfontosabb szabályainak megismerése – A kulturált és biztonságos járműhasználat megismerése – A közlekedési szabályok és a járműhasználat gyakorlása szimulációs és valós közlekedési helyzetekben	<i>Környezetismeret:</i> közlekedési eszközök. <i>Magyar nyelv és irodalom:</i> szókincsbővítés, fogalommagyarázat, képi jelzések és szóbeli utasítások, szövegértés (képi, ikonikus kódok és szövegek jelentésének egymásra vonatkoztatása, párosítása).	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	gyalogos és kerékpáros közlekedés szabályai, tömegközlekedési eszközök, kulturált közlekedés, biztonságos járműhasználat		
Javasolt tevékenységek	– Séta az iskola környékén, figyelemfelhívás a veszélyhelyzetekre: gyalogos és kerékpáros közlekedés, úttesten való átkelés szabályai, közlekedési lámpa jelzéseinek ismerete, közlekedési szituációs játék – Jelzések, táblák megfigyelése – Helyes és helytelen viselkedés megfigyelése és elemzése – Gyalogosokra vonatkozó közlekedési jelzések és táblák megismerése – Tömegközlekedési eszközök megismerése – Udvariassági szabályok megismerése és alkalmazása		
A fejlesztés várt eredményei a	A természeti, a társadalmi és a technikai környezet megismert jellemzőinek felsorolása. Tapasztalatok az ember természetátalakító (építő és romboló) munkájáról. A család		

második évfolyam végén, és a két évfolyamos ciklus végén, továbbhaladás feltételei	szerepének, időbeosztásának és egészséges munkamegosztásának megértése, káros sztereotípiák lebomlása. A háztartási és közlekedési veszélyek tudatosulása, egészséges veszélyérzet. Alapvető háztartási feladatok, eszközök, gépek és az ezekkel kapcsolatos veszélyforrások ismerete. Példák ismerete az egészséges, korszerű táplálkozás és a célszerű öltözködés terén. A hétköznapijainkban használatos anyagok felismerése, tulajdonságaik megállapítása vizsgálatok alapján, a tapasztalatok megfogalmazása. Életkori szintnek megfelelő probléma felismerés, problémamegoldás. Anyagalakításhoz kapcsolódó foglalkozások megnevezése, az érintett szakmák, hivatások bemutatott jellemzőinek ismerete. Célszerű takarékoság lehetőségeinek ismerete. Képlékeny anyagok, papír, faanyagok, fémhuzal, szálak anyagok, textilek magabiztos alakítása. Az elvégzett munkáknál alkalmazott eszközök biztonságos, balesetmentes használata. A munka közbeni célszerű rend, tisztaság fenntartása. Elemi higiénia, és munkaszokások szabályos gyakorlati alkalmazása. Aktív részvétel, önállóság és együttműködés a tevékenységek során. A közlekedési veszélyforrások tudatosulása. Az úttesten való átkelés szabályainak tudatos alkalmazása. A kulturált és balesetmentes járműhasználat (tömegközlekedési eszközökön és személygépkocsiban történő utazás) szabályainak gyakorlati alkalmazása. Az alkalmakhoz illő kulturált viselkedés és öltözködés.

Technika és tervezés 3-4. évfolyam

Az ember környezetéről, környezetátalakító tevékenységéről és felelősségének megismeréséről az első két évfolyamon tanári segítséggel szerzett információk birtokában a harmadik és negyedik évfolyamos tanulók már önálló ismeretszerzésre képesek. A munka jellegű tevékenységek sora az életkori sajátosságoknak megfelelően évről évre bővül, az eszközök és szerszámok használata egyre nagyobb biztonsággal történik.

Munkájuk során fokozódik a tanulók önállósága, így már saját terv alapján dolgozva készítik el a munkadarabokat. Egyéni és csoportos munkában is jól szervezetten dolgoznak. Erősödik belső motivációjuk, megélik az alkotás örömeit, büszkék munkáikra. Felfedezik és elismerik saját és mások kiemelkedő munkáit, ugyanakkor a hibák azonosítása után képesek a javító szándékú korrigálásra.

A nevelés-oktatás középpontjában az alkotótevékenység, a tapasztalati úton történő tanulás és a munka áll. Mindezt játékos tapasztalatszerzés, felfedezés, alkotás jellemzi. A tanulók rendszerszemléletének kialakulását elősegíti az évszakok körforgásának, a napirendnek, a néphagyományoknak, az ünnepeknek és a jeles napoknak a megismerése.

Az életkori sajátosságok mentén kiemelt szempont a kezűgyesség fejlesztése. A tanórákon végzett tudatos, tervszerűen átalakító, megmunkáló tevékenységek magukba foglalják a különféle anyagok, azok megmunkálhatóságának megismerését, megtapasztalását, a tervező és technológiai folyamatok alkalmazását, a munka során keletkező hulladékok környezettudatos elhelyezését.

A 3–4. évfolyamon a technika és tervezés tantárgy alapóraszám: 68 óra.

A témakörök áttekintő táblázata:

Témakör neve	Javasolt óraszám
Anyagok a környezetünkben	4+4
Tárgykészítés különböző anyagokból, építés, szerelés	15+15
Otthon – család – életmód	8+8
Jeles napok, ünnepek	4+4
Közlekedés	3+3
Témahetek	2+2
Összes óraszám:	36+36

Technika és tervezés 3. évfolyam

Tematikai egység / Fejlesztési cél	1. Anyagok a környezetünkben	Órakeret: 4 óra
Előzetes tudás	A felhasználásra kerülő anyagok vizsgálati teendői, az eszközök, szerszámok felismerése, célszerű használata.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Tapasztalatszerzés a tárgyak, modellek készítéséhez felhasznált anyagokról, eszközökről, technológiákról. A tapasztalatok megfogalmazása, rögzítése	
Tanulási eredmények	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Kapcsolódási pontok
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: – az anyagok tulajdonságairól érzékszervi úton, önállóan szerez ismereteket – szín, alak, átlátszóság, szag, keménység, rugalmasság, felületi minőség; – alkotótevékenysége során figyelembe veszi az anyag tulajdonságait, felhasználhatóságát.	– Véleményalkotás erősítése; – A társakkal való közös tevékenység támogatása; – Együttműködési készségek fejlesztése közös tevékenység során; – Környezettudatos döntéshozatal elősegítése az anyaghasználat során; – Építő jellegű párbeszéd alkalmazása; – Kézügyesség fejlesztése; – Anyagvizsgálat; – Az anyagok tulajdonságai; – Az anyagok felhasználási lehetőségei.	<i>Környezetismeret:</i> Anyagi tulajdonságok. <i>Etika:</i> Szellemi termékek az emberiség szolgálatában. A tudás hatalma. A világ megismerése. Tárgyaink világa.
Kulcsfogalmak/fogalmak	anyag, alapanyag, termék, fizikai tulajdonság, technológiai tulajdonság, anyagvizsgálat	
Javasolt tevékenységek	– Természetes és mesterséges környezet megfigyelése; – Különböző termékek, természeti anyagok tapasztalati úton történő megismerése, felhasználása; – Természetes és mesterséges anyagokból készült tárgyak gyűjtése, csoportosítása, környezettudatos felhasználásuk; – Természetes és mesterséges anyagok közötti kapcsolat vizsgálata: nyersanyag-alapanyag-termék; – A környezetátalakító tevékenységek csoportosítása. Az ember környezetalakító tevékenysége és ennek következményei; – A gyűjtött természetes anyagokból kép készítése; – Különböző éghajlatú lakások készítése természetes és mesterséges anyagokból.	

Tematikai egység / Fejlesztési cél	2. Tárgykészítés különböző anyagokból, építés, szerelés	Órakeret: 15 óra
Előzetes tudás	A természetes anyagok tulajdonságai, felismerhetőségük. Tárgyak készítése mintakövetéssel. Eszközök használata balesetmentesen. A feladatmegoldásokhoz szükséges ismeretek alkalmazása	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az ismeretek megszerzéséhez megfigyelések végzése, tapasztalatok gyűjtése. A természetes anyagok vizsgálata egyszerű, fizikai módon (tapintás, szaglás, mérlegelés, csiszolás, szögbeütés, nyírás, vágás). Elővigyázatosság a vizsgálatok közben. A tárgyak készítésekor az anyagok, eszközök és szerszámok balesetmentes használata, biztonságos munkavégzésre törekvés. A veszélyhelyzetek felismertetése, azok kivédése. A kézügyesség és a mozgáskoordináció, valamint a jó testtartás elsajátíttatása. Rend, tisztaság megteremtése, megőrzése a tevékenykedtetés minden fázisában.	

Tanulási eredmények	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Kapcsolódási pontok
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: – adott szempontok alapján egyszerűbb tárgyakat önállóan tervez, készít, alkalmazza a tanult munkafolyamatokat; – egyszerű szöveges, rajzos és képi utasításokat hajt végre a tevékenysége során; – alkotótevékenysége során előkészítő, alakító, szerelő és felületkezelő műveleteket végez el; – saját és társai tevékenységét a kitűzött célok mentén, megadott szempontok szerint reálisan értékeli; – értékelés után megfogalmazza tapasztalatait, következtetéseket von le a későbbi eredményesebb munkavégzés érdekében; – felismeri, hogy tevékenysége során tud változtatni közvetlen környezetén, megóvhatja, javíthat annak állapotán; – rendet tart a környezetében; – törekszik a takarékos anyagfelhasználásra; – szelektíven gyűjti a hulladékot; – rendelkezik az életkorának megfelelő szintű problémafelismerési, problémamegoldási képességgel; – otthoni és iskolai környezetének, tevékenységeinek balesetveszélyes helyzetait felismeri, és ismeri megelőzésük módját; – takarékosan gazdálkodik az anyaggal, energiával, idővel; – tudatosan megtartja az egészséges és biztonságos munkakörnyezetét; – az elvárt feladatokban önállóan dolgozik – elvégzi a műveletet; – társaival munkamegosztás szerint együttműködik a csoportos munkavégzés során;	– Önálló tervezés és kivitelezés támogatása – A kreativitás erősítése – Munkafolyamatok algoritmizálása – Pontos munkavégzés iránti igény fejlesztése – Társas tanulási tevékenységek előtérbe helyezése – Felelős szerepvállalás és a munkamegosztás erősítése – A segítségnyújtás és kérés szabályainak értelmezése – Reális értékelési készség fejlesztése – Fejlesztő hatású véleményformálás – Szükséges korrekciók elvégzésének elősegítése – Balesetmentes eszközhasználat fejlesztése – A takarékoság iránti igény fejlesztése – Környezettudatos magatartás támogatása – Anyagvizsgálatok felhasználhatósági szempontok alapján – Tárgykészítés képlékeny anyagból – A papír tulajdonságai, felhasználhatósága – Papírmunkák: • egyenesen, vonal mentén tép, hajtogat • ollóval egyenesen és körív mentén nyír • vastagabb anyagokat hajlítás előtt vonalzó mentén bekarcol – A fa tulajdonságai, felhasználása – Famunkák: • darabolás • csiszolás • hegyezés – A textilek csoportosítása, felhasználása – Fonalmunkák: • szövés szövőkereten vagy madzagszövőn • cérnát tűbe fűz önállóan vagy tűbefűző segítségével • gombvarrás • előöltés • díszítőöltés	<i>Magyar Nyelv-és Irodalom:</i> szövegértés, szövegalkotás, szakszöveg. <i>Környezetismeret:</i> Anyagi tulajdonságok. <i>Matematika:</i> Becslés, mérés, szabad kézi rajz, szerkesztőrajz, mennyiségek közötti összefüggések feltárása. Vizuális kultúra, rajzeszközök használata, épületek jellemzői. <i>Etika:</i> Szellemi termékek az emberiség szolgálatában. A tudás hatalma. A világ megismerése. Tárgyaink világa. A világöröksége

– felismeri az egymásért végzett munka fontosságát, a munkamegosztás értékét; – ismeri a környezetében fellelhető, megfigyelhető szakmák, hivatások jellemzőit.		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	anyagvizsgálat, termelés, makett, modell, alaprajz, méret, mérés, előöltés, díszítőöltés, veszélyforrás, baleset, segítségnyújtás, újrahasznosítás, szelektív hulladékgyűjtés	
Javasolt tevékenységek	– Anyagvizsgálatok végzése a felhasználhatóság szempontjából – Mit miből készítünk, és miért? – Figurák, apróbb használati tárgyak készítése képlékeny anyagokból – A papír tulajdonságainak vizsgálata, funkciónak megfelelő alkalmazása – Állatkert és virágos kert készítése hajtogatással – Térbeli dekorációk papírból, papírcsíkból – Ötletes képeslapok, meghívók tervezése, készítése – Ajándék- és tároló dobozok készítése karcolással, hajlítással – Vár, papírház vagy manóház készítése kartonpapírból – Modellek készítése alaklemez segítségével íves és egyenes nyírással – A fa tulajdonságainak megismerése felhasználhatóság szempontjából – Képkeret, kulcstartó, kisautó, poháralátét készítése darabolással, csiszolással, hegyezéssel – A textilek csoportosítása felhasználásuk szerint – Textilgyűjtemény készítése – Öltésfajták megismerése: előöltés, díszítő öltések – Használati tárgyak készítése megfelelő textilből kézi varrással: zsebkendő-, toll- vagy mobiltelefon-tartó – Bábok, kabalafigurák, tűpárna készítése gombvarrással – A szövés technikájának megismerése szövőkeret vagy madzagszövő segítségével	

Tematikai egység / Fejlesztési cél	3. Otthon – család – életmód		Órakeret: 8 óra
Előzetes tudás	A közvetlen tapasztalatok megfogalmazása a családról. Munkamegosztás a családban, odafigyelés egymásra. Iskolai szokások ismerete. Tapasztalások a környezet alakításáról. Információszerzés, a kapott információk felhasználása.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az elvárt jó magatartási formák gyakoroltatása, udvariasság, engedelmesség, alkalmazkodás, segítőkészség, tolerancia, együttműködő képesség. Vélemények megfogalmazása, az érzések közlése indoklással.		
Tanulási eredmények	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Kapcsolódási pontok	
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: – ismeri a családelállító tevékenységeket, melyek keretében vállalt feladatait igyekszik az iskolai önellátás során munkamegosztásban végezni – terítés, rendrakás, öltözködés, növények, állatok gondozása stb.; – igyekszik felismerni az egymásért végzett munka fontosságát, a munkamegosztás értékét;	– A környezetátalakítás fontos szabályainak alkalmazása – Az önállóság fokozása – A közösségen belüli segítőkészség fejlesztése – A tevékenységek végzése közben egymás segítő támogatása – A megszerzett munkatapasztalatok alkalmazása – Az alkotás örömeinek átélése egyéni és csapatmunkában – A munkamegosztás előnyeinek kihasználása – Reális értékelés kialakítása	Magyar Nyelv-és Irodalom: Szókincsbővítés, szövegalkotás, szövegértés, a szaknyelv használata, beszédkultúra, kommunikáció Matematika: Problémamegoldás, tájékozódás térben és időben, alpműveletek Környezetismeret:	

– felismeri, hogy tevékenysége során tud változtatni közvetlen környezetén, megóvhatja, javíthat annak állapotán; – otthoni és iskolai környezetének, tevékenységeinek balesetveszélyes helyzetét igyekszik felismerni, és ismeri megelőzésük módját; – igyekszik takarékosan gazdálkodni az anyaggal, energiával, idővel; – rendet tart a környezetében; – törekszik a takarékos anyagfelhasználásra; – igyekszik szelektíven gyűjteni a hulladékot; – igyekszik ismerni a tudatos vásárlás néhány fontos elemét; – igyekszik ismerni az egészségmegőrzés tevékenységeit.	– A tolerancia és az empátia fejlesztése – Közös alkotott szabályok betartása – Jó szándékú véleményformálás támogatása – Különböző kultúrák és a másság elfogadása – Szokásrend kialakítása – Házak, lakások, otthonok – Modellkészítés – Otthon a lakásban – Otthonunk tárgyai – Növényápolás – Egészséges tápanyagok – Változatos étkezés – Terítés, tálalás – Ételkészítés – Egészséges életmód, napirend – Öltözködés – Takarékoskodás – Munkamegosztás a családban – Háztartási balesetek – Környezetvédelem	Család, rokonság, <i>Matematika</i>: Problémamegoldás, tájékozódás térben és időben, alpműveletek. <i>Etika</i>: Egészség, környezeti hatások, önismeret, felelősség egészséges életmód, példakép, kapcsolatépítés és kapcsolattartás.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	ház, lakás, otthon, modell, tápanyagok, életmód, veszélyforrás, lakberendezés, baleset, munkamegosztás, időbeosztás, környezetvédelem, szemét, hulladék	
Javasolt tevékenységek	– Különböző típusú házak megfigyelése környezetünkben – Lakópark készítése kisebb dobozokból – Lakásmoell készítése építőjáték vagy szerelőkészlet segítségével – Apróbb dobozok segítségével babaház berendezése – A lakás tisztántartásához napi- és hetirend készítése, ezeknek a munkáknak az elosztása a családban – A lakásban leggyakrabban található növények ápolásának megismerése – Az egészséges tápanyagok megismerése, melynek alapján változatos étrend összeállítása – Egyszerű ételek, italok készítése – Ünnepi asztal terítése – Szülinapi zsúr kellékeinek elkészítése – A tisztálkodáshoz szükséges megfelelő kozmetikumok kiválasztása – Alkalomhoz illő öltözet és az életkornak megfelelő divat követése – A háztartás gépeinek megismerése, ezek biztonságos használata	

Tematikai egység /Fejlesztési cél	4. Jeles napok, ünnepek	Órakeret: 4 óra
Előzetes tudás	A családi, iskolai és egyéb közösségi rendezvényeken szerzett élmények és tapasztalatok. Helyi, hagyományos szokások ismerete. Közvetlen környezetben ismert és gyakorlott szakmák, hivatások bemutatása.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A közös értékek, szokások, hagyományok őrzése. Az ünnepekre való felkészülés, ünneplés, ünneplés utáni teendők végzésének gyakorlata. Ismerkedés a tervezéssel, szervezéssel. Munkavégzés egyénileg és közösen. A tapasztalatok elemzése, esetleges hibák megszívlelése, és értékelés. A szakemberek emberi tulajdonságainak értékelése, megbecsülése.	
Tanulási eredmények	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Kapcsolódási pontok

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: – adott szempontok alapján egyszerűbb tárgyakat önállóan tervez, készít, alkalmazza a tanult munkafolyamatokat; – alkotótevékenysége során figyelembe veszi az anyag tulajdonságait, felhasználhatóságát; – felismeri az egymásért végzett munka fontosságát, a munkamegosztás értékét; – ismeri a környezetében fellelhető, megfigyelhető szakmák, hivatások jellemzőit.	– Az ünnepi szokások megőrzése – Kulturált ünneplés – Közös értékek, szokások, hagyományok őrzése – Nemzeti értékeink és hőseink iránti tisztelet erősítése – Mikulás – Karácsony – Farsang – Március 15. – Húsvét – Anyák napja	<i>Magyar Nyelv-és Irodalom:</i> Szövegalkotás, egy-szerű tipográfiai eszközök használata <i>Környezetismeret:</i> Szokások, hagyományok, jeles napok, családi és közösségi ünnepek. <i>Etika:</i> Hagyományok, szokások, ünnepek, élmények feldolgozása
Kulcsfogalmak/ fogalmak	népszokás, hagyomány, nemzeti érték, viselkedéskultúra, öltözködéskultúra	
Javasolt tevékenységek	– Esztétikus dekorációk tervezése és készítése népi, vallási, nemzeti és családi ünnepekre különböző anyagokból – Ünnepekhez kapcsolódó egyszerű hagyományos ételek készítése – A magyar népviselet és népszokások megismerése: memóriakártyák készítése	

Tematikai egység /Fejlesztési cél	5. Közlekedés	Órakeret: 3 óra
Előzetes tudás	Az úttesten való átkelés szabályainak fegyelmezett alkalmazása. Helyes viselkedési szokások a különböző közlekedési helyzetekben (gyalogos közlekedés, személygépkocsiban és közlekedési eszközökön való közlekedés).	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A biztonságos, fegyelmezett, tudatos gyalogos közösségi közlekedési magatartás és szokások megszilárdítása. A közösségi közlekedési környezet és a gyalogos közlekedési szabályok pontos ismerete. A közlekedéssel kapcsolatos veszélyérzet kialakítása, törekvés a fegyelmezett, elővigyázatos biztonság elsajátítására. Az életkori sajátosságoknak megfelelően közlekedési balesetek elemzése. (a baleset lehetséges okainak felismerése, a megelőzés, az elhárítás és a segítségnyújtás lehetőségeinek megismertetése és gyakoroltatása).	
Tanulási eredmények	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Kapcsolódási pontok
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: – ismeri és használni, alkalmazni tudja a legfontosabb közlekedési lehetőségeket, szabályokat, viselkedési elvárásokat; – az elvárt feladatokban önállóan dolgozik – elvégzi a műveletet; – rendelkezik az életkorának megfelelő szintű problémafelismerési és problémamegoldási képességgel.	– A tömegközlekedés során alkalmazott magatartás és szokások megszilárdítása – A gyalogos és kerékpáros közlekedési szabályok megerősítése – Közlekedési eszközök megismerése, környezettudatos használatuk – A közlekedéssel kapcsolatos veszélyérzet kialakítása – A közlekedési balesetek lehetséges okainak felismerése és megelőzése – Figyelem és elővigyázatosság fejlesztése – A gyalogos és kerékpáros közlekedés szabályai, lakott területen és lakott területen kívül – Az úttest részei; útburkolati jelek	<i>Magyar Nyelv-és Irodalom:</i> Beszédértés, szaknyelv használat, szövegértés, folyamatábrák, piktogramok <i>Környezetismeret:</i> Lakóhelyismeret, térkép-ismeret, menetrendismeret <i>Etika:</i> Közlekedési morál, udvariasság, kommunikáció

	– Kerékpárosok és gyalogosok viszonya a közösen használt területeken – Közlekedési környezetben alkalmazható viselkedési normák	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	úttest, kerékpárút, gyalogosforgalom, tömegközlekedés, helyi és helyközi közlekedés, biztonsági és udvariassági szabályok, térképismeret, útvonalterv	
Javasolt tevékenységek	– A közlekedési eszközök csoportosítása környezetvédelmi szempontból – Társasjáték készítése a gyalogos és a kerékpáros közlekedési szabályokhoz kapcsolódóan – Lakópark készítése úthálózattal, jelzőtáblákkal	

A fejlesztés várt eredményei a harmadik évfolyam végén, továbbhaladás feltételei.	Mindennapokban nélkülözhetetlen praktikus ismeretek – háztartási praktikák – elsajátítása. Használati utasítások értő olvasása, betartása. Sikerélmények (a felfedezés és önálló próbálkozás öröme, a motiváló hatás érvényesülése tárgyaláskor). A hétköznapijainkban használatos anyagok felismerése, tulajdonságaik megállapítása érzékszervi megfigyelések és vizsgálatok alapján, a tapasztalatok megfogalmazása. Egyszerű tárgyak elkészítése mintakövetéssel. Munkaeszközök célszerű megválasztása és szakszerű, balesetmentes használata. A gyalogosokra vonatkozó közlekedési szabályok tudatos készségszintű alkalmazása. A kerékpár használatához szükséges ismeretek elsajátítása. Aktív részvétel, önállóság és együttműködés a tevékenységek során. Elemi higiéniai és munkaszokások szabályos gyakorlati alkalmazása.

Technika és tervezés 4. évfolyam

Tematikai egység /Fejlesztési cél	1. Anyagok a környezetünkben	Órakeret: 4 óra
Előzetes tudás	A felhasználásra kerülő anyagok vizsgálati teendői, az eszközös, szerszámok felismerése, célszerű használata.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Tapasztalatszerzés a tárgyak, modellek készítéséhez felhasznált anyagokról, eszközökről, technológiákról. A tapasztalatok megfogalmazása, rögzítése	
Tanulási eredmények	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Kapcsolódási pontok
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: – az anyagok tulajdonságairól érzékszervi úton, önállóan szerez ismereteket – szín, alak, átlátszóság, szag, keménység, rugalmasság, felületi minőség; – alkotótevékenysége során figyelembe veszi az anyag tulajdonságait, felhasználhatóságát.	– Véleményalkotás erősítése; – A társakkal való közös tevékenység támogatása; – Együttműködési készségek fejlesztése közös tevékenység során; – Környezettudatos döntéshozatal elősegítése az anyaghasználat során; – Építő jellegű párbeszéd alkalmazása; – Kéz ügyesség fejlesztése; – Anyagvizsgálat; – Az anyagok tulajdonságai; – Az anyagok felhasználási lehetőségei.	Környezetismeret: Anyagi tulajdonságok. Etika: Szellemi termékek az emberiség szolgálatában. A tudás hatalma. A világ megismerése. Tárgyaink világa.
Kulcsfogalmak/fogalmak	anyag, alapanyag, termék, fizikai tulajdonság, technológiai tulajdonság, anyagvizsgálat	
Javasolt tevékenységek	– Természetes és mesterséges környezet megfigyelése; – Különböző termékek, természeti anyagok tapasztalati úton történő megismerése, felhasználása; – Természetes és mesterséges anyagokból készült tárgyak gyűjtése, csoportosítása, környezettudatos felhasználásuk; – Természetes és mesterséges anyagok közötti kapcsolat vizsgálata: nyersanyag-alapanyag-termék; – A környezetátalakító tevékenységek csoportosítása. Az ember környezetalakító tevékenysége és ennek következményei; – A gyűjtött természetes anyagokból kép készítése; – Különböző éghajlatú lakások készítése természetes és mesterséges anyagokból.	

Tematikai egység /Fejlesztési cél	2. Tárgykészítés különböző anyagokból, építés, szerelés	Órakeret: 15 óra
Előzetes tudás	A feladatmegoldáshoz szükséges ismeretek szerzése, és célszerű felhasználása. Tapasztalatok megfogalmazása, a probléma, az igény felismerése. Tervezés, kivitelezés, ellenőrzés, értékelés mintakövetéssel. A felhasználásra kerülő anyagok vizsgálati teendői, az eszközös, szerszámok felismerése, célszerű használata.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Tapasztalatszerzés a tárgyak, modellek készítéséhez felhasznált anyagokról, eszközökről, technológiákról. A tapasztalatok megfogalmazása, rögzítése. Műszaki rajzi alapismeretek felelevenítése, bővítése, rajzkészítés, és rajzolás gyakorlása. A feladatok végrehajtási lépéseinek megtervezése, a szükséges idő, anyag, munkamennyiség becslése, eleinte mintakövetéssel, később önállóan. A tevékenységhez használt szöveges, rajzos, képi mintakövetésből származó utasítások, tervek végrehajtása. Figyelem és elővigyázatosság a tervezett és az aktuálisan végzett tevékenységgel kapcsolatos veszélyérzet kialakítása, törekvés a biztonságos tevékenység végrehajtására.	

A tevékenységhez kapcsolódó baleseti veszélyek és más biztonsági kockázatok felismerése, megelőzése, a segítségnyújtás lehetőségeinek megismertetése. Az eszközök, szerszámok célszerű, rendeltetésszerű biztonságos használata. Kézügyesség, mozgáskoordináció, jó test-tartás, megfelelő erő kifejtés képességének fejlesztése. Munka közbeni rend, tisztaság fenntartása, törekvés a takarékosagra.		
Tanulási eredmények	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Kapcsolódási pontok
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: – adott szempontok alapján egyszerűbb tárgyakat önállóan tervez, készít, alkalmazza a tanult munkafolyamatokat; – egyszerű szöveges, rajzos és képi utasításokat hajt végre a tevékenysége során; – alkotótevékenysége során előkészítő, alakító, szerelő és felületkezelő műveleteket végez el; – saját és társai tevékenységét a kitűzött célok mentén, megadott szempontok szerint reálisan értékeli; – értékelés után megfogalmazza tapasztalatait, következtetéseket von le a későbbi eredményesebb munkavégzés érdekében; – felismeri, hogy tevékenysége során tud változtatni közvetlen környezetén, megóvhatja, javíthat annak állapotán; – rendet tart a környezetében; – törekszik a takarékos anyagfelhasználásra; – szelektíven gyűjti a hulladékot; – rendelkezik az életkorának megfelelő szintű problémafelismerési, problémamegoldási képességgel; – otthoni és iskolai környezetének, tevékenységeinek balesetveszélyes helyzeit felismeri, és ismeri megelőzésük módját; – takarékosan gazdálkodik az anyaggal, energiával, idővel; – tudatosan megtartja az egészséges és biztonságos munkakörnyezetét; – az elvárt feladatokban önállóan dolgozik – elvégzi a műveletet;	– Önálló tervezés és kivitelezés támogatása – A kreativitás erősítése – Munkafolyamatok algoritmizálása – Pontos munkavégzés iránti igény fejlesztése – Társas tanulási tevékenységek előtérbe helyezése – Felelős szerepvállalás és a munkamegosztás erősítése – A segítségnyújtás és kérés szabályainak értelmezése – Reális értékelési készség fejlesztése – Fejlesztő hatású véleményformálás – Szükséges korrekciók elvégzésének elősegítése – Balesetmentes eszközhasználat fejlesztése – A takarékoság iránti igény fejlesztése – Környezettudatos magatartás támogatása – Anyagvizsgálatok felhasználhatósági szempontok alapján – Tárgykészítés képlékeny anyagból – A papír tulajdonságai, felhasználhatósága – Papírmunkák: • egyenesen, vonal mentén tép, hajtogat • ollóval egyenesen és körív mentén nyír • vastagabb anyagokat hajlítás előtt vonalzó mentén bekarcol – A fa tulajdonságai, felhasználása – Famunkák: • darabolás • csiszolás • hegyezés – A textilek csoportosítása, felhasználása – Fonalmunkák: • szövés szövőkereten vagy madzagszövőn • cérnát tűbe fűz önállóan vagy tűbefűző segítségével • gombvarrás • előöltés	<i>Magyar Nyelv-és Irodalom:</i> szövegértés, szövegalkotás, szakszöveg. <i>Környezetismeret:</i> Anyagi tulajdonságok. <i>Matematika:</i> Becslés, mérés, szabad kézi rajz, szerkesztőrajz, mennyiségek közötti összefüggések feltárása. Vizuális kultúra, rajzeszközök használata, épületek jellemzői. <i>Etika:</i> Szellemi termékek az emberiség szolgálatában. A tudás hatalma. A világ megismerése. Tárgyaink világa. A világöröksége

– társaival munkamegosztás szerint együttműködik a csoportos munkavégzés során; – felismeri az egymásért végzett munka fontosságát, a munkamegosztás értékét; – ismeri a környezetében fellelhető, megfigyelhető szakmák, hivatások jellemzőit.	• díszítőöltés	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	anyagvizsgálat, termelés, makett, modell, alaprajz, méret, mérés, előöltés, díszítőöltés, veszélyforrás, baleset, segítségnyújtás, újrahasznosítás, szelektív hulladékgyűjtés	
Javasolt tevékenységek	– Anyagvizsgálatok végzése a felhasználhatóság szempontjából – Mit miből készítünk, és miért? – Figurák, apróbb használati tárgyak készítése képlékeny anyagokból – A papír tulajdonságainak vizsgálata, funkcióinak megfelelő alkalmazása – Állatkert és virágos kert készítése hajtogatással – Térbeli dekorációk papírból, papírcsíkból – Ötletes képeslapok, meghívók tervezése, készítése – Ajándék- és tároló dobozok készítése karcollással, hajlítással – Vár, papírház vagy manóház készítése kartonpapírból – Modellek készítése alaklemez segítségével íves és egyenes nyírással – A fa tulajdonságainak megismerése felhasználhatóság szempontjából – Képkeret, kulcstartó, kisautó, poháralátét készítése darabolással, csiszolással, hegyezéssel – A textilek csoportosítása felhasználásuk szerint – Textilgyűjtemény készítése – Öltésfajták megismerése: előöltés, díszítő öltések – Használati tárgyak készítése megfelelő textilből kézi varrással: zsebkendő-, toll- vagy mobiltelefon-tartó – Bábok, kabalafigurák, tűpárna készítése gombvarrással – A szövés technikájának megismerése szövőkeret vagy madzagszövő segítségével	

Tematikai egység /Fejlesztési cél	3. Otthon – család – életmód	Órakeret: 8 óra
Előzetes tudás	Közvetlen tapasztalatok megfogalmazása a családról, a családi tagok feladatvállalásáról. Egészséges munkamegosztás, elemi munkaszokások ismerete, annak gyakorlása. Generációs kapcsolatok a családban. A családi tagok feladatai, tevékenységi szerepük. A közvetlen környezet jellemzői, természeti és mesterséges anyagok. Információszerzés lehetőségei, (könyvtár, internet, média).	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A pozitív akaratú tulajdonságok, és az elvárt jó, magatartási jellemzők fejlesztése. (önállóság, segítőkészség, másokra való odafigyelés, tolerancia, engedelmisség, udvariasság) Elvárások, normák megfogalmazása. Együttműködés a családtagokkal, munkájuk jó szándékú értékelése, vélemények megfogalmazásának gyakorlása egyszerű indoklással. A család takarékos gazdálkodás formáinak elsajátítása, életkori sajátosságuknak megfelelően.	
Tanulási eredmények	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Kapcsolódási pontok
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: – ismeri a családellátó tevékenységeket, melyek keretében vállalt feladatait az iskolai önellátás során	– A környezetátalakítás fontos szabályainak alkalmazása – Az önállóság fokozása – A közösségen belüli segítőkészség fejlesztése – A tevékenységek végzése közben egymás segítő támogatása	<i>Magyar Nyelv-és Irodalom:</i> Szókincsbővítés, szövegalkotás, szövegértés, a szaknyelv használata,

munkamegosztásban végzi – terítés, rendrakás, öltözködés, növények, állatok gondozása stb.; – felismeri az egymásért végzett munka fontosságát, a munkamegosztás értékét; – felismeri, hogy tevékenysége során tud változtatni közvetlen környezetén, megóvhatja, javíthat annak állapotán; – otthoni és iskolai környezetének, tevékenységeinek balesetveszélyes helyzetét felismeri, és ismeri megelőzésük módját; – takarékosan gazdálkodik az anyaggal, energiával, idővel; – rendet tart a környezetében; – törekszik a takarékos anyagfelhasználásra; – szelektíven gyűjti a hulladékot; – ismeri a tudatos vásárlás néhány fontos elemét; – ismeri az egészségmegőrzés tevékenységeit.	– A megszerzett munkatapasztalatok alkalmazása – Az alkotás örömeinek átélése egyéni és csapatmunkában – A munkamegosztás előnyeinek kihasználása – Reális értékelés kialakítása – A tolerancia és az empátia fejlesztése – Közös alkotott szabályok betartása – Jó szándékú véleményformálás támogatása – Különböző kultúrák és a másság elfogadása – Szokásrend kialakítása – Házak, lakások, otthonok – Modellkészítés – Otthon a lakásban – Otthonunk tárgyai – Növényápolás – Egészséges tápanyagok – Változatos étkezés – Terítés, tálalás – Ételkészítés – Egészséges életmód, napirend – Öltözködés – Takarékoskodás – Munkamegosztás a családban – Háztartási balesetek – Környezetvédelem	beszédkultúra, kommunikáció <i>Matematika:</i> Problémamegoldás, tájékozódás térben és időben, alpműveletek <i>Környezetismeret:</i> Család, rokonság, egészséges életmód <i>Matematika:</i> Problémamegoldás, tájékozódás térben és időben, alpműveletek. <i>Etika:</i> Egészség, környezeti hatások, önismeret, felelősség, példakép, kapcsolatépítés és kapcsolattartás.

Kulcsfogalmak/fogalmak	ház, lakás, otthon, modell, tápanyagok, életmód, veszélyforrás, lakberendezés, baleset, munkamegosztás, időbeosztás, környezetvédelem, szemét, hulladék
Javasolt tevékenységek	– Különböző típusú házak megfigyelése környezetünkben – Lakópark készítése kisebb dobozokból – Lakásmoell készítése építójáték vagy szerelőkészlet segítségével – Apróbb dobozok segítségével babaház berendezése – A lakás tisztántartásához napi- és hetirend készítése, ezeknek a munkáknak az elosztása a családban – A lakásban leggyakrabban található növények ápolásának megismerése – Az egészséges tápanyagok megismerése, melynek alapján változatos étrend összeállítása – Egyszerű ételek, italok készítése – Ünnepi asztal terítése – Szülinapi zsúr kellékeinek elkészítése – A tisztálkodáshoz szükséges megfelelő kozmetikumok kiválasztása – Alkalomhoz illő öltözet és az életkornak megfelelő divat követése – A háztartás gépeinek megismerése, ezek biztonságos használata

Tematikai egység /Fejlesztési cél	4. Jeles napok, ünnepek	Órakeret: 4 óra
Előzetes tudás	A szülők körében ellátott foglalkozások, szakmák ismerete. Baráti, iskolai és lakóhelyi rendezvényeken szerzett élmények és gyakorlati tapasztalatok. Néhány helyi szokás és helyi hagyomány ismerete. A megbeszélrt öltözködési és viselkedési szabályok betartása	

A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az egyes foglalkozások és szakmák értékeinek felismertetése, azok megbecsülésére való nevelés. Közös értékek, szokások, hagyományok őrzése. Az ünnepekre való felkészülés, az ünneplés, az ünneplés utáni teendők végzésének természetes és megőrzendő szokásként való kezelése. Ismerkedés a tervezés, a szervezés, az irányítás, a vezetés feladataival, folyamatos kommunikáció, egyeztetés, esetleg átalakítás, ezen részek gyakoroltatása játékos és önálló, vagy csoportos formában. A feladatok megosztására és a részfeladatok egyre önállóbb végrehajtására való szoktatás, a kockázati tényezők felismerése, mérlegelése, beépítése a lebonyolításba. A tapasztalatok (eredményesség és etikus magatartás) elemzése, értékelése, a hibák elismerése és megszüntetése, ezek kiküszöbölése a későbbiek folyamán. A szabadidő hasznos eltöltésének tudatosítása		
Tanulási eredmények	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Kapcsolódási pontok	
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: – adott szempontok alapján egyszerűbb tárgyakat önállóan tervez, készít, alkalmazza a tanult munkafolyamatokat; – alkotótevékenysége során figyelembe veszi az anyag tulajdonságait, felhasználhatóságát; – felismeri az egymásért végzett munka fontosságát, a munkamegosztás értékét; – ismeri a környezetében fellelhető, megfigyelhető szakmák, hivatások jellemzőit.	– Az ünnepi szokások megőrzése – Kulturált ünneplés – Közös értékek, szokások, hagyományok őrzése – Nemzeti értékeink és hőseink iránti tisztelet erősítése – Mikulás – Karácsony – Farsang – Március 15. – Húsvét – Anyák napja	<i>Magyar Nyelv-és Irodalom:</i> Szövegalkotás, egy-szerű tipográfiai eszközök használata <i>Környezetismeret:</i> Szokások, hagyomá-nyok, jeles napok, családi és közösségi ünnepek. <i>Etika:</i> Hagyományok, szokások, ünnepek, élmények feldolgozása	
Kulcsfogalmak/fogalmak	népszokás, hagyomány, nemzeti érték, viselkedéskultúra, öltözködéskultúra		
Javasolt tevékenységek	– Esztétikus dekorációk tervezése és készítése népi, vallási, nemzeti és családi ünnepekre különböző anyagokból – Ünnepekhez kapcsolódó egyszerű hagyományos ételek készítése – A magyar népviselet és népszokások megismerése: memóriakártyák készítése		

Tematikai egység /Fejlesztési cél	5. Közlekedés	Órakeret: 3 óra
Előzetes tudás	A gyalogos közlekedés szabályainak fegyelmezett és tudatos alkalmazása. Helyes viselkedés, csoportos közlekedési helyzetben. A gyalogos közlekedést szabályozó jelzések ismerete. (jelzőtáblák, jelzőlámpák, útburkolati jelek)Helyes viselkedés a közlekedési eszközökön. (személyautó, autóbusz, villamos, metró, és vonat	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A biztonságos gyalogos közlekedési ismeretek megszilárdítása. A közösségi közlekedési környezet szabályainak ismeretbővítése. Figyelem, fegyelem fontossága, minden közlekedési helyzetben. Közlekedési balesetek lehetséges okainak feltárása, teendők az elhárításuk és megelőzésük érdekében. Segítségnyújtás közlekedési balesetben, a lehetőségek felismertetése, és gyakorlása az életkori sajátosságoknak megfelelően. A kerékpár felépítésének és működésének megismerése, kerékpározás fogalomtól elzárt területen és kerékpárúton, gyakorlás közlekedési szakember jelenlétében. A városi, országúti, vasúti, vízi-és légi közlekedés szerepének átlátása, eszközeinek megismerése.	

Tanulási eredmények	Fejlesztési feladatok és ismeretek	Kapcsolódási pontok
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: – ismeri és használni, alkalmazni tudja a legfontosabb közlekedési lehetőségeket, szabályokat, viselkedési elvárásokat; – az elvárt feladatokban önállóan dolgozik – elvégzi a műveletet; – rendelkezik az életkorának megfelelő szintű problémafelismerési és problémamegoldási képességgel.	– A tömegközlekedés során alkalmazott magatartás és szokások megszilárdítása – A gyalogos és kerékpáros közlekedési szabályok megerősítése – Közlekedési eszközök megismerése, környezettudatos használatuk – A közlekedéssel kapcsolatos veszélyérzet kialakítása – A közlekedési balesetek lehetséges okainak felismerése és megelőzése – Figyelem és elővigyázatosság fejlesztése – A gyalogos és kerékpáros közlekedés szabályai, lakott területen és lakott területen kívül – Az úttest részei; útburkolati jelek – Kerékpárosok és gyalogosok viszonya a közösen használt területeken – Közlekedési környezetben alkalmazható viselkedési normák	<i>Magyar Nyelv-és Irodalom:</i> Beszéderítés, szaknyelv használat, szövegértés, folyamatábrák, piktogramok <i>Környezetismeret:</i> Lakóhelyismeret, térkép-ismeret, menetrendismeret <i>Etika:</i> Közlekedési morál, udvariasság, kommunikáció
Kulcsfogalmak/fogalmak	úttest, kerékpárút, gyalogosforgalom, tömegközlekedés, helyi és helyközi közlekedés, biztonsági és udvariassági szabályok, térképismeret, útvonalterv	
Javasolt tevékenységek	– A közlekedési eszközök csoportosítása környezetvédelmi szempontból – Társasjáték készítése a gyalogos és a kerékpáros közlekedési szabályokhoz kapcsolódóan – Lakópark készítése úthálózattal, jelzőtáblákkal	
A fejlesztés várt eredményei a negyedik évfolyam és a két évfolyamos ciklus végén, továbbhaladás feltételei.	Mindennapokban nélkülözhetetlen praktikus ismeretek – háztartási praktikák – elsajátítása és begyakorlása. Használati utasítások értő olvasása, betartása. Sikerélmények (a felfedezés és önálló próbálkozás öröme, a motiváló hatás érvényesülése tárgyaláskor). A hétköznapijainkban használatos anyagok felismerése, tulajdonságaik megállapítása érzékszervi megfigyelések és vizsgálatok alapján, a tapasztalatok megfogalmazása. Egyszerű tárgyak elkészítése mintakövetéssel. Munkaeszközök célszerű megválasztása és szakszerű, balesetmentes használata. A gyalogosokra vonatkozó közlekedési szabályok tudatos készségszintű alkalmazása. A kerékpár használatához szükséges ismeretek elsajátítása. Aktív részvétel, önállóság és együttműködés a tevékenységek során. Elemi higiéniai és munkaszokások szabályos gyakorlati alkalmazása.	

VIZUÁLIS KULTÚRA

A vizuális nevelés legfontosabb célja, hogy segítse a tanulókat az őket körülvevő világ vizuálisan értelmezhető jelenségeinek megértésében, ezen belül a vizuális művészeti alkotások átélésében és értelmezésében, illetve ennek segítségével környezetünk tudatos alakításában. Ez a cél a tanórai kereteken belül az alkotva befogadás elvét követve valósulhat meg a leghatékonyabban, azaz a tantárgy jellemző tulajdonsága, hogy aktív tanulói tevékenységen alapul.

A tantárgy fontos célja, hogy a tanulók az iskolában megismerjék a magyarság által létrehozott legfontosabb képzőművészeti és építészeti műalkotásokat, nemzetünk hagyományos tárgykultúráját és díszítőművészetét. A tantárgy kulcsszerepet játszik a tanulók érzelmi fejlesztésében, mely az őket körülvevő világhoz való pozitív érzelmi viszonyulásuk kialakításának fontos eszköze. Ennek eredményeként elérendő cél, hogy a tanulók a magyar kultúrára büszkékké legyenek, és kötődjenek szülőföldünk értékeihez.

További fontos cél, hogy a tanulók ismerjék meg az európai és egyetemes vizuális kultúra legjelentősebb képzőművészeti és építészeti alkotásait, alakuljon ki bennük érdeklődés a vizuális jellegű művészetek iránt. Váljanak nyitottá a régmúlt korok, illetve az őket körülvevő XXI. század művészeti jelenségek befogadására.

A vizuális kultúra tantárgy tartalmát három részterület, a képzőművészet, a vizuális kommunikáció és a tárgy- és környezetkultúra képezi. A vizuális nevelés szempontjából a képzőművészet részterület az ábrázoló és kifejező szándékú, esetleg művészi élményt nyújtó képalkotással, illetve befogadással foglalkozik, a tárgy- és környezetkultúra részterület az ember tervezett tárgyi és épített környezetét jelenti, a vizuális kommunikáció pedig képekben, gyakran kép és szöveg egységében megjelenő, eleve kommunikációs célú képalkotással foglalkozik. E részterületek tartalmi elemei különböző hangsúllyal, de minden iskolaszakaszban jelen vannak a tantervi követelményekben. A Nat alapelvei alapján a vizuális kultúra tantárgy gyakorlatközpontúsága a vizuális megismerés, a közvetlen tapasztalatszerzés, az elemző-szintetizáló gondolkodás egységében értelmezendő, és a tanulók ténylegesen megvalósuló alkotó munkáját szolgálja.

A vizuális fejlesztés legfontosabb célja adott iskolaszakaszokban az életkornak megfelelő szinteken játékos, kreatív szemlélet kialakítása és alkalmazása.

Fontos cél továbbá a minél szélesebb körű anyaghasználat, az alkotó tevékenységen keresztül a kéz finommotorikájának fejlesztése, a változatos médiumok és megközelítési módok alkalmazása, a vizuális médiumok közötti átjárhatóság és a művészi gondolkodás szabadságának a kialakítása. Mindez segíti a tanulók tájékozódását az őket érő nagy mennyiségű vizuális információ feldolgozásában, szelektálásában, s végül majd az önálló, mérlegelni képes szemlélet kialakításában. Jelen korunk jellemző képkészítési lehetőségeit is figyelembe véve további cél a vizuális kommunikáció digitális kultúrához is köthető mindennapi formáinak, illetve az épített környezet és a tárgyi világnak a vizsgálata, valamint a környezetalakítás tudatosságának fejlesztése.

A vizuális nevelés kiemelt feladatának tekinti a kreativitás fejlesztését, mely a vizuális problémamegoldás folyamatában fejleszthető és gyakorolható. A tanulók kreativitása az örömteli, kísérletező, az élményekben gazdag, alkotó tevékenység közben bontakozhat és teljesezhet ki, mely mind az egyén, mind pedig a közösség alkotó energiáinak a motorja lehet. Lényeges elem mindezekben a motiváció kialakítása az önmagát folytonosan építő, alkotói magatartás megteremtésére és a folyamatos önművelésre. Ezzel összefüggésben fontos a tanulók önértékelésének és önismeretének fejlesztése, a mérlegelő szemlélet kialakítása, amelynek az önálló és a társakkal együttműködő gyakorlati feladatmegoldásokban kell megjelennie és működnie a tanulók fejlesztése során. A vizuális nevelés a tanulók személyiségfejlesztésének rendkívül fontos eleme, hiszen az itt alkalmazott tevékenységekre jellemző alkotva tanulás érzelmeket gazdagító, empátiát, intuíciót és minőségérzékletet, valamint önmagukkal szembeni igényességet kialakító hatása működik.

A vizuális kultúra tantárgy a következő módon fejleszti a Nemzeti alaptantervben megfogalmazott kulcskompetenciákat:

A tanulás kompetenciái: Ahogyan a kisgyermekkorban a megismerés alapvető eszköze a vizualitás, úgy a későbbi tanulási folyamatban is meghatározó szerepe van a vizuálisan nyerhető információk feldolgozásának. A vizuális

megfigyelés, a belső képalkotás, a vizuális elemzés, összehasonlítás, esetleg a tapasztalatok, a következtetések vizuális megjelenítése – kiváltképp a digitális kor vizuális dominanciája miatt – az információszerzés, a tanulás feltétele. A vizuális információszerzés rutinja különösen fontos az önálló tanulás szempontjából. A vizuális gondolkodás ugyanakkor nemcsak az információszerzést, hanem az információk feldolgozását és a gondolkodási folyamatokat is ösztönözheti, segítséget nyújtva különböző tanulási stílusok és stratégiák megtalálásában. Miközben a vizuális kultúra tantárgy változatos tevékenységei és fejlesztési technikái más műveltségi területeket is támogathatnak, olyan tanulási motivációt jelentenek, melyek érdekesebbé, izgalmasabbá és sikeresebbé tehetik a tanulók számára a tanulást.

A kommunikációs kompetenciák: A vizuális kultúra tantárgy célja, hogy a tanulók megismerjék és használják a vizuális kommunikáció lehetőségeinek minél szélesebb skáláját. A digitáliseszköz-használat – a kommunikációs csatornák átalakításával – folyamatosan hatást gyakorol a kommunikáció domináns formáira és minőségére. A vizuális kommunikációs formák értelmezése, értő és felelős használata – ami a vizuális kultúra tantárgy keretében fejleszthető leginkább – a mindennapi életben is elengedhetetlen. A vizuális kultúra a művészeti nevelés olyan átfogó megközelítésére törekszik, melynek keretében sokféle önkifejezési forma (vizuális megjelenítés, beszéd, mozgás) gyakorlására van mód, ami a kommunikációs lehetőségek körét is tágítja.

A digitális kompetenciák: A digitális kor, amelyben élünk, nagyrészt vizuális kommunikációs formákat használ, ezért a vizuális kultúra tantárgynak is alapvető feladata, hogy segítse a digitális médiumok használatát, mind a közlés, mind a befogadás képességeinek fejlesztésével. A kreatív feladatmegoldás érdekében a tanulók digitálisan hozzáférhető információkat gyűjtenek, és életkori sajátosságaiknak megfelelően lehetőséget kapnak arra, hogy az egy-egy tananyagrészt produktumát digitális formában készítsék el. Ezáltal megtanulják, hogy hogyan érdemes alkotó folyamatba építeni az elérhető és összegyűjthető információkat, és hogyan lehet felhasználni a technikai lehetőségeket. A digitális technika lehetőségeinek előre nem látható fejlődési iránya miatt legfontosabb éppen a változásokra reagálni tudó tanulói személyiség fejlesztése.

A matematikai, gondolkodási kompetenciák: A megismerési folyamatok fontos eleme a vizuális megfigyelés. A vizualitás a belső képalkotásnak, majd az ismeretszerzésnek és a magasabb szintű gondolkodási folyamatoknak is sajátos eszköze. A vizuális kultúra tanulása során mind a szabad alkotásban, mind az egyszerű tervezési feladatokban a problémamegoldó gondolkodást gyakorolhatja a tanuló. Minden problémamegoldás esetében nagy jelentősége van a szabad asszociáción alapuló, divergens gondolkodási szakaszoknak, amelyet a vizuális kultúra tantárgy tanulása a nyitottság, az egyéni ötletek és a sajátos kifejezési megoldások bemutatásával és elfogadásával jelentős mértékben képes fejleszteni.

A személyes és társas kompetenciák: A művészettel nevelés elvének megfelelően a vizuális kultúra tantárgy kiemelt feladata a személyiség fejlesztése, különös tekintettel a személyes és társas kompetenciákra. A tantárgy egyik jellemzője a gazdag önkifejezési formák támogatása, ami segíti az önismeretet és a reális önértékelés kialakítását, miközben a változatos tevékenységi formák nagyobb esélyt adnak a sikerélmény elérésére. Az érzelmek kifejezéséhez, felismeréséhez és szabályozásához kapcsolódó készségek gyakorlása ugyanakkor szerepet játszik a társas viselkedésben is. A vizuális kultúra tantárgy – és ezen belül a kreatív problémamegoldás fejlesztésének – lehetősége, hogy csoportos együttműködésben valósuljon meg, azaz a feladatmegoldások sokféle nézőpont és sokféle tudás megjelenítésével, mindenki közreműködésével és megelégedésével jöjjön létre. A csoportos együttműködésen alapuló alkotó vagy befogadó feladatmegoldásokban lehetőség van a különböző szerepek megtapasztalására, a közös döntések megvitatására és a konfliktushelyzetek megoldására, végül a legjobb megoldás érdekében a produktív tevékenység gyakorlására.

A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái: A vizuális kultúra tantárgy, a Művészetek műveltségi terület részeként, hagyományosan magába foglalja a műalkotások elemző vizsgálatát, így alapvető feladata a művészet kultúrákövetítésben elfoglalt helyének hangsúlyozása. A tantárgy fontos célja, hogy a tanulók az iskolában megismerjék a magyarság által létrehozott legfontosabb képzőművészeti és építészeti alkotásokat, nemzetünk hagyományos tárgykultúráját és díszítőművészetét, ezáltal büszkékké legyenek a magyar

kultúrára, és kötődjenek szülőföldünk értékeihez. A befogadó tevékenység aktív alkotótevékenységgel támogatva a kreativitásfejlesztés egyedülálló lehetőségeként működik.

A köznevelésben a vizuális kultúra tantárgy a művészettel nevelés eszköze, s mint ilyen, általánosan alapozó, vizuális szemlélet kialakítását és fejlesztését tartja elsőrendű feladatának.

A kerettanterv segíti e célok megvalósítását, adott iskolaszakaszokra és ciklusokra kijelölve a legfontosabb fejlesztési feladatokat, a tanterv témaköreire reflektáló tanári szabadság figyelembevételével. A kerettanterv fő tematikai egységei, témaköre a – vizuális kultúra részterületein alapuló – Nat-ban foglalt fő témakörök további részletezéseként alakultak ki. Minden témakör tartalmazza a megvalósításhoz szükséges óraszámajánlást, támaszkodik a Nat megadott tanulási eredményekre, és minden témakör fejlesztési feladatok és ismeretek, minimális fogalomkészlet megadásával konkretizálja az adott tanítási egység elvárható követelményeit. A tematikai egységek és meghatározott fejlesztési feladatok és ismeretek nem jelölnek időrendi sort, és nem azonosak egy-egy tanóra tananyagával, feladataival. Az egységek rugalmasan kezelhetők, a tanulásszervezés felépítésének logikája mentén történő saját igényű alkalmazás és az adott évfolyamra ajánlott óraszámjavaslatok figyelembevételével. A kerettantervi fejlesztési feladatok értelmezését ugyanakkor példák segítik, amelyek az adott követelmény pontosabb értelmezéséhez adnak ötleteket, illetve inspirálják a helyi tanterv vagy tanmenet tervezését. Egy-egy témakörnél megjelenő fogalmak iskolai feldolgozása természetesen az adott témakör fejlesztési feladataival összekapcsolva értelmezendő. Minden fejlesztési szakaszban és minden témakör esetében csak a belépő új fogalmak jelennek meg, de a már bevezetett fogalmakhoz kapcsolódó tudás elmélyítése és további felhasználása érdekében a fogalmak magasabb évfolyamokon az aktuális fejlesztési feladatoknak megfelelően, az iskola saját igényeinek, és a tanulók aktuális fejlettségi szintjének megfelelően ismételhetők.

Vizuális kultúra 1- 2. évfolyam

Az iskolába lépő első osztályos gyerekek vizuális nevelésének legfontosabb feladata az, hogy az alkotás örömét, motiváltságát megőrizze, fenntartsa. Ehhez életkori sajátosságait, érdeklődésüket, személyes tapasztalataikat figyelembe vevő feladatrendszerre van szükség, mely sok játékos elemet tartalmaz és épít a gyerekek sajátos humorérzékére is. Az első két évfolyam vizuális nevelés gyakorlata ugyanakkor képességfejlesztő célú feladatrendszerben jelenik meg. Alkotói és befogadói képességeik fejlesztése közben meg kell tanítani a gyerekeket a hagyományos ceruzarajz, tollrajz, víz- és temperafestés, agyaggal végzett mintázás és más, változatos anyagok és eszközök szakszerű használatára. Az eszközhasználati készségfejlesztés folyamatában törekedni kell arra, hogy a második osztály végére legalább jártasság szintre eljussanak a tanulók. Továbbá arra, hogy az életkoruknak megfelelő kommunikációs és médiakörnyezet sajátosságait megismerjék és használják.

Az első két iskolai évfolyam fontos feladata a kisiskolások vizuális műveltségének megalapozása, mely nem önálló befogadást célzó órák megtartását jelenti, hanem játékos, motiváló, nagyrészt kifejező célú képalkotásuk szemléleti segítésére használt jól válogatott képanyag formájában rejlik.

Fontos, hogy a gyerekek elé kerülő képanyag, az alkotó munka motivációjára használt mesék, zenék, táncmozgások mind-mind hozzájáruljanak magyar kultúránk és magyar műveltségük kialakulásához, mely fontos alapja a más kultúrák elfogadásának.

A magyar népi ünnepek kellékei, nemzeti jelképeink ismerete és a magyar népi tárgykultúrából építkező tárgy- és környezetkultúra témakörök közösen járulnak hozzá, hogy a gyerekek természetesnek éljék meg nemzeti sajátosságaink ismeretét.

Vizuális kultúra 1. évfolyam

Az 1. évfolyamon a vizuális kultúra tantárgy alapóraszám: 72 óra

A témakörök áttekintő táblázata:

Témakör neve	Javasolt óraszám
Vizuális kifejezőeszközök – Érzékelés, jellemzők, tapasztalat	horizontálisan beépül a többi témakörbe
Síkbeli és térbeli alkotások – Mese, fantázia, képzelet, személyes élmények	28
Vizuális információ – Vizuális jelek a környezetünkben	6
Médiahasználat – Valós és virtuális információk	6
Álló- és mozgókép – Kép, hang, történet	6
Természetes és mesterséges környezet – Valós és kitalált tárgyak	10
Természetes és mesterséges környezet – Közvetlen környezetünk	12
Témahetek	4
Összes óraszám:	72

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Vizuális kifejezőeszközök – Érzékelés, jellemzők, tapasztalat	horizontálisan beépül a többi témakörbe
Előzetes tudás	Életkornak megfelelő pszichomotoros fejlettség. Iskolaérettség.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az érzékelés finomítása. Különböző észlelési tapasztalatok, modalitások (látás, hallás, tapintás, szaglás, ízlelés) áttétele, „fordítása”. Saját élmények feldolgozása, vizuális megjelenítése és a kifejezőképesség fejlesztése a mondanivaló kifejezésének érdekében történő eszköz megválasztásával. Közvetlen élmény képi megjelenítése. Színtapasztalatok gazdagítása, színismeretek bővítése. Színérzék fejlesztése. Színdifferenciáló képesség fejlesztése. Természeti látványok hangulatának visszaadása. Térábrázoló képesség fejlesztése játéktárgyakkal, térbeli manipulációval.	
Fejlesztési feladatok és ismeretek		Kapcsolódási pontok
- Különböző érzékszervi tapasztalatok (pl. szaglás, hallás, tapintás, látás) élményszerű feldolgozása alapján, egyszerű következtetések szóbeli megfogalmazása és az élmények, kialakult érzések vizuális megjelenítése különböző eszközökkel síkban és térben (pl. rajz, festés, mintázás, építés/konstruálás, tárgyalakítás). - A tanulás során felmerülő helyzetekben valós környezeti jellemzők (pl. téli táj, növény részei, osztályterem színei), képek és ábrák (pl. tankönyvi ábra, saját vagy társak rajza) célirányos megfigyelése, és a tapasztalatok szöveges megfogalmazása a látott információk pontos leírása és feldolgozása érdekében. - Közvetlen megfigyelések útján szerzett konkrét vizuális tapasztalatok (pl. nagyság, felület, méret, irány, mennyiség, anyagszerűség, elhelyezkedés) alapján vizuális jellemzők kiválasztása, csoportosítása, megnevezése (pl. legsötétebb szín, legnagyobb forma, a kép jobb oldalán elhelyezkedő figura), és az érzékszervi tapasztalatok következetes felhasználása az alkotómunka során. - Megadott szempontok alapján természeti és mesterséges tárgyak gyűjtése, megfigyelése, és a megfigyelések alapján a tárgyak pontos leírása és változatos vizuális megjelenítése játékos feladatokban.		<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> Figyelem a beszélgetőtársra. Szöveg üzenetének, érzelmi tartalmának megértése. <i>Ének-zene:</i> emberi hang, tárgyak hangja, zörejek megkülönböztetése hangerő, hangszín, ritmus szerint. <i>Környezetismeret:</i> Anyagok tulajdonságai, halmazállapot-változás. <i>Matematika:</i> változás kiemelése
Kulcsfogalmak/fogalmak	sík, tér, méret, irány, szín, felület, képelem	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Síkbeli és térbeli alkotások – Mese, fantázia, képzelet, személyes élmények	Órakeret 28 óra
Előzetes tudás	Életkornak megfelelő pszichomotoros fejlettség. Iskolaérettség.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az illusztráció elemi fogalmának megértése, illusztráció készítése. Képalkotó- és kifejező képesség fejlesztése. Vizuális fantázia (képzelőerő) fejlesztése. Asszociációs készség, képzettársítási készség fejlesztése.	
Tanulás eredményei	• élmények, elképzelt vagy hallott történetek, szövegek részleteit különböző vizuális eszközökkel egyszerűen megjeleníti • rövid szövegekhez, egyéb tananyagtartalmakhoz illusztrációt készít különböző vizuális eszközökkel;	
	• egyszerű eszközökkel és anyagokból elképzelt teret rendez, alakít, egyszerű makettet készít csoportmunkában; • elképzelt történeteket, irodalmi alkotásokat bemutat, dramatizál; • saját és társai vizuális munkáit szövegesen értelmezi; • különböző egyszerű anyagokkal kísérletezik, szabadon épít, saját célok érdekében konstruál • élmények, elképzelt vagy hallott történetek, szövegek részleteit különböző vizuális eszközökkel egyszerűen megjeleníti; • saját és mások érzelmeit, hangulatait segítséggel megfogalmazza és egyszerű dramatikus eszközökkel eljátssza, vizuális eszközökkel megjeleníti; • korábban átélt eseményeket, tapasztalatokat, élményeket különböző vizuális eszközökkel, élményszerűen megjelenít: rajzol, fest, formáz;	
Fejlesztési feladatok és ismeretek		Kapcsolódási pontok
– Elképzelt vagy hallott történetek, rövid szövegek, irodalmi (pl. mese, vers) vagy zenei élmények (gyermekdal, gyermekjáték, mondóka) különböző részleteinek vizuális bemutatása a saját ötletek megjelenítése érdekében, különböző eszközökkel síkban és térben (pl. színes rajz, festmény, nyomtat, kollázs, plasztika, makett, tábló), és a kitalált vizuális ötletek szöveges magyarázatával (Illusztráció síkban, vagy térben). Szemléltetésre ajánlott képanyag: Réber László, Reich Károly, Henzelmann Emma, Sajdik Ferenc illusztrációi. – Saját kitalált történet elmesélése, és a történet néhány fontosabb jelenetének többalakos vizuális megjelenítése tetszőleges eszközökkel. – Korábban átélt események, különböző személyes élmények felidézése és tetszőleges megjelenítése különböző eszközökkel síkban és térben (térábrázolási képesség, emberábrázolás, kifejezőképesség fejlesztése) Szemléltetésre ajánlott képanyag: Turner tájképei, Brueghel: Gyerekjátékok, Parasztlakodalom, Vankóné Dudás Juli: Jeles napok, népelet. – Képek, vizuális műalkotások átértelmezése (emberábrázolás, differenciált arcábrázolás, térábrázolási képesség fejlesztése Szemléltetésre ajánlott képanyag: Szentkorona zománcképei, Szent László legendák, XI-XII. századi freskók, Csontváry Kosztka Tivadar tájképei. – Személyes érzelmek, hangulatok kifejezése képalkotásban (kifejező képalkotás, kifejező jellegű plasztikus alkotás) Munkácsy Mihály: Ásító inas, Mednyánszky László: Verekedés után, E. Delacroix: Vihartól megrémült ló.		<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> Élmények, tartalmak felidézése. <i>Ének-zene:</i> Cselekményes dalanyag, dramatizált előadás. <i>Etika:</i> Közösségek. A mesevilág szereplői. Mese és valóság.

– Adott érzelmi állapot (pl. boldogság, rémület, tanácstalanság) kifejezése arcjátékkal és gesztusokkal, az érzelmek kifejezési lehetőségeinek tudatosítása érdekében. A tapasztalatok felhasználása egyszerű vizuális megjelenítés során (emberábrázolás, differenciált arc ábrázolás, kézábrázolás) Szemléltetésre ajánlott képanyag: Anna Margit: Rémület, Rembrandt és Saskia, Paul Klee: Önarckép, Leonardo da Vinci: Mona Lisa, Modigliani portréképei. – Olvasmány- vagy zenei élményhez a jelentést vagy hangulatot erősítő vizuális illusztráció készítése választott technikával, és az elkészült alkotás szöveges magyarázatával. – Magyar népmesékhez, népi mondókákhoz, népdalokhoz vizuális illusztráció készítése hagyományos, ember- vagy állatábrázolást is megjelenítő népművészeti alkotások (karcolt, faragott pásztorművészeti tárgyak) stíuselemeinek felhasználásával. – Mozgásélmények (pl. tánc, csoportos játék, körjáték, körtánc) vizuális átírása (pl. vonalakkal, foltokkal, színekkel). – Irodalmi, zenei és médiaélmények (pl. mese, vers, gyermekdal, zenemű, animációs film) fontos helyszíneinek és szereplőinek megjelenítése egyszerű eszközök felhasználásával (tárgyakkal való bábozás, tárgyak megszemélyesítése) Szemléltetésre ajánlott: Foky Ottó: Ellopták a vitamint, 1966, Babfilm, 1975. – Mozgásélmények (pl. tánc, csoportos játék, körjáték, körtánc) vizuális átírása (pl. vonalakkal, foltokkal, színekkel).		
Fogalmak	történet, szereplő, helyszín, vizuális jellemzők/karakter, illusztráció, vizuális technikák, népművészeti technikák, faragás	
Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Vizuális információ – Vizuális jelek a környezetünkben	Órakeret 6 óra
Előzetes tudás	Életkornak megfelelő pszichomotoros fejlettség. Iskolaérettség.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Megfigyelőképesség fejlesztése. Vizuális kommunikációs képesség fejlesztése. Képolvasással történő információszerzés, képi jelek, vizuális szimbólumok olvasása és létrehozása. Ábraolvasási és értelmezési készség fejlesztése. Redukciós képesség fejlesztése. A vizuális nyelv elemeinek, pont, vonal, folt, szín megismerése és tudatos használata, szerepük felismerése a képzőművészetben. Vonalas jellegű, foltoszerű előadásmód. Méretkülönbségek felismerése, a léptékváltás alapjai.	
Tanulási eredmények	• a tanulás során szerzett tapasztalatait, illusztrálja egyénileg és csoportmunkában; • egyszerű, mindennapok során használt jeleket felismer; • pontosan ismeri államcímereink és nemzeti zászlónk felépítését, összetevőit, színeit	
Fejlesztési feladatok és ismeretek		Kapcsolódási pontok
– A tanulás során felmerülő helyzetekben tanítási egységekhez, és egyéb tantárgyi tartalmakhoz a tanulást vagy megértést segítő egyszerű ábra (pl. számsor, betűsablón, szóképek) és eszköz (pl. tábla, makett, társasjáték) készítése, személyes célok érvényesítésével.		<i>Matematika:</i> tájékozódás térben, síkban, a tájékozódást segítő viszonyok.

– Kisgyerekeknek szóló könyvborítók, füzetek, hirdetések üzenetének elemzése tanári segítséggel, és a tapasztalatok felhasználása egyszerű tervezési feladatokban (pl. plakát, névtábla, utcatábla, házsámtábla készítése, füzetborító, csomagolópapír, meghívó tervezése). – Közvetlen környezetében található jelek, jelzések (pl. útjelzés, közlekedési jelzés, piktogram, zenei kotta) gyűjtése, értelmezése tanítói segítséggel és a tapasztalatok felhasználása játékos feladatokban (pl. rajzolt közlekedési terepasztal és annak kiegészítése térbeli közlekedési táblákkal). – Iskolai életében megjelenő szabályok kapcsán piktogramokat, rajzi jeleket alkot. Véleményt formál társai piktogramterveinek érthetőségével kapcsolatban. – Magyar nemzeti szimbólumok gyűjtése (pl. államcímér, nemzeti zászló, Szent Korona, Kossuth-címér, '56-os lyukas zászló) és a szimbolikus elemek felhasználása az alkotó munka során (pl. tárgyalás díszítményeként: huszárcsákó, párta). – Magyar népi díszítőművészet jelkészletének gyűjtése, kísérletezés a szimbólumok értelmezésével (tulipán, nap, madármotívum, kígyó stb.), tanítói segítséggel, egyénileg, vagy csoportban.		Technika és tervezés: jelzőtáblák.
Fogalmak	jel, jelzés, vizuális üzenet, hirdetés, leegyszerűsítés, változat, díszítőmotívum, szimbólum	
Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Médiahasználat – Valós és virtuális információk	Órakeret 6 óra
Előzetes tudás	Iskolaérettség.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Saját médiahasználati szokások tanulmányozása. Médiaélmények feldolgozása, önreflexiós készség fejlesztése. A különböző médiumok beazonosítása, tudatosítása. A médiatartalmak közötti választás tudatosságának fejlesztése. Olvasási készség és szókinccs fejlesztése médiaszövegekkel.	
Tanulási eredmények	• az adott életkornak megfelelő tájékoztatást, meggyőzést, figyelemfelkeltést szolgáló, célzottan kommunikációs szándékú vizuális közléseket segítséggel értelmez; • valós vagy digitális játékélményeit vizuálisan és dramatikusan feldolgozza.	

Fejlesztési feladatok és ismeretek	Kapcsolódási pontok
– Régi magyar reklámok (pl. "Hurka Gyurka", "Ezt nem lehet megunni", "Bontott csirke", "Forgó morgó" stb.) megnézéséhez. – kapcsolódó tapasztalatok, érzések (pl. tetszés, kíváncsiság, félelem) megbeszélése és megjelenítése változatos eszközökkel (pl. rajzolás, festés, bábkészítés, szerepjáték). A megbeszélés eredményeként a valóság és a képzelet megkülönböztetése. – Kisgyerekeknek szóló célzottan kommunikációs szándékú mozgóképi megjelenések (pl. tv reklám, gyermekműsor) üzenetének elemzése tanári segítséggel, a kommunikációs célt szolgáló legfontosabb eszközök és az elért hatás megfigyelésével (pl. szín, képkivágás, hanghatás, szöveg), és a tapasztalatok felhasználása játékos feladatokban (pl. félelmetes-megnyugtató hangok gyűjtése, adott mozgóképi részlet hangulatának érzékeltetése színes kompozícióban).	<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> Mesék, narratív történetek. <i>Technika és tervezés:</i> egészséges és helyes szabadidős tevékenységek felsorolása, ismertetése, megbeszélése. <i>Etika:</i> Önkifejezés és önbizalom erősítése.

– Különböző médiumok (pl. könyv, televízió, film, internet, videojáték) egyszerű példáinak elemzése tanári segítséggel, a valóságos és az elképzelt helyzetek azonosítása céljából.	A fantázia jelentősége, használata, kitalált történet önmagáról (jellemábrázolás), meseszereplők osztályozása: jó-rossz tulajdonságokkal való azonosulási képesség vizsgálata, önmagára vetítése
Fogalmak	információ, mozgókép, könyv, televízió, film, internet

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Álló- és mozgókép – Kép, hang, történet	Órakeret 6 óra
Előzetes tudás	Iskolaérettség.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Médiaélmények feldolgozása, önreflexiós készség fejlesztése. Az érzelm kifejezés képességének a fejlesztése. A figyelem koncentráció, az érzékelés pontosságának fejlesztése. A médiaszövegek alapvető alkotóelemeinek azonosítása. Annak felismerése, hogy a médiaszövegek emberek által mesterségesen előállított alkotások (a média konstruált valóság). Részvétel a tanulócsoporthoz folyó beszélgetésben és vitában. Saját vélemény megfogalmazása.	
Tanulási eredmények	• az adott életkornak megfelelő rövid mozgóképi közléseket segítséggel elemez, a vizuális kifejezőeszközök használatának tudatosítása érdekében; • az adott életkornak megfelelő tájékoztatást, meggyőzést, figyelemfelkeltést szolgáló, célzottan kommunikációs szándékú vizuális közléseket segítséggel értelmez; • időbeli történéseket egyszerű vizuális eszközökkel, segítséggel megjelenít;	

Fejlesztési feladatok és ismeretek	Kapcsolódási pontok
– Egyszerű mozgóképi részletek (pl. animációs film, reklámfilm) cselekményének elemzése segítséggel, és a tapasztalatok felhasználása játékos feladatokban (pl. időbeli történés képkockáinak rendezése, hang nélkül bemutatott mozgóképi részletek "szinkronizálása"). – Egyszerű mozgóképi részletekben (pl. mesefilm, animációs film : Magyar népmesék, Rófusz Ferenc: A légy) hangok és a képek által közvetített érzelmek (pl. öröm, düh, félelem) azonosítása a hatások közös megbeszélésével. – Fotó- vagy rajzsorozat készítése a mindennapok során tapasztalható időbeli változások szemléltetése érdekében (pl. napirend, naplemente, Luca-búza fejlődése). – Mozgásillúziót keltő régi papírajátékok megismerése a tapasztalatok felhasználása önálló alkotó munkában (pl. "pörgetős mozi").	<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> a szövegértés szövegtípusnak megfelelő funkciójáról, folyamatáról alkotott ismeret, meggyőződés kialakítása, fejlesztése. Alapvető erkölcsi, esztétikai fogalmak, kategóriák (szép, csúnya, jó, rossz, igaz, hamis). <i>Etika:</i> önmaga megértése, mesék kapcsolatrendszerének elemzése, mesei szereplők és tulajdonságaik (lent-fönt, jó-rossz).
Kulcsfogalmak/ fogalmak	animációs film, képkocka, képregény, hanghatás, képsorozat

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Természetes és mesterséges környezet – Valós és kitalált tárgyak	Órakeret 10 óra
Előzetes tudás	Életkornak megfelelő pszichomotoros fejlettség. Iskolaérettség.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Tárgyalkotó vizuális, esztétikai és manipulatív képességek fejlesztése. A tárgykészítés folyamatainak, gondolkodásmódjának megtapasztalása. Forma és funkció összefüggés, formaérzék fejlesztése. Megfigyelőképesség fejlesztése (a munkafázisok megfigyelése). A gondos kivitelezés, különböző anyagok, eljárások, személyes tapasztaláson alapuló megismerése. Egyszerű kézműves technikák megfigyelése, rekonstruálása. Jeles napok szokásainak és tárgyi kellékeinek megismerése.	
Tanulási eredmények	• elképzelt történeteket, irodalmi alkotásokat bemutat, dramatizál, ehhez egyszerű eszközöket: bábót, teret/díszletet, kelléket, egyszerű jelmezt készít csoportmunkában; • alkalmazza az egyszerű tárgykészítés legfontosabb technikáit: vág, ragaszt, kötöz, fűz, mintáz; • gyűjtött természeti vagy mesterséges formák egyszerűsítésével mintát tervez; • adott cél érdekében alkalmazza a térbeli formaalkotás különböző technikáit egyénileg és csoportmunkában; • különböző egyszerű anyagokkal kísérletezik, szabadon épít, saját célok érdekében konstruál.	

Fejlesztési feladatok és ismeretek		Kapcsolódási pontok
– Egyszerű természeti- és mesterséges formák elemző-értelmező rajzolása. – Egyszerű tárgy készítése hagyományos kézműves technikák alkalmazásával (pl. fonás, szövés, nemezelés, gyöngyfűzés, agyagozás). – Képi inspiráció alapján (pl. természeti jelenségek, állatok, népművészeti motívumok) egyszerű mintaelem tervezése (pl. átrajzolás, rácsháló, indigó alkalmazása) A tervezés érdekében egyszerű rajzok készítése és szöveges magyarázata. – Elképzelt, mesebeli tárgyak (pl. mindenkit megtáncoltató hangszer, láthatatlanná tevő ékszer, háromlótű jármű) tervezése és létrehozása választott egyszerű anyagokból (pl. papírpép, karton, hurkapálca, textil, gumi). – Dramatikus játék céljára ujjbáb, síkbáb, kellék (pl. varázspálca, "rámás csizma", "kőleves") jelmezelem (pl. kalap, maszk, kötény), díszlet tervezése és elkészítése természetes vagy mesterséges/újrahasznosítható anyagokból (pl. textil, fonal, papír vagy műanyag hulladék, természetben talált anyagok) csoportmunkában is. – Gyerekcsoport által ismert mese alapján vár, kastély konstruálása (pl. egyszerű konstruálás papírhengerek összeépítésével, festésével, ajtók, ablakok, ajtók kivágásával, rajzolt szereplőkkel való kiegészítéssel) Szemléltetésre ajánlott képanyag: Márkus Géza: Cifra palota, Kecskemét, magyar várak képei		<i>Technika és tervezés:</i> fonás, gyöngyfűzés <i>Környezetismeret:</i> Természeti, technikai környezet. Múlt megidézése. <i>Matematika:</i> Képzeletben történő mozgatózás. Hajtás, szétvágás síkmetszetek. Objektumok alkotása.
Fogalmak		funkció, hagyomány, kézműves technika, díszítés, minta, öltözk

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Természetes és mesterséges környezet – Közvetlen környezetünk	Órakeret 12 óra
Előzetes tudás	Életkornak megfelelő pszichomotoros fejlettség. Iskolaérettség.	
A tematikai egység nevelési- fejlesztési céljai	Téralkító, térrendező képesség fejlesztése. Tapasztalatszerzés a térformálás, térlehatárolás, térszervezés terén. Térérzék fejlesztése nézőpontok változtatásával. Technikai készség fejlesztése. Térbeli tájékozódás képességének fejlesztése	
Tanulási eredmények	- egyszerű eszközökkel és anyagokból elképzelt teret rendez, alakít, egyszerű makettet készít egyénileg vagy csoportmunkában; - adott cél érdekében alkalmazza a térbeli formaalkotás különböző technikáit egyénileg és csoportmunkában; - különböző egyszerű anyagokkal kísérletezik, szabadon épít, saját célok érdekében konstruál.	
Fejlesztési feladatok és ismeretek		Kapcsolódási pontok
- A közvetlen környezet elemeinek és épülettípusainak (utca, tér, műemlék, nevezetes épület) összegyűjtése és életszerű megfigyelése, adott helyszínen vagy emlékezetből, megfigyelési szempontok szerinti megörökítése különböző technikákkal (pl. rajzolás, festés, mintázás, montázs). - A közvetlen környezet különböző méretű tereinek (pl. utca, játszótér, buszmegálló, saját szoba, éléskamra, fiók) megfigyelése és leírása különböző szempontok szerint (pl. zajok, szagok, színek, funkciók, rendezettség) és a tapasztalatok felhasználásával a tér áttervezése a tér jellemzőinek, stílusának vagy hangulatának megváltoztatása érdekében, csoportmunkában is. A tervezés érdekében egyszerű rajzok készítése és szöveges magyarázata. - A közvetlen környezet épített/tervezett elemeinek és épülettípusainak összegyűjtése (pl. park, iskola, vegyesbolt, templom, bisztró, víztorony, szeméthyűjtő sziget) és vizuális megjelenítése különböző eszközökkel síkban és térben (pl. rajz, festés, montázs, talált tárgy átalakítás, makett). A gyűjtés segítségével a szűkebb lakóhely választott részletének makettezése vagy megépítése egyszerű anyagokból, a tér játékos bemutatása érdekében, csoportmunkában is. - Helyi múzeum, kiállítás, helytörténeti gyűjtemény, tájház látogatása, azzal kapcsolatos ismeretszerzés alapján élményszerű vizuális megjelenítés		<i>Környezetismeret:</i> Természeti, technikai és épített rendszerek. <i>Technika és tervezés:</i> eszközhasználat. <i>Etika:</i> valóság és képzelet. <i>Matematika:</i> objektumok alkotása.
Fogalmak	építészet, műemlék, műemlékvédelem	

Vizuális kultúra 2. évfolyam

Az 2. évfolyamon a vizuális kultúra tantárgy alapóraszám: 72 óra

A témakörök áttekintő táblázata:

Témakör neve	Javasolt óraszám
Vizuális kifejezőeszközök – Érzékelés, jellemzők, tapasztalat	horizontálisan beépül a többi témakörbe
Síkbeli és térbeli alkotások – Mese, fantázia, képzelet, személyes élmények	26
Vizuális információ – Vizuális jelek a környezetünkben	6
Médiahasználat – Valós és virtuális információk	6
Álló- és mozgókép – Kép, hang, történet	6
Természetes és mesterséges környezet – Valós és kitalált tárgyak	10
Természetes és mesterséges környezet – Közvetlen környezetünk	14
Témahetek	4
Összes óraszám:	72

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Vizuális kifejezőeszközök – Érzékelés, jellemzők, tapasztalat	horizontálisan beépül a többi témakörbe
Előzetes tudás	Életkornak megfelelő pszichomotoros fejlettség.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az érzékelés finomítása. Különböző észlelési tapasztalatok, modalitások (látás, hallás, tapintás, szaglás, ízlelés) áttétele, „fordítása”. Saját élmények feldolgozása, vizuális megjelenítése és a kifejezőképesség fejlesztése a mondanivaló kifejezésének érdekében történő eszköz megválasztásával. Közvetlen élmény képi megjelenítése. Színtapasztalatok gazdagítása, színismeretek bővítése. Színérzék fejlesztése. Színdifferenciáló képesség fejlesztése. Természeti látványok hangulatának visszaadása. Térábrázoló képesség fejlesztése játéktárgyakkal, térbeli manipulációval.	
Fejlesztési feladatok és ismeretek		Kapcsolódási pontok
- Különböző érzékszervi tapasztalatok (pl. szaglás, hallás, tapintás, látás) élményszerű feldolgozása alapján, egyszerű következtetések szóbeli megfogalmazása és az élmények, kialakult érzések vizuális megjelenítése különböző eszközökkel síkban és térben (pl. rajz, festés, mintázás, építés/konstruálás, tárgyalakítás). - A tanulás során felmerülő helyzetekben valós környezeti jellemzők (pl. téli táj, növény részei, osztályterem színei), képek és ábrák (pl. tankönyvi ábra, saját vagy társak rajza) célirányos megfigyelése, és a tapasztalatok szöveges megfogalmazása a látott információk pontos leírása és feldolgozása érdekében. - Közvetlen megfigyelések útján szerzett konkrét vizuális tapasztalatok (pl. nagyság, felület, méret, irány, mennyiség, anyagszerűség, elhelyezkedés) alapján vizuális jellemzők kiválasztása, csoportosítása, megnevezése (pl. legsötétebb szín, legnagyobb forma, a kép jobb oldalán elhelyezkedő figura), és az érzékszervi tapasztalatok következetes felhasználása az alkotómunka során. - Megadott szempontok alapján természeti és mesterséges tárgyak gyűjtése, megfigyelése, és a megfigyelések alapján a tárgyak pontos leírása és változatos vizuális megjelenítése játékos feladatokban.		<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> Figyelem a beszélgetőtársra. Szöveg üzenetének, érzelmi tartalmának megértése. <i>Ének-zene:</i> emberi hang, tárgyak hangja, zörejek megkülönböztetése hangere, hangszín, ritmus szerint. <i>Környezetismeret:</i> Anyagok tulajdonságai, halmazállapot-változás. <i>Matematika:</i> változás kiemelése
Kulcsfogalmak/ fogalmak	sík, tér, méret, irány, szín, felület, képelem	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Síkbeli és térbeli alkotások – Mese, fantázia, képzelet, személyes élmények	Órakeret 26 óra
Előzetes tudás	Életkornak megfelelő pszichomotoros fejlettség. Az első évfolyamon megszerzett ismeretek.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az illusztráció elemi fogalmának megértése, illusztráció készítése. Képalkotó- és kifejező képesség fejlesztése. Vizuális fantázia (képzelőerő) fejlesztése. Asszociációs készség, képzettársítási készség fejlesztése.	
Tanulási eredmények	• élmények, elképzelt vagy hallott történetek, szövegek részleteit különböző vizuális eszközökkel egyszerűen megjeleníti: rajzol, fest, nyomtat, fotóz, formáz, épít; • rövid szövegekhez, egyéb tananyagtartalmakhoz síkbeli és térbeli vizuális illusztrációt készít különböző vizuális eszközökkel: rajzol, fest, nyomtat, fotóz, formáz, épít és a képet, tárgyat szövegesen értelmezi; • egyszerű eszközökkel és anyagokból elképzelt teret rendez, alakít, egyszerű makettet készít egyénileg vagy csoportmunkában, és az elképzelést szövegesen is bemutatja, magyarázza; • elképzelt történeteket, irodalmi alkotásokat bemutat, dramatizál, ehhez egyszerű eszközöket: bábót, teret/díszletet, kelléket, egyszerű jelmezt készít csoportmunkában, és élményeit szövegesen megfogalmazza; • saját és társai vizuális munkáit szövegesen értelmezi, kiegészíti, magyarázza; • saját történetet alkot, és azt vizuális eszközökkel is tetszőlegesen megjeleníti; • különböző egyszerű anyagokkal kísérletezik, szabadon épít, saját célok érdekében konstruál • élmények, elképzelt vagy hallott történetek, szövegek részleteit különböző vizuális eszközökkel egyszerűen megjeleníti: rajzol, fest, nyomtat, fotóz, formáz, épít; • a tanulás során szerzett tapasztalatait, saját céljait, gondolatait vizuális megjelenítés segítségével magyarázza, illusztrálja egyénileg és csoportmunkában; • saját és mások érzelmeit, hangulatait segítséggel megfogalmazza és egyszerű dramatikus eszközökkel eljátszsa, vizuális eszközökkel megjeleníti; • korábban átélt eseményeket, tapasztalatokat, élményeket különböző vizuális eszközökkel, élményszerűen megjelenít: rajzol, fest, nyomtat, formáz, épít, fotóz és magyarázza azt; • azonosítja a nonverbális kommunikáció eszközeit: mimika, gesztus, ezzel kapcsolatos tapasztalatait közlési és kifejezési helyzetekben használja; • valós vagy digitális játékelményeit vizuálisan és dramatikusan feldolgozza: rajzol, fest, formáz, nyomtat, eljátszik, elmesél; • adott álló- vagy mozgóképi megjelenéseket egyéni elképzelés szerint átértelmez.	
Fejlesztési feladatok és ismeretek		Kapcsolódási pontok
– Elképzelt vagy hallott történetek, rövid szövegek, irodalmi (pl. mese, vers) vagy zenei élmények (gyermekdal, gyermekjáték, mondóka) különböző részleteinek vizuális bemutatása a saját ötletek megjelenítése érdekében, különböző eszközökkel síkban és térben (pl. színes rajz, festmény, nyomtat, kollázs, – plasztika, makett, tabló), és a kitalált vizuális ötletek szöveges magyarázatával (Illusztráció síkban, vagy térben) Szemléltetésre ajánlott képanyag: Réber László, Reich Károly, Henzelmann Emma, Sajdik Ferenc illusztrációi. – Saját kitalált történet elmesélése, és a történet néhány fontosabb jelenetének többalakos vizuális megjelenítése tetszőleges eszközökkel.		Magyar nyelv és irodalom: Élmények, tartalmak felidézése.

– Korábban átélt események, különböző személyes élmények felidézése és tetszőleges megjelenítése különböző eszközökkel síkban és térben (térábrázolási képesség, emberábrázolás, kifejezőképesség fejlesztése) Szemléltetésre ajánlott képanyag: Turner tájképei, Brueghel: Gyerekjátékok, Parasztlakodalom, Vankóné Dudás Juli: Jeles napok, népelet. – Képek, vizuális műalkotások átértelmezése (emberábrázolás, differenciált arcábrázolás, térábrázolási képesség fejlesztése Szemléltetésre ajánlott képanyag: Szentkorona zománcképei, Szent László legendák, XI-XII. századi freskók, Csontváry Kosztká Tivadar tájképei. – Személyes érzelmek, hangulatok kifejezése képalkotásban (kifejező képalkotás, kifejező jellegű plasztikus alkotás) Munkácsy Mihály: Ásító inas, Mednyánszky László: Verekedés után, E. Delacroix: Vihartól megrémült ló. – Adott érzelmi állapot (pl. boldogság, rémület, tanácstalanság) kifejezése arcjátékkal és gesztusokkal, az érzelmek kifejezési lehetőségeinek tudatosítása érdekében. A tapasztalatok felhasználása egyszerű vizuális megjelenítés során (emberábrázolás, differenciált arc ábrázolás, kézábrázolás) Szemléltetésre ajánlott képanyag: Anna Margit: Rémület, Rembrandt és Saskia, Paul Klee: Önarckép, Leonardo da Vinci: Mona Lisa, Modigliani portréképei. – Olvasmány- vagy zenei élményhez a jelentést vagy hangulatot erősítő vizuális illusztráció készítése választott technikával, és az elkészült alkotás szöveges magyarázatával. – Magyar népmesékhez, népi mondókákhoz, népdalokhoz vizuális illusztráció készítése hagyományos, ember- vagy állatábrázolást is megjelenítő népművészeti alkotások (karcolozott, faragott pásztorművészeti tárgyak) stíluselemeinek felhasználásával. – Mozgásélmények (pl. tánc, csoportos játék, körjáték, körtánc) vizuális átírása (pl. vonalakkal, foltokkal, színekkel). – Irodalmi, zenei és médiaélmények (pl. mese, vers, gyermekdal, zenemű, animációs film) fontos helyszíneinek és szereplőinek megjelenítése egyszerű eszközök felhasználásával (tárgyakkal való bábozás, tárgyak megszemélyesítése) Szemléltetésre ajánlott: Foky Ottó: Ellopták a vitaminomat, 1966, Babfilm, 1975 – Mozgásélmények (pl. tánc, csoportos játék, körjáték, körtánc) vizuális átírása (pl. vonalakkal, foltokkal, színekkel).		<i>Ének-zene:</i> Cselekményes dalanyag, dramatizált előadás. <i>Etika:</i> Közösségek. A mesevilág szereplői. Mese és valóság.
Fogalmak	történet, szereplő, helyszín, vizuális jellemzők/karakter, illusztráció, vizuális technikák, népművészeti technikák, faragás	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Vizuális információ – Vizuális jelek a környezetünkben	Órakeret 12 óra
Előzetes tudás	Életkornak megfelelő pszichomotoros fejlettség. Az első évfolyamon megszerzett ismeretek.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Megfigyelőképesség fejlesztése. Vizuális kommunikációs képesség fejlesztése. Képolvasással történő információszerzés, képi jelek, vizuális szimbólumok olvasása és létrehozása. Ábraolvasási és értelmezési készség fejlesztése. Redukciós képesség fejlesztése. A vizuális nyelv elemeinek, pont, vonal, folt, szín megismerése és tudatos használata, szerepük felismerése a képalkotásban. Vonalas jellegű, foltoszerű előadásmód. Méretkülönbségek felismerése, a léptékváltás alapjai.	

Tanulási eredmények	• a tanulás során szerzett tapasztalatait, saját céljait, gondolatait vizuális megjelenítés segítségével magyarázza, illusztrálja egyénileg és csoportmunkában; • a vizuális nyelv elemeinek értelmezésével és használatával kísérletezik; • az adott életkornak megfelelő tájékoztatást, meggyőzést, figyelemfelkeltést szolgáló, célzottan kommunikációs szándékú vizuális közléseket segítséggel értelmez; • egyszerű, mindennapok során használt jeleket felismer; • adott cél érdekében egyszerű vizuális kommunikációt szolgáló megjelenéseket – jel, meghívó, plakát – készít egyénileg vagy csoportmunkában; • pontosan ismeri államcímerünk és nemzeti zászlónk felépítését, összetevőit, színeit				
<table border="1"> <thead> <tr> <th data-bbox="129 387 1139 421">Fejlesztési feladatok és ismeretek</th><th data-bbox="1139 387 1485 421">Kapcsolódási pontok</th></tr> </thead> <tbody> <tr> <td data-bbox="129 421 1139 1122"> – A tanulás során felmerülő helyzetekben tanítási egységekhez, és egyéb tantárgyi tartalmakhoz a tanulást vagy megértést segítő egyszerű ábra (pl. számegyenes, betűsablon, szókérttya) és eszköz (pl. tabló, makett, társasjáték) készítése, személyes célok érvényesítésével. – Kisgyerekeknek szóló könyvborítók, füzetek, hirdetések üzenetének elemzése tanári segítséggel, és a tapasztalatok felhasználása egyszerű tervezési feladatokban (pl. plakát, névtábla, utcatábla, házszámábla készítése, füzetborító, csomagolópapír, meghívó tervezése). – Közvetlen környezetében található jelek, jelzések (pl. útjelzés, közlekedési jelzés, piktogram, zenei kotta) gyűjtése, értelmezése tanítói segítséggel és a tapasztalatok felhasználása játékos feladatokban (pl. rajzolt közlekedési terepasztal és annak kiegészítése térbeli közlekedési táblákkal). – Iskolai életében megjelenő szabályok kapcsán piktogramokat, rajzi jeleket alkot. Véleményt formál társai piktogramterveinek érthetőségével kapcsolatban. – Magyar nemzeti szimbólumok gyűjtése (pl. államcímer, nemzeti zászló, Szent Korona, Kossuth-címer, '56-os lyukas zászló) és a szimbolikus elemek felhasználása az alkotó munka során (pl. tárgyalóterem díszítményeként: huszárcsákó, pártá). – Magyar népi díszítőművészet jelkészletének gyűjtése, kísérletezés a szimbólumok értelmezésével (tulipán, nap, madármotívum, kígyó stb.), tanítói segítséggel, egyénileg, vagy csoportban. </td><td data-bbox="1139 421 1485 1122"> <i>Matematika:</i> tájékozódás térben, síkban, a tájékozódást segítő viszonyok. <i>Technika és tervezés:</i> jelzőtáblák. </td></tr> </tbody> </table>		Fejlesztési feladatok és ismeretek	Kapcsolódási pontok	– A tanulás során felmerülő helyzetekben tanítási egységekhez, és egyéb tantárgyi tartalmakhoz a tanulást vagy megértést segítő egyszerű ábra (pl. számegyenes, betűsablon, szókérttya) és eszköz (pl. tabló, makett, társasjáték) készítése, személyes célok érvényesítésével. – Kisgyerekeknek szóló könyvborítók, füzetek, hirdetések üzenetének elemzése tanári segítséggel, és a tapasztalatok felhasználása egyszerű tervezési feladatokban (pl. plakát, névtábla, utcatábla, házszámábla készítése, füzetborító, csomagolópapír, meghívó tervezése). – Közvetlen környezetében található jelek, jelzések (pl. útjelzés, közlekedési jelzés, piktogram, zenei kotta) gyűjtése, értelmezése tanítói segítséggel és a tapasztalatok felhasználása játékos feladatokban (pl. rajzolt közlekedési terepasztal és annak kiegészítése térbeli közlekedési táblákkal). – Iskolai életében megjelenő szabályok kapcsán piktogramokat, rajzi jeleket alkot. Véleményt formál társai piktogramterveinek érthetőségével kapcsolatban. – Magyar nemzeti szimbólumok gyűjtése (pl. államcímer, nemzeti zászló, Szent Korona, Kossuth-címer, '56-os lyukas zászló) és a szimbolikus elemek felhasználása az alkotó munka során (pl. tárgyalóterem díszítményeként: huszárcsákó, pártá). – Magyar népi díszítőművészet jelkészletének gyűjtése, kísérletezés a szimbólumok értelmezésével (tulipán, nap, madármotívum, kígyó stb.), tanítói segítséggel, egyénileg, vagy csoportban.	<i>Matematika:</i> tájékozódás térben, síkban, a tájékozódást segítő viszonyok. <i>Technika és tervezés:</i> jelzőtáblák.
Fejlesztési feladatok és ismeretek	Kapcsolódási pontok				
– A tanulás során felmerülő helyzetekben tanítási egységekhez, és egyéb tantárgyi tartalmakhoz a tanulást vagy megértést segítő egyszerű ábra (pl. számegyenes, betűsablon, szókérttya) és eszköz (pl. tabló, makett, társasjáték) készítése, személyes célok érvényesítésével. – Kisgyerekeknek szóló könyvborítók, füzetek, hirdetések üzenetének elemzése tanári segítséggel, és a tapasztalatok felhasználása egyszerű tervezési feladatokban (pl. plakát, névtábla, utcatábla, házszámábla készítése, füzetborító, csomagolópapír, meghívó tervezése). – Közvetlen környezetében található jelek, jelzések (pl. útjelzés, közlekedési jelzés, piktogram, zenei kotta) gyűjtése, értelmezése tanítói segítséggel és a tapasztalatok felhasználása játékos feladatokban (pl. rajzolt közlekedési terepasztal és annak kiegészítése térbeli közlekedési táblákkal). – Iskolai életében megjelenő szabályok kapcsán piktogramokat, rajzi jeleket alkot. Véleményt formál társai piktogramterveinek érthetőségével kapcsolatban. – Magyar nemzeti szimbólumok gyűjtése (pl. államcímer, nemzeti zászló, Szent Korona, Kossuth-címer, '56-os lyukas zászló) és a szimbolikus elemek felhasználása az alkotó munka során (pl. tárgyalóterem díszítményeként: huszárcsákó, pártá). – Magyar népi díszítőművészet jelkészletének gyűjtése, kísérletezés a szimbólumok értelmezésével (tulipán, nap, madármotívum, kígyó stb.), tanítói segítséggel, egyénileg, vagy csoportban.	<i>Matematika:</i> tájékozódás térben, síkban, a tájékozódást segítő viszonyok. <i>Technika és tervezés:</i> jelzőtáblák.				
Fogalmak	jel, jelzés, vizuális üzenet, hirdetés, leegyszerűsítés, változat, díszítőmotívum, szimbólum				

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Médiahasználat – Valós és virtuális információk	Órakeret 6 óra
Előzetes tudás	Az első évfolyamon megszerzett ismeretek.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Saját médiahasználati szokások tanulmányozása. Médiaélmények feldolgozása, önreflexiós készség fejlesztése. A különböző médiumok beazonosítása, tudatosítása. A médiatartalmak közötti választás tudatosságának fejlesztése. Olvasási készség és szókincs fejlesztése médiaszövegekkel	
Tanulási eredmények	saját munkákat, képeket, műalkotásokat, mozgóképi részleteket szereplők karaktere, szín-, fényhatás, kompozíció, kifejezőerő szempontjából szövegesen elemez, összehasonlít; az adott életkornak megfelelő tájékoztatást, meggyőzést, figyelemfelkeltést szolgáló, célzottan kommunikációs szándékú vizuális közléseket segítséggel értelmez; adott cél érdekében fotót vagy rövid mozgóképet készít; valós vagy digitális játékelményeit vizuálisan és dramatikusan feldolgozza: rajzol, fest, formáz, nyomtat, eljátszik, elmesél.	
Fejlesztési feladatok és ismeretek		Kapcsolódási pontok
– Régi magyar reklámok (pl. "Hurka Gyurka", "Ezt nem lehet megunni", "Bontott csirke", "Forgó morgó" stb.) megnézéséhez. – kapcsolódó tapasztalatok, érzések (pl. tetszés, kíváncsiság, félelem) megbeszélése és megjelenítése változatos eszközökkel (pl. rajzolás, festés, bábkészítés, szerepjáték). A megbeszélés eredményeként a valóság és a képzelet megkülönböztetése. – Kisgyerekeknek szóló célzottan kommunikációs szándékú mozgóképi megjelenések (pl. tv reklám, gyermekműsor) üzenetének elemzése tanári segítséggel, a kommunikációs célt szolgáló legfontosabb eszközök és az elért hatás megfigyelésével (pl. szín, képkivágás, hanghatás, szöveg), és a tapasztalatok felhasználása játékos feladatokban (pl. félelmetes-megnyugtató hangok gyűjtése, adott mozgóképi részlet hangulatának érzékeltetése színes kompozícióban). – Különböző médiumok (pl. könyv, televízió, film, internet, videojáték) egyszerű példáinak elemzése tanári segítséggel, a valóságos és az elképzelt helyzetek azonosítása céljából.		<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> Mesék, narratív történetek. <i>Technika és tervezés:</i> egészséges és helyes szabadidős tevékenységek felsorolása, ismertetése, megbeszélése. <i>Etika:</i> Önkifejezés és önbizalom erősítése. A fantázia jelentősége, használata, kitalált történet önmagáról (jellemábrázolás), meseszereplők osztályozása: jó-rossz tulajdonságokkal való azonosulási képesség vizsgálata, önmagára vetítése.
Fogalmak	információ, mozgókép, könyv, televízió, film, internet	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Álló- és mozgókép – Kép, hang, történet	Órakeret 6 óra
Előzetes tudás	Az első évfolyamon megszerzett ismeretek.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Médiaélmények feldolgozása, önreflexiós készség fejlesztése. Az érzelemkifejezés képességének a fejlesztése. A figyelemi koncentráció, az érzékelés pontosságának fejlesztése. A médiaszövegek alapvető alkotóelemeinek azonosítása. Annak felismerése, hogy a médiaszövegek emberek által mesterségesen előállított alkotások (a média konstruált valóság). Részvétel a tanulócsoporthoz folyó beszélgetésben és vitában. Saját vélemény megfogalmazása.	
Tanulási eredmények	• az adott életkornak megfelelő rövid mozgóképi közléseket segítséggel elemez, a vizuális kifejezőeszközök használatának tudatosítása érdekében; • adott cél érdekében fotót vagy rövid mozgóképet készít; • az adott életkornak megfelelő tájékoztatást, meggyőzést, figyelemfelkeltést szolgáló, célzottan kommunikációs szándékú vizuális közléseket segítséggel értelmez; • időbeli történéseket egyszerű vizuális eszközökkel, segítséggel megjelenít; • saját történetet alkot, és azt vizuális eszközökkel is tetszőlegesen megjeleníti; • adott álló- vagy mozgóképi megjelenéseket egyéni elképzelés szerint átértelmez.	

Fejlesztési feladatok és ismeretek		Kapcsolódási pontok
– Egyszerű mozgóképi részletek (pl. animációs film, reklámfilm) cselekményének elemzése segítséggel, és a tapasztalatok felhasználása játékos feladatokban (pl. időbeli történés képkockáinak rendezése, hang nélkül bemutatott mozgóképi részletek "szinkronizálása"). – Egyszerű mozgóképi részletekben (pl. mesefilm, animációs film : Magyar népmesék, Rófusz Ferenc: A légy) hangok és a képek által közvetített érzelmek (pl. öröm, düh, félelem) azonosítása a hatások közös megbeszélésével. – Fotó- vagy rajzsorozat készítése a mindennapok során tapasztalható időbeli változások szemléltetése érdekében (pl. napirend, naplemente, Luca-búza fejlődése). – Mozgásillúziót keltő régi papírajátékok megismerése a tapasztalatok felhasználása önálló alkotó munkában (pl. "pörgetős mozi").		<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> a szövegértés szövegtípusnak megfelelő funkciójáról, folyamatáról alkotott ismeret, meggyőződés kialakítása, fejlesztése. Alapvető erkölcsi, esztétikai fogalmak, kategóriák (szép, csúnya, jó, rossz, igaz, hamis). <i>Etika:</i> önmaga megértése, mesék kapcsolatrendszerének elemzése, mesei szereplők és tulajdonságaik (lent-fönt, jó-rossz).
Kulcsfogalmak/ fogalmak	animációs film, képkocka, képregény, hanghatás, képsorozat	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Természetes és mesterséges környezet – Valós és kitalált tárgyak	Órakeret 10 óra
Előzetes tudás	Életkornak megfelelő pszichomotoros fejlettség. Az első évfolyamon megszerzett ismeretek.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Tárgyalkotó vizuális, esztétikai és manipulatív képességek fejlesztése. A tárgykészítés folyamatainak, gondolkodásmódjának megismerése. Forma és funkció összefüggés, formaérzék fejlesztése. Megfigyelőképesség fejlesztése (a munkafázisok megfigyelése). A gondos kivitelezés, különböző anyagok, eljárások, személyes tapasztaláson alapuló megismerése. Egyszerű kézműves technikák megfigyelése, rekonstruálása. Jeles napok szokásainak és tárgyi kellékeinek megismerése.	
Tanulási eredmények	• elképzelt történeteket, irodalmi alkotásokat bemutat, dramatizál, ehhez egyszerű eszközöket: bábót, teret/díszletet, kelléket, egyszerű jelmezt készít csoportmunkában, és élményeit szövegesen megfogalmazza; • alkalmazza az egyszerű tárgykészítés legfontosabb technikáit: vág, ragaszt, tűz, varr, kötöz, fűz, mintáz; • gyűjtött természeti vagy mesterséges formák egyszerűsítésével, vagy a magyar díszítőművészet általa megismert mintakincsének felhasználásával mintát tervez; • adott cél érdekében alkalmazza a térbeli formaalkotás különböző technikáit egyénileg és csoportmunkában; • különböző egyszerű anyagokkal kísérletezik, szabadon épít, saját célok érdekében konstruál.	
Fejlesztési feladatok és ismeretek		Kapcsolódási pontok
– Egyszerű természeti- és mesterséges formák elemző-értelmező rajzolása. – Egyszerű tárgy készítése hagyományos kézműves technikák alkalmazásával (pl. fonás, szövés, nemezelés, gyöngyfűzés, agyagozás). – Képi inspiráció alapján (pl. természeti jelenségek, állatok, népművészeti motívumok) egyszerű mintaelem tervezése (pl. átrajzolás, rácsháló, indigó alkalmazása) A tervezés érdekében egyszerű rajzok készítése és szöveges magyarázata. – Elképzelt, mesebeli tárgyak (pl. mindenkit megtáncoltató hangszer, láthatatlanná tevő ékszer, háromlábú jármű) tervezése és létrehozása választott egyszerű anyagokból (pl. papírpép, karton, hurkapálca, textil, gumi). – Dramatikus játék céljára újjáépít, síkbáb, kellék (pl. varázspálca, "rámás csizma", "kőleves") jelmezelem (pl. kalap, maszk, kötény), díszlet tervezése és elkészítése természetes vagy mesterséges/újrahasznosítható anyagokból (pl. textil, fonal, papír vagy műanyag hulladék, természetben talált anyagok) csoportmunkában is. – Gyerekcsoport által ismert mese alapján vár, kastély konstruálása (pl. egyszerű konstruálás papírhengerek összeépítésével, festésével, ajtók, ablakok, ajtók kivágásával, rajzolt szereplőkkel való kiegészítéssel) Szemléltetésre ajánlott képanyag: Márkus Géza: Cifra palota, Kecskemét, magyar várak képei.		<i>Technika és tervezés:</i> fonás, gyöngyfűzés <i>Környezetismeret:</i> Természeti, technikai környezet. Múlt megidézése. <i>Matematika:</i> Képzletben történő mozgás. Hajtás, szétvágás síkmetszetek. Objektumok alkotása.
Fogalmak	funkció, hagyomány, kézműves technika, díszítés, minta, öltözék	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Természetes és mesterséges környezet – Közvetlen környezetünk	Órakeret 6 óra
Előzetes tudás	Életkornak megfelelő pszichomotoros fejlettség. Az első évfolyamon megszerzett ismeretek.	
A tematikai egység nevelési- fejlesztési céljai	Téralkító, térrendező képesség fejlesztése. Tapasztalatszerzés a térformálás, térlehatárolás, térszervezés terén. Térérzék fejlesztése nézőpontok változtatásával. Technikai készség fejlesztése. Térbeli tájékozódás képességének fejlesztése.	
Tanulási eredmények	- egyszerű eszközökkel és anyagokból elképzelt teret rendez, alakít, egyszerű makettet készít egyénileg vagy csoportmunkában, és az elképzelést szövegesen is bemutatja, magyarázza; - saját és társai vizuális munkáit szövegesen értelmezi, kiegészíti, magyarázza; - képek, műalkotások, mozgóképi közlések megtekintése után adott szempontok szerint következtetést fogalmaz meg, megállapításait társaival is megvitatja; - adott cél érdekében alkalmazza a térbeli formaalkotás különböző technikáit egyénileg és csoportmunkában; - saját kommunikációs célból egyszerű térbeli tájékozódást segítő ábrát – alaprajz, térkép – készít; - különböző egyszerű anyagokkal kísérletezik, szabadon épít, saját célok érdekében konstruál.	
Fejlesztési feladatok és ismeretek		Kapcsolódási pontok
- A közvetlen környezet elemeinek és épülettípusainak (utca, tér, műemlék, nevezetes épület) összegyűjtése és életszerű megfigyelése, adott helyszínen vagy emlékezetből, megfigyelési szempontok szerinti megörökítése különböző technikákkal (pl. rajzolás, festés, mintázás, montázs). - A közvetlen környezet különböző méretű tereinek (pl. utca, játszótér, buszmegálló, saját szoba, éléskamra, fiók) megfigyelése és leírása különböző szempontok szerint (pl. zajok, szagok, színek, funkciók, rendezettség) és a tapasztalatok felhasználásával a tér áttervezése a tér jellemzőinek, stílusának vagy hangulatának megváltoztatása érdekében, csoportmunkában is. A tervezés érdekében egyszerű rajzok készítése és szöveges magyarázata. - A közvetlen környezet épített/tervezett elemeinek és épülettípusainak összegyűjtése (pl. park, iskola, vegyesbolt, templom, bisztró, víztorony, szeméthyűjtő sziget) és vizuális megjelenítése különböző eszközökkel síkban és térben (pl. rajz, festés, montázs, talált tárgy átalakítás, makett). A gyűjtés segítségével a szűkebb lakóhely választott részletének makettezése vagy megépítése egyszerű anyagokból, a tér játékos bemutatása érdekében, csoportmunkában is. - Helyi múzeum, kiállítás, helytörténeti gyűjtemény, tájház látogatása, azzal kapcsolatos ismeretszerzés alapján élményszerű vizuális megjelenítés.		<i>Környezetismeret:</i> Természeti, technikai és épített rendszerek. <i>Technika és tervezés:</i> eszközhasználat. <i>Etika:</i> valóság és képzelet. <i>Matematika:</i> objektumok alkotása.
Fogalmak	építészet, műemlék, műemlékvédelem	

Vizuális kultúra 3-4. évfolyam

Ebben az iskolaszakaszbán is kiemelt fontosságú az örömteli, motivált alkotói energiák fenntartása, melyet a változatos, élményalapú feladatok rendszerében, a gyerekek személyes érdeklődését figyelemmel kísérő és azt elfogadó, differenciált feladatkiadással, személyre szabott, formáló- segítő értékeléssel és figyelemmel érhetünk el. A gyerekek rajzoló, ábrázoló képességeinek fejlődése saját rajzi sémáik változásában követhető nyomon. A fejlesztés érdekében a sématorést elősegítő, változatos, jól szemléltetett feladatokat kell a tanulócsoport alapos ismeretének birtokában terveznünk. Az emberábrázolás, arcábrázolás a gyerekek között kialakult baráti körökben, egymás rajzi szokásainak eltanulásával is változik. A tér megjelenítésére alkalmazott ábrázolási sémák változására ugyanígy hatással van a gyerek környezetében élő idősebb testvér, a rajzolni tudó szülő is.–A vizuális műveltség megalapozásának jelentős állomása ez az időszak, amikor az érzékszerveik segítségével a környezet jelenségeinek a lehető legpontosabb megfigyelése zajlik. Ekkor fejleszthető leginkább a hétköznapi és a művészi vizuális közlések közötti azonosságok és különbségek felismerése és rendszerezése az életkornak megfelelő szinten.

Az adott korosztály mindennapi digitális eszközfelhasználó. Ezért fontos a digitális képkészítés lehetőségeivel, a gyerek környezetében egyre hangsúlyosabbá váló médijelenségekkel iskolai keretek között zajló foglalkozás is. A valós anyagokhoz és eszközökhöz kötött alkotás motiválása, segítése, kiemelt tanítói feladat. A 3-4. évfolyam tanulói egyre inkább képesek tanulótársaik alkotásait értékelni. Fontos, hogy ez a képesség saját munkájuk értékelésében is megmutatkozzon, értéknek tekintsék a befejezett, kész alkotás létrehozását.

A 3. évfolyamon a vizuális kultúra tantárgy alapóraszám: 72 óra

A témakörök áttekintő táblázata:

Témakör neve	Javasolt óraszám
Síkbeli és térbeli alkotások – Mese, fantázia, képzelet, személyes élmények	26
Vizuális információ – Vizuális jelek a környezetünkben	8
Médiahasználat – Valós és virtuális információk	8
Álló- és mozgókép – Kép, hang, történet	6
Természetes és mesterséges környezet – Valós és kitalált tárgyak	10
Természetes és mesterséges környezet – Közvetlen környezetünk	10
Témahetek	4
Összes óraszám:	72

Vizuális kultúra 3. évfolyam

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Síkbeli és térbeli alkotások – Mese, fantázia, képzelet, személyes élmények	Órakeret 26 óra
Előzetes tudás	Síkbeli és térbeli minőségek, méretviszonyok, irányultság felismerése és használata. Színek érzelmek kifejező, hangulati és díszítő hatásainak felismerése. Kontrasztok felismerése. Műalkotások csoportosítási módjainak alkalmazása.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az illusztráció elemi fogalmának megértése, illusztráció készítése. Képalkotó- és kifejező képesség fejlesztése. Vizuális fantázia (képzőerő) fejlesztése. Asszociációs készség, képzettársítási készség fejlesztése.	
Tanulási eredmények	• élmények, elképzelt vagy hallott történetek, szövegek részleteit különböző vizuális eszközökkel egyszerűen megjeleníti: rajzol, fest, nyomtat, fotóz, formáz, épít; • korábban átélt eseményeket, tapasztalatokat, élményeket különböző vizuális eszközökkel, élményszerűen megjeleníti: rajzol, fest, nyomtat, formáz, épít, fotóz és magyarázza azt; • rövid szövegekhez, egyéb tananyagtartalmakhoz síkbeli és térbeli vizuális illusztrációt készít különböző vizuális eszközökkel: rajzol, fest, nyomtat, fotóz, formáz, épít és a képet, tárgyat szövegesen értelmezi; • saját és társai vizuális munkáit szövegesen értelmezi, kiegészíti, magyarázza; • saját munkákat, képeket, műalkotásokat, mozgóképi részleteket szereplők karaktere, szín-, fényhatás, kompozíció, kifejezőerő szempontjából szövegesen elemez, összehasonlít; • képek, műalkotások, mozgóképi közlések megtekintése után önállóan megfogalmazza és indokolja tetszését; • valós vagy digitális játékelményeit vizuálisan és dramatikusan feldolgozza: rajzol, fest, formáz, nyomtat, eljátszik, elmesél; • saját történetet alkot, és azt vizuális eszközökkel is tetszőlegesen megjeleníti. • egyszerű eszközökkel és anyagokból elképzelt teret rendez, alakít, egyszerű makettet készít egyénileg vagy csoportmunkában, és az elképzelést szövegesen is bemutatja, magyarázza; • elképzelt történeteket, irodalmi alkotásokat bemutat, dramatizál, ehhez egyszerű eszközöket: báb, teret/díszletet, kelléket, egyszerű jelmezt készít csoportmunkában, és élményeit szövegesen megfogalmazza; • saját és mások érzelmeit, hangulatait segítséggel megfogalmazza és egyszerű dramatikus eszközökkel eljátsza, vizuális eszközökkel megjeleníti; • azonosítja a nonverbális kommunikáció eszközeit: mimika, gesztus, ezzel kapcsolatos tapasztalatait közlési és kifejezési helyzetekben használja; • időbeli történéseket egyszerű vizuális eszközökkel, segítséggel megjeleníti; • adott álló- vagy mozgóképi megjelenéseket egyéni elképzelés szerint átértelmez.	
Fejlesztési feladatok és ismeretek		Kapcsolódási pontok
– Változatos mesés térben játszódó magyar népmese (pl. Zöld Péter) különleges helyszínének személyes vizuális megjelenítése különböző nézőpontok használatával, jellemző szereplők papírból kivágott figuráinak elhelyezése saját alkotott térben (térábrázolási-, emberábrázolási-, kifejező-, komponáló képesség fejlesztése Szemléltetésre ajánlott képanyag: Hyeronimus Bosch: Zenészek pokla, Szinyei Merse Pál: Majális, Csontváry K. T.: Nagy Taormina, magyar népi építészet jellemző példáinak (parasztház, fa harangláb, székelykapu stb.) fotói.		<i>Matematika:</i> mennyiségi tulajdonságok, viszonylatok, becslés, összehasonlítás

- Saját kitalált történet elmesélése, a történet inspirálta elképzelt terekről, egyszerű anyagok (pl. használt csomagolóanyag, természetben talált termények és termések, talált tárgyak) felhasználásával installáció készítése, díszletszerű tér berendezése a személyes élmények bemutatása, kifejezése céljából, csoportmunkában is (térábrázolás- és tér rendezés képességeinek fejlesztése, kifejező képesség fejlesztése) Szemléltetésre ajánlott filmanyag: Kemény Henrik: Vitéz László.
- Tanult mesék, mondák vagy zeneművek valós vagy kitalált szereplőinek (pl. lovag, Mátyás király, molnárlegény, komámasszony, "árgélus kismadár", Hüvelyk Matyi) megformálása síkban vagy térben (pl. festmény, kollázs, papírmásé maszk, újrahasznosítható anyagokból báb), a szereplők illusztratív bemutatása vagy dramatikus feldolgozása érdekében csoportmunkában is (Emberábrázolás, differenciált arc- és kézábrázolás fejlesztése).
- Mesék, gyermekirodalmi alkotások (pl. Magyar népmesék, Vuk, Pinokkió) és azok filmes vagy színházi adaptációinak összehasonlítása, feldolgozása. Az olvasott szöveghez és a vetített adaptációhoz kapcsolódó élmények megjelenítése és vizuális feldolgozása különböző eszközökkel (pl. rajz, festés, montázs).
- Korábban megismert és feldolgozott szövegekhez, zeneművekhez (pl. gyermekregény, tananyagrészlet, népdal, mondóka) illusztráció készítése különböző vizuális eszközökkel síkban és térben (pl. rajz, festés, fotó, plasztika) a munkák szöveges értelmezésével.
- Saját irodalmi és filmes élményekből származó szereplők jellemzőinek, érzelmeinek, karakterének (pl. gesztusok, viselkedés, öltözék, személyes tárgyak) megfigyelése és feldolgozása különböző játékos (pl. dramatikus, vizuális) feladatokban a karakter és a jellemzők tudatosítása érdekében, és a tapasztalatok közös megbeszélésével.
- Magyar népmesék, népballadák illusztratív megjelenítése jellegzetes magyar népviseleti elemek megfigyeléseinek felhasználásával
- Adott álló- vagy mozgóképi megjelenések (pl. festmény: Csók István : Szénagyűjtők, grafika: M. C. Escher Mozaik, emberábrázolást nem tartalmazó részlete, fotó, képregény, társak munkái) egyéni elképzelés szerinti átértelmezése (pl. más napszakban, más évszakban, más helyszínen, más szereplőkkel, más hangulati elemekkel, színátírással).
- Élmények, elképzelt vagy hallott történetek, (pl. álmok, családi események, osztálykirándulás, szüret) részleteinek megjelenítése különböző vizuális eszközökkel (pl. grafika, festmény, nyomat, fotó), és kreatív történetalkotás az elkészült vizuális munkák segítségével (pl. nyitva hagyott történet befejezése, átírása) Szemléltetésre ajánlott képanyag: Marc Chagall festményei, Vankóné Dudás Juli hagyományos népi életmódot bemutató festményei.
- Karakteres fekete fehér művészfotók megfigyelése alapján a látott személyre vonatkozó információk, jellemzők megfogalmazása játékos, találgatásra alapuló formában (pl. életkor, foglalkozás, kedvenc étel, fontos tárgy) Az élmények vizuális megjelenítése (pl. portrérajz, fotómanipuláció, kollázs) a legfontosabb jellemzők (pl. külső-belső tulajdonság, öltözet, attribútum) minél pontosabb bemutatása érdekében Szemléltetésre ajánlott képanyag: Kunkovác László: Pásztoremberek, Robert Capa fotói.
- Saját és mások munkáinak, képeknek, vizuális alkotások szereplőinek szín-, fényhatás, kompozíció, kifejezőerő szerinti szöveges elemzése, összehasonlítása, a következtetések szöveges megfogalmazásával és megvitatásával (befogadói és szövegalkotási képességek fejlesztése).

Magyar nyelv és irodalom:
Gondolatok, érzelmek,
vélemények kifejezése.
Mindennapi konfliktusok
feldolgozása
drámajátékkal.

– Játékelmények játékos vizuális és dramatikus feldolgozása (pl. digitális játék síkbeli vagy térbeli társasjátékká alakítása, szabályrendszerek kidolgozása és átdolgozása) – Saját személyes történetek bemutatása érdekében valós hely, helyszín (pl. nagyszülők nyaralója, a település parkja, tópart, erdő, vegyesbolt, uszoda) megjelenítése különböző vizuális eszközökkel síkban és térben (pl. kollázs, vegyes technika, kréta, nyomtat, mintázás, makett). – Grafikai felületet gazdagon tartalmazó grafika mintakincsének megfigyelése (pl. Van Gogh tollrajzai, Gyulai Líviusz grafikái), a tapasztalatok alapján rajzolt gyűjtemény készítése egyénileg, vagy csoportban. A gyűjtött minták felhasználása saját célú képalkotásban egyénileg vagy csoportmunkában.	
Fogalmak	figurális alkotás, portré, képmező, kompozíció, karakter, hangulat, kollázs, montázs, képregény, fikció, lényegkiemelés, karakter, gesztus, személyiségjegyek, színhangulat, népviselet, parasztház, tornác, székelykapu,

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Vizuális információ – Vizuális jelek a környezetünkben	Órakeret 8 óra
Előzetes tudás	A közvetlen környezet és a személyes tárgyak, taneszközök vizuális jelzéseinek alkalmazása. Időbeliség, minőségellentétek felismerése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Vizuális megfigyelőképesség és vizuális emlékezet fejlesztése. Analizáló és szintetizáló képesség fejlesztése. Forma- és arányérzék fejlesztése. Karakterérzék fejlesztése. Képpolvasó és képközlő képességek fejlesztése. Ábraolvasási és értelmezési készség fejlesztése elemzéssel és ábrák létrehozásával. Az idő, a változás, a folyamat képekben való ábrázolási képességének fejlesztése, történés képekben való elbeszélése. A művészi, köznapis és tudományos közlések értelmezésének segítése, a kifejezés árnyaltságának fokozása.	
Tanulási eredmények	• a tanulás során szerzett tapasztalatait, saját céljait, gondolatait vizuális megjelenítés segítségével magyarázza, illusztrálja egyénileg és csoportmunkában; • az adott életkornak megfelelő tájékoztatást, meggyőzést, figyelemfelkeltést szolgáló, célzottan kommunikációs szándékú vizuális közléseket segítségével értelmez; • egyszerű, mindennapok során használt jeleket felismer; • pontosan ismeri államcímereink és nemzeti zászlónk felépítését, összetevőit, színeit; • adott cél érdekében egyszerű vizuális kommunikációt szolgáló megjelenéseket – jel, meghívó, plakát – készít csoportmunkában; • saját kommunikációs célból egyszerű térbeli tájékozódást segítő ábrát – alaprajz, térkép – készít segítséggel	
Fejlesztési feladatok és ismeretek		Kapcsolódási pontok
– Egyszerű, mindennapok során használt jelek (pl. közlekedési jelek, útjelzés, piktogram, zenei kotta), kommunikációs szándékú vizuális közlések (pl. szórólap, óriásplakát, reklámanyag) felismerése, megfigyelése, azonosítása és elemzése tanári segítséggel A tapasztalatok felhasználása játékos feladatokban. – Egy valós vagy képzeletbeli tárgy vagy jelenség (pl. bűvös kocka, Gábor Áron rézagyúja, János vitéz kardja, ünnepkörök, napfogyatkozás, Kis Hableány emberré válása) számára plakát, szórólap tervezése, kivitelezése a kép és szöveg együttes alkalmazásával, a figyelem és érdeklődés felkeltése céljából.		<i>Matematika:</i> Tájékozódás a térben (síkon ábrázolt térben; szavakban megfogalmazott információk szerint). A változás kiemelése; az időbeliség. <i>Magyar nyelv és irodalom:</i> Információhordozók. Látványok verbális megfogalmazása. Az időbeliség kifejezésének nyelvi lehetőségei.

– Valós, mindennapi iskolai kommunikációs helyzetek érdekében a legfontosabb kommunikációs célt (pl. figyelem felkeltése, tájékoztatás, felhívás) érvényesítő síkbeli vagy térbeli vizuális megjelenés (pl. plakát, cégér, installáció) tervezése egyénileg és csoportmunkában is. – A környezetünkben észlelhető változások (pl. nyári zápor, olvadás, penészedés), folyamatok (pl. palacsintasütés, építkezés), mozgások (pl. kerékpár, óra) vizuális megfigyelése, értelmezése és a tapasztalatok és információk vizuális megjelenítése (pl. fotósorozat, film, rajzsorozat, folyamatábra) a változás vagy folyamat időbeliségének hangsúlyozásával, csoportmunkában is. – Valós vagy képzeletbeli utazás folyamatának, útvonalának, történéseinek képes és szöveges bemutatása (pl. Rumi térképe, Ph. Fogg úr 80 napos útinaplója, egy sarkkutató forgatókönyve, útifilm az osztálykirándulásról), különböző cél (pl. tájékoztatás, dokumentálás, szórakoztatás) hangsúlyozásával. – Magyar mesékben, mondákban szereplő uralkodók címereinek, zászlóinak gyűjtése és a gyűjtemény bemutatása tábló, vagy prezentáció formájában. A gyűjtemény rajzos adatainak felhasználása kifejező jellegű képalkotásban.	<i>Környezetismeret: változások, folyamatok, növények, állatok.</i>
Fogalmak	vizuális kommunikáció, befolyásolás, meggyőzés, figyelemfelkeltés, piktogram, térkép, plakát, idő, címer

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Médiahasználat – Valós és virtuális információk	Órakeret 8 óra
Előzetes tudás	Az egyes médiumok azonosítása. Médiaélmények felidézése, verbalizálása. A médiaszövegek befogadása során saját érzések felismerése, kifejezése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A médiatartalmak közötti választás tudatosságának fejlesztése. Saját médiaélmények feldolgozása, önreflexiós készség fejlesztése. Médiaszöveg-típusok beazonosítását, tudatosítását segítő kompetenciák fejlesztése. Olvasási készség és szókincs fejlesztése médiaszövegekkel.	
Tanulási eredmények	• képek, műalkotások, mozgóképi közlések megtekintése után adott szempontok szerint következtetést fogalmaz meg, megállapításait társaival is megvitatja; • valós vagy digitális játékelményeit vizuálisan és dramatikusan feldolgozza: rajzol, fest, formáz, nyomtat, eljátszik, elmesél; • a vizuális nyelv elemeinek értelmezésével és használatával kísérletezik; • az adott életkornak megfelelő rövid mozgóképi közléseket segítséggel elemez, a vizuális kifejezőeszközök használatának tudatosítása érdekében; • az adott életkornak megfelelő tájékoztatást, meggyőzést, figyelemfelkeltést szolgáló, célzottan kommunikációs szándékú vizuális közléseket segítséggel értelmez; • segítséggel azonosítja a gyerekeknek szóló, vagy fogyasztásra ösztönző, célzottan kommunikációs szándékú vizuális közléseket; • adott cél érdekében fotót vagy rövid mozgóképet készít segítséggel	
Fejlesztési feladatok és ismeretek		Kapcsolódási pontok
– Kisgyerekeknek szóló mozgóképi közlések (pl. tv reklám, gyermekműsor) üzenetének elemzése (pl. a kommunikációs célt szolgáló legfontosabb eszközök és az elért hatás) tanári segítséggel és a tapasztalatok felhasználása játékos feladatokban(pl. félelmetes-megnyugtató hangok gyűjtése, változatok újrajátzása).	<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> Többmondatos összefoglaló szöveg alkotása olvasmányok tartalmáról, gyűjtött tapasztalatokról,	

– Fogyasztásra ösztönző különböző reklámanyagok (pl. szórólap, óriásplakát, reklámújság, tv reklám) elemzése tanári segítséggel és a vizuális megjelenés áttervezése játékos feladatokban (pl. kommunikációs hatást erősítő vagy módosító céllal). – A saját médiahasználati szokások (pl. internet, televízió, rádió, mobiltelefon, könyv, videojáték) tanulmányozása különböző szempontok (pl. időtartam, tartalom, gyakoriság, résztvevők) alapján, és azok vizuális szemléltetése (pl. képes napirend, napló, fotósorozat). A tapasztalatok közös, reflektív megbeszélése, különös tekintettel a biztonságos médiahasználat szabályaira	megfigyelésekről. A cím és a szöveg kapcsolatának magyarázata; címadás. Az olvasmányhoz kapcsolódó előzetes ismeretek, személyes élmények, tapasztalatok felidézése és megosztása. Az információk keresése és kezelése. Különböző információhordozók a lakóhelyi és az iskolai könyvtárban. Hasonlóságok és különbségek felfedezése különféle irodalmi közlésformákban. <i>Etika:</i> Kedvenc időtöltésem, ha egyedül vagyok. Olvasottság. Olyan szeretnék lenni, mint Ő/példaképek, hamis életek; álmaim, fantáziavilágom/menek ülés, realitásérzet. Az önálló gondolatalkotás szabadsága, önkifejezés és önbizalom erősítése.
Fogalmak	média, reklám, televíziós műsortípus, televíziós sorozat, ismeretterjesztő műsor

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Álló- és mozgókép – Kép, hang, történet	Órakeret 6 óra
Előzetes tudás	A médiaszövegek emberek által mesterségesen előállított tartalmak. A személyes közvetlen kommunikáció és a közvetett kommunikáció közötti alapvető különbségek felismerése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Médiaélmények feldolgozása, önreflexiós készség fejlesztése. Az érzelmek kifejezés képességének a fejlesztése. A figyelmi koncentráció, az érzékelés pontosságának fejlesztése. A médiaszövegek alapvető alkotóelemeinek azonosítása. Annak felismerése, hogy a médiaszövegek emberek által mesterségesen előállított alkotások (a média konstruált valóság). Résztétel a tanulócsoporthoz tartozó beszélgetésben és vitában. Saját vélemény megfogalmazása.	

Tanulási eredmények	• saját munkákat, képeket, műalkotásokat, mozgóképi részleteket szereplők karaktere, szín-, fényhatás, kompozíció, kifejezőerő szempontjából elemez, összehasonlítja; • képek, műalkotások, mozgóképi közlések megtekintése után önállóan megfogalmazza és indokolja tetszését; • képek, műalkotások, mozgóképi közlések megtekintése után adott szempontok szerint következtetést fogalmaz meg, megállapításait társaival is megvitatja; • az adott életkornak megfelelő rövid mozgóképi közléseket segítséggel elemez, a vizuális kifejezőeszközök használatának tudatosítása érdekében; • időbeli történéseket egyszerű vizuális eszközökkel, segítséggel megjeleníti; • saját történetet alkot, és azt vizuális eszközökkel is tetszőlegesen megjeleníti; • adott cél érdekében fotót vagy rövid mozgóképet készít segítséggel.

Fejlesztési feladatok és ismeretek	Kapcsolódási pontok
– Régi magyar gyerekfilmek (pl. Kemény kalap és krumpliorr) karakteres szereplőinek képi megjelenítése, történetiség, részlet ábrázolása, dramatikus előadása. – Egyszerű mozgóképi részletekben (pl. mesefilm, reklámfilm) hangok és a képek által közvetített érzelmek (pl. öröm, düh, félelem) azonosítása a hatások közös megbeszélésével. – Optikai különlegességek, lehetetlenségek (pl. „Nagyobb vagyok, mint egy fa”, „Elvesztettem a fejemet”) létrehozása egyszerű digitális technikával (pl. fotó, film), és a tapasztalatok szóbeli megbeszélésével, csoportmunkában – Személyes vagy közösségi témához kapcsolódó történetek (pl. problémák az osztályban, legjobb emlékeink) vizuális megjelenítése egyszerű digitális eszközökkel (pl. fotósorozat, slideshow) az üzenet egyértelmű közvetítése érdekében csoportmunkában. – Történet egyetlen vizuális vagy egyéb eleméből kiindulva (pl. képkocka, főszereplő karakterének leírása, regény rövid részlete) saját történet kitalálása és vizuális megjelenítése (pl. képregény, fotósorozat, rövidfilm) a történet időbeliségének érzékeltetése érdekében. – Történetek, mesék, népmesék (pl. Lázár Ervin A hazudós egér; A fába szorult hernyó, Az igazságtevő nyúl) képregényszerű ábrázolása, időrendiség, cselekmény megjelenítésével, különböző nézőpontokból való ábrázolással, kiemeléssel.	<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> Az életkornak megfelelő globális, információkereső, értelmező és reflektáló olvasás. Az információk keresése és kezelése. Különböző információhordozók a lakóhelyi és az iskolai könyvtárban. Mások véleményének megértése, elfogadása a vita során. Vélemények összevetése, különbségek és hasonlóságok megfigyelése, felismerése és kritikája. <i>Etika:</i> önálló gondolat vállalása, véleménynyilvánítás, mások gondolatai alapján, építő jellegű vitakultúra kialakítása; gondolatszabadsággal való ismerkedés.
Fogalmak	nézőpont, cselekmény, főszereplő, mellékszereplő, fényhatás, megvilágítás

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Természetes és mesterséges környezet – Valós és kitalált tárgyak	Órakeret 10 óra
Előzetes tudás	Egyszerű hagyományos és kézműves technikai fogások ismerete. A tárgyaló folyamat lépéseinek alkalmazása. Egyszerűsítés, díszítés. Hétköznapi és művészi, kultikus tárgyak felismerése, csoportosítása.	

A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Régi és mai használati és díszedények megfigyelése, csoportosítása, összehasonlító elemzése vizuálisan (látvány, fotó, rajzi elemzés) és verbálisan. Gyakorlati és érzelmi szempontok megfogalmazása a tárgyakkal való kapcsolatban. Közvetlen környezetünk tárgyainak, szerkezeteinek megfigyelése, megadott szempont szerinti vizsgálata. Redukciós képesség fejlesztése. Komponáló képesség fejlesztése felületen és térben. A színek dekoratív, díszítő hatásának megismerése és alkalmazása, funkciónak megfelelő színválasztás és díszítés. A csomagolás tervezési szempontjainak megismerése és alkalmazása, a csomagolás gyakorlati és érzelmi szempontjainak megismerése. Vizuális ritmusérzék fejlesztése. Különböző kultúrák iránti nyitottság kialakítása.
Tanulási eredmények	• elképzelt történeteket, irodalmi alkotásokat bemutat, dramatizál, ehhez egyszerű eszközöket: bábót, teret/díszletet, kelléket, egyszerű jelmezt készít csoportmunkában; • saját és társai vizuális munkáit értelmezi, kiegészíti, magyarázza; • alkalmazza az egyszerű tárgykészítés legfontosabb technikáit: vág, ragaszt, tűz, varr, kötöz, fűz, mintáz; • adott cél érdekében alkalmazza a térbeli formaalkotás különböző technikáit egyénileg és csoportmunkában; • különböző egyszerű anyagokkal kísérletezik, szabadon épít, saját célok érdekében konstruál; • különböző alakzatokat, motívumokat, egyszerű vizuális megjelenéseket látvány alapján, különböző vizuális eszközökkel, viszonylagos pontossággal megjelenít: rajzol, fest, nyomtat, formáz, épít; • gyűjtött természeti vagy mesterséges formák egyszerűsítésével, vagy a magyar díszítőművészet általa megismert mintakincsének felhasználásával mintát tervez.
Fejlesztési feladatok és ismeretek	Kapcsolódási pontok
– Eszközként használható egyszerű természeti formák és tárgyak (pl. régi konyhai eszközök, ritka szerszámok) elemző-értelmező rajza megfigyelés alapján, kiemelés nagyítással. Rajzos használati utasítás készítése a természeti vagy mesterséges forma esetleg humorosnak ható, kitalált használati módjához. – Magyar népi cserépedények megfigyelése, következtetések megfogalmazása a formai jegyek alapján a használati módra (pl. vizes korsó, lábas, fazék, miskakancsó, butella). A megfigyelések rögzítése rajzban. A rajzok kreatív továbbalakítása szabad képalkotásban (Pl. miskakancsó megfigyelés utáni rajza alapján "miskakancsó családjának" megjelenítése). – alkalmazott technikából adódó önálló tervezés alapján (pl. homokedény, könyokedény, papírhenger oldalához csigákból épített, kész edény üregébe préselve). – Tárgytervezés, tárgyalkotás, vagy meglévő tárgy átalakítása (pl. öltözet kiegészítő, játék) hagyományos kézműves technikákkal (pl. nemezelés, fonás, hímzés, batikolás, agyagozás). – Lakóhelyük (vagy egy meghatározott magyar tájegység) jellemző, hagyományos díszítőművészetének mintakincsét megismerve saját készítésű agyagtárgy díszítő motívumának tervezése. A kivitelezés technikai lehetőségeinek megismerése után a formához, funkcióhoz leginkább alkalmas díszítmény kiválasztása és kivitelezése. – Csomagolás tervezése, kivitelezése valós vagy képzeletbeli tárgy, dolog (pl. mobiltelefon, szemüveg, sütemény, hétmérföldes csizma, élet vize) számára a tárgy legfontosabb sajátosságainak (pl. forma, anyag) megtartásával és vizuális érzékeltetésével.	<i>Matematika:</i> Tárgyak tulajdonságainak kiemelése. Adott objektum más nézőpontból. Tájékozódás a világ mennyiségi viszonyaiban. <i>Környezetismeret:</i> az anyagfajták megmunkálhatósága, felhasználásuk. <i>Ének-zene:</i> Azonosság, hasonlóság, variáció felismerése.

– Hulladékanyagokból új funkcióval bíró tárgyak tervezése, kivitelezése valós vagy elképzelt funkció teljesítése érdekében (pl: flakonokból és egyéb kiegészítő elemekből fantasztikus járművek tervezése, modellezése). – Dramatikus játékhoz jelmezek és kellékek készítése önállóan vagy csoportmunkában. Különböző anyagok szakszerű összeépítése (pl. ragasztás, kötözés, varrás, dróttal). – Magyar népi ünnepkör iskolai bemutatásához (pl. Betlehemezés, Csillagjárás, Kiskegyezés stb.) átéléséhez néprajzi dokumentáció (fotó, film) megismerésével hitelességre törekvő kellékek, jelmezek készítése csoportmunkában.	
Fogalmak	Tárgytervezés, csomagolás, használati tárgy- dísz tárgy, vizuális ritmus, formai egyszerűsítés, népi cserépedény, hímzés minta

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Természetes és mesterséges környezet – Közvetlen környezetünk	Órakeret 10 óra
Előzetes tudás	Tárgyfajták, épülettípusok, térfunkciók felismerése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Tapasztalatok szerzése a térformálás, térlehatárolás, térszervezés területén. Térkapcsolatok, térbeli viszonyok, térbeli tagolódások létrehozása, installációs és ábrázoló, kifejező céllal. Megfigyelő és elemző képesség fejlesztése.	
Tanulási eredmények	• egyszerű eszközökkel és anyagokból elképzelt teret rendez, alakít, egyszerű makettet készít egyénileg vagy csoportmunkában, és az elképzelést bemutatja, magyarázza; • elképzelt történeteket, irodalmi alkotásokat bemutat, dramatizál, ehhez egyszerű eszközöket: báb, teret/díszletet, kelléket, egyszerű jelmezt készít csoportmunkában, és élményeit megfogalmazza; • képek, műalkotások, mozgóképi közlések megtekintése után adott szempontok szerint következtetést fogalmaz meg, megállapításait társaival is megvitatja; • különböző alakzatokat, motívumokat, egyszerű vizuális megjelenéseket látvány alapján, különböző vizuális eszközökkel, viszonylagos pontossággal megjelenít: rajzol, fest, nyomtat, formáz, épít; • alkalmazza az egyszerű tárgykészítés legfontosabb technikáit: vág, ragaszt, tűz, varr, kötöz, fűz, mintáz; • adott cél érdekében alkalmazza a térbeli formaalkotás különböző technikáit egyénileg és csoportmunkában; • saját kommunikációs célból egyszerű térbeli tájékozódást segítő ábrát – alaprajz, térkép – készít segítséggel; • különböző egyszerű anyagokkal kísérletezik, szabadon épít, saját célok érdekében konstruál.	
Fejlesztési feladatok és ismeretek		Kapcsolódási pontok
– Évszakoknak megfelelően természeti formákból való kép- és tárgyalakítás (pl. őszi: őszi termésleányok, termésbábok levelekből, tárgyalakítás őszi termésekből (koszorú, fűzér); tél: tobozokból karácsonyfa, betlehemi figurák készítése, hóvár, hószobor építése; tavasz: virágtündérek, virágbábok, koszorúk, virágszőnyeg). – Valós vagy képzeletbeli természetes terek (pl. barlang, tisztás, víz alatti világ) különböző épületek (pl. hagyományos parasztház, színház, uszoda, templom, fészer) csoportosítása különböző szempontok szerint (pl. rendeltetés, anyag, méret, elhelyezkedés, kor, díszítmény), a különböző épülettípusok legfontosabb jellemzőinek összehasonlítása és rendezése érdekében.		<i>Matematika:</i> Tárgyak tulajdonságainak kiemelése. Adott objektum más nézőpontból. Tájékozódás a világ mennyiségi viszonyaiban.

– Példák gyűjtése és elemzése tanári segítséggel eltérő érzelmi hatást kiváltó (pl. hétköznapi, ünnepélyes, titokzatos, rideg, félelmetes, vidám) épített terekről (pl. templom, iroda, park, szoba, lift, zuhanyfülke, labirintus). A tapasztalatok beépítése a személyes élményeket és történeteket bemutató alkotó feladatokba. – Adott, környezet (erdő, vízpart, park) átalakítására, új funkcióval való megtöltésére (pl. fantasztikus kalandpark) terv, makett készítése berendezéssel egyéni vagy csoportmunkában. – Magyar népi építészet legjellemzőbb sajátosságainak megismerése, makettépítés változatos anyagokból (pl. karton, agyag, természetben talált anyagok) egyéni- és csoportmunkában. – Ismert funkció (pl. lakás, iskola, orvosi rendelő, mozi) saját ötlet alapján elképzelt változatának megtervezése, elkészítése makettben, az elkészült makettekől közösen településszerkezet (pl. falu, városrész) kialakítása, egyszerű „terepasztal” megépítése, csoportmunkában. – Kiállítás, múzeum, helytörténeti gyűjtemény, tájház felkeresése során vázlatrajzok készítése a hagyományos magyar népi élet belső tereiről, berendezési tárgyairól. A konkrét kiállítás élményéhez köthető tárgyalgatás. – Magyarország építészetének megismerése érdekében adott funkciójú épületek (hidak, tornyok, kastélyok stb.) képeinek gyűjtése, a képi információk felhasználása sík- vagy térbeli alkotásban, egyénileg vagy csoportmunkában (pl. legtöbb terhet elbíró híd építése csoportban, adott távolságú „szakadék” fölé két a/3-as műszaki rajzlapból, a legmagasabb torony felépítése egy rajzlapból, kifejező képalkotás valós magyar építmény témájában). – Magyar nemzeti jelképpé vált épületek és műalkotások (pl. Országház, debreceni Nagytemplom, Szabadság-szobor, Budai vár épületgyűjtése stb.) megismerése.	<i>Matematika:</i> Tárgyak tulajdonságainak kiemelése. Adott objektum más nézőpontból. Tájékozódás a világ mennyiségi viszonyaiban.
	<i>Környezetismeret:</i> az anyagfajták megmunkálhatósága, felhasználásuk. <i>Ének-zene:</i> Azonosság, hasonlóság, variáció felismerése.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	építmény, épület, település, nézet: felül-, alul-, oldalnézet, alaprajz, parasztház

Vizuális kultúra 4. évfolyam

A 4. évfolyamon a vizuális kultúra tantárgy alapóraszám: 36 óra

A témakörök áttekintő táblázata:

Témakör neve	Javasolt óraszám
Síkbeli és térbeli alkotások – Mese, fantázia, képzelet, személyes élmények	10
Vizuális információ – Vizuális jelek a környezetünkben	4
Médiahasználat – Valós és virtuális információk	4
Álló- és mozgókép – Kép, hang, történet	4
Természetes és mesterséges környezet – Valós és kitalált tárgyak	6
Természetes és mesterséges környezet – Közvetlen környezetünk	6
Témahetek	2
Összes óraszám:	36

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Síkbeli és térbeli alkotások – Mese, fantázia, képzelet, személyes élmények	Órakeret 10 óra
Előzetes tudás	Síkbeli és térbeli minőségek, méretviszonyok, irányultság felismerése és használata. Színek érzelmekfejező, hangulati és díszítő hatásainak felismerése. Kontrasztok felismerése. Műalkotások csoportosítási módjainak alkalmazása.	
A tematikai egység nevelési- fejlesztési céljai	Az illusztráció elemi fogalmának megértése, illusztráció készítése. Képfalkotó- és kifejező képesség fejlesztése. Vizuális fantázia (képzelőerő) fejlesztése. Asszociációs készség, képzettársítási készség fejlesztése.	
Tanulási eredmények	- vizuális eszközökkel egyszerűen megjeleníti: rajzol, fest, nyomtat, fotóz, formáz, épít; - korábban átélt eseményeket, tapasztalatokat, élményeket különböző vizuális eszközökkel, élményszerűen megjelenít: rajzol, fest, nyomtat, formáz, épít, fotóz és magyarázza azt; - rövid szövegekhez, egyéb tananyagtartalmakhoz síkbeli és térbeli vizuális illusztrációt készít különböző vizuális eszközökkel: rajzol, fest, nyomtat, fotóz, formáz, épít és a képet, tárgyat szövegesen értelmezi; - saját és társai vizuális munkáit szövegesen értelmezi, kiegészíti, magyarázza; - saját munkákat, képeket, műalkotásokat, mozgóképi részleteket szereplők karaktere, szín-, fényhatás, kompozíció, kifejezőerő szempontjából szövegesen elemez, összehasonlít; - élmények, elképzelt vagy hallott történetek, szövegek részleteit különböző - képek, műalkotások, mozgóképi közlések megtekintése után önállóan megfogalmazza és indokolja tetszését; - valós vagy digitális játékelményeit vizuálisan és dramatikusan feldolgozza: rajzol, fest, formáz, nyomtat, eljátszik, elmesél; - saját történetet alkot, és azt vizuális eszközökkel is tetszőlegesen megjeleníti. - egyszerű eszközökkel és anyagokból elképzelt teret rendez, alakít, egyszerű makettet készít egyénileg vagy csoportmunkában, és az elképzelést szövegesen is bemutatja, magyarázza; - elképzelt történeteket, irodalmi alkotásokat bemutat, dramatizál, ehhez egyszerű eszközöket: báb, teret/díszletet, kelléket, egyszerű jelmezt készít csoportmunkában, és élményeit szövegesen megfogalmazza;	

	• saját és mások érzelmeit, hangulatait segítséggel megfogalmazza és egyszerű dramatikus eszközökkel eljátssza, vizuális eszközökkel megjeleníti • azonosítja a nonverbális kommunikáció eszközeit: mimika, gesztus, ezzel kapcsolatos tapasztalatait közlési és kifejezési helyzetekben használja; • időbeli történéseket egyszerű vizuális eszközökkel, segítséggel megjeleníti; • adott álló- vagy mozgóképi megjelenéseket egyéni elképzelés szerint átértelmez.
Fejlesztési feladatok és ismeretek	Kapcsolódási pontok
– Változatos mesés térben játszódó magyar népmese (pl. Zöld Péter) különleges helyszínének személyes vizuális megjelenítése különböző nézőpontok használatával, jellemző szereplők papírból kivágott figuráinak elhelyezése saját alkotott térben (térábrázolási-, emberábrázolási-, kifejező-, komponáló képesség fejlesztése Szemléltetésre ajánlott képanyag: Hyeronimus Bosch: Zenészek pokla, Szinyei Merse Pál: Majális, Csontváry K. T.: Nagy Taormina, magyar népi építészet jellemző példáinak (parasztház, fa harangláb, székelykapu stb.) fotói. – Saját kitalált történet elmesélése, a történet inspirálta elképzelt terekről, egyszerű anyagok (pl. használt csomagolóanyag, természetben talált termények és termések, talált tárgyak) felhasználásával installáció készítése, díszletszerű tér berendezése a személyes élmények bemutatása, kifejezése céljából, csoportmunkában is (térábrázolás- és tér rendezés képességeinek fejlesztése, kifejező képesség fejlesztése) Szemléltetésre ajánlott filmanyag: Kemény Henrik: Vitéz László. – Tanult mesék, mondák vagy zeneművek valós vagy kitalált szereplőinek (pl. lovag, Mátyás király, molnárlegény, komámasszony, "árgyélus kismadár", Hüvelyk Matyi) megformálása síkban vagy térben (pl. festmény, kollázs, papírmásé maszk, újrahasznosítható anyagokból báb), a szereplők illusztratív bemutatása vagy dramatikus feldolgozása érdekében csoportmunkában is (Emberábrázolás, differenciált arc- és kézábrázolás fejlesztése) . – Mesék, gyermekirodalmi alkotások (pl. Magyar népmesék, Vuk, Pinokkió) és azok filmes vagy színházi adaptációinak összehasonlítása, feldolgozása. Az olvasott szöveghez és a vetített adaptációhoz kapcsolódó élmények megjelenítése és vizuális feldolgozása különböző eszközökkel (pl. rajz, festés, montázs). – Korábban megismert és feldolgozott szövegekhez, zeneművekhez (pl. gyermekregény, tananyagrészlet, népdal, mondóka) illusztráció készítése különböző vizuális eszközökkel síkban és térben (pl. rajz, festés, fotó, plasztika) a munkák szöveges értelmezésével. – Saját irodalmi és filmes élményekből származó szereplők jellemzőinek, érzelmeinek, karakterének (pl. gesztusok, viselkedés, öltözék, személyes tárgyak) megfigyelése és feldolgozása különböző játékos (pl. dramatikus, vizuális) feladatokban a karakter és a jellemzők tudatosítása érdekében, és a tapasztalatok közös megbeszélésével. – Magyar népmesék, népballadák illusztratív megjelenítése jellegzetes magyar népviseleti elemek megfigyeléseinek felhasználásával – Adott álló- vagy mozgóképi megjelenések (pl. festmény: Csók István : Szénagyűjtők, grafika: M. C. Escher Mozaik, emberábrázolást nem tartalmazó részlete, fotó, képregény, társak munkái) egyéni elképzelés szerinti átértelmezése (pl. más napszakban, más évszakban, más helyszínen, más szereplőkkel, más hangulati elemekkel, színátírással).	<i>Matematika:</i> mennyiségi tulajdonságok, viszonylatok, becslés, összehasonlítás. <i>Magyar nyelv és irodalom:</i> Gondolatok, érzelmek, vélemények kifejezése. Mindennapi konfliktusok feldolgozása drámajátékkal.

– Élmények, elképzelt vagy hallott történetek, (pl. álmok, családi események, osztálykirándulás, szüret) részleteinek megjelenítése különböző vizuális eszközökkel (pl. grafika, festmény, nyomat, fotó), és kreatív történetalkotás az elkészült vizuális munkák segítségével (pl. nyitva hagyott történet befejezése, átírása) Szemléltetésre ajánlott képanyag: Marc Chagall festményei, Vankóné Dudás Juli hagyományos népi életmódot bemutató festményei. – Karakteres fekete fehér művészfotók megfigyelése alapján a látott személyre vonatkozó információk, jellemzők megfogalmazása játékos, találgatásra alapuló formában (pl. életkor, foglalkozás, kedvenc étel, fontos tárgy) Az élmények vizuális megjelenítése (pl. portrérajz, fotómanipuláció, kollázs) a legfontosabb jellemzők (pl. külső-belső tulajdonság, öltözet, attribútum) minél pontosabb bemutatása érdekében Szemléltetésre ajánlott képanyag: Kunkovác László: Pásztoemberek, Robert Capa fotói. – Saját és mások munkáinak, képeknek, vizuális alkotások szereplőinek szín-, fényhatás, kompozíció, kifejezőerő szerinti szöveges elemzése, összehasonlítása, a következtetések szöveges megfogalmazásával és megvitatásával (befogadói és szövegalkotási képességek fejlesztése). – Játékelmények játékos vizuális és dramatikus feldolgozása (pl. digitális játék síkbeli vagy térbeli társasjátékká alakítása, szabályrendszerek kidolgozása és átdolgozása) – Saját személyes történetek bemutatása érdekében valós hely, helyszín (pl. nagyszülők nyaralója, a település parkja, tópart, erdő, vegyesbolt, uszoda) megjelenítése különböző vizuális eszközökkel síkban és térben (pl. kollázs, vegyes technika, kréta, nyomat, mintázás, makett). – Grafikai felületet gazdagon tartalmazó grafika mintakincsének megfigyelése (pl. Van Gogh tollrajzai, Gyulai Líviusz grafikái), a tapasztalatok alapján rajzolt gyűjtemény készítése egyénileg, vagy csoportban. A gyűjtött minták felhasználása saját célú képalkotásban egyénileg vagy csoportmunkában.	
Fogalmak	figurális alkotás, portré, képmező, kompozíció, karakter, hangulat, kollázs, montázs, képregény, fikció, lényegkiemelés, karakter, gesztus, személyiségjegyek, színhangulat, népviselet, parasztház, tornác, székelykapu,

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Vizuális információ – Vizuális jelek a környezetünkben	Órakeret 4 óra
Előzetes tudás	A közvetlen környezet és a személyes tárgyak, taneszközök vizuális jelzéseinek alkalmazása. Időbeliség, minőségellentétek felismerése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Vizuális megfigyelőképesség és vizuális emlékezet fejlesztése. Analizáló és szintetizáló képesség fejlesztése. Forma- és arányérzék fejlesztése. Karakterérzék fejlesztése. Képpolvasó és képközlő képességek fejlesztése. Ábraolvasási és értelmezési készség fejlesztése elemzéssel és ábrák létrehozásával. Az idő, a változás, a folyamat képekben való ábrázolási képességének fejlesztése, történés képekben való elbeszélése. A művészi, köznapis és tudományos közlések értelmezésének segítése, a kifejezés árnyaltságának fokozása.	
Tanulási eredmények	• a tanulás során szerzett tapasztalatait, saját céljait, gondolatait vizuális megjelenítés segítségével magyarázza, illusztrálja egyénileg és csoportmunkában; • az adott életkornak megfelelő tájékoztatást, meggyőzést, figyelemfelkeltést szolgáló, célzottan kommunikációs szándékú vizuális közléseket segítségével értelmezi;	

	- egyszerű, mindennapok során használt jeleket felismer; - pontosan ismeri államcímérünk és nemzeti zászlónk felépítését, összetevőit, színeit; - adott cél érdekében egyszerű vizuális kommunikációt szolgáló megjelenéseket – jel, meghívó, plakát – készít egyénileg vagy csoportmunkában; - saját kommunikációs célból egyszerű térbeli tájékozódást segítő ábrát – alaprajz, térkép – készít

Fejlesztési feladatok és ismeretek	Kapcsolódási pontok
- Egyszerű, mindennapok során használt jelek (pl. közlekedési jelek, útjelzés, piktogram, zenei kotta), kommunikációs szándékú vizuális közlések (pl. szórólap, óriásplakát, reklámanyag) felismerése, megfigyelése, azonosítása és elemzése tanári segítséggel A tapasztalatok felhasználása játékos feladatokban. - Egy valós vagy képzeletbeli tárgy vagy jelenség (pl. bűvös kocka, Gábor Áron rézágúja, János vitéz kardja, ünnepkörök, napfogyatkozás, Kis Hableány emberré válása) számára plakát, szórólap tervezése, kivitelezése a kép és szöveg együttes alkalmazásával, a figyelem és érdeklődés felkeltése céljából. - Valós, mindennapi iskolai kommunikációs helyzetek érdekében a legfontosabb kommunikációs célt (pl. figyelem felkeltése, tájékoztatás, felhívás) érvényesítő síkbeli vagy térbeli vizuális megjelenés (pl. plakát, cégér, installáció) tervezése egyénileg és csoportmunkában is. - A környezetünkben észlelhető változások (pl. nyári zápor, olvadás, penészedés), folyamatok (pl. palacsintasütés, építkezés), mozgások (pl. kerékpár, óra) vizuális megfigyelése, értelmezése és a tapasztalatok és információk vizuális megjelenítése (pl. fotósorozat, film, rajzsorozat, folyamatábra) a változás vagy folyamat időbeliségének hangsúlyozásával, csoportmunkában is. - Valós vagy képzeletbeli utazás folyamatának, útvonalának, történéseinek képes és szöveges bemutatása (pl. Rumini térképe, Ph. Fogg úr 80 napos útinaplója, egy sarkkutató forgatókönyve, útifilm az osztálykirándulásról), különböző cél (pl. tájékoztatás, dokumentálás, szórakoztatás) hangsúlyozásával. - Magyar mesékben, mondákban szereplő uralkodók címereinek, zászlóinak gyűjtése és a gyűjtemény bemutatása tabló, vagy prezentáció formájában. A gyűjtemény rajzos adatainak felhasználása kifejező jellegű képalkotásban.	<i>Matematika:</i> Tájékozódás a térben (síkon ábrázolt térben; szavakban megfogalmazott információk szerint). A változás kiemelése; az időbeliség. <i>Magyar nyelv és irodalom:</i> Információhordozók. Látványok verbális megfogalmazása. Az időbeliség kifejezésének nyelvi lehetőségei. <i>Környezetismeret:</i> változások, folyamatok, növények, állatok.
Fogalmak	vizuális kommunikáció, befolyásolás, meggyőzés, figyelemfelkeltés, piktogram, térkép, plakát, idő, címer

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Médiahasználat – valós és virtuális információ	Órakeret 4 óra
Előzetes tudás	Az egyes médiumok azonosítása. Médiaélmények felidézése, verbalizálása. A médiaszövegek befogadása során saját érzések felismerése, kifejezése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A médiatartalmak közötti választás tudatosságának fejlesztése. Saját médiaélmények feldolgozása, önreflexiós készség fejlesztése. Médiaszöveg-típusok beazonosítását, tudatosítását segítő kompetenciák fejlesztése. Olvasási készség és szókincs fejlesztése médiaszövegekkel.	

Tanulási eredmények	• képek, műalkotások, mozgóképi közlések megtekintése után adott szempontok szerint következtetést fogalmaz meg, megállapításait társaival is megvitatja; • valós vagy digitális játékélményeit vizuálisan és dramatikusan feldolgozza: rajzol, fest, formáz, nyomtat, eljátszik, elmesél; • a vizuális nyelv elemeinek értelmezésével és használatával kísérletezik; • az adott életkornak megfelelő rövid mozgóképi közléseket segítséggel elemez, a vizuális kifejezőeszközök használatának tudatosítása érdekében; • az adott életkornak megfelelő tájékoztatást, meggyőzést, figyelemfelkeltést szolgáló, célzottan kommunikációs szándékú vizuális közléseket segítséggel értelmez; • azonosítja a gyerekeknek szóló, vagy fogyasztásra ösztönző, célzottan kommunikációs szándékú vizuális közléseket; • adott cél érdekében fotót vagy rövid mozgóképet készít; • adott álló- vagy mozgóképi megjelenéseket egyéni elképzelés szerint átértelmez.
Fejlesztési feladatok és ismeretek	Kapcsolódási pontok
• Kisgyerekeknek szóló mozgóképi közlések (pl. tv reklám, gyermekműsor) üzenetének elemzése (pl. a kommunikációs célt szolgáló legfontosabb eszközök és az elért hatás) tanári segítséggel és a tapasztalatok felhasználása játékos feladatokban (pl. félelmetes-megnyugtató hangok gyűjtése, változatok újrajátszása). • Fogyasztásra ösztönző különböző reklámanyagok (pl. szórólap, óriásplakát, reklámújság, tv reklám) elemzése tanári segítséggel és a vizuális megjelenés áttervezése játékos feladatokban (pl. kommunikációs hatást erősítő vagy módosító céllal). • A saját médiahasználati szokások (pl. internet, televízió, rádió, mobiltelefon, könyv, videojáték) tanulmányozása különböző szempontok (pl. időtartam, tartalom, gyakoriság, résztvevők) alapján, és azok vizuális szemléltetése (pl. képes napirend, napló, fotósorozat). A tapasztalatok közös, reflektív megbeszélése, különös tekintettel a biztonságos médiahasználat szabályaira	<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> Többmondatos összefoglaló szöveg alkotása olvasmányok tartalmáról, gyűjtött tapasztalatokról, megfigyelésekről. A cím és a szöveg kapcsolatának magyarázata; címadás. Az olvasmányhoz kapcsolódó előzetes ismeretek, személyes élmények, tapasztalatok felidézése és megosztása. Az információk keresése és kezelése. Különböző információhordozók a lakóhelyi és az iskolai könyvtárban. Hasonlóságok és különbségek felfedezése különféle irodalmi közlésformákban. <i>Etika:</i> Kedvenc időtöltésem, ha egyedül vagyok. Olvasottság. Olyan szeretnék lenni, mint Ő/példaképek, hamis életek; álmaim, fantáziavilágom/menekül és, realitásérzet. Az önálló gondolatalkotás szabadsága, önkifejezés és önbizalom erősítése.
Fogalmak	média, reklám, televíziós műsortípus, televíziós sorozat, ismeretterjesztő műsor

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Álló- és mozgókép – Kép, hang, történet	Órakeret 4 óra
Előzetes tudás	A médiaszövegek emberek által mesterségesen előállított tartalmak. A személyes közvetlen kommunikáció és a közvetett kommunikáció közötti alapvető különbségek felismerése	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Médiaélmények feldolgozása, önreflexiós készség fejlesztése. Az érzelmek kifejezés képességének a fejlesztése. A figyelmi koncentráció, az érzékelés pontosságának fejlesztése. A médiaszövegek alapvető alkotóelemeinek azonosítása. Annak felismerése, hogy a médiaszövegek emberek által mesterségesen előállított alkotások (a média konstruált valóság). Részvétel a tanulócsoporthoz folyó beszélgetésben és vitában. Saját vélemény megfogalmazása.	
Tanulási eredmények	• saját munkákat, képeket, műalkotásokat, mozgóképi részleteket szereplők karaktere, szín-, fényhatás, kompozíció, kifejezőerő szempontjából szövegesen eleméz, összehasonlít; • képek, műalkotások, mozgóképi közlések megtekintése után önállóan megfogalmazza és indokolja tetszését; • képek, műalkotások, mozgóképi közlések megtekintése után adott szempontok szerint következtetést fogalmaz meg, megállapításait társaival is megvitatja; • az adott életkornak megfelelő rövid mozgóképi közléseket segítségével eleméz, a vizuális kifejezőeszközök használatának tudatosítása érdekében; • időbeli történéseket egyszerű vizuális eszközökkel, segítséggel megjelenít; • saját történetet alkot, és azt vizuális eszközökkel is tetszőlegesen megjeleníti; • adott cél érdekében fotót vagy rövid mozgóképet készít.	
Fejlesztési feladatok és ismeretek		Kapcsolódási pontok
– Régi magyar gyerekfilmek (pl: Kemény kalap és krumpliorr) karakteres szereplőinek képi megjelenítése, történetiség, részlet ábrázolása, dramatikus előadása. – Egyszerű mozgóképi részletekben (pl. mesefilm, reklámfilm) hangok és a képek által közvetített érzelmek (pl. öröm, düh, félelem) azonosítása a hatások közös megbeszélésével. – Optikai különlegességek, lehetetlenségek (pl. „Nagyobb vagyok, mint egy fa”, „Elvesztettem a fejemet”) létrehozása egyszerű digitális technikával (pl. fotó, film), és a tapasztalatok szóbeli megbeszélésével, csoportmunkában – Személyes vagy közösségi témához kapcsolódó történetek (pl. problémák az osztályban, legjobb emlékeink) vizuális megjelenítése egyszerű digitális eszközökkel (pl. fotósorozat, slideshow) az üzenet egyértelmű közvetítése érdekében csoportmunkában. – Történet egyetlen vizuális vagy egyéb eleméből kiindulva (pl. képkocka, főszereplő karakterének leírása, regény rövid részlete) saját történet kitalálása és vizuális megjelenítése (pl. képregény, fotósorozat, rövidfilm) a történet időbeliségének érzékeltetése érdekében. – Történetek, mesék, népmesék (pl: Lázár Ervin A hazudós egér; A fába szorult hernyó, Az igazságtevő nyúl) képregényszerű ábrázolása, időrendiség, cselekmény megjelenítésével, különböző nézőpontokból való ábrázolással, kiemeléssel.		<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> Az életkornak megfelelő globális, információkereső, értelmező és reflektáló olvasás. Az információk keresése és kezelése. Különböző információhordozók a lakóhelyi és az iskolai könyvtárban. Mások véleményének megértése, elfogadása a vita során. Vélemények összevetése, különbségek és hasonlóságok megfigyelése, felismerése és kritikája. <i>Etika:</i> önálló gondolat vállalása, véleménynyilvánítás, mások gondolatai alapján, építő jellegű vitakultúra kialakítása; gondolatszabadsággal való ismerkedés.
Fogalmak	nézőpont, cselekmény, főszereplő, mellékszereplő, fényhatás, megvilágítás	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Természetes és mesterséges környezet – Valós és kitalált tárgyak	Órakeret 6 óra
Előzetes tudás	Egyszerű hagyományos és kézműves technikai fogások ismerete. A tárgyakotó folyamat lépéseinek alkalmazása. Egyszerűsítés, díszítés. Hétköznapi és művészi, kultikus tárgyak felismerése, csoportosítása.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Régi és mai használati és díszedények megfigyelése, csoportosítása, összehasonlító elemzése vizuálisan (látvány, fotó, rajzi elemzés) és verbálisan. Gyakorlati és érzelmi szempontok megfogalmazása a tárgyakkal való kapcsolatban. Közvetlen környezetünk tárgyainak, szerkezeteinek megfigyelése, megadott szempont szerinti vizsgálata. Redukciós képesség fejlesztése. Komponáló képesség fejlesztése felületen és térben. A színek dekoratív, díszítő hatásának megismerése és alkalmazása, funkciónak megfelelő színválasztás és díszítés. A csomagolás tervezési szempontjainak megismerése és alkalmazása, a csomagolás gyakorlati és érzelmi szempontjainak megismerése. Vizuális ritmusérzék fejlesztése. Különböző kultúrák iránti nyitottság kialakítása	
Tanulási eredmények	• elképzelt történeteket, irodalmi alkotásokat bemutat, dramatizál, ehhez egyszerű eszközöket: bábót, teret/díszletet, kelléket, egyszerű jelmezt készít csoportmunkában, és élményeit szövegesen megfogalmazza; • saját és társai vizuális munkáit szövegesen értelmezi, kiegészíti, magyarázza; • alkalmazza az egyszerű tárgykészítés legfontosabb technikáit: vág, ragaszt, tűz, varr, kötöz, fűz, mintáz; • adott cél érdekében alkalmazza a térbeli formaalkotás különböző technikáit egyénileg és csoportmunkában; • különböző egyszerű anyagokkal kísérletezik, szabadon épít, saját célok érdekében konstruál; • különböző alakzatokat, motívumokat, egyszerű vizuális megjelenéseket látvány alapján, különböző vizuális eszközökkel, viszonylagos pontossággal megjelenít: rajzol, fest, nyomtat, formáz, épít; • gyűjtött természeti vagy mesterséges formák egyszerűsítésével, vagy a magyar díszítőművészet általa megismert mintakincsének felhasználásával mintát tervez.	
Fejlesztési feladatok és ismeretek		Kapcsolódási pontok
– Eszközként használható egyszerű természeti formák és tárgyak (pl. régi konyhai eszközök, ritka szerszámok) elemző-értelmező rajza megfigyelés alapján, kiemelés nagyítással. Rajzos használati utasítás készítése a természeti vagy mesterséges forma esetleg humorosnak ható, kitalált használati módjához. – Magyar népi cserépedények megfigyelése, következtetések megfogalmazása a formai jegyek alapján a használati módra (pl. vizes korsó, lábas, fazék, miskakancsó, butella). A megfigyelések rögzítése rajzban. A rajzok kreatív továbbalakítása szabad képalkotásban (Pl. miskakancsó megfigyelés utáni rajza alapján "miskakancsó családjának" megjelenítése – alkalmazott technikából adódó önálló tervezés alapján (pl. homokedény, könyokedény, papírhenger oldalához csigákból épített, kész edény üregébe préselve). – Tárgytervezés, tárgyakotás, vagy meglévő tárgy átalakítása (pl. öltözet kiegészítő, játék) hagyományos kézműves technikákkal (pl. nemezelés, fonás, hímzés, batikolás, agyagozás).		<i>Matematika:</i> Tárgyak tulajdonságainak kiemelése. Adott objektum más nézőpontból. Tájékozódás a világ mennyiségi viszonyaiban. <i>Környezetismeret:</i> az anyagfajták megmunkálhatósága, felhasználásuk. <i>Ének-zene:</i> Azonosság, hasonlóság, variáció felismerése.

– Lakóhelyük (vagy egy meghatározott magyar tájegység) jellemző, hagyományos díszítőművészetének mintakincsét megismerve saját készítésű agyagtárgy díszítő motívumának tervezése. A kivitelezés technikai lehetőségeinek megismerése után a formához, funkcióhoz leginkább alkalmas díszítmény kiválasztása és kivitelezése. – Csomagolás tervezése, kivitelezése valós vagy képzeletbeli tárgy, dolog (pl. mobiltelefon, szemüveg, sütemény, hétmérföldes csizma, élet vize) számára a tárgy legfontosabb sajátosságainak (pl. forma, anyag) megtartásával és vizuális érzékeltetésével. – Hulladékanyagokból új funkcióval bíró tárgyak tervezése, kivitelezése valós vagy elképzelt funkció teljesítése érdekében (pl: flakonokból és egyéb kiegészítő elemekből fantasztikus járművek tervezése, modellezése). – Dramatikus játékhoz jelmezek és kellékek készítése önállóan vagy csoportmunkában. Különböző anyagok szakszerű összeépítése (pl. ragasztás, kötözés, varrás, dróttal). – Magyar népi ünnepkör iskolai bemutatásához (pl. Betlehemezés, Csillagjárás, Kiskegyezés stb.) átéléséhez néprajzi dokumentáció (fotó, film) megismerésével hitelességre törekvő kellékek, jelmezek készítése csoportmunkában.	
Fogalmak	tárgytervezés, csomagolás, használati tárgy-dísz tárgy, vizuális ritmus, formai egyszerűsítés, népi cserépedény, hímzés minta

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Természetes és mesterséges környezet – Közvetlen környezetünk	Órakeret 6 óra
Előzetes tudás	Tárgyfajták, épülettípusok, térfunkciók felismerése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Tapasztalatok szerzése a térformálás, térlehatárolás, térszervezés területén. Térkapcsolatok, térbeli viszonyok, térbeli tagolódások létrehozása, installációs és ábrázoló, kifejező céllal. Megfigyelő és elemző képesség fejlesztése.	
Tanulási eredmények	• egyszerű eszközökkel és anyagokból elképzelt teret rendez, alakít, egyszerű makettet készít egyénileg vagy csoportmunkában, és az elképzelést szövegesen is bemutatja, magyarázza; • elképzelt történeteket, irodalmi alkotásokat bemutat, dramatizál, ehhez egyszerű eszközöket: báb, teret/díszletet, kelléket, egyszerű jelmezt készít csoportmunkában, és élményeit szövegesen megfogalmazza; • képek, műalkotások, mozgóképi közlések megtekintése után adott szempontok szerint következtetést fogalmaz meg, megállapításait társaival is megvitatja; • különböző alakzatokat, motívumokat, egyszerű vizuális megjelenéseket látvány alapján, különböző vizuális eszközökkel, viszonylagos pontossággal megjelenít: rajzol, fest, nyomtat, formáz, épít; • alkalmazza az egyszerű tárgykészítés legfontosabb technikáit: vág, ragaszt, tűz, varr, kötöz, fűz, mintáz; • adott cél érdekében alkalmazza a térbeli formaalkotás különböző technikáit egyénileg és csoportmunkában; • saját kommunikációs célból egyszerű térbeli tájékozódást segítő ábrát – alaprajz, térkép – készít; • különböző egyszerű anyagokkal kísérletezik, szabadon épít, saját célok érdekében konstruál.	

Fejlesztési feladatok és ismeretek	Kapcsolódási pontok
- Évszakoknak megfelelően természeti formákból való kép- és tárgykészítés (pl. őszi: őszi termésleányok, termésbábok levelekből, tárgykészítés őszi termésekből (koszorú, füzér); tél: tobozokból karácsonyfa, betlehemi figurák készítése, hóvár, hószobor építése; tavasz: virágtündérek, virágbábok, koszorúk, virágszőnyeg). - Valós vagy képzeletbeli természetes terek (pl. barlang, tisztás, víz alatti világ) különböző épületek (pl. hagyományos parasztház, színház, uszoda, templom, fészer) csoportosítása különböző szempontok szerint (pl. rendeltetés, anyag, méret, elhelyezkedés, kor, díszítmény), a különböző épülettípusok legfontosabb jellemzőinek összehasonlítása és rendezése érdekében. - Példák gyűjtése és elemzése tanári segítséggel eltérő érzelmi hatást kiváltó (pl. hétköznapi, ünnepélyes, titokzatos, rideg, félelmetes, vidám) épített terekről (pl. templom, iroda, park, szoba, lift, zuhanyfülke, labirintus). A tapasztalatok beépítése a személyes élményeket és történeteket bemutató alkotó feladatokba. - Adott, környezet (erdő, vízpart, park) átalakítására, új funkcióval való megtöltésére (pl. fantasztikus kalandpark) terv, makett készítése berendezéssel egyéni vagy csoportmunkában. - Magyar népi építészet legjellemzőbb sajátosságainak megismerése, makettépítés változatos anyagokból (pl. karton, agyag, természetben talált anyagok) egyéni- és csoportmunkában. - Ismert funkció (pl. lakás, iskola, orvosi rendelő, mozi) saját ötlet alapján elképzelt változatának megtervezése, elkészítése makettben, az elkészült makettekkel közösen településszerkezet (pl. falu, városrész) kialakítása, egyszerű „terepasztal” megépítése, csoportmunkában. - Kiállítás, múzeum, helytörténeti gyűjtemény, tájház felkeresése során vázlatrajzok készítése a hagyományos magyar népi élet belső tereiről, berendezési tárgyairól. A konkrét kiállítás élményéhez köthető tárgykészítés. - Magyarország építészetének megismerése érdekében adott funkciójú épületek (hidak, tornyok, kastélyok stb.) képeinek gyűjtése, a képi információk felhasználása sík- vagy térbeli alkotásban, egyénileg vagy csoportmunkában (pl. legtöbb terhet elbíró híd építése csoportban, adott távolságú „szakadék” fölé két a/3-as műszaki rajzlapból, a legmagasabb torony felépítése egy rajzlapból, kifejező képkészítés valós magyar építmény témájában). - Magyar nemzeti jelképpé vált épületek és műalkotások (pl. Országház, debreceni Nagytemplom, Szabadságszobor, Budai vár épületegyüttese stb.) megismerése.	<i>Matematika:</i> Tárgyak tulajdonságainak kiemelése. Adott objektum más nézőpontból. Tájékozódás a világ mennyiségi viszonyaiban. <i>Matematika:</i> Tárgyak tulajdonságainak kiemelése. Adott objektum más nézőpontból. Tájékozódás a világ mennyiségi viszonyaiban. <i>Környezetismeret:</i> az anyagfajták megmunkálhatósága, felhasználásuk. <i>Ének-zene:</i> Azonosság, hasonlóság, variáció felismerése.
Fogalmak	építmény, épület, település, nézet: felül-, alul-, oldalnézet, alaprajz, parasztház

TESTNEVELÉS

ALAPELVEK, CÉLOK

A Testnevelés és egészségfejlesztés az egyik legösszetettebb tanulási terület, meglehetősen komplex célkitűzéssel. Egyik legfontosabb feladata a tanulók testi, lelki, értelmi, érzelmi és szociális fejlődésének biztosítása, mely kiemelten a Nemzeti alaptanterv testi-lelki egészségre nevelés célját valósítja meg, miközben az alapkompenciák és az ezekre épülő Nat kompetencia-összetevők fejlesztése is megtörténik.

A testnevelés tantárgy a tanulókat a játék és a sporttevékenység, illetve a testedzés lehetőségeinek és eljárásainak felhasználásával, a pedagógus személyes példamutató magatartásán keresztül alakítja, formálja. Az egészséges és harmonikus életvitelt megalapozó ismeretek átadása, a szokások kialakítása az alapfokú oktatás kezdeti szakaszában a leghangsúlyosabb. Az alsó tagozat nevelő-oktató tevékenységében ezért kiemelkedő szerepe van a testnevelés tantárgy tanításának, amit a szükséges képzettséggel rendelkező pedagógus végez. A tantárgy jelentőségét növeli, hogy a koordinációs képességek fejlesztésének szenzitív szakaszai nagyrészt erre az életkorra tehetők. A tanulók természetes igényéből fakadó mozgásszükségletet úgy kell kielégíteni, hogy a mozgásműveltség kialakítása és fejlesztése mellett kiemelt szerepet kapjon a motoros képességek fejlesztése. A testnevelés meghatározó szerepet játszik a tanulók szokásrendjének, életvitelének kialakításában. Ebben a korban alapozható meg a mozgás és a mozgástanulás iránti pozitív attitűd, amely jelentősen hozzájárul az élethosszig tartó, egészségtudatos, tevékeny, harmonikus életvitel megvalósításához. Így válhat az egyén később a társadalom aktív tagjává. Az egészségfejlesztés területén a rendszeres higiéniai alapok megismerése, elsajátításának igénye az egész nevelési-oktatási szakaszt végigkíséri. A szabadtéren, a természetközeli helyszíneken végzett rendszeres testmozgás szükségességének tudatosítása a környezet megismerésén keresztül járul hozzá a fenntartható jelen és jövő iránti elkötelezettséghez mint nevelési célhoz.

A testnevelés kerettanterv minden tanuló számára biztosítani kívánja a hatékony és élményszerű tanulást. A gyors mozgástanulásnak, valamint a sportági mozgásformák elsajátításának alapfeltétele a természetes mozgások megszilárdulása. Ennek érdekében érvényesülnie kell a fokozatosság elvének. Az alapkészségek egyszerű végrehajtását gyakorolva jutunk el az összetettebb helyzetekben történő végrehajtásig. A tanulási folyamat során érvényesülnie kell a sikerességnek, az örömteli mozgásos tevékenységnek, amely a játékkal, a játékos mozgástanulással együtt kialakíthatja a testneveléshez, a testmozgáshoz fűződő pozitív érzelmi viszonyulást. A játéktevékenység során is a könnyített szabályoktól haladunk az egyre nehezedő szabályok alkalmazása felé.

Az általános iskola alsó tagozatán elsősorban a játékos cselekvéstanulást helyezzük előtérbe. A differenciálás elvét alkalmazva juthatunk el oda, hogy minden tanuló a számára megszerezhető tudás legmagasabb szintjére jusson. Fontos, hogy a gyerekeket a követelmények erőfelfejtésre készítsük, de ez ne vezessen kudarchoz, ne váljon kilátástalanná, és ne okozzon hátrányos megkülönböztetést. Ugyanakkor a tanulókat hozzá kell segíteni ahhoz, hogy toleránssá váljanak a társaik gyengébb teljesítménye, esetleg testi és más fogyatékossága iránt.

Az alsó tagozatos testnevelés célja – a prevenciót maximálisan figyelembe véve – a tanulók mozgásműveltségének, mozgáskészségeinek, motoros képességeinek olyan szintre fejlesztése, hogy alkalmassá váljanak a sikeres mozgásos cselekvéstanulásra és testedzésre. Célként szolgál továbbá a diákok önismeretének fejlesztése, énképének, érzelmi-akarati készségeinek formálása, a szabálykövető magatartásminták kialakítása. A testnevelés a motoros képességek fejlesztésével hozzájárul ahhoz, hogy a gyerekek az életkoruknak és testi adottságaiknak megfelelő erővel, gyorsasággal és állóképességgel rendelkezzenek. Ugyanakkor korosztályuknak megfelelően fejlődik izomérzékelésük, ritmus- és reakcióképességük, térbeli tájékozódó és egyensúlyozó képességük. A mozgástanulás során elsajátítják a különböző futások, ugrások és dobások alapttechnikáit. Megtanulnak egyszerű támasz-, függés- és egyensúlygyakorlatokat. A lehetőségek függvényében elsajátítanak legalább egy úszásnemet.

A küzdősportoknak kiemelt szerepük van a gyermek személyiségfejlesztésében. Az ember természetes küzdőmozgásain, húzáson, toláson, kiemelésen alapuló játékok és küzdőfeladatok során a gyermek megtanulja felbecsülni saját és társai erejét, változatos helyzetekhez alkalmazkodik, koncentrációja, tűrőképessége növekszik, miközben a győzelem és kudarc megélésével azonnal értékelheti saját teljesítményét.

A lelkielő, a kitartás, a küzdőképesség, a bátorság, a becsület, a fair play, az önuralom, a tisztelet, a társak iránt tanúsított tolerancia mind fejlesztés alatt állnak az egyszerű, játékos feladatmegoldások során.

A tanulók mozgástanulásának személyiség-összetevőiben – az értelmi bevésséssel szemben – a mechanikus másolás dominanciája jellemző. Memóriájukban a szavak jelentésében rejlő információ helyett a tárgyakra emlékezés a meghatározó, míg a tananyag ok-okozati viszonyaiban a jelenségszintű megértés felülírja a logikai értelmezés

alternatíváját. Figyelmük, koncentrációképességük szétszórta, rövid ideig tart, így kiemelt szempont a változatos órászervezési eljárások alkalmazása, melyben hangsúlyos szerepet kapnak a direkt módszertani eljárások.

A testnevelés fő célja mellett rész cél az 1–4. évfolyam körében megjelenő mozgásszervi elváltozásokkal rendelkező, belgyógyászati betegségekben szenvedő gyermekek testedzésének, mozgásműveltségük kialakításának biztosítása, az egészségi állapot, a teljesítőképesség helyreállítását kínáló testgyakorlatok elsajátítása és rendszeres végzése, a preventív szemlélet alkalmazása.

A testnevelés tantárgy a Nemzeti alaptantervben rögzített kulcskompetenciákat az alábbi módon fejleszti:

A tanulás kompetenciái: A testnevelés tantárgy eredményességéhez fontos a mély és értő (motoros) tanulás képességének elsajátítása. A motoros tanulásra is igaz, hogy a környezettel kialakult kölcsönhatás eredményeként létrejövő, tartós és alkalmazkodó változás, amely a különböző tanulási formákkal összekapcsolódva a személyiség fejlődésének más területeire is hatást gyakorol. A különböző mozgásformák elsajátítása – különös tekintettel az általános iskola kezdeti szakaszában – jelentős befolyással van a tanuló kognitív fejlődésére, hiszen a mozgásos cselekvés célirányos, komplex kognitív-motoros tevékenység. Hatékony és eredményes motoros tanulás-tanítás csak akkor valósulhat meg, ha annak során figyelembe veszik az életkori és tanulási sajátosságokat, s ha az spirálisan építkező és gyakorlatorientált.

A kommunikációs kompetenciák: A testnevelés – az érthetőség, az árnyaltság és a pontosság elvárásainak mentén – fejleszti a nyelvi kommunikáció minőségét. A testnevelésben a kommunikáció általában nehezített körülmények között, felhívó, felszólító módon zajlik, amelynek nem lehet sajátja az erőtlenül formált és artikuláció nélküli beszéd. A tantárgy fejleszti a hallás utáni szövegértés mellett a kommunikáció más formáit is, úgymint a kéz- és karjelzéseket, a testmozgás, a sportolás közbeni gesztusokat, a tekintet és/vagy az arc izmainak játékát. A sporttevékenységek folyamatos metakommunikáció mentén folynak, elég csak a jelzésértékű testtartásokra vagy a távolodó-közeledő mozgások kifejezőerejére gondolni. A szakkifejezések, a helyes terminológia elsajátításával lehetővé válik a procedurális tudás átfordítása a gondolkodás révén tervezhető motoros produktummá.

A matematikai, gondolkodási kompetenciák: A motoros tanulás során elsősorban a cselekvéses tényező dominál, de a hatékonysága és eredményessége – a verbális metódusok által – a kognitív komponensektől is függ. A beszéd és a gondolkodás kapcsolata révén válik lehetővé a motoros tevékenységekkel összefüggő ismeretek és tapasztalatok tárolása, felidézése. A nyelvhasználat teszi lehetővé a mozgásos cselekvéstanuláshoz szükséges ideomotoros kép, a gondolati modell kialakítását, tervezését. A kreatív feladatmegoldásokon alapuló problémamegoldó gondolkodás egyaránt megjelenik a nyílt jellegű mozgáskészségek (pl. sportjátékok) változatos döntéshozatali játékhelyzeteiben és a kognitív típusú testnevelési játékokban (pl. táblajátékok mozgásos változatai).

A személyes és társas kapcsolati kompetenciák: A testnevelés tantárgy a személyes és társas kapcsolati kompetenciák fejlesztésének egyik terepe. Az iskolának fejlesztenie szükséges a szomatikus egészséggel, a társas-érzelmi jólléttel, a biztonsággal kapcsolatos kompetenciákat. A fejlesztés kiterjed a testi jóllét és a motoros teljesítőképesség kialakítására is. A tantárgy tanulásának és tanításának jelentős közösségfejlesztő hatása van. Külön kiemelendők a csapatsportokban fontos szerepet játszó együttműködési formák, a közösséget alakító tényezők (a közös célkitűzések, a közös gyakorlás élménye, a teljesítmény egyént és csapatközösséget formáló szerepe, a csapaton belüli összetartozás és egymásrautaltság stb.).

A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái: A tanuló kreatív alkotásokat hoz létre (pl. alkotóképes játéktevékenység vagy bemelegítő gyakorlatok és edzésprogramok összeállítása) a tanulási tevékenység ezen területén, és elsajátítja a fizikai aktivitás, a testedzés és a sportolás rekreációt támogató elemeit. A tanuló megtanulja értékkeént kezelni az olimpiai eszmét, az olimpiai játékokon elért eredményeket. Értékesnek tartja a magyar, az európai és a világ testkulturális örökségét.

Az iskolai testnevelésóra keretén belül megvalósuló könnyített testnevelés esetében – amelyen egészségi állapotváltozásuk miatt ideiglenesen, illetve tartósan csökkent teljesítőképességű tanulók vesznek részt – a testnevelő tanárnak az egészségi állapotot és az abból adódó egyéni sajátosságot maximálisan figyelembe véve, differenciáltan kell megvalósítania a fejlesztési feladatokat. Ezekhez a fejlesztési feladatokhoz nyújt segítséget a gyógytestnevelés témakör.

A korszerű gyógytestnevelés szemlélet, amely szakít az eddigi korrekciós gyakorlatok túlsúlyára épülő tananyagtartalommal, indokoltá teszi a mindennapos testnevelés szerves részeként való megjelenést a kerettantervben. A korszerű szemléletben elvárásaként jelenik meg a korrekciós gyakorlatokkal egyenlő arányban megjelenő, a kerettantervben megvalósuló témakörök elsajátítása a gyógytestnevelésre utalt tanulók körében is. A fentiek indokolják, hogy minden témakör mellett megjelenjenek a gyógytestnevelés specifikus gyakorlatai. Az önállóan megjelenő „Gyógytestnevelés” témakör csak az ezen a területen érintett tanulókra vonatkozik, mely külön

órakeretben valósul meg. A gyógytestneveléssel kapcsolatos órakeret meghatározásához ad segítséget „A témakörök áttekintő táblázata” kiegészítő szövege.

A tanulók mozgáshoz fűződő pozitív attitűdjének kialakítása érdekében az értékelés alapja a természetes mozgáskészségek és a sportági jellegű előkészítő mozgásformák kivitelezésének színvonala, valamint a motoros képességek területén a tanuló önmagához mért fejlődése. Az alsó tagozatos diákok életkori sajátosságához igazított pedagógiai eljárások egyik legfontosabb eleme a pozitív tanulási légkört kialakító fejlesztő-formáló értékelés. A pszichomotoros teljesítmény az érzelmi-akaratí tényezőkkel koherens egységet alkotva képezi a minősítés alapját.

Testnevelés 1-2. évfolyam

Ahogy az első önálló lépések, úgy az 1–2. évfolyamon megélt testnevelésórák is meghatározóak a gyermek életében. Életkori sajátosság az ismeretszerzés, az alkotás, az önkifejezés és nem utolsósorban az örömeztet mozgáson keresztül kifejeződése, megvalósulása. A tanulók már az első tanórákon megismerik a testkultúra alapjait: az öltöztői és teremrend, a tiszta és megfelelő sportfelszerelés nélkülözhetetlenségét, az alapvető higiéniai követelményeket. Ezek az ismeretek ebben a szakaszban válnak a gyermek szokásrendjévé, mellyel a kulturális tudatosság kompetenciái kialakulnak. Az óra szervezési kereteit adják az egyszerű rendgyakorlatok, melyeken keresztül a tanulók megismerik és megtapasztalják a közösségben történő alkalmazkodás, a tolerancia és önfegyelem szociokulturális jelentőségét, ezzel megalapozva a következő iskolai szakaszok társadalmi részvétel és felelősségvállalás kompetenciái eredményes kialakításának lehetőségét.

A testnevelés kerettanterv a korosztály számára a mozgásműveltség területén kiemelten fontosnak tartja az alapvető helyváltoztató mozgások (járások, futások, szökdelések, ugrások, kúszások, mászások), a manipulatív tevékenységformák (dobások, ütések, labdás gyakorlatok) sokféle formában és eszközzel történő fejlesztését. A kivitelezést az egyszerűség és könnyű megvalósíthatóság jellemzi. A gyakorlás során a versengéssel és egyéni megmértetéssel szemben elsősorban a játékoság kerül előtérbe. Hangsúlyosak az alkalmanként változó, véletlenszerűen kialakított csapatban történő játékos mozgásformák, ahol a különböző egyéni képességek kiegészítik egymást, így jelentősen csökken a kudarcélmény lehetősége. Ennek megvalósításában kiemelt szerep jut a Kölyök Atlétikai Program eszközrendszerének és módszertanának.

Az egyszerű gimnasztika és torna jellegű gyakorlatok nélkülözhetetlen eszköze a megfelelő testsémák, a téri tájékozódó képesség, a ritmusérzék és egyensúlyozó képesség alapjainak kialakítása. Ezek a képességek nemcsak a közvetlen mozgástanulás és -fejlesztés kellékei, hanem közvetett idegrendszeri hatásukon keresztül a kognitív területek fejlesztését is szolgálják.

A játékos formában végrehajtott küzdőgyakorlatok komplex kondicionális és koordinációs fejlesztő hatása megmutatkozik a kitartás, a fizikai erő fejlődésén túl az ügyesség, a kognitív koordinációs képességek, a leleményesség, a helyzetfelismerő és -megoldó képesség terén. Kiemelten fejlődik továbbá a tanulók szociális érzéke, kifejeződik az egymás iránti tolerancia, hiszen a tevékenység közben folyamatosan változó helyzetekhez kell alkalmazkodni úgy, hogy nem határozható meg előre a küzdelem kimenetele. A pillanatnyi erőviszonyok nem feltétlenül döntenek a győztes javára, hiszen az ügyesség, leleményesség, kitartás és önuralom szintén nagy szerepet játszanak a játék kimenetelében. A tanulók változatos érintő játékokon keresztül ismerkednek meg a test-test elleni küzdelem alapjaival, a fizikai kontaktussal, melynek célja a fizikai kontaktus megszokása és természetessé válása.

Ezen szenzitív időszak mozgásformája az úszás – mint az egész életen át preventív, rekreációs, kondicionális jelleggel is alkalmazható tevékenység. Ekkor kezdődik a vízhez szoktatás, melynek keretében az esetleges gátlások türelmes és játékos formában oldhatók.

A testnevelési és népi játékok előtérbe helyezése teszi lehetővé, hogy később elsajátíthatók legyenek a labdajátékok és csapatsportok szabályrendszerei, jellegzetességei, technikai, taktikai alapjai. Az egyszerű játékokon keresztül kifejezésre kerülnek a személyes karakterek, jellemvonások, ezzel nagyban elősegítve a tanulók megismerését.

A korosztálynál feltétlenül figyelembe kell venni a koncentrációs képesség időbeli korlátozottságát. Az egyes tantervi követelmények kevésbé lehetnek egy-egy tanóra önálló fejezetei, inkább az egész tanéven át, többször, kisebb tételben ismétlődő elemek. Azt is szem előtt kell tartani, hogy az ismeretszerzés elsődlegesen vizuális jellegű és utánzáson alapul, ezáltal fokozott jelentősége van a bemutatásnak, a bemutattatásnak.

A gyógytestnevelés testgyakorlataiban – a korrekciós gimnasztika gyakorlatok mellett – hangsúlyosan jelenik meg a játékos mozgásformák, az utánzó kúszások és mászások, a testnevelési és népi játékok adaptív alkalmazása.

A testnevelés tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

MOZGÁSKULTÚRA-FEJLESZTÉS

- a tanult mozgásformákat összefüggő cselekvéssorokban, jól koordináltan kivitelezi;
- a tanult mozgásforma könnyed és pontos kivitelezésének elsajátításáig fenntartja érzelmi-akaratit erőfeszítéseit;
- sporttevékenysége során a szabályok betartására törekszik.

MOTOROSKÉPESSÉG-FEJLESZTÉS

- megfelelő motoros képességszinttel rendelkezik az alapvető mozgásformák viszonylag önálló és tudatos végrehajtásához;
- olyan szintű relatív erővel rendelkezik, amely lehetővé teszi összefüggő cselekvéssorok kidolgozását, az elemek közötti összhang megteremtését.

MOZGÁSKÉSZSÉG-KIALAKÍTÁS – MOZGÁSTANULÁS

- az alapvető mozgásformákat külsőleg meghatározott ritmushoz, a társak mozgásához igazított sebességgel és dinamikával képes végrehajtani;
- az egyszerűbb mozgásformákat jól koordináltan hajtja végre, a hasonló mozgások szimultán és egymást követő végrehajtásában megfelelő szintű tagoltságot mutat.

VERSENGÉSEK, VERSENYEK

- a versengések és a versenyek közben toleráns a csapattársaival és az ellenfeleivel szemben;
- a versengések és a versenyek tudatos szereplője, a közösséget pozitívan alakító résztvevő;
- felismeri a sportszerű és sportszerűtlen magatartásformákat, betartja a sportszerű magatartás alapvető szabályait.

PREVENCIÓ, ÉLETVITEL

- felismeri a különböző veszély- és baleseti forrásokat, elkerülésükhöz tanári segítséget kér;
- ismeri a keringési, légzési és mozgatórendszerét fejlesztő alapvető mozgásformákat;
- tanári irányítással, ellenőrzött formában végzi a testnevelés – számára nem ellenjavallt – mozgásanyagát;
- családi háttere és a közvetlen környezete adta lehetőségeihez mérten rendszeresen végez testmozgást.

EGÉSZSÉGES TESTI FEJLŐDÉS, EGÉSZSÉGFEJLESZTÉS

- az öltözködés és a higiéniai szokások terén teljesen önálló, adott esetben segíti társait;
- megismeri az életkorának megfelelő sporttáplálkozás alapelveit, képes különbséget tenni egészséges és egészségtelen tápanyagforrások között.

Testnevelés 1. évfolyam

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Gimnasztika és rendgyakorlatok – prevenció, relaxáció	Órakeret 13 óra+ folyamatos
Előzetes tudás	Óvodai, otthoni mozgások	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: - a funkcionális hely- és helyzetváltoztató mozgásformáinak kombinációit változó feltételek között koordináltan hajtja végre; - tanári segítséggel megvalósít a biomechanikailag helyes testtartás kialakítását elősegítő gyakorlatokat. A témakör tanulása eredményeként a tanuló: - ismeri a helyes testtartás egészségre gyakorolt pozitív hatásait.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
- A leggyakrabban alkalmazott statikus és dinamikus gimnasztikai elemek elnevezésének, végrehajtásának megismerése - 2-4 ütemű szabad-, társas és kézi szery gyakorlatok bemutatás utáni pontos és rendszeres végrehajtása - Alakzatok megismerése (oszlop-, sor-, vonal-, kör- és szétszórt alakzat) és alkalmazó gyakorlása - Menet- és futásgyakorlatok különböző alakzatokban - Mozdékony, hajlékony fejlesztése statikus és dinamikus szabad-, társas és kézi szery gyakorlatokkal - A biológiailag helyes testtartás és testséma kialakulását elősegítő gyakorlatok elsajátítása, gyakorlása - A tartó- és mozgatórendszer izomzatának erősítését szolgáló gyakorlatok helyes végrehajtása - A gyakorlatvezetési módszerek megértése, a gyakorlatok tanári utasításoknak megfelelő végrehajtása		<i>Matematika:</i> számtan, térbeli tájékozódás, összehasonlítások, geometriai alakzatok. <i>Környezetismeret:</i> testünk, életműködéseink, tájékozódás, helymeghatározás, az emberi szervezet megfigyelhető ritmusai. <i>Vizuális kultúra:</i> megismerő és befogadó képesség, közvetlen tapasztalás útján szerzett élmények feldolgozása, látványok megfigyelése, leírása.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	menet- és futásgyakorlatok; oszlop-, sor-, kör-, szétszórt alakzat; botgyakorlat, babzsákgyakorlat, labdagyakorlat, karikagyakorlat, ugrókötel-gyakorlat, utasítás, szóban közlés, bemutatás, bemutattatás, statikus gyakorlatelemek elnevezései	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Kúszások és mászások	Órakeret 15 óra
Előzetes tudás	Óvodai, otthoni mozgások	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: - a funkcionális hely- és helyzetváltoztató mozgásformáinak kombinációit változó feltételek között koordináltan hajtja végre; - tanári segítséggel megvalósít a biomechanikailag helyes testtartás kialakítását elősegítő gyakorlatokat. A témakör tanulása eredményeként a tanuló: mozgásműveltsége szintjénél fogva pontosan hajtja végre a keresztező mozgásokat	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
- A kúszások, mászások alapvető balesetvédelmi szabályainak megismerése - Kúszások, mászások ellentétes, majd azonos oldali kar-láb használatával előre, hátra, oldalra vagy egyéb meghatározott útvonalon, különböző támasztávolságokkal és mozgássebességgel (pl. lassított vagy szaggatott mozdulatokkal is) - Utánzó mozgások játékos formában; utánzó fogók - Testséma, térbeli tájékozódó képesség és szem-kéz-láb koordináció fejlesztése		<i>Matematika:</i> számtan, térbeli tájékozódás, összehasonlítások, geometriai alakzatok. <i>Környezetismeret:</i> testünk, életműködéseink, tájékozódás, helymeghatározás, az

– Izomerő és mozgáskoordináció fejlesztése – Kúszó és mászó csapatjátékok – Sor- és váltóversenyek alkalmazása utánzó kúszó és mászó feladatokkal játékos formában – Vízszintes felületeken, ferde vagy függőleges tornaszereken való mászások, átmászások különböző irányokban – Törzsizom-erősítés az utánzó mozgások játékos felhasználásával – Egyszerű akadálypályák feladatainak teljesítése	emberi szervezet megfigyelhető ritmusai. <i>Vizuális kultúra:</i> megismerő és befogadó képesség, közvetlen tapasztalás útján szerzett élmények feldolgozása, látványok megfigyelése, leírása.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	utánzó gyakorlatok, kúszások-mászások kifejezései (pl.: medvejárás, rákjárás, pókjárás, fókakúszás, katonakúszás), irányváltztatás, sorverseny, váltóverseny

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Járások, futások	Órakeret 18 óra
Előzetes tudás	Óvodai, otthoni mozgások	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: – megfelelő általános állóképesség-fejlődést mutat; – a funkcionális hely- és helyzetváltztató mozgásformáinak kombinációit változó feltételek között koordináltan hajtja végre. A témakör tanulása eredményeként a tanuló: – futását összerendezettség, lépésszabályozottság, ritmusosság jellemzi.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
– Járások egyenes vonalon előre, hátra, oldalra, különböző alakzatokban (pl. cikcakk alakban, körben) és fordulatokkal (negyed-, fél-, egészfordulat), egyenletes vagy váltakozó lépéshosszal, ritmussal, nyújtott és hajlított könyökkel, különböző szimmetrikus kartartásokkal – Járások mély és magas súlyponti helyzetekben (törpejárás, óriásjárás), valamint egyéb utánzó formákban (pl. tyúklépés, lopakodó járás, pingvinjárás) – Járások sarkon, talp élén, lábujjhegyen, előre-hátra-oldalra – A Kölyökatlétika futásokat előkészítő és rávezető gyakorlatai, versenyformái – Saroklendítés, térdemelés futás közben karlendítés nélkül és karlendítéssel, szimmetrikus kartartásokkal – Sor- és váltóversenyek párban és csapatban, szemből és hátulról történő váltással – Futások 5-6 m-re elhelyezett 10-20 cm-es akadályok felett – Állórajt indulások hangjelre, különböző testhelyzetekből – Futások különböző formában egyenesen, irányváltásokkal és íven egyenletes tempóban és ritmussal – Folyamatos futások 4-6 percen keresztül		<i>Matematika:</i> térbeli tájékozódás, síkidomok, törtek alapjai. <i>Környezetismeret:</i> tájékozódási alapismeretek, testünk, életműködéseink. <i>Vizuális kultúra:</i> vizuális kommunikáció. közvetlen tapasztalás útján szerzett élmények feldolgozása, látványok megfigyelése, leírása.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	járás, utánzó járás, futás, mozgásirány, állórajt, rajtjel, kartartás, lendítés, hajlítás, szabály, sebesség, váltás, lépéshossz, perc, távtartás, térdemeléssel futás, saroklendítéssel futás	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Szökdelések, ugrások	Órakeret 16 óra
Előzetes tudás	Óvodai, otthoni mozgások	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: – a funkcionális hely- és helyzetváltztató mozgásformáinak kombinációit változó feltételek között koordináltan hajtja végre. A témakör tanulása eredményeként a tanuló: – a különböző ugrásmódok alapttechnikáit és előkészítő mozgásformáit a vezető műveletek ismeretében tudatosan és koordináltan hajtja végre.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
– A Kölyökatlétika ugrásokat előkészítő és rávezető gyakorlatai, versenyformái – Helyben szökdelések páros zárt lábbal és különböző terpeszekben tapsra, zenére – Szökdelések két lábon előre-hátra-oldalra, ugrások kisebb, 10-20 cm-es magasságú felületekre fel és le – Sasszé, oldalazó és indiánszökdelés alaptechnikájának elsajátítása – Ugrások, szökdelések páros és egy lábon egyenlő és változó távolságra elhelyezett célterületekbe, sportlétrába – Elugrások egy lábról maximum 5 m nekifutásból ülésbe, guggolásba érkezéssel 30-40 cm-es szivacsra – Elugrások egy lábról maximum 5 m nekifutásból, guggolásba érkezéssel homokba – Páros lábról felugrások céltárgyak érintésével		<i>Matematika:</i> térbeli tájékozódás, síkidomok, törtek alapjai. Mérés, mérhető tulajdonságok <i>Környezetismeret:</i> tájékozódási alapismeretek. közvetlen tapasztalás útján szerzett élmények feldolgozása, látványok megfigyelése, leírása. <i>Vizuális kultúra:</i> vizuális kommunikáció.
Kulcsfogalmak/fogalmak	felugrás, elugrás, indiánszökdelés, sasszé, galopp, oldalazó szökdelés, méter, elugrási hely, leérkező hely, ritmus	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Dobások, ütések	Órakeret 16 óra
Előzetes tudás	Óvodai, otthoni mozgások	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: – a funkcionális hely- és helyzetváltoztató mozgásformáinak kombinációit változó feltételek között koordináltan hajtja végre. A témakör tanulása eredményeként a tanuló: – a különböző dobásmódok alaptechnikáit és előkészítő mozgásformáit a vezető műveletek ismeretében tudatosan és koordináltan hajtja végre.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
– A Kölyökatlétika dobásokat előkészítő és rávezető gyakorlatai, versenyformái – Könnyű labda fogása két kézzel, egyszerű karmozgások kézben a labdával, helyben és haladás közben – Labda feldobása és elkapása helyben és járás közben – Alsó dobás két kézzel társhoz – Labda gurítása társnak fekvésben, ülésben – Kétkezes mellső lökés, hajítás ülésben, térdelésben és állásban társhoz vagy célra – Könnyű labda gurítása, terelése floorball-, teniszütő, tornabot vagy egyéb eszköz (pl. kézben lévő labda) segítségével társhoz vagy célfelületre – Labda dobása, gurítása és elkapása társsal vagy csoportban, helyben és mozgás közben		<i>Matematika:</i> műveletek értelmezése; geometria, mérés, testek. <i>Környezetismeret:</i> testünk és életműködésünk, mozgások, tájékozódási alapismeretek. <i>Vizuális kultúra:</i> közvetlen tapasztalás útján szerzett élmények feldolgozása, látványok megfigyelése, leírása.
Kulcsfogalmak/fogalmak	dobás, gurítás, lökés, hajítás, terelés, ütés, célfelület, dobásirány, ütőfogás, tenyeres oldal, fonák oldal	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Támasz-, függés- és egyensúlygyakorlatok	Órakeret 18 óra
Előzetes tudás	Óvodai, otthoni mozgások	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: – a funkcionális hely- és helyzetváltoztató mozgásformáinak kombinációit változó feltételek között koordináltan hajtja végre. A témakör tanulása eredményeként a tanuló: – tanári segítséggel megvalósít a biomechanikailag helyes testtartás kialakítását elősegítő gyakorlatokat;	

	– a támasz- és függésgyakorlatok végrehajtásában a testtömegéhez igazodó erő- és egyensúlyozási képességgel rendelkeznek.
Ismeretek/Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
– A tér-, izom- és egyensúlyérzék fejlesztése – A helyes testtartás tudatosítása – A ritmus és mozgás összhangjának megteremtése – Egyszerű talajgyakorlati elemek elsajátítása és esztétikus bemutatása (gurulóátfordulás előre, hátra, tarkóállás, bátorugrás, mérlegállás, kézállást előkészítő gyakorlatok) – Egyszerű támaszugrások és rávezető gyakorlataik elsajátítása, végrehajtása – Akadálypályák leküzdése magasságokhoz, mélységekhez alkalmazkodó mozgáscselekvésekkel – Függésben alaplendület – Mászókulcsolás megtanulása, mászási kísérletek (rúdon, kötélén) – Statikus támaszgyakorlatok gyakorlása mellő, oldalsó és hátsó támaszban különböző testrészek használatával, különböző kar- és lábtartásokkal kivitelezett egyensúlyi helyzetekben, valamint egyéb utánzó támaszgyakorlat végrehajtása – Dinamikus támaszgyakorlatok különböző irányokba haladással, fel- és lelépéssel, állandó támasztávolságokkal, egyenletes sebességgel, ritmussal, egyénileg, párokban vagy csoportban – Statikus mellő, hátsó és oldalsó függőállások, majd függések különböző fogásmódokkal, láb- és kartartásokkal; utánzó függőállások – Dinamikus függőállások, függések haladással oldalra, fel/le, fordulattal, állandó fogástávolságokkal, egyenletes sebességgel, ritmussal – Egyszerű statikus és dinamikus egyensúlyozási gyakorlatok végrehajtása	Matematika: térbeli tájékozódás, síkidomok, törtek alapjai. Környezetismeret: tájékozódási alapismeretek. Vizuális kultúra: vizuális kommunikáció.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	egyensúly, támasz, függés, függőállás, gurulás, gurulóátfordulás, mérlegállás, tarkóállás, „csikórugdalózás”, mászás, mászókulcsolás, vándormászás, bátorugrás, pókjárás, rákjárás, fókajárás, medvejárás, sántaróka-járás, nyúlugrás, térdelés, felguggolás, alaplendület, madárfogás

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Labdás gyakorlatok	Órakeret 22 óra
Előzetes tudás	Óvodai, otthoni mozgások	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: – a megtanultak birtokában örömmel, a csapat teljes jogú tagjaként vesz részt a játékokban; – játék közben az egyszerű alaptaktikai elemek tudatos alkalmazására törekszik, játék- és együttműködési készsége megmutatkozik; – célszerűen alkalmaz sportági jellegű mozgásformákat sportjáték-előkészítő kisjátékokban; – játéktevékenysége közben a tanult szabályokat betartja; – a szabályjátékok közben törekszik az egészséges versenyszellem megőrzésére. A témakör tanulása eredményeként a tanuló: – labdás ügyességi szintje lehetővé teszi az egyszerű taktikai helyzetekre épülő folyamatos, célszerű játéktevékenységet.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
– A labdás tevékenységek balesetmegelőzési szabályainak tudatosítása – Kézzel és lábbal, helyben és haladással történő labdavezetési módok alapszabályainak elsajátítása – A különböző méretű és tömegű labdákkal labdavezetési, gurítási, dobási, rúgási és elkapási feladatok a távolság variálásával, helyben, önállóan, majd társak bevonásával különböző testhelyzetekben és különböző irányokba történő mozgással	Matematika: műveletek értelmezése; geometria, mérés, testek. Vizuális kultúra: közvetlen tapasztalás útján szerzett élmények feldolgozása,	

– Labdagörgetések gyakorlása kézzel, lábbal, egyenes vonalon előre, oldalra, hátra, körbe vagy változó irányokba – Magasan (fej fölött) érkező labda két-, majd egykezes talajra pattintott átvétele (Manó röpi alapok) – Ismerkedés a kézzel (kosárárintés, alkarérintés), lábbal (dekázás) és fejjel történő pattintó érintések alaptechnikájával, az érintőfelületek tudatosítása könnyített szerekkel (pl. lufival) – A labdaérzék-fejlesztő, pontosságot, a hibaszázalék csökkenését előtérbe helyező páros, csoportos versengések – A labdás alaptechnikák vezető műveleteinek tudatosítása	látványok megfigyelése, leírása <i>Környezetismeret:</i> testünk és életműködésünk, mozgások, tájékozódási alapismeretek.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	mellső átadás, felső átadás, alsó átadás, egy- és kétkezes átadás, labdavezetés, labdaelkapás, labdakezelés, labdaív, pattintó érintés, gurítás, bekísérés, görgetés

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Testnevelési és népi játékok	Órakeret 24 óra
Előzetes tudás	Óvodai, otthoni mozgások	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: – a megtanultak birtokában örömmel, a csapat teljes jogú tagjaként vesz részt a játékokban; – játéktevékenysége közben a tanult szabályokat betartja; – a szabályjátékok közben törekszik az egészséges versenyszellem megőrzésére. A témakör tanulása eredményeként a tanuló: – a testnevelési és népi játékokban tudatosan, célszerűen alkalmazza az alapvető mozgásformákat; – játék közben az egyszerű alaptaktikai elemek tudatos alkalmazására törekszik, játék- és együttműködési készsége megmutatkozik; – célszerűen alkalmaz sportági jellegű mozgásformákat sportjáték-előkészítő kisjátékokban; – labdás ügyességi szintje lehetővé teszi az egyszerű taktikai helyzetekre épülő folyamatos, célszerű játéktevékenységet.	
	Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
– A különböző testnevelési játékok balesetmegelőzési szabályainak tudatosítása – Egyszerű fogó- és futójátékok által a teljes játékkeret felölelő mozgásútvonalak kialakítása, a játéktér határainak érzékelése – Az elsősorban statikus akadályokat felhasználó fogó- és futójátékokban az irányváltoztatások, mély súlyponti helyzetben történő elindulások-megállások, cselezések ütközés nélküli megvalósítása – A sportjátékokat előkészítő testnevelési játékokban a támadó és védő szerepekhez tartozó ismeretek elsajátítása, feladatainak gyakorlása – A népi játékokon keresztül a közösségi élmény megtapasztalása, a nemi szerepek gyakorlása – A végtagok helyzetének, az izmok feszültségi állapotának, valamint az egész test érzékelését, az egyensúlyozó képességet fejlesztő szoborjátékok, utánzó játékok, egyéb népi játékok, valamint változatos akadálypályák teljesítését igénylő páros és csoportos játékok gyakorlása – Statikus célfelületek eltalálására törekvő – különböző dobásformákra, rúgásokra, ütésekre épülő, változatos tömegű és méretű eszközöket felhasználó – célzó játékok rendszeres alkalmazása – A kooperativitás, a közös célirányos együttműködés erősítése páros és csoportos játékok (pl. váltó- és sorversenyek) által – A labdával és egyéb eszközökkel történő manipulatív mozgásformák játékos formájú gyakoroltatása egyénileg, párban és csoportokban, törekedve a mozgásvégrehajtás hibaszázalékának csökkentésére időkényszer nélkül	<i>Ének-zene:</i> magyar népi mondókák, népi gyermekjátékok, improvizáció, ritmikai ismeretek. <i>Környezetismeret:</i> az élő természet alapismeretei <i>Vizuális kultúra:</i> vizuális kommunikáció.	

– A tartó- és mozgatórendszer izomzatának erősítése, kúszásokat, mászásokat, statikus helyzeteket tartalmazó váltó- és sorversenyekkel, futó- és fogójátékokkal Néptánc – szabadon választható – A tánc verbális és nem verbális (gesztus) rendszerének elsajátítása, valamint a csoport tagjaival való érintkezés szabályainak gyakorlása – Az alakzatváltással, illetve párban megvalósuló népi játékokkal a test oldalíságára, valamint az alaklításra vonatkozó ismeretek tudatosítása, a téri tájékozódó képesség fejlesztése – Az énekléssel kísért játékok gyakorlása által a ritmustartás és ritmusérzékelés képességének fejlesztése		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	szabályjátékok, népi és körjátékok, utánozó játékok, fogójátékok statikus és dinamikus akadályokkal, ugróiskola, sorverseny, váltóverseny.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Küzdőfeladatok és –játékok	Órakeret 15 óra
Előzetes tudás	Óvodai, otthoni mozgások	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: – játéktevékenysége közben a tanult szabályokat betartja; – a szabályjátékok közben törekszik az egészséges versenyszellem megőrzésére. A témakör tanulása eredményeként a tanuló: – ismeri és képes megnevezni a küzdőfeladatok, esések, tompítások játék- és baleset-megelőzési szabályait; – vállalja a társakkal szembeni fizikai kontaktust, sportszerű test-test elleni küzdelmet valósít meg.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
– Ismerkedés a bőrérítés és testközelség elfogadását, a társakkal szembeni bizalom kialakítását elősegítő páros, csoportos és csapat jellegű játékos, valamint kooperatív jellegű képességfejlesztő feladatokkal – Az állásban és egyéb kiinduló helyzetekben végrehajtható, a reakcióidőt, a gyorsaságot, az egyensúlyérzéklet, az erőt fejlesztő, társérítés nélküli páros, csoportos és csapat jellegű eszközös küzdőjátékok, játékos feladatmegoldások szabálykövető végrehajtása – A küzdőjátékokban jellemző támadó és védő szerepek gyakorlását elősegítő, a gyorsaságot, az egyszerű reagálási képességet, az egyensúlyérzéklet fejlesztő páros, csoportos és csapat jellegű feladatmegoldások alkalmazása társérítés bekapcsolásával – Küzdelemre képessé tevő egyszerű technikák koordinációs fejlődésmenetének megfelelő végrehajtása – A saját és az ellenfél erejének felbecsülése egyszerű páros és csoportos küzdőfeladatok során – A küzdőjátékok balesetmegelőzési szabályainak, a sportszerű küzdés szemléletének megismerése – A fizikai kontaktussal, a társ erő kifejtésének érzékelésével, annak legyőzési szándékával kapcsolatos egyszerű húzásokra, tolásokra épülő páros küzdőjátékok különböző kiinduló helyzetekből, a test különböző részeivel, eszközökkel vagy anélkül		Környezetismeret: testünk, életműködéseink. Vizuális kultúra: vizuális kommunikáció.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	húzások, tolások, önkontroll, sportszerű küzdelem, esések, lábérítések, kézérítések, asszertivitás, közvetlen kontakt, pillanatnyi kontakt	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Foglalkozások alternatív környezetben/ témahetek	Órakeret 23 óra
Előzetes tudás	Óvodai, otthoni mozgások	

A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: – nyitott az alapvető mozgásformák újszerű és alternatív környezetben történő alkalmazására, végrehajtására. A témakör tanulása eredményeként a tanuló: – ellenőrzött tevékenység keretében mozog a szabad levegőn, egyúttal tudatosan felkészül az időjárás kellemetlen hatásainak elviselésére sportolás közben; – a szabadban végzett foglalkozások során nem csupán ügyel környezete tisztaságára és rendjére, hanem erre felhívja társai figyelmét is.
Ismeretek/fejlesztési követelmények – A szabadtéri foglalkozások baleset- és természetvédelmi szabályainak megismerése – A szabadtéri foglalkozások öltözködési szabályainak megismerése – A szabadban, illetve a természetben való közlekedés szabályainak elsajátítása – Szabadtéri népi játékok elsajátítása (fogójátékok, ugróiskolák) – Szabadtéri testnevelési játékok elsajátítása – Gördülő mozgásformák és téli játékok (roller, kerékpár; hógolyózás, szánkó) megismerése – Szabadtéri akadálypályák leküzdése – Természetben űzhető sportágak megismerése (túrázás, síelés, korcsolyázás)	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Kapcsolódási pontok <i>Magyar nyelv és irodalom:</i> dramatikus játékok. <i>Környezetismeret:</i> éghajlat, időjárás. <i>Technika és tervezés:</i> közlekedési ismeretek. időjárás, öltözködés, szabadtéri foglalkozások, téli játékok, nyári játékok, síelés, korcsolyázás, túrázás, tájékozódás, közlekedési szabályok, természetvédelem

A fejlesztés várt eredményei az első évfolyam végén, továbbhaladás feltételei.	<i>Gimnasztika és rendgyakorlatok – prevenció, relaxáció</i> Az alapvető tartásos és mozgásos elemek felismerése, végrehajtása. A testrészek megnevezése. A fáradás jeleinek felismerése. Az iskolatáska gerinckímélő hordása. A testnevelésórák alapvető rendszabályai, a legfontosabb veszélyforrásai, balesetvédelmi szempontjainak ismerete. <i>Kúszások, mászások, járások, futások</i> Az alapvető hely- és helyzetváltoztató mozgások folyamatos végrehajtása. A játékszabályok és a játékszerepek, illetve a játékfeladat alkalmazása. <i>Labdás gyakorlatok</i> A manipulatív természetes mozgásformák mozgásmintáinak végrehajtása. Fejlődés az eszközök biztonságos és célszerű használatában. A feladat-végrehajtások során pontosságra, célszerűségre, biztonságra törekvés. A sporteszközök szabadidős használata örömforrássá válása. <i>Támasz-, függés-, és egyensúlygyakorlatok</i> 2-4 mozgásformából álló egyszerű tornagyakorlat bemutatása. Próbálkozás a zenei ritmus követésére különféle ritmikus mozgásokban egyénileg, párban és csoportban. <i>Járások, futások, szökdelések, ugrások</i> A futó-, ugró alapgyakorlatok végrehajtása. Különböző intenzitású és tartamú mozgások fenntartása változó körülmények között, illetve játékokban. <i>Testnevelési és népi játékok</i> A játékfeladat megoldásából és a játékfolyamatból adódó öröm, élmény. A csapatérdek szerepének felismerése az egyéni érdekekkel szemben. A sportszerű viselkedés néhány jellemzőjének ismerete. <i>Küzdőfeladatok és játékok</i> Az alapvető eséstechnikák felismerése. A mozgásának és akaratának gátlása, késleltetése. <i>Foglalkozás alternatív környezetben</i>

	A természeti környezetben történő sportolás néhány egészségvédelmi és környezettudatos viselkedési szabályának ismerete. A sporteszközök felhasználása a játéktevékenység során.

Testnevelés 2. évfolyam

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Gimnasztika és rendgyakorlatok – prevenció, relaxáció	Órakeret 13 óra+ folyamatos
Előzetes tudás	Az alapvető tartásos és mozgásos elemek felismerése, végrehajtása. A testnevelésórák alapvető rendszabályai, a legfontosabb veszélyforrásai, balesetvédelmi szempontjainak ismerete.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: - o a funkcionális hely- és helyzetváltoztató mozgásformáinak kombinációit változó feltételek között koordináltan hajtja végre; - o tanári segítséggel megvalósít a biomechanikailag helyes testtartás kialakítását elősegítő gyakorlatokat. A témakör tanulása eredményeként a tanuló: - o ismeri a helyes testtartás egészségre gyakorolt pozitív hatásait.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
- A leggyakrabban alkalmazott statikus és dinamikus gimnasztikai elemek elnevezésének, végrehajtásának megismerése - 2-4 ütemű szabad-, társas és kézi szergyakorlatok bemutatás utáni pontos és rendszeres végrehajtása - Alakzatok megismerése (oszlop-, sor-, vonal-, kör- és szétszórt alakzat) és alkalmazó gyakorlása - Menet- és futásgyakorlatok különböző alakzatokban - Mozgékony, hajlékony fejlesztése statikus és dinamikus szabad-, társas és kézi szergyakorlatokkal - A biológiailag helyes testtartás és testséma kialakulását elősegítő gyakorlatok elsajátítása, gyakorlása - A tartó- és mozgatórendszer izomzatának erősítését szolgáló gyakorlatok helyes végrehajtása - A gyakorlatvezetési módszerek megértése, a gyakorlatok tanári utasításoknak megfelelő végrehajtása		<i>Matematika:</i> számtan, térbeli tájékozódás, összehasonlítások, geometriai alakzatok. <i>Környezetismeret:</i> testünk, életműködéseink, tájékozódás, helymeghatározás, az emberi szervezet megfigyelhető ritmusai. <i>Vizuális kultúra:</i> megismerő és befogadó képesség, közvetlen tapasztalás útján szerzett élmények feldolgozása, látványok megfigyelése, leírása.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	menet- és futásgyakorlatok; oszlop-, sor-, kör-, szétszórt alakzat; botgyakorlat, babzsákgyakorlat, labdagyakorlat, karikagyakorlat, ugrókötel-gyakorlat, utasítás, szóban közlés, bemutatás, bemutatattatás, statikus gyakorlatelemek elnevezései	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Kúszások és mászások	Órakeret 15 óra
Előzetes tudás	Az alapvető hely- és helyzetváltoztató mozgások folyamatos végrehajtása. A játékszabályok és a játékszerepek, illetve a játékfeladat alkalmazása.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: – a funkcionális hely- és helyzetváltoztató mozgásformáinak kombinációit változó feltételek között koordináltan hajtja végre; – tanári segítséggel megvalósít a biomechanikailag helyes testtartás kialakítását elősegítő gyakorlatokat. A témakör tanulása eredményeként a tanuló: mozgásműveltsége szintjénél fogva pontosan hajtja végre a keresztező mozgásokat	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
– A kúszások, mászások alapvető balesetvédelmi szabályainak megismerése – Kúszások, mászások ellentétes, majd azonos oldali kar-láb használatával előre, hátra, oldalra vagy egyéb meghatározott útvonalon, különböző		<i>Matematika:</i> számtan, térbeli tájékozódás,

támasztávolságokkal és mozgássebességgel (pl. lassított vagy szaggatott mozdulatokkal is) – Utánzó mozgások játékos formában; utánzó fogók – Testséma, térbeli tájékozódó képesség és szem-kéz-láb koordináció fejlesztése – Izomerő és mozgáskoordináció fejlesztése – Kúszó és mászó csapatjátékok – Sor- és váltóversenyek alkalmazása utánzó kúszó és mászó feladatokkal játékos formában – Vízszintes felületeken, ferde vagy függőleges tornaszereken való mászások, átmászások különböző irányokban – Törzsizom-erősítés az utánzó mozgások játékos felhasználásával – Egyszerű akadálypályák feladatainak teljesítése	összehasonlítások, geometriai alakzatok. <i>Környezetismeret:</i> testünk, életműködéseink, tájékozódás, helymeghatározás, az emberi szervezet megfigyelhető ritmusai. <i>Vizuális kultúra:</i> megismerő és befogadó képesség, közvetlen tapasztalás útján szerzett élmények feldolgozása, látványok megfigyelése, leírása.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	utánzó gyakorlatok, kúszások-mászások kifejezései (pl.: medvejárás, rákjárás, pókjárás, fókakúszás, katonakúszás), irányváltztatás, sorverseny, váltóverseny

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Járások, futások	Órakeret 18 óra
Előzetes tudás	A futó-, ugró alapgyakorlatok végrehajtása. Különböző intenzitású és tartamú mozgások fenntartása változó körülmények között, illetve játékban.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: – megfelelő általános állóképesség-fejlődést mutat; – a funkcionális hely- és helyzetváltoztató mozgásformáinak kombinációit változó feltételek között koordináltan hajtja végre. A témakör tanulása eredményeként a tanuló: – futását összerendezettség, lépésszabályozottság, ritmusosság jellemzi.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
– Járások egyenes vonalon előre, hátra, oldalra, különböző alakzatokban (pl. cikcakk alakban, körben) és fordulatokkal (negyed-, fél-, egészfordulat), egyenletes vagy váltakozó lépés hosszal, ritmussal, nyújtott és hajlított könyökkel, különböző szimmetrikus kartartásokkal – Járások mély és magas súlyponti helyzetekben (törpejárás, óriásjárás), valamint egyéb utánzó formákban (pl. tyúklépés, lopakodó járás, pingvinjárás) – Járások sarkon, talp élén, lábujjhegyen, előre-hátra-oldalra – A Kölyökatletika futásokat előkészítő és rávezető gyakorlatai, versenyformái – Saroklendítés, térdemelés futás közben karlendítés nélkül és karlendítéssel, szimmetrikus kartartásokkal – Sor- és váltóversenyek párban és csapatban, szemből és hátulról történő váltással – Futások 5-6 m-re elhelyezett 10-20 cm-es akadályok felett – Állórajt indulások hangjelre, különböző testhelyzetekből – Futások különböző formában egyenesen, irányváltásokkal és íven egyenletes tempóban és ritmussal – Folyamatos futások 4-6 percen keresztül		<i>Matematika:</i> térbeli tájékozódás, síkidomok, törtek alapjai. <i>Környezetismeret:</i> tájékozódási alapismeretek. testünk, életműködéseink. <i>Vizuális kultúra:</i> vizuális kommunikáció. közvetlen tapasztalás útján szerzett élmények feldolgozása, látványok megfigyelése, leírása.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	járás, utánzó járás, futás, mozgásirány, állórajt, rajtjel, kartartás, lendítés, hajlítás, szabály, sebesség, váltás, lépéshossz, perc, távtartás, térdemeléssel futás, saroklendítéssel futás	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Szökdelések, ugrások	Órakeret 16 óra
Előzetes tudás	A futó-, ugró alapgyakorlatok végrehajtása. Különböző intenzitású és tartamú mozgások fenntartása változó körülmények között, illetve játékban.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: – a funkcionális hely- és helyzetváltoztató mozgásformáinak kombinációit változó feltételek között koordináltan hajtja végre. A témakör tanulása eredményeként a tanuló: – a különböző ugrásmódok alaptechnikáit és előkészítő mozgásformáit a vezető műveletek ismeretében tudatosan és koordináltan hajtja végre.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
– A Kölyökatlétika ugrásokat előkészítő és rávezető gyakorlatai, versenyformái – Helyben szökdelések páros zárt lábbal és különböző terpeszekben tapsra, zenére – Szökdelések két lábon előre-hátra-oldalra, ugrások kisebb, 10-20 cm-es magasságú felületekre fel és le – Sasszé, oldalazó és indiánszökdelés alaptechnikájának elsajátítása – Ugrások, szökdelések páros és egy lábon egyenlő és változó távolságra elhelyezett célterületekbe, sportlétrába – Elugrások egy lábról maximum 5 m nekifutásból ülésbe, guggolásba érkezéssel 30-40 cm-es szivacsra – Elugrások egy lábról maximum 5 m nekifutásból, guggolásba érkezéssel homokba – Páros lábról felugrások céltárgyak érintésével		Matematika: térbeli tájékozódás, síkidomok, törtek alapjai. Mérés, mérhető tulajdonságok Környezetismeret: tájékozódási alapismeretek. közvetlen tapasztalás útján szerzett élmények feldolgozása, látványok megfigyelése, leírása. Vizuális kultúra: vizuális kommunikáció.
Kulcsfogalmak/fogalmak	felugrás, elugrás, indiánszökdelés, sasszé, galopp, oldalazó szökdelés, méter, elugrási hely, leérkező hely, ritmus	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Dobások, ütések	Órakeret 16 óra
Előzetes tudás	A különböző dobásmódok alaptechnikáit és előkészítő mozgásformáit a vezető műveletek ismeretében tudatosan és koordináltan hajtja végre.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: – a funkcionális hely- és helyzetváltoztató mozgásformáinak kombinációit változó feltételek között koordináltan hajtja végre. A témakör tanulása eredményeként a tanuló: – a különböző dobásmódok alaptechnikáit és előkészítő mozgásformáit a vezető műveletek ismeretében tudatosan és koordináltan hajtja végre.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
– A Kölyökatlétika dobásokat előkészítő és rávezető gyakorlatai, versenyformái – Könnyű labda fogása két kézzel, egyszerű karmozgások kézben a labdával, helyben és haladás közben – Labda feldobása és elkapása helyben és járás közben – Alsó dobás két kézzel társhoz – Labda gurítása társnak fekvésben, ülésben – Kétkezes mellső lökés, hajítás ülésben, térdelésben és állásban. – Könnyű labda gurítása, terelése floorball-, teniszütő, tornabot vagy egyéb eszköz (pl. kézben lévő labda) segítségével társhoz vagy célfelületre – Labda dobása, gurítása és elkapása társsal vagy csoportban, helyben és mozgás közben		Matematika: műveletek értelmezése; geometria. Környezetismeret: testünk és életműködésünk, mozgások, tájékozódás. Vizuális kultúra: közvetlen tapasztalás útján szerzett élmények feldolgozása, látványok megfigyelése, leírása.

Kulcsfogalmak/ fogalmak	dobás, gurítás, lökés, hajítás, terelés, ütés, célfelület, dobásirány, ütőfogás, tenyeres oldal, fonák oldal

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Támasz-, függés- és egyensúlygyakorlatok	Órakeret 18 óra
Előzetes tudás	2-4 mozgásformából álló egyszerű tornagyakorlat bemutatása.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: – a funkcionális hely- és helyzetváltoztató mozgásformáinak kombinációit változó feltételek között koordináltan hajtja végre. A témakör tanulása eredményeként a tanuló: – tanári segítséggel megvalósít a biomechanikailag helyes testtartás kialakítását elősegítő gyakorlatokat; a támasz- és függés gyakorlatok végrehajtásában a testtömegéhez igazodó erő- és egyensúlyozási képességgel rendelkezik.	
Ismeretek/Fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
– A tér-, izom- és egyensúlyérzék fejlesztése – A helyes testtartás tudatosítása – A ritmus és mozgás összhangjának megteremtése – Egyszerű talajgyakorlati elemek elsajátítása és esztétikus bemutatása (gurulóátfordulás előre, hátra, tarkóállás, bátorugrás, mérlegállás, kézálást előkészítő gyakorlatok) – Egyszerű támaszugarások és rávezető gyakorlataik elsajátítása, végrehajtása – Akadálypályák leküzdése magasságokhoz, mélységekhez alkalmazkodó mozgáscselekvésekkel – Függésben alaplendület – Mászókulcsolás megtanulása, mászási kísérletek (rúdon, kötélén) – Statikus támaszgyakorlatok gyakorlása mellső, oldalsó és hátsó támaszban különböző testrészek használatával, különböző kar- és lábtartásokkal kivitelezett egyensúlyi helyzetekben, valamint egyéb utánzó támaszgyakorlat végrehajtása – Dinamikus támaszgyakorlatok különböző irányokba haladással, fel- és lelépéssel, állandó támasztávolságokkal, egyenletes sebességgel, ritmussal, egyénileg, párokban vagy csoportban – Statikus mellső, hátsó és oldalsó függőállások, majd függések különböző fogásmódokkal, láb- és kartartásokkal; utánzó függőállások – Dinamikus függőállások, függések haladással oldalra, fel/le, fordulattal, állandó fogástávolságokkal, egyenletes sebességgel, ritmussal – Egyszerű statikus és dinamikus egyensúlyozási gyakorlatok végrehajtása		<i>Matematika:</i> térbeli tájékozódás, síkidomok, törtek alapjai. <i>Környezetismeret:</i> tájékozódási alapismeretek. <i>Vizuális kultúra:</i> vizuális kommunikáció.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	egyensúly, támasz, függés, függőállás, gurulás, gurulóátfordulás, mérlegállás, tarkóállás, „csikórugdálózás”, mászás, mászókulcsolás, vándormászás, bátorugrás, pókjárás, rákjárás, fókajárás, medvejárás, sántaróka-járás, nyúlugrás, térdelés, felguggolás, alaplendület, madárfogás	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Labdás gyakorlatok	Órakeret 22 óra
Előzetes tudás	Fejlődés az eszközök biztonságos és célszerű használatában. A feladat-végrehajtások során pontosságra, célszerűsége, biztonságra törekvés. A sporteszközök szabadidős használata örömforrássá válása.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: – a megtanultak birtokában örömmel, a csapat teljes jogú tagjaként vesz részt a játékokban;	

	– játék közben az egyszerű alaptaktikai elemek tudatos alkalmazására törekszik, játék- és együttműködési készsége megmutatkozik; – célszerűen alkalmaz sportági jellegű mozgásformákat sportjáték-előkészítő kisjátékokban; – játéktevékenysége közben a tanult szabályokat betartja; – a szabályjátékok közben törekszik az egészséges versenyszellem megőrzésére. A témakör tanulása eredményeként a tanuló: – labdás ügyességi szintje lehetővé teszi az egyszerű taktikai helyzetekre épülő folyamatos, célszerű játéktevékenységet.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
– A labdás tevékenységek balesetmegelőzési szabályainak tudatosítása – Kézzel és lábbal, helyben és haladással történő labdavezetési módok alaptechnikáinak elsajátítása – A különböző méretű és tömegű labdákkal labdavezetési, gurítási, dobási, rúgási és elkapási feladatok a távolság variálásával, helyben, önállóan, majd társak bevonásával különböző testhelyzetekben és különböző irányokba történő mozgással – Labdagörgetések gyakorlása kézzel, lábbal, egyenes vonalon előre, oldalra, hátra, körbe vagy változó irányokba – Magasan (fej fölött) érkező labda két-, majd egykezes talajra pattintott átvétele (Manó röpi alapok) – Ismerkedés a kézzel (kosárérintés, alkarérintés), lábbal (dekázás) és fejvel történő pattintó érintések alaptechnikájával, az érintőfelületek tudatosítása könnyített szerekekkel (pl. lufival) – A labdaérezék-fejlesztő, pontosságot, a hibaszázalék csökkenését előtérbe helyező páros, csoportos versengések – A labdás alaptechnikák vezető műveleteinek tudatosítása		<i>Matematika:</i> műveletek értelmezése; geometria, mérés, testek. <i>Vizuális kultúra:</i> közvetlen tapasztalás útján szerzett élmények feldolgozása, látványok megfigyelése, leírása <i>Környezetismeret:</i> testünk és életműködésünk, mozgások, tájékozódási alapismeretek.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	mellső átadás, felső átadás, alsó átadás, egy- és kétkezes átadás, labdavezetés, labdaelkapás, labdakezelés, labdaív, pattintó érintés, gurítás, bekísérés, görgetés	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Testnevelési és népi játékok	Órakeret 24 óra
Előzetes tudás	A játékfeladat megoldásából és a játékfolyamatból adódó öröm, élmény. A csapatérdek szerepének felismerése az egyéni érdekekkel szemben. A sportszerű viselkedés néhány jellemzőjének ismerete.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: – a megtanultak birtokában örömmel, a csapat teljes jogú tagjaként vesz részt a játékokban; – játéktevékenysége közben a tanult szabályokat betartja; – a szabályjátékok közben törekszik az egészséges versenyszellem megőrzésére. A témakör tanulása eredményeként a tanuló: – a testnevelési és népi játékokban tudatosan, célszerűen alkalmazza az alapvető mozgásformákat; – játék közben az egyszerű alaptaktikai elemek tudatos alkalmazására törekszik, játék- és együttműködési készsége megmutatkozik; – célszerűen alkalmaz sportági jellegű mozgásformákat sportjáték-előkészítő kisjátékokban; – labdás ügyességi szintje lehetővé teszi az egyszerű taktikai helyzetekre épülő folyamatos, célszerű játéktevékenységet.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
– A különböző testnevelési játékok balesetmegelőzési szabályainak tudatosítása – Egyszerű fogó- és futójátékok által a teljes játékteret felölelő mozgásútvonalak kialakítása, a játéktér határainak érzékelése		<i>Ének-zene:</i> magyar népi mondókák, népi gyermekjátékok,

– Az elsősorban statikus akadályokat felhasználó fogó- és futójátékokban az irányváloztatások, mély súlyponti helyzetben történő elindulások-megállások, cselezések ütközés nélküli megvalósítása – A sportjátékokat előkészítő testnevelési játékokban a támadó és védő szerepekhez tartozó ismeretek elsajátítása, feladatainak gyakorlása – A népi játékokon keresztül a közösségi élmény megtapasztalása, a nemi szerepek gyakorlása – A végtagok helyzetének, az izmok feszültségi állapotának, valamint az egész test érzékelését, az egyensúlyozó képességet fejlesztő szoborjátékok, utánzó játékok, egyéb népi játékok, valamint változatos akadálypályák teljesítését igénylő páros és csoportos játékok gyakorlása – Statikus célfelületek eltalálására törekvő – különböző dobásformákra, rúgásokra, ütésekre épülő, változatos tömegű és méretű eszközöket felhasználó – célzó játékok rendszeres alkalmazása – A kooperativitás, a közös célirányos együttműködés erősítése páros és csoportos játékok (pl. váltó- és sorversenyek) által – A labdával és egyéb eszközökkel történő manipulatív mozgásformák játékos formájú gyakoroltatása egyénileg, párban és csoportokban, törekedve a mozgásvégrehajtás hibaszázalékának csökkentésére időkénsyszer nélkül – A tartó- és mozgatórendszer izomzatának erősítése, kúszásokat, mászásokat, statikus helyzeteket tartalmazó váltó- és sorversenyekkel, futó- és fogójátékokkal Néptánc – szabadon választható – A tánc verbális és nem verbális (gesztus) rendszerének elsajátítása, valamint a csoport tagjaival való érintkezés szabályainak gyakorlása – Az alakzatváltással, illetve párban megvalósuló népi játékokkal a test oldaliságára, valamint az alaklításra vonatkozó ismeretek tudatosítása, a téri tájékozódó képesség fejlesztése – Az énekléssel kísért játékok gyakorlása által a ritmustartás és ritmusérzékelés képességének fejlesztése	improvizáció, ritmikai ismeretek. <i>Környezetismeret:</i> az élő természet alapismeretei <i>Vizuális kultúra:</i> vizuális kommunikáció.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	szabályjátékok, népi és körjátékok, utánzó játékok, fogójátékok statikus és dinamikus akadályokkal, ugróiskola, sorverseny, váltóverseny.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Küzdőfeladatok és –játékok	Órakeret 15 óra
Előzetes tudás	Az alapvető eséstechnikák felismerése. A mozgásának és akaratának gátlása, késleltetése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: – játéktevékenysége közben a tanult szabályokat betartja; – a szabályjátékok közben törekszik az egészséges versenyszellem megőrzésére. A témakör tanulása eredményeként a tanuló: – ismeri és képes megnevezni a küzdőfeladatok, esések, tompítások játék- és baleset-megelőzési szabályait; – vállalja a társakkal szembeni fizikai kontaktust, sportszerű test-test elleni küzdelmet valósít meg.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
– Ismerkedés a bőrérzés és testközelség elfogadását, a társakkal szembeni bizalom kialakítását elősegítő páros, csoportos és csapat jellegű játékos, valamint kooperatív jellegű képességfejlesztő feladatokkal – Az állásban és egyéb kiinduló helyzetekben végrehajtható, a reakcióidőt, a gyorsaságot, az egyensúlyérzéklet, az erőt fejlesztő, társérintés nélküli páros, csoportos és csapat jellegű közös küzdőjátékok, játékos feladatmegoldások szabálykövető végrehajtása		<i>Környezetismeret:</i> testünk, életműködéseink. <i>Vizuális kultúra:</i> vizuális kommunikáció.

– A küzdőjátékokban jellemző támadó és védő szerepek gyakorlását elősegítő, a gyorsaságot, az egyszerű reagálási képességet, az egyensúlyérzékletet fejlesztő páros, csoportos és csapat jellegű feladatmegoldások alkalmazása társérítés bekapcsolásával – Küzdelemre képessé tevő egyszerű technikák koordinációs fejlődésmenetének megfelelő végrehajtása – A saját és az ellenfél erejének felbecsülése egyszerű páros és csoportos küzdőfeladatok során – A küzdőjátékok balesetmegelőzési szabályainak, a sportszerű küzdés szemléletének megismerése – A fizikai kontaktussal, a társ erő kifejtésének érzékelésével, annak legyőzési szándékával kapcsolatos egyszerű húzásokra, tolásokra épülő páros küzdőjátékok különböző kiinduló helyzetekből, a test különböző részeivel, eszközökkel vagy anélkül	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	húzások, tolások, önkontroll, sportszerű küzdelem, esések, lábérintések, kézérintések, asszertivitás, közvetlen kontakt, pillanatnyi kontakt

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Foglalkozások alternatív környezetben/témahetek	Órakeret 23 óra
Előzetes tudás	A természeti környezetben történő sportolás néhány egészségvédelmi és környezettudatos viselkedési szabályának ismerete. A sporteszközök felhasználása a játéktevékenység során.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: – nyitott az alapvető mozgásformák újszerű és alternatív környezetben történő alkalmazására, végrehajtására. A témakör tanulása eredményeként a tanuló: – ellenőrzött tevékenység keretében mozog a szabad levegőn, egyúttal tudatosan felkészül az időjárás kellemetlen hatásainak elviselésére sportolás közben; – a szabadban végzett foglalkozások során nem csupán ügyel környezete tisztaságára és rendjére, hanem erre felhívja társai figyelmét is.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
– A szabadtéri foglalkozások baleset- és természetvédelmi szabályainak megismerése – A szabadtéri foglalkozások öltözködési szabályainak megismerése – A szabadban, illetve a természetben való közlekedés szabályainak elsajátítása – Szabadtéri népi játékok elsajátítása (fogójátékok, ugróiskolák) – Szabadtéri testnevelési játékok elsajátítása – Gördülő mozgásformák és téli játékok (roller, kerékpár; hógolyózás, szánkó) megismerése – Szabadtéri akadálypályák leküzdése – Természetben űzhető sportágak megismerése (túrázás, síelés, korcsolyázás)		<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> dramatikus játékok. <i>Környezetismeret:</i> éghajlat, időjárás. <i>Technika és tervezés:</i> közlekedési ismeretek.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	időjárás, öltözködés, szabadtéri foglalkozások, téli játékok, nyári játékok, síelés, korcsolyázás, túrázás, tájékozódás, közlekedési szabályok, természetvédelem	

A fejlesztés várt eredményei az első évfolyam végén, továbbhaladás feltételei.	<i>Gimnasztika és rendgyakorlatok-prevenció, és relaxáció</i> Az alapvető tartásos és mozgásos elemek felismerése, végrehajtása. A testrészek megnevezése. A fáradás jeleinek felismerése. Az iskolatáska gerincímélő hordása. A testnevelésórák alapvető rendszabályai, a legfontosabb veszélyforrásai, balesetvédelmi szempontjainak ismerete. <i>Kúszások, mászások, Járások, futások</i>

	Az alapvető hely- és helyzetváltoztató mozgások folyamatos végrehajtása. A játékszabályok és a játékszerepek, illetve a játékfeladat alkalmazása. <i>Labdás gyakorlatok</i> A manipulatív természetes mozgásformák mozgásmintáinak végrehajtása. Fejlődés az eszközök biztonságos és célszerű használatában. A feladat-végrehajtások során pontosságra, célszerűségre, biztonságra törekvés. A sporteszközök szabadidős használata örömforrássá válása. <i>Támasz-, függés-, és egyensúlygyakorlatok</i> 2-4 mozgásformából álló egyszerű tornagyakorlat bemutatása. Próbálkozás a zenei ritmus követésére különféle ritmikus mozgásokban egyénileg, párban és csoportban. <i>Járások, futások, szökdelések, ugrások</i> A futó-, ugró alapgyakorlatok végrehajtása. Különböző intenzitású és tartamú mozgások fenntartása változó körülmények között, illetve játékban. <i>Testnevelési és népi játékok</i> A játékfeladat megoldásából és a játékfolyamatból adódó öröm, élmény. A csapatérdek szerepének felismerése az egyéni érdekekkel szemben. A sportszerű viselkedés néhány jellemzőjének ismerete. <i>Küzdőfeladatok és játékok</i> Az alapvető eséstechnikák felismerése. A mozgásának és akaratának gátlása, késleltetése. <i>Foglalkozások alternatív környezetben</i> A természeti környezetben történő sportolás néhány egészségvédelmi és környezettudatos viselkedési szabályának ismerete. A sporteszközök felhasználása a játéktevékenység során.

Testnevelés 3-4. évfolyam

A korosztályra továbbra is jellemző, hogy a különböző kognitív és affektív területek fejlődése a nagymértékű mozgásszükségletben is kifejeződik. A tanuló az előző időszakhoz képest már kialakult szokásrenddel rendelkezik, magabiztosabban mozog az oktatási környezetben, értelmi képességei jelentősen javultak. Az időszak fő célja, hogy átvezesse a diákokat a mozgásműveltség különböző sportágakban testet öltött formáinak elsajátításához.

Az alapmozgásoknál az egyszerű futó-ugró-dobó gyakorlatokban megjelennek azok a jellegzetes technikai elemek, amelyek a későbbiekben egy-egy összetettebb mozgás vezető műveletét alkotják. A gyakorlás során egyre nagyobb szerep jut az önálló csapatokban, csoportokban történő foglalkoztatásnak. A fejlesztésnek meghatározó formája a Kölyökatlélikában kialakított többállomásos feladatrendszer.

A testnevelési és népi játékok továbbra is kiemelten fontosak. A szabályaik gazdagodnak, térbeli, időbeli kiterjedésük növekszik, illetve kiegészülnek az egyes labdajátékok egyszerűsített, könnyített formáival, például a szivacskezilabdával, a zsinórlabdával, a mini kosárlabdával. A tanulók tevékenységét egyre kevésbé az öncélúság, mindinkább a kooperativitás igénye, a társakkal történő együttműködés lehetőségének felismerése jellemzi. A csapatalakításoknál – a tanulói esélyegyenlőség figyelembevételével – teret kap az önállóság.

A torna mozgásanyagát megalapozó egyszerű mozgásformák szenzitív időszaka ez. A gurulások, fordulatok, forgások, támasz- és függőhelyzetek, valamint az egyensúlyi elemek könnyen taníthatók, a kedvező testarányok, a relatíve kis testtömeg, illetve az ízületi rendszer plasztikussága révén könnyen taníthatók. Ennek eredményeként a későbbiekben jelentkező természetes gátlások mértéke jelentősen csökkenthető.

A küzdőgyakorlatokra továbbra is a játékos formájú társas küzdelmek jellemzőek, közvetlen és pillanatnyi kontaktussal, melyek kiválóan fejlesztik az egyensúlyozás, a tér és távolság érzékelés képességét, valamint a ritmusképességet. Emellett az asszertivitás megőrzése és fejlesztése mellett továbbra is kiemelten fontos a társak tisztelete, megbecsülése, egymás elfogadása.

A megfelelő vízbiztonság kialakítása után ebben a szakaszban nyílik lehetőség a tanulók számára kedvező úszásnem(ek) megtanítására, megtanulására és egyben kondicionális eszközként történő felhasználására.

A 3–4. évfolyamon, a prevenció szemlélet megvalósításaként, fokozottan ügyelni kell a biomechanikailag helyes testtartás kialakítását szolgáló gimnasztikai gyakorlatok rendszeres alkalmazására, a törzsizomzat erősítését elősegítő utánzó természetes mozgások beépítésére a különböző témakörök tartalmi elemeibe.

A gyógytestnevelés testgyakorlatainak végrehajtása során a tanulóknál kialakul a korrekciós gimnasztika gyakorlatok precíz, pontos végrehajtása iránti igény. Emellett tudatosul, hogy mely testgyakorlatok segítik, illetve gátolják elváltozásuk, betegségük pozitív irányú megváltoztatását.

A testnevelés tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

MOZGÁSKULTÚRA-FEJLESZTÉS

- a tanult mozgásformákat összefüggő cselekvéssorokban, jól koordináltan kivitelezzi;
- a tanult mozgásforma könnyed és pontos kivitelezésének elsajátításáig fenntartja érzelmi-akaratit erőfeszítéseit;
- a sporttevékenysége során a szabályok betartására törekszik.

MOTOROSKÉPESSÉG-FEJLESZTÉS

- megfelelő motoros képességszinttel rendelkezik az alapvető mozgásformák viszonylag önálló és tudatos végrehajtásához;
- olyan szintű relatív erővel rendelkezik, amely lehetővé teszi összefüggő cselekvéssorok kidolgozását, az elemek közötti összhang megteremtését.

MOZGÁSKÉSZSÉG-KIALAKÍTÁS – MOZGÁSTANULÁS

- az alapvető mozgásformákat külsőleg meghatározott ritmushoz, társak mozgásához igazított sebességgel és dinamikával képes végrehajtani;
- különböző mozgásai jól koordináltak, a hasonló mozgások szimultán és egymást követő végrehajtása jól tagolt.

VERSENGÉSEK, VERSENYEK

- a versengések és a versenyek közben toleráns a csapattársaival és az ellenfeleivel szemben;
- a versengések és a versenyek tudatos szereplője, a közösséget pozitívan alakító résztvevő;
- felismeri a sportszerű és sportszerűtlen magatartásformákat, betartja a sportszerű magatartás alapvető szabályait.

PREVENCIÓ, ÉLETVITEL

- felismeri a különböző veszély- és baleseti forrásokat, elkerülésükhöz tanári segítséget kér;
- ismeri a keringési, légzési és mozgatórendszerét fejlesztő alapvető mozgásformákat;
- tanári irányítással, ellenőrzött formában végzi a testnevelés – számára nem ellenjavallt – mozgásanyagát;
- a családi háttere és a közvetlen környezete adta lehetőségeihez mértén rendszeresen végez testmozgást.

EGÉSZSÉGES TESTI FEJLŐDÉS, EGÉSZSÉGFEJLESZTÉS

- az öltözködés és a higiéniai szokások terén teljesen önálló, adott esetben segíti társait;
- megismeri az életkorának megfelelő sporttáplálkozás alapelveit, képes különbséget tenni egészséges és egészségtelen tápanyagforrások között.

Testnevelés 3. évfolyam

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Gimnasztika és rendgyakorlatok – prevenció, relaxáció	Órakeret 13 óra+ folyamatos
Előzetes tudás	Első és második osztályban elsajátított képességek.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: - a funkcionális hely- és helyzetváltoztató mozgásformáinak kombinációit változó feltételek között koordináltan hajtja végre; - tanári segítséggel megvalósít a biomechanikailag helyes testtartás kialakítását elősegítő gyakorlatokat. A témakör tanulása eredményeként a tanuló: - ismeri a helyes testtartás egészségre gyakorolt pozitív hatásait.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
– A leggyakrabban alkalmazott statikus és dinamikus gimnasztikai elemek elnevezésének, technikai végrehajtásának ismerete – 2-4 ütemű szabad-, társas és kéziszergyakorlatok bemutatás utáni önálló végrehajtásra törekvő, pontos és rendszeres kivitelezése. Menet- és futásgyakorlatok különböző alakzatokban – Alakzatok (oszlop-, vonal-, kör- és szétszórt alakzat) alkalmazó gyakorlása – Menet- és futásgyakorlatok különböző alakzatokban – Mozgékonyság, hajlékonyság fejlesztése statikus és dinamikus szabad-, társas és kéziszergyakorlatokkal – A biológiailag helyes testtartást és testsémát kialakító gyakorlatok végrehajtása önállóan – A tartó- és mozgatórendszer izomzatának erősítését szolgáló gyakorlatok helyes végrehajtása – Légzőgyakorlatok végrehajtása – A gyakorlatvezetési módszerek megértése, a gyakorlatok tanári utasításoknak megfelelő végrehajtása – A szervezet általános bemelegítését szolgáló gyakorlatok megismerése – Egyszerű gimnasztikai gyakorlatok zenére		<i>Matematika:</i> számtan, térbeli tájékozódás, összehasonlítások, geometriai alakzatok. <i>Környezetismeret:</i> testünk, életműködéseink, tájékozódás, helymeghatározás, az emberi szervezet megfigyelhető ritmusai. <i>Vizuális kultúra:</i> megismerő és befogadó képesség, közvetlen tapasztalás útján szerzett élmények feldolgozása, látványok megfigyelése, leírása.
Kulcsfogalmak/fogalmak	menet- és futásgyakorlatok, oszlop-, sor-, kör-, szétszórt alakzat, botgyakorlat, babzsákgyakorlat, labdagyakorlat, karikagyakorlat, ugrókötel-gyakorlat, utasítás, szóban közlés, bemutatás, bemutatattatás, statikus gyakorlatelemek elnevezései	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Kúszások és mászások	Órakeret 15 óra
Előzetes tudás	Első és második osztályban elsajátított képességek. Az alapvető hely- és helyzetváltoztató mozgások folyamatos végrehajtása. - megfelelő motoros képességszinttel rendelkezik az alapvető mozgásformák viszonylag önálló és tudatos végrehajtásához; - a versengések és a versenyek közben toleráns a csapattársaival és az ellenfeleivel szemben; a versengések és a versenyek tudatos szereplője.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: – a funkcionális hely- és helyzetváltoztató mozgásformáinak kombinációit változó feltételek között koordináltan hajtja végre; – tanári segítséggel megvalósít a biomechanikailag helyes testtartás kialakítását elősegítő gyakorlatokat. A témakör tanulása eredményeként a tanuló: mozgásműveltsége szintjénél fogva pontosan hajtja végre a keresztező mozgásokat	

Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
– A kúszások, mászások alapvető balesetmegelőzési szabályainak következetes betartása – Kúszások, mászások, átbújások párban és csapatban fizikai kontaktus nélkül a társ(ak) mozgásával azonos vagy eltérő formában, fizikai kontaktussal kooperatív jelleggel, szerek használatával – Utánzó mozgások játékos formában, különböző tornaszereken – A térbeli tájékozódó képesség fejlesztése – Izomerő- és mozgáskoordináció-fejlesztés mászó feladatokkal – Különböző vízszintes tornaszereken, rézsútos felületen és/vagy függőleges irányba történő kúszások, mászások – Törzsizom-erősítés az utánzó mozgások játékos felhasználásával, különböző tornaszereken – Akadálypályák leküzdése – Egyéni, páros és csapatversenyek, játékok – Sor- és váltóversenyek alkalmazása utánzó kúszó-mászó feladatokkal, játékos formában, különböző tornaszereken		<i>Matematika:</i> számtan, térbeli tájékozódás, összehasonlítások, geometriai alakzatok. <i>Környezetismeret:</i> testünk, életműködéseink, tájékozódás, helymeghatározás, az emberi szervezet megfigyelhető ritmusai. <i>Vizuális kultúra:</i> megismerő és befogadó képesség, közvetlen tapasztalás útján szerzett élmények feldolgozása, látványok megfigyelése, leírása.
Kulcsfogalmak/fogalmak	függőleges, vízszintes, akadálypálya, páros feladatok, csapatfeladatok, mászás fel-le, függés	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Járások, futások	Órakeret 18 óra
Előzetes tudás	Első és második osztályban elsajátított képességek.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: – megfelelő általános állóképesség-fejlődést mutat; – a funkcionális hely- és helyzetváltoztató mozgásformáinak kombinációit változó feltételek között koordináltan hajtja végre. A témakör tanulása eredményeként a tanuló: – futását összerendezettség, lépésszabályozottság, ritmusosság jellemzi.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
– Járások előre, hátra, oldalra és váltakozó irányokba, vegyes és aszimmetrikus kartartásokban – Járások egyensúlyvesztő feladatokkal (támadójárás, járás törzsfordításokkal, előre és oldalra hajlításokkal) – Járások sarkon, talpéleken, lábujjhegyen, különböző irányba és forgás közben – A Kölyökatlétika eszközeivel futófeladatok önálló gyakorlása és alkotása – Saroklendítés, térdemelés futás közben síkon és kis akadályok felett, előre, hátra és oldalra karkörzésekkel kombinálva – Oldalazó futás keresztlépésekkel, szimmetrikus kartartásokkal – Sor- és váltóversenyek, szemből, hátulról és váltózónából történő váltással különböző feladatokkal kombinálva – Futások 6-7 m-re elhelyezett akadályok felett – Állórajt kisebb távolságra különböző hangjelekre, érintésre, vizuális jelekre indulással – 30 m síkfutás sávban az állórajt szabályai szerint lendületes átfutással a célvonalon időre – Folyamatos futás különböző terepen és feladatokkal játékos formában – Futások különböző formában egyenesen, irányváltásokkal, fordulatokkal és íven, állandó vagy váltakozó lépéshosszal, ritmussal		<i>Matematika:</i> térbeli tájékozódás, síkidomok, törtek alapjai. <i>Környezetismeret:</i> tájékozódási alapismeretek. testünk, életműködéseink. <i>Vizuális kultúra:</i> vizuális kommunikáció. közvetlen tapasztalás útján szerzett élmények feldolgozása, látványok megfigyelése, leírása.

– Futások párban és csoportban tempótartással és -váltással, gyors irány- és sebességváltással fogó- és kidobójátékok közben – Folyamatos futások 6-8 percen keresztül	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	futó ritmus, futó tempó, tempótartás, vezényszó, célvonal, futósáv, másodperc, sprint – vágta futás, oldalazó futás, keresztlépés

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Szökdelések, ugrások	Órakeret 16 óra
Előzetes tudás	Első és második osztályban elsajátított képességek. Megfelelő motoros képességszinttel rendelkezik az alapvető mozgásformák viszonylag önálló és tudatos végrehajtásához; - olyan szintű relatív erővel rendelkezik, amely lehetővé teszi összefüggő cselekvéssorok kidolgozását, az elemek közötti összhang megteremtését.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: – a funkcionális hely- és helyzetváltoztató mozgásformáinak kombinációit változó feltételek között koordináltan hajtja végre. A témakör tanulása eredményeként a tanuló: – a különböző ugrásmódok alapttechnikáit és előkészítő mozgásformáit a vezető műveletek ismeretében tudatosan és koordináltan hajtja végre.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
– A Kölyökatlétika eszközeivel ugró és szökdelő feladatok önálló gyakorlása és alkotása – Indiánszökdelés ellentétes és azonos karlendítéssel, sasszé és oldalazó szökdelések páros karlendítésekkel, körzésekkel – Ritmusra végrehajtott szökdelések helyben 2-4 lábhelyzet váltogatásával, páros zárt és egy lábon ugrókötelhajtás közben – Szökdelések helyváltoztatás közben előre, oldalra, hátra, meghatározott területre különböző variációkban (sportlétra gyakorlatanyaga) – Elugrások páros lábon és egy lábon akadályok nélkül, illetve 20-30 cm-es akadályokra (zsámolyra) fel és le, valamint átugorva 8-10 ismétléssel – Távolugrás rövid lendületből: maximum 10 m-es nekifutásból egy lábról elugrás 60 cm-es ugrósávból szivacsba vagy homokgödörbe érkezéssel guggolásba – Magasugrás szemből és oldalról, 3-5 lépés lendületszerzéssel történő felugrások egy lábról növekvő magasságra – Páros lábról felugrás helyből és 1-2 lépés nekifutásból céltárgy elérésére törekedve		<i>Matematika:</i> térbeli tájékozódás, síkidomok, törtek alapjai. Mérés, mérhető tulajdonságok <i>Környezetismeret:</i> tájékozódási alapismeretek. közvetlen tapasztalás útján szerzett élmények feldolgozása, látványok megfigyelése, leírása. <i>Vizuális kultúra:</i> vizuális kommunikáció.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	lendületszerzés, ismétlésszám, ugrókötelhajtás, ütem, elugró sáv, centiméter, talajra érkezés, elugró láb, lendítő láb, átlépő technika, optimális sebesség, kísérletszám	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Dobások, ütések	Órakeret 16 óra
Előzetes tudás	Első és második osztályban elsajátított képességek. Különböző dobásmódok alapttechnikai ismerete - a tanult mozgásformákat összefüggő cselekvéssorokban, jól koordináltan kivitelez.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: – a funkcionális hely- és helyzetváltoztató mozgásformáinak kombinációit változó feltételek között koordináltan hajtja végre. A témakör tanulása eredményeként a tanuló: – a különböző dobásmódok alapttechnikáit és előkészítő mozgásformáit a vezető műveletek ismeretében tudatosan és koordináltan hajtja végre.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
– A Kölyökatlétika eszközeivel dobófeladatok önálló gyakorlása és alkotása – Különböző labdák mozgatása kézben, átadása kézről kézbe társnak – Labda gurítása társnak különböző testhelyzetekben, egy és két kézzel – Testtömeghez igazodó súlyú, de változó méretű labdák lökése, hajítása, vetése ülésből, térdelésből, állásból két majd egy kézzel, társhoz vagy célra – A labda biztonságos elkapása vagy sebességének csökkentése párban, csoportban, csapatban, pontszerző versengések közben – Szivacsgerely, kislabda, szoknyás labda, sípoló rakéta hajítása harántterpeszből, majd maximum 5 m lendületszerzésből célra és távolságra – Füles labda, gumidiszkosz, szoknyás labda, karika vetése egy kézzel oldal- és harántterpeszből célra – Megfelelő labda pattintása különböző ütőkkel, labda vezetése, átadása, célra ütése – Floorball, asztalitenisz, tollaslabda ütésmozdulatainak gyakorlása – Egy választott ütős sportág játékszerű gyakorlása – Sor- és váltóversenyek különböző dobó- és ütőfeladatokkal kombinálva		<i>Matematika:</i> műveletek értelmezése; geometria, mérés, testek. <i>Környezetismeret:</i> testünk és életműködésünk, mozgások, tájékozódási alapismeretek. <i>Vizuális kultúra:</i> közvetlen tapasztalás útján szerzett élmények feldolgozása, látványok megfigyelése, leírása.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	egykezes dobás, vetés, lendületszerzés, röppálya, kirepülési szög, távolságmérés, távolságbecslés, tenyeres ütés, fonák ütés, csapóütés, labda terelése	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Támasz-, függés- és egyensúlygyakorlatok	Órakeret 18 óra
Előzetes tudás	Első és második osztályban elsajátított képességek. Elsajátított technikai elemek koordinált végrehajtása.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: – a funkcionális hely- és helyzetváltoztató mozgásformáinak kombinációit változó feltételek között koordináltan hajtja végre. A témakör tanulása eredményeként a tanuló: – tanári segítséggel megvalósít a biomechanikailag helyes testtartás kialakítását elősegítő gyakorlatokat; – a támasz- és függésgyakorlatok végrehajtásában a testtömegéhez igazodó erő- és egyensúlyozási képességgel rendelkezik.	

Ismeretek/Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
– A tér-, izom- és egyensúlyérzék további fejlesztése – A helyes testtartás tudatosítása és az esztétikus mozgásvégrehajtás igényének kialakítása – Az önfegyelem megteremtése a saját gátlások legyőzésében – A mozgásritmus térbeli, időbeli és dinamikai jellemzőinek kialakítása – Gurulóátfordulások végrehajtása kiinduló helyzet nehezítésével – Zsugorfejlés elsajátítása – Kézállási kísérletek végrehajtása segítségadással, falnál és önállóan – Kézenátfordulás oldalra kísérletek végrehajtása – Egyszerű támaszugrások és függőleges repülés végrehajtása – Akadálypályák leküzdése térben és időben bővülő feladatokkal – Egyszerű támaszgyakorlatok kivitelezése talajon, tornapadon, zsámolyon, ugrószeleken, bordásfalon és más, támaszhelyzetet biztosító tornaszeren – Dinamikus támaszgyakorlatok különböző irányokba, akadályokon történő haladással, fel- és lelépéssel, állandó és változó támasztávolságokkal, egyenletes és változó sebességgel, ritmussal, egyénileg, párokban vagy csoportban, hordással vagy anélkül	<i>Matematika:</i> térbeli tájékozódás, síkidomok, törtek alapjai. <i>Környezetismeret:</i> tájékozódási alapismeretek. <i>Vizuális kultúra:</i> vizuális kommunikáció.

– Egyensúlyozási gyakorlatok biztonságos végrehajtása helyben és helyzetváltoztatásokkal és különböző kartartásokkal, talajra rajzolt vonalon helyváltoztatással és eltérő irányokba, valamint tornaszereken, a munkafelület folyamatos szűkítésével – Függőgyakorlatok végrehajtása tornaszereken, természetes akadályokon – Függőállások, függések haladással oldalra, fel/le, fordulattal, állandó vagy változó fogástávolságokkal, egyenletes vagy változó sebességgel, ritmussal – Mászókulcsolással mászás (rúdon, kötélén) elsajátítása fokozódó gyorsasággal – Összerendezett, alkalmazkodó mozgások folyamatos végrehajtása akadálypálya leküzdése során – Egyéni, páros, társas egyensúly és gúla jellegű gyakorlatok végrehajtása – A tanult elemek, gyakorlatok célszerű összehangolása, alkalmazása változó feltételek között – Az ízületi mozgékonyág képességének fejlesztése és az ellazulási készség kialakítása		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	tarkóállás, kézállás, zsugorfejjállás, kézenátfordulás oldalra, hajlékonyság, harántspárga, oldalspárga, híd, bakugrás, függőleges repülés, kéztámasz, segítségadás, akarat	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Labdás gyakorlatok	Órakeret 22 óra
Előzetes tudás	Első és második osztályban elsajátított képességek. Korábban tanult alaptechnikai gyakorlatok ismerete. Sporttevékenysége során a szabályok betartására törekszik.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: – a megtanultak birtokában örömmel, a csapat teljes jogú tagjaként vesz részt a játékokban; – játék közben az egyszerű alaptaktikai elemek tudatos alkalmazására törekszik, játék- és együttműködési készsége megmutatkozik; – célszerűen alkalmaz sportági jellegű mozgásformákat sportjáték-előkészítő kisjátékokban; – játéktevékenysége közben a tanult szabályokat betartja; – a szabályjátékok közben törekszik az egészséges versenyszellem megőrzésére. A témakör tanulása eredményeként a tanuló: – labdás ügyességi szintje lehetővé teszi az egyszerű taktikai helyzetekre épülő folyamatos, célszerű játéktevékenységet.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
– A labdás tevékenységek balesetmegelőzési szabályainak tudatosítása, következetes betartása – A helyben és haladással, kézzel és lábbal történő labdavezetési módok végrehajtása statikus helyzetű és dinamikusan változó mozgást végző akadályok vagy társak figyelembevételével – A különböző méretű és tömegű labdákkal labdavezetési, egy- és kétkezes gurítási, dobási, valamint a lábfej különböző részeivel rúgási feladatok mozgó társ vagy társak bevonásával különböző irányokba – Labdagörgetések gyakorlása kézzel, lábbal egyenes vonalon előre, oldalra, hátra, körbe vagy változó irányokba – A labdaérzék fejlesztő, pontosságot, a hibaszázalék csökkenését előtérbe helyező páros, csoportos versengések mellett az időkényszer mellett feladatmegoldások bekapcsolása – A labdás alaptechnikák fejlesztése, alkalmazó gyakorlása párhuzamos, a figyelem megosztását szükségessé tevő feladatmegoldások bevonásával (idő- és térbeli szerkezeti összetevők, az energiabefektetés variálásával)		Matematika: műveletek értelmezése; geometria, mérés, testek. Vizuális kultúra: közvetlen tapasztalás útján szerzett élmények feldolgozása, látványok megfigyelése, leírása Környezetismeret: testünk és életműködésünk, mozgások, tájékozódási alapismeretek.

– Dobások, rúgások helyből statikus helyzetű vagy dinamikusan változó mozgást végző célfelületre – Kézzel (kosárérintés, alkarérintés), lábbal (dekázás) és fejjel történő pattintó érintések alaptechnikájának elsajátítása, az érintőfelületek tudatos használata egyszerű egyéni és páros gyakorlatokban, különböző méretű és tömegű szerekkel (pl. lufival, különböző méretű gumilabdával, röplabdával)	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	belső, külső, teljes csüd, dekázás, alkalmazkodás, figyelemmegosztás, társak megjátszása, alacsony és magas labdavezetés, kosárérintés, alkarérintés, szemkontaktus, érintőfelület

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Testnevelési és népi játékok	Órakeret 24 óra
Előzetes tudás	Első és második osztályban elsajátított képességek. Szabályismerete biztos. Felismeri a sportszerű és sportszerűtlen magatartásokat.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: – a megtanultak birtokában örömmel, a csapat teljes jogú tagjaként vesz részt a játékokban; – játéktevékenysége közben a tanult szabályokat betartja; – a szabályjátékok közben törekszik az egészséges versenyszellem megőrzésére. A témakör tanulása eredményeként a tanuló: – a testnevelési és népi játékokban tudatosan, célszerűen alkalmazza az alapvető mozgásformákat; – játék közben az egyszerű alaptaktikai elemek tudatos alkalmazására törekszik, játék- és együttműködési készsége megmutatkozik; – célszerűen alkalmaz sportági jellegű mozgásformákat sportjáték-előkészítő kisjátékokban; – labdás ügyességi szintje lehetővé teszi az egyszerű taktikai helyzetekre épülő folyamatos, célszerű játéktevékenységet.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
– A különböző testnevelési játékok balesetmegelőzési szabályainak tudatosítása, következetes betartása – Dinamikusan változó méretű, alakú játékterületen egyszerű fogó- és futójátékok által a játéktér határainak érzékelése – A statikus és dinamikus akadályokat felhasználó fogó- és futójátékokban a mély súlyponti helyzetben történő irányváltztatások, elindulások-megállások, cselezések ütközés nélküli megvalósítása – A sportjátékokat előkészítő testnevelési játékokban a támadó és védő szerepekhez tartozó ismeretek tudatos alkalmazása – A végtagok helyzetváltztatásának, az izmok feszültségi állapotának, a test érzékelésének fejlesztése, az egyensúlyozó képesség fejlesztése, szoborjátékokkal, utánozó játékokkal, egyéb népi játékokkal, valamint változatos akadálypályák teljesítését igénylő páros és csoportos játékok által – Statikus és dinamikus célfelületek eltalálására törekvő – különböző dobásformákra, rúgásokra, ütésekre épülő – változatos tömegű és méretű eszközöket felhasználó célzó játékok rendszeres alkalmazása egyéni, páros és csoportos formában – A kooperativitás, a közös célirányos együttműködés erősítése páros és csoportos játékok (pl. váltó- és sorversenyek, társimentő fogójátékok) által – Sportjátékok labda nélküli előkészítő jellegű mozgásainak gyakorlása, védőként az érintő távolság megtartása, oldalirányú mozgások keresztlépés nélküli megvalósítása		<i>Ének-zene:</i> magyar népi mondókák, népi gyermekjátékok, improvizáció, ritmikai ismeretek. <i>Környezetismeret:</i> az élő természet alapismeretei <i>Vizuális kultúra:</i> vizuális kommunikáció.

– A támadó és védő szerepek kialakítását elősegítő páros és csoportos versengő játékok – A labdával és egyéb eszközökkel történő manipulatív mozgásformák gyakoroltatása egyénileg, párban és csoportokban, törekedve a mozgásvégrehajtás hibaszázalékának csökkentésére időkényszer bekapcsolásával – Labdafedezés gyakorlása 1-1 elleni labdabirtoklásra épülő játékokban – Célfelület nélküli emberfölyenes és létszámazonos pontszerző kisjátékokban a támadó szerepek gyakorlása, a védőtől való elszakadás gyors iram- és irányváltásokkal – Célfelület nélküli emberfölyenes és létszámazonos pontszerző kisjátékokban a védő szerepek tudatosítása (a passzsávok lezárása, a labdás emberrel szembeni védekezés, az emberfogás alapjai) – A tartó- és mozgatórendszer izomzatának erősítése, kúszásokat, mászásokat, statikus helyzeteket tartalmazó váltó- és sorversenyekkel, futó- és fogójátékokkal Néptánc – szabadon választható – Szerep- és párválasztó játékok által a kör- és páros táncok előkészítése – A körív mentén haladó lent- és fenthangsúlyos gyakorlatok (járás, futás, rida), a csárdásmotívumok (egylépéses, kétlépéses, tovahaladó) elsajátítása – A táncokban a csárdásmotívumok és mozgáselemek változatainak alkalmazása szabad improvizáció során – A táncokban az egyes ugrástechnikák közötti különbségek felismerése, a 2/4-es lüktetésű zene hangsúlyainak érzékelése, alkalmazása a mozgásvégrehajtásban		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	támadó és védő szerep, pontszerző játék, célzó játék, kisjátékok, célfelület, szélességi mozgás, elszakadás a védőtől, passzsáv, együttműködés, csapatszellem, érintő távolság	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Küzdőfeladatok és –játékok	Órakeret 15 óra
Előzetes tudás	Első és második osztályban elsajátított képességek. Szabályok tudatos betartása és ismerete. Tanult küzdőjátékok ismerete.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: – játéktevékenysége közben a tanult szabályokat betartja; – a szabályjátékok közben törekszik az egészséges versenyszellem megőrzésére. A témakör tanulása eredményeként a tanuló: – ismeri és képes megnevezni a küzdőfeladatok, esések, tompítások játék- és baleset-megelőzési szabályait; – vállalja a társakkal szembeni fizikai kontaktust, sportszerű test-test elleni küzdelmet valósít meg.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
– A küzdő jellegű feladatok balesetvédelmi szabályainak következetes betartása – A bőrérítés és testközelség elfogadását, a társakkal szembeni bizalom kialakítását elősegítő páros, csoportos és csapat jellegű játékok, valamint kooperatív jellegű képességfejlesztő feladatok gyakorlása – Az állásban és egyéb kiindulópályázatokban végrehajtható, a reakcióidőt, a gyorsaságot, az egyensúlyérzékenységet, az erőt fejlesztő társérítés nélküli páros, csoportos és csapat jellegű közös küzdőjátékok, játékos feladatmegoldások szabálykövető végrehajtása		<i>Környezetismeret:</i> testünk, életműködéseink. <i>Vizuális kultúra:</i> vizuális kommunikáció.

– A küzdőjátékokban jellemző támadó és védő szerepek gyakorlását elősegítő, a gyorsaságot, az egyszerű reagálási képességet, az egyensúlyérzéklet fejlesztő páros, csoportos és csapat jellegű feladatmegoldások alkalmazása társérintés bekapcsolásával – A fizikai kontaktussal, a társ erő kifejtésének érzékelésével, annak legyőzési szándékával kapcsolatos egyszerű húzásokra, tolásokra, kiemelésekre épülő páros, csoportos és csapat jellegű küzdőjátékok gyakorlása különböző kiinduló helyzetekből, a test különböző részeivel, eszközökkel vagy anélkül – Birkózó jellegű mozgásformák, illetve a grundbirkózás játékszabályainak ismerete, tudatos törekvés azok betartására a páros küzdelmekben – A test súlypontjának a talajhoz közeli kiinduló helyzeteiből (pl. ülésből, guggolásból) induló, előre, oldalra, hátra történő eséstechnikák, gördülések gyakorlása, vezető műveleteinek, balesetmentes végrehajtásuk kulcsmozzanatainak tudatosítása – Távolság- és térérzékelés fejlesztését segítő páros feladatok, játékok szerrel és szer nélkül pillanatnyi kontaktus kialakításával – Ritmusképesség fejlesztését célzó küzdőfeladatok és játékok gyakorlása pillanatnyi kontaktus kialakításával	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	ellenfél tisztelete, felelősség, tompítás, esések, gördülések, grundbirkózás, mögé kerülés, kitolás, asszertivitás, önvédelem, menekülés, önuralom, kitartás

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Foglalkozások alternatív környezetben/témahetek	Órakeret 23 óra
Előzetes tudás	Első és második osztályban elsajátított képességek. Az öltözködés és a higiéniai szokások terén teljesen önálló, adott esetben segíti társait.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: – nyitott az alapvető mozgásformák újszerű és alternatív környezetben történő alkalmazására, végrehajtására. A témakör tanulása eredményeként a tanuló: – ellenőrzött tevékenység keretében mozog a szabad levegőn, egyúttal tudatosan felkészül az időjárás kellemetlen hatásainak elviselésére sportolás közben; – a szabadban végzett foglalkozások során nem csupán ügyel környezet tisztaságára és rendjére, hanem erre felhívja társai figyelmét is.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
– A szabadtéri foglalkozások baleset- és természetvédelmi szabályainak, valamint a szabadban, illetve a természetben való közlekedés szabályainak következetes betartása – A szabadtéri foglalkozások öltözködési szabályainak tudatosítása – A szabadban végezhető népi játékok, a téli és nyári testgyakorlatok lehetőségei ismeretének bővülése (ugrókötél, tollaslabda, görkorcsolya, lovaglás) – Szabadtéri akadálypályák leküzdése önálló feladatokkal – A megtanult természetben űzhető sportágak ismereteinek elmélyítése, fejlesztése (túrázás, síelés, korcsolyázás)		<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> dramatikus játékok. <i>Környezetismeret:</i> éghajlat, időjárás. <i>Technika és tervezés:</i> közlekedési ismeretek.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	görkorcsolyázás, sportöltözet, ütős játékok, lovaglás	

A fejlesztés várt eredményei a harmadik évfolyam végén, továbbhaladás feltételei.	<i>Gimnasztika és rendgyakorlatok-prevenció és relaxáció</i> Egyszerű, általános bemelegítő gyakorlatok végrehajtása önállóan. A nyújtó, erősítő, ernyesztő és légzőgyakorlatok pozitív hatásainak ismerete. A gyakorláshoz szükséges egyszerűbb alakzatok, térformák önálló kialakítása.

Az alapvető tartásos és mozgásos elemek önálló bemutatása.
A megfelelő cipő és öltözet, tisztálkodás igényének megszilárdulása.
A játékok, versenyek során erősödő személyes felelősség a magatartási szabályrendszer betartásában és a sportszerűen viselkedés terén.
Különbségtétel az aktív és passzív ellazulás között.
Járások, futások, kúszások, mászások
Az alapvető hely- és helyzetváltoztató mozgások célszerű, folyamatos és magabiztos végrehajtása.
Az alapvető hely- és helyzetváltoztató mozgások kombinálása.
A játékeladatok, a játékszerepek és játékszabályok alkalmazása.
A természetes hely- és helyzetváltoztató mozgások megnevezése.
Dobások, ütések
A manipulatív természetes mozgásformák célszerű, folyamatos és magabiztos végrehajtása.
A rendszeres gyakorlás és siker mellett az önálló tanulás és fejlődés pozitív élményének megerősödése.
A pontosság, célszerűség és biztonság igényé válása.
A sporteszközök szabadidős használatának állandósulása.
Testnevelési és népi játékok, Támasz-, függés- és egyensúlygyakorlatok
Részben önállóan tervezett 3-4 torna- és/vagy táncelem összekötése zenére is.
A képességszintnek megfelelő magasságú eszközökre helyes technikával történő fel- és leugrás.
Nyújtott karral történő támasz a támaszugrások során.
Gurulások, fordulatok, dinamikus kar-, törzs- és lábgyakorlatok közben viszonylag stabil egyensúlyi helyzet.
A tempóváltozások érzékelése és követése.
A tanult táncok, dalok, játékok eredeti közösségi funkciójának ismerete.
Szökdelések, ugrások, Járások, futások
A futó-, ugró- és dobóiskolai gyakorlatok vezető műveleteinek ismerete.
A 3 lépéses dobóritmus ismerete.
A különböző intenzitású és tartamú mozgások fenntartása játékos körülmények között, illetve játékban.
Tartós futás egyéni tempóban, akár járások közbeiktatásával is.
Testnevelési játékok, labdás gyakorlatok
A tanult sportjátékok alapszabályainak ismerete.
Az alaptechnikai elemek ismerete és azok alkalmazása az előkészítő játékok során.
Az egyszerű védő és a támadó helyzetek felismerése.
Törekvés a legcélszerűbb játékhelyzet-megoldásra.
A csapatérdeknek megfelelő összjátékra törekvés.
A sportszerű viselkedés értéké válása.
Küzdőfeladatok és -játékok
Néhány önvédelmi fogás bemutatása párban.
Előre, oldalra és hátra esés, tompítással.
A tolások, húzások, emelések és hordások erőkifejtésének optimalizálódása.
A grundbirkózás alapszabályának ismerete és alkalmazása.
A sportszerű küzdés, az asszertív viselkedés betartására törekvés.
Az saját agresszió kezelése.
Az önvédelmi feladatok céljának megértése.
Foglalkozások alternatív környezetben
Legalább 4 szabadidős mozgásforma és alapszabályainak ismerete.
A tanult szabadidős mozgásformák sporteszközei biztonságos használatának, alaptechnikai és taktikai elemeinek ismerete, alkalmazása.
A szabadidős mozgásformák önszervező módon történő felhasználása.
A szabadtéren, illetve speciális környezetben történő sportolással együtt járó veszélyforrások ismerete.

Testnevelés 4. évfolyam

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Úszás	Órakeret 18 óra
Előzetes tudás	Szóbeli utasítások pontos, fegyelmezett végrehajtása.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: = megfelelő általános állóképesség-fejlődést mutat. A témakör tanulása eredményeként a tanuló: – az elsajátított egy (vagy több) úszásnemben helyes technikával úszik; – aktívan vesz részt az uszodában végzett mozgásformák elsajátításában, gyakorlásában	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
– Az öltözői rend és az uszodai magatartás, valamint a helyes higiéniai, öltözködési szokások kialakítása – A kitartás, önfegyelem és küzdőképesség, valamint az állóképesség és a monotóniatűrés továbbfejlesztése – A vízben végzett játékok, úszások megszerettetése – Lebegések, merülések végrehajtása segítség nélkül – Siklások, lábtempók gyakoroltatása hason, háton – A már tanult úszásnem/ek technikájának csiszolása, levegővétel rávezető gyakorlatai <i>(amennyiben az 1–2. osztályban tanult úszni)</i> – Választott újabb úszásnem(ek) megtanulása és folyamatos gyakorlása – A folyamatos úszások távolságának fokozatos növelése – Víz alatti úszások – Segédeszközök felhasználásával, folyamatos hibajavítással, felzárkóztatással a tanulási folyamat hatékonyságának növelése		Etika
Kulcsfogalmak/ fogalmak	felfekvés, csípőemelés, váltóverseny, levegővétel hátra fordulással, fejesugrás	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Gimnasztika és rendgyakorlatok – prevenció, relaxáció	Órakeret 11 óra+ folyamatos
Előzetes tudás	Egyszerű, általános bemelegítő gyakorlatok végrehajtása önállóan. A nyújtó, erősítő, ernyesztő és légzőgyakorlatok pozitív hatásainak ismerete. Az alapvető tartásos és mozgásos elemek önálló bemutatása. A testnevelésórán megfelelő cipő és öltözet, tisztálkodás igényének megszilárdulása.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: – a funkcionális hely- és helyzetváltoztató mozgásformáinak kombinációit változó feltételek között koordináltan hajtja végre; – tanári segítséggel megvalósít a biomechanikailag helyes testtartás kialakítását elősegítő gyakorlatokat. A témakör tanulása eredményeként a tanuló: – ismeri a helyes testtartás egészségre gyakorolt pozitív hatásait.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
– A leggyakrabban alkalmazott statikus és dinamikus gimnasztikai elemek elnevezésének, technikai végrehajtásának ismerete – 2-4 ütemű szabad-, társas és kéziszergyakorlatok bemutatás utáni önálló végrehajtásra törekvő, pontos és rendszeres kivitelezése. Menet- és futásgyakorlatok különböző alakzatokban – Alakzatok (oszlop-, vonal-, kör- és szétszórt alakzat) alkalmazó gyakorlása – Menet- és futásgyakorlatok különböző alakzatokban		Matematika: számtan, térbeli tájékozódás, összehasonlítások, geometriai alakzatok. Környezetismeret: testünk, életműködéseink,

– Mozgékonyság, hajlékonyság fejlesztése statikus és dinamikus szabad-, társas és kéziszergyakorlatokkal – A biológiailag helyes testtartást és testsémát kialakító gyakorlatok végrehajtása önállóan – A tartó- és mozgatórendszer izomzatának erősítését szolgáló gyakorlatok helyes végrehajtása – Légzőgyakorlatok végrehajtása – A gyakorlatvezetési módszerek megértése, a gyakorlatok tanári utasításoknak megfelelő végrehajtása – A szervezet általános bemelegítését szolgáló gyakorlatok megismerése – Egyszerű gimnasztikai gyakorlatok zenére	tájékozódás, helymeghatározás, az emberi szervezet megfigyelhető ritmusai. <i>Vizuális kultúra:</i> megismerő és befogadó képesség, közvetlen tapasztalás útján szerzett élmények feldolgozása, látványok megfigyelése, leírása.
Kulcsfogalmak/fogalmak	menet- és futásgyakorlatok, oszlop-, sor-, kör-, szétszórt alakzat, botgyakorlat, babzsákgyakorlat, labdagyakorlat, karikagyakorlat, ugrókötel-gyakorlat, utasítás, szóban közlés, bemutatás, bemutattatás, statikus gyakorlateglemek elnevezései

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Kúszások és mászások	Órakeret 13 óra
Előzetes tudás	Az alapvető hely- és helyzetváltoztató mozgások célszerű, folyamatos és magabiztos végrehajtása. Az alapvető hely- és helyzetváltoztató mozgások kombinálása. A játékeladatok, a játékszerepek és játékszabályok ismerete.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: – a funkcionális hely- és helyzetváltoztató mozgásformáinak kombinációit változó feltételek között koordináltan hajtja végre; – tanári segítséggel megvalósít a biomechanikailag helyes testtartás kialakítását elősegítő gyakorlatokat. A témakör tanulása eredményeként a tanuló: mozgásműveltsége szintjénél fogva pontosan hajtja végre a keresztező mozgásokat	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
– A kúszások, mászások alapvető balesetmegelőzési szabályainak következetes betartása – Kúszások, mászások, átbújások párban és csapatban fizikai kontaktus nélkül a társ(ak) mozgásával azonos vagy eltérő formában, fizikai kontaktussal kooperatív jelleggel, szerek használatával – Utánzó mozgások játékos formában, különböző tornaszereken – A térbeli tájékozódó képesség fejlesztése – Izomerő- és mozgáskoordináció-fejlesztés mászó feladatokkal – Különböző vízszintes tornaszereken, rézsútos felületen és/vagy függőleges irányba történő kúszások, mászások – Törzsisom-erősítés az utánzó mozgások játékos felhasználásával, különböző tornaszereken – Akadálypályák leküzdése – Egyéni, páros és csapatversenyek, játékok – Sor- és váltóversenyek alkalmazása utánzó kúszó-mászó feladatokkal, játékos formában, különböző tornaszereken		<i>Matematika:</i> számtan, térbeli tájékozódás, összehasonlítások, geometriai alakzatok. <i>Környezetismeret:</i> testünk, életműködéseink, tájékozódás, helymeghatározás, az emberi szervezet megfigyelhető ritmusai. <i>Vizuális kultúra:</i> megismerő és befogadó képesség, közvetlen tapasztalás útján szerzett élmények feldolgozása, látványok megfigyelése, leírása.
Kulcsfogalmak/fogalmak	függőleges, vízszintes, akadálypálya, páros feladatok, csapatfeladatok, mászás fel-le, függés	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Járások, futások	Órakeret 16 óra
Előzetes tudás	Az alapvető hely- és helyzetváltoztató mozgások célszerű, folyamatos és magabiztos végrehajtása. Az alapvető hely- és helyzetváltoztató mozgások kombinálása. A játékeladatok, a játékszerepek és játékszabályok ismerete.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: – megfelelő általános állóképesség-fejlődést mutat; – a funkcionális hely- és helyzetváltoztató mozgásformáinak kombinációit változó feltételek között koordináltan hajtja végre. A témakör tanulása eredményeként a tanuló: – futását összerendezettség, lépésszabályozottság, ritmusosság jellemzi.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
– Járások előre, hátra, oldalra és váltakozó irányokba, vegyes és aszimmetrikus kartartásokban – Járások egyensúlyvesztő feladatokkal (támadójárás, járás törzsfordításokkal, előre és oldalra hajlításokkal) – Járások sarkon, talpéleken, lábujjhegyen, különböző irányba és forgás közben – A Kölyökatlétika eszközeivel futófeladatok önálló gyakorlása és alkotása – Saroklendítés, térdemelés futás közben síkon és kis akadályok felett, előre, hátra és oldalra karkörzésekkel kombinálva – Oldalazó futás keresztlépésekkel, szimmetrikus kartartásokkal – Sor- és váltóversenyek, szemből, hátulról és váltózónából történő váltással különböző feladatokkal kombinálva – Futások 6-7 m-re elhelyezett akadályok felett – Állórajt kisebb távolságra különböző hangjelekre, érintésre, vizuális jelekre indulással – 30 m síkfutás sávban az állórajt szabályai szerint lendületes átfutással a célvonalon időre – Folyamatos futás különböző terepen és feladatokkal játékos formában – Futások különböző formában egyenesen, irányváltásokkal, fordulatokkal és íven, állandó vagy váltakozó lépéshosszal, ritmussal – Futások párban és csoportban tempótartással és -váltással, gyors irány- és sebességváltással fogó- és kidobójátékok közben – Folyamatos futások 6-8 percen keresztül		<i>Matematika:</i> térbeli tájékozódás, síkidomok, törtek alapjai. <i>Környezetismeret:</i> tájékozódási alapismeretek. testünk, életműködéseink. <i>Vizuális kultúra:</i> vizuális kommunikáció. közvetlen tapasztalás útján szerzett élmények feldolgozása, látványok megfigyelése, leírása.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	futó ritmus, futó tempó, tempótartás, vezényszó, célvonal, futósáv, másodperc, sprint – vágta futás, oldalazó futás, keresztlépés	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Szökdelések, ugrások	Órakeret 14 óra
Előzetes tudás	A futó-, ugró- és dobóiskolai gyakorlatok vezető műveleteinek ismerete. 3 lépéses dobóritmus ismerete.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: – a funkcionális hely- és helyzetváltoztató mozgásformáinak kombinációit változó feltételek között koordináltan hajtja végre. A témakör tanulása eredményeként a tanuló: – a különböző ugrásmódok alaptechnikáit és előkészítő mozgásformáit a vezető műveletek ismeretében tudatosan és koordináltan hajtja végre.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
– A Kölyökatlétika eszközeivel ugró és szökdelő feladatok önálló gyakorlása és alkotása – Indiánszökdelés ellentétes és azonos karlendítéssel, sasszé és oldalazó szökdelések páros karlendítésekkel, körzésekkel – Ritmusra végrehajtott szökdelések helyben 2-4 lábhelyzet váltogatásával, páros zárt és egy lábon ugrókötelhajtás közben – Szökdelések helyváltoztatás közben előre, oldalra, hátra, meghatározott területre különböző variációkban (sportlétra gyakorlatanyaga) – Elugrások páros lábon és egy lábon akadályok nélkül, illetve 20-30 cm-es akadályokra (zsámolyra) fel és le, valamint átugorva 8-10 ismétléssel – Távolugrás rövid lendületből: maximum 10 m-es nekifutásból egy lábról elugrás 60 cm-es ugrósávból szivacsba vagy homokgödörbe érkezéssel guggolásba – Magasugrás szemből és oldalról, 3-5 lépés lendületszerzéssel történő felugrások egy lábról növekvő magasságra – Páros lábról felugrás helyből és 1-2 lépés nekifutásból céltárgy elérésére törekedve		<i>Matematika:</i> térbeli tájékozódás, síkidomok, törtek alapjai. Mérés, mérhető tulajdonságok <i>Környezetismeret:</i> tájékozódási alapismeretek. közvetlen tapasztalás útján szerzett élmények feldolgozása, látványok megfigyelése, leírása. <i>Vizuális kultúra:</i> vizuális kommunikáció.
Kulcsfogalmak/fogalmak	lendületszerzés, ismétlésszám, ugrókötelhajtás, ütem, elugró sáv, centiméter, talajra érkezés, elugró láb, lendítő láb, átlépő technika, optimális sebesség, kísérletszám	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Dobások, ütések	Órakeret 14 óra
Előzetes tudás	- Korábban szerzett technikai tudás - A manipulatív természetes mozgásformák célszerű, folyamatos és magabiztos végrehajtása. - A sporteszközök szabadidős használatának.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: – a funkcionális hely- és helyzetváltoztató mozgásformáinak kombinációit változó feltételek között koordináltan hajtja végre. A témakör tanulása eredményeként a tanuló: – a különböző dobásmódok alapttechnikáit és előkészítő mozgásformáit a vezető műveletek ismeretében tudatosan és koordináltan hajtja végre.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
– A Kölyökatlétika eszközeivel dobófeladatok önálló gyakorlása és alkotása – Különböző labdák mozgatása kézben, átadása kézből kézbe társnak – Labda gurítása társnak különböző testhelyzetekben, egy és két kézzel – Testtömeghez igazodó súlyú, de változó méretű labdák lökése, hajítása, vetése ülésből, térdelésből, állásból két majd egy kézzel, társhoz vagy célra – A labda biztonságos elkapása vagy sebességének csökkentése párban, csoportban, csapatban, pontszerző versengések közben – Szivacsgerely, kislabda, szoknyás labda, sípoló rakéta hajítása harántterpeszből, majd maximum 5 m lendületszerzésből célra és távolságra – Füles labda, gumidiszkosz, szoknyás labda, karika vetése egy kézzel oldal- és harántterpeszből célra – Megfelelő labda pattintása különböző ütőkkel, labda vezetése, átadása, célra ütése – Floorball, asztalitenisz, tollaslabda ütésmozdulatainak gyakorlása – Egy választott ütős sportág játékszerű gyakorlása – Sor- és váltóversenyek különböző dobó- és ütőfeladatokkal kombinálva		<i>Matematika:</i> műveletek értelmezése; geometria, mérés, testek. <i>Környezetismeret:</i> testünk és életműködésünk, mozgások, tájékozódási alapismeretek. <i>Vizuális kultúra:</i> közvetlen tapasztalás útján szerzett élmények feldolgozása, látványok megfigyelése, leírása.
Kulcsfogalmak/fogalmak	egykezes dobás, vetés, lendületszerzés, röppálya, kirepülési szög, távolságmérés, távolságbecslés, tenyeres ütés, fonák ütés, csapóütés, labda terelése	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Támasz-, függés- és egyensúlygyakorlatok	Órakeret 16 óra
Előzetes tudás	Korábban tanult technikai elemek ismerete. Szaknyelv ismerete. Részben önállóan tervezett 3-4 tornaelem összekötése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: – a funkcionális hely- és helyzetváltoztató mozgásformáinak kombinációit változó feltételek között koordináltan hajtja végre. A témakör tanulása eredményeként a tanuló: – tanári segítséggel megvalósít a biomechanikailag helyes testtartás kialakítását elősegítő gyakorlatokat; – a támasz- és függésgyakorlatok végrehajtásában a testtömegéhez igazodó erő- és egyensúlyozási képességgel rendelkezik.	
Ismeretek/Fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
– A tér-, izom- és egyensúlyérzék további fejlesztése – A helyes testtartás tudatosítása és az esztétikus mozgásvégrehajtás igényének kialakítása – Az önfegyelem megteremtése a saját gátlások legyőzésében – A mozgásritmus térbeli, időbeli és dinamikai jellemzőinek kialakítása – Gurulóátfordulások végrehajtása kiinduló helyzet nehezítésével – Zsugorfejlés elsajátítása – Kézállási kísérletek végrehajtása segítségadással, falnál és önállóan – Kézenátfordulás oldalra kísérletek végrehajtása – Egyszerű támaszugarok és függőleges repülés végrehajtása – Akadálypályák leküzdése térben és időben bővülő feladatokkal – Egyszerű támaszgyakorlatok kivitelezése talajon, tornapadon, zsámolyon, ugrószekrényen, bordásfalon és más, támaszhelyzetet biztosító tornaszeren – Dinamikus támaszgyakorlatok különböző irányokba, akadályokon történő haladással, fel- és lelépéssel, állandó és változó támasztávolságokkal, egyenletes és változó sebességgel, ritmussal, egyénileg, párokban vagy csoportban, hordással vagy anélkül – Egyensúlyozási gyakorlatok biztonságos végrehajtása helyben és helyzetváltoztatásokkal és különböző kartartásokkal, talajra rajzolt vonalon helyváltoztatással és eltérő irányokba, valamint tornaszereken, a munkafelület folyamatos szűkítésével – Függőgyakorlatok végrehajtása tornaszereken, természetes akadályokon – Függőállások, függések haladással oldalra, fel/le, fordulattal, állandó vagy változó fogástávolságokkal, egyenletes vagy változó sebességgel, ritmussal – Mászókulcsolással mászás (rúdon, kötél) elsajátítása fokozódó gyorsasággal – Összerendezett, alkalmazkodó mozgások folyamatos végrehajtása akadálypálya leküzdése során – Egyéni, páros, társas egyensúly és gúla jellegű gyakorlatok végrehajtása – A tanult elemek, gyakorlatok célszerű összehangolása, alkalmazása változó feltételek között – Az ízületi mozgékonyág képességének fejlesztése és az ellazulási készség kialakítása		<i>Matematika:</i> térbeli tájékozódás, síkidomok, törtek alapjai. <i>Környezetismeret:</i> tájékozódási alapismeretek. <i>Vizuális kultúra:</i> vizuális kommunikáció.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	tarkóállás, kézállás, zsugorfejlés, kézenátfordulás oldalra, hajlékonyság, harántspárga, oldalspárga, híd, bakugrás, függőleges repülés, kéztámasz, segítségadás, akarat	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Labdás gyakorlatok	Órakeret 20 óra
Előzetes tudás	- Korábban szerzett technikai tudás - Szükségek szaknyelv ismerete - A tanult sportjátékok alapszabályainak ismerete.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: – a megtanultak birtokában örömmel, a csapat teljes jogú tagjaként vesz részt a játékokban; – játék közben az egyszerű alaptaktikai elemek tudatos alkalmazására törekszik, játék- és együttműködési készsége megmutatkozik; – célszerűen alkalmaz sportági jellegű mozgásformákat sportjáték-előkészítő kisjátékokban; – játéktevékenysége közben a tanult szabályokat betartja; – a szabályjátékok közben törekszik az egészséges versenyszellem megőrzésére. A témakör tanulása eredményeként a tanuló: – labdás ügyességi szintje lehetővé teszi az egyszerű taktikai helyzetekre épülő folyamatos, célszerű játéktevékenységet.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
– A labdás tevékenységek balesetmegelőzési szabályainak tudatosítása, következetes betartása – A helyben és haladással, kézzel és lábbal történő labdavezetési módok végrehajtása statikus helyzetű és dinamikus változó mozgást végző akadályok vagy társak figyelembevételével – A különböző méretű és tömegű labdákkal labdavezetési, egy- és kétkézes gurítási, dobási, valamint a lábfej különböző részeivel rúgási feladatok mozgó társ vagy társak bevonásával különböző irányokba – Labdagörgetések gyakorlása kézzel, lábbal egyenes vonalon előre, oldalra, hátra, körbe vagy változó irányokba – A labdaérzék fejlesztő, pontosságot, a hibaszázalék csökkenését előtérbe helyező páros, csoportos versengések mellett az időkénszer melletti feladatmegoldások bekapcsolása – A labdás alapt technikák fejlesztése, alkalmazó gyakorlása párhuzamos, a figyelem megosztását szükségessé tevő feladatmegoldások bevonásával (idő- és térbeli szerkezeti összetevők, az energiabefektetés variálásával) – Dobások, rúgások helyből statikus helyzetű vagy dinamikus változó mozgást végző célfelületre – Kézzel (kosárérintés, alkarérintés), lábbal (dekázás) és fejvel történő pattintó érintések alapt technikájának elsajátítása, az érintőfelületek tudatos használata egyszerű egyéni és páros gyakorlatokban, különböző méretű és tömegű szerekkel (pl. lufival, különböző méretű gumilabdával, röplabdával)		<i>Matematika:</i> műveletek értelmezése; geometria, mérés, testek. <i>Vizuális kultúra:</i> közvetlen tapasztalás útján szerzett élmények feldolgozása, látványok megfigyelése, leírása <i>Környezetismeret:</i> testünk és életműködésünk, mozgások, tájékozódási alapismeretek.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	belső, külső, teljes csüd, dekázás, alkalmazkodás, figyelemmegosztás, társak megjárása, alacsony és magas labdavezetés, kosárérintés, alkarérintés, szemkontaktus, érintőfelület	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Testnevelési és népi játékok	Órakeret 22 óra
Előzetes tudás	Korábban tanult játékok ismerete A tanult sportjátékok alapszabályainak ismerete. Az egyszerű védő és a támadó helyzetek felismerése	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: – a megtanultak birtokában örömmel, a csapat teljes jogú tagjaként vesz részt a játékokban; – játéktevékenysége közben a tanult szabályokat betartja;	

	– a szabályjátékok közben törekszik az egészséges versenyszellem megőrzésére. A témakör tanulása eredményeként a tanuló: – a testnevelési és népi játékokban tudatosan, célszerűen alkalmazza az alapvető mozgásformákat; – játék közben az egyszerű alaptaktikai elemek tudatos alkalmazására törekszik, játék- és együttműködési készsége megmutatkozik; – célszerűen alkalmaz sportági jellegű mozgásformákat sportjáték-előkészítő kisjátékokban; – labdás ügyességi szintje lehetővé teszi az egyszerű taktikai helyzetekre épülő folyamatos, célszerű játéktevékenységet.
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
– A különböző testnevelési játékok balesetmegelőzési szabályainak tudatosítása, következetes betartása – Dinamikusan változó méretű, alakú játékterületen egyszerű fogó- és futójátékok által a játéktér határainak érzékelése – A statikus és dinamikus akadályokat felhasználó fogó- és futójátékokban a mély súlyponti helyzetben történő irányváltoztatások, elindulások-megállások, cselezések ütközés nélküli megvalósítása – A sportjátékokat előkészítő testnevelési játékokban a támadó és védő szerepekhez tartozó ismeretek tudatos alkalmazása – A végtagok helyzetváltoztatásának, az izmok feszültségi állapotának, a test érzékelésének fejlesztése, az egyensúlyozó képesség fejlesztése, szoborjátékokkal, utánzó játékokkal, egyéb népi játékokkal, valamint változatos akadálypályák teljesítését igénylő páros és csoportos játékok által – Statikus és dinamikus célfelületek eltalálására törekvő – különböző dobásformákra, rúgásokra, ütésekre épülő – változatos tömegű és méretű eszközöket felhasználó célzó játékok rendszeres alkalmazása egyéni, páros és csoportos formában – A kooperativitás, a közös célirányos együttműködés erősítése páros és csoportos játékok (pl. váltó- és sorversenyek, társkimentő fogójátékok) által – Sportjátékok labda nélküli előkészítő jellegű mozgásainak gyakorlása, védőként az érintő távolság megtartása, oldalirányú mozgások keresztlépés nélküli megvalósítása – A támadó és védő szerepek kialakítását elősegítő páros és csoportos versengő játékok – A labdával és egyéb eszközökkel történő manipulatív mozgásformák gyakoroltatása egyénileg, párban és csoportokban, törekedve a mozgásvégrehajtás hibaszázalékának csökkentésére időkénszer bekapcsolásával – Labdafedezés gyakorlása 1-1 elleni labdabirtoklásra épülő játékokban – Célfelület nélküli emberfölényes és létszámazonos pontszerző kisjátékokban a támadó szerepek gyakorlása, a védőtől való elszakadás gyors iram- és irányváltásokkal – Célfelület nélküli emberfölényes és létszámazonos pontszerző kisjátékokban a védő szerepek tudatosítása (a passzsávok lezárása, a labdás emberrel szembeni védekezés, az emberfogás alapjai) – A tartó- és mozgatórendszer izomzatának erősítése, kúszásokat, mászásokat, statikus helyzeteket tartalmazó váltó- és sorversenyekkel, futó- és fogójátékokkal Néptánc – szabadon választható – Szerep- és párvalasztó játékok által a kör- és páros táncok előkészítése – A körív mentén haladó lent- és fenthangsúlyos gyakorlatok (járás, futás, rida), a csárdásmotívumok (egylépéses, kétlépéses, tovahaladó) elsajátítása	<i>Ének-zene:</i> magyar népi mondókák, népi gyermekjátékok, improvizáció, ritmikai ismeretek. <i>Környezetismeret:</i> az élő természet alapismeretei <i>Vizuális kultúra:</i> vizuális kommunikáció.

– A táncokban a csárdásmotívumok és mozgáselemek változatainak alkalmazása szabad improvizáció során	
– A táncokban az egyes ugrástechnikák közötti különbségek felismerése, a 2/4-es löktetésű zene hangsúlyainak érzékelése, alkalmazása a mozgásvégrehajtásban	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	támadó és védő szerep, pontszerző játék, célzó játék, kisjátékok, célfelület, szélességi mozgás, elszakadás a védőtől, passzsáv, együttműködés, csapatszellem, érintő távolság

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Küzdőfeladatok és –játékok	Órakeret 15 óra
Előzetes tudás	Korábban tanult játékok ismerete Szabályok ismerete Esések, tompítások, gurulások ismerete	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: – játéktevékenysége közben a tanult szabályokat betartja; – a szabályjátékok közben törekszik az egészséges versenyszellem megőrzésére. A témakör tanulása eredményeként a tanuló: – ismeri és képes megnevezni a küzdőfeladatok, esések, tompítások játék- és baleset-megelőzési szabályait; – vállalja a társakkal szembeni fizikai kontaktust, sportszerű test-test elleni küzdelmet valósít meg.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
– A küzdő jellegű feladatok balesetvédelmi szabályainak következetes betartása – A bőrérítés és testközelség elfogadását, a társakkal szembeni bizalom kialakítását elősegítő páros, csoportos és csapat jellegű játékok, valamint kooperatív jellegű képességfejlesztő feladatok gyakorlása – Az állásban és egyéb kiindulóhelyzetekben végrehajtható, a reakcióidőt, a gyorsaságot, az egyensúlyérzéklet, az erőt fejlesztő társérítés nélküli páros, csoportos és csapat jellegű eszközös küzdőjátékok, játékos feladatmegoldások szabálykövető végrehajtása – A küzdőjátékokban jellemző támadó és védő szerepek gyakorlását elősegítő, a gyorsaságot, az egyszerű reagálási képességet, az egyensúlyérzéklet fejlesztő páros, csoportos és csapat jellegű feladatmegoldások alkalmazása társérítés bekapcsolásával – A fizikai kontaktussal, a társ erő kifejtésének érzékelésével, annak legyőzési szándékával kapcsolatos egyszerű húzásokra, tolásokra, kiemelésekre épülő páros, csoportos és csapat jellegű küzdőjátékok gyakorlása különböző kiinduló helyzetekből, a test különböző részeivel, eszközökkel vagy anélkül – Birkózó jellegű mozgásformák, illetve a grundbirkózás játékszabályainak ismerete, tudatos törekvés azok betartására a páros küzdelmekben – A test súlypontjának a talajhoz közeli kiinduló helyzeteiből (pl. ülésből, guggolásból) induló, előre, oldalra, hátra történő eséstechnikák, gördülések gyakorlása, vezető műveleteinek, balesetmentes végrehajtásuk kulcsmozzanatainak tudatosítása – Távolság- és térérzékelés fejlesztését segítő páros feladatok, játékok szerrel és szer nélkül pillanatnyi kontaktus kialakításával – Ritmusképesség fejlesztését célzó küzdőfeladatok és játékok gyakorlása pillanatnyi kontaktus kialakításával		<i>Környezetismeret:</i> testünk, életműködéseink. <i>Vizuális kultúra:</i> vizuális kommunikáció.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	ellenfél tisztelete, felelősség, tompítás, esések, gördülések, grundbirkózás, mögé kerülés, kitolás, asszertivitás, önvédelem, menekülés, önuralom, kitartás	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Foglalkozások alternatív környezetben/témahetek	Órakeret 21 óra
Előzetes tudás	- Legalább 4 szabadidős mozgásforma és alapszabályainak ismerete. - A tanult szabadidős mozgásformák sporteszközei biztonságos használatának, alaptechnikai és taktikai elemeinek ismerete - A szabadtéren, illetve speciális környezetben történő sportolással együtt járó veszélyforrások ismerete.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: - nyitott az alapvető mozgásformák újszerű és alternatív környezetben történő alkalmazására, végrehajtására. A témakör tanulása eredményeként a tanuló: - ellenőrzött tevékenység keretében mozog a szabad levegőn, egyúttal tudatosan felkészül az időjárás kellemetlen hatásainak elviselésére sportolás közben; - a szabadban végzett foglalkozások során nem csupán ügyel környezete tisztaságára és rendjére, hanem erre felhívja társai figyelmét is.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
- A szabadtéri foglalkozások baleset- és természetvédelmi szabályainak, valamint a szabadban, illetve a természetben való közlekedés szabályainak következetes betartása - A szabadtéri foglalkozások öltözködési szabályainak tudatosítása - A szabadban végezhető népi játékok, a téli és nyári testgyakorlatok lehetőségei ismeretének bővülése (ugrókötél, tollaslabda, görkorcsolya, lovaglás) - Szabadtéri akadálypályák leküzdése önálló feladatokkal - A megtanult természetben űzhető sportágak ismereteinek elmélyítése, fejlesztése (túrázás, síelés, korcsolyázás)		<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> dramatikus játékok. <i>Környezetismeret:</i> éghajlat, időjárás. <i>Technika és tervezés:</i> közlekedési ismeretek.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	görkorcsolyázás, sportöltözet, ütős játékok, lovaglás	

A fejlesztés várt eredményei a negyedik évfolyam és a két évfolyamos ciklus végén, továbbhaladás feltételei.	<i>Gimnasztika és rendgyakorlatok- prevenció és relaxáció</i> Egyszerű, általános bemelegítő gyakorlatok végrehajtása önállóan, zenére is. Önálló pulzusz mérés. A levezetés helyének és preventív szerepének megértése. A nyújtó, erősítő, ernyesztő és légzőgyakorlatok pozitív hatásainak ismerete. A gyakorláshoz szükséges egyszerűbb alakzatok, térformák önálló kialakítása. Az alapvető tartásos és mozgásos elemek önálló bemutatása. A testnevelésórán megfelelő cipő és öltözet, tisztálkodás igényének megszilárdulása. A játékok, versenyek során erősödő személyes felelősség a magatartási szabályrendszer betartásában és a sportszerűen viselkedés terén. Különbségtétel az aktív és passzív ellazulás között. A „tudatos jelenlét” ismerete és annak alkalmazása a gyakorlatban. <i>Járások, futások, kúszások, mászások</i> Az alapvető hely- és helyzetváltoztató mozgások kombinálása térben, szabályozott energiabefektetéssel, eszközzel, társakkal. A bonyolultabb játékfeladatok, a játékszerepek és játékszabályok alkalmazása. A természetes hely- és helyzetváltoztató mozgások megnevezése, valamint azok mozgástanulási szempontjainak (vezető műveletek) ismerete. <i>Dobások, ütések</i> A manipulatív természetes mozgásformák célszerű, folyamatos és magabiztos végrehajtása.

	A manipulatív természetes mozgásformák kombinálása térben és szabályozott energiabefektetéssel. A rendszeres gyakorlás és siker mellett az önálló tanulás és fejlődés pozitív élményének megerősödése. A pontosság, célszerűség és biztonság igényé válása. A sporteszközök szabadidős használatának állandósulása. <i>Testnevelési és népi játékok, Támasz-, függés- és egyensúlygyakorlatok</i> Részben önállóan tervezett 3-6 torna- és/vagy táncelem összekötése zenére is. A képességszintnek megfelelő magasságú eszközökre helyes technikával történő fel- és leugrás. Nyújtott karral történő támasz a támaszugrások során. Gurulások, átfordulások, fordulatok, dinamikus kar-, törzs- és lábgyakorlatok közben viszonylag stabil egyensúlyi helyzet. A tempóváltozások érzékelése és követése. A tanult táncok, dalok, játékok eredeti közösségi funkciójának ismerete. <i>Szökdelések, ugrások, Járások, futások, Dobások, ütések</i> A futó-, ugró- és dobóiskolai gyakorlatok vezető műveleteinek ismerete, precizításra törekedve történő végrehajtása, változó körülmények között. A 3 lépéses dobóritmus ismerete. A különböző intenzitású és tartamú mozgások fenntartása játékos körülmények között, illetve játékban. Tartós futás egyéni tempóban, akár járások közbeiktatásával is. A Kölyökatlétika eszköz- és versenyrendszerének ismerete. A Kölyökatlétikával kapcsolatos élmények kifejezése. <i>Testnevelési játékok, labdás gyakorlatok</i> A tanult sportjátékok alapszabályainak ismerete. Az alapttechnikai elemek ismerete és azok alkalmazása az előkészítő játékok során. Az egyszerű védő és a támadó helyzetek felismerése. Az emberfogásos és a területvédekezés megkülönböztetése. Törekvés a legcélszerűbb játékhelyzet-megoldásra. A csapatérdeknek megfelelő összjátékra törekvés. A sportszerű viselkedés értéké válása. <i>Küzdőfeladatok és –játékok</i> Néhány önvédelmi fogás bemutatása párban. Előre, oldalra és hátra esés, tompítással. A tolások, húzások, emelések és hordások erő kifejtésének optimalizálódása. A grundbirkózás alapszabályának ismerete és alkalmazása. A sportszerű küzdés, az asszertív viselkedés betartására törekvés. Az saját agresszió kezelése. Az önvédelmi feladatok céljának megértése. <i>Úszás</i> Egy úszásnemben 25 méter leúszása biztonságosan. Fejesugrással vízbe ugrás. Az uszodai rendszabályok természetessé válása. A tanult úszásnem fogalmi készletének ismerete. <i>Foglalkozások alternatív környezetben</i> Legalább 4 szabadidős mozgásforma és alapszabályainak ismerete. A tanult szabadidős mozgásformák sporteszközei biztonságos használatának, alapttechnikai és taktikai elemeinek ismerete, alkalmazása. A szabadidős mozgásformák önszervező módon történő felhasználása szabad játéktevékenység során. A szabadtéren, illetve speciális környezetben történő sportolással együtt járó veszélyforrások ismerete.

DIGITÁLIS KULTÚRA

Az információs társadalom, a digitális kor olyan lehetőségekkel és kihívásokkal jár együtt, melyek alapjaiban változtatják meg a tanulási környezetet, a tudásépítés színtereit, lehetőségeit és módszereit, valamint a tanító szerepét is más megvilágításba helyezik. A tanulás-tanítás egyik célja, hogy a korábban megszerzett alapkészségek mellett a digitális kompetenciák is beépüljenek a tanulók tudásrendszerébe. Az adott életkori szakaszban fontos feladat az is, hogy azok a tanulók is részesüljenek a fejlesztésből, akik otthoni körülményeik miatt még nem kerültek kapcsolatba a digitális környezettel, eszközökkel, lehetőségekkel.

A digitális kultúra tantárgy a Nemzeti alaptantervben rögzített kulcskompetenciákat az alábbi módon fejleszti:

A tanulás kompetenciái: A digitális kultúra tanulása során a tanuló képessé válik a digitális környezetben, felhőalapú információmegosztó rendszerekben megszerezhető tudáselemek keresésére.

A kommunikációs kompetenciák: A digitális kultúra tantárgy fejleszti az eszközhasználatot, így különösen a kommunikációs eszközök használatát.

A digitális kompetenciák: A digitális kultúra tantárgy elsősorban a digitális kompetenciákat fejleszti. Ezeket a tanuló képes lesz egyéb tudásterületeken, a mindennapi életben is alkalmazni. A tantárgy segíti a kreatív alkotótevékenységhez szükséges képességek kialakítását és fejlesztését is.

A matematikai, gondolkodási kompetenciák: A digitális kultúra keretében végzett tevékenység fejleszti a tanulónak a problémák megoldása során szükséges analízis és szintetizáló gondolkodását.

A személyes és társas kapcsolati kompetenciák: A digitális kultúra tantárgy keretében végzett tevékenység elősegíti az online térben való szerepelvárásoknak megfelelő kommunikációs stílus kialakítását.

A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái: A digitális kultúra tantárgy keretében végzett tevékenység kialakítja azokat a biztos és koherens kompetenciákat, melyek birtokában lehetőség nyílik az önkifejezési tevékenységek szélesebb körben történő bemutatására.

Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák: A digitális kultúra tantárgy keretében végzett tevékenység fejleszti a tanuló azon képességét, hogy alkalmazkodni tudjon a változó környezethez, képes legyen tudását folyamatosan felülvizsgálni és frissíteni, alkalmazni a problémák megoldására.

A digitális világ körülöttünk témakör a problémamegoldást tartja szem előtt. Elsősorban nem a tárgyi feltételekről, hanem a technológiai megoldásokról, digitális írástudásról, kultúráról, műveltségről van szó. A hangsúly itt nem a konkrét probléma technikai megoldásán van, hanem egy olyan szemléletmód kialakításán, melynek keretében a digitális környezet, az információs társadalom gyakran felmerülő problémáit, összefüggő problémacsoportjait tudják megérteni a gyerekek.

A digitális eszközök használata témakör tanításával elsősorban az a célunk, hogy a tanulók átfogó képet kapjanak arról, milyen feladatok megoldására alkalmasak az élet minden területét behálózó digitális eszközök, és nem utolsósorban tisztában legyenek alkalmazásuk szükségességével. Megértik, hogy ezek az eszközök megkönnyítik az életünket, bizonyos tevékenységeket gyorsabbá tesznek, több ember számára földrajzi távolságokat, időbeni távolságokat hidalnak át, olcsóbbá teszik a kommunikációt, és nem utolsósorban mindenki számára elérhetővé teszik a feladatok megoldásának folyamatát.

Az Alkotás digitális eszközökkel témakör tanítása során áttekintjük azokat a területeket, ahol valamilyen digitális megoldást alkalmazunk, azonban ezt mindig problémaszituációban, a gyerekek életéből vett feladatok megoldása során végezzük. Rendkívül fontosnak tartjuk azt is, hogy nem önmagukban álló kész megoldásokat mutatunk be, hanem egy olyan repertoárt adunk a gyerekek kezébe, hogy a digitális eszközök segítségével inspiráló informatikai környezetben tudják megoldani a felmerülő problémákat. E folyamatot minden esetben a konkrét és gyermekközeli valóságból vett példákkal illusztráljuk.

Digitális kultúra 3. évfolyam

Témakör neve	Javasolt óraszám
A digitális világ körülöttünk	5
A digitális eszközök használata	13
Alkotás digitális eszközökkel	16
Témahetek	2
Összes tanóraszám:	36

Tanulási eredmények	1. A digitális világ körülöttünk	Órakeret 6 óra
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:	– elmélyülten dolgozik digitális környezetben, önellenőrzést végez; – társaival együttműködve online és offline környezetben egyaránt megold különböző feladatokat, ötleteit, véleményét megfogalmazza, részt vesz a közös álláspont kialakításában.	
A témakör tanulása eredményeként a tanuló:	– közvetlen otthoni vagy iskolai környezetéből megnevez néhány informatikai eszközt, felsorolja fontosabb jellemzőit; – önállóan vagy tanítói segítséggel választ más tantárgyak tanulásának támogatásához applikációkat, digitális tananyagot, oktatójátékot, képességfejlesztő digitális alkalmazást; – kezdetben tanítói segítséggel, majd önállóan használ néhány, életkorának megfelelő alkalmazást, elsősorban információgyűjtés, gyakorlás, egyéni érdeklődésének kielégítése céljából. – ismer néhány, kisiskolások részére készített portált, információforrást, digitálistananyag-lelőhelyet.	
Fejlesztési feladatok és ismérvek		Kapcsolódási pontok
– A digitális környezet elemeinek megnevezése – Az online és az offline környezet összehasonlítása – A digitális világ alapvető összefüggéseinek megértése – Digitális tananyagok, gyermekeknek készített alkalmazások használata		Környezetismeret Technika és tervezés Magyar nyelv és irodalom Matematika
Fogalmak	internet, digitális, számítógép, mobileszközök, információ, program, okoseszközök, adatok, tárolás, keresés, applikáció, oktatóprogram	
Javasolt tevékenységek	– Digitális tananyagok alkalmazása különböző tudáselemek feldolgozásához, gyakorlásához – Programok futtatása, ezekben személyre szabott beállítások elvégzése – A tanuló környezetében található digitális eszközök megnevezése, funkcióik körülírása – Szituációs játékok során néhány információs társadalomra jellemző élethelyzet eljátszása – Más tantárgyak tanulásakor digitális eszközök alkalmazása a differenciált tanulásszervezés során – Kisiskolások számára készült portálok látogatása, az ott található alkalmazások használata	

Tanulási eredmények	2. A digitális eszközök használata	Órakeret 14 óra
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:	– elmélyülten dolgozik digitális környezetben, önellenőrzést végez; – kiválasztja az általa ismert informatikai eszközök és alkalmazások közül azokat, amelyek az adott probléma megoldásához szükségesek.	

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:		Kapcsolódási pontok
– megfogalmazza, néhány példával alátámasztja, hogyan könnyíti meg a felhasználó munkáját az adott eszköz alkalmazása; – a feladathoz, problémához digitális eszközt, illetve alkalmazást, applikációt, felhasználói felületet választ; felsorol néhány érvet választásával kapcsolatosan; – egyszerű feladatokat old meg informatikai eszközökkel. Esetenként tanítói segítséggel összetett funkciókat is alkalmaz; – közvetlen tapasztalatokat szerez a digitális eszközök használatával kapcsolatban.		Matematika Magyar nyelv és irodalom
Fejlesztési feladatok ismeretek:	– Digitális eszközök és főbb funkcióinak megnevezése – A digitális eszközök használatával összefüggő balesetvédelmi szabályok ismerete – Digitális eszközök használata – Digitális eszközök védelme – Problémamegoldás digitális eszközzel – A digitális eszköz használatának korlátai – Applikációk alkalmazása, programok futtatása telefonon, tableten, notebookon vagy asztali számítógépen – Digitális eszközök egyszerűbb beállítási lehetőségei	
Fogalmak	digitális eszköz, számítógép, tablet, okostelefon, nyomtató, monitor, digitális fényképezőgép, digitális kamera, adattárolás, egér, billentyűzet, háttértár, projektor, laptop, mentés, ki- és bekapcsolás, újraindítás, beállítások, függőség, menü	
Javasolt tevékenységek	– Digitális eszközök üzembe helyezése, rendeltetésüknek megfelelő használata – Digitális eszközök használata egyszerű tantárgyi feladatok megoldásához – Az egyéni érdeklődésnek megfelelő ismeretek gyűjtése digitális eszköz segítségével – Érvelés a tudatos digitális eszköz-használat mellett, az értelmetlen túlzott használat ellen – Beállítások elvégzése digitális eszközökön – Néhány digitális eszköz kezelőszerveinek megnevezése, bemutatása és biztonságos használata – Adott probléma megoldásához digitális eszköz kiválasztása, érvelés a választás mellett	

Tanulási eredmények	3. Alkotás digitális eszközökkel	Órakeret 16 óra
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:	– elmélyülten dolgozik digitális környezetben, önellenőrzést végez; – megvizsgálja és értékeli az általa vagy társai által alkalmazott, létrehozott, megvalósított eljárásokat; – társaival együttműködve online és offline környezetben egyaránt megold különböző feladatokat, ötleteit, véleményét megfogalmazza, részt vesz a közös álláspont kialakításában.	
A témakör tanulása eredményeként a tanuló:	– adott szempontok alapján megfigyel néhány, grafikai alkalmazással készített produktumot, személyes véleményét megfogalmazza; – grafikai alkalmazással egyszerű, közvetlenül hasznosuló rajzot, grafikát, dokumentumot hoz létre; – adott szempontok alapján megfigyel néhány, grafikai alkalmazással készített produktumot, személyes véleményét megfogalmazza; – egy rajzos dokumentumot adott szempontok alapján értékeli, módosít; – egyszerű prezentációt, ábrát, egyéb segédletet készít.	
Fejlesztési feladatok ismertetése:		Kapcsolódási pontok
– Képes dokumentum létrehozására alkalmas szoftver alkalmazása – Képes dokumentum módosítási lehetőségeinek ismerete és alkalmazása – Az elkészített produktum mentésének és megnyitásának ismerete – Alkalmazói készségek alapozása és fejlesztése		Magyar nyelv és irodalom Matematika Környezetismeret

– Azonos funkciójú alkalmazások összehasonlítása – Egy adott szoftver funkcióinak és lehetőségeinek értelmezése – Rajzolóprogram alapfunkciói, rajzeszközök alkalmazása	
Fogalmak:	rajzolóprogram, mentés, mentés másként, menü, rajzeszköz, alkalmazás, szerkesztés, visszavonás, módosítás, képfájl, digitális fotó
Javasolt tevékenységek	– Az iskolai feladatoknak és az egyéni érdeklődésnek megfelelő rajz készítése digitális eszközzel – Az adott célnak megfelelő digitális produktumok létrehozása önállóan, illetve projekt keretében – Választás az adott program által biztosított lehetőségek közül – Az adott alkalmazás beállításainak használata – Az elkészült alkotások mentése – Korábban elkészített digitális alkotások megnyitása, módosítása – A saját és az osztálytársak digitális alkotásainak értékelése több szempont alapján – Az alkalmazott grafikai megoldások értelmezése – Mérlegelés, indoklás az adott probléma megoldása során megvalósított digitális eszköz-használattal kapcsolatban.

Digitális kultúra 4. évfolyam

Bevezető

Az *Információszerzés az e-Világban* témakörben az információval, annak megszerzésével, tárolásával, értékelésével és kreatív felhasználásával foglalkoznak a tanulók. Betekintést nyernek a különböző infokommunikációs technológiákba, megtanulnak az őket érdeklő témakörökben, más tantárgyak tanulása során felmerülő kérdésekben egyszerű információkat keresni és felhasználni, pl. kiselőadások, gyűjtőmunka, projektek alkalmával.

A *Védekezés a digitális világ veszélyei ellen* témakörnél kerülnek szembe a gyerekek azzal a problémával, hogy a fellelhető információk között sok hamis és félrevezető is található, valamint, hogy a digitális térnek veszélyei is lehetnek. Kialakítjuk a digitális világ veszélyei elleni védekezést lehetővé tevő tudáselemeket és védekezési stratégiákat, melyekkel tanítói és szülői segítséggel, valamint biztos háttérrel képesek felismerni, blokkolni és jelezni az őket ért kedvezőtlen hatásokat.

A *robotika és a kódolás alapjai* témakör újonnan jelenik meg az oktatásban. Megközelítésmódja egyértelműen problémacentrikus, középpontjában az áll, hogy hogyan lehet egy adott problémát felismerni, a problémához megfelelő megoldási módot találni, illetve más problémákhoz kidolgozott megoldási algoritmusokat az adott problémához alakítani, a probléma kisebb mértékű változása esetén az algoritmust hozzáigazítani. Ehhez a témakörhöz nem feltétlenül szükséges számítógép és informatikai környezet, legalábbis annak alapozó szakaszában. Olyan problémákat és a problémák megoldásához szükséges algoritmusokat kell gyűjtenünk a gyerekek életéből, melyek segítségével jól felismerhetők az algoritmus azon ismérvei, melyek ebben az életkorban megtanítandók. Úgymint az elemi lépések egymásutánisága, a lépések kötött sorrendje, illetve az azonos bemenő adatok esetén az algoritmus rendre azonos kimenő adatainak létrehozása. Különböző szituációkat, játékhelyzeteket kell biztosítanunk, hogy ezeket az algoritmusokat el is játsszák, át is éljék a gyerekek. Ez lehet a hétköznapi, gyakran ismétlődő tevékenység eljátszása, azok lépéseinek megbeszélése, vicces szituációkban az egyes lépések kihagyása vagy felcserélése és ennek alapján az algoritmus végkimenetének megítélése. Érdekes különböző tantárgyakban, cselekvésekben algoritmusokat keresni, miután az algoritmus természetével természetesen nem definíció szinten, hanem a tapasztalat alapján tisztában vannak a gyerekek. Minden egyes alsó tagozatos tantárgy tananyagában található algoritmusok, melyeket a tanulókkal most már érdemes ezen a szűrőn keresztül megfigyeltetni. Például matematikából a szöveges feladatok megoldásának algoritmusai, a próbálgatással történő nyitott mondat megoldásának algoritmusai, az írásbeli műveletek végzése mind egy-egy algoritmus.

Témakör neve	Javasolt óraszám
Információszerzés az e-Világban	10
Védekezés a digitális világ veszélyei ellen	8
A robotika és a kódolás alapjai	16
Témahetek	2
Összes óraszám:	36

Tanulási eredmények	1. Információszerzés e-Világban	Órakeret 10 óra
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:	– elmélyülten dolgozik digitális környezetben, önellenőrzést végez; – a rendelkezésére álló eszközökkel, forrásokból meggyőződik a talált vagy kapott információk helyességéről.	
A témakör tanulása eredményeként a tanuló:	– információt keres az interneten más tantárgyak tanulása során, és felhasználja azt. – állításokat fogalmaz meg grafikonokról, infografikákról, táblázatokról; a kapott információkat felhasználja napi tevékenysége során; – információkat keres, a talált adatokat felhasználja digitális produktumok létrehozására; – kiválasztja a számára releváns információt, felismeri a hamis információt; – képes feladat, probléma megoldásához megfelelő applikáció, digitális tananyag, oktatójáték, képességfejlesztő digitális alkalmazás kiválasztására.	
Fejlesztési feladatok ismertetése:		Kapcsolódási pontok
– Alkalmazói készségek fejlesztése		Magyar nyelv és irodalom

– Böngészőprogram alapfunkcióinak ismerete – Egyszerű kulcsszavas keresés alkalmazása – Példák, tapasztalatok elemzése a hamis információkkal, azok felismerésével kapcsolatban – Véleményalkotás a keresés eredményének hitelességével kapcsolatban – Egyszerű infografika, diagram értelmezése, állítások megfogalmazása a leolvasott adatokkal kapcsolatban	Matematika
Fogalmak	böngészőprogram, keresés, hamis információ, nem megbízható weboldalak, kulcsszó, keresőkifejezés, álhír, infografika, adat, grafikon, címsor, weboldal, webhely, URL, pontos kifejezés, találat
Javasolt tevékenységek	– Adatok gyűjtése az interneten személyekkel, jelenségekkel, állatokkal, növényekkel, eseményekkel kapcsolatban – Információkeresés kulcsszavak segítségével – Állítások megfogalmazása, érvelés egy infografika, táblázat, grafikon alapján – Az interneten gyűjtött információk felhasználása érveléshez, véleményalkotáshoz – Ellenőrzések végzése egy talált információ hitelességével kapcsolatban

Tanulási eredmények	2. Védekezés a digitális világ veszélyei ellen	Órakeret 8 óra
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:	– elmélyülten dolgozik digitális környezetben, önellenőrzést végez; – egyszerű eljárásokkal meggyőződik néhány, az interneten talált információ igazságértékéről.	
A témakör tanulása eredményeként a tanuló:	– tisztában van a személyes adat fogalmával, törekszik megőrzésére, ismer néhány példát az e-Világ veszélyeivel kapcsolatban; – ismeri és használja a kapcsolattartás formáit és a kommunikáció lehetőségeit a digitális környezetben; – ismeri a mobil eszközök alkalmazásának előnyeit, korlátait, etikai vonatkozásait; – közvetlen tapasztalatokkal rendelkezik a mobil eszközök oktatási célú felhasználásával kapcsolatban.	
Fejlesztési feladatok és ismeretek		Kapcsolódási pontok
– A személyes adat fogalmának értelmezése – Az online zaklatás felismerése, a segítségkérés lehetőségeinek bemutatása és gyakorlása – Közvetlen tapasztalatok szerzése az álhírekkel, manipulált képekkel, videókkal kapcsolatban – Az online kommunikáció etikai és biztonsági szabályrendszerének bemutatása – Az online függőség jellemzőinek ismerete – A személyes adatok védelme – A mobil eszközök alkalmazásának előnyei és veszélyei		Magyar nyelv és irodalom Etika
Fogalmak	internetes zaklatás, internetfüggőség, játékküggőség, álhír, blokkolás, kizárás, jelentés, bizalmas információk, jelszó, személyes adat	
Javasolt tevékenységek	– Érvelés egy információ hitelességével kapcsolatban – Példák gyűjtése az internetes zaklatások néhány megjelenési formájáról – Szituációs játék eljátszása az internetes támadások, zaklatások esetén történő segítségkérés néhány formájáról – Tanácsok megfogalmazása, napirend készítése a túlzott digitális eszköz-használat ellensúlyozására, kiküszöbölésére – Olyan érzékeny, személyes adatok megnevezése, melyeket fokozottan óvni szükséges a digitális kommunikáció során	

Tanulási eredmények	3. A robotika és a kódolás alapjai	Órakeret 16 óra
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:	– elmélyülten dolgozik digitális környezetben, önellenőrzést végez; – kiválasztja az általa ismert informatikai eszközök és alkalmazások közül azokat, melyek az adott probléma megoldásához szükségesek; – eredményétől függően módosítja a problémamegoldás folyamatában az adott, egyszerű tevékenységsorokat; – alkalmaz néhány megadott algoritmust tevékenység, játék során, és néhány egyszerű esetben módosítja azokat.	
A témakör tanulása eredményeként a tanuló:	– értelmezi a problémát, a megoldási lehetőségeket eljuttatja, megfogalmazza, egyszerű eszközök segítségével megvalósítja; – felismer, eljátszik, végrehajt néhány hétköznapi tevékenysége során tapasztalt, elemi lépésekből álló, adott sorrendben végrehajtandó cselekvést; – egy adott, mindennapi életből vett algoritmust elemi lépésekre bont, értelmezi a lépések sorrendjét, megfogalmazza az algoritmus várható kimenetelét; – feladat, probléma megoldásához többféle algoritmust próbál ki; – a valódi vagy szimulált programozható eszköz mozgását értékeli, hiba esetén módosítja a kódsorozatot a kívánt eredmény eléréséig. Tapasztalatait megfogalmazza, megvitatja társaival; – adott feltételeknek megfelelő kódsorozatot tervez és hajtat végre, történeteket, meserészleteket jelenít meg padlórobottal vagy más eszközzel.	
Fejlesztési feladatok ismeretek		Kapcsolódási pontok
– Az algoritmikus gondolkodás fejlesztése – Egyszerű, hétköznapi algoritmusok felismerése, tevékenység útján történő megvalósítása – Algoritmusok összehasonlítása, elemzése – Algoritmus lépésekre bontása – Algoritmus kiválasztása – Algoritmusok megvalósítása, modellezése egyszerű eszközök segítségével – Egyszerű algoritmusok kódolása pl. padlórobottal – Adott problémához algoritmus választása – A robotok szerepének bemutatása – Kódolás tevékenységgel – Kódolás grafikus felületen – Néhány elemi lépésből álló algoritmus tudatos alkalmazása, módosítása		Matematika
Fogalmak	robot, elemi lépések, sorrend, eseménysor, program, programozás, kód, kódolás, végrehajtás, módosítás, utasítás, elágazás	
Javasolt tevékenységek	– Néhány olyan algoritmus eljátszása, kirakása, melyet mindennapi tevékenységeink során alkalmazunk – Adott utasításoknak megfelelő mozgás (lépegetés) egy kijelölt területen, robotpályán – Algofejtörők megoldása modell segítségével – A robot adott feltételek alapján végzendő mozgásának megtervezése, kirakása jelekkel, a mozgások lelépegetése – Útvonalak tervezése, kódolása adott feltételek alapján – Egyszerű mozgások kódolása padlórobottal – A robot mozgásának elemzése – Az adott kódsor módosítása újabb feltételek alapján – Történetek mesélése a robot mozgásával kapcsolatban – Önálló történetek kódolása robot segítségével	

